

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ریاست جمهوری
سازمان برنامه و بودجه کشور

گزارش عملکرد

قانون برنامه ششم توسعه

اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران

در سال ۱۳۹۷

جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

سرشناسه	: سازمان برنامه و بودجه
	Sazman Barnameh va Budjeh
عنوان و نام پدیدآور	: گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۹۷/ ریاست جمهوری، سازمان برنامه و بودجه کشور.
مشخصات نشر	: تهران: سازمان برنامه و بودجه کشور، مرکز اسناد، مدارک و انتشارات، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۳ ج: جدول، نمودار.
شابک	: دوره: ۸-۲۰۹-۲۰۳-۶۲۲-۹۷۸؛ ج.۱: ۴-۲۱۰-۲۰۳-۶۲۲-۹۷۸؛ ج.۲: ۱-۲۱۱-۲۰۳-۶۲۲-۹۷۸؛ ج.۳: ۸-۲۱۲-۲۰۳-۶۲۲-۹۷۸
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا
مندرجات	: ج.۱. حوزه فرابخشی-۰. ج.۲. حوزه بخشی (۱)-. ج.۳. حوزه بخشی (۲).
موضوع	: برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۹۶-۱۴۰۰
موضوع	: سیاست فرهنگی -- ایران
موضوع	: Cultural policy -- Iran
موضوع	: ایران -- سیاست اقتصادی -- ۱۳۹۶-۱۴۰۰
موضوع	: Iran -- Economic policy -- ۲۰۲۱-۲۰۱۷
موضوع	: ایران -- سیاست اجتماعی -- ۱۳۹۶-۱۴۰۰
موضوع	: Iran -- Soeial policy -- ۲۰۲۱-۲۰۱۷
شناسه افزوده	: سازمان برنامه و بودجه کشور. مرکز اسناد، مدارک و انتشارات
رده‌بندی کنگره	: HC ۴۷۵
رده‌بندی دیویی	: ۳۳۰/۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۹۱۷۰۰۴

گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۹۷ - جلد دوم: حوزه بخشی (۱)
 ناشر: سازمان برنامه و بودجه کشور، مرکز اسناد، مدارک و انتشارات

نوبت چاپ: اول

سال انتشار: ۱۳۹۸

شمارگان: ۱۵۰ نسخه

قیمت: ۴۰۰۰۰۰ ریال

همه حقوق برای ناشر محفوظ است.

فهرست مطالب

شماره صفحه

عنوان

جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

پیش‌گفتار

مقدمه

۱۱	بخش هشتم: کشاورزی
۱۳	فصل ۲۸- کشاورزی و منابع طبیعی
۱۰۳	فصل ۲۹- توسعه عشایری
۱۱۱	بخش نهم: آب
۱۱۳	فصل ۳۰- آب
۱۴۵	بخش دهم: انرژی، صنعت و معدن و بازرگانی
۱۴۷	فصل ۳۱- برق
۱۶۱	فصل ۳۲- نفت و گاز
۱۹۹	فصل ۳۳- صنعت
۲۴۱	فصل ۳۴- معدن و صنایع معدنی
۲۶۳	فصل ۳۵- بازرگانی داخلی
۲۸۱	فصل ۳۶- تسهیل تجارت فرامرزی
۲۹۱	بخش یازدهم: حمل و نقل و مسکن
۲۹۳	فصل ۳۷- مسکن و شهرسازی
۳۲۳	فصل ۳۸- عمران شهری
۳۴۹	فصل ۳۹- حمل و نقل و هواشناسی
۳۹۵	فصل ۴۰- نظام فنی و اجرایی
۴۰۵	بخش دوازدهم: ارتباطات و فناوری اطلاعات
۴۰۷	فصل ۴۱- ارتباطات و فناوری اطلاعات

پیش‌گفتار

سال ۱۳۹۷ را می‌توان پرتلاطم‌ترین سال در اقتصاد کشور طی حداقل دو دهه گذشته به حساب آورد. خروج یک‌جانبه آمریکا از برجام در اردیبهشت ماه، در ابتدا با توجه به حمایت قاطع دیگر طرف‌های این توافقنامه از ادامه آن، چندان خطیر به نظر نمی‌رسید اما به مرور و با روشن شدن ابعاد فشارهای آمریکا به طرف‌های تجاری ایران، کم‌کم تبعات و آثار این خروج آشکار می‌شد. افزایش قیمت ارز، کاهش فروش نفت، قطع همکاری‌های بانکی، لغو قراردادهای تجاری و صنعتی و... در مقطعی چندماهه التهاب‌های قابل توجهی در بازارهای داخلی ایجاد نمود.

آنچه که بیش از همه مخاطره‌آمیز به نظر می‌رسید، مساله ایجاد محدودیت در فروش نفت بود. فروش نفت ایران که در اواخر دولت یازدهم و در شرایط پسابرجام به روزانه تا ۲ میلیون و ۷۰۰ هزار بشکه در روز رسیده بود، رفته رفته کاهش یافت و با توجه به وابستگی بودجه به منابع حاصل از فروش نفت برای بسیاری این شائبه را ایجاد کرد که احتمالاً دولت در تامین نیازهای بودجه‌ای خود با کسری شدید بودجه روبه‌رو خواهد شد و دست به اقدامات تورم‌زا خواهد زد. چنین فضای بی‌اطمینانی نسبت به آینده اقتصاد ایران، بازارها را به هم ریخته و بیم از کمبود ارز در آینده، بسیاری را برآن داشت که سرمایه‌های ولو اندک خود را به سمت بازار ارز و سایر بازارهایی که پیش‌بینی می‌شد کمتر از جریان کاهش ارزشش مصون می‌مانند، گسیل دارند. التهاب در بازار ارز، افزایش سطح عمومی قیمت کالاها و خدمات مصرفی مردم را در پیش داشت.

این التهابات بر رشد اقتصادی هم تاثیرگذار بود. همان‌طور که پیشتر نیز کارشناسان پیش‌بینی کرده بودند که با افزایش قیمت‌ها و به تبع آن رشد قیمت مواد اولیه و کالاهای مصرفی و... در کنار کاهش تقاضا برای بسیاری از کالاها، رکود بنگاه‌های اقتصادی تشدید خواهد شد، این پیش‌بینی در آمارهای منتشر شده از سوی منابع رسمی نیز قابل مشاهده بود.

روند این التهابات اقتصادی، دیگر بازارهای کشور را نیز تحت تاثیر قرار داد؛ بازار خودرو و مسکن نیز به عنوان دو بازار اصلی اقتصاد ایران، از دامنه این تاثیرات متاثر شد. رشد قیمت مسکن که از اوایل این سال آغاز شده بود، تا پایان سال نیز ادامه یافت تا جاییکه این رشد بر اساس آمارهای اعلام شده در مناطق مختلف کشور از ۱۲۰ درصد نیز افزون شد. همین امر در مورد بازار خودرو نیز با شدت بیشتری و در برخی موارد تا بیش از ۳۰۰ درصد اتفاق افتاد.

در چنین فضایی، ارزیابی عملکرد ارکان اجرایی کشور و روند اجرای سیاست‌های قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷ نیز باید با امعان نظر نسبت به شرایط پیش‌گفته صورت پذیرد. تنگناهای فراوانی که تحت‌تأثیر تحولات یاد شده در پیش روی دستگاه‌های اجرایی پدید آمد، به طور طبیعی تأثیر خود را بر برخی از اهداف برنامه و عملکرد آن در سال ۱۳۹۷ بر جای گذاشتند و عدم تحقق نسبی برخی اهداف در همین چارچوب قابل ارزیابی است. اما آنچه که مهم به نظر می‌رسد اینکه با اعمال مدیریت مناسب دولت و دستگاه‌های اجرائی و نیز همراهی سایر نهادهای حاکمیتی، سال پر فراز و نشیب ۱۳۹۷ با ثبات نسبی به پایان رسید و تلاطم‌های اقتصادی ناشی از تحولات سیاسی با قدرت تحت کنترل درآمد.

در این میان نقش نظارتی و راهبری توسعه‌ای سازمان برنامه و بودجه بسیار بااهمیت است، این سازمان توانست در چنین شرایطی، با تخصیص بهینه منابع موجود و تنظیم مجدد دخل و خرج کشور با بازتعریف اولویت‌ها و اصل مدیریت منابع به خوبی به ایفای نقش حساس خود در چنین شرایط خطیری بپردازد.

ثبات بازار ارز، کاهش نسبی هزینه‌ها و تأکید بر افزایش سایر منابع درآمدی از جمله راهکارهایی بود که دولت با تأکید بر آنها نسبت به این مهم توفیق قابل توجهی کسب کرد. از سوی دیگر، تأکید مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در آذرماه سال ۱۳۹۷، در خصوص تدوین نقشه راه و برنامه کلی اصلاح ساختار بودجه عمومی و کاهش کسری بودجه توسط سازمان برنامه و بودجه کشور و تصویب آن در شورای عالی هماهنگی اقتصادی و همکاری همه ارکان قوای سه‌گانه و استفاده از تمام ظرفیت‌های مقابله و پاسخگویی به این فشارها، زمینه‌ساز مقاومت کشور در قبال فشارهای همه‌جانبه اقتصادی، سیاسی و نظامی آمریکا و متحدانش شد و همین امر قوت قلبی به اقتصاد و فعالان اقتصادی داخلی بود که به نوبه خود به تقویت ثبات یادشده افزود.

آنچه که از این پس ضروری به نظر می‌رسد تأکید بر اصلاحات اساسی اقتصادی نظیر اصلاحات سیاستی و ساختاری بودجه عمومی با رویکرد قطع وابستگی مستقیم بودجه به نفت، اصلاح نظام مالیاتی و بانکی با هدف استحکام اقتصاد داخلی و استفاده از همه ظرفیت‌های درونی برای رشد و توسعه کشور است.

مقدمه

تهیه گزارش «عملکرد قانون برنامه ششم توسعه کشور در سال ۱۳۹۷» و ارائه آن به مجلس شورای اسلامی توسط رئیس محترم جمهوری اسلامی ایران در ماده ۱۲۱ قانون برنامه ششم توسعه پیش‌بینی شده است. در راستای انجام این تکلیف قانونی و بند ۲ ماده ۳۷ قانون برنامه و بودجه، سازمان برنامه و بودجه کشور در اواخر مردادماه سال ۱۳۹۸ چارچوب و دستورالعمل مربوط به تهیه گزارش یادشده را تهیه و به کلیه دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط ابلاغ نمود.

این گزارش در سه جلد، نوزده بخش و ۶۶ فصل به شرح زیر برای تقدیم به مجلس شورای اسلامی تهیه شده است.

جلد اول شامل امور فرابخشی، متشکل از بخش‌های اقتصاد کلان- بودجه و مالیه عمومی- نظام پولی و بانکی و تأمین منابع مالی- محیط کسب‌وکار و خصوصی‌سازی و مناطق آزاد- توازن منطقه‌ای و توسعه روستایی- نظام اداری، شفافیت و مبارزه با فساد- محیط‌زیست است.

جلد دوم و سوم مشتمل بر گزارش عملکرد امور بخشی، شامل دوازده بخش کشاورزی و منابع طبیعی- آب- انرژی، صنعت و معدن و بازرگانی- حمل‌ونقل و مسکن- ارتباطات و فناوری اطلاعات- آموزش عمومی، آموزش عالی و علم و فناوری- سلامت، بیمه سلامت و زنان و خانواده- بیمه اجتماعی، امور حمایتی و آسیب‌های اجتماعی- ایثارگران- فرهنگ، هنر و ورزش- سیاست، دفاعی و امنیتی- حقوقی و قضایی می‌باشد.

این سازمان از همکاری و مسئولیت‌پذیری کلیه دستگاه‌های اجرایی در خصوص تهیه و ارسال گزارش‌های مربوط مطابق چارچوب ابلاغی سازمان در قالب «سامانه رابت» سپاس‌گزار می‌نماید.

همچنین از تلاش‌های ارزنده تمامی همکاران محترم معاونت‌ها و امور بخشی و فرابخشی سازمان به ویژه امور برنامه‌ریزی، نظارت و آمایش سرزمین که بررسی و تدوین نهایی این گزارش را بر عهده داشتند، قدردانی می‌شود.

از همه نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی، کارشناسان و صاحب‌نظران و پژوهشگران و دانشجویان عرصه توسعه و پیشرفت کشور انتظار دارد، نظرها و پیشنهادهای خود را به‌منظور

ارتقای کمی و کیفی این گزارش و دستیابی به گزارش عملکرد جامع، کارآمد و درخور نیاز کشور
از طریق دیدارگاه www.rabet.mporg.ir به این سازمان ارسال نمایند. سازمان وظیفه خود
می‌داند، از این پیشنهادات در بهبود گزارش‌های سال‌های آتی استفاده نماید.

سید حمید پورمحمدی

معاونت امور اقتصادی و هماهنگی برنامه و بودجه

آذرماه ۱۳۹۸

بخش هشتم

کشاورزی

فصل بیست و هشتم

کشاورزی و منابع طبیعی

مقدمه

کشاورزی بعنوان رکن اثرگذار بر اقتصاد کشور به واسطه تأمین امنیت غذایی و تأمین نهاده‌های مورد نیاز سایر بخش‌های اقتصادی محسوب می‌گردد. توسعه همه‌جانبه هر چه بیشتر این بخش نتایج مؤثری بر ارتقای شاخص‌های کلیدی مؤثر بر اقتصاد کشور داشته و به لحاظ ارتباط پیشین و پسین در تأمین نهاده‌های موردنیاز سایر بخش‌های اقتصادی، تولید ناخالص داخلی، افزایش صادرات غیرنفتی و اشتغال نیروی کار از جایگاه پر اهمیتی برخوردار است. همچنین به لحاظ توانمندی‌های قابل توجه در منابع و عوامل تولید از جمله اراضی مستعد کشاورزی، منابع طبیعی تجدیدشونده شامل جنگل‌ها و مراتع و ذخایر غنی ژنتیکی، خاک، آب و... برنامه‌ریزی و اجرای سیاست‌های مؤثر و کارآمد در جهت بهره‌برداری بهینه از عوامل فوق امری اجتناب‌ناپذیر است. با مدنظر قرار دادن منویات مقام معظم رهبری در تاریخ ۱۳۹۸/۵/۳۰ (مبنی بر رونق تولید و نیز توجه به این موضوع که برخی بخش‌های اقتصادی مانند بخش کشاورزی دارای قدرت تحریک و فعال کردن بخش‌های دیگر بوده و فعال شدن آنها می‌تواند بخش‌های مختلف دیگر را به حرکت وا دارد و حرکت عمومی اقتصادی کشور را به کلی متحول کند) و همچنین به منظور رفع چالش‌های پیشرو بر اساس سند چشم‌انداز نظام، قانون تشکیل وزارت جهاد کشاورزی، تکالیف برنامه ششم توسعه، قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی، قانون تمرکز وظایف و اختیارات مربوط به بخش کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی "به ویژه ماده (۳) این قانون مبنی برافزایش سالانه حداقل ۱۰٪ به میزان تولید داخلی محصولات مورد اشاره در بند (الف) ماده (۱) این قانون"، اقتصاد مقاومتی و سایر قوانین و مقررات مرتبط با این بخش و اهداف و راهبردها و سیاست اجرایی تدوین شده از جمله ارتقاء بهره‌وری عوامل و منابع تولید محصولات کشاورزی، تقویت بنیان‌های علمی بخش کشاورزی، دستیابی به تراز مثبت تجاری و تأمین ذخایر مطمئن

راهبردی و افزایش کمی و کیفی تولید به ویژه در محصولات راهبردی و ارتقای ضریب خودکفایی در محصولات اساسی و استراتژیک را سرلوحه اقدامات خود قرار داده است؛ بنابراین در جهت دستیابی به مراتب فوق به ویژه تحقق اصول (۴۳)، (۴۵) و (۴۸) قانون اساسی و تکالیف سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی در افق ۱۴۰۴ مسئولیت «افزایش تولیدات کشاورزی و دامی که نیازهای عمومی را برطرف نماید»، «حفظ و حراست از عرصه منابع طبیعی شامل جنگل‌ها، مراتع و بی‌شماره‌های طبیعی»، «اصلاح الگوی بهره‌برداری از جنگل‌ها، مراتع و آب و خاک»، «حفاظت محیط‌زیست و احیای منابع طبیعی»، «افزایش رشد بهره‌وری عوامل تولید از جمله آب و خاک»، «تأمین امنیت غذایی کشور با تکیه بر تولید از منابع داخلی و تأکید بر خودکفایی در تولید محصولات اساسی کشاورزی» و «ارتقاء سطح درآمد و زندگی روستاییان و کشاورزان و رفع فقر، با تقویت زیرساخت‌های مناسب تولید و تنوع‌بخشی و گسترش فعالیت‌های مکمل به ویژه صنایع تبدیلی و کوچک و خدمات نوین با تأکید بر اصلاح نظام قیمت‌گذاری محصولات» به این بخش سپرده شده است.

همچنین با توجه به ابلاغ پروژه‌ها و برنامه‌های اجرایی ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی (نامه شماره ۲۲۷۹۵۷ مورخ ۱۳۹۷/۵/۹ سازمان برنامه و بودجه کشور) پروژه‌های زیر به عنوان پروژه‌های اولویت‌دار این وزارتخانه تعیین گردید: ۱- افزایش ضریب خوداتکایی محصولات راهبردی اساسی (گندم)، ۲- افزایش ضریب خوداتکایی محصولات راهبردی اساسی (شیر و گوشت)، ۳- افزایش ضریب خوداتکایی محصولات راهبردی اساسی (محصولات زراعی)، ۴- افزایش ضریب خوداتکایی محصولات راهبردی اساسی (دانه‌های روغنی)، ۵- تأمین داخلی نهاده‌های مورد نیاز بخش کشاورزی: بذر (گندم، برنج، چغندر قند، سیب‌زمینی بذری، دانه‌های روغنی، حبوبات، پنبه، ذرت، جو)، ۶- توسعه و فرآوری گیاهان دارویی، ۷- طرح توسعه گلخانه‌ها، ۸- اجرای عملیات آبخیزداری و حفاظت خاک در سطح ۱۱۰۰ هزار هکتار، ۹- توسعه آبی‌پروری و پرورش ماهی در دریا، ۱۰- تأمین داخلی نهاده‌های مورد نیاز بخش کشاورزی (آفت‌کش‌های غیرشیمیایی)، ۱۱- تأمین داخلی نهاده‌های مورد نیاز بخش کشاورزی (نهال‌های اصلاح شده)، ۱۲- تأمین داخلی نهاده‌های مورد نیاز بخش کشاورزی (کود)، ۱۳- احداث و تکمیل شبکه‌های فرعی آبیاری و زهکشی به میزان ۱۵۰ هزار هکتار، ۱۴- توسعه سامانه‌های

نوین آبیاری، ۱۵- تجهیز و نوسازی ناوگان ماشینی بخش کشاورزی به میزان ۱/۷۷ اسب بخار بر هکتار، ۱۶- حمایت از توسعه صادرات تولیدات صنایع تکمیلی و تبدیلی بخش کشاورزی و ۱۷- گسترش زیرساخت‌های اطلاعاتی و ارتباطی بخش کشاورزی در خصوص تولید، نگهداری، توسعه و تنظیم بازار محصولات کشاورزی و نهاده‌ها

۱- گزارش عملکرد احکام قانون برنامه

با وجود اینکه میزان اعتبارات مصوب طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وزارت جهاد کشاورزی در سال ۱۳۹۷ بسیار کمتر از اعتبارات مورد نیاز جهت تحقق کامل اهداف و مواد برنامه ششم و احکام دائمی برنامه‌های توسعه بوده و همچنین تخصیص این اعتبارات نیز به طور کامل تحقق نیافته است؛ ولیکن این وزارتخانه توانست اقدامات نسبتاً مناسبی را در جهت اجرای مواد قانونی احکام دائمی برنامه‌های توسعه و برنامه ششم توسعه انجام دهد که در ذیل به اهم این اقدامات اشاره می‌گردد:

به منظور اجرای بند (الف) ماده (۲۹) احکام دائمی برنامه‌های توسعه موضوع بهره‌برداری از مراتع و زیستگاه‌های طبیعی تنها بر اساس توان بوم‌شناختی (اکولوژیک) و ضرورت حفظ آنها، با توجه به طرح تنفس جنگل‌های شمال کشور در برنامه ششم توسعه هرگونه بهره‌برداری از جنگل ممنوع و عملیات بهره‌برداری متوقف گردیده است.

همچنین در راستای اجرای ماده (۵۹) قانون مذکور با موضوع توانمندسازی تولیدکنندگان و ایجاد بستر مناسب انتقال دانش و یافته‌های تحقیقاتی به آنان، در قالب طرح نظام نوین ترویج در سال ۱۳۹۷ اقدامات زیر صورت گرفته است: پیشرفت کار در فاز راه‌اندازی سامانه مدیریت دانش، اجرای عملیات توانمندسازی تولیدکنندگان، به‌کارگیری کلیه فنون ترویجی (اجرای سایت‌های الگویی، اجرای کانون‌های یادگیری، اجرای طرح تحقیقی ترویجی، برگزاری برنامه روز مزرعه، اجرای واحد نمایشی)، خرید خودرو برای تجهیز مراکز، سازماندهی پهنه‌های تولیدی در سطح دهستان‌های کشور، برگزاری دوره‌های مهارتی، آموزش‌های مجازی، دوره‌های ملی تربیت مروج متخصص موضوعی، اجرای دوره آموزشی و توانمندسازی برای مروجان مسئول پهنه‌های

تولیدی، آموزش و توانمندسازی سربازان سازندگی، آموزش و توانمندسازی اعضاء و ارکان شرکت‌های خدمات مشاوره‌ای و سایر موارد ترویجی و آموزشی.

در راستای اجرای بند (۶۰) این قانون به منظور حمایت از بخش کشاورزی، پایداری تولید، توسعه صادرات و رقابت‌پذیری و کاهش قیمت تمام‌شده و حمایت از بازاری و نوسازی و ارتقای فناوری و اصلاح ساختار صنایع کشاورزی در سال ۱۳۹۷ اقدامات زیر انجام شده است: ایجاد و توسعه واحدهای فرآوری به ظرفیت ۴۹۹۷ هزار تن جذب ماده خام که به موجب آن ۴۹۹ هزار تن کاهش ضایعات انجام شده است، احداث سردخانه به ظرفیت ۳۶۷ هزار تن، انبارهای فنی به ظرفیت ۵۴ هزارتن و سیلو به ظرفیت ۶۷۵ هزارتن که در مجموع با ایجاد واحدهای نگهداری محصولات کشاورزی زمینه برای کاهش ضایعات به میزان ۲۱۹ هزارتن فراهم گردیده است. برای بازاری و نوسازی واحدهای صنایع تبدیلی با پیگیری‌های به عمل آمده مبلغ ۶۶۰ میلیارد تومان با توافقنامه سه جانبه صندوق توسعه ملی، سازمان برنامه و بودجه و وزارت جهاد کشاورزی در برنامه تولید و اشتغال بخش کشاورزی پیش‌بینی گردیده است که در حال انجام است. ضمن آنکه عملکرد سال ۱۳۹۷ در زمینه بازاری و نوسازی به تعداد ۲۳۸ واحد بوده است.

برای اجرای بندهای (۱) و (۳) ماده (۶۱) قانون فوق در خصوص ارتقای بهره‌وری (راندمان) آبیاری بخش به حداقل شصت درصد (۶۰٪) پس از پنج‌سال از تصویب این قانون فوق در صورت تأمین منابع در بودجه سالانه، با اجرای مجموعه عملیات آب و خاک در سال ۱۳۹۷ با استفاده از منابعی که از طرف دولت اختصاص یافته، راندمان آبیاری به میزان ۰.۴۶ درصد ارتقاء یافته و ۹۶۲ میلیون مترمکعب در مصرف آب کشاورزی صرفه‌جویی شده و میزان بهره‌وری آب کشاورزی (کارایی مصرف آب) به حدود ۳۱.۱ کیلوگرم در هر مترمکعب رسیده است. همچنین در خصوص اجرای عملیات به‌نژادی، تقویت و بهره‌گیری از توان شرکت‌های دانش‌بنیان در تولید ارقام مقاوم به خشکی و ارقام جدید داخلی و وارداتی برای افزایش ظرفیت تولید در مزارع و در خصوص عملیات به زراعی، استفاده از کشاورزی حفاظتی و روش‌های کم و بی‌خاک‌ورزی در دستور کار این وزارت بوده است.

در راستای اجرای بندهای (۴) و (۶) ماده (۶۱) این قانون موضوع گسترش مبارزه تلفیقی با آفات و بیماری‌های گیاهی، مصرف بهینه سموم، کود شیمیایی، مواد زیست‌شناختی (بیولوژیکی)

و داروهای دامی و همچنین مبارزه زیست‌شناختی (بیولوژیکی) و توسعه کشت زیستی (ارگانیک) مدیریت تلفیقی تولید و اعمال استانداردهای ملی کنترل کیفی تولیدات و فرآورده‌های کشاورزی در راستای پوشش تولید در سال ۱۳۹۷ اقدامات اجرایی، تحقیقاتی، آموزشی و ترویجی توسط سازمان‌های دامپزشکی کشور، حفظ نباتات و تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی انجام پذیرفته است.

در خصوص نوسازی ماشین‌آلات کشاورزی و از رده خارج کردن ماشین‌آلات فرسوده کشاورزی و توسعه ماشینی کردن (مکانیزاسیون) موضوع بند (۵) ماده (۶۱) قانون مذکور در سال ۱۳۹۷ با استفاده از تسهیلات انواع تراکتور و کمباین و ادوات و تجهیزات کشاورزی تأمین گردید. همچنین طرح جایگزینی ماشین‌های فرسوده کشاورزی با همکاری وزارت صنعت، معدن و تجارت به منظور ارائه به سازمان برنامه و بودجه کشور تهیه گردید و به منظور عملیاتی شدن آن از طریق اخذ مجوز کمیسیون ماده (۲۳) قانون الحاق (۲) و ایجاد ردیف مستقل در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کشور پیگیری گردید ولیکن اقدامی در این خصوص به عمل نیامد.

به منظور اجرای بند (۷) ماده (۶۱) این قانون در خصوص گسترش پوشش بیمه تولیدات بخش کشاورزی و عوامل تولید تا رسیدن به سطح پوشش صددرصدی در صورت تأمین منابع در بودجه سالانه، در سال ۱۳۹۷ آمار عملکرد پوشش بیمه‌ای تولیدات کشاورزی به شرح زیر می‌باشد: آبیان به میزان ۲۴۵۳ هکتار، انبیه به میزان ۲۴۹۴۴ مترمربع، تنه درختان به میزان ۵۷۲۰۵ هکتار، دام به میزان ۵۲۱۵۹۳۸ رأس، طیور به میزان ۷۴۰۷۶۷۸۹۲ قطعه، محصولات باغی به میزان ۷۵۲۵۹۰ هکتار، محصولات زراعی به میزان ۲۵۹۲۴۶۰ هکتار و منابع طبیعی به میزان ۱۲۶۰۸۵۰ هکتار.

به منظور اجرای جزء (۵) بند (الف) ماده (۲۷) قانون برنامه ششم توسعه در خصوص تأمین منابع مورد نیاز برای رشد سالانه حداقل پنج درصد (۵٪) شاخص‌های برخورداری تعیین شده در ساماندهی عشایر در سال ۱۳۹۷ اعتباری معادل ۸۷۸۷ میلیارد ریال مورد نیاز بوده است. بدین منظور پیگیری‌های مستمر از سازمان برنامه و بودجه کشور انجام شده است. شایان ذکر است که در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ مبلغ ۱۵۰۵ میلیارد ریال اعتبار به سازمان امور عشایر ایران به صورت ملی اختصاص یافته است. همچنین حدود ۱۰۰۰ میلیارد ریال اعتبار استانی و بیش از

۵۰۰ میلیارد ریال اعتبار از محل مالیات بر ارزش افزوده (اجزاء ۱، ۲ و ۳ ماده ۶ قانون برنامه ششم توسعه) اختصاص یافته است.

در راستای اجرای بند (الف) ماده (۳۱) قانون برنامه ششم توسعه در خصوص توسعه کشاورزی حفاظتی، توسعه کشت نشایی، به نژادی و به زراعی، تولید و تأمین و به کارگیری ارقام مقاوم، خوداتکایی در تولید بذر و نهال، افزایش ضریب ماشین‌بندی کردن سالانه حداقل دوازده صدم (۰/۱۲) اسب بخار در هکتار در سال ۱۳۹۷، اقداماتی در خصوص عملیات کشاورزی حفاظتی (بی‌خاک‌ورزی) در سطح ۱۳۰ هزار هکتار، کشت نشایی در سطح معادل ۲۰۰ هزار هکتار، تولید ارقام مختلف بذر به میزان ۵۶۷۲۱۰ تن، افزایش ضریب مکانیزاسیون و ماشین‌بندی کردن به میزان ۰.۱۱ اسب بخار در هکتار، تولید ۵۳۶ میلیون اصله نهال، انجام عملیات ثبت مشخصات انواع دام به تعداد ۳۷۳ هزار رأس، تولید اسپرم انواع دام به تعداد ۲۸۹۲ هزار دز و تأمین دام مولد جهت اصلاح نژاد به تعداد ۲۸ هزار رأس، معرفی آفت‌کش‌های جدید به تعداد ۸ سم، دستیابی، معرفی ۱۷۵ عنوان یافته قابل ترویج جدید و معرفی ارقام جدید زراعی و باغی به تعداد ۶۱ مورد انجام شده است.

به منظور اجرای بند (پ) ماده (۳۱) قانون فوق موضوع افزایش تولید محصولات راهبردی و تبدیل پانصد هزار هکتار از اراضی شیب‌دار به باغات، مقایسه میزان تولید محصولات راهبردی (۱۲ قلم محصول زراعی، باغی، دامی و آبزیان) بیانگر آن است که تولیدات محصولات فوق از میزان ۷۶.۷ میلیون تن در سال ۱۳۹۶ به ۷۶.۱ میلیون تن در سال ۱۳۹۷ رسیده است. همچنین در سال ۱۳۹۷ ارتقاء دانش فنی بهره‌برداران و راهبران و نظارت جهت پایش و ارزیابی طرح برای زیر کشت بردن حدود ۲۴۰۰۰ هکتار از اراضی شیب‌دار انجام شده است.

برای اجرای بند (ت) ماده (۳۱) قانون مذکور در خصوص فراهم نمودن امکانات مصرف بهینه سموم، دفع آفات نباتی و کودهای شیمیایی و استفاده بیشتر از کود آلی (کمپوست) و مبارزه زیستی و تدوین ضوابط ورود، ساخت و ترکیب ساخت (فرمولاسیون) کود و سم در سال ۱۳۹۷، اقداماتی در راستای مبارزه بیولوژیک و غیرشیمیایی با آفات گیاهی، کاهش مصرف سموم در مزارع کشور، ارتقاء یافتن سطح علمی و دانش فنی مولدین محصولات کشاورزی و جلب مشارکت آنان و ... انجام گرفته و برآورد کودهای مورد نیاز خاک‌های کشور برای سال ۱۳۹۷

توسط مؤسسه تحقیقات خاک و آب کشور تعیین و توسط معاونت امور زراعت وزارت متبوع به استان‌های کشور ابلاغ شده است.

در خصوص بند (ث) ماده (۳۱) قانون فوق موضوع سرمایه‌گذاری مورد نیاز جهت انجام امور تحقیقاتی و نظام نوین ترویج و انتقال فناوری، تقویت شرکت‌های دانش‌بنیان، استقرار مدیریت دانش و تجهیز مراکز جهاد کشاورزی در سال ۱۳۹۷، اقدامات مؤثری در بخش تحقیقات و بخش ترویج با محوریت پیاده‌سازی نظام نوین ترویج و انتقال فناوری و ساماندهی مراکز جهاد کشاورزی به انجام رسیده است.

برای اجرای بند (ج) ماده (۳۱) قانون مذکور در خصوص توسعه کشت محصولات سالم و محصولات زیستی (ارگانیک)، اعمال استانداردهای ملی کنترل کیفی تولیدات و فرآورده‌های کشاورزی، گسترش مبارزه تلفیقی با آفات و بیماری‌های گیاهی، مصرف بهینه نهاده‌ها از جمله انواع سم و کود و حمایت از درمانگاه‌های گیاه‌پزشکی در راستای ارتقای سلامت انسان و جامعه اقداماتی در خصوص تعیین و اعلام سموم مجاز کشاورزی، کاهش استفاده از سموم، مدیریت تلفیقی آفات، اجرای شیوه‌های حفظ و حمایت از دشمنان طبیعی آفات در مزارع و باغات کشور، توسعه مبارزه بیولوژیک و غیرشیمیایی در کشور، انجام کارهای آموزشی و ترویجی و ... انجام شده است.

برای اجرای بند (خ) ماده (۳۱) قانون برنامه ششم توسعه پیرامون انجام ایمن‌سازی (واکسیناسیون) دام‌های سبک و سنگین و پرداخت یارانه مورد نیاز آنها مطابق قانون بودجه سالانه در سال ۱۳۹۷، واکسیناسیون ۲۶۸۲۰۰۷۵۴ مورد انواع دام سبک و سنگین انجام شده است.

در خصوص جزء (۱) بند (ب) ماده (۳۲) قانون مذکور موضوع ایجاد ردیف مستقل پرداخت خسارت به بیمه‌گذاران محصولات کشاورزی و صندوق بیمه کشاورزی در لویج بودجه سالانه و پیش‌بینی اعتبار به صورت صددرصد (۱۰۰٪) تخصیص یافته در طول اجرای قانون برنامه در سال ۱۳۹۷، مبلغ ۱۰۰۸۲.۸۵ میلیارد ریال از محل ردیف‌های مختلف برای این موضوع مصوب و مبلغ ۹۰۶۶.۵ میلیارد ریال از طرف سازمان برنامه و بودجه کشور اختصاص داده شد.

در خصوص جزء (۲) بند (ب) ماده (۳۲) قانون فوق موضوع اصلاح و بهبود خاک کشاورزی و افزایش کربن (ماده آلی) خاک به میزان سالانه پانصد هزار هکتار، در سال ۱۳۹۷ عملیات کشاورزی حفاظتی (بی‌خاک‌ورزی) در سطح ۱۳۰ هزار هکتار انجام شده است. همچنین اقداماتی در این خصوص توسط معاونت آب و خاک وزارت متبوع انجام یافته که مهم‌ترین آن عملیات احداث بیش از ۲۰ هزار زهکشی زیرزمینی در کنار سایر عملیات آب و خاک در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ بوده است.

برای اجرای جزء (۳) بند (ب) ماده (۳۲) این قانون در خصوص ارائه کمک‌های فنی و اعتباری برای نوسازی باغ‌های فرسوده کشور، عملیات اصلاحی و نوسازی و جایگزینی باغ‌ها در حدود ۲۲۰۶۰۰ هکتار در سال ۱۳۹۷ انجام شده است.

در خصوص جزء (۴) بند (ب) ماده (۳۲) قانون فوق‌الذکر موضوع اختصاص معادل ریالی ده درصد (۱۰٪) ورودی سالانه صندوق توسعه ملی نزد بانک عامل به متقاضیان غیردولتی سرمایه‌گذار بخش کشاورزی، صنایع تبدیلی و تکمیلی این بخش، محیط‌زیست مرتبط با بخش کشاورزی و منابع طبیعی و احداث بندهای انحرافی و سدهای کوچک در سال ۱۳۹۷، تعداد ۳۷ فقره قرارداد سپرده‌گذاری صندوق توسعه ملی به مبلغ ۳۰۳۵۰ میلیارد ریال در هفت بانک عامل جهت اعطای تسهیلات بانکی به طرح‌های بخش کشاورزی، صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی به متقاضیان بخش خصوصی و تعاونی انجام پذیرفت. از سوی دیگر مطابق بند (الف) تبصره (۱۸) قانون بودجه سال ۱۳۹۷ و آئین‌نامه اجرایی و دستورالعمل اجرایی آن، صندوق توسعه ملی تعداد ۹ قرارداد سپرده‌گذاری به مبلغ ۱۷ هزار میلیارد ریال در سه بانک منعقد نموده است.

در راستای اجرای بند (ب) ماده (۳۳) قانون مذکور در خصوص تخصیص حداقل بیست درصد (۲۰٪) منابع صندوق‌های حمایت از بخش کشاورزی جهت تسهیلات برای صادرات این بخش، در سال ۱۳۹۷ مبلغ ۶۶۳ میلیارد ریال ارزش صادرات حمایت شده توسط صندوق‌های حمایت از توسعه بخش کشاورزی است که این مبلغ ۴ درصد ارزش کل سرمایه صندوق‌ها می‌باشد.

برای اجرای بند (ث) ماده (۳۳) قانون مذکور پوشش بیمه اجباری کلیه دام‌ها در مقابل بیماری‌های مشترک و واگیردار، پرداخت حداقل پنجاه درصد (۵۰٪) سهم بیمه‌گر توسط دولت و اجرای برنامه حذف دام در کانون‌های آلوده پس از پیش‌بینی در بودجه سنواتی در سال ۹۷، مبلغ

۳۲.۸۵ میلیارد ریال اعتبار از محل ردیف متفرقه ۴۸-۷۵۰۰۰۰ قانون بودجه سال ۹۷ مصوب و مبلغ ۱۶.۵ میلیارد ریال تخصیص داده شده است.

در خصوص بند (ج) ماده (۳۳) قانون برنامه ششم توسعه موضوع افزایش سرمایه صندوق‌های حمایت از توسعه بخش کشاورزی به هفت درصد (۷٪) از ارزش سرمایه‌گذاری بخش کشاورزی در سال ۱۳۹۷ بنا بر اعلام آمارهای بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران سرمایه صندوق‌های حمایت از توسعه بخش کشاورزی برابر با ۱.۷۶ درصد ارزش کل سرمایه‌گذاری بخش کشاورزی می‌باشد.

در خصوص ارتقای سطح کلی حمایت از کشاورزی، سالانه تا دو درصد (۲٪) ارزش تولید این بخش موضوع بند (ج) ماده (۳۳) قانون مذکور بر اساس گزارش تحولات اقتصادی بانک مرکزی و محاسبات کارشناسی، نسبت حمایت‌ها از کل ارزش تولید بخش معادل ۱.۵۲ درصد محاسبه می‌شود.

در خصوص بند (ج) ماده (۳۳) قانون برنامه ششم توسعه، وفق گزارش اعلامی از سوی بانک کشاورزی در خصوص تعداد ۲۱۷۰۹۷ بهره‌بردار، مواد این بند جاری شده و ضمن بخشودگی سود، کارمزد و جرائم اقساط سررسید شده، بازپرداخت اصل تسهیلات آنها نیز بدون بار مالی برای بهره‌بردار امهال شده است. جمع میزان بخشودگی و بار مالی امهال شده ۱۱۸۱۳ میلیارد ریال، اعتبار ابلاغی سهم بانک کشاورزی از ۲۰۰۰۰ میلیارد ریال برابر ۱۷۳۷۷ میلیارد ریال و درصد جذب ۶۸ درصد می‌باشد.

به منظور اجرای بند (الف) ماده (۳۵) قانون برنامه ششم توسعه در خصوص افزایش عملکرد در واحد سطح و افزایش بهره‌وری در تولید محصولات کشاورزی با اولویت محصولات دارای مزیت نسبی و ارزش صادراتی بالا و ارقام با نیاز آبی کمتر و سازگار با شوری، مقاوم به خشکی و رعایت الگوی کشت مناسب با منطقه، سطح زیر کشت سال ۱۳۹۷ معادل ۱۰۷۲۳۵۲۶ هکتار و تولید معادل ۷۹۶۱۶۵۱۱ تن و عملکرد ۷۴۲۴ کیلوگرم در هکتار می‌باشد. در این خصوص عملکرد در واحد سطح محصولاتی مانند گندم، چغندر قند بهاره و پائیزه، جو، شلتوک ذرت دانه‌ای، نخود دیم، لوبیا، سیب‌زمینی ارتقاء یافته است. همچنین اقدامات مؤثری در راستای اجرای طرح الگوی کشت انجام شده است.

در سال مالی ۱۳۹۷ گزارش اجرای عملیات آب و خاک به منظور اجرای بند (ب) ماده (۳۵) این قانون اقداماتی به شرح زیر صورت پذیرفته است: توسعه سامانه‌های نوین آبیاری در سطح ۱۴۲۵۵۱ هکتار، احداث شبکه‌های فرعی آبیاری و زهکشی در سطح ۷۸۴۲۱ هکتار، اجرای عملیات آب و خاک در عرصه تشکل‌های کشاورزی در سطح ۱۴۱۵ هکتار، تجهیز و نوسازی اراضی مدرن و شالیزاری در سطح ۸۷۱۳ هکتار، احیاء و مرمت قنوات به طول ۲۱۸ کیلومتر، اجرای زهکشی زیرزمینی به میزان ۳۷۸۷ هکتار، انتقال آب با لوله به میزان ۱۴۲۵ کیلومتر، احداث کانال‌های عمومی به طول ۷۴۲۳ کیلومتر و پوشش انهار سنتی به طول ۲۴۵ کیلومتر. با اجرای عملیات مذکور در سال ۱۳۹۷، افزایش ظرفیت راندمان آبیاری ۰.۴۶ درصد و میزان صرفه‌جویی آب کشاورزی به میزان ۹۶۲ میلیون مترمکعب بوده است. همچنین مفاد تبصره این بند (تأمین حداقل هشتادوپنج درصد (۸۵٪) هزینه‌های توسعه روش‌های آبیاری نوین به‌عنوان کمک بلاعوض توسط دولت در قالب بودجه سالانه) نیز رعایت شده است.

به منظور اجرای بند (پ) ماده (۳۵) قانون فوق موضوع حمایت از توسعه گلخانه‌ها و انتقال کشت از فضای باز به فضای کنترل‌شده در سال ۱۳۹۷، توسعه گلخانه‌ها در سطح ۲۶۵۴ هکتار و عملیات اصلاح و بازسازی گلخانه‌ها در سطح ۵۳۹ هکتار انجام شده است.

در خصوص بندهای (ت) و (ر) ماده (۳۵) برنامه ششم توسعه، برای طراحی و اجرای الگوی کشت اقدامات زیر صورت گرفته است: ۱- با مؤسسه تحقیقات خاک و آب به منظور تهیه نقشه‌های تناسب اراضی کشور منعقد و این قرارداد کاملاً اجرایی گردید و نقشه تناسب اراضی کشور تهیه گردید. این نقشه‌ها پایه اطلاعاتی برای تهیه الگوی کشت کشور می‌باشد. ۲- با شرکت مشاور یکم و جامع ایران و ویسان برای تهیه مطالعات اقتصادی برخی شاخص‌های اقتصادی محصولات کشاورزی در محدوده تناسب اراضی منعقد و در حال تکمیل است. ۳- تفاهم‌نامه‌ای با سازمان تحقیقات کشاورزی در راستای تکمیل و صحت سنجی داده‌ها و نتایج مطالعاتی الگوی کشت ملی در سطح کل کشور انجام شده است.

در خصوص بند (ث) ماده (۳۵) این قانون، مرمت و لایروبی قنوات در سال ۹۷ به طول ۲۱۸ کیلومتر و عملیات آبخیزداری در سطح ۸۵۷۳۷۵ هکتار اجرا شده است.

در راستای بند (ج) ماده (۳۵) قانون مذکور موضوع ایجاد زیرساخت مورد نیاز برای پرورش دویست هزار تن ماهی در قفس تا پایان اجرای قانون برنامه و توسعه فعالیت‌های شیلاتی و ایجاد تأسیسات زیربنایی در سواحل کشور، سازمان شیلات ایران با اجرای وظایف حاکمیتی، اقداماتی را در این خصوص به انجام رسانده است.

در راستای بند (ح) ماده (۳۸) قانون برنامه ششم توسعه برای احیاء، توسعه و غنی‌سازی جنگل‌ها در سطح ۲۱۰۷۱۳ هزار هکتار و برای اجرای عملیات آبخیزداری و حفاظت از خاک و آبخوان حداقل در سطح ده میلیون هکتار (موضوع بند خ ماده ۳۸ این قانون) اجرای عملیات آبخیزداری در سطح ۸۵۷۰۳۷۵ هزار هکتار انجام شده است.

برای بند (د) ماده (۳۸) این قانون موضوع بیابان‌زدایی و کنترل کانون‌های بحرانی آن حداقل در سطح یک میلیون و یکصد و چهل هزار هکتار، اجرای عملیات تثبیت شن‌های روان و مهار کانون‌های بحرانی فرسایش بادی در سطح ۹۲۰۱۲ هزار هکتار انجام شده است.

به منظور اجرایی نمودن بند (ذ) ماده (۳۸) قانون مذکور در خصوص تهیه نقشه‌های حدنگاری (کاداستر) منابع طبیعی حداقل یکصد و چهارده میلیون هکتار و اراضی کشاورزی حداقل بیست میلیون هکتار با رعایت قانون حدنگار (کاداستر) در سال ۱۳۹۷، عملیات حدنگاری (کاداستر) منابع طبیعی در سطح ۴۰۱۹ هزار هکتار انجام شده است. همچنین اقدامات سازمان امور اراضی در این رابطه به شرح زیر می‌باشد: ۱- عکسبرداری هوایی توسط سازمان نقشه‌برداری به میزان ۱۵۳۰۰۰۰ هکتار ۲- عقد قراردادهای جدید به میزان ۱۸۲۶۸۱۰ هکتار ۳- تولید نقشه نهایی کاداستر به میزان ۴۵۳۷۳۰ هکتار

برای ارتقای پوشش صددرصد (۱۰۰٪) حفاظت از جنگل‌ها، مراتع و اراضی ملی و دولتی و ارتقای ضریب حفاظت از جنگل‌ها و مراتع کشور به منظور پایداری جنگل‌ها و همچنین تعادل بخشی دام و مراتع سالانه حداقل ده درصد (۱۰٪) موضوع بند (ر) ماده (۳۸) این قانون در سال ۱۳۹۷، با اقدامات انجام شده پوشش حفاظتی از جنگل‌ها و مراتع به ۵۳٪ رسیده است. در خصوص تعادل بخشی دام و مرتع بر اساس اطلاعات جمع‌بندی شده تعداد واحد دامی حذف شده برابر ۱۴۶۶۶ واحد دامی، تعداد بهره‌بردار حذف شده در طرح‌های مرتع‌داری ۱۵۱ نفر و تعداد پروانه مرتع‌داری ابطال شده ۱۴۶ فقره می‌باشد.

در خصوص اجرای بند (ژ) ماده (۳۸) قانون فوق موضوع احیای رویشگاه‌های مرتعی و توسعه و فرآوری گیاهان دارویی به میزان حداقل نه میلیون و ششصد هزار هکتار و افزایش حداقل یکصد هزار هکتار به سطح زیر کشت گیاهان دارویی در سال ۱۳۹۷، احیاء و توسعه رویشگاه‌های مرتعی کشور در حدود ۱۲۰۰ هزار هکتار و احیاء و توسعه گیاهان دارویی حدود ۱۶ هزار هکتار توسط سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور انجام شده است. همچنین توسعه گیاهان دارویی به میزان ۱۶۷۶۰ هکتار توسط معاونت امور باغبانی انجام شده است.

به منظور اجرایی نمودن جزء (۳) بند (ف) ماده (۳۸) قانون مذکور موضوع اختصاص ردیف اعتباری مستقلی نسبت به پیش‌بینی اعتبارات و امکانات در بودجه‌های سنواتی جهت ارتقاء پوشش کامل و مؤثر حفاظت از جنگل‌های کشور، مهار عوامل ناپایداری، جلوگیری از تغییر کاربری، تجاوز و تصرف، مبارزه با قاچاق چوب، استقرار مدیریت پایدار جنگل و اجرای تعهدات، در سال ۹۷ علیرغم پیگیری‌های به عمل آمده از سوی سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور اعتبار مناسب برای انجام این موضوع اختصاص نیافته است. (اعتبار مورد نیاز ۱۴۴۰ میلیارد ریال و اعتبار مصوب ۵۷۵ میلیارد ریال). ضمناً ردیف مستقل اعتباری به شماره ۵۵۰۰۰۰ از محل اعتبارات هزینه‌ای در سال جاری حذف و اعتبارات مربوطه در اعتبارات هزینه‌ای سازمان مذکور ابلاغ گردیده است.

در خصوص بند (ت) ماده (۷۲) قانون برنامه ششم توسعه موضوع اطلاع‌رسانی و فرهنگ‌سازی و اقدام برای کاهش استفاده از سموم و کودهای شیمیایی، در سال ۱۳۹۷، سازمان دامپزشکی کشور طی مکاتبه‌ای با وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مقدار سموم باقیمانده در فرآورده‌های خام دامی را در قالب مصوبات کارگروه ملی تعیین مقدار مجاز باقیمانده-ها تعیین و اعلام نموده است. سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی در خصوص تولید محصول سالم فعالیت‌هایی در زمینه تحقیقاتی، آموزشی و ترویجی با محوریت تولید محصول سالم انجام داده است. همچنین سازمان حفظ نباتات اقداماتی در راستای تولید محصول سالم با هماهنگی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی انجام داده است.

جدول ۱- گزارش عملکرد احکام برنامه ششم و احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
۱	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۲۷ / الف / ۳	۳- کاهش مدت زمان پاسخ به استعلام‌ها و صدور پروانه ساخت بنگاه‌های اقتصادی روستایی و عشایری از هر کدام از دستگاه‌های ذی ربط، به حداکثر پانزده روز (و جهاد)	وزارت جهاد کشاورزی - سازمان امور عشایر - شرکت شهرک‌های کشاورزی	به منظور تحقق اهداف مندرج در این بند سامانه‌ای با ۱۰۳ خدمت در وزارت جهاد کشاورزی راه‌اندازی شده است. ضمناً برنامه‌ریزی به منظور تحقق کامل این بند از طرف این وزارتخانه در حال انجام می‌باشد. همچنین صدور پروانه تأسیس در شرکت شهرک‌های کشاورزی برای واحدهای تولیدی، در کمتر از ۲ روز صادر می‌گردد. شایان ذکر است سازمان امور عشایر ایران رأساً نسبت به صدور مجوزی اقدام نمی‌نماید ولی از طریق ملی و استانی و شهرستان‌ها مشکلات متقاضیان عشایری را پیگیری می‌نماید.	-	-
۲	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۷ / ث	مراکز تولید و توزیع فرآورده‌های خام دامی، دارو و فرآورده‌های زیستی (بیولوژیکی) دامپزشکی موظفند در چهارچوب ضوابط فنی و بهداشتی که از طرف سازمان دامپزشکی اعلام می‌شود، نسبت به استقرار سامانه‌های بهداشتی مربوطه اقدام کنند. افراد حقوقی غیردولتی می‌توانند با اخذ مجوز مربوط از سازمان دامپزشکی کشور در زمینه ارائه خدمات اجرا و ممیزی غیررسمی این سامانه‌ها فعالیت	سازمان دامپزشکی کشور	آیین‌نامه مربوطه تهیه و به تصویب هیئت‌وزیران رسیده و طی تصویب‌نامه شماره ۵۱۶۲۰/ت/۵۵۳۳۱ هـ مورخ ۹۷/۴/۲۵ ابلاغ شده است و در حال حاضر سازمان دامپزشکی کشور در حال تدوین و ابلاغ دستورالعمل‌های اجرایی آن می‌باشد.	-	-

۲۶ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			کنند. آیین‌نامه اجرائی این بند، حداکثر ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ این قانون توسط وزارت جهاد کشاورزی (سازمان دامپزشکی کشور) تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.				
۳	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۲۵ / ب / تبصره	صندوق بیمه محصولات کشاورزی مجاز به ایجاد شرکت مشترک بیمه یا شرکت‌های بیمه خارجی با رعایت سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و قوانین مربوط می‌باشد.	صندوق بیمه محصولات کشاورزی	با توجه به حجم خسارت‌های وارده در شرایط بروز عوامل خطر فاجعه‌بار نظیر سرما و سیل و بیماری آنفلوآنزای طیور، صندوق بیمه در سال ۹۶ مذاکراتی با شرکت بیمه مونیک ری پیرامون خسارت‌های وارده به واحدهای تولیدی بیمه شده و نهایتاً امکان سنجی نحوه همکاری‌های دو جانبه به منظور پوشش بیمه اتکایی شرکت مذکور در شرایط بحرانی برای جبران خسارت‌های وارده انجام داد. در این خصوص نشست مشترکی نیز در صندوق بیمه با حضور رئیس مؤسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی، اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی وزارت جهاد کشاورزی صورت گرفت که منتج به نتیجه قطعی نشده و به علت دور جدید تحریم‌های آمریکا، این شرکت به فعالیت خود در ایران خاتمه داده است.	اعمال تحریم و موانع خارجی	-
۴	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۲۹ / الف	بهره‌برداری از جنگل‌ها به پیشنهاد بالاترین مقام دستگاه اجرائی ذی‌ربط و در چهارچوب مصوبات هیأت وزیران ممکن است و بهره‌برداری از	سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور	با عنایت به طرح توقف بهره‌برداری از جنگل‌های شمال کشور در اجرای بند (ف) جز (۱) ماده (۳۸) قانون برنامه ششم توسعه، کلیه قراردادهای بهره‌برداری از جنگل‌ها در استان‌های شمالی خاتمه یافته است.	-	-

بخش هشتم: کشاورزی / فصل بیست و هشتم: کشاورزی و منابع طبیعی □ ۲۷

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			مراتع و زیستگاه‌های طبیعی تنها بر اساس توان بوم‌شناختی (اکولوژیستیک) و ضرورت حفظ آنها مجاز و مازاد بر آن ممنوع است. متخلف از احکام این ماده علاوه بر جبران خسارت، ملزم به پرداخت جریمه‌ای تا پنج برابر خسارت وارد شده به جنگل و یا مرتع و زیستگاه مورد بهره‌برداری یا تلف شده است. مبالغ دریافتی به حساب خزانه‌داری کل کشور واریز و پس از درج در بودجه سنواتی صددرصد (۱۰۰٪) آن برای احیای جنگل، مرتع و زیستگاه‌های خسارت‌دیده هزینه می‌شود.				
۵	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۲۹ / ب	به منظور مردمی شدن اقتصاد و ارتقای مشارکت جوامع محلی و توانمندسازی آنان در امر حفظ و احیای منابع طبیعی و محیط زیست کشور به دستگاه‌های اجرایی مربوط (سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور و سازمان حفاظت محیط زیست) اجازه داده می‌شود با	سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور	آیین‌نامه اجرائی این بند با مشارکت این وزارتخانه تهیه و به هیأت دولت ارسال و طی تصویب‌نامه شماره ۱۵۵۰۱۲/ت ۵۵۳۹۲ هـ مورخ ۹۷/۱۱/۲۱ هیأت وزیران ابلاغ گردید و شیوه‌نامه‌های اجرایی آن تهیه شده است و مقرر گردیده موضوع در سال ۹۸ اجرایی گردد.	-	-

۲۸ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			نظارت و مسؤولیت بالاترین مقام دستگاه اجرائی مربوط با رعایت قانون برگزاری مناقصات و بر اساس آخرین فهرست های بهای پایه ابلاغی، در هر سال قرارداد اجرای عملیات و پروژه های پیش بینی شده در موافقت نامه های طرح های تملک دارایی سرمایه ای ملی و استانی خود را با تشکل های روستایی و عشایری و تعاونی های تخصصی مربوط منعقد کنند. آیین نامه اجرائی این بند شامل نحوه واگذاری کار، تعیین صلاحیت تشکل ها و تعاونی های تخصصی، تضامین لازم، متن قرارداد و سایر الزامات لازم به پیشنهاد مشترک سازمان برنامه و بودجه کشور، وزارت جهاد کشاورزی و سازمان حفاظت محیط زیست تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد.				
۶	قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور	ماده ۲۹ / پ	دولت مکلف است نسبت به حفظ حقوق عشایر دارای پروانه چرای دام مناطق مرتعی حفاظت شده اقدام کند.	سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور و سازمان امور	مطابق دستورالعمل صدور پروانه چرای دام توسط سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور در مناطق عشایری اقدام گردیده است. همچنین مشکلات عشایر توسط واحدهای استانی سازمان امور	-	-

بخش هشتم: کشاورزی / فصل بیست و هشتم: کشاورزی و منابع طبیعی □ ۲۹

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
				عشایر ایران	عشایر ایران از طریق سازمان حفاظت محیط زیست در سطح ملی و استانی مطرح و در صورت نیاز، موضوع در شورای عشایری استان ها به ریاست استانداران محترم پیگیری می شود.		
۷	قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور	ماده ۲۹ / ت	به منظور تعیین تکلیف آن بخش از مراتع عشایری که با مراتع حریم روستاها تداخل دارد وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور) موظف است حداکثر ظرف مدت یک سال نسبت به تنسيق و ممیزی و تفکیک محدوده مراتع عشایری از مراتع روستایی اقدام کند.	سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور	سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور در راستای اجرای این بند طی چند جلسه با سازمان امور عشایر، لیست مراتع موضوع این بند را از سازمان امور عشایر ایران دریافت نموده و لیست مراتع احصاء شده به تفکیک استان ها را طی نامه شماره ۲۵۱۶۴/۶۴/۹۷ مورخ ۹۷/۸/۱۲ به ادارات کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان ها جهت اقدام لازم ارسال نموده است.	-	-
۸	قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور	ماده ۳۰ / چ / تبصره ۲	در موارد موضوع بند (ت) این ماده و همچنین در مورد ایجاد جایگاه های عرضه سوخت، وزارت جهاد کشاورزی نسبت به واگذاری حق بهره برداری اراضی منابع ملی خارج از حریم شهرها به صورت قیمت های ترجیحی یا رایگان بر اساس سیاست های مصوب شورای اقتصاد با معرفی وزارت راه و شهرسازی اقدام کند.	سازمان امور اراضی	در سال ۹۷ نسبت به واگذاری اراضی در ۱۴ استان به میزان ۲۶۶۷ هکتار اقدام شده است.	-	-
۹	قانون احکام	ماده ۳۷ / ت /	سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری	سازمان جنگل ها،	بوستان های ملی و بوستان های شهری در محدوده عملکرد این	-	-

۳۰ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
	دائمی برنامه‌های توسعه کشور	۳	کشور و شهرداری‌ها موظفند نسبت به احداث یا اختصاص فضای کافی و مناسب برای مسجد یا نمازخانه در بوستان‌های ملی و بوستان‌های شهری اقدام کنند.	مراتع و آبخیزداری کشور	سازمان نمی‌باشد. در مواقع ضروری هماهنگی و اقدام لازم با ارگان‌های مرتبط صورت می‌پذیرد. با این حال ۱۹ عدد نمازخانه جمعاً به مساحت ۶۰۰ مترمربع به پارک‌های جنگلی شمال کشور اختصاص یافته است.		
۱۰	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۴۴	واگذاری اراضی ملی و دولتی برای طرح‌های صنعتی که با تأیید دستگاه صادرکننده مجوز، امکان استقرار در شهرک‌های صنعتی را ندارد، با رعایت سایر قوانین بالامانع می‌باشد.	سازمان امور اراضی کشور	موافقت با واگذاری تعداد ۳۳۱ پرونده به مساحت ۲۶۴۷ هکتار برای کلیه طرح‌های صنعتی که خارج از شهرک‌های صنعتی مستقر شده است توسط سازمان امور اراضی اقدام شده است.	-	-
۱۱	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۵۹	وزارت جهاد کشاورزی مکلف است به منظور توانمندسازی تولیدکنندگان و ایجاد بستر مناسب انتقال دانش و یافته‌های تحقیقاتی به آنان، در قالب طرح نظام نوین ترویج نسبت به راه‌اندازی شبکه مدیریت دانش، بازسازی و تجهیز کلیه مراکز جهاد کشاورزی، تعیین پهنه‌های تولیدی و اختصاص یک کارشناس به هر پهنه، به‌روزرسانی دانش مروجان و شبکه عاملان ترویج و به‌کارگیری کلیه	سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی	توانمندسازی تولیدکنندگان: ۱۱۶۴۱۹۳ نفر - ۷۲۸۰۶۱ نفر روز (شامل: اجرای سایت‌های الگویی ۱۹۰۴ مورد - اجرای کانون‌های یادگیری ۳۴۰ مورد - اجرای طرح تحقیقی ترویجی ۲۱۲ مورد - برگزاری برنامه روز مزرعه ۶۱۶ مورد - اجرای واحد نمایشی ۱۳۵۱ مورد) - خرید تعداد ۱۳۲ دستگاه خودرو وانت دو کابین کاپرا برای تجهیز ۱۳۲ مرکز - خرید تعداد ۳۰ دستگاه خودرو پیکاب آسنا برای تجهیز ۳۰ مرکز جهاد کشاورزی - بیش از ۷۶۰۰ پهنه تولیدی در سطح دهستان‌های کشور سازمان‌دهی گردیده و بیش از ۷۶۰۰ نفر مروج مسئول پهنه نیز به عنوان متولی پهنه‌ها مشغول فعالیت هستند. - در قالب برگزاری دوره‌های مهارتی تعداد ۸۴۴۵۲ نفر روز،	-	-

بخش هشتم: کشاورزی / فصل بیست و هشتم: کشاورزی و منابع طبیعی □ ۳۱

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			فنون ترویجی در عرصه‌های تولیدی اقدام نماید.		آموزش‌های مجازی تعداد ۵۰۶۰۷ نفر روز و دوره‌های ملی تربیت مروج متخصص موضوعی به تعداد ۱۱۱۷ نفر روز، دوره آموزشی و توانمندسازی برای مروجان مسئول پهنه‌های تولیدی برگزار شده است. - آموزش و توانمندسازی سربازان سازندگی به تعداد ۹۶۴۰ نفر روز در سطوح ملی و استانی - آموزش و توانمندسازی اعضاء و ارکان شرکت‌های خدمات مشاوره‌ای به تعداد ۲۹۱۴ نفر روز - تولید ۱۰۸ عنوان در معاونت و مراکز تحقیقات استانی و مدیریت‌های هماهنگی ترویج استانی (درون سازمانی) - چاپ افست ۲۱۷۰۰ عنوان، چاپ دیجیتال ۷۵ عنوان و چاپ برون دفتری ۷۵۰۰۰ عنوان (تکثیر تولیدات رسانه‌ای) - تولید ۱۰۵ اپلیکیشن کشاورزی - برگزاری ۳۷ عنوان دوره آموزشی تحت وب (وبینار) - بارگذاری ۱۰۸۵ اثر ترویجی نوشتاری و ۱ نرم‌افزار با تأکید بر اپلیکیشن‌های کشاورزی - در حال راه‌اندازی سامانه تلفنی پاسخگوی فنی بهره‌برداران - پیشرفت کار در فاز راه‌اندازی سامانه مدیریت دانش - تولید و انتشار ۱۱۰۰ بسته پیامک ترویجی (هر بسته مشتمل بر ۲۰۰۰ پیام)		
۱۲	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۶۰ / تبصره ۱	سود حاصل از سهام دولت در صندوق‌های توسعه بخش کشاورزی، در راستای تحقق بند (ج) ماده (۲۸) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۴	شرکت مادر تخصصی صندوق حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی	این موضوع توسط صندوق‌های غیردولتی توسعه بخش کشاورزی رعایت شده است.	-	-

۳۲ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			برای افزایش سهم سرمایه دولت در صندوق های مذکور منظور می شود.				
۱۳	قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور	ماده ۶۰ / تبصره ۲	دولت مجاز است در چهارچوب سیاست های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی تا سقف چهل و نه درصد (۴۹) در صندوق های حمایت از توسعه بخش کشاورزی، مشارکت کند.	شرکت مادر تخصصی صندوق حمایت از توسعه سرمایه گذاری در بخش کشاورزی	این موضوع توسط صندوق های غیردولتی توسعه بخش کشاورزی رعایت شده است.	-	-
۱۴	قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور	ماده ۶۱ / ۱	در صورت تأمین منابع در بودجه سالانه ارتقای بهره وری (راندمان) آبیاری بخش به حداقل شصت درصد (۶۰٪) پس از پنج سال از تصویب این قانون از طریق اجرای عملیات زیربنایی آب و خاک از جمله طرح های تجهیز و نوسازی، توسعه شبکه ها، زهکش ها و روش های نوین آبیاری و اجرای عملیات به زراعی و استمرار آن در سنوات بعدی	معاونت آب و خاک و معاونت امور زراعت	در سال ۹۷ گزارش اجرای عملیات آب و خاک به شرح زیر می باشد: توسعه سامانه های نوین آبیاری در سطح ۱۴۲۵۵۱ هکتار، احداث شبکه های فرعی آبیاری و زهکشی در سطح ۷۸۴۲۱ هکتار، اجرای عملیات آب و خاک در عرصه تشکل های کشاورزی در سطح ۱۴۱۵ هکتار، تجهیز و نوسازی اراضی مدرن و شالیزاری در سطح ۸۷۱۳ هکتار، احیاء و مرمت قنوت به طول ۲۱۸ کیلومتر، اجرای زهکشی زیرزمینی به میزان ۲۷۸۷ هکتار، انتقال آب با لوله به میزان ۱۴۲۵ کیلومتر، احداث کانال های عمومی به طول ۷۴۲۲ کیلومتر و پوشش انهار سنتی به طول ۲۴۵ کیلومتر. با اجرای عملیات مذکور در سال ۹۷، افزایش ظرفیت راندمان آبیاری ۴۶/۰ درصد و میزان صرفه جویی آب کشاورزی به میزان ۹۶۲ میلیون مترمکعب بوده است. به طور کلی راندمان آبیاری تا پایان سال یاد شده به حدود ۴۵ درصد رسیده است، همچنین در خصوص	سایر	- بسترسازی نامناسب - عدم هماهنگی در اجرای همزمان طرح توسعه روش های نوین آبیاری و طرح تعادل بخشی آب های زیرزمینی - عدم کاهش حقایبه بهره برداران به ازای آب صرفه جویی شده در اثر اجرای روش های نوین آبیاری افزایش هزینه اجرای عملیات در اثر نوسانات قیمت ها و افزایش نرخ

بخش هشتم: کشاورزی / فصل بیست و هشتم: کشاورزی و منابع طبیعی □ ۳۳

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					اجرای عملیات به نژادی، تقویت و بهره‌گیری از توان شرکت‌های دانش‌بنیان در تولید ارقام مقاوم به خشکی و ارقام جدید داخلی و وارداتی برای افزایش ظرفیت تولید در مزارع و در خصوص عملیات به زراعی، استفاده از کشاورزی حفاظتی و روش‌های کم و بی‌خاک‌ورزی در دستور کار این وزارت بوده است.		ارز
۱۵	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۶۱ / ۳	ارتقای شاخص بهره‌وری مصرف آب در بخش کشاورزی و افزایش تولید محصول به ازای واحد حجم مصرفی	معاونت آب و خاک	افزایش راندمان آبیاری و به تبع آن بهره‌وری آب از اهداف اساسی اجرای طرح‌های آب و خاک محسوب می‌شوند. در این خصوص با اجرای این طرح‌ها در سال ۹۷، افزایش ظرفیت راندمان آبیاری به ۴۶/۰ درصد و میزان صرفه‌جویی آب کشاورزی به میزان ۹۶۲ میلیون مترمکعب رسیده است. تا پایان سال ۹۷ راندمان آبیاری به ۴۵ درصد افزایش یافته است. همچنین میزان بهره‌وری آب کشاورزی (کارایی مصرف آب) به حدود ۳۱/۱ کیلوگرم در هر مترمکعب رسیده است.	-	-
۱۶	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۶۱ / ۴	گسترش مبارزه تلفیقی با آفات و بیماری‌های گیاهی، مصرف بهینه سموم، کود شیمیایی، مواد زیست‌شناختی (بیولوژیکی) و داروهای دامی و همچنین مبارزه زیست‌شناختی (بیولوژیکی) و توسعه کشت زیستی (ارگانیک) مدیریت تلفیقی تولید و اعمال استانداردهای ملی	سازمان دامپزشکی کشور - سازمان حفظ نباتات	اقدامات سازمان دامپزشکی کشور؛ افزایش استقرار سامانه‌های PRPS/GAHP/HACCPGMP و... در واحدهای تولیدی، توزیعی، عرضه و انجام نظارت‌های مؤثر بر مراکز و کارخانه‌های تولید و فرآوری، ورود، صدور و توزیع انواع دارو، واکسن، سرم، ضدعفونی‌کننده‌ها، سموم و مواد بیولوژیک و مواد اولیه مورد مصرف دامپزشکی، تشکیل و فعال نمودن کمیته ملی تجزیه و تحلیل خطرات بهداشتی در سازمان دامپزشکی کشور و زیرشاخه‌های آن تحت عنوان	-	-

۳۴ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			کنترل کیفی تولیدات و فرآورده‌های کشاورزی در راستای پوشش تولید		<p>کمیته‌های علمی و کارگروه‌های تخصصی، کاهش مصرف سموم به میزان ۵۰، احداث، تجهیز و بهسازی کارخانجات تولید گیاهان دارویی، توسعه تولید محصولات دامپزشکی توسط شرکت‌های دانش بنیان فعال. اقدامات سازمان حفظ نباتات: به منظور حفظ ظرفیت تولید محصولات اساسی کشاورزی (بخش ظهور و بروز آفات و بیماری‌ها و علف‌های هرز و خسارت‌های ناشی از آن) بالغ بر ۸۰۳ میلیون هکتار مدیریت، پیش آگاهی، ضدعفونی بذور، زراعی مکانیکی و مبارزه شیمیایی و غیرشیمیایی انجام گرفته است. در بخش مبارزه تلفیقی با آفات و بیماری‌های گیاهی بالغ بر ۸۰۳ میلیون هکتار مدیریت، مبارزه شیمیایی و غیرشیمیایی انجام گردیده و در بخش مصرف بهینه سموم برای ۶۰۰۴ هزار هکتار تولید عوامل و نظارت و کنترل انجام شده است. در راستای اجرای این بند با هدف گسترش کنترل بیولوژیک و توسعه کاربرد عوامل بیولوژیک و فرآورده‌ها و تجهیزات کنترل غیرشیمیایی در قالب مدیریت تلفیقی آفات این سازمان در سال ۹۷ موفق به کاربرد این عوامل و فرآورده‌ها و تجهیزات کنترل غیرشیمیایی در سطح بیش از ۵۰۰ هزار هکتار شده است. اقدامات سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی: برآورد کود شیمیایی آلی و زیستی برای اراضی زراعی و باغی کشور-فروش دانش فنی تولید بستر کشت هیدرو پونیک- تهیه ۳ عنوان نشریه ترویجی- معرفی سموم شیمیایی با</p>		

بخش هشتم: کشاورزی / فصل بیست و هشتم: کشاورزی و منابع طبیعی □ ۳۵

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					<p>فرمولاسیون مناسب و سازگار با شرایط زیست محیطی و کارایی بالا- فناوری تولید کود زیستی بر پایه استرپتومایسس- فناوری فرمولاسیون جدید پروبیوتیک گیاهی (بیوکنترل/بیوفرتیلازر) سویه های بومی فارچ Trichoderma - دانش فنی تولید نانوبیوسیلیکا از کلش و سیوس برنج- دانش فنی تولید نانو آفت کش گیاهی بر پایه آزادیراختین. اقدامات دفتر محیط زیست و سلامت غذا: تصویب اجباری شدن استاندارد کودهای شیمیایی- مشارکت در تدوین و تجدیدنظر استاندارد (خوراک دام، طیور و آبزیان، دانه های ذرت، ویژگی و روش های آزمون، خوراک انسان- دام- بیشینه رواداری مایکوتوکسینها و اصول و راهنمای سیستم های ملی کنترل مواد غذایی)- هماهنگ کننده طرح ارتقا سلامت ۸ محصول کشاورزی مصوب پانزدهمین جلسه شورای عالی سلامت و امنیت غذایی- طراحی سامانه صدور نشان حد مجاز آلاینده ها در محصولات کشاورزی و استفاده از پنجره واحد خدمات الکترونیک وزارت جهاد کشاورزی جهت صدور کد شناسایی محصولات گواهی شده و ارگانیک- تدوین شیوه نامه اجرایی اخذ پروانه کاربرد نشان استاندارد تشویقی حد مجاز آلاینده ها در محصولات کشاورزی به منظور تسهیل در فرآیند اجرا- تدوین طرح تولید محصولات گواهی شده، راهنما، فلوچارت و دستورالعمل های اجرایی تولید محصولات گواهی شده- همکاری</p>		

۳۶ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					با سازمان ملی استاندارد در ایجاد شرکت‌های بازرسی و گواهی کننده		
۱۷	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۶۱ / ۵	نوسازی ماشین‌آلات کشاورزی و از رده خارج کردن ماشین‌آلات فرسوده کشاورزی و توسعه ماشینی کردن (مکانیزاسیون) بر مبنای اقلیم و شرایط و همچنین قابلیت و توانایی کشاورزان هر منطقه و رسیدن به ضریب نفوذ صددرصدی ماشینی کردن آن	معاونت امور زراعت	در سال ۹۷ تعداد ۱۱۱۲۷ تراکتور زراعی، ۴۸۲ تراکتور باغی و ۵۲۸ دستگاه کمباین غلات و شالیزاری، ۵۹۹۹ نوع ادوات زراعی، ۱۰۳۱ نوع ادوات باغی و ۶۴۲ مورد تجهیزات دام و طیور و آبی‌پروری توزیع شده است. شایان ذکر است که طرح جایگزینی ماشین‌های فرسوده کشاورزی با همکاری وزارت صنعت، معدن و تجارت تهیه و به سازمان برنامه و بودجه کشور ارائه گردید و به منظور عملیاتی شدن آن از طریق اخذ مجوز کمیسیون ماده (۲۳) قانون الحاق (۲) و ایجاد ردیف مستقل در قانون بودجه سال ۹۸ کشور پیگیری گردید ولیکن اقدامی در این خصوص به عمل نیامد.	سایر	عدم تصویب ایجاد ردیف مستقل برای طرح جایگزینی ماشین‌های فرسوده کشاورزی در قانون بودجه
					اجرای ۳۲ سایت ملی در خصوص ترویج کودهای زیستی و زیست مهاررها (عوامل زیستی که در کنترل آفات و بیماری‌های محصولات کشاورزی به کار می‌آیند و به طور کلی منظور همان مبارزه بیولوژیکی هستند) در استان‌های مختلف کشور با همکاری شرکت‌های دانش‌بنیان و در قالب همکاری با ستاد توسعه زیست فناوری-ابلاغ به ترویج کلیه استان‌ها برای لحاظ مدیریت تغذیه تلفیقی گیاه در کلیه سایت‌های زراعت و باغبانی استان تکمیل پیوست ترویجی طرح مدیریت تلفیقی تغذیه گیاه و ارسال طرح به هیأت دولت-ایجاد کانون‌های کشاورزی زیستی در کلیه شهرستان‌ها و ویرایش اول-	حمایت ناکافی از بخش خصوصی در تأمین ماشین‌آلات مورد نیاز	حمایت ناکافی از بخش خصوصی
۱۸	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۶۱ / ۶	ترویج استفاده از کودهای آلی و زیستی (آرگانیک) بذور و نژادهای دامی، طیور و آبزیان اصلاح شده در کشور و افزایش میزان مصرف این‌گونه کودها، بذور و نژادهای دامی، طیور و آبزیان در جهت تولید غذای سالم	سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی	اجرای ۳۲ سایت ملی در خصوص ترویج کودهای زیستی و زیست مهاررها (عوامل زیستی که در کنترل آفات و بیماری‌های محصولات کشاورزی به کار می‌آیند و به طور کلی منظور همان مبارزه بیولوژیکی هستند) در استان‌های مختلف کشور با همکاری شرکت‌های دانش‌بنیان و در قالب همکاری با ستاد توسعه زیست فناوری-ابلاغ به ترویج کلیه استان‌ها برای لحاظ مدیریت تغذیه تلفیقی گیاه در کلیه سایت‌های زراعت و باغبانی استان تکمیل پیوست ترویجی طرح مدیریت تلفیقی تغذیه گیاه و ارسال طرح به هیأت دولت-ایجاد کانون‌های کشاورزی زیستی در کلیه شهرستان‌ها و ویرایش اول-	-	-

بخش هشتم: کشاورزی / فصل بیست و هشتم: کشاورزی و منابع طبیعی □ ۳۷

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					<p>برای ارائه به ستاد زیست فناوری و در چهارچوب همکاری مشترک با ستاد و شرکت‌های دانش بنیان-تشویق و ترغیب توسعه واحدهای پرورش و تکثیر شترمرغ به جهت اهمیت گوشت آن در تغذیه سالم (چربی پایین، آهن بالا) از طریق انتخاب ۲ واحد نمونه در رشته‌های پروری و مولد شتر مرغ-اجرای ۸۸ طرح تحقیقی ترویجی محصولات گندم، جو و تریتیکاله با هدف مقایسه عملکرد و لاین‌های امیدبخش که پس از نتایج طرح‌ها، امیدبخش‌ترین لاین به عنوان رقم جدید در پروسه به نژادی نام‌گذاری و معرفی می‌گردند - انتخاب و معرفی کشاورزان نمونه با رویکرد استفاده از بذور جدید و اصلاح شده با کیفیت در راستای تولید محصول سالم و با کیفیت- برگزاری دو کارگاه آموزشی ویژه ترویج کودهای آلی و زیستی- معرفی کودهای مناسب آلی و زیستی به منظور تولید محصول سالم در اراضی شالیزاری:۱. فناوری تولید پروبیوتیک‌های بومی و اختصاصی طیور ۲. دانش فنی تولید لاین‌های والدینی بذور هیبرید کلزا، خیار و فلفل دلمه‌ای از طریق سیستم هاپلوئیدی و مهندسی اصلاح معکوس ۳. دانش فنی مکمل‌های بهبوددهنده ضریب تبدیل خوراک دام، طیور و آبزیان ۴. دانش فنی تولید آنزیم‌های مورد استفاده در خوراک طیور و آبزیان ۵. فناوری تولید کود زیستی بر پایه استرپتومایسس ۶. فناوری تولید و فرمولاسیون جدید پروبیوتیک گیاهی (بیوکنترل/بیوفرتیلایزر) سویه‌های</p>		

۳۸ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					بومی قارچ (Trichoderma) ۷. دانش فنی تولید نانوبیوسیلیکا از کلش و سیوس برنج ۸. دانش فنی تولید نانو آفت کش گیاهی بر پایه آزادیراختین		
۱۹	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۶۱ / ۷	در صورت تأمین منابع در بودجه سالانه گسترش پوشش بیمه تولیدات بخش کشاورزی و عوامل تولید تا رسیدن به سطح پوشش صددرصدی	صندوق بیمه محصولات کشاورزی	در سال ۹۷ آمار عملکرد پوشش بیمه‌های تولیدات کشاورزی به شرح زیر می‌باشد: آذربایجان: ۲۴۵۳ هکتار، ایلان: ۲۴۹۴۴ مترمربع، تنه درختان: ۵۷۲۰۵ هکتار، دام: ۵۲۱۵۹۳۸ رأس، طیور: ۷۴۰۷۶۷۸۹۲ قطعه، محصولات باغی: ۷۵۲۵۹۰ هکتار، محصولات زراعی: ۲۵۹۲۴۶۰ هکتار و منابع طبیعی: ۱۲۶۰۸۵۰ هکتار	-	-
۲۰	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۲ / پ	موضوع خاص کشاورزی	وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه	مهم‌ترین موضوعات در بخش کشاورزی که جزء پروژه‌های اقتصاد مقاومتی بوده و قابلیت استمرار در سال ۱۳۹۷ دارند به شرح زیر می‌باشد: ۱- افزایش ضریب خوداتکایی محصولات راهبردی اساسی (گندم) ۲- افزایش ضریب خوداتکایی محصولات راهبردی اساسی (شیر و گوشت) ۳- افزایش ضریب خوداتکایی محصولات راهبردی اساسی (محصولات زراعی) ۴- افزایش ضریب خوداتکایی محصولات راهبردی اساسی (دانه‌های روغنی) ۵- تأمین داخلی نهاده‌های مورد نیاز بخش کشاورزی: بذر (گندم، برنج، چغندر قند، سیب‌زمینی بذر)، دانه‌های روغنی، حبوبات، پنبه، ذرت و جو) ۶- توسعه و فرآوری گیاهان دارویی ۷- طرح توسعه گلخانه‌ها ۸- اجرای عملیات آبخیزداری و حفاظت خاک در سطح ۱۱۰۰ هزار هکتار ۹- توسعه آبی‌پروری و پرورش ماهی در دریا ۱۰- تأمین داخلی	-	-

بخش هشتم: کشاورزی / فصل بیست و هشتم: کشاورزی و منابع طبیعی □ ۳۹

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					<p>نهاده‌های مورد نیاز بخش کشاورزی (آفت‌کش‌های غیرشیمیایی) ۱۱- تأمین داخلی نهاده‌های مورد نیاز بخش کشاورزی (نهال‌های اصلاح شده) ۱۲- تأمین داخلی نهاده‌های مورد نیاز بخش کشاورزی (کود) ۱۳- احداث و تکمیل شبکه‌های فرعی آبیاری و زهکشی به میزان ۱۵۰ هزار هکتار ۱۴- توسعه سامانه‌های نوین آبیاری ۱۵- تجهیز و نوسازی ناوگان ماشینی بخش کشاورزی به میزان ۷۷/۱ اسب بخار بر هکتار ۱۶- حمایت از توسعه صادرات تولیدات صنایع تکمیلی و تبدیلی بخش کشاورزی ۱۷- گسترش زیرساخت‌های اطلاعاتی و ارتباطی بخش کشاورزی در خصوص تولید، نگهداری، توسعه و تنظیم بازار محصولات کشاورزی و نهاده‌ها</p>		
۲۱	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۲۷ / الف / ۵	۵- تأمین منابع مورد نیاز برای رشد سالانه حداقل پنج درصد (۵) شاخص‌های برخورداری تعیین شده در ساماندهی عشایر	سازمان امور عشایر ایران	<p>به منظور تحقق اهداف این بند در سال ۱۳۹۷ اعتباری معادل ۸۷۸۷ میلیارد ریال مورد نیاز بوده است. بدین منظور پیگیری‌های مستمر از طریق امور برنامه‌ریزی، نظارت و آمایش سرزمین سازمان برنامه و بودجه کشور انجام شده است. در قانون بودجه سال ۹۷ مبلغ ۱۵۰۵ میلیارد ریال اعتبار به سازمان امور عشایر ایران به صورت ملی اختصاص یافته است. همچنین حدود ۱۰۰۰ میلیارد ریال اعتبار استانی و بیش از ۵۰۰ میلیارد ریال اعتبار از محل مالیات بر ارزش افزوده (اجزاء ۲، ۱ و ۳ ماده ۶ قانون برنامه ششم توسعه) اختصاص یافته است.</p>	سایر	کمبود منابع مالی و نوسانات قیمت‌ها
۲۲	قانون	ماده ۲۷	۷- آموزش	سازمان	اقدامات سازمان تحقیقات، آموزش	-	-

۴۰ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
	برنامه ششم توسعه	الف / ۷	صدهزار نفر از روستاییان و عشایر به عنوان عناصر پیشرو و تسهیل‌گر در زمینه برنامه‌ریزی محلی، توسعه فعالیت‌های اقتصادی و برنامه‌های فرهنگی، بهبود خدمات‌رسانی، جلب مشارکت‌های مردمی و نظارت بر اثربخشی طرح‌های دستگاه‌های اجرائی	تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، سازمان امور عشایر ایران	و ترویج کشاورزی: اجرای دوره‌های آموزشی به میزان ۱۰۰۱۶۷۳ نفر روز آموزشی برای روستاییان و بهره‌برداران کشاورزی به شرح ذیل: مهارتی ۷۶۹۹۱۷، زنان روستایی ۱۱۷۵۶۴، شیوه‌نویس آبیاری ۱۲۶۵۴، افزایش بهره‌وری آب ۱۲۸۹۰، طرح مکران ۱۰۷۹۰، آموزش عشایر ۷۴۱۵۲، آب‌های مرزی ۳۷۰۶ - بازرنگری و به‌روزرسانی سامانه جامع آموزش بهره‌برداران کشاورزی (سایک) در راستای مکانیزه کردن امور اجرای آموزش‌ها - برنامه‌ریزی، هدایت و اجرای ۷۶۹۹۱۷ نفر روز آموزش بهره‌برداران کشاورزی و منابع طبیعی به شرح زیر: دامپزشکی (مبارزه با آنفولانزای فوق حاد پرندگان، تب‌مالت) به تعداد ۳۷۰۸۹ نفر روز، اعضای بنیاد گندم کاران کشور به تعداد ۴۱۲۶۰ نفر روز، اعضای تحت پوشش سازمان تعاون روستایی کشور به تعداد ۱۰۵۷۵ نفر روز - برنامه آموزش زنان روستایی شامل: تهیه ابلاغیه و دستورالعمل اجرای دوره‌های آموزش مهارتی ویژه زنان روستایی تسهیلگر و کارآفرین با همکاری دفتر توسعه و برنامه‌ریزی آموزش زنان روستایی در سه پروژه ذیل جمعاً به تعداد ۱۱۷۵۶۴ نفر روز: فرآوری و کاهش ضایعات محصولات کشاورزی، توانمندی اقتصادی زنان روستایی، کارورزی و تثبیت مهارت‌های زنان روستایی - آموزش بهره‌برداری بهینه آب در کشاورزی شامل: تهیه و ابلاغ برنامه آموزش بهره‌برداری بهینه آب در کشاورزی به ۲۲ استان		

بخش هشتم: کشاورزی / فصل بیست و هشتم: کشاورزی و منابع طبیعی □ ۴۱

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					کشور در سه پروژه جمعاً به تعداد ۲۹۲۵۰ نفر روز؛ آموزش شیوه‌های نوین آبیاری در کشاورزی و اجرای ۱۳۶۵۴ نفر روز، آموزش افزایش بهره‌وری آب در کشاورزی و اجرای ۱۲۸۹۰ نفر روز، آموزش شیوه‌های بهره‌برداری از آب‌های مرزی در کشاورزی در حال اجرا و اجرای ۲۷۰۶ نفر روز- آموزش غیررسمی در مناطق کمتر توسعه یافته شامل: برنامه‌ریزی و اجرای آموزش‌های مهارتی برای کشاورزان و صیادان منطقه مکران به تعداد ۱۰۷۹۰ نفر روز - تهیه دستورالعمل نحوه اجرای دوره‌های آموزش مهارتی ویژه عشایر و ابلاغ آن به ۱۰ استان کشور و اجرای ۷۴۱۵۲ نفر روز آموزش در زمینه‌های دامپروری و آبزیان، منابع طبیعی و زراعت و باغبانی، همکاری در بازرگاری و فراهم نمودن زمینه تصویب ۴۸ عنوان استاندارد مشاغل مرتبط در شورای برنامه‌ریزی آموزشی مؤسسه آموزش و ترویج، تهیه دستورالعمل اجرایی آموزش‌های بهره‌برداران با مشارکت دستگاه‌ها و ارگان‌های خارج از وزارت در قالب تفاهم‌نامه‌های منعقد شده با سازمان نهضت سوادآموزی، کمیته امداد امام خمینی (ره)، ستاد کل نیروهای مسلح، انتخاب ۲۳۰۰ نفر تسهیلات زن توسعه روستایی در کلیه استان‌های کشور در طی سال ۹۷، تشکیل ۱۷۰۰ صندوق اعتبار خرد زنان روستایی و عشایری، آموزش‌های تخصصی تسهیلاتی، مشارکت و کارگروهی به ۱۴۷۲۰ نفر از تسهیلات زن توسعه روستایی در طی سال ۹۷،		

۴۲ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					آموزش و ترویج کارآفرینی و توسعه کسب و کار پایدار به ۲۵۲۰۰ نفر روز از زنان روستایی در ۱۲ استان کشور. اقدامات سازمان امور عشایر ایران: آموزش‌های اختصاصی ارکان و شرکت‌های تعاونی و اتحادیه‌های استانی عشایری (در قالب دوره منطقه‌ای، ملی و استانی) در ۱۲ ماهه سال جاری انجام شده است.		
۲۳	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۱	دولت موظف است برای حصول اهداف بندهای ششم و هفتم سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی در جهت تأمین امنیت غذایی و نیل به خودکفایی در محصولات اساسی زراعی، دامی و آبی به میزان نودوپنجم درصد (۹۵) در پایان اجرای قانون برنامه و افزایش تولیدات کشاورزی به ویژه محصولات دارای مزیت صادراتی، رسیدن به تراز تجاری مثبت، تقویت و تکمیل زنجیره‌های تولید و توسعه صادرات و ارتقای بهره‌وری آب و خاک کشاورزی اقدامات زیر را جهت حصول به شاخص‌های کمی به شرح مندرج در جداول ذیل انجام دهد	وزارت جهاد کشاورزی	در سال ۹۷ میزان کل محصولات تولیدی کشاورزی (زراعی، باغی، دام و آبزیان) برابر با ۱۱۷.۶۷ میلیون تن بوده است.	-	-

بخش هشتم: کشاورزی / فصل بیست و هشتم: کشاورزی و منابع طبیعی □ ۴۳

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
۲۴	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۱ / الف	دولت موظف است برای حصول اهداف بندهای ششم و هفتم سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی در جهت تأمین امنیت غذایی و نیل به خودکفایی در محصولات اساسی زراعی، دامی و آبی به میزان نمود و پنج درصد (۹۵) در پایان اجرای قانون برنامه و افزایش تولیدات کشاورزی به ویژه محصولات دارای مزیت صادراتی، رسیدن به تراز تجاری مثبت، تقویت و تکمیل زنجیره‌های تولید و ارتقای صادرات و بهره‌وری آب و خاک کشاورزی اقدامات زیر را جهت حصول به شاخص‌های کمی به شرح مندرج در جداول ذیل انجام دهد: توسعه کشاورزی حفاظتی؛ توسعه کشت نشایی؛ به‌زراعی و به‌زراعی، تولید و تأمین و به‌کارگیری ارقام مقاوم، خوداتکایی در تولید بذر و نهال، افزایش ضریب ماشینی کردن سالانه حداقل دوازده صدم (۱۲/۰) اسب بخار در هکتار	معاونت امور زراعت، معاونت امور باغبانی، معاونت امور تولیدات دامی و سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی	اقدامات معاونت امور زراعت: ۱- توسعه کشاورزی حفاظتی (بی خاک‌ورزی) معادل ۱۳۰ هزار هکتار و توسعه کشت نشایی در سطح ۲۰۰ هزار هکتار انجام شده است. ۲- به‌زراعی، تقویت و بهره‌گیری از توان شرکت‌های دانش‌بنیان در تولید ارقام مقاوم به خشکی و ارقام جدید داخلی و وارداتی برای افزایش ظرفیت تولید در مزارع، به‌زراعی، استفاده از کشاورزی حفاظتی و روش‌های کم و بی‌خاک‌ورزی ۳- خوداتکایی در تولید بذر، تولید ارقام مختلف بذر به میزان ۵۶۷۲۱۰ تن ۴- در خصوص افزایش ضریب ماشینی کردن: در سال ۹۷ ضریب مکانیزاسیون به میزان ۱۱/۰ اسب بخار در هکتار افزایش داشته است. (افزایش شاخص ضریب مکانیزاسیون به ۱.۷۶ اسب بخار در هکتار در پایان سال ۹۷ با توزیع ۱۱۱۲۷ تراکتور زراعی، ۴۸۲ تراکتور باغی و ۵۲۸ دستگاه کمباین غلات و شالیزار. همچنین توزیع ۵۹۹۹ نوع ادوات زراعی، ۱۰۳۱ نوع ادوات باغی و ۶۴۲ مورد تجهیزات دام و طیور و آبی‌پروری انجام گرفته است)، اقدامات معاونت باغبانی وزارت متبوع: تولید ۵۳۶ میلیون اصله نهال طبق برش سالانه اهداف برنامه ششم توسعه ۹۷ در نهالستان‌های مجوزدار. اقدامات معاونت امور تولیدات دامی: عملیات ثبت مشخصات انواع دام به تعداد ۳۷۳ هزار رأس، تولید اسپرم انواع دام به تعداد ۲۸۹۲ هزار دز و تأمین دام مولد جهت اصلاح نژاد به تعداد ۲۸ هزار رأس. اقدامات سازمان	-	-

۴۴ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی: آفت‌کش‌های جدید معرفی شده به تعداد ۸ سم، دستیابی و معرفی ۱۷۵ عنوان، یافته قابل ترویج جدید در حوزه‌های زراعی، باغی، شیلاتی، گیاه پزشکی، دام، طیور، منابع طبیعی، خاک و آبزیان و ارقام جدید زراعی و باغی معرفی شده به تعداد ۶۱ مورد.		
۲۵	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۱ / پ	افزایش تولید محصولات راهبردی و تبدیل پانصد هزار هکتار از اراضی شیپ‌دار به باغات	معاونت باغبانی وزارت جهاد کشاورزی	مقایسه میزان تولید محصولات راهبردی (۱۲ قلم محصول زراعی، باغی، دامی و آبزیان) سال ۹۷ نسبت به سال ۹۶ بیانگر آن است که تولیدات محصولات فوق از میزان ۷۶.۷ میلیون تن در سال ۹۶ به ۷۵.۷ میلیون تن در سال ۹۷ رسیده است. ارتقاء دانش فنی بهره‌برداران و راهبران و نظارت جهت پایش و ارزیابی طرح برای زیر کشت بردن حدود ۲۴۰۰۰ هکتار از اراضی شیپ‌دار انجام شده است.	-	-
۲۶	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۱ / ت	فراهم نمودن امکانات مصرف بهینه سموم، دفع آفات نباتی و کودهای شیمیایی و استفاده بیشتر از کود آلی (کمپوست) و مبارزه زیستی و تدوین ضوابط ورود، ساخت و ترکیب ساخت (فرمولاسیون) کود و سم	سازمان حفظ نباتات کشور- دفتر محیط‌زیست و سلامت غذای وزارت جهاد کشاورزی - معاونت زراعت وزارت جهاد کشاورزی	اقدامات سازمان حفظ نباتات: به منظور افزایش توان مقاومت و کاهش آسیب‌پذیری اقتصادی مطابق با سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، این سازمان با حمایت از تولید و کاربرد عوامل بیولوژیک و غیرشیمیایی در سطح کشور موجب فراهم شدن زمینه تولید حشرات مفید مورد نیاز در ۱۰۲ انسکتاریوم کشور و آفت‌کش‌های بیولوژیک و تجهیزات غیرشیمیایی در ۶ واحد تولیدی شده است. میزان مصرف به ترتیب به مقدار ۱۰۰ میلیون عدد زنبور براکون، ۲۵۰ کیلوگرم زنبور تریکوگراما و ۵/۰ میلیون عدد کفشدوزک کریپتولموس بوده است، همچنین گزارش میکرو و عوامل غیر شیمیایی به صورت سالانه ارائه	-	-

بخش هشتم: کشاورزی / فصل بیست و هشتم: کشاورزی و منابع طبیعی □ ۴۵

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					<p>شده است. آیین نامه اجرایی ورود، ساخت و ترکیب ساخت (فرمولاسیون) و مصرف کودهای شیمیایی، آلی و زیستی و سموم دفع آفات نباتی در حال اجرا است. در همین راستا دستورالعمل نظارت مستمر مجدد سموم به منظور حرکت در جهت ارتقا کیفیت تدوین دستورالعمل‌های مربوطه به مورد اجرا گذاشته شد. اقدامات دفتر محیط زیست و سلامت غذا وزارت متبوع به شرح زیر می باشد: تدوین دستورالعمل تجدیدنظر سموم و ابلاغ دستورالعمل استاندارد تشویقی صدور، تجدید، تعلیق، رفع تعلیق و ابطال پروانه کاربرد نشان حد مجاز آلاینده‌ها در محصولات کشاورزی _ تدوین راهنمای اجرایی دوره‌های تربیت مدیران کنترل کیفیت با همکاری مؤسسه ترویج و آموزش کشاورزی و مراکز تحقیقات آموزش و ترویج کشاورزی - تصویب اجباری شدن استاندارد کودهای شیمیایی - همکاری در اجرای طرح ارتقا سلامت ۸ محصول کشاورزی از طریق دبیرخانه شورای عالی سلامت و امنیت غذایی و پیگیری توسط گروه محیط زیست و سلامت غذا در استان‌ها در شورای سلامت و امنیت غذایی (ساغ) استان‌ها. اقدامات معاونت امور زراعت: انواع کودی آلی و زیستی به مقدار ۱۴۰۰۰۰ تن برای سال ۱۳۹۷ توسط مؤسسه تحقیقات خاک و آب کشور تعیین و توسط این معاونت به استان‌های کشور برای تأمین و تدارک آنها ابلاغ شده است.</p>		
۲۷	قانون برنامه ششم	ماده ۳۱ / ث	سرمایه گذاری مورد نیاز جهت انجام امور تحقیقاتی و نظام	سازمان تحقیقات، آموزش و	در خصوص بخش تحقیقات: در زیر بخش زراعت، همه ساله در گردهمایی سالیانه برنامه ریزی	-	-

۴۶ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
	توسعه		نوین ترویج و انتقال فناوری، تقویت شرکتهای دانش بنیان، استقرار مدیریت دانش و تجهیز مراکز جهاد کشاورزی	ترویج کشاورزی	تحقیقات غلات آبی کشور، عناوین طرح‌های تحقیقی ترویجی محصولات گندم، جو و تریپیکاله مصوب و توسط دفتر ترویج به استان‌ها ابلاغ و در استان‌ها با اعتبارات ملی و استانی اجرا می‌گردد. ۸۸ طرح مصوب و ابلاغ شده که از این تعداد ۷۰ طرح، مقایسه عملکرد لاین‌های امیدبخش متحمل به خشکی و شوری بوده است. - در زیربخش زراعت، توسعه کشت‌های نشایی در فضای باز مورد توجه بوده و در اولویت فعالیت‌های استانی قرار دارد. در همین ارتباط از سال ۹۶، در فرآیند انتخاب و معرفی نمونه‌ها، یک نفر در سطح ملی به عنوان «تولیدکننده نمونه سبزی و صیفی نشایی» انتخاب و معرفی می‌گردد. - در جلسات کارگروه شرکت با دفتر برنامه‌ریزی و پایش امور پژوهشی سازمان و مؤسسات تحقیقاتی، طرح‌های مشترک تحقیقی-ترویجی برای ترویج کشت‌های نشایی در محصولات پنبه، کلزا و چغندر قند با مؤسسات تحقیقاتی ذی‌ربط احصاء و موارد اجرایی شدن آن در حال پیگیری است. - در زیر بخش باغبانی توسعه کشت‌های نشایی در محیط گلخانه مورد توجه و اولویت بوده و در همین ارتباط در فرآیند انتخاب و معرفی نمونه‌ها، یک نفر در سطح ملی با عنوان «تولیدکننده نمونه نشاء مکانیزه گلخانه‌ای» انتخاب و معرفی می‌شود. سایر اقدامات در این خصوص: تعیین اقلام راهبردی و تهیه فهرست محصولات دانش بنیان قابل حمایت در بخش کشاورزی -		

بخش هشتم: کشاورزی / فصل بیست و هشتم: کشاورزی و منابع طبیعی □ ۴۷

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					<p>هماهنگی با نهادهای مکمل نظیر شرکت خدمات حمایتی کشاورزی برای توسعه بازار محصولات دانش بنیان-ایجاد سامانه بازار مجازی کالاها و خدمات دانش بنیان- ایجاد سامانه شبکه شرکت‌های دانش بنیان بخش کشاورزی- تقویت صندوق غیردولتی حمایت از توسعه پژوهش و فناوری در بخش کشاورزی- تکمیل پرونده برای اخذ مجوز تأسیس پارک علم و فناوری ملی کشاورزی از شورای گسترش وزارت علوم، تحقیقات و فناوری- ساماندهی ۹ مرکز رشد کشاورزی موجود و راه‌اندازی ۱۵ مرکز رشد جدید- ترویج استفاده از محصولات دانش بنیان در سطح مصرف کنندگان نهائی- تسهیل تشکیل شرکت‌های دانش بنیان زایشی به منظور توسعه تجاری‌سازی در واحدهای پژوهشی وزارت جهاد کشاورزی- تسهیل شرایط انتقال موقت (لیسانس) یا دائم (فروش) فناوری‌ها و دانش‌های فنی حاصل از تحقیقات فناوری بنیان وزارت جهاد کشاورزی به شرکت‌های دانش بنیان بخش- در بخش ترویج: توانمندسازی تولیدکنندگان: ۱۱۶۴۱۹۳ نفر- ۷۲۸۰۶۱ نفر روز، به‌کارگیری کلیه فنون ترویجی شامل: اجرای سایت‌های الگویی ۱۹۰۴ مورد، اجرای کانون‌های یادگیری ۳۴۰ مورد، اجرای طرح تحقیقی ترویجی ۲۱۲ مورد، برگزاری برنامه روز مزرعه ۶۱۶ مورد و اجرای واحد نمایشی ۱۳۵۱ مورد- خرید تعداد ۱۳۲ دستگاه خودرو وانت دو کابین کاپرا برای تجهیز</p>		

۴۸ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					<p>۱۳۲ مرکز و تعداد ۳۰ دستگاه خودرو پیکاب آشنا برای تجهیز ۳۰ مرکز جهاد کشاورزی - ساماندهی بیش از ۷۶۰۰ پهنه تولیدی در سطح دهستان های کشور و فعالیت بیش از ۷۶۰۰ نفر مروج مسئول پهنه به عنوان متولی پهنه ها - برگزاری دوره های مهارتی برای تعداد ۸۴۴۵۲ نفر روز، برگزاری آموزش های مجازی به تعداد ۵۰۶۰۷ نفر روز و دوره های ملی تربیت مروج متخصص موضوعی به تعداد ۱۱۱۷ نفر روز، برگزاری دوره آموزشی و توانمندسازی برای مروجان مسئول پهنه های تولیدی - آموزش و توانمندسازی سربازان سازندگی به تعداد ۹۶۴۰ نفر روز در سطوح ملی و استانی - آموزش و توانمندسازی آموزش و توانمندسازی اعضای و ارکان شرکت های خدمات مشاوره ای به تعداد ۳۹۱۴ نفر روز - تولید ۱۰۸ عنوان در معاونت و مراکز تحقیقات استانی و مدیریت های هماهنگی ترویج استانی (درون سازمانی) - چاپ افست ۲۱۷۰۰ عنوان، چاپ دیجیتال ۷۵ عنوان و چاپ بیرون دفتری ۷۵۰۰۰ عنوان (تکثیر تولیدات رسانه ای) - تولید ۱۰۵ اپلیکیشن کشاورزی - برگزاری ۳۷ عنوان دوره آموزشی تحت وب (وبینار) - بارگذاری ۱۰۸۵ اثر ترویجی نوشتاری و ۱ نرم افزار با تأکید بر اپلیکیشن های کشاورزی - در حال راه اندازی سامانه تلفنی پاسخگوی فنی بهره برداران - پیشرفت کار در فاز راه اندازی سامانه مدیریت دانش - تولید و انتشار ۱۱۰۰ بسته پیامک ترویجی</p>		

بخش هشتم: کشاورزی / فصل بیست و هشتم: کشاورزی و منابع طبیعی □ ۴۹

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					(هر بسته مشتمل بر ۲۰۰۰ پیام)		
۲۸	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۱ / ج	توسعه کشت محصولات سالم و محصولات زیستی (ارگانیک)، اعمال استانداردهای ملی کنترل کیفی تولیدات و فرآورده‌های کشاورزی گسترش مبارزه تلفیقی با آفات بیماری‌های گیاهی، مصرف بهینه نهاده‌ها از جمله انواع سم و کود و حمایت از درمانگاه‌های گیاهپزشکی در راستای ارتقای سلامت انسان و جامعه	سازمان حفظ نباتات کشور، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی و دفتر محیط‌زیست و سلامت غذا	اقدامات سازمان حفظ نباتات: تأکید ویژه بر اجرای شیوه‌های حفظ و حمایت از دشمنان طبیعی آفات در مزارع و باغات کشور- ارائه خدمات فنی و کارشناسی توسط بخش غیردولتی به کشاورزان با سیاست اعطای یارانه به بخش غیردولتی در جهت توسعه مبارزه بیولوژیک و غیر شیمیایی در کشور-حمایت از تولید انبوه عوامل و فرآورده‌های کنترل بیولوژیک و غیر شیمیایی در کشور با اتخاذ سیاست اعطای تسهیلات یارانه‌ای به‌منظور ترغیب بخش خصوصی به احداث و تجهیز راه‌اندازی مراکز تولید و فرآوری این گونه عوامل-سوق دادن بخشی از یارانه‌های سموم به سمت توسعه کنترل بیولوژیک و غیر شیمیایی آفات-تحت پوشش قرار دادن محصولاتی که مصرف تازه خوری داشته و یا راهکارهای مؤثری جهت کنترل آفات آن وجود ندارد مثل ساقه خوارها-فراهم سازی زمینه ورود تکنولوژی‌های برتر برای تولید عوامل و فرآورده‌های کنترل بیولوژیک و غیر شیمیایی به کشور با اتخاذ سیاست حمایت از سرمایه‌گذاری بخش داخلی و خارجی-فراهم سازی زمینه اجرای عملیات کنترل بیولوژیک و غیر شیمیایی در سطح بیش یک میلیون (۱۰۰۰۰۰۰) هکتار از اراضی کشور توسط بخش غیر دولتی-جایگزینی روش‌های کنترل شیمیایی و مخاطره‌آمیز برای انسان و محیط‌زیست با روش‌های کنترل بیولوژیک و غیر شیمیایی سازگار با محیط‌زیست در ۱۴ نوع محصول زراعی و باغی کشور-کاهش مصرف سموم در		

۵۰ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					<p>بیش از ۰.۵ میلیون هکتار از مزارع کشور با اجرای عملیات کنترل بیولوژیک و غیر شیمیایی- ارتقاء یافتن سطح علمی و دانش فنی مولدین محصولات کشاورزی و جلب مشارکت آنان در اجرای برنامه و آشنایی آنها با متدهای نوین کنترل آفات. اقدامات سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی: برگزاری ۵۳ کارگاه تربیت مربیان طرح ارتقای سلامت-اجرای ۲۲۳ سایت جامع ترویجی ipm/ffs در ۲۱ استان کشور در ۳۵ محصول-اجرای ۱۰۰ سایت جامع IPCM در ۱۱ استان کشور-استقرار کد شناسه بهره‌برداران در ۸ محصول اصلی- استانداردسازی ۴۰۰۰۰ هکتار اراضی-پایش ۱۹۳۰۰۰ هکتار- دریافت نشان بین‌المللی ارگانیک برای ۱۰ محصول اصلی-آموزش و توانمندسازی ۴۰۰۰ نفر روز زنان روستایی و عشایری در تولید محصول سالم-دریافت گواهی استاندارد تشویقی و ایران گپ برای ۴۳ محصول تولید شده توسط زنان روستایی و عشایری در کلیه استان‌های کشور. اقدامات دفتر محیط زیست و سلامت غذا: طراحی سامانه صدور نشان حد مجاز آلاینده‌ها در محصولات کشاورزی و استفاده از پنجره واحد خدمات الکترونیکی وزارت جهاد کشاورزی جهت صدور کد شناسایی محصولات گواهی شده و ارگانیک-تدوین شیوه‌نامه اجرایی اخذ پروانه کاربرد نشان استاندارد تشویقی حد مجاز آلاینده‌ها در محصولات کشاورزی به منظور تسهیل در فرآیند اجرا- تدوین طرح تولید محصولات گواهی شده، راهنما، فلوجارت و دستورالعمل‌های اجرایی تولید</p>		

بخش هشتم: کشاورزی / فصل بیست و هشتم: کشاورزی و منابع طبیعی □ ۵۱

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					محصولات گواهی شده-همکاری با سازمان ملی استاندارد در ایجاد شرکت‌های بازرسی و گواهی کننده-مشارکت در تدوین و تجدیدنظر استاندارد (خوراک دام، طیور و آبزیان، دانه‌های ذرت و بیژگی و روش‌های آزمون، خوراک انسان-دام-بیشینه رواداری مایکوتوکسینها و اصول و راهنمای سیستم‌های ملی کنترل مواد غذایی)-تدوین دستورالعمل صدور پروانه نشان ملی زیستی ارگانیک با همکاری سازمان ملی استاندارد-بازنگری استاندارد ۱۱۰۰۰ ارگانیک-استفاده از ظرفیت خدمات رسانهای ماده ۲ قانون بهره‌وری از جمله کلینیک‌ها و آزمایشگاه‌های تجزیه خاک و آب به منظور مصرف بهینه کود و سم بر اساس توصیه و نسخه‌نویسی.		
۲۹	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۱ / ج	ممنوعیت هرگونه رهاسازی، تولید، واردات و مصرف محصولات تراریخته، در چهارچوب قانون ایمنی زیستی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۸/۵/۷ با رعایت مقررات و موازین ملی و بین‌المللی که به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.	سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی	۱- بررسی درخواست‌های ثبت سفارش دانه ذرت تراریخته در کمیته صدور مجوز ۲- ارزیابی تراریختگی دانه‌های تراریخته وارداتی به کشور که توسط سازمان دامپزشکی در گمرک نمونه‌برداری می‌شود. ۳- درج عبارت این محموله حاوی محصول تغییر شکل یافته ژنتیک می‌باشد در کیسه‌های کارخانجات تولیدکننده خوراک دام که از دانه‌های تراریخته استفاده می‌کنند. ۴- درج عبارت این محموله حاوی محصول تغییر شکل یافته ژنتیک می‌باشد در بارنامه و گواهی بهداشت محموله‌های تراریخته ۵- برگزاری کارگاه‌های آموزشی در زمینه آگاهی محصولات تغییر شکل یافته ژنتیک ۶- پیگیری پاسخ وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در رابطه با پنبه	-	-

۵۲ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					تراریخته ۷ - ارائه پیشنهاد تعرفه برای ارزیابی تراریختگی در هیئت امنای سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی		
۳۰	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۱ / ج / تبصره	دولت موظف است اقدام لازم برای آزمایش مواد غذایی وارداتی و فرآورده‌های غذایی وارداتی را جهت تشخیص مواد تراریخته به عمل آورد و با اطلاع‌رسانی مردم را از مواد غذایی تراریخته با خیر ساخته و خطرات احتمالی این مواد را که بر اساس آزمایشات معتبر معلوم می‌شود به مردم اعلام نماید.	سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی	۱ - بررسی درخواست‌های ثبت سفارش دانه ذرت تراریخته در کمیته صدور مجوز ۲ - ارزیابی تراریختگی دانه‌های تراریخته وارداتی به کشور که توسط سازمان دامپزشکی در گمرک نمونه‌برداری می‌شود. ۳ - درج عبارت این محموله حاوی محصول تغییر شکل یافته ژنتیک می‌باشد در کیسه‌های کارخانجات تولیدکننده خوراک دام که از دانه‌های تراریخته استفاده می‌کنند. ۴ - درج عبارت این محموله حاوی محصول تغییر شکل یافته ژنتیک می‌باشد در بارنامه و گواهی بهداشت محموله‌های تراریخته ۵ - برگزاری کارگاه‌های آموزشی در زمینه آگاهی محصولات تغییر شکل یافته ژنتیک ۶ - پیگیری پاسخ وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در رابطه با پنبه تراریخته ۷ - ارائه پیشنهاد تعرفه برای ارزیابی تراریختگی در هیئت امنای سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی	-	-
۳۱	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۱ / خ	انجام ایمن‌سازی (واکسیناسیون) دام‌های سبک و سنگین و پرداخت یارانه مورد نیاز آنها مطابق قانون بودجه سالانه	سازمان دامپزشکی کشور	در سال ۹۷ مبلغ ۸۶۸ میلیارد ریال بابت یارانه خرید واکسن و واکسیناسیون به سازمان دامپزشکی کشور ابلاغ شده است و از این میزان مبلغ ۸۰۵ هزار میلیون ریال تخصیص یافته است. شایان ذکر است در سال ۹۷ واکسیناسیون ۲۵۵۸۷۹۷۸۶ رأس دام سبک و ۱۳۳۲۰۹۶۸ رأس دام سنگین و در مجموع واکسیناسیون ۲۶۸۲۰۰۷۵۴ رأس انجام شده است.	سایر	حمایت ناکافی از بخش خصوصی
۳۲	قانون برنامه	ماده ۳۱ / د	راه‌اندازی زیرساخت شناسه گذاری، یارانه	معاونت توسعه بازرگانی و	اقدامات معاونت توسعه بازرگانی و صنایع کشاورزی؛ مسئول اجرای	-	-

بخش هشتم: کشاورزی / فصل بیست و هشتم: کشاورزی و منابع طبیعی □ ۵۳

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
	ششم توسعه		الکترونیک— و رهگیری کالا و نهاده کشاورزی و دامی صنعتی و نیمه صنعتی تا رسیدن به مصرف کننده نهائی در روزآمد کردن شناسه این کالاها	صنایع کشاورزی، سازمان حفظ نباتات کشور و سازمان دامپزشکی کشور	این بند وزارت صنعت، معدن و تجارت می باشد و وزارت جهاد کشاورزی به عنوان عضو کارگروه ذی ربط در جلسات کارگروه شرکت نموده و اقدامات وزارت در چارچوب مصوبات کارگروه انجام می پذیرد. در سال ۱۳۹۷ کارگروه جلساتی نداشته است. اقدامات سازمان حفظ نباتات: ارائه RFP به منظور تدوین و اجرای QR کد در سامانه ماینترینگ آفت کش ها- اقدامات سازمان دامپزشکی کشور: این سازمان مبتنی بر ارتباط با پنجره واحد جهاد کشاورزی، با سامانه های راهداری (بارنامه الکترونیک)، وزارت صنعت، معدن و تجارت، گمرک، اتحادیه مرغداران کشور (شناسه گذاری و رهگیری کالا و نهاده کشاورزی و...)، (شناسه گذاری و رهگیری کالا و نهاده کشاورزی و...) سماصط (سامانه مدیریت اطلاعات صنعت طیور) ارتباط دارد و در حال حاضر خود بخشی از تأمین کنندگان این زیرساخت و نیز بهره بردار هم می باشد.		
۳۳	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۱ / د / تبصره	وزارت جهاد کشاورزی، فهرست کالاهای مشمول این بند را اعلام می نماید.	معاونت توسعه بازرگانی و صنایع کشاورزی- سازمان حفظ نباتات کشور	اقدامات معاونت توسعه بازرگانی و صنایع کشاورزی: مسئول اجرای این بند وزارت صنعت، معدن و تجارت می باشد و وزارت جهاد کشاورزی به عنوان عضو کارگروه ذی ربط در جلسات کارگروه شرکت نموده و اقدامات وزارت در چارچوب مصوبات کارگروه انجام می پذیرد. در سال ۱۳۹۷ کارگروه جلساتی نداشته است. اقدامات سازمان حفظ نباتات: ارائه RFP به منظور تدوین و اجرای QR کد در سامانه ماینترینگ آفت کش ها- اقدامات سازمان دامپزشکی کشور: این سازمان مبتنی بر ارتباط با	-	-

۵۴ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					پنجره واحد جهاد کشاورزی، با سامانه‌های راهداری (بارنامه الکترونیک)، وزارت صنعت، معدن و تجارت، گمرک، اتحادیه مرغداران کشور (شناسه گذاری و رهگیری کالا و نهاده کشاورزی و...)، (شناسه گذاری و رهگیری کالا و نهاده کشاورزی و...) سماسط ارتباط دارد و در حال حاضر خود بخشی از تأمین کنندگان این زیرساخت و نیز بهره‌بردار هم می‌باشد.		
۳۴	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۱ / ر	تکمیل زنجیره تولید محصولات کشاورزی از طریق اعطای کمک‌های فنی- اعتباری به تشکل‌های فراگیر کشاورزی و روستایی	معاونت توسعه بازرگانی و صنایع کشاورزی، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، معاونت امور زراعت، معاونت امور باغبانی و سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران	اقدامات انجام گرفته از طرف معاونت توسعه بازرگانی و صنایع کشاورزی وزارت متبوع: شناسایی محصولات دارای اولویت در زنجیره از جمله گوشت، شیر، سیب، خرما، سیب‌زمینی، زعفران، زرشک، کشمش و ... و استان‌های قطب تولید این محصولات - اعطای تسهیلات جهت ایجاد سردخانه‌های نگهداری محصولات کشاورزی در کنار باغات به ویژه در استان‌های مازندران و آذربایجان غربی برای مرکبات و سیب. اعطای تسهیلات بانکی به ایجاد واحدهای سورت و بسته‌بندی میوه و سبزیجات در کنار باغات و مزارع - حمایت از ایجاد واحدهای بسته‌بندی گوشت در کنار کشتارگاه‌های دام و طیور در راستای تکمیل زنجیره این محصول. اولویت به ایجاد کارخانجات خوراک دام و طیور در زنجیره تولیدات دامی. اقدامات سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی: -برگزاری ورک‌های ملی مشورتی برای تولید محصول سالم-برگزاری ورک‌های ملی با همکاری وزارت بهداشت برای ارتقای تغذیه زنان	-	-

بخش هشتم: کشاورزی / فصل بیست و هشتم: کشاورزی و منابع طبیعی □ ۵۵

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					<p>روستایی و عشایری. اقدامات معاونت امور زراعت: در سال ۱۳۹۷ از محل طرح‌های کمک‌های فنی و اعتباری توسعه مکانیزاسیون کشاورزی، افزایش تولید محصولات زراعی و کشت حفاظتی و توسعه تولید کودهای آلی و زیستی، معادل ۳۷۰ میلیارد ریال تخصیص داده شده که به استان‌ها ارسال شده است. اقدامات معاونت امور باغبانی وزارت متبوع: یک مورد تشکیل صندوق ملی نهال. اقدامات سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران: در سال ۹۷ مبلغ ۴۸۰۰۰ میلیون ریال از محل طرح کمک‌های فنی و اعتباری احداث تأسیسات نگهداری، فرآوری، بسته‌بندی و مراکز عرضه محصولات کشاورزی برای سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران در قالب دو پروژه افزایش ظرفیت ذخیره‌سازی به مبلغ ۳۸۲۵۰ میلیون ریال (شامل عملیات احداث تأسیسات نگهداری و ذخیره‌سازی محصولات کشاورزی و عملیات ایجاد تأسیسات فرآوری و بسته‌بندی محصولات کشاورزی) و پروژه احداث مراکز عرضه محصولات کشاورزی به مبلغ ۹۷۵۰ میلیون ریال (شامل احداث تعداد ۹۶ مرکز عرضه مستقیم محصولات کشاورزی) مصوب گردید. مبلغ ۲۹۵۰۰ میلیون ریال (مبلغ ۶۰۰۰ میلیون ریال از طرح مذکور به صورت نقدی و مبلغ ۲۳۵۰۰ میلیون ریال به صورت اسناد خزانه) از اعتبار مصوب تخصیص یافته است که در حال عقد قرارداد عاملیت با بانک عامل</p>		

۵۶ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					برای پرداخت تسهیلات می‌باشد.		
۳۵	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۱ / ز	دولت مکلف است برای حصول شاخص‌های معین شده در جداول ذیل در جهت امنیت غذایی، سلامتی و توسعه صنایع کشاورزی در زنجیره‌های عرضه، اقدام کند.	-	گزارش جداول این بند در پیوست این گزارش درج شده است.	-	-
۳۶	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۱ / ز / جدول شماره ۵	دولت مکلف است برای حصول شاخص‌های معین شده در جداول ذیل در جهت امنیت غذایی، سلامتی و غنی‌سازی محصولات کشاورزی و توسعه صنایع کشاورزی در زنجیره‌های عرضه، اقدام کند. - اهداف کمی راهبرد ارتقای بهره‌وری آب و خاک کشاورزی صرفه‌جویی در مصرف آب کشاورزی و اعمال مدیریت تقاضا	-	توسعه سامانه‌های نوین آبیاری و احداث شبکه‌های فرعی آبیاری و زهکشی به میزان ۲۲۱ هزار هکتار، ایجاد و ساماندهی ۲۰۷ هزار هکتار آبیاری و توسعه سامانه‌های نوین آبیاری و طرح تعادل بخشی آب‌های زیرزمینی افزایش هزینه اجرای طرح به واسطه نوسانات قیمت‌ها	سایر	- هماهنگی در اجرای همزمان طرح توسعه روش‌های نوین آبیاری و طرح تعادل بخشی آب‌های زیرزمینی افزایش هزینه اجرای طرح به واسطه نوسانات قیمت‌ها
۳۷	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۱ / ز / جدول شماره ۶	- اهداف کمی راهبرد امنیت غذایی، سلامت و غنی‌سازی محصولات کشاورزی (بخش زراعت)	وزارت جهاد کشاورزی	میزان تولید محصولات زراعی در سال ۹۷ برابر با ۸۱.۲۱ میلیون تن می‌باشد.	-	-
۳۸	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۱ / ز / جدول شماره ۷	- اهداف کمی راهبرد امنیت غذایی، سلامت و غنی‌سازی محصولات کشاورزی (باغبانی، دام، طیور و آبیان)	وزارت جهاد کشاورزی	در سال ۹۷ میزان تولید محصولات باغبانی برابر با ۲۰.۴۵، محصولات دام و طیور برابر با ۱۴.۷۷ میلیون تن و آبیان برابر با ۱.۲۴ میلیون تن می‌باشد.	-	-

بخش هشتم: کشاورزی / فصل بیست و هشتم: کشاورزی و منابع طبیعی □ ۵۷

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق		
						عوامل عدم تحقق	توضیحات	
۳۹	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۱ / ز / جدول شماره ۸	- اهداف کمی راهبرد حفاظت و صیانت از منابع طبیعی کشور و توسعه آن در چهارچوب اصول توسعه پایدار	سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور	احیای رویشگاه‌های مرتعی و توسعه گیاهان دارویی در سطح ۱۲۰۰ هکتار، جنگل‌کاری و احیای جنگل‌ها در سطح ۲۱۰۷ هزار هکتار، توسعه زراعت چوب در سطح ۱۵ هزار هکتار، حدنگاری (کاداستر) منابع طبیعی در سطح ۴۰۱۹ هزار هکتار، تثبیت شن‌های روان و مهار کانون‌های بحرانی فرسایش بادی در سطح ۹۲۰۱ هزار هکتار و اجرای عملیات آبخیزداری در سطح ۸۵۷ هزار هکتار انجام شده است.	نوسانات شدید نرخ ارز		
۴۰	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۲ / ب / ۲	اصلاح و بهبود خاک کشاورزی و افزایش کربن (ماده آلی) خاک به میزان سالانه پانصد هزار هکتار	معاونت آب و خاک وزارت جهاد کشاورزی	در سال ۹۷ عملیات کشاورزی حفاظتی (بی خاک‌ورزی) در سطح ۱۳۰ هزار هکتار انجام شده است. همچنین اقدامات انجام گرفته توسط معاونت آب و خاک وزارت متبوع به شرح زیر می‌باشند: ایجاد تعامل با انجمن علوم خاک و مؤسسه تحقیقات خاک و آب کشور در قالب عقد تفاهم‌نامه در خصوص معضلات بخش اجرا (بیش از ۲۰ طرح پژوهشی) - تهیه و تدوین لایحه حفاظت خاک با همکاری انجمن علوم خاک کشور، سازمان حفاظت محیط‌زیست کشور و سایر بخش‌های بدنه وزارت جهاد کشاورزی - تهیه و تدوین شاخص‌های بهره‌وری خاک کشاورزی - تشکیل کمیته راهبردی خاک کشور (از سال ۱۳۹۳) - متشکل از همکاران مؤسسه تحقیقات خاک و آب کشور، پژوهشکده حفاظت و آبخیزداری، انجمن علوم خاک کشور، معاونت زراعت و معاونت باغبانی به منظور تعیین عمده مسائل فنی خاک کشاورزی که اراضی کشاورزی به آن مبتلا	عدم بسترسازی مناسب و فقدان استراتژی کارآمد	سایر	

۵۸ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					می‌باشند و ارائه راهکارهای اجرایی (تحقیقی-ترویجی و مدیریتی) -تفکیک دفتر امور آب و خاک و تأسیس دفتر خاک به منظور تقویت تشکیلات سازمانی مرتبط با خاک جهت پیگیری امور-در خصوص بهبود کیفیت خاک اقدامات مربوط به عملیات احداث بیش از ۲۰ هزار زهکشی زیرزمینی در کنار سایر عملیات آب و خاک در سال‌های ۹۶ و ۹۷ انجام شده است.		
۴۱	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۳ / ب / ۳	ارائه کمک‌های فنی و اعتباری برای نوسازی باغ‌های فرسوده کشور	معاونت باغبانی وزارت جهاد کشاورزی	عملیات اصلاحی و نوسازی و جایگزینی باغ‌ها در حدود ۲۲۰۶۰۰ هکتار طبق برش سالانه اهداف برنامه ششم توسعه در سال ۹۷ انجام شده است. شایان ذکر است در سال ۹۷ مبلغ ۳۳۷.۵ میلیارد ریال از محل طرح کمک‌های فنی و اعتباری برای اصلاح و توسعه باغات به روش‌های نوین، باغات انگور به روش داربستی و اصلاح و سرشاخه کاری باغات گردو به شماره طبقه‌بندی (۱۳۰۶۰۰۹۰۰۳) ابلاغ و مبلغ ۱۰۰ میلیارد ریال تخصیص داده شده است.	سایر	کمبود منابع اعتباری
۴۲	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۳ / ب / ۴	اختصاص معادل ریالی ده درصد (۱۰٪) ورودی سالانه صندوق توسعه ملی نزد بانک عامل مطابق ضوابط صندوق جهت پرداخت تسهیلات به متقاضیان غیردولتی سرمایه‌گذار بخش کشاورزی، صنایع تبدیلی و تکمیلی این بخش، محیط زیست	دفتر امور اقتصادی وزارت جهاد کشاورزی	در سال ۹۷ تعداد ۳۷ فقره قرارداد سپرده‌گذاری صندوق توسعه ملی به مبلغ ۳۰۳۵۰ میلیارد ریال در هفت بانک عامل کشاورزی، توسعه تعاون، پست بانک، سینا، رفاه کارگران، ملت و سپه جهت اعطای تسهیلات بانکی به متقاضیان بخش خصوصی و تعاونی برای طرح‌های بخش کشاورزی در مناطق برخوردار و کمتر توسعه یافته به ترتیب با نرخ سود ۱۴ و ۱۰ و برای صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی	-	-

بخش هشتم: کشاورزی / فصل بیست و هشتم: کشاورزی و منابع طبیعی □ ۵۹

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			مرتبط با بخش کشاورزی و منابع طبیعی واحداث بندهای انحرافی و سدهای کوچک مطابق بند (۴-۱۰) سیاست‌های کلی برنامه ششم و در چهارچوب اساسنامه صندوق توسعه ملی.		در مناطق برخوردار و کمتر توسعه یافته به ترتیب با نرخ سود ۱۶ و ۱۲ به صورت سرمایه‌ای و سرمایه در گردش سپرده‌گذاری شده است. از سوی دیگر مطابق بند (الف) تبصره (۱۸) قانون بودجه سال ۱۳۹۷ و آئین‌نامه اجرایی و دستورالعمل اجرایی آن، صندوق توسعه ملی تعداد ۹ قرارداد سپرده‌گذاری به مبلغ ۱۷ هزار میلیارد ریال در سه بانک کشاورزی، توسعه تعاون و پست بانک منعقد نموده است.		
۴۳	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۳ / ب	دولت مکلف است در اجرای بندهای سوم و ششم سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و به منظور متنوع سازی ابزارهای حمایت از بخش کشاورزی، تأمین و تجهیز منابع، توسعه و امنیت سرمایه‌گذاری، افزایش صادرات محصولات کشاورزی و ارزش افزایی و تکمیل زنجیره ارزش محصولات کشاورزی اقدامات ذیل را به انجام برساند: تخصیص حداقل بیست درصد (۲۰) منابع صندوق‌های حمایت از بخش کشاورزی جهت تسهیلات برای صادرات این بخش	شرکت مادر تخصصی صندوق حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی	مبلغ ۶۶۳ میلیارد ریال ارزش صادرات حمایت شده توسط صندوق‌های حمایت از توسعه بخش کشاورزی است که این مبلغ ۴ درصد ارزش کل سرمایه صندوق‌ها می‌باشد. محصولات صادر شده شامل جوجه یک روزه، خوراک دام و طیور، میگو، سیب درختی و... به میزان ۶۶۸۹۲ تن می‌باشد.	عدم وجود زیرساخت‌های لازم برای این موضوع وجود نداشته است.	
۴۴	قانون برنامه ششم	ماده ۳۳ / ت	کاهش حداقل ده‌درصدی (۱۰٪) شکاف قیمت	معاونت توسعه بازرگانی و صنایع	پیگیری تأمین و تخصیص ارز مورد نیاز نهاده‌ها و کالاهای اساسی کشاورزی و نظارت بر	نوسانات شدید نرخ ارز	نوسانات ارزی سال ۱۳۹۷ و اثر آن بر

۶۰ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
	توسعه		دریافتی تولیدکنندگان و قیمت پرداختی مصرف کنندگان نهائی این محصولات در طول اجرای قانون برنامه	کشاورزی	<p>فرآیند توزیع این کالاها - فراهم کردن امکان عرضه مستقیم کالا در میدان میوه و تره بار شهرداری های کشور با معرفی تشکل ها و واحدهای تولیدی برای عرضه تک محصولی در تمامی فصول با توجه به تولید هر فصل - تسهیل در اختیار قرار گرفتن غرفه های عرضه مستقیم (با شرایط مالی سهل تر نسبت به سایرین) برای تشکل ها و تولیدکنندگان - ایجاد بستر مناسب برای عرضه کالاهای اساسی وارداتی در قالب طرح تنظیم بازار با قیمت های مصوب جهت اثرگذاری در بازار و تعدیل قیمت ها برای کالاهای اساسی - برنامه ریزی جهت اصلاح فرایندها و استقرار شبکه های عرضه تحت نظارت تشکل ها و انجمن های صنفی و نظارت عالی بر آنها - از نظر عملکردی؛ بررسی شاخص های قیمت تولیدکننده و مصرف کننده منتشر شده توسط بانک مرکزی طی سال های ۹۵، ۹۶ و ۸ ماهه نخست سال ۹۷ نشان می دهد که رشد شاخص قیمت تولیدکننده نسبت به رشد قیمت مصرف کننده در سال ۹۶ نسبت به سال ۱۳۹۵، بیشتر از سال ۱۳۹۵ به ۱۳۹۴ بوده است. به طوری که نرخ رشد شاخص قیمت تولیدکننده ۹/۸ و شاخص مصرف کننده این فاصله برابر با ۷/۵ بوده است که نشان دهنده نزدیک شدن این دو به نفع تولیدکننده بوده است. اما با توجه به آخرین آمار بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران که برای هشت ماهه سال ۹۷ منتشر شده است، رشد شاخص مصرف کننده</p>	<p>تمامی بازارها به ویژه بازار محصولات کشاورزی و غذایی</p>	

بخش هشتم: کشاورزی / فصل بیست و هشتم: کشاورزی و منابع طبیعی □ ۶۱

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					به مراتب بیشتر از رشد شاخص تولیدکننده و به زیان تولیدکننده بوده است که از مهم‌ترین دلایل اصلی آن نوسانات ارزی سال ۱۳۹۷ و اثر آن بر تمامی بازارها به ویژه بازار محصولات کشاورزی و غذایی بوده است.		
۴۵	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۳ / ث	پوشش بیمه اجباری کلیه دام‌ها در مقابل بیماری‌های مشترک و واگیردار، پرداخت حداقل پنجاه درصد (۵۰٪) سهم بیمه‌گر توسط دولت و اجرای برنامه حذف دام در کانون‌های آلوده پس از پیش‌بینی در بودجه سنواتی	صندوق بیمه محصولات کشاورزی	در راستای اجرای این بند مبلغ ۸۵/۳۲ میلیارد ریال اعتبار از محل ردیف متفرقه ۴۸-۷۵۰۰۰۰ قانون بودجه سال ۹۷ مصوب و مبلغ ۵/۱۶ میلیارد ریال تخصیص داده شده است.	سایر	کمبود منابع اعتباری
۴۶	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۳ / ج	افزایش سرمایه صندوق‌های حمایت از توسعه بخش کشاورزی به هفت درصد (۷٪) از ارزش سرمایه‌گذاری بخش کشاورزی و افزایش سرمایه بانک کشاورزی مطابق با اسناد تانداردهای بین‌المللی از محل فروش املاک مازاد وزارت جهاد کشاورزی و بازپرداخت تسهیلات پرداخت شده از محل حساب ذخیره ارزی و سهم دولت در قالب بودجه سنواتی	شرکت مادر تخصصی صندوق حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی	بنا بر اعلام بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ارزش سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی در سال ۹۱ بر پایه قیمت‌های سال ۸۳ برابر با ۱۲۲۵۰۰۰ میلیارد ریال بوده است که با پیش‌بینی ۱۰ درصد رشد تا پایان برنامه ششم توسعه به مبلغ ۱۳۴۷۵۰۰ میلیارد ریال خواهد رسید. به استناد مفاد این بند سرمایه صندوق‌های حمایت از توسعه بخش کشاورزی باید به رقم ۸۵۷۵۰ میلیون ریال برسد. از رقم اعلام شده مبلغ ۱۲۷۵۴ میلیون ریال تا پایان سال ۹۵ توسط صندوق‌ها تأمین شده که ۱۰۴ درصد ارزش کل سرمایه‌گذاری بخش کشاورزی می‌باشد. در سال ۹۶ مبلغ ۴۰۳۰ میلیارد ریال و در سال ۹۷ مبلغ ۴۸۱۰ میلیارد ریال (سهم مردم و دولت) افزایش سرمایه صندوق‌ها صورت پذیرفته است که با احتساب سال‌های قبل سرمایه صندوق به مبلغ ۲۱۵۹۴	سایر	عدم سرمایه‌گذاری کافی و کمبود منابع مالی

۶۲ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					میلیارد ریال رسیده است. از این مقدار تا پایان سال ۹۷ مبلغ ۱۶۱۳۱ میلیارد ریال به سرمایه صندوق منتقل و ۵۴۶۳ میلیارد ریال مابقی در فرآیند افزایش سرمایه است. این رقم برابر با ۱.۷۶ درصد ارزش کل سرمایه‌گذاری بخش می‌باشد. بدیهی است در صورت انتشار آمار رسمی جدید ارزش سرمایه‌گذاری بخش کشاورزی بر اساس آن محاسبه خواهد شد.		
۴۷	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۳ / ج	افزایش سهم سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی در کل سرمایه‌گذاری‌ها به میزان سالانه حداقل دو درصد (۲٪)	-	به دلیل عدم انتشار میزان سرمایه‌گذاری بخش‌های اقتصادی در سال‌های ۹۶ و ۹۷ توسط بانک مرکزی نمی‌توان در خصوص میزان عملکرد موردنظر اظهار نظر نمود.	سایر	عدم انتشار میزان سرمایه‌گذاری بخش‌های اقتصادی توسط بانک مرکزی
۴۸	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۳ / ح	ارتقای سطح کلی حمایت از کشاورزی، سالانه تا دو درصد (۲٪) ارزش تولید این بخش	شرکت مادر تخصصی صندوق حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی	میزان کل حمایت‌ها از بخش کشاورزی در سال ۹۷ بر اساس جدول عملکرد ردیف‌های مترقیه هزینه‌ای شامل انواع یارانه‌ها و حمایت‌ها از بخش، معادل ۴۱۶۳۹ میلیارد ریال است. با عنایت به عدم برآورد ارزش تولید سال ۹۷ به دلیل عدم انتشار آمار و اطلاعات مورد نیاز تاکنون، از ارزش تولید سال ۹۶ در این محاسبه استفاده شده است. بر اساس گزارش تحولات اقتصادی در بخش واقعی سه ماهه اول سال ۹۷ اداره کل اقتصادی بانک مرکزی و محاسبات کارشناسی، میزان کل ارزش تولید محصولات کشاورزی در سال ۹۶ معادل ۲۷۴۰۷۵۳ میلیارد ریال بوده است. بر این اساس نسبت حمایت‌ها از کل ارزش تولید بخش معادل ۱.۵۲ درصد محاسبه می‌شود.	عدم دسترسی به داده‌های استاندارد/ قابل استناد	عدم انتشار آمار و اطلاعات
۴۹	قانون برنامه ششم	ماده ۳۳ / خ	بخشودگی سود و کارمزد و جریمه وام‌های دریافتی	معاونت برنامه‌ریزی و اقتصادی	۱- پیگیری و اخذ تصویب‌نامه شماره ۵۵۵۵۸/۴۹۷۰ هـ مورخ ۹۷/۴/۲۱ از هیات وزیران ۲- در	-	-

بخش هشتم: کشاورزی / فصل بیست و هشتم: کشاورزی و منابع طبیعی □ ۶۳

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
	توسعه		کشاورزان خسارت‌دیده از حوادث غیرمترقبه و امهال اصل وام آنان به مدت سه سال و تعیین میزان خسارت توسط کارگروهی متشکل از جهاد کشاورزی، بانک مربوطه و فرمانداری شهرستان	وزارت جهاد کشاورزی	پی ایرادات وارده بر تصویب‌نامه فوق از سوی هیأت بررسی و تطبیق مصوبات دولت با قوانین مجلس شورای اسلامی، اصلاحیه لازم از سوی وزیر محترم به معاونت حقوقی رئیس‌جمهور جهت طرح و تصویب در هیأت وزیران ارسال گردید. ۳- بخشی از اصلاحات پیشنهادی موردنظر، اعمال و طی تصویب‌نامه اصلاحی به شماره ۷۴۱۶۶/ت/۵۵۶۹۵ هـ مورخ ۹۷/۶/۶ هیأت وزیران ابلاغ گردید. ۴- اجرای تصویب‌نامه‌های اخذ شده مستلزم صدور تضمین نامه تأمین بار مالی از سوی سازمان برنامه و بودجه کشور بود که با پیگیری وزارت متبوع، تضمین نامه شماره ۳۰۶۴۹۷ مورخ ۹۷/۶/۱۷ در این خصوص صادر گردید؛ لیکن در تنظیم مفاد این تضمین نامه از سوی سازمان مذکور، تصویب‌نامه اصلاحی مورد توجه واقع نشده بود؛ بدین ترتیب عملاً امکان اجرای مصوبات مذکور، میسر نشد. ۵- ضمن اینکه مجدداً هیأت بررسی و تطبیق دولت با قوانین مجلس شورای اسلامی، طی نامه شماره ۵۵۷۴۸/هـ ب مورخ ۹۷/۷/۸، بر اصلاحیه مذکور را نیز، از این حیث که به جای وام دریافتی، کماکان مقید به وام‌های سررسید شده تا تاریخ ابلاغ تصویب‌نامه شده، مغایر با قانون دانست. ۶- جهت رفع ایراد مذکور، پیشنهاد اصلاح مجدد تصویب‌نامه، طی نامه شماره ۱۳۸۷۹/۰۲۰ مورخ ۹۷/۷/۱۵ از سوی وزیر محترم به معاون حقوقی ریاست جمهوری ارسال و درخواست طرح و اخذ اصلاحیه از هیأت محترم وزیران		

۶۴ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					<p>۷- همچنین، طی نامه شماره ۱۴۵۲۴/۰۲۰ مورخ ۹۷/۷/۲۳ از سازمان برنامه و بودجه کشور درخواست شد تا سازمان مذکور نیز نسبت به اصلاح تضمین نامه مورد اشاره عیناً مطابق با مفاد این ماده از برنامه نیز بند (۲) تصویب نامه اصلاحی به شماره ۵۵۶۹۵/ت/۷۴۱۶۶ هـ مورخ ۹۷/۶/۶ هیأت وزیران اقدام نماید.</p> <p>۸- تصویب نامه شماره ۱۲۴۴۱۶/ت/۵۶۰۵۶ هـ مورخ ۹۷/۹/۲۱ هیأت وزیران در اصلاح تصویب نامه های قبلی با قید بار مالی اجرای مصوبه تا حداکثر مبلغ ۲۰۰۰۰ (بیست هزار) میلیارد ریال صادر گردید. ۹- توزیع استانی بار مالی ۲۰۰۰۰ میلیارد ریال تعیین شده در مصوبه، تنظیم و طی نامه شماره ۱۱۶۹۲۸ مورخ ۹۷/۱۰/۲۴ از سوی وزارت کشور به بانک مرکزی ارسال گردید. ۱۰- دستورالعمل اجرای تصویب نامه مذکور نیز از سوی وزارت متبوع تنظیم و پس از کسب موافقت وزارت کشور، از سوی بانک مرکزی طی نامه شماره ۳۸۱۳۲/۹۷ مورخ ۹۷/۱۰/۲۱ به کلیه بانک های عامل ابلاغ گردید.</p> <p>۱۱- به منظور بهره مندی کلیه بهره برداران خسارت دیده از ظرفیت مصوبات مذکور برای امهال پرداخت تسهیلات دریافتی، پیشنهاد حذف سقف تعیین شده در بند (۴) تصویب نامه ۱۲۴۴۱۶/ت/۵۶۰۵۶ هـ مورخ ۹۷/۹/۲۱ طی نامه شماره ۲۱۴۳۷/۰۲۰ مورخ ۹۷/۱۱/۲ از سوی وزارت متبوع برای طرح هیأت وزیران به دبیرخانه دولت ارسال گردید. ۱۲- پیشنهاد حذف</p>		

بخش هشتم: کشاورزی / فصل بیست و هشتم: کشاورزی و منابع طبیعی □ ۶۵

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					سقف تعیین شده در تصویب نامه شماره مذکور در دولت طرح و هیأت وزیران طی تصویب نامه شماره ۶۲/ت ۵۶۴۰۸ هـ مورخ ۹۸/۱/۵، با افزایش بار مالی اجرای مصوبه تا ۳۰۰۰۰ (سی هزار) میلیارد ریال موافقت نمود. ۱۲- با توافق تنظیم شده با بانک کشاورزی، فرایند اجرای تصویب نامه شماره ۶۲/ت ۵۶۴۰۸ هـ مورخ ۹۸/۱/۵ هیأت محترم وزیران و توزیع استانی ۱۰۰۰۰ میلیارد ریال در حال طی فرایند ابلاغ به سرپرستی شعب بانک کشاورزی در سراسر کشور است. لازم به ذکر است عملاً با اجرای تصویب نامه اخیر ضمن بخشودگی سود، کارمزد و جرائم اقساط سررسید شده، بازپرداخت اصل تسهیلات دریافتی کلیه بهره برداران مشمول از بانک کشاورزی امهال خواهد شد ۱۴- وفق گزارش اعلامی از سوی بانک کشاورزی تا تاریخ ۹۷/۱۲/۲۹، در خصوص تعداد ۲۱۷۰۹۷ بهره بردار، بند (خ) ماده (۳۳) قانون برنامه ششم جاری شده و ضمن بخشودگی سود، کارمزد و جرائم اقساط سررسید شده، بازپرداخت اصل تسهیلات آنها نیز بدون بار مالی برای بهره بردار امهال شده است. جمع میزان بخشودگی و بار مالی امهال ۱۸۸۱۳ میلیارد ریال، اعتبار ابلاغی سهم بانک کشاورزی از ۲۰۰۰۰ میلیارد ریال برابر ۱۷۳۷۷ میلیارد ریال و درصد جذب ۶۸ درصد می باشد.		
۵۰	قانون برنامه ششم	ماده ۳۳ / د	تولید و پخش برنامه های آموزشی، ترویجی، مدیریت	سازمان تحقیقات، آموزش و	تولید و پخش ۱۵۰ عنوان برنامه معادل ۳۰۰۰ دقیقه در شبکه های یک و آموزش سیما - تولید و	-	-

۶۶ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
	توسعه		مصرف آب، بهبود کمی و کیفی محصولات کشاورزی و فرآوری تولیدات، حفاظت از محیط زیست و منابع طبیعی کشور، بهره‌وری و انتقال یافته‌های علمی به بهره‌برداران، به سفارش و تأمین مالی وزارت جهاد کشاورزی توسط سازمان صدا و سیما	ترویج کشاورزی	پخش ۱۳۰۰۰۰ دقیقه برنامه رادیویی و ۱۸۰۰۰ هزار دقیقه برنامه تلویزیونی در شبکه‌های استانی - پایش و مستندسازی فعالیت‌های ترویجی (۱۵ عنوان کلیپ ۲ عنوان انیمیشن) - ساخت و تجهیز استودیو (۱۷ مورد دستگاه خریداری شده) - انعقاد قرارداد تولید برای ۵۲ عنوان فیلم مستندی، آموزشی ترویجی (۲۰ درصد باقی مانده)		
۵۱	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۳ / ذ	اختصاص حداقل پانزده درصد (۱۵) از متوسط تسهیلات اعطایی بانک‌های عامل غیر تخصصی کشور به بخش کشاورزی	معاونت برنامه‌ریزی و اقتصادی وزارت جهاد کشاورزی	بر اساس آخرین آمار منتشر شده از سوی وزارت امور اقتصادی و دارایی طی نامه شماره ۲۶۹۷۸۸ مورخ ۹۷/۱۲/۶ عملکرد ۹ ماهه سال ۱۳۹۷ این بند و ماده (۴۷) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر را به شرح ذیل اعلام نمود: از مجموع تسهیلات اعطایی بانک‌ها، به میزان ۸۷.۲ درصد توسط بانک کشاورزی، ۳.۳ درصد توسط بانک ملی ایران، ۱۲.۷ درصد توسط بانک سپه، ۱ درصد توسط بانک ملت، ۱۴.۸ درصد توسط بانک تجارت و ۶ درصد توسط بانک صادرات ایران به بخش کشاورزی اعطا شده است. براین اساس حدود ۱۴.۳ درصد از تسهیلات اعطایی بانک‌ها به بخش کشاورزی اختصاص داده شده است.	عدم مشارکت بانک‌ها و مؤسسات مالی در اختصاص تسهیلات	عدم همکاری دستگاه‌های مرتبط
۵۲	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۴	کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی که به نحوی در امور تولید، پرورش، نگاهداری، توزیع، حمل و نقل، عرضه، فروش دام زنده و نیز	سازمان دامپزشکی کشور	آیین‌نامه اجرایی این بند توسط سازمان دامپزشکی کشور تهیه شده و طی نامه ۲۵۰۰۴/۰۲۰ مورخ ۹۶/۱۰/۲ به سازمان برنامه و بودجه کشور ارسال که با تأیید سازمان مذکور جهت تصویب نهایی به هیئت دولت ارسال شده	-	-

بخش هشتم: کشاورزی / فصل بیست و هشتم: کشاورزی و منابع طبیعی □ ۶۷

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			استحصال، تهیه، عمل‌آوری، جمع‌آوری، نگهداری، بسته‌بندی، توزیع، حمل و نقل فرآورده‌های با منشأ دامی و همچنین خوراک دام فعالیت دارند، در صورت تخطی از اجرای ضوابط و مقررات بهداشتی به تشخیص سازمان دامپزشکی کشور یا عدم به‌کارگیری مسئول فنی بهداشتی با رأی دادگاه صالح متعهد به پرداخت خسارت وارده به مصرف‌کنندگان اقلام غیربهداشتی یا ناسالم می‌باشند. مسئولان فنی بهداشتی بر اساس شرح وظایف ابلاغی از سوی سازمان دامپزشکی کشور به شرط سببیت در صورت قصور یا تقصیر مسئول می‌باشند.		و پس از تصویب در هیأت دولت طی تصویب‌نامه شماره ۱۵۷۳۷۱/ت/۵۵۵۰۲ هـ مورخ ۹۷/۱۱/۲۷ ابلاغ گردیده است. بر اساس آیین‌نامه اجرایی این بند اقدامات لازم در سال ۹۸ انجام خواهد پذیرفت.		
۵۳	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۴ / تبصره	آیین‌نامه اجرایی این ماده به پیشنهاد مشترک وزارت جهاد کشاورزی (سازمان دامپزشکی کشور)، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.	سازمان دامپزشکی کشور	آیین‌نامه اجرایی این بند توسط سازمان دامپزشکی کشور تهیه شده و طی نامه ۲۵۰۰۴/۰۲۰ مورخ ۹۶/۱۰/۲ به سازمان برنامه و بودجه کشور ارسال که با تأیید سازمان مذکور جهت تصویب نهایی به هیأت دولت ارسال شده و پس از تصویب در هیأت دولت طی تصویب‌نامه شماره ۱۵۷۳۷۱/ت/۵۵۵۰۲ هـ مورخ ۹۷/۱۱/۲۷ ابلاغ گردیده است.	-	-

۶۸ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
۵۴	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۵ / الف	افزایش عملکرد در واحد سطح و افزایش بهره‌وری در تولید محصولات کشاورزی با اولویت محصولات دارای مزیت نسبی و ارزش صادراتی بالا و ارقام با نیاز آبی کمتر و سازگار با شوری، مقاوم به خشکی و رعایت الگوی کشت مناسب با منطقه	معاونت امور زراعت	سطح زیر کشت سال ۹۷ معادل ۱۰۷۲۳۵۲۶ هکتار و تولید معادل ۷۴۲۴۱۶۵۱۱ تن و عملکرد ۷۴۲۴ کیلوگرم در هکتار می‌باشد. تحقق عملکرد در واحد سطح گندم به میزان ۴۲۸۰ و ۱۴۴۶ کیلوگرم در هکتار به ترتیب در مزارع آبی و دیم در سال ۹۷- تحقق راندمان تولید بیش از ۵۵ تن در هکتار در چغندر بهاره و حدود ۶۳ تن در هکتار در چغندر قند پائیزه - تولید بیش از ۱۰۰۷ هزار تن چغندر قند زراعت پائیزه در سال ۹۷- اجرای برنامه کشت پائیزه چغندر قند جهت بالا بردن راندمان تولید در واحد سطح و بهره‌وری آب در سطح بیش از ۱۶ هزار هکتار در ۱۰ استان مستعد کشت و تحقق قریب به ۱۷٪ از برنامه ششم (۲۲) هزار هکتار) برای سال زراعی ۹۸-۹۷ ارتقاء میانگین عملکرد جو آبی به ۲۴۶۶ کیلوگرم در هکتار، جو دیم به ۱۲۹۳ کیلوگرم در هکتار، شلتوک در دو استان مازندران و گیلان به ۵۸۶۵ کیلوگرم در هکتار، شلتوک در کل کشور معادل ۴۹۲۸ کیلوگرم در هکتار، ذرت دانه‌ای به ۷۷۹۸ کیلوگرم در هکتار، نخود دیم به ۴۸۴ کیلو در هکتار، لوبیا به ۲۴۲۱ کیلو در هکتار - توسعه کشت سه رقم جدید داخلی و سه رقم خارجی جو با نیاز آبی کم، توسعه کشت ارقام جدید ذرت با طول دوره رشد کوتاه‌تر (میانرس) و نیاز آبی کمتر (با ۴۵ درصد افزایش). - اجرای ۳۵۰۰۰ هکتار سیستم آبیاری میکرو در مزارع ذرت و ۱۱۰۰۰ هکتار آبیاری تیپ در مزارع لوبیا در راستای افزایش بهره‌وری مصرف آب - بررسی و	-	-

بخش هشتم: کشاورزی / فصل بیست و هشتم: کشاورزی و منابع طبیعی □ ۶۹

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					<p>آزمایش ۳۱ رقم بذر سورگوم و ذرت مقاوم به خشکی و شوری - توسعه کشت کینوا (گیاه علوفه‌ای مقاوم به شوری و خشکی با ارزش غذایی بالا) - عملکرد در واحد سطح سبب‌زمینی به میزان ۲۵ تن در هکتار. - اجرای برنامه کشت پاییزه چغندر قند جهت بالا بردن راندمان تولید در واحد سطح و بهره‌وری آب - پرداخت حدود ۵۰ درصد هزینه خرید بذر چغندر قند پاییزه - کنترل مناسب آفت سن که منجر به کاهش درصد سن زدگی به کمتر از ۰.۳ درصد گردید - افزایش درصد بهره‌مندی کشاورزان از بذور گواهی شده از متوسط ۲۴ درصد سال ۹۲ به ۴۷ درصد فعلی - تأمین و توزیع حدود ۳۰۰۰ تن بذر استاندارد داخلی و ۱۸۰ تن بذر خارجی پنبه در سطح کشور - افزایش شاخص ضریب مکانیزاسیون به ۱.۷۶ اسب بخار در هکتار در پایان سال ۹۷ ضمن توزیع ۱۱۱۲۷ تراکتور زراعی، ۴۸۲ تراکتور باغی و ۵۲۸ دستگاه کمباین غلات و شالیزاری. همچنین توزیع ۵۹۹۹ نوع ادوات زراعی، ۱۰۳۱ نوع ادوات باغی و ۶۴۲ مورد تجهیزات دام و طیور</p>		
۵۵	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۵ / ب	توسعه روش‌های آبیاری نوین، اجرای عملیات آب و خاک (سازهای و غیرسازه‌ای)، توسعه آب‌بندها و سامانه (سیستم)های سطوح آبیگر حداقل به میزان ششصد هزار هکتار در سال	معاونت آب و خاک	<p>در اجرای عملیات آب و خاک در سال ۱۳۹۷ مهم‌ترین اقدامات صورت گرفته به شرح زیر می‌باشد: توسعه سامانه‌های نوین آبیاری در سطح ۱۴۲۵۵۱ هکتار، احداث شبکه‌های فرعی آبیاری و زهکشی در سطح ۷۸۴۲۱ هکتار، اجرای عملیات آب و خاک در عرصه تشکل‌های کشاورزی در سطح ۱۴۱۵ هکتار، تجهیز و نوسازی اراضی مدرن و شالیزاری در سطح ۸۷۱۳ هکتار، احیاء و</p>	سایر	<p>- عدم هماهنگی در اجرای همزمان طرح توسعه روش‌های نوین آبیاری و طرح تعادل بخشی آب‌های زیرزمینی عدم ایجاد و</p>

۷۰ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					مرمت قنوات به طول ۲۱۸ کیلومتر، اجرای زهکشی زیرزمینی به میزان ۳۷۸۷ هکتار، انتقال آب با لوله به میزان ۱۴۲۵ کیلومتر، احداث کانال‌های عمومی به طول ۷۴۲۳ کیلومتر و پوشش آنها با سنتی به طول ۲۴۵ کیلومتر، با اجرای عملیات مذکور در سال ۹۷، افزایش ظرفیت راندمان آبیاری ۰.۴۶ درصد		ساماندهی تشکل‌های کشاورزی افزایش هزینه اجرای عملیات به واسطه نوسانات قیمت‌ها و افزایش نرخ ارز
۵۶	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۵ / ب / تبصره	برای توسعه روش‌های آبیاری نوین حداقل هشتادوپنج درصد (۸۵٪) هزینه‌ها به‌عنوان کمک بلاعوض توسط دولت در قالب بودجه سالانه تأمین و پرداخت می‌شود.	معاونت آب و خاک	مقادیر این بند رعایت شده است.	-	-
۵۷	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۵ / پ	حمایت از توسعه گلخانه‌ها و انتقال کشت از فضای باز به فضای کنترل شده	معاونت امور باغبانی	در سال ۹۷ توسعه گلخانه‌ها در سطح ۲۶۵۴ هکتار (مصوب ۲۷۶۳ هکتار) و عملیات اصلاح و بازسازی گلخانه‌ها در سطح ۵۳۹ هکتار (مصوب ۴۵۴ هکتار) انجام شده است. لازم به ذکر است بازچرخانی پساب‌ها و مدیریت آب‌های نامتعارف به عهده وزارت نیرو می‌باشد.	نوسانات شدید نرخ ارز	افزایش هزینه نهاده‌ها و کمبود منابع
۵۸	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۵ / ت	طراحی و اجرای الگوی کشت با تأکید بر محصولات راهبردی و ارتقای بهره‌وری آب در چهارچوب سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و تأمین منابع و الزامات مورد نیاز در قالب بودجه سالانه و اعمال حمایت و	معاونت امور زراعت	۱- با مؤسسه تحقیقات خاک و آب به منظور تهیه نقشه‌های تناسب اراضی کشور متعهد و این قرارداد کاملاً اجرایی گردید و نقشه تناسب اراضی کشور تهیه گردید. این نقشه‌ها پایه اطلاعاتی برای تهیه الگوی کشت کشور می‌باشد. ۲- با شرکت مشاور یکم و جامع ایران و ویسان برای تهیه مطالعات اقتصادی برخی شاخص‌های اقتصادی محصولات کشاورزی در محدوده تناسب	-	-

بخش هشتم: کشاورزی / فصل بیست و هشتم: کشاورزی و منابع طبیعی □ ۷۱

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			مشوق‌های مناسب فقط در چهارچوب الگوی کشت		اراضی منعقد و در حال تکمیل است. ۳- تفاهم‌نامه‌ای با سازمان تحقیقات کشاورزی در راستای تکمیل و صحت سنجی داده‌ها و نتایج مطالعاتی الگوی کشت ملی در سطح کل کشور انجام شده است.		
۵۹	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۵ / ث	احیاء، مرمت و لایروبی قنوات به میزان سالانه پنج درصد (۵٪) وضع موجود در طول اجرای قانون برنامه با تأکید بر فعالیتهای آبخیزداری و آبخوانداری برای احیای قنوات	معاونت آب و خاک و سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور	طول قنوات کشور ۴۱۰۰۰ کیلومتر می‌باشد که تا پایان سال ۹۵ عملیات بازسازی و نوسازی ۲۷۰۰۰ کیلومتر انجام شده است. در سال ۹۶ با توجه به اعتبارات تخصیص یافته ۹۱۰ کیلومتر عملیات اجرا شده و در سال ۱۳۹۷ برابر با ۲۱۸ کیلومتر بوده است. همچنین عملیات آبخیزداری در سطح ۸۵۷۳۷۵ هکتار انجام شده است.	سایر	فقدان استراتژی مؤثر در جهت آموزش بهره‌برداران عدم تعیین تکلیف چاه‌های فاقد پروانه بهره‌برداری عدم ساماندهی چاه‌های دارای پروانه بهره‌برداری (اضافه برداشت‌های غیرمجاز)
۶۰	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۵ / ج	ایجاد زیرساخت مورد نیاز برای پرورش دویست هزار تن ماهی در قفس تا پایان اجرای قانون برنامه و توسعه فعالیت‌های شیلاتی و ایجاد تأسیسات زیربنایی در سواحل کشور	سازمان شیلات ایران	مهم‌ترین اقدامات انجام شده در این بخش را تا پایان سال ۱۳۹۷ می‌توان به شرح زیر برشمرد: مطالعات تکمیلی مکان‌یابی پرورش ماهی در قفس در دریا در شمال و جنوب کشور، استقرار ۴۵۸ قفس در دریا و دریاچه و پشت سد با ظرفیت ۲۳۰۵۰ تن. طی این مدت تعداد مجوزهای موافقت اصولی صادر شده ۲۹۸ فقره، تعداد پروانه تأسیس صادر شده ۱۰۳ فقره و تعداد پروانه بهره‌برداری صادر شده ۹ فقره بوده است. تعداد قفس‌های ماهی-دار شده تا پایان سال ۱۳۹۷ نیز ۳۳۸ قفس بوده است. از دیگر اقدامات مهم انجام شده در این	-	-

۷۲ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					بخش می‌توان به: اجرای فرآیند انعقاد قرارداد مطالعات زیست‌محیطی پرورش ماهی در قفس در آب‌های شمال و جنوب کشور، تهیه و تدوین شیوه‌نامه صدور مجوز برای پرورش ماهی در قفس و مذاکرات و جلسات متعدد با بانک کشاورزی به منظور راهکارهایی برای تأمین وثایق برای بخش خصوصی در راستای اخذ تسهیلات اشاره نمود.		
۶۱	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۵ / ر	دولت موظف است تا پایان سال اول اجرای قانون برنامه طرح الگوی کشت را برای تمامی نقاط کشور تعریف نموده و در طی سال‌های اجرای این قانون به مورد اجرا گذارد.	معاونت امور زراعت	۱- با مؤسسه تحقیقات خاک و آب به منظور تهیه نقشه‌های تناسب اراضی کشور قراردادی منعقد و کاملاً اجرایی گردید و نقشه تناسب اراضی کشور تهیه شد. این نقشه‌ها پایه اطلاعاتی برای تهیه الگوی کشت کشور می‌باشد. ۲- با شرکت مشاور یکم و جامع ایران و ویسان برای تهیه مطالعات اقتصادی برخی شاخص‌های اقتصادی محصولات کشاورزی در محدوده تناسب اراضی قراردادی منعقد و در حال تکمیل است. ۳- انعقاد تفاهم‌نامه‌ای با سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی در راستای تکمیل و صحت‌سنجی داده‌ها و نتایج مطالعاتی الگوی کشت ملی در سطح کل کشور انجام شده است.	-	-
۶۲	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۸ / ج	تهیه و اجرای طرح جامع پیشگیری و اطفای حریق در عرصه تحت مدیریت سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری و سازمان حفاظت محیط‌زیست با همکاری دستگاه‌های اجرائی، نظامی (در زمان صلح) و	سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور	اقدامات به شرح ذیل صورت گرفته است: ۱- برگزاری مناقصه و انتخاب شرکت پایداری طبیعت به عنوان برنده مناقصه ۲- تنظیم قرارداد بر اساس شرح خدمات مطالعه مورد تأیید ۳- دریافت گزارش اولیه و بررسی کارشناسی توسط اداره حریق ۴- ارائه اصلاحات مورد نیاز گزارش به شرکت و تغییر در شرح خدمات مطالعه بر اساس نیازمندی‌های جدید ۵- برگزاری جلسات متعدد	-	-

بخش هشتم: کشاورزی / فصل بیست و هشتم: کشاورزی و منابع طبیعی □ ۷۳

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			انتظامی		کارشناسی و توجیه کارشناس مسئول شرکت در راستای خواسته‌های بخش حریق از این مطالعه		
۶۳	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۸ / ح	احیاء، توسعه و غنی‌سازی جنگل‌ها در سطح هشتصد و پانزده هزار هکتار	سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور	در سال ۹۷ عملیات جنگل‌کاری و توسعه جنگل‌ها در سطح ۷۱۳/۲۱ هزار هکتار انجام شده است.	نوسانات شدید نرخ	به علت نوسانات شدید نرخ ارزش عملیات افزایش چشمگیری یافته و سبب کاهش حجم عملیات شده است.
۶۴	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۸ / خ	اجرای عملیات آبخیزداری و حفاظت از خاک و آبخوان حداقل در سطح ده میلیون هکتار	سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور	در سال ۹۷ عملیات آبخیزداری در سطح ۳۷۵/۸۵۷ هزار هکتار انجام شده است.	نوسانات شدید نرخ	افزایش هزینه عملیات اجرایی
۶۵	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۸ / د	بیابان‌زدایی و کنترل کانون‌های بحرانی آن حداقل در سطح یک میلیون و یکصد و چهل هزار هکتار	سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور	حجم عملیات انجام شده در سال ۱۳۹۷ معادل ۱۲/۹۲ هزار هکتار می‌باشد.	نوسانات شدید نرخ	افزایش هزینه عملیات اجرایی
۶۶	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۸ / ذ	تهیه نقشه‌های حدنگاری (کاداستر) منابع طبیعی حداقل یکصد و چهارده میلیون هکتار و اراضی کشاورزی حداقل بیست میلیون هکتار با رعایت قانون حدنگار (کاداستر)	سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور، سازمان امور اراضی کشور	عملیات حدنگاری (کاداستر) منابع طبیعی در سطح ۴۰۱۹ هزار هکتار انجام شده است. همچنین اقدامات سازمان امور اراضی به شرح زیر می‌باشد: ۱- عکسبرداری هوایی توسط سازمان نقشه‌برداری به میزان ۱۵۳۰۰۰۰ هکتار ۲- عقد قراردادهای جدید به میزان ۱۸۲۶۸۱۰ هکتار ۳- تولید نقشه نهایی کاداستر به میزان ۴۵۳۷۳۰ هکتار	نوسانات شدید نرخ	افزایش هزینه عملیات اجرایی
۶۷	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۸ / ر	ارتقای پوشش سدرصد (۱۰۰) حفاظت از جنگل‌ها، مراتع و اراضی ملی و دولتی و مناطق چهارگانه	سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور	اقدامات صورت گرفته توسط یگان حفاظت سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور: ۱- اجرائی نمودن تفاهم‌نامه چهارجانبه (سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور، سازمان	سایر	بسترسازی نامناسب و کمبود منابع مالی

۷۴ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			زیست‌محیطی با مشارکت جوامع محلی و ارتقای ضریب حفاظت از جنگل‌ها و مراتع کشور به منظور پایداری جنگل‌ها و همچنین تعادل بخشی دام و مراتع سالانه حداقل ده درصد (۱۰)		برنامه و بودجه کشور، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و مؤسسه اعتبار کوثر) با وزارت دفاع و پشتیبانی در خصوص تأمین تجهیزات انفرادی و گروهی، ماشین‌آلات، خودروهای اطفاء حریق، سامانه پایش حریق و توسعه شبکه رادیویی به میزان یک هزار میلیارد ریال ۲- اجرای طرح سرباز طبیعت و تخصیص ۵۰۰ نفر سهمیه (عادی و امریه) که در حال حاضر به ۱۰۰۰ نفر نیروی شاغل وظیفه در سطح کشور رسیده است. ۳- هماهنگی در جلب همکاری دستگاه‌های برون‌سازمانی در مقابله با عوامل تهدیدکننده منابع طبیعی و چرای دام، قاچاق چوب، تصرفات اراضی و آتش‌سوزی و... با اقدامات مذکور پوشش حفاظتی از جنگل‌ها و مراتع به ۵۳ رسیده است. در خصوص تعادل بخشی دام و مرتع بر اساس اطلاعات جمع‌بندی شده تعداد واحد دامی حذف شده برابر ۱۴۶۶۶ واحد دامی، تعداد بهره‌بردار حذف شده در طرح‌های مرتع‌داری ۱۵۱ نفر و تعداد پروانه مرتع‌داری ابطال شده ۱۴۶ فقره می‌باشد.		
۶۸	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۸ / ۱	احیای رویشگاه‌های مرتعی و توسعه و فرآوری گیاهان دارویی به میزان حداقل نه میلیون و شصدهزار هکتار و افزایش حداقل یکصد هزار هکتار به سطح زیر کشت گیاهان دارویی به نحوی که در پایان اجرای قانون برنامه	سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور و معاونت امور باغبانی	در سال ۹۷ عملیات احیاء و توسعه رویشگاه‌های مرتعی کشور در حدود ۱۲۰۰ هزار هکتار و احیاء و توسعه گیاهان دارویی حدود ۱۶ هزار هکتار توسط سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور انجام شده است. همچنین توسعه گیاهان دارویی شامل: ۳۱۱۰ هکتار زعفران، ۲۴۵۰ هکتار گل محمدی و ۱۱۲۰۰ هکتار سایر گیاهان دارویی جمعاً به میزان ۱۶۷۶۰ هکتار توسط	افزایش هزینه عملیات اجرایی	نوسانات شدید نرخ ارز

بخش هشتم: کشاورزی / فصل بیست و هشتم: کشاورزی و منابع طبیعی □ ۷۵

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			به دوپست و پنجماههزار (۲۵۰۰۰۰) هکتار برسد.		معاونت امور باغبانی انجام شده است.		
۶۹	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۸ / ف / ۱	هرگونه بهره برداری چوبی از درختان جنگل های کشور از ابتدای سال چهارم اجرای قانون برنامه، ممنوع می باشد. دولت در ارتباط با قراردادهای طرح های جنگلداری مذکور که مدت اجرای آن به اتمام می رسد، مجاز به تمدید قرارداد نمی باشد.	سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور	از ابتدای سال ۹۶ (سال اول برنامه) ضمن عدم تمدید قراردادهای خاتمه یافته، نسبت به لغو کلیه قراردادهای با مجریان طرح های جنگلداری تا پایان سال ۱۳۹۶ اقدام گردید.	-	-
۷۰	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۸ / ف / ۱ تبصره	بهره برداری چوبی در طرح های جنگلداری طی سال های اول تا سوم اجرای قانون برنامه توسعه صرفاً از درختان شکسته، افتاده و ریشه کن در چهارچوب قوانین و مقررات مربوطه خواهد بود.	سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور	به استناد نامه شماره ۲۰۹۱۷/۰۲۰ مورخ ۹۵/۸/۱ وزیر محترم جهاد کشاورزی از ابتدای سال ۹۶ تاکنون نسبت به نشانه گذاری درختان و صدور پروانه قطع برای مجریان طرح های جنگلداری در قالب برنامه طرح ها اقدام گردید.	-	-
۷۱	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۸ / ف / ۲	دولت مکلف است نسبت به اصلاح آن دسته از طرح های جنگلداری که مدت اجرای آن تا پایان سال سوم اجرای قانون برنامه به اتمام نمی رسد، تعیین خسارت کارشناسی نموده و خسارت حاصله را در بودجه سنواتی درج نماید.	سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور	ارزیابی فیزیکی و ریالی اولیه از کلیه طرح های خاتمه یافته و خاتمه داده شده تا اسفند ۹۶ توسط ادارات کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان ها انجام و گزارش اولیه طی نامه شماره ۳۲/۳۸۹۸۶/ص/۹۷ مورخ ۹۷/۱/۱۵ به معاون وزیر و ریاست سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور گزارش گردید. متعاقباً ایشان دستور بررسی و کنترل مجدد ارزیابی ها را بر عهده معاونت جنگل نهادند. در این راستا ارزیابی نهایی شرکت های نکاچوب - فریم - چوب و کاغذ مازندران و شرکت سفارود،	-	-

۷۶ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					دانشکده منابع طبیعی کرج و شرکت راشستان چمند کاسپین آماده و از طریق معاونت محترم امور جنگل سازمان به ریاست سازمان اعلام گردید. ضمناً بررسی و کنترل مجدد برای بقیه شرکتها در دست اقدام می باشد.		
۷۲	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۸ / ف / ۲ / تبصره ۱	بهره برداری از درختان ریشه کن، شکسته، افتاده، خشک سرپا و آفت زده غیرقابل احیاء تا پیش از تصویب طرح جایگزین و حداکثر تا پایان سال سوم برنامه صرفاً با مجوز سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور مجاز می باشد و پس از تصویب طرح جایگزین صرفاً بر اساس این طرح و با مجوز سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور خواهد بود.	سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور	شرح خدمات و دستورالعمل مربوط به طرح های تفصیلی و نیمه تفصیلی تهیه و به ادارات کل منابع طبیعی و آبخیزداری چهارگانه شمال ابلاغ گردید، در صورت تأمین اعتبار نسبت به اجرای عملیات تهیه طرح اقدام خواهد شد.	-	-
۷۳	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۸ / ف / ۲ / تبصره ۲	برداشت درختان جنگلی برای طرح های عمرانی در صورت دارا بودن ارزیابی زیست محیطی و شناسه (کد) شناسایی با مجوز سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور بلامانع است. همچنین بهره برداری از درختکاری های جنگل کاری های دست کاشت به منظور زراعت چوب با تشخیص و مجوز	سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور	صدور پروانه قطع برای احداث سد سفارود-گلرود-پلی رود و همچنین پروژه های برق رسانی و احداث پست های برق فشار قوی مطابق با مجوزهای صادره انجام گردید. بهره برداری از جنگل های دست کاشت و پرورش جنگل با هدف زراعت چوب در حال حاضر در طرح های گیسوم - طولارود- پیلمیرا - نرگستان - مهویزان - خرفگل و سری پرورشی شاندرمن در جریان بوده و برای طرح پرورش جنگل عرب داغ در استان گلستان در دست اقدام می باشد.	-	-

بخش هشتم: کشاورزی / فصل بیست و هشتم: کشاورزی و منابع طبیعی □ ۷۷

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور مجاز است.				
۷۴	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۸ / ف / ۳	به منظور تحقق بند (۱) دولت مکلف است با اختصاص ردیف اعتباری مستقلی نسبت به پیش بینی اعتبارات و امکانات در بودجه های سنوایی جهت ارتقاء پوشش کامل و مؤثر حفاظت از جنگل‌های کشور، مهار عوامل ناپایداری، جلوگیری از تغییر کاربری، تجاوز و تصرف، مبارزه با قاچاق چوب، استقرار مدیریت پایدار جنگل و اجرای تعهدات اقدام نماید.	سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور	به رغم کمبود منابع اعتباری و امکانات و همچنین وجود چالش‌های اجتماعی و اقتصادی پوشش حفاظتی جنگل‌های کشور به میزان حداقل ۰.۵۳ اعمال شده است و با هرگونه تجاوز و تصرف عرصه‌ای منابع طبیعی در کمترین زمان ممکن برخورد و به مراجع ذیصلاح قضایی برای تعیین تکلیف ارجاع شده است. لازم به ذکر است به منظور تأمین تجهیزات حفاظتی مورد با تمهیدات سازمان برنامه و بودجه کشور و تسهیلات بانکی اخذ شده با سازوکار ماده ۵۶ قانون تنظیم بخشی از مقررات دولت مبلغ ۱۰۰ میلیارد تومان در سال ۱۳۹۷ تأمین گردید	سایر	زیاده خواهی برخی اشخاص و عدم پابندی و توجه لازم به قوانین
۷۵	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۸ / ف / ۳ تبصره	دولت مکلف است تسهیلات لازم را جهت توسعه زراعت چوب و واردات مواد اولیه صنایع مرتبط با چوب (سلولزی) در اختیار صاحبان صنایع و کشاورزان طرف قرارداد آنان قرار دهد.	سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور	عملکرد زراعت چوب ۳۲۳۵ هکتار بوده است. در خصوص واردات چوب به دلیل وجود موانع قرنطینه‌ای و از طرف دیگر اصرار واردکنندگان به واردات چوب با پوست این مهم محقق نشده است	سایر	صرفه اقتصادی پایین آن در مقایسه با سایر زراعت‌ها
						سایر	در خصوص واردات خوب، وجود موانع قرنطینه‌ای و زیرساخت‌های لازم بندری
۷۶	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۷۲ / ت	وزارت جهاد کشاورزی موظف است ضمن اطلاع‌رسانی و فرهنگ‌سازی و اقدام برای کاهش استفاده از سموم و کودهای	سازمان حفظ نباتات کشور، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی،	اقدامات سازمان حفظ نباتات: پیگیری به روزرسانی و مانیتورینگ سموم با هدف ردیابی سموم از تولید به مصرف-ایجاد زیرساخت برای ایجاد و شناسه دار نمودن بهره‌برداران بخش کشاورزی با هدف رهگیری تولید و توزیع محصول از مزرعه تا سفره-راه	-	-

۷۸ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			شیمیایی امکان دسترسی مردم را به محصولات که از سلامت لازم برخوردارند فراهم آورد.	سازمان دامپزشکی کشور و دفتر محیط زیست و سلامت غذا	اندازی زیرساخت سامانه مدیریت الکترونیکی کلینیک‌های گیاهپزشکی-ممنوعیت عرضه محصولات دارای باقیمانده سموم توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی. اقدامات سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی؛ انعقاد تفاهم‌نامه همکاری با وزارت بهداشت در راستای آموزش و فرهنگ‌سازی و بهبود تغذیه جوامع محلی-تنظیم پیش‌نویس تفاهم‌نامه همکاری با معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری در راستای تولید محصول سالم و استاندارد در کلیه استان‌های کشور-انعقاد تفاهم‌نامه با صندوق کارآفرینی امید برای تشکیل ۱۰۰۰ صندوق اعتبار خرد برای سال ۱۳۹۸-فعالیت‌های انجام گرفته در زمینه بررسی کود و سم به شرح زیر می‌باشد: کنترل کیفی کود آلی: ۲۲۱ مورد (تأیید: ۵۸ مورد، رد ۱۶۳ مورد)- کنترل کیفی کود شیمیایی: ۱۶۴۵ مورد (تأیید: ۸۹۲ رد ۷۵۳ مورد)- ثبت کود آلی: ۳۹۸ مورد (۳۰۵ مورد تأیید، ۴۰ مورد رد، ۵۲ مورد در دست بررسی)- ثبت کود شیمیایی: ۱۵۸۲ مورد (۱۲۶۳ مورد تأیید، ۱۶۵ مورد رد، ۱۵۴ مورد در دست بررسی)- ثبت کود زیستی: ۱۹ مورد (۱۱ مورد تأیید، ۶ مورد رد، ۳ مورد در دست بررسی)- تأیید و ثبت سموم دفع آفات: ۴ نمونه تأیید سموم دفع آفات و ثبت یک نمونه قارچ‌کش برای مبارزه با بیماری بلایت شمشاد. اقدامات سازمان دامپزشکی کشور: طی مکاتباتی با وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مقدار سموم باقیمانده در فرآورده‌های خام دامی توسط این سازمان و در قالب مصوبات کارگروه ملی تعیین مقدار مجاز باقیمانده‌ها، تعیین و اعلام شده است. اقدامات دفتر محیط زیست و سلامت غذا: راه‌اندازی پورتال اطلاع‌رسانی محصولات گواهی شده و		

بخش هشتم: کشاورزی / فصل بیست و هشتم: کشاورزی و منابع طبیعی □ ۷۹

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					ارگانیک-برگزاری دوره‌های تربیت مدیران کنترل کیفیت- تدوین کتابچه عناوین و محتوای دوره‌های آموزشی، ترویجی و مهارتی محیط‌زیست و سلامت غذا برای بهره برداران-مشارکت در اجرای برنامه ایمنی آب آشامیدنی (wsp) -هماهنگ کننده طرح ارتقا سلامت ۸ محصول کشاورزی مصوب پانزدهمین جلسه شورای عالی سلامت و امنیت غذایی با همکاری سازمان حفظ نباتات، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، مؤسسه تحقیقات خاک و آب و مؤسسه تحقیقات گیاهپزشکی		
۷۷	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۹۵ / پ	سازمان جنگل‌ها، مراتع و آب‌خیزداری کشور و شهرداری‌ها موظفند نسبت به احداث یا اختصاص فضای کافی و مناسب برای مسجد یا نمازخانه در بوستان‌های ملی و بوستان‌های شهری اقدام کنند.	سازمان جنگل‌ها، مراتع و آب‌خیزداری کشور	بوستان‌های ملی و بوستان‌های شهری در محدوده عملکرد سازمان جنگل‌ها، مراتع و آب‌خیزداری کشور نمی‌باشد. در مواقع ضروری هماهنگی و اقدام لازم با ارگان‌های مرتبط صورت می‌پذیرد. با این حال ۱۹ عدد نمازخانه جمعاً به مساحت ۶۰۰ مترمربع به پارک‌های جنگلی شمال کشور اختصاص یافته است.	-	-
۷۸	قانون برنامه ششم توسعه	ماده / ۱۱۳ / پ ۳	وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگل‌ها، مراتع و آب‌خیزداری کشور) و سازمان امور اراضی مکلفند نسبت به واگذاری زمین رایگان با رعایت قوانین و مقررات مربوطه به سازمان زندان‌ها برای احداث زندان‌های مذکور اقدام نمایند.	سازمان جنگل‌ها، مراتع و آب‌خیزداری کشور و سازمان امور اراضی	با توجه به متقاضی محور بودن اراضی واگذاری، درخواستی از سوی سازمان زندان‌ها و اقدامات تربیتی به سازمان‌های جنگل‌ها، مراتع و آب‌خیزداری کشور و امور اراضی منعکس و ثبت نگردیده است.	سایر	تقاضایی از سوی سازمان زندان‌ها و اقدامات تربیتی ثبت نشده است.

مأخذ: وزارت جهاد کشاورزی

۲- گزارش عملکرد اهداف کمی

- اهداف کمی بخش کشاورزی و منابع طبیعی که در جداول برنامه ششم توسعه آمده به صورت گسترده می‌باشد که در این گزارش به بررسی آنها می‌پردازیم:
- میزان توسعه سامانه‌های نوین آبیاری و احداث شبکه‌های فرعی آبیاری و زهکشی در سال ۹۷ برابر با ۲۲۱ هزار هکتار می‌باشد که در مقایسه با میزان سال ۹۶ (۳۴۳.۶ هزار هکتار) ۳۵.۷ درصد کاهش داشته است.
  - در سال ۹۷ مجوز ایجاد و تشکیل ۲۰۷ تشکل آبران صادر شده است که در مقایسه با میزان سال ۹۶ (۱۳۰ تشکل) ۵۹.۲ درصد رشد داشته است.
  - میزان اصلاح و بهبود خاک کشاورزی در سال ۹۷ برابر ۱۵۰ هزار هکتار می‌باشد که در مقایسه با میزان سال ۹۶ (۱۸۵ هزار هکتار) ۱۸.۹ درصد کاهش داشته است.
  - میزان تولید گندم در سال ۹۷ برابر با ۱۳۳۰۰ هزار تن می‌باشد که در مقایسه با میزان سال ۹۶ (۱۲۴۰۰ هزار تن) ۷.۳ درصد رشد داشته است.
  - در سال ۹۷ میزان تولید جو ۳۱۰۲ هزار تن می‌باشد که در مقایسه با میزان سال ۹۶ (۲۹۷۴ هزار تن) ۴.۳ درصد رشد داشته است.
  - تولید شلتوک در سال ۹۷ برابر با ۳۱۰۶ هزار تن می‌باشد که در مقایسه با میزان سال ۹۶ (۳۲۰۶ هزار تن) ۳.۱ درصد کاهش داشته است.
  - میزان تولید ذرت دانه‌ای سال ۹۷ برابر با ۹۴۶ هزار تن می‌باشد که در مقایسه با میزان سال ۹۶ (۱۰۶۹ هزار تن) ۱۱.۵ درصد کاهش داشته است.
  - در سال ۹۷ میزان تولید ذرت علوفه‌ای ۱۰۶۶۲ هزار تن می‌باشد که در مقایسه با میزان سال ۹۶ (۱۰۴۰۳ هزار تن) ۲.۵ درصد رشد داشته است.
  - در سال ۹۷ تولید محصول چغندر قند به ۷۳۹۴ هزار تن رسیده است که در مقایسه با میزان سال ۹۶ (۸۰۸۰ هزار تن) ۸.۵ درصد کاهش داشته است.
  - میزان تولید حبوبات در سال ۹۷ برابر ۷۴۸ هزار تن می‌باشد که در مقایسه با میزان سال ۹۶ (۷۲۱ هزار تن) ۳.۷ درصد رشد داشته است.

- در سال ۹۷، ۱۶۵ هزار تن و ش تولید شده است که در مقایسه با میزان سال ۹۶ (۱۸۰ هزار تن) ۸.۳ کاهش داشته است.
- تولید کلزا در سال ۹۷ به ۳۳۰ هزار تن رسیده است که در مقایسه با میزان سال ۹۶ (۱۸۱ هزار تن) ۸۲.۳ درصد رشد داشته است.
- در سال ۹۷ محصول سویا به میزان ۸۳ هزار تن تولید شده است که در مقایسه با میزان سال ۹۶ (۹۱ هزار تن) ۸.۸ درصد کاهش داشته است.
- تولید سایر دانه‌های روغنی (شامل آفتابگردان روغنی، گلرنگ و کنجد) به ۴۷ هزار تن رسیده است که در مقایسه با میزان سال ۹۶ (۵۸ هزار تن) ۱۹ درصد کاهش داشته است.
- در سال ۹۷ میزان تولید نیشکر به ۵۱۰۰ هزار تن می‌باشد که در مقایسه با میزان سال ۹۶ (۷۸۰۰ هزار تن) ۳۴.۶ درصد کاهش داشته است.
- تولید سیب‌زمینی در سال ۹۷ به ۵۱۴۳ هزار تن رسیده است که در مقایسه با میزان سال ۹۶ (۵۲۷۲ هزار تن) ۲.۵ درصد رشد داشته است.
- میزان تولید محصولات علوفه‌ای در سال ۹۷ برابر ۱۰۲۹۱ هزار تن است که در مقایسه با میزان سال ۹۶ (۹۷۸۰ هزار تن) ۵.۲ درصد رشد داشته است.
- افزایش تولید گوشت طیور در سال ۹۷ به میزان ۲۳۵۵ هزار تن بوده است که در مقایسه با میزان سال ۹۶ (۲۲۳۷ هزار تن) ۵.۳ درصد رشد داشته است.
- در سال ۹۷ افزایش تولید گوشت قرمز به ۸۲۹.۵ هزار تن رسیده است که در مقایسه با میزان سال ۹۶ (۸۳۵ هزار تن) ۰.۷ درصد کاهش داشته است.
- افزایش تولید تخم‌مرغ (تجاری و بومی) در سال ۹۷ به ۹۰۱.۵ هزار تن رسیده است که در مقایسه با میزان سال ۹۶ (۸۸۸ هزار تن) ۱.۵ درصد رشد داشته است.
- در سال ۹۷ میزان افزایش تولید شیر برابر ۱۰۵۸۸.۶ هزار تن می‌باشد که در مقایسه با میزان سال ۹۶ (۱۰۱۵۰ هزار تن) ۴.۳ درصد رشد داشته است.
- تولید محصولات باغبانی در سال ۹۷ به ۲۰.۴ میلیون تن رسیده است که در مقایسه با میزان سال ۹۶ (۲۱ میلیون تن) ۲.۹ درصد کاهش داشته است.

- ۲۶۵۴ هکتار گلخانه جدید در سال ۹۷ احداث شده است که در مقایسه با میزان سال ۹۶ (۱۶۱۰ هکتار) ۶۴.۸ درصد رشد داشته است.
- در سال ۹۷ میزان صید و صیادی در آب‌های شمال برابر با ۳۷۰۰۰ تن می‌باشد که در مقایسه با میزان سال ۹۶ (۳۳۶۴۵ تن) ۱۰ درصد رشد داشته است.
- در سال ۹۷ میزان صید و صیادی در آب‌های جنوب برابر ۶۸۸۰۰۰ تن می‌باشد که در مقایسه با میزان سال ۹۶ (۶۹۱۱۷۶ تن) ۰.۵ درصد کاهش داشته است.
- میزان آبی‌پروری (با تأکید بر پرورش ماهی در قفس در آب‌های آزاد) در سال ۹۷ برابر ۵۱۶۶۹۲ تن می‌باشد که در مقایسه با میزان سال ۹۶ (۴۷۷۲۱۷ تن) ۸.۳ درصد رشد داشته است.
- در سال ۹۶ رهاسازی بچه ماهی و میگو جهت بازسازی ذخایر به میزان ۳۱۰ میلیون قطعه انجام شده است که در مقایسه با میزان سال ۹۶ (۳۵۱ تن) ۱۱.۷ درصد کاهش داشته است.
- احیای رویشگاه‌های مرتعی و توسعه گیاهان دارویی در سطح ۱۲۳۲ هزار هکتار در سال ۹۷ انجام شده است که در مقایسه با میزان سال ۹۶ (۵۲۰ هزار هکتار) ۱۳۶.۹ درصد رشد داشته است.
- در سال ۹۷ میزان جنگل‌کاری و احیای جنگل‌ها ۲۱.۷ هزار هکتار بوده است که در مقایسه با میزان سال ۹۶ (۱۲ هزار هکتار) ۸۰.۸ درصد رشد داشته است.
- توسعه زراعت چوب در سال ۹۷ در سطح ۳.۲ هزار هکتار انجام شده است که در مقایسه با میزان سال ۹۶ (۳.۴ هزار هکتار) ۵.۹ درصد کاهش داشته است.
- میزان عملیات حدنگاری (کاداستر) منابع طبیعی در سال ۹۷ برابر با ۴۰۱۹ هزار هکتار انجام شده است که در مقایسه با میزان سال ۹۶ (۶۶۷۵ هزار هکتار) ۳۹.۸ درصد کاهش داشته است.
- در سال ۹۷ اجرای عملیات آبخیزداری در سطح ۸۵۷ هزار هکتار انجام شده است که در مقایسه با میزان سال ۹۶ (۵۳۲ هزار هکتار) ۶۱.۶ درصد رشد داشته است.
- عملیات تثبیت شن‌های روان و مهار کانون‌های بحرانی فرسایش بادی در سال ۹۷ در سطح ۹۲.۱ هزار هکتار انجام شده است که در مقایسه با میزان سال ۹۶ (۱۱۸.۵ هزار هکتار) ۲۲.۳ درصد کاهش داشته است.

بخش هشتم: کشاورزی / فصل بیست و هشتم: کشاورزی و منابع طبیعی □ ۸۳

- حمایت از توسعه ظرفیت صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی (افزایش ظرفیت جذب مواد خام) در سال ۹۷ به میزان ۴۹۹۷ هزار تن انجام شده است که در مقایسه با میزان سال ۹۶ (۴۴۰۰ هزار تن) ۱۳٫۶ درصد رشد داشته است.

- در سال ۹۷ حمایت از بازسازی و نوسازی ۲۳۸ واحد تبدیلی و تکمیلی انجام شده است که در مقایسه با میزان سال ۹۶ (۴۱۶ واحد) ۴۲٫۸ درصد کاهش داشته است.

- در سال ۹۷ میزان صرفه‌جویی آب در بخش کشاورزی در حوضه آبخیز دریاچه ارومیه ۳۴ میلیون مترمکعب بوده است که در مقایسه با میزان سال ۹۶ (۳۶۶٫۳ میلیون مترمکعب) ۹۰٫۷ درصد کاهش داشته است.

- عملکرد مدیریت و کاهش مصرف کود و سم شیمیایی در سال ۹۷ برابر با ۱۳۰۷٫۲ هزار هکتار می‌باشد که در مقایسه با میزان سال ۹۶ (۱۶۶۰ هزار هکتار) ۲۱٫۲ درصد کاهش داشته است.

جدول ۲- عملکرد اهداف کمی

ردیف	عنوان هدف کمی	واحد اندازه‌گیری	عملکرد		سال ۱۳۹۷			میانگین رشد دوره تحقق (درصد)	عوامل عدم تحقق	توضیحات
			سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۶	هدف	عملکرد	درصد تحقق			
۱	صید و صیادی - صید در آب‌های جنوب	تن	۶۰۰٫۱۶۴	۶۹۱٫۱۷۶	۵۵۷٫۸۰۰	۶۸۸٫۰۰۰	۱۲۲٫۳۴	۷۰٫۷	-	-
۲	سیب‌زمینی	هزارتن	۴٫۹۹۵	۵٫۲۷۲	۵٫۳۵۱	۵٫۱۴۳	۹۶٫۱۱	۱٫۴۷	-	-
۳	آبزی‌پروری (با تأکید بر پرورش ماهی در قفس در آب‌های آزاد)	تن	۴۵۹٫۵۲۱	۴۷۷٫۲۱۷	۵۳۴٫۲۰۰	۵۱۶٫۶۹۲	۹۶٫۷۲	۶۰٫۴	-	-
۴	احداث گلخانه‌های جدید	هکتار	۱۰٫۸۹	۱٫۶۱۰	۲٫۷۴۰	۲٫۶۵۴	۹۶٫۸۶	۵۶٫۱۱	-	-
۵	سایر دانه‌های روغنی	هزارتن	۵۶	۵۸	۱۱۶	۴۷	۴۰٫۵۲	۸٫۳۹-	سایر	فقدان منابع اعتباری کافی
۶	تولید محصولات باغبانی	میلیون تن	۱۹۰٫۰۲	۲۱	۱۸۶	۲۰٫۴	۱۰۹٫۶۸	۳٫۵۶	-	-
۷	جو	هزارتن	۳٫۷۲۴	۲٫۹۷۴	۳٫۱۰۰	۳٫۱۰۲	۱۰۰٫۰۶	۸٫۷۳-	-	-
۸	توسعه زراعت چوب	هزارهکتار	۰٫۸	۳٫۴	۱۲	۳٫۲	۲۶٫۶۷	۱۰۰	سایر	بسترسازی نامناسب و کمبود منابع اعتباری
۹	گندم	هزارتن	۱۴۶۰۰	۱۲٫۴۰۰	۱۲٫۶۰۰	۱۳٫۳۰۰	۱۰۵٫۵۶	۴٫۵۶-	-	-
۱۰	اصلاح و بهبود خاک کشاورزی	هزار هکتار	۳۲۸	۱۸۵	۵۰۰	۱۵۰	۳۰	۳۲٫۳۷-	سایر	نبود مدیریت بکارچه اراضی کشاورزی و فقدان بسترسازی مناسب
۱۱	حیوانات	هزارتن	۶۷۱	۷۲۱	۷۱۶	۷۴۸	۱۰۴٫۴۷	۵٫۵۸	-	-
۱۲	حفاظت از جنگل‌های کشور (با تأکید بر جنگل‌های هیرکانی و زاگرس)	درصد	۴۲	۵۲	۶۵	۵۳	۸۱٫۵۴	-	سایر	در دست نبودن طرح جایگزینی مدیریت و حفاظت جنگل‌ها و محدودیت منابع اعتباری

۸۴ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان هدف کمی	واحد اندازه گیری	عملکرد			سال ۱۳۹۷			توضیحات
			سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۶	هدف	عملکرد	درصد تحقق	میانگین رشد دوره (درصد)	
۱۳	حمایت از بازاریابی و نوآوری واحدهای تبدیلی و تکمیلی	واحد	۶۵	۴۱۶	۱۷۰	۲۳۸	۱۴۰	۹۱.۳۵	-
۱۴	صید و صیادی - صید در آبهای شمال	تن	۳۳,۳۹۷	۳۳,۶۴۵	۴۰,۵۳۶	۳۷,۰۰۰	۹۱.۲۸	۵.۲۶	-
۱۵	حذنگاری (کاداستر) منابع طبیعی	هزار هکتار	۸,۳۴۲	۶,۶۷۵	۲۵,۰۰۰	۴,۰۱۹	۱۶.۰۸	-۳۰.۵۹	ناکافی بودن منابع اعتباری
۱۶	مدیریت و کاهش مصرف کود و سم شیمیایی	هزار هکتار	۱,۱۴۰	۱,۶۶۰	۲,۱۰۰	۱,۳۰۷.۲	۶۲.۲۵	۷۰.۸	ناکافی بودن منابع اعتباری
۱۷	شلوک	هزارتن	۲,۹۲۱	۳,۲۰۶	۲,۹۸۴	۳,۱۰۶	۱۰۴.۰۹	۳.۱۲	-
۱۸	تثبیت شن‌های روان و مهار کانون‌های بحرانی فرسایش پادی	هزار هکتار	۲۷	۱۱۸.۵	۱۸۵	۹۲.۱	۴۹.۷۸	۸۴.۶۹	سایر محدودیت منابع اعتباری
۱۹	ایجاد و ساماندهی تشکل‌های آب بران	تعداد تشکل	۱۸۰	۱۳۰	۲۲۰	۲۰۷	۹۴.۰۹	۷.۲۴	-
۲۰	چنگل‌کاری و احیاء چنگل‌ها	هزار هکتار	۶	۱۲	۱۴۸	۲۱.۷	۱۴.۶۶	۹۰.۱۸	سایر بسترسازی نامناسب و فقدان منابع اعتباری
۲۱	صرفه‌جویی ۴۰ درصدی آب در بخش کشاورزی در حوضه آبخیز دریاچه ارومیه	میلیون مترمکعب	۴۵۰	۲۶۶.۳	۱,۰۷۰	۳۴	۳.۱۸	-۷۲.۵۱	عدم همکاری کامل بهره‌برداران محلی و کمبود منابع اعتباری به منظور انجام عملیات اجرایی پیش‌بینی شده
۲۲	ذرت علوفه‌ای	هزارتن	۱۱,۳۱۶	۱۰,۴۰۳	۱۰,۵۱۲	۱۰,۶۶۲	۱۰۱.۴۳	۲.۹۳	-
۲۳	آبزی‌پروری - رهاسازی بچه ماهی و میگو جهت بازاریابی ذخایر	میلیون قطعه	۳۵۳	۳۵۱	۳۸۰	۳۱۰	۸۱.۵۸	۶.۲۹	-
۲۴	افزایش تولید تخم‌مرغ (تجاری و بومی)	هزارتن	۹۴۰.۵	۸۸۸	۹۸۷	۹۰۱.۵	۹۱.۳۴	۲.۱	-
۲۵	وش	هزارتن	۱۶۱	۱۸۰	۲۶۸	۱۶۵	۶۱.۵۷	۱.۲۳	کمبود منابع اعتباری
۲۶	کلزا	هزارتن	۶۸	۱۸۱	۳۷۱	۳۳۰	۸۸.۹۵	۱۳۰.۲۹	-
۲۷	چغندر قند	هزارتن	۵,۹۶۶	۸,۰۸۰	۵,۸۷۶	۷,۳۹۴	۱۲۵.۸۳	۱۱.۳۳	-
۲۸	افزایش تولید گوشت قرمز	هزار تن	۸۲۳	۸۳۵	۸۲۸	۸۲۹.۵	۹۸.۹۹	۰.۳۹	-
۲۹	اجرای عملیات آبخیزداری	هزار هکتار	۴۱۱	۵۳۲	۱,۷۸۰	۸۵۷	۴۸.۱۵	۴۴.۴	عدم تناسب اهداف پیش‌بینی شده با منابع موجود
۳۰	توسعه سامانه‌های نوین آبیاری و احداث شبکه‌های فرعی آبیاری و زهکشی	هزار هکتار	۳۲۸	۳۴۳.۶	۵۰۰	۲۲۱	۴۴.۲	-۱۷.۹۲	عدم هماهنگی در اجرای همزمان طرح توسعه روش‌های نوین آبیاری و طرح تعادل بخشی آب‌های زیرزمینی عدم کاهش حقیقه بهره‌برداران به ازای آب صرفه‌جویی شده در اثر اجرای روش‌های نوین آبیاری

بخش هشتم: کشاورزی / فصل بیست و هشتم: کشاورزی و منابع طبیعی □ ۸۵

ردیف	عنوان هدف کمی	واحد اندازه گیری	عملکرد			سال ۱۳۹۷			توضیحات
			سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۶	هدف	عملکرد	درصد تحقق	میانگین رشد دوره (درصد)	
									افزایش هزینه اجرای عملیات به واسطه نوسانات نرخ ارز (افزایش قیمت مواد اولیه)
۳۱	افزایش تولید شیر خام	هزار تن	۹۶۵۳	۱۰,۱۵۰	۱۰,۱۸۳	۱۰,۵۸۸,۶	۱۰,۲۹۸	۴,۷۳	-
۳۲	محصولات علوفه‌ای	هزار تن	۹,۳۸۸	۹,۷۸۰	۱۰,۵۴۰	۱۰,۲۹۱	۹,۷۶۴	۴,۷	-
۳۳	نیشکر	هزار تن	۷,۴۸۰	۷,۸۰۰	۶,۸۲۰	۵,۱۰۰	۷,۴۷۸	۱۷,۴۳-	-
۳۴	حمایت از توسعه ظرفیت صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی (افزایش ظرفیت جذب مواد خام)	هزار تن	۵,۳۲	۴,۴۰۰	۲,۱۸۴	۴,۹۹۷	۲,۲۸۸	۲۹,۶۴,۷۸	-
۳۵	افزایش تولید گوشت طیور	هزار تن	۲,۰۶۹	۲,۲۳۷	۲,۲۵۴	۲,۳۵۵	۱۰,۴۴۸	۶,۶۹	-
۳۶	ذرت دانه‌ای	هزار تن	۱,۱۷۰	۱,۰۶۹	۲,۲۰۰	۹۴۶	۴۳	۱۰۰۰۸-	بسترسازی نامناسب و عدم تأمین بار مالی مورد نیاز
۳۷	سویا	هزار تن	۱۳۹	۹۱	۲۰۳	۸۳	۴۰,۸۹	۲۲,۷۳-	ناکافی بودن منابع اعتباری
۳۸	احیاء رویشگاه‌های مرتعی و توسعه گیاهان دارویی	هزار هکتار	۶	۵۲۰	۱,۴۰۰	۱,۲۳۲	۸۸	۱۳۳۲,۹۵	-

مأخذ: وزارت جهاد کشاورزی

۳- بررسی عملکرد منابع مالی

مجموع اعتبارات مصوب بخش کشاورزی از کلیه منابع اعتباری (به استثنای اعتبارات استانی) در سال ۱۳۹۷ معادل ۱۲۶۷۷۶ میلیارد ریال (که ۳۴۷۵۸ میلیارد ریال از منابع بودجه عمومی و ۹۲۰۱۸ میلیارد ریال آن از محل ردیف‌های متفرقه، صندوق توسعه ملی و سایر منابع اعتباری) بوده که ۲۸۸۵۷ میلیارد ریال آن اعتبارات هزینه‌ای و ۹۷۹۱۹ میلیارد ریال آن اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای می‌باشد که نشان‌دهنده سهم ۲۲,۸ درصدی اعتبارات هزینه‌ای و ۷۷,۲ درصدی اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای می‌باشد.

عملکرد تخصیص این بخش ۹۶۸۰۳ میلیارد ریال می‌باشد که مبلغ ۲۲۳۶۶ میلیارد ریال مربوط به اعتبارات هزینه‌ای و مبلغ ۷۴۴۳۷ میلیارد ریال اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای می‌باشد. بدین معنا حدود ۷۶,۴ درصد اعتبارات مصوب تخصیص یافته است. همچنین تخصیص اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به ترتیب معادل ۷۷,۵ و ۷۶ درصد اعتبارات مصوب بوده است.

• اعتبارات هزینه‌ای:

از سرجمع اعتبارات هزینه‌ای ۱۲۳۵۷ میلیارد ریال آن از منابع عمومی، ۱۶۵۰۰ میلیارد ریال از محل اعتبارات ردیف‌های متفرقه و ۱۱۰۳۰ میلیارد ریال آن از سایر منابع اعتباری می‌باشند که به ترتیب ۱۱۲۴۳، ۲۰۹۸ و ۹۰۲۵ میلیارد ریال تخصیص داشته‌اند. همچنین لازم به ذکر است در خصوص برنامه پژوهش‌های کاربردی (کلیه برنامه‌های مرتبط با بخش) از سرجمع اعتبارات هزینه‌ای از محل منابع عمومی، اعتبار مصوب بخش ۶۳۰۲ میلیارد ریال و تخصیص آن ۵۵۴۸ میلیارد ریال بوده است.

• اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای:

از سرجمع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ۲۲۴۰۱ میلیارد ریال آن از منابع عمومی، ۱۶۳۷۱ میلیارد ریال از محل اعتبارات ردیف‌های متفرقه، ۵۵۹۷۹ میلیارد ریال از محل صندوق توسعه ملی و ۳۱۶۸ میلیارد ریال آن از سایر منابع اعتباری می‌باشند که به ترتیب ۱۱۷۴۰، ۱۰۷۰۴، ۵۰۰۴۵ و ۱۹۴۸ میلیارد ریال تخصیص داشته‌اند. همچنین لازم به ذکر است در خصوص برنامه پژوهش‌های کاربردی (کلیه برنامه‌های مرتبط با بخش) از سرجمع اعتبارات هزینه‌ای از محل منابع عمومی، اعتبار مصوب بخش ۹۱۹ میلیارد ریال و تخصیص آن ۶۰۰ میلیارد ریال بوده است.

همچنین موارد مربوط به اعتبارات و عملکرد آنها در جدول زیر آمده است.

جدول ۳- اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای

ردیف	شماره طبقه‌بندی	عنوان برنامه	اعتبار مصوب سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			تخصیص سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			درصد تحقق	
			جمع کل	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	هزینه‌ای	جمع کل	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	هزینه‌ای	تملك	کل
۱	۱۰۰۲۰۲۶۰۰۰	برنامه تنظیم و توسعه روابط با کشورها و نهادهای بین‌المللی	۴۰۹۳۸	-	۴۰۹۳۸	۳۳۶۵۰	-	۳۳۶۵۰	۸۲.۲	-
۲	۱۳۰۶۰۰۱۰۰۰	برنامه آبخیزداری و حفاظت خاک	۸۱,۷۵۶	۲,۴۹۶,۰۰۰	۲,۵۷۷,۷۵۶	۷۳,۷۱۴	۲۶۶,۰۰۰	۳۴۹,۷۱۴	۱۳.۲	۱۰.۷
۳	۱۳۰۶۰۰۲۰۰۰	برنامه احیاء، توسعه و بهره‌برداری اصولی از جنگل‌های کشور	۸۴,۶۸۷	۱,۳۱۵,۰۰۰	۱,۳۹۹,۶۸۷	۷۶,۳۵۶	۱,۰۴۸,۳۸۵	۱,۱۲۴,۷۴۱	۸۰.۴	۷۹.۷
۴	۱۳۰۶۰۰۳۰۰۰	برنامه احیاء، توسعه و بهره‌برداری اصولی از مراتع کشور	۳۱,۱۴۵	۷۰,۰۰۰	۱۰۱,۱۴۵	۲۸,۰۸۳	۵۱,۰۰۰	۷۹,۰۸۳	۷۸.۲	۷۲.۹

بخش هشتم: کشاورزی / فصل بیست و هشتم: کشاورزی و منابع طبیعی □ ۸۷

ردیف	شماره طبقه بندی	عنوان برنامه	اعتبار مصوب سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			تخصیص سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			درصد تحقق		
			جمع کل	دارایی های سرمایه ای	تملك	جمع کل	دارایی های سرمایه ای	تملك	کل	تملك	کل
۵	۱۳۰۶۰۰۴۰۰	برنامه ترویج و توانمندسازی جوامع محلی و بهره برداران	۱۷,۵۷۹	۵۰۰,۰۰۰	۵۱۷,۵۷۹	۱۵,۸۵۱	۳۱۷,۹۷۸	۳۳۳,۸۱۹	۹۰.۲	۶۴.۶	۶۴.۵
۶	۱۳۰۶۰۰۵۰۰	برنامه ارتقای سطح پوشش حفاظتی و صیانت از ذخایر و منابع آبی	۳۹,۷۸۲	۲۳۳,۵۰۰	۲۷۳,۲۸۲	۲۸,۷۶۹	۱۷۶,۱۰۰	۲۱۴,۸۶۹	۹۷.۵	۷۵.۴	۷۸.۶
۷	۱۳۰۶۰۰۶۰۰	برنامه ارتقای سطح پوشش حفاظتی و حمایت از جنگلها و مراتع کشور	۹۷,۲۲۰	-	۹۷,۲۲۰	۸۷,۶۵۶	-	۸۷,۶۵۶	۹۰.۲	-	۹۰.۲
۸	۱۳۰۶۰۰۷۰۰	برنامه ارتقای ضریب مکانیزاسیون کشاورزی	۱۱۶,۱۶۰	۱۴۰,۰۰۰	۲۵۶,۱۶۰	۱۱۹,۵۵۰	۱۰۵,۰۰۰	۲۲۴,۵۵۰	۱۰۲.۹	۷۵.۰	۸۷.۷
۹	۱۳۰۶۰۰۸۰۰	برنامه افزایش تولیدات پراکنده پرورشی	۹۴,۸۳۰	۲۰,۰۰۰	۱۱۴,۸۳۰	۹۰,۰۵۴	۲,۵۰۰	۹۲,۵۵۴	۹۵.۰	۱۲.۵	۸۰.۶
۱۰	۱۳۰۶۰۰۹۰۰	برنامه افزایش محصولات باغی	۳۳۸,۳۸۰	۱,۸۲۳,۴۸۱	۲,۱۶۱,۸۶۱	۳۵۷,۱۷۸	۱,۰۸۹,۹۸۵	۱,۴۴۷,۱۶۳	۱۰۵.۷	۵۹.۸	۶۷.۰
۱۱	۱۳۰۶۰۱۰۰۰	برنامه افزایش تولید محصولات دام و طیور	۲۹۷,۰۲۵	۲۵۰,۰۰۰	۵۴۷,۰۲۵	۳۱۳,۴۰۲	۵۸,۱۷۴	۳۷۰,۵۷۶	۱۰۵.۲	۳۳.۳	۶۷.۷
۱۲	۱۳۰۶۰۱۱۰۰	برنامه افزایش محصولات زراعی	۳۴۶,۵۸۰	-	۳۴۶,۵۸۰	۳۶۳,۱۹۹	-	۳۶۳,۱۹۹	۱۰۴.۸	-	۱۰۴.۸
۱۳	۱۳۰۶۰۱۲۰۰	برنامه بهبود بهره‌وری آب در عرصه کشاورزی	۳۰۳,۰۰۰	۱۰,۷۶۹,۲۰۸	۱۱,۰۷۲,۲۰۸	۳۱۱,۹۶۲	۴,۶۹۸,۱۱۷	۵,۰۱۰,۰۷۹	۱۰۳.۰	۴۳.۶	۴۵.۲
۱۴	۱۳۰۶۰۱۳۰۰	برنامه بهبود فرآوری و کاهش ضایعات محصولات کشاورزی	۸۸,۲۲۰	-	۸۸,۲۲۰	۹۰,۷۹۴	-	۹۰,۷۹۴	۱۰۲.۹	-	۱۰۲.۹
۱۵	۱۳۰۶۰۱۴۰۰	برنامه بهبود و توسعه بازار آبزیان	۱۲,۵۸۳	-	۱۲,۵۸۳	۱۲,۲۵۵	-	۱۲,۲۵۵	۹۷.۴	-	۹۷.۴
۱۶	۱۳۰۶۰۱۵۰۰	برنامه بررسی، کنترل و پایش بیماری‌های واگیر و قرنطینه ای دام، طیور و آبزیان	۹۱۴,۳۷۵	۱۴۰,۰۰۰	۱,۱۱۴,۳۷۵	۸۱۳,۲۶۴	۹۵,۷۰۰	۹۶۸,۹۶۴	۸۹.۶	۶۸.۴	۸۷.۰
۱۷	۱۳۰۶۰۱۶۰۰	برنامه تکثیر و بازسازی ذخایر آبزیان	۵۴,۳۹۶	۹۰,۰۰۰	۱۴۴,۳۹۶	۵۲,۰۸۶	۵۷,۸۶۰	۱۰۹,۹۴۶	۹۵.۸	۶۴.۳	۷۶.۱
۱۸	۱۳۰۶۰۱۷۰۰	برنامه تنظیم بازار داخلی محصولات کشاورزی	۱۲,۳۳۰	-	۱۲,۳۳۰	۱۲,۳۶۰	-	۱۲,۳۶۰	۱۰۲.۹	-	۱۰۲.۹
۱۹	۱۳۰۶۰۱۸۰۰	برنامه پرورش رسانی نقشه‌ها، داده‌ها و مپارهای فنی منابع طبیعی	۱۵,۸۹۹	۴۰,۰۰۰	۵۵,۸۹۹	۱۴,۳۳۶	۲۹,۹۹۷	۴۴,۳۳۳	۹۰.۲	۷۵.۰	۷۹.۳

۸۸ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	شماره طبقه‌بندی	عنوان برنامه	اعتبار مصوب سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			تخصیص سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			درصد تحقق		
			هزینه‌ای	دارایی‌های سرمایه‌ای	جمع کل	هزینه‌ای	دارایی‌های سرمایه‌ای	جمع کل	کل	تملک	هزینه‌ای
۲۰	۱۳۰۶۰۱۹۰۰۰	برنامه توسعه بازار و فناوری‌های نوین در مجتمع‌های کشاورزی، دامی و شیلاتی	۷,۳۴۹	-	۷,۳۴۹	۶,۶۸۱	-	۶,۶۸۱	۹۰.۹	-	۹۰.۹
۲۱	۱۳۰۶۰۲۰۰۰۰	برنامه حمایت از شبکه پیام-رسانی ترویجی و شبکه ملی تلویزیونی کشاورزی	۱۹,۷۸۰	-	۱۹,۷۸۰	۲۰,۳۵۸	-	۲۰,۳۵۸	۱۰۲.۹	-	۱۰۲.۹
۲۲	۱۳۰۶۰۲۱۰۰۰	برنامه تهیه اطلاعات و آمار بخش کشاورزی	۸۰,۹۳۰	-	۸۰,۹۳۰	۸۳,۲۹۲	-	۸۳,۲۹۲	۱۰۲.۹	-	۱۰۲.۹
۲۳	۱۳۰۶۰۲۲۰۰۰	برنامه تولید محصولات فناورانه نهاده‌ها	۴۴۱,۵۶۵	۲۷,۰۰۰	۴۶۸,۵۶۵	۳۸۷,۵۷۳	۵,۴۰۰	۳۹۲,۹۷۳	۸۷.۸	۲۰.۰	۸۳.۹
۲۴	۱۳۰۶۰۲۳۰۰۰	برنامه حفظ و حمایت از ذخایر ژنتیکی دام و طیور	۱۵,۷۲۳	۶۶,۰۰۰	۸۱,۷۲۳	۱۳,۹۴۲	۲۹,۳۰۴	۴۳,۲۴۶	۸۸.۷	۴۴.۴	۵۲.۹
۲۵	۱۳۰۶۰۲۴۰۰۰	برنامه حفظ کاربری اراضی زراعی و باغی	۵۲,۶۲۴	-	۵۲,۶۲۴	۴۹,۰۰۰	-	۴۹,۰۰۰	۹۳.۱	-	۹۳.۱
۲۶	۱۳۰۶۰۲۵۰۰۰	برنامه راهبری توسعه منابع و سرمایه‌گذاری برای ایجاد و تکمیل شهرک‌های کشاورزی	۷,۳۴۹	-	۷,۳۴۹	۶,۶۸۱	-	۶,۶۸۱	۹۰.۹	-	۹۰.۹
۲۷	۱۳۰۶۰۲۶۰۰۰	برنامه ساماندهی عملیات صید و صیادی آبزیان	۹۶,۷۹۴	-	۹۶,۷۹۴	۹۱,۸۷۳	-	۹۱,۸۷۳	۹۴.۹	-	۹۴.۹
۲۸	۱۳۰۶۰۲۷۰۰۰	برنامه ساماندهی عملیات صید، فرآوری و فروش ماهیان خاویاری	۲۳۹,۸۳۰	-	۲۳۹,۸۳۰	۲۰۷,۲۲۱	-	۲۰۷,۲۲۱	۸۶.۴	-	۸۶.۴
۲۹	۱۳۰۶۰۲۸۰۰۰	برنامه ساماندهی مالکیت اراضی ملی	۲۰۴,۴۴۹	۴۳۰,۰۰۰	۶۳۴,۴۴۹	۱۸۴,۳۳۷	۳۲۰,۰۰۰	۵۰۴,۳۳۷	۹۰.۲	۷۴.۴	۷۹.۵
۳۰	۱۳۰۶۰۲۹۰۰۰	برنامه واگذاری و ساماندهی مالکیت و صدور سند اراضی کشاورزی	۱۳۹,۸۴۵	۲۱۰,۰۰۰	۳۴۹,۸۴۵	۱۳۴,۴۸۷	۱۲۰,۹۰۵	۲۵۵,۳۹۲	۹۳.۱	۶۴.۰	۷۵.۱
۳۱	۱۳۰۶۰۳۰۰۰۰	برنامه شناسایی و ثبت ارقام گیاهی	۶,۳۷۰	-	۶,۳۷۰	۵,۷۹۸	-	۵,۷۹۸	۹۲.۵	-	۹۲.۵
۳۲	۱۳۰۶۰۳۱۰۰۰	برنامه کنترل و مبارزه با آفات و بیماری‌های گیاهی و علف‌های هرز	۸۰,۵۳۸	۳۰۰,۰۰۰	۳۸۰,۵۳۸	۷۴,۲۵۹	۱۹۹,۹۱۹	۲۷۴,۱۷۸	۹۲.۲	۶۶.۶	۷۲.۱

بخش هشتم: کشاورزی / فصل بیست و هشتم: کشاورزی و منابع طبیعی □ ۸۹

ردیف	شماره طبقه‌بندی	عنوان برنامه	اعتبار مصوب سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			تخصیص سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			درصد تحقق		
			جمع کل	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	هزینه‌ای	جمع کل	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	هزینه‌ای	کل	تملك	هزینه‌ای
۳۳	۱۳۰۶۰۳۳۰۰۰	برنامه مطالعه، طراحی و اجرای زیرساخت مجتمع‌های کشاورزی، دامی و شلاتی	۵۸,۷۹۱	-	۵۸,۷۹۱	۵۳,۴۳۰	-	۵۳,۴۳۰	۹۰.۹	-	۹۰.۹
۳۴	۱۳۰۶۰۳۳۰۰۰	برنامه تثبیت شن‌های روان و مقابله با بیابان‌زایی	۲۸,۰۵۳	۹۲۳,۰۰۰	۹۵۱,۰۵۳	۲۵,۲۹۱	۱,۰۲۷,۶۱۶	۱,۰۵۲,۹۰۷	۹۰.۲	۱۱۱.۳	۱۱۱.۳
۳۵	۱۳۰۶۰۳۴۰۰۰	برنامه بهداشت و تضمین کیفیت دارو و فرآورده‌های بیولوژیک و خدمات دامپزشکی	۱۸۷,۰۹۷	۱۷۰,۰۰۰	۳۵۷,۰۹۷	۱۶,۳۰۸	۱۱۷,۰۰۰	۲۷۳,۳۰۸	۸۵.۷	۶۸.۸	۷۷.۷
۳۶	۱۳۰۶۰۳۵۰۰۰	برنامه کنترل و گواهی نهال	۱۲,۵۳۹	-	۱۲,۵۳۹	۱۱,۵۹۷	-	۱۱,۵۹۷	۹۲.۵	-	۹۲.۵
۳۷	۱۳۰۶۰۳۶۰۰۰	برنامه کنترل و گواهی بذر	۹۴,۰۳۸	-	۹۴,۰۳۸	۸۶,۸۹۸	-	۸۶,۸۹۸	۹۲.۴	-	۹۲.۴
۳۸	۱۳۰۶۰۳۷۰۰۰	برنامه توسعه زیرساخت‌ها و نظام‌های بهره‌برداری	۳۰۰,۷۱۳	-	۳۰۰,۷۱۳	۳۰۵,۲۷۳	-	۳۰۵,۲۷۳	۱۰۱.۵	-	۱۰۱.۵
۳۹	۱۳۰۶۰۳۹۰۰۰	برنامه توسعه و تقویت فرمتلنه و بهداشت گشایی	۶۵,۰۵۳	-	۶۵,۰۵۳	۶۰,۰۱۷	-	۶۰,۰۱۷	۹۲.۳	-	۹۲.۳
۴۰	۱۳۰۶۰۴۱۰۰۰	برنامه توسعه و توانمندسازی تعاونی‌ها و تشکل‌ها	۱۸۰,۴۲۸	۱۶,۸۷۲	۱۹۷,۳۰۰	۱۸۳,۱۶۴	۵۸۰۰	۱۸۸,۹۶۴	۹۵.۸	۳۴.۴	۱۰۱.۵
۴۱	۱۳۰۶۰۴۲۰۰۰	برنامه بهداشت و تضمین کیفیت فرآورده‌های خام دامی و خوراک دام	۵۹,۴۰۱	-	۵۹,۴۰۱	۵۰,۱۳۱	-	۵۰,۱۳۱	۸۴.۴	-	۸۴.۴
۴۲	۱۳۰۷۰۰۲۰۰۰	برنامه عرضه آب	-	۱۴۰,۵۰۰	۱۴۰,۵۰۰	-	۱۴۰,۵۰۰	۱۴۰,۵۰۰	۹۰.۳	۹۰.۳	-
۴۳	۱۶۰۱۰۰۴۰۰۰	برنامه ارتقای سلامت و کاهش آلاینده‌های محصولات مهم کشاورزی	۲۳,۷۳۴	-	۲۳,۷۳۴	۳۰,۸۸۴	-	۳۰,۸۸۴	۹۴.۴	-	۹۴.۴
۴۴	۱۶۰۱۰۰۷۰۰۰	برنامه بررسی، کنترل و پایش بیماری‌های مشترک انسان و دام	۱۷۶,۶۴۰	-	۱۷۶,۶۴۰	۱۶۹,۳۱۵	-	۱۶۹,۳۱۵	۹۵.۹	-	۹۵.۹
۴۵	۱۸۰۲۰۰۸۰۰۰	برنامه آموزش کاردانی مهارتی	۲۳۳۱۱۲	۴۵۰۰۰	۲۳۷,۶۱۲	۲۳۵,۸۸۴	۳۳۷۵۰	۲۳۹,۶۳۴	۸۴.۱	۷۵.۰	۸۵.۴
۴۶	۱۸۰۵۰۱۱۰۰۰	برنامه توسعه علوم کشاورزی	۱۰,۶۸۱۴	۲۰۰۰	۱۰,۸۸۱۴	۶,۶۸۴۷	۱۴۰۰	۶,۸۲۴۷	۶۲.۷	۷۰.۰	۶۲.۶
۴۷	جمع	-	۶,۰۵۵,۳۳۴	۲۱,۴۸۲,۰۶۱	۲۷,۵۳۷,۳۹۵	۵۶,۹۵,۴۰۷	۱۱,۱۴۰,۸۰۷	۱۶,۸۳۶,۲۱۴	-	-	-

۹۰ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

جدول ۴- اعتبارات بخش از محل اختصاصی، متفرقه و خارج از بودجه عمومی

ردیف	محل تأمین اعتبار	شماره برنامه	عنوان برنامه	دستگاه اجرایی	اعتبار سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			تخصیص سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)		
					هزینه‌ای	تملک دارایی سرمایه‌ای	جمع	هزینه‌ای	تملک دارایی سرمایه‌ای	جمع
۱	سایر	-	امهات سموم و پیش‌آگاهی و پیشگیری آفات بیماری‌های گیاهی	سازمان حفظ نباتات	۳۰,۰۰۰	-	۳۰,۰۰۰	-	-	-
۲	صندوق توسعه ملی	-	ساختن شبکه‌های آبیاری و زهکشی حوضه مرزی غرب کشور	وزارت جهاد کشاورزی	-	۱۳,۵۳۱,۰۰۰	۱۳,۵۳۱,۰۰۰	-	۱۰,۴۹۳,۰۰۰	۱۰,۴۹۳,۰۰۰
۳	سایر	-	تعمیرات اساسی و خرید تجهیزات و ماشین‌آلات	مؤسسه آموزش و ترویج	-	۳۰,۰۰۰	۳۰,۰۰۰	-	۳۰,۰۰۰	۳۰,۰۰۰
۴	صندوق توسعه ملی	-	ساختن شبکه‌های آبیاری و زهکشی حوضه اترک	وزارت جهاد کشاورزی	-	۳۸۶,۰۰۰	۳۸۶,۰۰۰	-	۳۸۶,۰۰۰	۳۸۶,۰۰۰
۵	سایر	-	تأمین آب تخیلات شادگان استان خوزستان	وزارت جهاد کشاورزی	-	۲۰۰,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰	-	۲۰۰,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰
۶	سایر	-	اجای دریاچه ارومیه (تهیات) وزارت جهاد کشاورزی	وزارت جهاد کشاورزی	-	۵۹۳,۲۰۴	۵۹۳,۲۰۴	-	۵۹۳,۲۰۴	۵۹۳,۲۰۴
۷	سایر	-	پیشگیری و مهار (کنترل) بیماری‌های واگیر دامی بیماری‌های مشترک بین انسان و دام	سازمان دامپزشکی کشور	۱,۰۰۰,۰۰۰	-	۱,۰۰۰,۰۰۰	۲۵۰,۰۰۰	-	۲۵۰,۰۰۰
۸	سایر	-	تولید و ارتقاء کیفیت واکسن آنفولانزای طیور رازی	مؤسسه تحقیقات واکسن و سرم‌سازی رازی	-	۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰	-	۸۰۰,۰۰۰	۸۰۰,۰۰۰
۹	سایر	-	پرداخت سهم دولت و تقویت صندوق بیمه	صندوق بیمه کشاورزی	۱,۰۰۰,۰۰۰	-	۱,۰۰۰,۰۰۰	۹۰۰,۰۰۰	-	۹۰۰,۰۰۰
۱۰	سایر	-	تعمیرات اساسی و تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات	سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور	-	۴,۰۴۱	۴,۰۴۱	-	-	-
۱۱	صندوق توسعه ملی	-	تجهیز و نوسازی اراضی کشاورزی خوزستان و ایلام	مؤسسه جهاد نصر	-	۸۶۲,۷۰۰	۸۶۲,۷۰۰	-	۸۶۲,۷۰۰	۸۶۲,۷۰۰
۱۲	صندوق توسعه ملی	-	عملیات انتقال آب با لوله به اراضی کشاورزی دشت سیستان	وزارت جهاد کشاورزی	-	۲۱,۰۵۲,۲۶۳	۲۱,۰۵۲,۲۶۳	-	۲۱,۰۵۲,۲۶۳	۲۱,۰۵۲,۲۶۳
۱۳	صندوق توسعه ملی	-	ساختن شبکه‌های آبیاری و زهکشی حوضه ارس	وزارت جهاد کشاورزی	-	۹۰,۸۳,۰۰۰	۹۰,۸۳,۰۰۰	-	۷,۸۳۷,۰۰۰	۷,۸۳۷,۰۰۰
۱۴	سایر	-	ساماندهی بنادر صیادی	سازمان شیلات ایران	-	۳۶,۴۳۰	۳۶,۴۳۰	-	۳۱,۰۰۰	۳۱,۰۰۰
۱۵	سایر	-	تهیه و اجرای طرح‌های جامع مقابله با بیابانزایی- نجات دریاچه ارومیه	سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور	-	۳۰,۴۰۰	۳۰,۴۰۰	-	۳۰,۴۰۰	۳۰,۴۰۰

بخش هشتم: کشاورزی / فصل بیست و هشتم: کشاورزی و منابع طبیعی □ ۹۱

ردیف	محل تأمین اعتبار	شماره برنامه	عنوان برنامه	دستگاه اجرایی	اعتبار سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			تخصیص سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)		
					هزینه‌ای	تملك دارایی سرمایه‌ای	جمع	هزینه‌ای	تملك دارایی سرمایه‌ای	جمع
۱۶	صندوق توسعه ملی	-	ساختن شبکه‌های فرعی آبیاری و زهکشی اراضی کشاورزی خوزستان و ایلام	مؤسسه جهاد نصر	-	۴۰,۶۴,۱۸۳	۴۰,۶۴,۱۸۳	-	۴۰,۶۴,۱۸۳	۴۰,۶۴,۱۸۳
۱۷	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۱۰۱۰۰۰ ۱۱	افزایش سرمایه صندوق‌های حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری و تکمیل و ایجاد شرکت‌های کشاورزی (کلخانه‌ای، دامی و شیلاتی) موضوع واگذاری سهام، سهم شرکت‌های دولتی وابسته به وزارت جهاد کشاورزی - ماده (۵۱) قانون الحاق به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)	شرکت شهرک‌های کشاورزی و صندوق حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی	۳۵۰,۰۰۰	۱۵۰,۰۰۰	۵۰۰,۰۰۰	۲۴۲,۰۹۸	۲۹۲,۱۱۴	۵۳۴,۲۱۲
۱۸	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۱۰۱۰۰۰ ۹	اعتبارات موضوع فروش سهام سهم شرکت، اموال، دارایی‌ها و حقوق مالی و نیروگاه‌های متعلق به دولت و مؤسسات و شرکت‌های دولتی وابسته و تابعه	وزارت جهاد کشاورزی	۲۸۸,۰۰۰	-	۲۸۸,۰۰۰	۲۱۶,۸۰۰	-	۲۱۶,۸۰۰
۱۹	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۵۳۰۰۰۰ ۱۳	ساماندهی وضعیت تولید، فراوری، بازار و مصرف شیر و تشکیل صندوق حمایت از توسعه زنجیره صنعت شیر کشور	وزارت جهاد کشاورزی	۲۵۰,۰۰۰	-	۲۵۰,۰۰۰	-	-	-
۲۰	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۵۳۰۰۰۰ ۱۹	هزینه واحد‌های تولید و خدماتی استانی	وزارت جهاد کشاورزی	۱۹,۱۷۰	-	۱۹,۱۷۰	۶,۱۳۲	-	۶,۱۳۲
۲۱	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۵۳۰۰۰۰ ۳۲	اجرای طرح‌های توسعه سامانه (سیستم) های نوین (تحت فشار)	وزارت جهاد کشاورزی	-	۸,۷۵۰,۰۰۰	۸,۷۵۰,۰۰۰	-	۶,۵۶۲,۵۰۰	۶,۵۶۲,۵۰۰
۲۲	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۵۳۰۰۰۰ ۳۸	تثبيت كاتون‌های بحرانی گرد و غبار یا منشأ داخلی استان خوزستان	وزارت جهاد کشاورزی	-	۸۸۰,۰۰۰	۸۸۰,۰۰۰	-	۶۶۰,۰۰۰	۶۶۰,۰۰۰

۹۲ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	محل تأمین اعتبار	شماره برنامه	عنوان برنامه	دستگاه اجرایی	اعتبار سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			تخصیص سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)		
					هزینه‌های سرمایه‌ای	تملک دارایی سرمایه‌ای	جمع	هزینه‌های سرمایه‌ای	تملک دارایی سرمایه‌ای	جمع
۲۳	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۵۳۰۰۰۰ ۴	اعتبار موضوع بازپرداخت فروش و واگذاری اموال منقول و غیرمنقول دولتی	سازمان امور اراضی	-	۵۹۸,۶۲۳	۵۹۸,۶۲۳	-	۵۹۵,۱۵۳	۵۹۵,۱۵۳
۲۴	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۵۳۰۰۰۰ ۵۰	کمک‌های فنی و اعتباری برای توسعه روش‌های نوین آبیاری و کم فشار	وزارت جهاد کشاورزی	-	۳۰,۰۰۰	۳۰,۰۰۰	-	۳۰,۰۰۰	۳۰,۰۰۰
۲۵	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۵۳۰۰۰۰ ۵۰	کمک های فنی و اعتباری بازسازی و نوسازی قنوات	وزارت جهاد کشاورزی	-	۱۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	-	۱۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰
۲۶	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۵۳۰۰۰۰ ۵۰	اجرای عملیات آب و خاک در عرصه تشکل های کشاورزی	وزارت جهاد کشاورزی	-	۱۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	-	۱۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰
۲۷	صندوق توسعه ملی	-۵۳۰۰۰۰ ۶۲	طرح‌های آبخیزداری	سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور	-	۷,۰۰۰,۰۰۰	۷,۰۰۰,۰۰۰	-	۵,۲۵۰,۰۰۰	۵,۲۵۰,۰۰۰
۲۸	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۵۵۰۰۰۰ ۱۸	اجرای طرح توسعه و تولید گاو نژاد سیستمی	مؤسسه تحقیقات علوم دامی کشور	-	۳,۰۰۰	۳,۰۰۰	-	۶۰۰	۶۰۰
۲۹	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۵۵۰۰۰۰ ۱۸	پروژه شهید باهنر، گوگسر، بندرعباس و درنگهان	سازمان شیلات ایران	-	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	-	۱۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰
۳۰	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۵۵۰۰۰۰ ۱۸	آبخیزداری در حوزه حاشیه کویر مرکزی کشور	سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور	-	۵,۰۰۰	۵,۰۰۰	-	۱,۰۰۰	۱,۰۰۰
۳۱	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۵۵۰۰۰۰ ۱۸	مطالعه و اجرای عملیات آبخیزداری در حوزه آبخیز کارون بزرگ	سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور	-	۱۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	-	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰
۳۲	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۵۵۰۰۰۰ ۱۸	حفظ و حراست منابع زنی و اصلاح نژاد دام و طیور	وزارت جهاد کشاورزی	-	۲۵,۰۰۰	۲۵,۰۰۰	-	۴,۰۰۰	۴,۰۰۰

بخش هشتم: کشاورزی / فصل بیست و هشتم: کشاورزی و منابع طبیعی □ ۹۳

ردیف	محل تأمین اعتبار	شماره برنامه	عنوان برنامه	دستگاه اجرایی	اعتبار سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			تخصیص سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)		
					هزینه‌ای	تملك دارایی سرمایه‌ای	جمع	هزینه‌ای	تملك دارایی سرمایه‌ای	جمع
۳۳	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۵۵۰۰۰۰ ۱۸	توسعه پایدار آب و خاک کشاورزی دشت قزوین	وزارت جهاد کشاورزی	-	۱۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	-	-	-
۳۴	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۵۵۰۰۰۰ ۱۸	پروژه بندر صیادی جفره	سازمان شیلات ایران	-	۲۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	-	-	-
۳۵	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۵۵۰۰۰۰ ۱۸	پروژه شهید باهنر، گوگسر، بندر عباس و درگهان	سازمان شیلات ایران	-	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	-	۱۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰
۳۶	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۵۵۰۰۰۰ ۱۸	مطالعه و اجرای عملیات آبخیزداری و آبخیزداری در حوضه‌های آبخیز فاقد سد کشور	سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور	-	۳۳۰,۰۰۰	۳۳۰,۰۰۰	-	۵۴,۰۰۰	۵۴,۰۰۰
۳۷	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۵۵۰۰۰۰ ۱۸	مطالعه و طراحی و اجرای زیرساخت‌های شهرک‌های کشاورزی	شرکت شهرک‌های کشاورزی و صندوق حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی	-	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	-	۲۳,۰۰۰	۲۳,۰۰۰
۳۸	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۵۵۰۰۰۰ ۱۸	صیانت از جنگل‌های شمال کشور	سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور	-	۱۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	-	۴,۰۰۰	۴,۰۰۰
۳۹	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۵۵۰۰۰۰ ۱۸	کمک‌های فنی و اعتباری برای توسعه روش‌های نوین آبیاری و کم فشار	وزارت جهاد کشاورزی	-	۴۲,۰۰۰	۴۲,۰۰۰	-	۱۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰
۴۰	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۵۵۰۰۰۰ ۱۸	ساختن شبکه‌های آبیاری و زهکشی حوضه موند	وزارت جهاد کشاورزی	-	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	-	-	-
۴۱	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۵۵۰۰۰۰ ۱۸	مطالعه و اجرای عملیات آبخیزداری در حوزه آبخیز سد کرخه	سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور	-	۱۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	-	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰

۹۴ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	محل تأمین اعتبار	شماره برنامه	عنوان برنامه	دستگاه اجرایی	اعتبار سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			تخصیص سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)		
					هزینه‌ای	تملك دارایی سرمایه‌ای	جمع	هزینه‌ای	تملك دارایی سرمایه‌ای	جمع
۴۲	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۵۵۰۰۰۰ ۱۸	تهیه و اجرای طرح‌های جامع مقابله با بیابان‌زایی	سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور	-	۳۰,۰۰۰	-	۳۰,۰۰۰	۳,۰۰۰	
۴۳	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۵۵۰۰۰۰ ۱۸	مطالعه و اجرای عملیات آبخیزداری حوزه سیاه کوه خراسان جنوبی و رضوی	سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور	-	۱۰,۰۰۰	-	۱۰,۰۰۰	۱,۰۰۰	
۴۴	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۵۵۰۰۰۰ ۱۸	ساختن شبکه‌های آبیاری و زهکشی حوضه دریاچه ارومیه	وزارت جهاد کشاورزی	-	۱۰۰,۰۰۰	-	۱۰۰,۰۰۰	۱۱,۵۰۰	
۴۵	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۵۵۰۰۰۰ ۱۸	تجهیز و نوسازی اراضی زیر سدهای مخزنی، بندهای انحرافی مستقل و شالیزارهای	وزارت جهاد کشاورزی	-	۷۰,۰۰۰	-	۷۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	
۴۶	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۵۵۰۰۰۰ ۲۹	راهبری توسعه، مطالعات و ایجاد زیرساخت‌های منطقه مکران و توسعه سواحل اروند	سازمان شیلات ایران	-	۴۴۰,۰۰۰	-	۴۴۰,۰۰۰	۴۸,۱۲۵	
۴۷	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۵۵۰۰۰۰ ۵۴	حمایت از توسعه کشت گیاهان دارویی و باغات دیم در اراضی شیخدار	وزارت جهاد کشاورزی	-	۸۰۰,۰۰۰	-	۸۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	
۴۸	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۵۵۰۰۰۰ ۷	ایجاد و توسعه زیرساخت‌ها از جاسک تا کوثر	سازمان شیلات ایران	-	۴۸,۱۲۵	-	۴۸,۱۲۵	۴۸,۱۲۵	
۴۹	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۵۵۰۰۰۰ ۷۶	اعتبارات کمک‌های فنی و اعتباری موضوع بند (الف) تبصره (۱۸)	وزارت جهاد کشاورزی	-	۱,۷۷۳,۸۰۰	-	۱,۷۷۳,۸۰۰	۱,۷۷۳,۸۰۰	
۵۰	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۷۲۰۰۰۰ ۳	افزایش سرمایه صندوق‌های غیردولتی حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری بخش کشاورزی	وزارت جهاد کشاورزی	۳۰۰,۰۰۰	-	۳۰۰,۰۰۰	-	۹۰,۰۰۰	

بخش هشتم: کشاورزی / فصل بیست و هشتم: کشاورزی و منابع طبیعی □ ۹۵

ردیف	محل تأمین اعتبار	شماره برنامه	عنوان برنامه	دستگاه اجرایی	اعتبار سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			تخصیص سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)		
					هزینه‌ای	تملك دارایی سرمایه‌ای	جمع	هزینه‌ای	تملك دارایی سرمایه‌ای	جمع
۵۱	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۷۳۰۰۰۰ ۱۰۰	اعتبارات موضوع عوارض واردات سموم و داروهای دامپزشکی و واکسن‌های طیور	سازمان دامپزشکی کشور	۱۰۸,۰۰۰	-	۱۰۸,۰۰۰	۱۴,۹۹۳	-	۱۴,۹۹۳
۵۲	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۷۳۰۰۰۰ ۱۰۳	اعتبار موضوع ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور	سازمان امور اراضی	۳۰,۰۰۰	۹۰,۰۰۰	۱۲۰,۰۰۰	۷,۱۰۳	۴,۰۰۰	۱۱,۱۰۳
۵۳	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۷۳۰۰۰۰ ۱۲۲	اعتبارات موضوع خدمات الکترونیک به اشخاص بابت تطبیق نقشه‌ها و اعلام وضعیت اراضی	سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور	۳۰,۰۰۰	-	۳۰,۰۰۰	-	-	-
۵۴	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۷۳۰۰۰۰ ۱۵	اعتبار موضوع ماده ۵ قانون اصلاح قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ‌ها و هزینه‌های سندیار کردن اراضی کشاورزی	سازمان امور اراضی	۴۲۸,۱۳۰	۱۲۸,۳۳۶	۵۵۶,۴۶۶	۱۰۱,۷۱۵	۵,۰۰۰	۱۰۶,۷۱۵
۵۵	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۷۳۰۰۰۰ ۲۵	اعتبار موضوع جرائم و فروش صید آلات و ادوات صیادی	سازمان شیلات ایران	۱۰,۰۰۰	-	۱۰,۰۰۰	۵۰۰	-	۵۰۰
۵۶	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۷۳۰۰۰۰ ۲۶	ایفای تعهدات موضوع تبصره (۳) ماده واحده قانون سازمان	سازمان شیلات ایران	۸۶,۵۰۰	-	۸۶,۵۰۰	۸,۷۹۰	-	۸,۷۹۰
۵۷	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۷۳۰۰۰۰ ۳	سرمایه اولیه صندوق‌های حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی	وزارت جهاد کشاورزی	۴۵۰,۰۰۰	-	۴۵۰,۰۰۰	۲۲۳,۴۰۸	-	۲۲۳,۴۰۸
۵۸	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۷۳۰۰۰۰ ۳۷	حفاظت، احیاء و توسعه منابع طبیعی کشور (ماده ۱۳ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی)	سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور	۴۹۹,۳۱۵	۶۲۹,۱۳۷	۱,۱۲۹,۴۵۲	۱۱۰,۰۲۳	۶۰,۰۰۰	۱۷۰,۰۲۳
۵۹	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۷۳۰۰۰۰ ۳۷	اعتبار موضوع ماده (۱۳) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی	سازمان امور اراضی	۲۰,۸۰۵	۲۶,۲۴۳	۴۷,۰۴۸	۷,۳۹۵	-	۷,۳۹۵

۹۶ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	محل تأمین اعتبار	شماره برنامه	عنوان برنامه	دستگاه اجرایی	اعتبار سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			تخصیص سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)		
					جمع	تملك دارایی سرمایه‌ای	هزینه‌ای	جمع	تملك دارایی سرمایه‌ای	هزینه‌ای
۶۰	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۷۳۰۰۰۰ ۳۴	موضوع درآمدهای واحدهای اصلاح نژاد دام و طیور	وزارت جهاد کشاورزی	۲۶,۸۲۰	-	۲۶,۸۲۰	۹,۵۷۲	-	۹,۵۷۲
۶۱	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۷۳۰۰۰۰ ۵۱	اعتبارات موضوع ماده (۵) قانون نظارت شرعی بر دنج و صید	سازمان دامپزشکی کشور	۵۰,۰۰۰	-	۵۰,۰۰۰	۱۰,۳۷۳	-	۱۰,۳۷۳
۶۲	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۷۳۰۰۰۰ ۵۶	احیاء و بازسازی عرصه منابع طبیعی موضوع ماده ۱۷ قانون اصلاح قانون معادن	سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور	۳۹,۷۰۰	۱۳۳,۱۰۰	۱۶۱,۸۰۰	۵۰,۷۸۰	۱۷,۵۷۳	۲۲,۶۵۱
۶۳	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۷۳۰۰۰۰ ۵۹	کنترل واردات دام زنده و گوشت و ایدمی‌های دامی و اجرای ماده (۱۷) قانون نظام جامع دامپروری کشور و جزء (ب) ماده ۱۴ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی	سازمان دامپزشکی کشور	۷۰,۰۰۰	۶,۷۲۰	۷۶,۷۲۰	-	۱,۹۱۳	۱,۹۱۳
۶۴	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۷۳۰۰۰۰ ۵۹	کنترل واردات دام زنده و گوشت و ایدمی‌های دامی و اجرای ماده (۱۷) قانون نظام جامع دامپروری کشور و جزء (ب) ماده ۱۴ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی	مؤسسه تحقیقات علوم دامی کشور	۳۰,۰۰۰	۲,۸۸۰	۳۲,۸۸۰	۳۶,۶۴۵	۱,۶۱۰	۳۸,۲۵۵
۶۵	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۷۳۰۰۰۰ ۶۵	اعتبارات موضوع افزایش قیمت نوسابه‌های گاوآرد و قندی تولید داخل و وارداتی	سازمان دامپزشکی کشور	۲۲,۵۰۰	-	۲۲,۵۰۰	-	-	-
۶۶	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۷۳۰۰۰۰ ۶۹	مرمت و نگهداری مراکز بازسازی ذخایر آبزیان و بنادر صیادی	سازمان شیلات ایران	۴۱,۰۲۰	۱۲,۳۴۰	۵۳,۳۶۰	۶,۵۰۰	۴,۰۰۰	۱۰,۵۰۰
۶۷	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۷۳۰۰۰۰ ۹۵	موضوع درآمد حاصل از واردات میوه و سبزیجات و سموم کشاورزی	سازمان حفظ نباتات	۸۰,۱۹۰	۷۶,۴۰۰	۱۵۶,۵۹۰	۵۰,۰۰۰	۱۹,۸۹۲	۶۹,۸۹۲

بخش هشتم: کشاورزی / فصل بیست و هشتم: کشاورزی و منابع طبیعی □ ۹۷

ردیف	محل تأمین اعتبار	شماره برنامه	عنوان برنامه	دستگاه اجرایی	اعتبار سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			تخصیص سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)		
					جمع	تملك دارایی سرمایه‌ای	هزینه‌ای	جمع	تملك دارایی سرمایه‌ای	هزینه‌ای
۶۸	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۷۳۰۰۰۰۵۸	موضوع درآمد ماده ۱۴ قانون سازمان دامپزشکی کشور	سازمان دامپزشکی کشور	۵۵۰,۰۰۰	-	۵۵۰,۰۰۰	۲۶۶,۴۲۰	-	۲۶۶,۴۲۰
۶۹	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۷۵۰۰۰۰۲۰	صندوق بیمه محصولات کشاورزی - پرداخت سهم دولت در پوشش بیمه محصولات کشاورزی	وزارت جهاد کشاورزی	۳۶۵,۰۰۰	-	۳۶۵,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	-	۵۰,۰۰۰
۷۰	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۷۵۰۰۰۰۲۶	مطالعه و توسعه سواحل جنوبی کشور از طریق شورورزی	سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی	۱۵,۰۰۰	۱۵,۰۰۰	-	-	-	-
۷۱	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۷۵۰۰۰۰۲۹	ارتقای ضریب خودکافی در تولید محصولات راهبردی کشاورزی و توسعه کشت دانه‌های روغنی و چندرشد	وزارت جهاد کشاورزی	۶۰۰,۰۰۰	۵۷۴,۵۰۰	۱,۱۷۴,۵۰۰	۲۵۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	۳۵۰,۰۰۰
۷۲	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۷۵۰۰۰۰۰۳	سیاست‌گذاری، تحقیق، پژوهش و فعالیتهای اصلاح نژادی مرغ لاین	وزارت جهاد کشاورزی	۴۰,۲۰۰	-	۴۰,۲۰۰	۱۸,۰۰۰	-	۱۸,۰۰۰
۷۳	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۷۵۰۰۰۰۰۳۴	پرورش ماهی در قفس	سازمان شیلات ایران	۱۰,۰۰۰	۱۳۱,۴۰۰	۱۴۱,۴۰۰	-	۷۷,۴۰۰	۷۷,۴۰۰
۷۴	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۷۵۰۰۰۰۰۴۶	هزینه‌های اطفاء حریق جنگل‌ها و مراتع	سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور	۷۳,۰۰۰	-	۷۳,۰۰۰	-	-	-
۷۵	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۷۵۰۰۰۰۰۴۸	پوشش بیمه اجباری کلیه دام‌ها در مقابل بیماری‌های مشترک و واگیر موضوع بند (ت) ماده (۳۳) قانون برنامه ششم توسعه	وزارت جهاد کشاورزی	۳۶,۵۰۰	-	۳۶,۵۰۰	۱۶,۵۰۰	-	۱۶,۵۰۰
۷۶	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	-۷۵۰۰۰۰۰۵۱	هزینه‌های توقف بهره‌برداری از جنگل‌های شمال کشور	سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور	۵۷۵,۰۰۰	-	۵۷۵,۰۰۰	۲۵۰,۰۰۰	-	۲۵۰,۰۰۰
۷۷	جمع	-	-	-	۱۶,۴۹۹,۸۵۰	۷۵,۵۱۸,۰۱۵	۹۲,۰۱۷,۸۶۵	۱۱,۱۲۳,۰۵۵	۶۲,۶۹۶,۶۵۵	۷۳,۸۱۹,۷۱۰

۴- ارزیابی و پیشنهادها

۴-۱- تحلیل و بیان نقاط قوت و دلایل موفقیت

- استفاده از منابع صندوق توسعه ملی برای اجرای طرح‌های زیربنایی
- تعامل با بانک‌های عامل در جهت استفاده از منابع در اختیار
- استفاده از منابع صندوق توسعه ملی به منظور تأمین تسهیلات ارزان قیمت در جهت توسعه بخش و تداوم تولید به صورت تسهیلات سرمایه‌گذاری و سرمایه در گردش در زیربخش‌های دام، طیور، باغبانی، زراعت، گلخانه، مکانیزاسیون و ...
- تأمین نقدینگی لازم در جهت پرداخت تسهیلات سرمایه در گردش
- استفاده از منابع یارانه عوامل تولید در زمان مقتضی
- اولویت‌بندی طرح‌ها و پروژه‌های بخش برای استفاده از منابع بودجه عمومی
- گستردگی جامعه بهره‌برداران بخش کشاورزی و منابع طبیعی و استفاده از ظرفیت‌های بالقوه و بالفعل آنان
- بالا بودن ارزش افزوده بخش کشاورزی نسبت به سایر بخش‌ها از جمله بخش صنعت
- تأثیرپذیری پایین بخش کشاورزی از نوسانات اقتصادی و تحریم‌ها در مقایسه با سایر بخش‌ها

۴-۲- تحلیل و بیان نقاط ضعف و دلایل عدم موفقیت

- عدم استقبال صنعت بیمه برای پوشش بیمه‌ای در دامنه وسیع فعالیت‌های کشاورزی
- ریسک بالای فعالیت‌های تولیدی بخش کشاورزی
- عدم جاذبه برای دانش‌آموختگان و نخبگان برای فعالیت در عرصه کشاورزی و منابع طبیعی به دلیل پایین بودن میزان درآمد نسبت به سایر بخش‌های اقتصادی
- فقدان سیاست‌های حمایتی کافی در تقویت و تجهیز و ساماندهی تشکل‌ها و اتحادیه‌ها
- خشکسالی و شرایط اقلیمی حاکم در کشور
- افزایش هزینه‌ها به علت تورم و بالا رفتن قیمت ارز
- پایین بودن سطح استفاده از فناوری‌های نوین به دلیل بالا بودن هزینه‌های آن
- پایین بودن میزان بهره‌وری عوامل تولید به دلیل پایین بودن سرمایه‌گذاری

- وابستگی تولید برخی از محصولات این بخش به نهاده‌های وارداتی نظیر نهاده‌های دامی -
عدم ارائه آموزش‌های متناسب و به روز به جامعه بهره‌برداران بخش کشاورزی و منابع طبیعی

۴-۳- جمع‌بندی و ارزیابی

به باور بسیاری از کارشناسان، توسعه کشاورزی، نیروی محرکه رشد اقتصادی در مراحل اولیه توسعه بوده و در مراحل بعدی رشد نیز این بخش نقش‌های عمده‌ای چون درآمدزایی، ایجاد اشتغال و تأمین امنیت غذایی را ایفا می‌کند. بخش کشاورزی معمولاً با هر بخش دیگری به صورت رقابتی عمل نمی‌کند، بلکه رشد آن، می‌تواند مکمل رشد بخش‌های دیگر باشد. تولید غذا و امنیت غذایی بدون شک یکی از مهم‌ترین چالش‌های عصر حاضر و آینده می‌باشد. از این رو با توجه به اهمیت و حساسیت اجتماعی و اقتصادی برنامه‌ها و فعالیت‌های کشاورزی، وزارت جهاد کشاورزی به منظور نیل به توسعه بخش و به استناد احکام قانون برنامه ششم توسعه مرتبط با بخش و قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور دست به اقدامات متعددی زده است.

با وجود اینکه میزان اعتبارات مصوب طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وزارت جهاد کشاورزی در سال ۱۳۹۷ بسیار کمتر از اعتبارات مورد نیاز جهت تحقق کامل اهداف و مواد برنامه ششم و احکام دائمی برنامه‌های توسعه بوده و همچنین تخصیص این اعتبارات نیز به طور کامل تحقق نیافته است؛ اما این وزارتخانه با اقداماتی نظیر اولویت‌بندی طرح‌ها و پروژه‌های بخش، استفاده از منابع یرانه عوامل تولید در زمان مقتضی، استفاده از منابع صندوق توسعه ملی برای اجرای طرح‌های زیربنایی، تعامل با بانک‌های عامل در جهت استفاده از منابع در اختیار، استفاده از منابع صندوق توسعه ملی به منظور تأمین تسهیلات ارزان قیمت و ... توانست اقدامات نسبتاً مناسبی را در جهت اجرای مواد قانونی احکام دائمی برنامه‌های توسعه و برنامه ششم توسعه انجام دهد.

مهم‌ترین اقدامات انجام گرفته در این خصوص شامل موارد زیر می‌باشد: سرمایه‌گذاری در جهت انجام امور تحقیقاتی و نظام نوین ترویج و توانمندسازی تولیدکنندگان و ایجاد بستر مناسب انتقال دانش و یافته‌های تحقیقاتی به آنان در قالب طرح نظام نوین ترویج، اجرای عملیات آب و خاک و ارتقای بهره‌وری (راندمان) آبیاری بخش، گسترش مبارزه تلفیقی با آفات و بیماری‌های گیاهی، مصرف بهینه سموم، کود شیمیایی، استفاده بیشتر از کود آلی (کمپوست)، مواد

زیست‌شناختی (بیولوژیکی) و داروهای دامی، نوسازی ماشین‌آلات کشاورزی و افزایش ضریب ماشینی کردن، گسترش پوشش بیمه تولیدات بخش کشاورزی و عوامل تولید، توسعه کشاورزی حفاظتی، اصلاح و بهبود خاک کشاورزی، توسعه کشت نشایی، به‌نژادی و به‌زراعی، تولید و تأمین و به‌کارگیری ارقام مقاوم، خوداتکایی در تولید بذر و نهال، طراحی و اجرای الگوی کشت، تبدیل اراضی شیب‌دار به باغات، نوسازی و اصلاح باغات کشور، توسعه گلخانه‌ها و انتقال کشت از فضای باز به فضای کنترل‌شده، ایمن‌سازی (واکسیناسیون) دام‌های سبک و سنگین، تقویت صندوق‌های حمایت از بخش کشاورزی، ایجاد زیرساخت مورد نیاز برای پرورش ماهی در قفس، طرح تنفس جنگل‌های شمال کشور در برنامه ششم توسعه و توقف هرگونه بهره‌برداری از آنها، احیاء، توسعه و غنی‌سازی جنگل‌ها، اجرای عملیات آبخیزداری و حفاظت از خاک و آبخوان، بیابان‌زدایی و کنترل کانون‌های بحرانی آن، تهیه نقشه‌های حدنگاری (کاداستر) منابع طبیعی و اراضی کشاورزی، ارتقای پوشش حفاظت از جنگل‌ها، مراتع و اراضی ملی و دولتی، تعادل‌بخشی دام و مراتع، احیای رویشگاه‌های مرتعی و توسعه و فرآوری گیاهان دارویی و حمایت از بازسازی و نوسازی و ارتقای فناوری و اصلاح ساختار صنایع کشاورزی، گسترش و تکمیل زنجیره‌های ارزش، صنایع تبدیلی، تکمیلی و نگهداری محصولات اساسی کشاورزی در قطب‌های تولیدی، سردخانه و انبارهای فنی چندمنظوره.

با وجود تلاش‌های صورت گرفته بخش کشاورزی با مشکلات عدیده‌ای روبرو می‌باشد که مهم‌ترین آنها علاوه بر مسئله پیش‌بینی و تخصیص اعتبارات، افزایش هزینه‌ها به علت تورم و بالا رفتن قیمت ارز، شرایط اقلیمی حاکم در کشور، ریسک بالای فعالیت‌های تولیدی بخش کشاورزی، عدم استقبال صنعت بیمه برای پوشش بیمه‌ای در دامنه وسیع فعالیت‌های کشاورزی، فقدان سیاست‌های حمایتی کافی در تقویت و تجهیز و ساماندهی تشکل‌ها و اتحادیه‌ها، وابستگی تولید برخی از محصولات این بخش به نهاده‌های وارداتی نظیر نهاده‌های دامی، عدم ارائه آموزش‌های متناسب و به‌روز به جامعه بهره‌برداران بخش کشاورزی و منابع طبیعی، پایین بودن میزان بهره‌وری عوامل تولید به دلیل پایین بودن سرمایه‌گذاری، پایین بودن سطح استفاده از فناوری‌های نوین به دلیل بالا بودن هزینه‌های آن و ... می‌باشد.

۴-۴- پیشنهادهای

- با عنایت به اینکه بخش اعظم عملیات اجرایی بخش کشاورزی در استان‌های کشور اجرا می‌گردد لذا کم‌توجهی در تأمین منابع اعتباری لازم این بخش در برخی از استان‌ها باعث کند شدن روند عملیات اجرایی و عدم تحقق اهداف کمی برنامه ششم خواهد شد. لذا ضروری است به منظور جلوگیری از فراز و فرود اعتبارات بخش کشاورزی در طی سال‌های مختلف در استان‌ها تدابیر لازم اتخاذ تا هماهنگی بین اعتبارات ملی و استانی بخش برقرار گردد که این امر در جهت تحقق اهداف کمی برنامه بسیار مؤثر خواهد بود.
- استفاده از منابع اعتباری خارجی و داخلی (فاینانس) و روان‌سازی ارائه تضامین مورد نیاز جهت بازپرداخت اعتبارات اخذ شده و عقد قراردادهای بین‌المللی یا داخلی با منابع تأمین‌کننده اعتبار
- پیش‌بینی و تخصیص به موقع اعتبارات طرح‌ها و یارانه‌های بخش کشاورزی با توجه به اهمیت بخش به خصوص در تأمین امنیت غذایی.
- امکان استفاده بیشتر بخش کشاورزی و منابع طبیعی از منابع صندوق توسعه ملی به عنوان راهکاری مناسب در جهت افزایش منابع اعتباری مورد نیاز بخش.
- استفاده از پتانسیل موجود در صندوق‌های حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری بخش کشاورزی از طریق تأمین منابع مالی ۴۹ درصد سهم دولت تحت عنوان افزایش سرمایه دولت نزد این صندوق‌ها که این امر در جهت جلب مشارکت بخش غیردولتی اعم از بهره‌برداران بخش، تشکل‌ها و اتحادیه‌ها بسیار مؤثر و کارساز می‌باشد.
- تأمین اعتبار مورد نیاز برای ارائه مشوق‌های صادراتی در جهت تنظیم بازار محصولات کشاورزی و افزایش صادرات محصولات فرآوری شده

فصل بیست و نهم

توسعه عشایری

مقدمه

جامعه عشایری با توجه به سطوح و ویژگی‌های متعددی که در تأمین امنیت ملی و هویت ملی دارد از جایگاه قابل توجهی برخوردار است. علاوه بر این وجود قابلیت‌های اثرگذار آن در تولید، شکل‌گیری بافت اجتماعی، پایدارسازی فرهنگ‌ها و آداب و رسوم علاوه بر مطرح بودن به‌عنوان میراث معنوی ایران توانسته است به‌عنوان محرک رشد توسعه در اقتصاد کشور بخصوص بخش کشاورزی عمل نماید. افزایش آموزش‌های ترویجی و توجیهی این جامعه نقش بسزایی در ارتقای هرچه بیشتر کارایی نیروی کار در توسعه اقتصادی داشته است. از لحاظ عرضه مواد غذایی نقش عشایر به سبب دارا بودن یک‌سوم دام‌های موجود در کشور و پاسخ گفتن به تقاضای فزاینده گوشت و مواد لبنی در جریان توسعه اقتصادی قابل ملاحظه بوده است. بطوریکه در بخش تولیدات دامی با دارا بودن ۱۹۰ هزار تن و سهم ۲۵ درصد از گوشت قرمز و ۳۳۰ هزارتن شیر و محصولات لبنی و حدود ۱.۵ میلیون مترمربع صنایع‌دستی توانسته است بخش عمده‌ای از نیاز کشور را تأمین نماید. همچنین در میان انواع متعدد گردشگری در ایران و جهان، گردشگری عشایری حوزه‌های وسیعی از انواع گردشگرهای فرهنگی، تاریخی، طبیعت‌گردی، مردم‌شناسی، ماجراجویانه، قومی و... را دربرمی‌گیرد و همواره افراد زیادی درصدد مشاهده زندگی عشایر، حضور در کوچ و تجربه زندگی عشایری را دارند.

با توجه به موارد مذکور و به منظور بالا بردن سطح زندگی جامعه عشایری کشور در جزء (۵) بند (الف) ماده (۲۷) قانون برنامه ششم مصوب گردید تا منابع مورد نیاز برای رشد سالانه حداقل پنج درصد (۵٪) شاخص‌های برخورداری تعیین شده در ساماندهی عشایر تأمین گردد. همچنین جزء (۳) بند (ب) ماده (۲۷) موضوع برنامه ششم ارائه بسته ارتقای معیشت و توسعه اشتغال پایدار عشایری در قالب توسعه کسب و کار و اشتغال به مراجع ذی‌ربط در این راستا مصوب شده است که عملکرد آنها در سال دوم برنامه مورد بررسی قرار گرفته است که بدین‌وسیله گزارش آن تقدیم می‌گردد.

۱- گزارش عملکرد احکام قانون برنامه

در حوزه توسعه عشایری در سامانه رصد و ارزیابی برنامه‌های توسعه دو حکم از مواد برنامه ششم توسعه برای وزارت جهاد کشاورزی تعریف شده است که ذیلاً به اهم اقدامات آنها اشاره می‌گردد:

به منظور تحقق اهداف مندرج در جزء (۵) بند (الف) ماده (۲۷) قانون برنامه ششم توسعه موضوع "تأمین منابع مورد نیاز برای رشد سالانه حداقل پنج درصد (۵٪) شاخص‌های برخورداری تعیین‌شده در ساماندهی عشایر" اعتباری معادل ۸۷۸۷ میلیارد ریال در سال ۹۷ مورد نیاز بوده است. بدین منظور پیگیری‌های مستمر از طریق امور برنامه‌ریزی، نظارت و آمایش سرزمین سازمان برنامه و بودجه کشور انجام شده است. در قانون بودجه سال ۹۷ مبلغ ۱۵۰۵ میلیارد ریال اعتبار به سازمان امور عشایر ایران به صورت ملی اختصاص یافته است. همچنین حدود ۱۰۰۰ میلیارد ریال اعتبار استانی و بیش از ۵۰۰ میلیارد ریال اعتبار از محل مالیات بر ارزش افزوده (اجزاء ۲، ۱ و ۳ ماده ۶ قانون برنامه ششم توسعه) اختصاص یافته است. در خصوص اجرای جزء (۳) بند (ب) ماده (۲۷) قانون برنامه ششم توسعه در خصوص "یکپارچه‌سازی حداکثری فعالیت‌ها و برنامه‌های عمران و توسعه روستایی، عشایری و کشاورزی کشور و مدیریت آنها با رویکرد جهادی و نظارت‌پذیر تا پایان سال اول اجرای قانون برنامه ششم و ایجاد یکپارچگی برنامه‌ریزی و ارائه خدمات و طرح‌های روستایی و عشایری در قالب برنامه‌های جامع، براساس نیازها و مشارکت واقعی مردم و شرایط انسانی، طبیعی، اقتصادی و اجتماعی" در سال ۹۶ ارائه بسته ارتقای معیشت و توسعه اشتغال پایدار عشایری در قالب توسعه کسب و کار و اشتغال به مراجع ذی‌ربط ارسال شده است. همچنین معرفی طرح‌های عشایری به تفکیک و اعلام میزان تسهیلات و اعتبارات مورد نیاز در راستای افزایش اشتغال روستایی، تولید و تقویت کسب و کار عشایری و افزایش درآمد خانوارهای عشایری انجام شده است.

جدول ۱- گزارش عملکرد احکام برنامه ششم و احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
۱	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۲۷ / الف / ۵	۵- تأمین منابع مورد نیاز برای رشد سالانه حداقل پنج درصد (۵) شاخص‌های برخورداری تعیین شده در ساماندهی عشایر*	سازمان امور عشایر	به منظور تحقق اهداف این بند در سال ۱۳۹۷ اعتباری معادل ۸۷۸۷ میلیارد ریال مورد نیاز بوده است. بدین منظور پیگیری‌های مستمر از طریق امور برنامه‌ریزی، نظارت و آمایش سرزمین سازمان برنامه و بودجه کشور انجام شده است. در قانون بودجه سال ۹۷ مبلغ ۱۵۰۵ میلیارد ریال اعتبار به سازمان امور عشایر ایران به صورت ملی اختصاص یافته است. همچنین حدود ۱۰۰۰ میلیارد ریال اعتبار استانی و بیش از ۵۰۰ میلیارد ریال اعتبار از محل مالیات بر ارزش‌افزوده (جزء ۲، ۱ و ۳ ماده ۶ قانون برنامه ششم توسعه) اختصاص یافته است.	سایر	- کمبود منابع مالی - نوسانات قیمت‌ها
۲	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۲۷ / ب / ۳	۳- یکپارچه‌سازی حداکثری فعالیت‌ها و برنامه‌های عمران و توسعه روستایی، عشایری و کشاورزی کشور و مدیریت آنها با رویکرد جهادی و نظارت‌پذیر تا پایان سال اول اجرای قانون برنامه ششم و ایجاد یکپارچگی برنامه‌ریزی و ارائه خدمات و طرح‌های روستایی و عشایری در قالب برنامه‌های جامع، براساس نیازها و مشارکت واقعی مردم و شرایط انسانی، طبیعی، اقتصادی و اجتماعی	سازمان امور عشایر	ارائه بسته ارتقای معیشت و توسعه اشتغال پایدار عشایری در قالب توسعه کسب و کار و اشتغال به مراجع ذی‌ربط، همچنین معرفی طرح‌های عشایری به تفکیک و اعلام میزان تسهیلات و اعتبارات مورد نیاز در راستای افزایش اشتغال روستایی، تولید و تقویت کسب و کار عشایری و افزایش درآمد خانوارهای عشایری انجام شده است.	-	-

مأخذ: وزارت جهاد کشاورزی

۲- گزارش عملکرد اهداف کمی

پنج هدف کمی برای موضوع توسعه عشایری تعریف شده است که در این گزارش به بررسی

آنها می‌پردازیم:

- تعداد خانوار اسکان یافته عشایری در سال ۹۷ برابر با ۱۰۱۶۲۰ خانوار می‌باشد که در مقایسه با میزان سال ۹۶ (۱۰۰۴۵۸ خانوار) ۱.۲ درصد رشد داشته است.

۱۰۶ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

- در سال ۹۷ افزایش متوسط سرمایه اعضای تشکل‌ها و صندوق‌های عشایری برابر ۳ میلیون ریال که در مقایسه با میزان سال ۹۶ (۲.۴ میلیون ریال) ۲۵ درصد رشد داشته است.
- آموزش و ترویج بهره‌برداران عشایری در سال ۹۷ به میزان ۱۶۲۸۸۵ نفر روز بوده است که در مقایسه با میزان سال ۹۶ (۱۶۰۰۰ نفر روز) ۹۱۸ درصد رشد داشته است.
- در سال ۹۷ تعداد ۱۷۳۴۸۶ خانوار عشایری از ارائه خدمات بهره‌مند شده‌اند که در مقایسه با میزان سال ۹۶ (۱۷۱۴۰۰ خانوار) ۱.۲ درصد رشد داشته است.
- میزان تولیدات عشایری در سال ۹۷ برابر با ۶۴۴۸ هزار تن می‌باشد که در مقایسه با میزان سال ۹۶ (۴۷۱۰ هزار تن) ۳۶.۹ درصد رشد داشته است.

جدول ۲- عملکرد اهداف کمی

ردیف	عنوان هدف کمی	واحد اندازه‌گیری	عملکرد		سال ۱۳۹۷			توضیحات
			سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۶	هدف	عملکرد	درصد تحقق	
۱	تعداد خانوار اسکان یافته	خانوار	۹۷,۷۵۸	۱۰۰,۴۵۸	۱۰۹,۸۵۸	۱۰۱,۶۲۰	۹۲.۵	-
۲	تعداد عشایر بهره‌مند از ارائه خدمات	خانوار	۱۶۸,۲۲۸	۱۷۱,۴۰۰	۱۷۳,۴۸۶	۱۷۳,۴۸۶	۱۰۰	-
۳	آموزش، ترویج بهره‌برداران عشایری	نفر روز	۵۴۶,۰۰۰	۱۶,۰۰۰	۵۴۶,۰۰۰	۱۶۲,۸۸۵	۲۹.۸۳	بسترسازی نامناسب و کمبود منابع اعتباری
۴	میزان تولیدات عشایری	هزارتن	۶,۰۴۷	۴,۷۱۰	۶,۳۸۴	۶,۴۴۸	۱۰۱	-
۵	افزایش متوسط سرمایه اعضای تشکل‌ها و صندوق‌های عشایری	میلیون ریال	۲.۲	۲.۴	۵,۰۰۰	۳	۰.۰۶	عدم تأمین منابع مالی به دلیل پایین بودن میزان آورده اعضاء

مأخذ: وزارت جهاد کشاورزی

۳- بررسی عملکرد منابع مالی

مجموع اعتبارات مصوب بخش توسعه عشایر از کلیه منابع اعتباری (به استثنای اعتبارات استانی) در سال ۱۳۹۷ معادل ۱۶۰۵۳۱۱ میلیون ریال (۴۹۵۳۱۱ میلیون ریال از محل منابع بودجه عمومی و ۱۱۱۰۰۰۰ میلیون ریال آن از محل ردیف‌های متفرقه و سایر منابع اعتباری) بوده که مبلغ ۹۷۷۳۱۱ میلیون ریال آن اعتبارات هزینه‌ای و ۶۲۸۰۰۰ میلیون ریال آن اعتبارات

بخش هشتم: کشاورزی / فصل بیست و نهم: توسعه عشایری □ ۱۰۷

تملك دارایی‌های سرمایه‌ای می‌باشد که نشان‌دهنده سهم ۶۰.۹ درصدی اعتبارات هزینه‌ای و ۳۹.۱ درصدی اعتبارات تملك دارایی‌های سرمایه‌ای می‌باشد.

عملکرد تخصیص این بخش ۹۱۴۹۹۱ میلیون ریال می‌باشد که ۵۴۲۷۳۲ میلیون ریال آن مربوط به اعتبارات هزینه‌ای و ۳۷۲۲۵۹ میلیون ریال آن اعتبارات تملك دارایی‌های سرمایه‌ای می‌باشد. بدین معنا حدود ۵۷ درصد اعتبارات مصوب تخصیص یافته است. همچنین تخصیص اعتبارات هزینه‌ای و تملك دارایی‌های سرمایه‌ای به ترتیب معادل ۵۵.۵ و ۵۹.۳ درصد اعتبارات مصوب بوده است.

• اعتبارات هزینه‌ای:

از سرجمع اعتبارات هزینه‌ای ۷۷۳۱۱ میلیون ریال آن از منابع عمومی و ۹۰۰۰۰۰۰ میلیون ریال آن از سایر منابع اعتباری می‌باشد که به ترتیب ۷۲۷۳۲ و ۴۷۰۰۰۰۰ میلیون ریال تخصیص داشته‌اند.

• اعتبارات تملك دارایی‌های سرمایه‌ای:

از سرجمع اعتبارات تملك دارایی‌های سرمایه‌ای ۴۱۸۰۰۰ میلیون ریال آن از منابع عمومی و ۲۱۰۰۰۰۰ میلیون ریال از محل اعتبارات ردیف‌های متفرقه می‌باشد که به ترتیب ۲۷۹۹۹۹ و ۹۲۲۶۰ میلیون ریال تخصیص داشته‌اند.

موارد مربوط به اعتبارات و عملکرد آنها در جداول زیر آمده است:

جدول ۳- اعتبارات هزینه‌ای و تملك دارایی‌های سرمایه‌ای

درصد تحقق			تخصیص سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			اعتبار مصوب سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			عنوان برنامه	شماره طبقه‌بندی	ردیف
کل	تملك	هزینه‌ای	جمع کل	تملك دارایی سرمایه‌ای	هزینه‌ای	جمع کل	تملك دارایی سرمایه‌ای	هزینه‌ای			
۷۱.۲	۶۷	۹۴.۱	۳۵۲,۳۱۱	۲۷۹,۹۹۹	۷۲,۷۳۲	۴۹۵,۳۱۱	۴۱۸,۰۰۰	۷۷,۳۱۱	برنامه ساماندهی عشایر	۱۵۰۲۰۰۵۰۰۰	۱
-	-	-	۳۵۲,۳۱۱	۲۷۹,۹۹۹	۷۲,۷۳۲	۴۹۵,۳۱۱	۴۱۸,۰۰۰	۷۷,۳۱۱	-	جمع	۲

جدول ۴- اعتبارات بخش از محل اختصاصی، متفرقه و خارج از بودجه عمومی

ردیف	محل تأمین اعتبار	شماره برنامه / ردیف	عنوان برنامه / ردیف	دستگاه اجرایی	اعتبار سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			تخصیص سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)		
					هزینه‌ای	تملك دارایی سرمایه‌ای	جمع	هزینه‌ای	تملك دارایی سرمایه‌ای	جمع
۱	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	۱۸-۵۵۰۰۰۰	اعتبارات موضوع قانون استفاده متوازن از امکانات کشور	سازمان امور عشایر ایران	-	۱۰,۰۰۰	-	۵,۰۰۰	۵,۰۰۰	-
۲	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	۶۵-۵۵۰۰۰۰	کمک به تأمین آب عشایر کشور جهت مبارزه با خشکسالی	سازمان امور عشایر ایران	-	۲۰۰,۰۰۰	-	۸۷,۲۶۰	۸۷,۲۶۰	-
۳	سایر	ماده ۱۰	کمک به صندوق و تأمین غلوفه	سازمان امور عشایر ایران	۵۰۰,۰۰۰	-	۵۰۰,۰۰۰	-	-	۲۰۰,۰۰۰
۴	سایر	ماده ۱۰ و ماده ۱۲	رفع تنش آب شرب (آبرسانی سیار)	سازمان امور عشایر ایران	۴۰۰,۰۰۰	-	۴۰۰,۰۰۰	-	-	۳۷۰,۰۰۰
۵	جمع	-	-	-	۹۰۰,۰۰۰	۲۱۰,۰۰۰	۱,۱۱۰,۰۰۰	۴۷۰,۰۰۰	۹۲,۲۶۰	۵۶۲,۲۶۰

۴- ارزیابی و پیشنهادها

۴-۱- تحلیل و بیان نقاط قوت و دلایل موفقیت

- استفاده از تکنولوژی‌های نوین و ترویج و آموزش آن در بین عشایر
- استفاده از منابع صندوق توسعه ملی به منظور تأمین تسهیلات ارزان قیمت در جهت توسعه بخش و تداوم تولید به صورت تسهیلات سرمایه‌گذاری و سرمایه در گردش
- تعامل با بانک‌های عامل در جهت استفاده از منابع در اختیار
- تجربه و دانش بومی در بخش عشایری
- وجود تجارب موفق بومی شده در عملیات اسکان عشایر
- گستردگی عرصه فعالیت‌های عشایری
- کمترین نقش تصدی دولت در این بخش و بالتبع ضرورت تقویت نقش حاکمیتی و سیاست‌گذاری، حمایتی و هدایتی دولت
- وجود شبکه گسترده تعاونی‌های عشایری در سراسر کشور
- منابع غنی ژنتیکی و گونه‌های دامی
- امکانات مطالعاتی، تحقیقاتی، پژوهشی، آموزشی و ترویجی در بخش عشایری

۴-۲- تحلیل و بیان نقاط ضعف و دلایل عدم موفقیت

- فقدان سیاست‌های حمایتی کافی در تقویت و تجهیز و ساماندهی تشکل‌ها و اتحادیه‌ها
- ریسک بالای فعالیت‌های تولیدی بخش عشایری
- خشکسالی و شرایط اقلیمی حاکم در کشور
- عدم تعادل سرمایه‌گذاری مناسب در جهت افزایش سطح برخورداری از شاخص‌های تعیین شده در ساماندهی عشایر
- بهره‌برداری بی‌رویه، حفاظت ناکافی و تخریب جنگل‌ها و مراتع
- پایین بودن آگاهی‌های زیست‌محیطی و دانش فنی بهره‌برداران و تولیدکنندگان عشایری
- کمبود آمار و منابع اطلاعاتی صحیح، منسجم و بهنگام در خصوص منابع پایه، تولیدات و...
- بی‌سوادی و کم‌سوادی شاغلین بخش

۴-۳- جمع‌بندی و ارزیابی

با توجه به نقش جامعه عشایری کشور در تولید گوشت و مواد لبنی، فعالیت‌های زراعی، تولید صنایع دستی (قالی و قالیچه و سایر محصولات دستباف) و تولید محصولات صادراتی مانند پوست و ... و سهم پایین آنها نسبت به شاخص‌های برخورداری از خدمات، توجه به این قشر لازم و ضروری می‌باشد. با عنایت به موارد مذکور و همچنین خشکسالی و شرایط اقلیمی حاکم در کشور و ریسک بالای فعالیت‌های تولیدی بخش عشایری که زندگی آنها را دشوارتر نموده است در جزء (۵) بند (الف) ماده (۲۷) قانون برنامه ششم مصوب گردید تا منابع مورد نیاز برای رشد سالانه حداقل پنج درصد (۵٪) شاخص‌های برخورداری تعیین شده در ساماندهی عشایر تأمین گردد. در هر حال تلاش شده است تا با اسکان خانوارهای عشایری، افزایش متوسط سرمایه اعضای تشکل‌ها و صندوق‌های عشایری، آموزش و ترویج بهره‌برداران عشایری، ارائه خدمات به آنان، افزایش میزان تولیدات عشایری گام مؤثری در بهبود کیفیت زندگی آنها برداشته شود. بدین منظور کوشش شده است تا با استفاده از تسهیلات سرمایه‌گذاری و سرمایه در گردش که از منابع صندوق توسعه ملی و بانک‌های عامل در اختیار آنها گذاشته می‌شود و همچنین

استفاده از تکنولوژی‌های نوین و ترویج و آموزش آن در بین عشایر ارائه خدمات به آنان را بهبود بخشید.

از سوی دیگر تشکل‌ها و اتحادیه‌های عشایری ظرفیت زیادی برای توسعه جامعه عشایری دارند ولیکن فقدان سیاست‌های حمایتی کافی در تقویت و تجهیز و ساماندهی آنها، سبب شده است تا از این نیروی بالقوه استفاده زیادی به عمل نیاید.

توجه به گستردگی عرصه فعالیت‌های عشایری، تجربه و دانش بومی در بخش عشایری و مواردی از این دست می‌تواند راهگشای توسعه جامعه عشایری گردد. بر این اساس لازم است تا آمار و منابع اطلاعاتی صحیح، منسجم و بهنگام در خصوص منابع پایه، تولیدات و ... عشایر فراهم نمود همچنین آگاهی‌های زیست‌محیطی و دانش فنی بهره‌برداران و تولیدکنندگان عشایری را بالا برد و سطح برخورداری آنها از شاخص‌های تعیین‌شده در ساماندهی عشایر را بهبود بخشید.

۴-۴- پیشنهادها

- توجه هر چه بیشتر به مقوله آموزش و ترویج بهره‌برداران و اعمال سیاست‌های حمایتی کافی در تقویت و تجهیز و ساماندهی تشکل‌ها و اتحادیه‌های عشایری
- استفاده از پتانسیل موجود در صندوق‌های حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری بخش کشاورزی (قسمت عشایری) از طریق تأمین منابع مالی ۴۹ درصد سهم دولت تحت عنوان افزایش سرمایه دولت نزد این صندوق‌ها که این امر در جهت جلب مشارکت بخش غیردولتی اعم از بهره‌برداران بخش، تشکل‌ها و اتحادیه‌ها بسیار مؤثر و کارساز می‌باشد.
- امکان استفاده بیشتر از منابع صندوق توسعه ملی به عنوان راهکاری مناسب در جهت افزایش منابع اعتباری مورد نیاز بخش عشایری

بخش نهم

آب

فصل سی‌ام

آب

مقدمه

امروزه نقش آب در توسعه کشورها و مناطق مختلف جهان بیش از پیش اهمیت یافته است. اکنون کمبود آب، این مایه حیات، پس از چالش رشد جمعیت، به عنوان دومین چالش در جهان مطرح می‌باشد. سه عامل مهم استقلال سیاسی و اقتصادی، خودکفایی و اقتدار سیاسی بستگی فراوانی به حوزه‌های آب، خاک و غذا دارند و بنابراین کم‌آبی می‌تواند بر خاک، غذا، اقتصاد و حتی سیاست تأثیرگذار باشد. میلیاردها نفر در سراسر جهان، به ویژه در مناطق کم‌آب، نگران سرنوشت و آینده‌ی آب و دسترسی به آن هستند.

در برنامه توسعه ششم به موضوع آب به عنوان یک موضوع خاص و کلیدی که توسعه و آینده کشور را تحت تأثیر قرار می‌دهد، پرداخته شده است و در بند «الف» ماده (۲) قانون برنامه ششم توسعه نیز درج شده است. همچنین برنامه‌های وزارت نیرو در برنامه ششم توسعه نیز با امعان نظر به این موضوعات تهیه و تدوین شده است که طی این گزارش عملکرد برنامه‌های مذکور در سال دوم برنامه ششم توسعه (سال ۱۳۹۷) ارائه می‌گردد. در سال ۱۳۹۷ اقدامات مؤثری در بخش آب کشور انجام شده است که از آن جمله می‌توان به انجام مطالعات فنی و حقوقی حقایقه‌ها، به‌روزرسانی اهداف برنامه تفصیلی بخش آب در برنامه ششم توسعه، بررسی ساختار کلان بخش آب کشور با رویکرد حکمرانی کارآمد آب و استقرار مدیریت بهم‌پیوسته منابع آب، تشکیل کارگروه‌های احیای رودخانه زاینده‌رود و ساماندهی کمی و کیفی رودخانه کارون بزرگ ذیل شورای عالی آب، برگزاری مستمر جلسات کارگروه ملی سازگاری با کم‌آبی و کارگروه‌های استانی و کمیته تخصصی ذیل کارگروه ملی در راستای تصویب برنامه‌های عملیاتی در جهت تطبیق با شرایط اقلیمی کشور، افتتاح ۶ سد با حجم مخزن ۵۳۷ میلیون مترمکعب و نیز آبیگری از ۵ سد با حجم مخزن ۳۲۴ میلیون مترمکعب در سال، احداث ۶۰۹۴۴ هکتار شبکه آبیاری و زهکشی، تعادل بخشی منابع آب زیرزمینی به میزان ۶۰۱ میلیون مترمکعب از طریق پر

و مسلوب‌المنفعه نمودن چاه‌های غیرمجاز و جلوگیری از اضافه برداشت چاه‌های غیرمجاز، تجهیز ۶۳۴۳ چاه به کنتور اندازه‌گیری، بهره‌برداری از ۱۰ طرح تأسیسات نمک‌زدایی با ظرفیت ۱۶.۱۷ میلیون مترمکعب در سال، بهره‌برداری از ۷ تصفیه‌خانه فاضلاب با ظرفیت ۱۸۷۰۶۰ مترمکعب در شبانه‌روز، بهره‌برداری از یک واحد تصفیه‌خانه آب به ظرفیت ۱۲۹۶۰ مترمکعب در شبانه‌روز و بسیاری موارد دیگر اشاره نمود.

۱- گزارش عملکرد احکام قانون برنامه

در راستای تحویل آب مورد نیاز کشاورزان به صورت حجمی بر اساس الگوی کشت و با استفاده از مشارکت بخش دولتی و غیردولتی، علی‌رغم اینکه الگوی کشت مناطق مختلف توسط وزارت جهاد کشاورزی نهایی نشده است، ۴۶۵ نقطه به ابزار اندازه‌گیری جریان مجهز شده‌اند و همچنین در جهت کنترل برداشت آب از چاه‌های کشاورزی ۶۳۴۳ فقره کنتور نصب شده‌اند.

به منظور مقابله با کم‌آبی، رهاسازی حقابه‌های زیست‌محیطی، تعادل بخشی به سفره‌های آب زیرزمینی و ارتقای بهره‌وری و جبران تراز آب، با تلاش‌های صورت گرفته ۶۰۱ میلیون مترمکعب صرفه‌جویی شده است که ۴۵۷ میلیون مترمکعب آن از طریق انسداد چاه‌ها و ۱۴۴ میلیون مترمکعب از طریق جلوگیری از اضافه برداشت بوده است.

در راستای اجرایی نمودن بند ب ماده ۲۷ با محوریت طراحی و اجرای طرح‌های دفع بهداشتی فاضلاب با اولویت روستاهای واقع در حریم رودخانه‌ها، تالاب‌ها و سدها و روستاهایی که دفع فاضلاب در آنها مشکل است از طریق بخش خصوصی، با توجه به کوچک بودن مقیاس تأسیسات فاضلاب در این روستاها و به دنبال آن حجم کم پساب تولیدی باعث شده است که بخش خصوصی رغبتی برای مشارکت در این حوزه نداشته باشد. با این وجود شرکت‌های آب و فاضلاب روستایی استان‌های مختلف در سال مالی ۱۳۹۷ موفق شدند عملیات اجرایی در ۲۲ روستا را به سرانجام برسانند.

در راستای بازچرخانی پساب‌ها در سال ۱۳۹۷، ۷ تصفیه‌خانه با ظرفیت ۱۸۷۰۶۰ مترمکعب در سال به بهره‌برداری رسیده است. همچنین به منظور استفاده مطلوب از منابع آب غیرمتعارف بخصوص آب دریا، ۱۰ طرح نمک‌زدایی با ظرفیت ۱۶.۱۷ در سال و ۱۲ طرح تأسیسات

بخش هشتم: کشاورزی / فصل سی‌ام: آب □ ۱۱۵

آب‌شیرین‌کن نیز با ظرفیت ۲۰.۷ میلیون مترمکعب در سال در مرحله پیش‌نویس و عقد قرارداد قرار دارد.

لازم به ذکر است، عملکرد مهم‌ترین مواد قانونی مطرح شده در برنامه ششم توسعه و قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور در ارتباط با بخش آب، در قالب جدول زیر ارائه شده است.

جدول ۱- گزارش عملکرد احکام برنامه ششم و احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
۱	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۵ / پ	بازچرخانی پساب‌ها، مدیریت آب‌های نامتعارف و مدیریت آب مجازی	وزارت نیرو	<p>به طور کلی در برنامه‌ریزی‌ها برای استفاده بهینه از پساب‌های شهری، رویکرد جایگزینی آنها با منابع آبی که در اختیار بخش‌های صنعت، فضای سبز و کشاورزی قرار داشته و از کیفیت مناسبی نیز برخوردار است، مورد توجه واقع شده و آزادسازی این منابع جهت مصارف شرب و همچنین تقویت آبخوان، در دستور کار معاونت آب و آیفمای وزارت نیرو و شرکت مدیریت منابع آب ایران قرار گرفته است. در همین راستا در سال ۱۳۹۷، ۷ تصفیه‌خانه فاضلاب کنگاور، ایوان، اهواز (شرق)، کاشان، دندی، اردکان و گلپهر با ظرفیت ۱۸۷،۰۶۰ مترمکعب در شبانه‌روز به بهره‌برداری رسیده است که احداث تصفیه‌خانه فاضلاب شهر اردکان با ظرفیت ۷۸۰۰ مترمکعب در شبانه‌روز، به روش بیع متقابل بوده است. همچنین در راستای واگذاری پساب برای مصارف جدید و نیز استفاده از پتانسیل بخش خصوصی برای تسریع در اجرای طرح‌های فاضلاب،</p>	سایر	حجم بالای سرمایه‌گذاری جهت احداث تصفیه‌خانه و شبکه جمع‌آوری و محدودیت منابع مالی
					حمایت ناکافی از بخش خصوصی	-	

۱۱۶ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					<p>قرارداد ۲ طرح تکمیل طرح فاضلاب ایمانشهر و فولادشهر (بدون بهره‌برداری) با حجم پساب ۳.۵ میلیون مترمکعب در سال به روش بیع متقابل منعقد شده است. در راستای استفاده مطلوب از منابع آب غیرمعارف بخصوص آب دریا نیز در سال ۱۳۹۷، ۱۰ طرح تأسیسات نمک‌زدایی دژگان، نیاسر، بستانه، شناس، سیریک، بندر عباس، بندر ترکمن و گمیشان، بندرلنگه، بوشهر و آستانه اشرفیه با ظرفیت ۱۶.۱۷ میلیون مترمکعب در سال به بهره‌برداری رسیده و ۱۲ طرح تأسیسات آب‌شیرین کن شامل؛ مجموعه شماره یک بوشهر، مجموعه شماره ۲ بوشهر، تأمین آب شرب لامرد، نوش‌آباد، سفیدشهر، فاز چهارم زاهدان، حمیران، ساحلی، مهدی‌آباد- آوین، چوئنده، تنگستان و عسلویه با ظرفیت تولید ۲۰.۷ میلیون مترمکعب آب در سال نیز در مرحله پیش‌نویس و عقد قرارداد بوده است.</p>		
۲	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۵ / ذ	تغییر ساختار مصرف آب شرکت‌های فولادی، آلیاژی و معدنی و اصلاح سامانه (سیستم) خنک‌کنندگی و شست‌وشوی مواد خام تا پایان سال چهارم اجرای قانون برنامه	وزارت صنعت، معدن و تجارت	<p>بر اساس ماده (۴۶) قانون برنامه ششم وزارت صنعت، معدن و تجارت باید بر اساس اولویت‌های صنعتی خود و با رعایت ملاحظات آمایش سرزمین نسبت به استقرار صنایع آب‌بر اقدام نماید. همچنین بر اساس تبصره ذیل بند «ب» ماده مذکور آیین‌نامه طرح جایگزینی محصولات کم‌بازده و پرمصرف تدوین و در مراحل تصویب توسط هیئت محترم وزیران است.</p>	-	-

بخش هشتم: کشاورزی / فصل سی ام: آب □ ۱۱۷

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
۳	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۲۷	الف- تشکیلات ستاد آب کشور را بر مبنای حوضه‌های آبریز اصلی تجدید سازمان نماید.	وزارت نیرو	انجام مطالعات ساختار حکمرانی بخش آب با توجه به شرایط جدید اقلیمی و ارائه ساختار مطلوب برای ایجاد سازمان‌های حوضه آبریز ارائه پیشنهاد و تصویب تشکیل کارگروه‌های احیای رودخانه زاینده‌رود و ساماندهی کمی و کیفی رودخانه کارون بزرگ و سایر رودخانه‌های مهم کشور ذیل شورای عالی آب توسط هیئت دولت برگزاری هم‌اندیشی بررسی وضعیت حکمرانی آب و پیاده‌سازی مدیریت بهم پیوسته منابع آب کشور با حضور خبرگان و صاحب‌نظران بخش آب	سایر	زمان بر بودن فرآیند تدوین ساختار
۴	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۲۷ / الف / تبصره ۲	تبصره ۲- آیین‌نامه اجرایی این بند ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ این قانون، به پیشنهاد مشترک وزارتخانه‌های نیرو، جهاد کشاورزی و صنعت، معدن و تجارت و سازمان حفاظت محیط‌زیست تهیه می‌شود و پس از تأیید سازمان برنامه و بودجه کشور به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.	وزارت نیرو	انجام مطالعات ساختار حکمرانی بخش آب با توجه به شرایط جدید اقلیمی و ارائه ساختار مطلوب برای ایجاد سازمان‌های حوضه آبریز ارائه پیشنهاد و تصویب تشکیل کارگروه‌های احیای رودخانه زاینده‌رود و ساماندهی کمی و کیفی رودخانه کارون بزرگ و سایر رودخانه‌های مهم کشور ذیل شورای عالی آب توسط هیئت دولت برگزاری هم‌اندیشی بررسی وضعیت حکمرانی آب و پیاده‌سازی مدیریت بهم پیوسته منابع آب کشور با حضور خبرگان و صاحب‌نظران بخش آب	ایرادات ناشی از نحوه قانون‌گذاری	- زمان بر بودن فرآیند تدوین ساختار - لزوم همه‌جانبه‌نگری در فرآیند تدوین ساختار - وابسته بودن تدوین آیین‌نامه اجرایی به ارائه ساختار نهایی بخش آب
۵	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۲۷ / ب	درآمد ناشی از فروش حق‌آبه‌داران متعلق به حق‌آبه‌داران است و پس از کسر هزینه‌ها و بر اساس آیین‌نامه‌ای که با پیشنهاد وزارت نیرو به تصویب هیأت وزیران می‌رسد، بین آنها توزیع می‌شود.	وزارت نیرو	بررسی و مطالعه موضوع حق‌آبه‌ها در سطح کشور با استفاده از یک تیم فنی- حقوقی جهت شفاف نمودن وضعیت حق‌آبه‌ها و نوع برخورد با حق‌آبه‌داران	سایر	مسائل حقوقی مترتب بر مسائل حق‌آبه‌داران و پیچیدگی تدوین آیین‌نامه

۱۱۸ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
۶	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۶۱ / ۲	تحویل آب مورد نیاز کشاورزان به صورت حجمی بر اساس الگوی کشت هر منطقه و با استفاده از مشارکت بخش دولتی و غیردولتی	وزارت نیرو	الگوی کشت مناطق مختلف توسط وزارت جهاد کشاورزی در حال تدوین بوده و نهایی نشده است. در صورت ابلاغ الگوی کشت بهینه، تحویل حجمی آب بر همین اساس انجام خواهد شد. لازم به ذکر است که با توجه به وظایف ذاتی وزارت نیرو، ۴۶۵ نقطه به ابزار اندازه‌گیری جریان تجهیز شده‌اند. همچنین ۶۳۴۳ فقره کنتور نیز در جهت کنترل برداشت آب از چاه‌های کشاورزی، نصب شده‌اند. تهیه دستورالعمل تحویل حجمی آب در شبکه‌های آبیاری به طور مشترک با وزارت جهاد کشاورزی و کمیته تخصصی کارگروه ملی سازگاری با کم‌آبی	سایر	عدم تدوین الگوی کشت بهینه
۷	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۲ / الف	الف- موضوع خاص راهبردی آب	وزارت نیرو	در این زمینه اعتباراتی علاوه بر اعتبارات مندرج در قانون بودجه سنواتی برای بخش آب تخصیص داده نشده است. همچنین برنامه‌های بخش آب در قالب اقتصاد مقاومتی به ستاد فرماندهی ارسال شده و متناسب با بودجه تخصیص یافته، نسبت به اجرای پروژه‌ها اقدام شده است.	تخصیص ناکافی اعتبارات پیش‌بینی شده	-
۸	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۷ / ب / ۲	۲- طراحی و اجرای طرح‌های (پروژه‌های) دفع بهداشتی فاضلاب در روستاها با اولویت روستاهای واقع در حریم رودخانه‌ها، تالاب‌ها، سدها و روستاهایی که به دلیل نفوذپذیری کم اراضی دفع فاضلاب در آنها دچار مشکل می‌باشد از طریق بخش خصوصی	وزارت نیرو	در این زمینه در سال‌های گذشته جهت اجرای تأسیسات فاضلاب در ۱۱۱ روستای دارای اولویت کشور با تأمین مالی از طریق بانک توسعه اسلامی، مناقصه برگزار و ۵ پیمانکار بین‌المللی انتخاب شده‌اند. علاوه بر این روستاها عملیات اجرایی در ۷۵ روستای دارای اولویت کشور نیز از محل اعتبارات ملی در سال ۱۳۸۷ دارای	سایر	کوچک بودن مقیاس تأسیسات فاضلاب در روستاها و در نتیجه حجم کم پساب تولیدی که سبب عدم جذابیت ورود بخش خصوصی در این زمینه می‌شود.

بخش هشتم: کشاورزی / فصل سی‌ام: آب □ ۱۱۹

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					ردیف شده و عملیات اجرایی آن در سال ۱۳۸۸ آغاز شده است. در همین راستا در سال مالی ۱۳۹۷، عملیات اجرایی در ۳۲ روستا به اتمام رسیده است. با توجه به برنامه زمانی ارائه شده توسط شرکت‌های آب و فاضلاب روستایی استان‌های مختلف و پیشرفت فیزیکی طرح، مقرر است تا پایان سال مالی ۱۳۹۸، تأسیسات فاضلاب ۹ روستا تکمیل و افتتاح گردد. گفتنی است در این ارتباط تاکنون اقدام خاصی از طریق بخش خصوصی صورت نگرفته است.	حمایت ناکافی از بخش خصوصی	عدم رغبت بخش خصوصی برای اجرای امر
					در این زمینه با پیگیری طرح احیاء و تعادل بخشی منابع آب زیرزمینی، در سال ۱۳۹۷، ۶۰۱ میلیون مترمکعب از طریق پمپ و مسلوب‌المنفعه نمودن چاه‌های غیرمجاز و جلوگیری از اضافه برداشت چاه‌های غیرمجاز، صرفه‌جویی شده است که از این میزان ۴۵۷ میلیون مترمکعب از طریق انسداد چاه‌ها و ۱۴۴ میلیون مترمکعب از طریق جلوگیری از اضافه برداشت بوده است. همچنین لازم به ذکر است در جهت کنترل برداشت از منابع آب زیرزمینی نیز در سال ۱۳۹۷، ۶۳۴۳ حلقه چاه به کنتور مجهز شده‌اند. همچنین پیش‌نویس دستورالعملی در این زمینه نیز تدوین گردیده که ابلاغ آن در سال ۱۳۹۸ انجام خواهد شد.	تخصیص ناکافی اعتبارات پیش‌بینی شده	عدم تخصیص به موقع اعتبارات در فصول اجرایی و نیز عدم تخصیص نقدی (به لحاظ انجام امر از طریق بودجه عمومی)
۹	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۵ / ح	دولت مکلف است به منظور مقابله با بحران کم‌آبی، راهسازی حقابه‌های زیست‌محیطی برای پایداری سرزمین، پایداری و افزایش تولید در بخش کشاورزی، تعادل بخشی به سفره‌های زیرزمینی و ارتقای بهره‌وری و جبران تراز آب، به میزانی که در سال پایانی اجرای قانون برنامه یازده میلیارد مترمکعب شود، اقدامات زیر را به عمل آورد: نصب کنتور هوشمند و حجمی آب با اعطای تسهیلات از وجوه اداره شده بر روی چاه‌های دارای پروانه بهره‌برداری تا پایان اجرای قانون برنامه	وزارت نیرو	در این زمینه با پیگیری طرح احیاء و تعادل بخشی منابع آب زیرزمینی، در سال ۱۳۹۷، ۶۰۱ میلیون مترمکعب از طریق پمپ و مسلوب‌المنفعه نمودن چاه‌های غیرمجاز و جلوگیری از اضافه برداشت چاه‌های غیرمجاز، صرفه‌جویی شده است که از این میزان ۴۵۷ میلیون مترمکعب از طریق انسداد چاه‌ها و ۱۴۴ میلیون مترمکعب از طریق جلوگیری از اضافه برداشت بوده است. همچنین لازم به ذکر است در جهت کنترل برداشت از منابع آب زیرزمینی نیز در سال ۱۳۹۷، ۶۳۴۳ حلقه چاه به کنتور مجهز شده‌اند. همچنین پیش‌نویس دستورالعملی در این زمینه نیز تدوین گردیده که ابلاغ آن در سال ۱۳۹۸ انجام خواهد شد.	سایر	عدم همکاری مطلوب در کاستن از مصارف و عدم کاهش سطح کشت اراضی و محدودیت در تجهیزات و تکنولوژی
					تدوین الگوی کشت توسط وزارت جهاد کشاورزی نهایی نشده است. در صورت تدوین الگوی کشت برای مناطق مختلف این امر در فرآیند	عدم همکاری دستگاه‌های مرتبط	عدم همکاری بهره‌برداران در نصب کنتور
۱۰	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۵ / ر	وزارت نیرو موظف است تخصیص آب را مطابق طرح الگوی کشت در اختیار کشاورزان قرار دهد.	وزارت نیرو	تدوین الگوی کشت توسط وزارت جهاد کشاورزی نهایی نشده است. در صورت تدوین الگوی کشت برای مناطق مختلف این امر در فرآیند	تخصیص ناکافی اعتبارات پیش‌بینی شده	عدم تدوین الگوی کشت بهینه

۱۲۰ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					تخصیص آب موردنظر قرار خواهد گرفت.		
					در خصوص اصلاح نظام بهره‌برداری آب آشامیدنی، شاخص‌های مربوطه تدوین و احصا شده‌اند. همچنین شاخص آب بدون درآمد به عنوان شاخص این بند، حدود ۲۴۸ بوده که نسبت به سال گذشته ثابت مانده است. لازم به ذکر است برای تحقق قسمت اول این ماده قانونی، ۱۲ شاخص تعریف شده است که آب بدون درآمد یکی از آن شاخص‌ها می‌باشد. سایر اقدامات انجام شده در این زمینه (در قالب ۱۱ شاخص دیگر) را می‌توان به شرح زیر برشمرد: •ارتقای ۱۵ باب تصفیه‌خانه فاضلاب •اصلاح و بازسازی ۹۹ کیلومتر شبکه‌های جمع‌آوری فاضلاب •ارتقاء و نوسازی تصفیه‌خانه‌های آب بیرجند، تصفیه‌خانه آبادان (۳۰) و تصفیه‌خانه شماره ۲ اهواز (۵۰) •بازسازی ۲۴۲۸ کیلومتر خطوط انتقال آب بزرگ کشور •هوشمندسازی سامانه‌های آب‌رسانی شهری (با نصب تجهیزات تله‌متری و اسکادا) در استان‌های خراسان رضوی (۲۵)، آذربایجان شرقی (۱۷)، کهگیلویه و بویراحمد (۲۴) و شهر مشهد (۴۱) •افزایش راندمان انرژی در بخش شهری ۶۱۶۷ و در بخش روستایی به ۴۹۳۹ •افزایش ظرفیت تولید برق از طریق نیروگاه ۲۵ مگاواتی خط انتقال چشمه روزیه سمنان •ممیزی انرژی و طراحی مجدد تأسیسات آب و	ایرادات ناشی از نحوه قانون‌گذاری	شفاف نبودن متن قانون
						طولانی بودن فرآیند دریافت تسهیلات از سوی بانک‌ها و اخذ وثایق سنگین از سرمایه‌گذاران	طولانی بودن فرآیند اخذ مجوزهای موردنیاز
				وزارت نیرو		تخصیص ناکافی اعتبارات پیش‌بینی شده	کمبود منابع مالی در خصوص خرید تضمینی آب
۱۱	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۶ / الف	دولت مکلف است اقدامات لازم را با رعایت سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی در جهت اصلاح نظام بهره‌برداری آب آشامیدنی، بهره‌وری استحصال و بهره‌وری مصرف آن را حداقل معادل سی درصد (۳۰٪) ارتقاء دهد و نیز حداقل سی درصد (۳۰٪) آب آشامیدنی مناطق جنوبی کشور را از طریق شیرین کردن آب دریا تا پایان اجرای قانون برنامه تأمین نماید.				

بخش هشتم: کشاورزی / فصل سی‌ام: آب □ ۱۲۱

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					<p>فاضلاب شهری در ۱۳۷۶ فقره انشعاب و ۲۱۱۲ فقره در بخش روستایی • اجرای برنامه‌های آموزشی (آگاهی بخشی) • تدوین الگوی مصرف آب بر اساس شرایط جدید کشور برای کلیه شهرها و ارائه و تصویب آن در کارگروه ملی سازگاری با کم‌آبی • خریداری و نصب ۱۳۱۹۱۶ دستگاه تجهیزات کاهنده مصرف • در خصوص تأمین آب شرب از طریق نمک‌زدایی نیز در سال ۱۰۱۳۹۷ طرح تأسیسات نمک‌زدایی دژگان، نیاسر، بستانه، شناس، سیریک، بندرعباس، بندرترکمن و گمیشان، بندرلنگه، بوشهر و آستانه اشرفیه با ظرفیت ۱۶.۱۷ میلیون مترمکعب در سال با استفاده از مکانیزم BOO به بهره‌برداری رسیده است و ۱۲ طرح تأسیسات آب‌شیرین‌کن شامل: مجموعه شماره یک بوشهر، مجموعه شماره ۲ بوشهر، تأمین آب شرب لامرد، نوش‌آباد، سفیدشهر، فاز چهارم زاهدان، حمیران، ساحلی، مهدی آباد-آوین، چوبنده، تنگستان و عسلویه با ظرفیت تولید ۲۰.۷ میلیون مترمکعب آب در سال نیز با استفاده از همین مکانیزم، در مرحله پیش‌نویس و عقد قرارداد بوده است.</p>		
۱۲	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۶ / الف / تبصره	وزارت نیرو موظف است تا پایان اجرای قانون برنامه تمهیدات لازم را جهت تأمین، طراحی و ساخت حداقل معادل هفتاد درصد (۷۰) آب‌شیرین‌کن‌های مورد	وزارت نیرو	<p>در این زمینه تدوین نقشه راه فناوری‌های نمک‌زدایی توسط مؤسسه تحقیقات آب وزارت نیرو انجام شده که در پایان سال ۱۰۱۳۹۷ درصد پیشرفت فیزیکی داشته است و نتایج حاصل از این سند، در</p>	سایر	- انجام کار توسط بخش خصوصی و عدم دخالت چندان وزارت نیرو در ارتقای فناوری‌های

۱۲۲ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			نیاز در شهرهای حوزه خلیج فارس و دریای عمان را از جمله از طریق خرید تضمینی آب شیرین شده و نیز مدیریت هوشمند و تجمیع خرید آب شیرین کن از طریق انتقال فناوری به داخل انجام دهد. مدیریت انتقال فناوری از طریق جهاد دانشگاهی، دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی و شرکت های دانش بنیان انجام می‌شود.		برنامه‌ریزی بومی‌سازی فناوری های آب شیرین کن، قابل بهره‌برداری می‌باشد. با توجه به اینکه سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در یک فرآیند رقابتی در قالب قراردادی BOO و BOT با مکانیزم خرید تضمینی نسبت به نمک‌زدایی و تأمین آب شرب اقدام می‌کنند، نیاز است تا با ایجاد انگیزه، تمایل و رغبت آنها به استفاده از ظرفیت‌های موجود و ایجاد شده توسط شرکت‌های دانش بنیان، مراکز پژوهشی و دانشگاهی و تولیدکنندگان داخلی جلب شود که در این خصوص مکاتبات با وزارت صنعت، معدن و تجارت و سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران برای شناسایی آخرین ظرفیت‌های علمی و تخصصی و همچنین پتانسیل ساخت داخل انجام شده و در حال پیگیری می‌باشد.	مربوطه - عدم تعریف فرآیند مشخص بین وزارت نیرو و شرکت‌های دانش بنیان و دانشگاه‌ها	
			اقدامات سیاسی، اقتصادی و عمرانی لازم برای تثبیت، استمرار و افزایش حقابه به رودخانه‌های مشترک و مرزی مانند هیرمند و تأمین حقابه زیست‌محیطی آنها	وزارت نیرو	- برگزاری اجلاس نوزدهم کمیته مشترک کمیساران آب هیرمند با طرف افغان در دی ماه سال ۹۷ در شهر تهران - با پیگیری وزارت نیرو ارسال یادداشت اعتراض وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران به طرف افغان در خصوص پیگیری حقابه هیرمند در ۴ نوبت در فروردین، اردیبهشت، تیر و شهریورماه سال ۹۷ - ادامه اجرای طرح‌های توسعه منابع آب و خاک نواحی مرزی غرب کشور در راستای تثبیت حقابه جمهوری اسلامی ایران - ترمیم و نگهداری دایک مرزی هورالعظیم با هدف حفظ منابع آب تالاب و	فرامرزی بودن آلودگی‌های صنعتی و غیرصنعتی (در خصوص ارس)	سایر
	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۸ / ض			تخصیص ناکافی اعتبارات پیش‌بینی شده	کمبود اعتبارات	۱۳

بخش هشتم: کشاورزی / فصل سی ام: آب □ ۱۳۳

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					پیگیری تخصیص اعتبار برای این منظور - تأمین حقایق زیست محیطی تالاب هورالعظیم - پیگیری و برگزاری چندین جلسه توسط وزارت نیرو و وزارت نفت و نیز برگزاری جلسه شورایی آب در زمینه اصلاح رقوم ارتفاعی شبکه چاه های وزارت نفت به منظور ذخیره حداکثری سیلاب در تالاب هورالعظیم - برگزاری بیست و سومین اجلاس مشترک جمهوری اسلامی ایران و جمهوری ارمنستان جهت پایش، کاهش و رفع آلودگی از رودخانه مرزی ارس در مردادماه ۹۷ و در شهر ایروان - برگزاری چهل و هفتمین اجلاس سالانه جمهوری اسلامی ایران و جمهوری آذربایجان به منظور بهره برداری از منابع آب و انرژی رودخانه مرزی ارس در خردادماه ۹۷ و در شهر تبریز		
۱۴	قانون برنامه ششم توسعه	ماده / ۱۱۲ ت	دولت موظف است از سال اول اجرای این قانون، در قالب قرارداد ۱۹۷۵ میلادی (موضوع قانون عهدنامه مربوط به مرز دولتی و حسن همجواری بین ایران و عراق مصوب ۱۳۵۵/۲/۲۹) و قوانین مربوطه و در قالب بودجه سنواتی، حداقل سالانه بیست و پنج درصد (۲۵٪) نسبت به لایروبی اروندرود و توسعه سواحل آن اقدام نماید به طوری که در پایان چهار سال به اتمام برسد.	وزارت نیرو	- لایروبی اروندرود بایستی در قالب قرارداد ۱۹۷۵ و از طریق یک اقدام مشترک با دولت عراق صورت پذیرد. در این راستا، با سفر آقای دکتر روحانی رئیس جمهور محترم به عراق، در بیانیه مشترک ۲۱ اسفند ۱۳۹۷ رؤسای جمهور دو کشور، توافق شده است که عملیات مشترک پاک سازی و لایروبی شط العرب به منظور بازگرداندن کانال اصلی قابل کشتیرانی (تالوگ) بر اساس عهدنامه ۱۹۷۵ و پروتکل مربوطه آن در اسرع وقت آغاز شود. پیرو این بیانیه، اولین اجلاس مشترک هماهنگی در تاریخ ۹۸/۰۲/۲۹ در خرمشهر	سایر	- با توجه به اختلاف نظر در زمینه تفسیر بیانیه مذکور، مقرر شده است موضوع از رؤسای جمهور دو کشور استعلام و تعیین تکلیف شود.
					عدم تخصیص اعتبارات برای ساماندهی رودخانه مرزی اروندرود	عدم همکاری دستگاه های مرتبط	

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					برگزار و متعاقب آن، دو نشست کارگروه موقت فنی با هدف فراهم کردن مقدمات لایروبی مشترک اروندرود در تهران و بغداد برگزار گردیده است. - ساماندهی و تثبیت کناره رودخانه اروند در ساحل ایران - صدور چندین مورد مجوز برای فعالیتهای توسعه‌ای حاشیه اروند با اعمال اصلاحات لازم از جمله توسعه فعالیت شرکت نفت ایرانول در حاشیه اروند، مرمت و نوسازی اسکله پالایشگاه آبادان، بررسی خط پروژه پیشنهادی برای ساماندهی رودخانه اروند در محدوده جزیره مینو، مجوز تغییر طرح کانال زهکش روباز در جزیره مینو برای انجام فعالیتهای توسعه‌ای منطقه آزاد اروند در حاشیه اروندرود		

مأخذ: وزارت نیرو

۲- گزارش عملکرد اهداف کمی

عملکرد اهداف کمی بخش آب در سال ۱۳۹۷ به شرح مندرج در جدول (۸) بوده و تحلیل عملکرد این اهداف نیز در این قسمت ارائه شده است:

• احداث سد‌ها (غیرمرزی و مرزی)

با توجه به قرارگیری کشور در منطقه خشک و نیمه‌خشک جهان (به نحوی که ۷۵٪ مساحت آن در منطقه خشک و نیمه‌خشک و تنها ۲۵٪ مساحت آن خارج از این منطقه قرار گرفته است) و نیز با توجه به پراکنش ناهمگون بارش و عدم انطباق فصول بارش با فصول مصرف، یکی از راهکارهای تأمین آب پایدار برای مصارف مختلف و ذخیره‌سازی بارش‌های

نابهنگام، احداث سدها می‌باشد. در این راستا هدف اصلی از برنامه تأمین آب، کنترل، تنظیم و بهره‌برداری مطمئن از منابع آبی کشور از طریق احداث سدهای مخزنی بر روی رودخانه‌های داخلی کشور می‌باشد. البته ذکر این نکته ضروری است که با توجه به آن که اغلب ساختگاه‌های اصلی و مناسب برای سدسازی طی دهه‌های اخیر مورد استفاده قرار گرفته، دیگر نمی‌توان مانند گذشته به مقوله سدسازی نگاه کرد. مسلماً مدیریت بهینه منابع آب و ارتقای بهره‌وری مصرف آب در شرایط کنونی و آینده، اهمیت ویژه‌ای داشته و لازم است تا ضمن ساخت سدهای ضروری بخصوص برای تأمین آب شرب، بیشتر انرژی را به سمت کارهای نرم‌افزاری و مدیریت بهینه هدایت نماییم. در سال ۱۳۹۷، در سطح حوضه‌های آبریز غیرمرزی، تنها یک سد با حجم مخزن ۶.۹ میلیون مترمکعب و ظرفیت آب تنظیمی ۵.۴ میلیون مترمکعب به بهره‌برداری رسیده است که مشخصات آن در جدول (۲) ارائه شده است:

جدول ۲- فهرست و مشخصات سدهای غیرمرزی افتتاح شده در سال ۱۳۹۷

ردیف	عنوان	دستگاه اجرایی	حجم مخزن (م.م.م)	آب قابل تنظیم سالانه (م.م.م)	ظرفیت اسمی نیروگاه (مگاوات)	زمان آگیری	زمان افتتاح
۱	سد بفراجرد خلخال (خانقاه)	آب منطقه‌ای اردبیل	۶.۹	۵.۴	-	۹۵/۱۲/۲۸	۹۷/۱۲/۲۸
	مجموع		۶.۹	۵.۴	-	-	-

از طرفی کنترل، تنظیم و بهره‌برداری مطمئن از منابع آب‌های خروجی از کشور یکی از برنامه‌های اصلی دولت و وزارت نیرو می‌باشد که اعتبارات مناسبی نیز از سال ۱۳۹۴ از منابع صندوق توسعه ملی، برای این امر اختصاص داده شده است که در سال ۱۳۹۷، مبلغ ۳۴۳۵۰ میلیارد ریال از این اعتبارات محقق شده است. در همین راستا در سال ۱۳۹۷، با افتتاح ۵ سد، به ظرفیت حجم آب مخازن سدهای کشور ۵۳۰ میلیون مترمکعب و به میزان حجم آب قابل تنظیم سدهای کشور نیز در این سال، ۸۹۲ میلیون مترمکعب افزوده شده است. اسامی و مشخصات این سدها به شرح جدول (۳) می‌باشد:

جدول ۳- فهرست و مشخصات سدهای مرزی افتتاح شده در سال ۱۳۹۷

ردیف	عنوان	دستگاه اجرایی	حجم مخزن (م.م.م)	آب قابل تنظیم سالانه (م.م.م)	ظرفیت اسمی نیروگاه (مگاوات)	زمان آبیگری	زمان افتتاح
۱	سد حاجیلرچای	آب آذربایجان شرقی	۴۸.۹	۶۱	-	۹۷/۱۲/۲۸	۹۷/۱۲/۲۸
۲	سد قزل داش (چندیر)	آب خراسان شمالی	۱۲.۲۴	۷۶	-	۹۶/۰۴/۲۲	۹۷/۱۲/۲۸
۳	سد جامیشان	آب کرمانشاه	۵۱.۶۸	۳۹.۹	-	۹۶/۰۵/۰۳	۹۷/۱۲/۲۸
۴	سد ازگله (چنگربان)	آب و نیرو	۳۰.۲	۳۶.۹	-	۹۶/۱۲/۲۸	۹۷/۱۲/۲۸
۵	سد سردشت (ویسک)	آب و نیرو	۳۸۷	۷۴۷	۱۵۰	۹۶/۰۴/۰۱	۹۷/۱۲/۲۸
	مجموع		۵۳۰	۸۹۲.۴	۱۵۰	-	-

• انتقال و توزیع آب

احداث شبکه‌های آبیاری و زهکشی و کانال‌های انتقال آب از محل تأمین (سدها) تا محل مصرف (اراضی کشاورزی) یکی از اولین گام‌های ارتقای بهره‌وری آب در بخش کشاورزی و تأمین آب مطمئن برای این بخش می‌باشد که البته نسبت به احداث سدها، عقب‌ماندگی محسوسی دارد. این در حالی است که طی سال‌های اخیر، با توجه به اینکه حجم آورد رودخانه‌های کشور در اثر بروز خشکسالی‌های پی‌درپی، کاهش یافته، در بازنگری طرح‌های توسعه منابع آب، احجام منابع آب قابل تخصیص به بخش کشاورزی تغییرات اساسی یافته و لذا در بسیاری از مواقع سطح اراضی تحت پوشش شبکه‌ها کاهش یافته است. در همین راستا و با توجه به اعتبارات اختصاص یافته در سال ۱۳۹۷، ۵۱۹۱۰ هکتار شبکه آبیاری و زهکشی (۴۲۳۳۱ هکتار مرزی و ۹۵۷۹ هکتار غیرمرزی) احداث و ۹۰۳۴ هکتار نیز از شبکه‌های آبیاری و زهکشی اصلی نیمه مدرن به مدرن ارتقا یافته‌اند. اسامی و مشخصات شبکه‌ها به شرح جدول (۴) می‌باشد:

جدول ۴- فهرست و مشخصات شبکه‌های آبیاری و زهکشی افتتاح شده
در سال ۱۳۹۷

ردیف	نام طرح	دستگاه اجرایی	عملکرد احداث سال ۱۳۹۷		
			احداث	نیمه‌مدرن به مدرن	جمع
۱	ساختمان سد خداآفرین و قیزقله‌سی و شبکه آبیاری و زهکشی	آب منطقه‌ای آذربایجان شرقی	۰	۸۰۰	۸۰۰
۲	توسعه بهره‌برداری از رودخانه ارس در محدوده آذربایجان شرقی (گلفرج جلغا)	آب منطقه‌ای آذربایجان شرقی	۳۲۲۰	۰	۳۲۲۰
۳	شبکه آبیاری و زهکشی سیلوه	آب منطقه‌ای آذربایجان غربی	۴۷۳۳	۰	۴۷۳۳
۴	توسعه بهره‌برداری از رودخانه ارس در محدوده آذربایجان غربی	آب منطقه‌ای آذربایجان غربی	۲۰۷۰	۰	۲۰۷۰
۵	شبکه آبیاری و زهکشی غازان	آب منطقه‌ای آذربایجان غربی	۳۶۷۰	۰	۳۶۷۰
۶	شبکه آبیاری و زهکشی خداآفرین	آب منطقه‌ای اردبیل	۴۹۴۰	۲۸۶۰	۷۸۰۰
۷	شبکه آبیاری و زهکشی احمد بیگلو	آب منطقه‌ای اردبیل	۵۴۸	۲۵۲	۸۰۰
۸	شبکه آبیاری و زهکشی میمه	آب منطقه‌ای ایلام	۱۲۸	۱۳۷۲	۱۵۰۰
۹	شبکه آبیاری و زهکشی امیرآباد- رمشت	آب منطقه‌ای کردستان	۶۱۲	۰	۶۱۲
۱۰	شبکه آبیاری و زهکشی کاران	آب منطقه‌ای کردستان	۶۱۰	۶۹۰	۱,۳۰۰
۱۱	شبکه آبیاری و زهکشی زمکان (توت شامی)	آب منطقه‌ای کرمانشاه	۰	۳۰۰	۳۰۰
۱۲	شبکه آبیاری و زهکشی شرفشاه	آب منطقه‌ای کرمانشاه	۱۳۰۰	۰	۱۳۰۰
۱۳	مطالعه سامانه انتقال و شبکه‌های آبیاری و زهکشی مناطق گرمسیری	توسعه منابع آب و نیروی ایران	۲۰۵۰۰	۰	۲۰۵۰۰
۱۴	شبکه آبیاری و زهکشی مه‌ران (گاوی)	توسعه منابع آب و نیروی ایران	۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰
۱۵	شبکه آبیاری و زهکشی دالکی و کلل	آب منطقه‌ای بوشهر	۰	۱۲۶۰	۱۲۶۰
۱۶	شبکه آبیاری و زهکشی درودزن	آب منطقه‌ای فارس	۰	۵۰۰	۵۰۰
۱۷	شبکه آبیاری و زهکشی نهب	آب منطقه‌ای قزوین	۱۰۰۰	۰	۱۰۰۰
۱۸	انتقال آب و شبکه آبیاری و زهکشی جابدر و ولیعصر	آب منطقه‌ای لرستان	۲۰۰	۰	۲۰۰
۱۹	شبکه آبیاری و زهکشی ابوشان	آب منطقه‌ای لرستان	۲۰۰	۰	۲۰۰
۲۰	شبکه آبیاری و زهکشی مروک	آب منطقه‌ای لرستان	۲۸۴	۰	۲۸۴
۲۱	شبکه آبیاری و زهکشی گلورد نکا	آب منطقه‌ای مازندران	۵۰۰	۰	۵۰۰
۲۲	شبکه آبیاری و زهکشی البرز (پاشاکلا)	آب منطقه‌ای مازندران	۵۰۰	۰	۵۰۰
۲۳	شبکه آبیاری و زهکشی هرات	آب منطقه‌ای یزد	۵۰	۰	۵۰

۱۲۸ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	نام طرح	دستگاه اجرایی	عملکرد احداث سال ۱۳۹۷		
			احداث	نیمه مدرن به مدرن	جمع
۲۴	آبرسانی دشت امامزاده جعفر و خان احمد و دشت مور و ساماندهی رودخانه‌های باشت و دیل	آب منطقه‌ای کهگیلویه و بویراحمد	۱۰۰۰	۰	۱۰۰۰
۲۵	شبکه آبیاری و زهکشی جفیر	آب و برق خوزستان	۱۵۴۵	۰	۱۵۴۵
۲۶	شبکه آبیاری و زهکشی جره رامهرمز	آب و برق خوزستان	۵۰۰	۰	۵۰۰
۲۷	شبکه آبیاری و زهکشی زهره و بنه باشت	آب و برق خوزستان	۵۰۰	۰	۵۰۰
۲۸	شبکه آبیاری و زهکشی کرخه	آب و برق خوزستان	۲۰۰۰	۰	۲۰۰۰
۲۹	شبکه آبیاری و زهکشی آبادان	آب و برق خوزستان	۳۰۰	۰	۳۰۰
۳۰	شبکه آبیاری و زهکشی کارون بزرگ	آب و برق خوزستان	۱۰۰۰	۰	۱۰۰۰
مجموع			۵۱۹۱۰	۹۰۳۴	۶۰۹۴۴

آبرسانی به شهرها و روستاها و نیز صنایع کشور از مهم‌ترین برنامه‌ها و وظایف بخش آب کشور بوده و با جدیت در این بخش دنبال می‌شود. لذا اجرای طرح‌های آبرسانی همواره از اولویت‌های وزارت نیرو بوده و سعی می‌شود که متناسب با اعتبارات تخصیص یافته و نیز استفاده از روش‌های مختلف تأمین منابع مالی، اجرا و بهره‌برداری از این طرح‌ها در جهت تأمین آب شرب سالم برای آحاد جامعه و نیز تأمین آب برای ارتقای تولید ملی کشور، سرعت یابد. در همین راستا در سال ۱۳۹۷، جمعاً به میزان ۲۵۱ میلیون مترمکعب آبرسانی انجام شده است که ۱۲۳.۲۴ میلیون مترمکعب ناشی از افزایش تولید در اثر حفر چاه، کاهش هدررفت و افزایش ظرفیت تولید تأسیسات موجود در شرکت‌های آب و فاضلاب شهری، ۱۰۶.۸۴ میلیون مترمکعب ناشی از منابع تأمین آب جدید در شرکت‌های آب و فاضلاب روستایی، ۴.۷ میلیون مترمکعب از محل ساخت تصفیه‌خانه آب محلات (با ظرفیت ۱۲۹۶۰ مترمکعب در شبانه‌روز) و ۱۶.۱۷ میلیون مترمکعب نیز از محل بهره‌برداری از طرح‌های تأسیسات نمک‌زدایی احداث شده توسط بخش خصوصی می‌باشد. لازم به ذکر است که در سال ۱۳۹۷ و با استفاده از پتانسیل بخش خصوصی، ۱۲ طرح تأسیسات نمک‌زدایی به روش BOO (تأسیسات آب‌شیرین‌کن) با ظرفیت تولید ۲۰.۷ میلیون مترمکعب آب در سال نیز در مرحله پیش‌نویس و عقد قرارداد بوده که در جدول (۵)

جزئیات طرح‌های مذکور ارائه شده است. همچنین فهرست ۱۰ طرح تأسیسات نمک‌زدایی با ظرفیت ۴۴۳۱۴ مترمکعب در شبانه‌روز (۱۶.۱۷ میلیون مترمکعب) نیز در جدول (۶) نشان داده شده است.

در خصوص آبرسانی روستایی نیز با تخصیص ۵۲۵۰ میلیارد ریال از صندوق توسعه ملی و ۴۴۱۰ میلیارد ریال از محل بودجه عمومی در سال ۱۳۹۷، عملیات احداث تعداد ۶۴ مجتمع آبرسانی روستایی با ۳۷۹ روستا و جمعیت تحت پوشش ۱۶۸ هزار نفر جمعیت، خاتمه یافته است. همچنین ۲۴۰ پروژه آبرسانی تک‌روستایی نیز با ۲۷۸ روستا و جمعیت تحت پوشش ۲۰۷ هزار نفر عملیاتی شده و عملیات آبرسانی برای ۸۶۸ روستا با جمعیت ۵۴۲۸۰۰ نفر نیز در قالب مجتمع‌های در حال احداث (ادامه‌دار) انجام شده است.

**جدول ۵- طرح‌های عقد قرارداد شده تأسیسات نمک‌زدایی به روش BOO
(تأسیسات آب شیرین کن) در سال ۱۳۹۷**

ردیف	نام تأسیسات	ظرفیت اسمی تولید آب (مترمکعب در شبانه‌روز)
۱	مجموعه شماره ۱ بوشهر	۸۵۰۰
۲	مجموعه شماره ۲ بوشهر	۶۵۰۰
۳	تأمین آب شرب لامرد	۵۰۰۰
۴	نوش‌آباد	۱۱۰۰
۵	سفیدشهر	۲۴۰۰
۶	فاز چهارم زاهدان	۱۵۰۰۰
۷	حمیران	۱۶۰۰
۸	ساحلی	۱۵۰۰
۹	مهدی‌آباد- آوین	۱۵۰
۱۰	چوئیده	۲۵۰۰
۱۱	تنگستان	۷۵۰۰
۱۲	عسلویه	۵۰۰۰
	۱۲ پروژه	۵۶۷۵۰

جدول ۶- تأسیسات نمک‌زدایی بهره‌برداری شده در به روش BOO
(تأسیسات آب شیرین کن) در سال ۱۳۹۷

ردیف	نام تأسیسات	ظرفیت اسمی تولید آب (مترمکعب در شبانه‌روز)
۱	دزگان	۲۳۰۰
۲	نیاسر	۸۶۴
۳	بندرعباس (از کل ۱۰۰ هزار مترمکعب در شبانه‌روز)	۲۰۰۰۰
۴	سیریک	۳۷۵۰
۵	بستانه	۶۰۰
۶	شناس	۸۰۰
۷	بندر ترکمن و گمیشان	۹۵۰۰
۸	بندر لنگه	۲۰۰۰
۹	بوشهر	۲۵۰۰
۱۰	آستانه اشرفیه	۲۰۰۰
جمع	۷	۴۴۳۱۴

• بهره‌برداری

از اهم فعالیت‌های بخش آب، حفاظت و صیانت از منابع و نیز بهره‌برداری پایدار از این منابع می‌باشد. در همین راستا احیاء و تعادل بخشی منابع آب یکی از برنامه‌های اصلی بخش آب در راستای حفظ و صیانت از منابع آب زیرزمینی کشور می‌باشد. در همین راستا طی سال ۱۳۹۷، از طریق پر و مسلوب‌المنفعه نمودن ۱۵۰۰۶ چاه غیرمجاز، ۴۵۷ میلیون مترمکعب و از طریق جلوگیری از اضافه برداشت چاه‌های مجاز نیز حدود ۱۴۴ میلیون مترمکعب صرفه‌جویی شده است. به جهت حفظ شرایط فعلی آبخوان‌های کشور و جلوگیری از تخریب بیشتر آنها، ممنوعیت بهره‌برداری از ۴۰۵ محدوده مطالعاتی ادامه یافته است (حدود ۶۶٪ محدوده‌های مطالعاتی کشور به لحاظ بهره‌برداری ممنوعه هستند). در جهت کنترل برداشت از منابع آب زیرزمینی و با توجه به منابع مالی اختصاص یافته، ۶۳۴۳ کنتور روی چاه‌های مجاز دارای پروانه بهره‌برداری نصب شده است.

با توجه به اهمیت کنترل برداشت از منابع آب و در نتیجه استفاده بهینه از این منابع، تجهیز نقاط تحویل آب به ابزار اندازه‌گیری جریان یکی از ملزومات بخش آب می‌باشد. در همین راستا با توجه به اعتبارات محدود اختصاص یافته به این امر و هزینه بالای ساخت و نصب تجهیزات مذکور، طی سال ۱۳۹۷، ۴۶۵ نقطه تحویل به ابزار اندازه‌گیری حجمی جریان مجهز شده‌اند. از مباحث با اهمیت دیگر در این زمینه، اندازه‌گیری و پایش کمی و کیفی منابع و مصارف آب می‌باشد که در این راستا تأسیس، تجهیز و نیز نوین‌سازی و روزآمد کردن ایستگاه‌ها و شبکه سنجش، یکی از فرآیندهای ضروری می‌باشد. لذا در سال ۱۳۹۷، علاوه بر تولید آمار و اطلاعات پایه منابع آب در سطح ۲۸۵۰۰ ایستگاه، اقداماتی نظیر تأسیس ۳۱ ایستگاه آب و هواشناسی، مرمت و بازسازی ۴۸۲ ایستگاه آب و هواشناسی، نوین‌سازی ۹۰ ایستگاه پایش منابع آب سطحی و زیرزمینی، حفر ۱۸۴۰۷ چاه مشاهده‌ای جدید و ... انجام شده است.

• حفاظت و بهره‌برداری از رودخانه‌ها و سواحل

مطالعات تعیین حد بستر و حریم رودخانه‌ها و تالاب‌ها، نشانه‌گذاری حد بستر تعیین شده و اجرای عملیات ساماندهی و بهسازی مسیر رودخانه‌ها از جمله فعالیت‌های کلیدی در راستای حفاظت و بهره‌برداری از رودخانه‌ها و سواحل می‌باشد. هدف از این اقدامات حفاظت و صیانت از مجاری آبی و جلوگیری و کاهش خسارات احتمالی ناشی از وقوع سیلاب می‌باشد. در همین راستا در سال ۱۳۹۷، در حدود ۱۱۱ کیلومتر از رودخانه‌های کشور، ساماندهی (دیواره‌سازی) و یا لایروبی شده‌اند. همچنین مطالعه تعیین بستر و حریم رودخانه‌ها به میزان ۵۱۰۰ کیلومتر و مطالعه تعیین بستر و حریم تالاب‌ها، به میزان ۵۰۰ کیلومتر انجام شده است. اجرای عملیات پرگذاری حد بستر رودخانه‌ها و تالاب‌ها نیز به ترتیب به میزان ۵۰۰ و ۵۰ کیلومتر انجام شده است.

• مطالعات، تحقیقات و استانداردهای آب و آبفا

این برنامه به منظور انجام تحقیقات کاربردی در صنعت آب کشور، تولید و تعمیق دانش و فناوری در بخش آب و برطرف نمودن مسائل و مشکلات و نیز جهت تهیه استانداردها و نشریات کاربردی برای انجام مطالعات و یا اجرای طرح‌های آبی می‌باشد. در همین راستا طی

۱۳۲ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

سال ۱۳۹۷، ۱۳۵ پروژه تحقیقات کاربردی خاتمه یافته است. با توجه به کمبود اعتبارات و بدهی‌های پیشین به محققان، تلاش شده تا با توجه به منابع مالی اختصاص یافته، پروژه‌های نیمه‌تمام، تکمیل و نهایی شوند.

با توجه به نقش کلیدی ضوابط و معیارهای فنی در پیشبرد اهداف بخش آب و استانداردسازی اقدامات، موضوع تدوین استانداردها و معیارهای فنی بخش آب و آبفا از برنامه سوم تاکنون جزو شاخص‌های برنامه‌های توسعه کشور لحاظ شده است. در برنامه ششم توسعه نیز این شاخص به عنوان یکی از شاخص‌های برنامه‌ای لحاظ شده و تقریباً در تمامی سال‌ها، جزو شاخص‌های ارزیابی عملکرد نیز درج شده است. شایان ذکر است در برنامه ششم توسعه، هدف‌گذاری سالانه ۲۰ نشریه (اعم استانداردهای ابلاغ شده، استانداردهای ارسال شده برای چاپ به سازمان برنامه بودجه کشور و یا سازمان استاندارد و تحقیقات صنعتی کشور، پیش‌نویس‌های استانداردهای تهیه شده) مورد نظر قرار گرفته است. در جدول (۷) فهرست استانداردها و نشریات مربوطه ارائه شده است. قابل ذکر است طی سال ۱۳۹۷، ۹ نشریه داخلی نیز در قالب طرح ضوابط و معیارهای فنی صنعت آب تهیه و تدوین شده است. همان گونه که از جدول نیز مشهود است در مجموع در سال ۱۳۹۷، ۱۹ نشریه تهیه و تدوین و یا ابلاغ شده است.

جدول ۷- فهرست استانداردها، ضوابط و معیارهای فنی و نیز نشریات تدوین و انتشار یافته در سال ۱۳۹۷

ردیف	موضوع	شماره	زمان
فهرست استانداردهای ابلاغی			
۱	راهنمای تهیه گزارش‌های فنی و مالی و نحوه ارجاع کار در پروژه‌های مشارکتی در بخش آب و فاضلاب	۷۶۳	خرداد ۱۳۹۷
۲	دستورالعمل تعیین محدوده (حریم) کمی چاه‌ها و قنوت	۷۴۷	تیر ۱۳۹۷
۳	ضوابط عمومی طراحی شبکه‌های آبیاری و زهکشی (تجدیدنظر اول)	۲۸۱	بهمن ۱۳۹۷
۴	راهنمای نحوه ارتباط بیان منابع آب کشور با تجارت آب مجازی	۷۶۱	بهمن ۱۳۹۷
۵	شرح خدمات مهندسی نظارت بر مدیریت، بهره‌برداری و نگهداری سامانه‌های آبیاری و زهکشی (۹۷/۴۷۶۰۷/۷۰۰ مورخ ۱۳۹۷/۱۱/۰۹ معاون وزیر در امور آب و آبفا)	-	-

بخش هشتم: کشاورزی / فصل سی‌ام: آب □ ۱۳۳

ردیف	موضوع	شماره	زمان
پیش‌نویس‌های ارسال شده به سازمان برنامه و بودجه کشور			
۶	شرح خدمات مطالعات مرحله توجیهی طرح‌های آبیاری و زهکشی	۳۷۱-۳۷۲- ۳۷۳-۳۷۴	تیر ۱۳۹۷
۷	راهنمای تصفیه آب‌های سطحی (شماره یک: ضابطه‌های کدورت)	۴۴۶	بهمن ۱۳۹۷
۸	استفاده از پساب‌های شهری برای مصارف مختلف - ویژگی‌ها	۴۵۸	بهمن ۱۳۹۷
۹	راهنمای بیمه‌های مهندسی طرح‌های عمرانی و پروژه‌های زیربنایی (تهیه، ارزیابی، دریافت خسارت)	۴۵۱	اسفند ۱۳۹۷
نشریات داخلی			
۱۰	راهنمای عمق‌یابی مخازن سدها	۱۷۹ ن	خرداد ۱۳۹۷
۱۱	راهنمای چگونگی بررسی نشست زمین در نتیجه بهره‌برداری از آب‌های زیرزمینی	۱۸۰ ن	تیر ۱۳۹۷
۱۲	راهنمای بهسازی پی سدها	۱۸۳ ن	مرداد ۱۳۹۷
۱۳	روش استاندارد انجام آزمایش برش مستقیم روی نمونه‌های سنگی تحت بار عمودی ثابت	۱۸۲ ن	شهریور ۱۳۹۷
۱۴	راهنمای محاسبه هزینه استحصال آب زیرزمینی در مناطق کشور	۱۸۴ ن	مهر ۱۳۹۷
۱۵	حکمرانی آب	۱۸۵ ن	مهر ۱۳۹۷
۱۶	راهنمای مهندسی فاضلاب به صورت پرسش و پاسخ	۱۸۶ ن	آبان ۱۳۹۷
۱۷	راهنمای مدیریت برداشت مصالح رودخانه‌ای	۱۸۷ ن	آذر ۱۳۹۷
۱۸	راهنمای مطالعات میراث فرهنگی طرح‌های منابع آب	۱۸۸ ن	آذر ۱۳۹۷
۱۹	راهنمای مدیریت سیلاب شهری	۱۸۹ ن	بهمن ۱۳۹۷
پیش‌نویس‌های استاندارد تهیه شده			
۲۰	راهنمای طراحی شبکه‌های جمع‌آوری فاضلاب مکشی (تحت خلاء)	۴۴۸	اردیبهشت ۱۳۹۷
۲۱	راهنمای ارزیابی عملکرد سامانه‌های آبیاری تحت فشار و کم فشار	۴۴۹	اردیبهشت ۱۳۹۷
۲۲	راهنمای تعیین کاربری‌های مجاز در بستر و حریم رودخانه	۴۵۰	مرداد ۱۳۹۷
۲۳	راهنمای طراحی سدهای خاکی و سنگریزه‌ای	۴۵۳	شهریور ۱۳۹۷

۱۳۴ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	موضوع	شماره	زمان
۲۴	دستورالعمل طراحی شبکه جمع‌آوری فاضلاب تحت فشار	۴۵۴	مهر ۱۳۹۷
۲۵	راهنمای تصفیه آب‌های سطحی (شماره دو: انتخاب فرآیندهای تصفیه آب آشامیدنی بر پایه کیفیت آب خام) بر اساس رهنمود سازمان جهانی بهداشت در سال ۲۰۱۷	۴۵۵	آبان ۱۳۹۷
۲۶	راهنمای تعیین حد بستر و حریم، ساماندهی و زیباسازی رودخانه‌ها و مسیل‌های شهری	۴۵۶	بهمن ۱۳۹۷
۲۷	فهرست خدمات و شرح خدمات پایش کیفیت آب‌های زیرزمینی	۴۵۷	بهمن ۱۳۹۷
۲۸	فهرست خدمات مهندسی مرحله اجرای سدها (بازنگری اول)	۳۰۲	اسفند ۱۳۹۷
۲۹	فهرست خدمات مرحله توجیهی مقدماتی سدسازی (بازنگری اول)	۳۱۲	اسفند ۱۳۹۷

جدول ۸- عملکرد اهداف کمی

ردیف	عنوان هدف کمی	واحد اندازه‌گیری	عملکرد		سال ۱۳۹۷			میانگین رشد دوره (درصد)	عوامل عدم تحقق	توضیحات
			سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۶	هدف	عملکرد	درصد تحقق			
۱	توسعه منابع آب در رودخانه‌های آبریز کشور - توسعه منابع آب در حوضه‌های آبریز رودخانه‌های خروجی از کشور - حجم مخازن سدها (مرزی)	میلیون مترمکعب	۴۶۶	۱۹۷	۶۸۱	۵۳۰	۷۷.۸۳	۶۶۵	-	-
۲	انتقال و توزیع آب - احداث شبکه‌های آبیاری و زهکشی اصلی (غیرمرزی)	هکتار	۱۰,۸۰۰	۱۰,۶۹۰	۵۰,۴۳۷	۹,۵۷۹	۱۸.۹۹	۵۸۲-	عدم پیش‌بینی بار مالی مورد نیاز در قانون بودجه ستوانی	-
۳	حفاظت و بهره‌برداری از رودخانه‌ها و سواحل - اجرای عملیات ساماندهی رودخانه‌ها	کیلومتر	۱۰۱	۱۳۶	۹۲	۱۱۱	۱۲۰.۶۵	۴۸۳	-	-
۴	احیاء و تعادل بخشی منابع آب زیرزمینی - کنترل، نظارت و مسلوب‌المنفعه نمودن چاه‌های آب قاعد پروانه بهره‌برداری مضرب به مصالح عمومی، جلوگیری از اضافه برداشت چاه‌های مجاز و تبدیل پروانه‌های بهره‌برداری کشاورزی	میلیون مترمکعب	۹۱۹	۵۸۲	۲,۳۹۹	۶۰۱	۲۵.۰۵	۱۹.۱۳-	سایر	مشکلات اجتماعی در قطع برق چاه‌های دارای اضافه برداشت و پر کردن چاه‌های غیرمجاز کمبود اعتبار لازم برای انجام فعالیت‌های سازهای و غیرسازهای، طرح تعادل بخشی، تغذیه مصنوعی و پخش سیلاب

بخش هشتم: کشاورزی / فصل سی ام: آب □ ۱۳۵

ردیف	عنوان هدف کمی	واحد اندازه گیری	عملکرد		سال ۱۳۹۷			میانگین رشد دوره (درصد)	عوامل عدم تحقق	توضیحات
			سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۶	هدف	عملکرد	درصد تحقق			
۵	استفاده از پتانسیل بخش غیردولتی برای تولید آب/پساب - خرید تضمینی آب استحصالی و پساب تصفیه شده از بخش غیردولتی و کمک‌های فنی و اعتباری طرح‌های تأمین و انتقال آب توسط بخش غیردولتی (آیفا)	میلیون مترمکعب	۹۵.۴	۱۳.۸	۵۰	۱۸.۵	۳۷	۵۵.۹۶-	طولانی بودن فرایند اخذ تسهیلات از سوی بانکها و اخذ و لایق سنگین از سرمایه‌گذاران	
۶	مطالعات، تحقیقات و استانداردهای آب و آیفا - تدوین استانداردها و معیارهای فنی	نشریه	۳۲	۳۰	۲۰	۱۹	۹۵	۷۰.۷-	-	
۷	مطالعات، تحقیقات و استانداردهای آب و آیفا - تحقیقات کاربردی	پروژه	۸۰	۶۵	۱۷۷	۱۳۵	۷۶.۳۷	۲۹.۹	سایر	
۸	بهبود بهره‌برداری - بازسازی خطوط انتقال آب بزرگ کشور	کیلومتر	-	۷	۱۵	۲۴.۲۸	۱۶۱.۸۷	۲۴۶.۸۶	-	
۹	توسعه منابع آب در حوضه‌های آبریز رودخانه‌های خروجی از کشور - ظرفیت آب تنظیمی سد‌ها (مرزی)	میلیون مترمکعب	۱,۳۵۴	۲۲۸	۲۹۴	۸۹۲	۳۰۳.۴	۱۸.۸۳-	-	
۱۰	مانیتورینگ شبکه و ارزیابی منابع و مصارف آب	درصد	-	۶	۲۰.۸	۱۵	۷۲.۱۲	-	سایر	
۱۱	بهبود بهره‌برداری - مرمت و بازسازی اساسی و بهسازی شبکه‌های آبیاری و زهکشی	تعداد تأسیسات	۱۳۲	۲۵	۲۶	۲۶	۱۰۰	۵۵.۶۲-	-	
۱۲	حفاظت و بهره‌برداری از رودخانه‌ها و سواحل - اجرای عملیات ربرگذاری حریم سواحل دریا، دریاچه‌ها و تالاب‌ها	کیلومتر	۱۸۳	۲۱۴	۱,۱۷۵	۵۰	۴.۲۶	۴۷.۷۳-	تأخیر در تخصیص بودجه/ نقدینگی	
۱۳	تأمین آب - طرح‌های کوچک تأمین آب (استانی) - بهبود	میلیون مترمکعب	۳۴.۱	۸۷	۱۷۳	۸۷	۵۰.۲۹	۹۰	سایر	
۱۴	بهبود بهره‌برداری - ارتقاء ایمنی، علاج بخشی مرمت و بازسازی سد‌های مخزنی	تعداد سد	۱۱۸	۱۲۵	۱۳۰	۱۲۸	۹۸.۴۶	۴.۱۵	-	

۱۳۶ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان هدف کمی	واحد اندازه‌گیری	عملکرد		سال ۱۳۹۷			میانگین رشد دوره (درصد)	عوامل عدم تحقق	توضیحات
			سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۶	هدف	عملکرد	درصد تحقق			
۱۵	بهبود بهره‌برداری - تجهیز نقاط به ابزار اندازه‌گیری جریان	تعداد نقاط	۵۸۳	۴۹۰	۱,۵۳۶	۴۶۵	۳۰.۳۷	سایر	عدم وجود توانمندی و ظرفیت لازم در داخل کشور برای تولید ابزار موردنیاز اندازه‌گیری جریان و محدود بودن شرکت‌های فعال در زمینه اجرای تجهیز نقاط به ابزار اندازه‌گیری	
۱۶	ارتقای کاربرد فناوری‌های نوین در بخش آب	درصد	-	-	۲۰.۹	۱۸	۸۶.۱۲	-	-	
۱۷	حفاظت و بهره‌برداری از رودخانه‌ها و سواحل - اجرای عملیات روبرگذاری حد بستر رودخانه‌ها	کیلومتر	۴۷۸	۶۲۱	۳,۰۰۰	۵۰۰	۱۶.۶۷	سایر	محدودیت منابع مالی و مشکلات اجتماعی ناشی از تجاوز به حریم رودخانه‌ها	
۱۸	تامین آب - حجم مخازن سدها (غیرمرزی)	میلیون مترمکعب	۲۴۰	۳۴۹	۹۶۴	۶۹	۰.۷۲	سایر	به بهره‌برداران نرسیدن طرح‌های پیش‌بینی شده	
۱۹	ارتقای همکاری‌های ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی در موضوع آب	درصد	-	۹.۸	۱۶.۵	۱۲	۷۲.۷۳	اعمال تحریم و موانع خارجی	-	
۲۰	مطالعات پایه منابع آب - طراحی شبکه اندازه‌گیری منابع آب کشور	درصد	-	-	۱۰	۵	۵۰	سایر	هزینه بالای تجهیزات موردنیاز محدودیت منابع مالی	
۲۱	استفاده از پتانسیل بخش غیردولتی برای تولید آب/سپاب - خرید تضمینی آب استحصالی و سپاب تصفیه شده از بخش غیردولتی (انفا) - احداث آب‌شیرین‌کن‌ها	میلیون مترمکعب	۴۱.۴	۱۲.۱۵	۱۵	۱۶.۱۷	۱۰.۷۸	سایر	-	
۲۲	بهبود بهره‌برداری - مدیریت کیفیت منابع آب در سطح حوضه آبریز کشور	درصد	-	۵	۲۲	۱۸.۸	۸۵.۴۵	-	-	
۲۳	ارتقای نظام مدیریت و بهره‌برداری بهینه از منابع و تأسیسات آبی	درصد	-	۷.۴	۱۰.۴	۵	۴۸.۰۸	سایر	محدودیت منابع مالی	
۲۴	توسعه منابع آب در حوضه‌های آبریز رودخانه‌های خروجی از کشور - احداث شبکه‌های آبیاری و زهکشی اصلی (مرزی)	هکتار	۵۵,۴۰۰	۵۶,۰۳۳	۷,۵۰۰	۴۲,۳۳۱	۵۶۴.۴۱	سایر	-	
۲۵	بهینه‌سازی ساختار مدیریت آب کشور	درصد	-	۵	۲۰.۸	۱۰	۴۸.۰۸	سایر	پیچیدگی تدوین ساختار و چند انقباطه بودن موضوع و عدم تصمیم‌گیری در خصوص ساختار بهینه	

بخش هشتم: کشاورزی / فصل سی ام: آب □ ۱۳۷

ردیف	عنوان هدف کمی	واحد اندازه گیری	عملکرد		سال ۱۳۹۷			میانگین رشد دوره (درصد)	عوامل عدم تحقق	توضیحات
			سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۶	هدف	عملکرد	درصد تحقق			
۲۶	تامین آب - طرح های کوچک تامین آب (استانی) - توسعه	میلیون مترمکعب	۶۱٫۶	۲۱	۱۲	۱۵	۱۲۵	-۵۰٫۶۵	-	-
۲۷	حفاظت و بهره برداری از رودخانه ها و سواحل - تعیین حد بستر و حریم رودخانه ها و مرحله اول ساماندهی	کیلومتر	۱٫۸۵۰	۴۰٫۷۰	۶٫۰۰۰	۵٫۱۰۰	۸۵	۶۶٫۰۳	-	-
۲۸	بهبود بهره برداری ساختار اقتصاد آب کشور	درصد	-	۳٫۱	۱۰٫۲	۱۰	۹۷٫۰۹	-	-	-
۲۹	تکمیل و تجهیز ایستگاه های اندازه گیری و پایش کمی و کیفی منابع آب سطحی و زیرزمینی	درصد	-	۱۸	۱۸٫۲	۵	۲۷٫۳۲	-	تخصیص ناکافی اعتبارات پیش بینی شده	-
۳۰	تامین آب - ظرفیت آب تنظیمی سد ها (غیرمزرزی)	میلیون مترمکعب	۲۰۷	۱۱۲	۴۰٫۶	۵٫۴	۱٫۳۳	-۸۳٫۸۵	سایر	محدودیت منابع مالی
۳۱	احیاء و تعادل بخشی منابع آب زیرزمینی - تجهیز چاه ها به ابزار اندازه گیری هوشمند	دستگاه	۴٫۴۰۸	۴٫۲۱۵	۱۸۷٫۵۶۳	۶٫۳۳۳	۳٫۳۸	۱۹٫۹۶	سایر	کمبود اعتبار لازم برای انجام فعالیت های سازه ای و غیرسازه ای طرح تعادل بخشی، تعدیه مصنوعی و پخش سیلاب
									سایر	مشکلات اجتماعی در قطع برق چاه های دارای اضافه برداشت و پر کردن چاه های غیرمجاز
۳۲	بهبود بهره برداری - ارتقاء و نوسازی تصفیه خانه های آب (بخشی از فرآیندها در هر سال)	تعداد	-	۴	۳	۳	۱۰۰	-۲۵	-	-
۳۳	حفاظت و بهره برداری از رودخانه ها و سواحل - تعیین حد بستر و حریم سواحل دریا، دریاچه ها و تالاب ها	کیلومتر	۲۲۱	۱٫۳۹۷	۹۰۰	۵۰۰	۵۵٫۵۶	۵۰٫۴۱	سایر	مشکلات اجرایی
۳۴	سامانه جامع یکپارچه منابع آب کشور	درصد	-	۲٫۹	۱۱٫۸	۲	۱۶٫۹۵	-	عدم پیش بینی بار مالی مورد نیاز در قانون بودجه ستوانی	-
۳۵	انتقال و توزیع آب - آب رسانی به شهرها، روستاها و صنایع	میلیون مترمکعب	۱۳٫۶	۱۲۹	۳۰۰	۲۵۱	۸۳٫۶۷	۳۳۹٫۶	-	-

۱۳۸ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان هدف کمی	واحد اندازه‌گیری	عملکرد		سال ۱۳۹۷			توضیحات
			سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۶	هدف	عملکرد	درصد تحقق	
۳۶	احیاء و تعادل بخشی منابع آب زیرزمینی - تقویت آبخوان از طریق بازسازی، نگهداری و بهره‌برداری طرح‌های تغذیه مصنوعی و پخش سیلاب موجود	میلیون مترمکعب	۱۵	۳۴.۲۲	۲۱	۰	۰	رویکرد به اجرای این طرح‌ها تغییر یافته است.
۳۷	جایگزینی پساب با چاه‌های کشاورزی در دشت‌های متنوعه	محدوده	۱	۹	۲۱	۱	۴.۷۶	فرآیندی پیچیده و زمان‌بر است و مسائل اجتماعی مرتبط بر آن نیز باید حل و فصل شود.

۳- بررسی عملکرد منابع مالی

مجموع اعتبارات مصوب بخش آب از کلیه منابع اعتباری (به استثنای اعتبارات استانی) در سال ۱۳۹۷ معادل ۳۸,۴۸۸,۸۵۸ میلیون ریال بوده که ۲,۲۳۴,۳۸۰ میلیون ریال آن هزینه‌ای و ۳۶,۲۵۴,۴۷۸ میلیون ریال آن تملک دارایی‌های سرمایه‌ای می‌باشد که نشان‌دهنده سهم ۵.۸ درصدی اعتبارات هزینه‌ای و ۹۴.۲ درصدی اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای می‌باشد. عملکرد تخصیص این بخش ۳۹,۲۰۶,۳۸۵ میلیون ریال می‌باشد که ۱,۴۰۵,۰۲۲ میلیون ریال آن مربوط به اعتبارات هزینه‌ای و ۳۷,۸۰۱,۳۶۳ میلیون ریال آن اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای می‌باشد.

همچنین این بخش از سایر منابع اعتباری اعم از قراردادهای مشارکتی، صندوق توسعه ملی، منابع داخلی شرکت‌های دولتی، فاینانس خارجی و صکوک ارزی، سرمایه‌گذاری بخش غیردولتی و تسهیلات بانکی عملکردی معادل ۷۰,۱۷۵,۰۶۲ میلیون ریال داشته است. لازم به ذکر است از اعتبارات صندوق توسعه مالی به طور عمده در طرح‌های اولویت‌دار مرزی و نیز آب‌رسانی به شهرها و روستاها هزینه شده است.

۱۴۰ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	محل تامین اعتبار	شماره برنامه	عنوان برنامه	دستگاه اجرایی	اعتبار سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			تخصیص سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			
					هزینه‌های سرمایه‌ای	تملك دارایی سرمایه‌ای	جمع	هزینه‌های سرمایه‌ای	تملك دارایی سرمایه‌ای	جمع	
۶	صندوق توسعه ملی	۱۳۰۷۰۰۵۰۰۰	برنامه مهندسی رودخانه‌ها و سواحل	-	-	-	-	-	-	۲۰۰,۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰
۷	منابع داخلی شرکت‌های دولتی	۱۳۰۷۰۰۶۰۰۰	برنامه بهبود بهره‌برداری و حفاظت از منابع آب	-	-	-	-	-	-	۱۱۴,۳۵۴	۱۱۴,۳۵۴
۸	صندوق توسعه ملی	۱۳۰۷۰۰۷۰۰۰	برنامه توسعه منابع آب در حوضه‌های آبریز رودخانه‌های مرزی و مشترک	-	-	-	-	-	-	۳۴,۳۵۰,۰۰۰	۳۴,۳۵۰,۰۰۰
۹	منابع داخلی شرکت‌های دولتی	۱۳۰۷۰۰۷۰۰۰	برنامه توسعه منابع آب در حوضه‌های آبریز رودخانه‌های مرزی و مشترک	-	-	-	-	-	-	۱۸,۳۰۱	۱۸,۳۰۱
۱۰	تسهیلات بانکی	۱۳۷۰۰۳۰۰۰	برنامه تامین آب	-	-	-	-	-	-	۶۳۵,۰۰۰	۶۳۵,۰۰۰
۱۱	سرمایه‌گذاری بخش غیردولتی	۱۳۷۰۰۳۰۰۰	برنامه تامین آب	-	-	-	-	-	-	۸۰۵,۳۷۴	۸۰۵,۳۷۴
۱۲	منابع داخلی شرکت‌های دولتی	۱۳۷۰۰۵۰۰۰	برنامه مهندسی رودخانه‌ها و سواحل	-	-	-	-	-	-	۳۵,۳۱۶	۳۵,۳۱۶
۱۳	جمع	-	-	-	-	-	-	-	-	۷۰,۱۷۵,۰۶۲	۷۰,۱۷۵,۰۶۲

۴- ارزیابی و پیشنهادها

۴-۱- تحلیل و بیان نقاط قوت و دلایل موفقیت

- پیگیری دریافت اعتبارات مورد نیاز
- استفاده از پتانسیل بخش خصوصی برای تسریع در اجرای طرح‌ها
- تلاش حداکثری برای تحقق اهداف
- وجود توانمندی‌های علمی و فنی برای ایجاد زیرساخت‌های لازم و نیز تعمیر و نگهداری از تأسیسات و نیز تدوین استانداردهای لازم
- وجود منابع انسانی متخصص در زمینه‌های آب
- وجود امکانات طبیعی و فنی لازم برای استفاده از آب‌های نامتعارف بخصوص منابع آب شور دریاها
- وجود اسناد بالادستی در مدیریت آب کشور از جمله: راهبردهای بلندمدت توسعه منابع آب کشور، سند چشم‌انداز بخش و ... و توجه به تدوین و یا اصلاح قوانین و مقررات
- انجام مطالعات طرح جامع آب کشور با رویکرد مدیریت بهم پیوسته منابع آب
- وجود بخش خصوصی توانمند برای سرمایه‌گذاری، طراحی، اجرای پروژه‌ها و بهره‌برداری از آنها

- وجود ساختار سیاست‌گذاری، نظارت و اجرایی در سه بخش ستادی، شرکت‌های مادر تخصصی و شرکت‌های استانی
- امکان ارائه طرح‌های مناسب برای اصلاح فرآیندهای مدیریت تولید، انتقال و توزیع آب
- تقویت رویکرد مدیریتی به مقوله آب بجای رویکرد صرفاً سازه‌ای بخصوص در مدیران ارشد بخش
- ظرفیت‌های نهادی و توان‌بخش آب در تدوین و ارائه انواع برنامه‌ها
- زیرساخت‌ها و تأسیسات گسترده موجود

۴-۲- تحلیل و بیان نقاط ضعف و دلایل عدم موفقیت

- عدم همکاری سایر دستگاه‌های اجرایی
- مسائل اقتصادی بخش آب علاوه بر مسائل مالی
- بروز تغییر اقلیم و خشکسالی که در کشور منجر به کاهش بارش‌ها و افزایش دما شده است
- مشکلات مربوط به کمبود منابع مالی
- عدم تأمین اعتبارات برای نصب کنتورهای هوشمند حجمی در راستای کنترل برداشت آب از منابع آب زیرزمینی
- عدم سودآوری سدها و سایر تأسیسات آبی و در نتیجه انباشت زیان شرکت‌ها و بدهی آنها به پیمانکاران و مشاوران
- بروز تعارضات بر سر استفاده بیشتر از منابع آب محدود
- گسترش شهرنشینی و افزایش جمعیت شهری و نیز توسعه شهرها و صنایع بدون توجه به مباحث آمایش سرزمین
- نبود جذابیت اقتصادی برای استفاده از مکانیزم خصوصی‌سازی و در نتیجه طولانی شدن طرح‌ها
- عدم هماهنگی منابع مالی در مقایسه با حجم برنامه‌های بخش آب
- عدم وجود الگوی کشت کشاورزی متناسب با اقلیم‌های مختلف و پتانسیل منابع آب
- حوضه‌های آبریز (علی‌رغم تأکیدات قانونی مکرر در این زمینه و نیز تأکید شورای عالی آب و تعیین و ابلاغ آب قابل برنامه‌ریزی زیرزمینی در هر یک از محدوده‌های مطالعاتی کشور)
- تجاوز به حریم و بستر رودخانه‌ها و مشکلات اجتماعی ناشی از آن

- عدم وجود جرائم بازدارنده برای مصرف‌کنندگان غیرمجاز و بیش از مجاز منابع آب
- عدم رعایت الگوی مصرف آب و بالا بودن سرانه مصرف
- فرهنگ غلط مصرف آب در روستاها و کمبود منابع آب جهت استفاده دام و طیور، فضای سبز و استفاده از آب شرب جهت این امور
- کاهش ظرفیت منابع آب و مشکلات جایگزین نمودن منابع برای تأمین آب شرب بخصوص به دلیل وابستگی تأمین آب شرب به منابع آب زیرزمینی
- بروز خشکسالی شدید در سال آبی ۹۶-۹۷ و نیاز فوری به منابع مالی جهت اجرای پروژه‌های اضطراری بخصوص در مورد تأمین آب شرب
- افزایش هزینه‌های تصفیه شیمیایی آب (مانند سامانه‌های حذف شوری و فلزات سنگین)
- عدم تعیین قیمت اقتصادی آب کشاورزی به عنوان یک عامل کاهش مصرف و در نتیجه عدم توجه کشاورزان به میزان آب مصرفی
- عدم الزام دستگاه‌های مصرف‌کننده آب در جهت کاهش مصارف در سطح منابع آب قابل برنامه‌ریزی
- افت کیفیت منابع آب و گسترش روند آلودگی منابع آب بخصوص در اثر فعالیت‌های کشاورزی و ورود زهاب‌های حاوی باقیمانده کودهای شیمیایی و سموم
- عدم تخصیص اعتبارات لازم برای تحویل حجمی آب در بخش آب سطحی و زیرزمینی

۴-۳- جمع‌بندی و ارزیابی

تحلیل عملکرد شاخص‌ها در بخش‌های قبلی ارائه شده است؛ اما در یک نگاه کلی می‌توان گفت؛ در بخش آب، شاخص‌های مربوط به توسعه منابع آب و خاک در حوضه‌های آبریز مرزی، اقدامات مرتبط با مهندسی رودخانه و عملیات ساماندهی رودخانه و تعیین حد بستر و حریم رودخانه‌ها، مرمت و بازسازی تأسیسات آبی در دست بهره‌برداری، تدوین استانداردها و ضوابط فنی، انجام تحقیقات کاربردی و نیز ارتقای همکاری‌های بین‌المللی بالاترین میزان تحقق را داشته‌اند. در این بخش مسائل و مشکلات بخش آب مورد ارزیابی قرار گرفته و دلایل تحقق و یا عدم تحقق اهداف بخش بیان و در ادامه پیشنهادهایی برای رفع مشکلات بخش آب ارائه شده است.

۴-۴- پیشنهادهای

- عدم تحمیل طرح‌های جدید با بهره‌وری پایین در بودجه سنواتی و پیگیری و اولویت‌بندی طرح‌های موجود در پیوست بودجه برای تأمین و تخصیص اعتبارات
- تنوع‌بخشی منابع مالی و استفاده از راهکارهای مختلف جذب سرمایه‌گذاری برای اجرای طرح‌های آبی
- تأمین منابع مالی ویژه برای حفاظت و صیانت از منابع آب زیرزمینی و اجرای کامل طرح احیاء و تعادل‌بخشی منابع آب زیرزمینی
- تدوین الگوی کشت مناسب توسط وزارت جهاد کشاورزی با همکاری وزارت نیرو متناسب با اقلیم مناطق به عنوان یک امر مهم در زمینه بهینه‌سازی مصرف آب
- فرهنگ‌سازی و اشاعه فرهنگ صحیح مدیریت مصرف آب از طرق مختلف
- تدوین جرائم بازدارنده برای مصرف‌کنندگان غیرمجاز و بیش از مجاز و نیز آلوده‌کنندگان منابع آبی
- جلب همکاری مسئولان استانی جهت اجرای برنامه‌ریزی‌های انجام شده توسط بخش آب و پرهیز از منفعت‌طلبی منطقه‌ای
- تصویب و تخصیص اعتبارات متناسب با حجم عملیات برنامه‌های بخش آب و توجه ویژه به تأمین اعتبارات این بخش با توجه به خاص و راهبردی بودن موضوع آب در برنامه ششم توسعه
- تسهیل استفاده از منابع مالی صندوق توسعه ملی جهت اجرای طرح‌های آب
- امکان تغییر اهداف سالانه متناسب با شرایط اقتصادی
- پرهیز از بخشی‌نگری و نیز نگرش منطقه‌ای به منابع آب و توسعه آن

بخش دهم
انرژی، صنعت و
معدن و بازرگانی

فصل سی و یکم

برق

مقدمه

یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های تمدن فعلی جهان، استفاده گسترده از انرژی الکتریکی است. صنعت برق به‌عنوان صنعت زیربنایی و مادر، نقش مهمی در توسعه اقتصادی و رفاه جوامع دارد. در طول چند دهه اخیر مصرف برق در فعالیت‌های مختلف جامعه گسترش چشمگیری یافته و امروزه زندگی بدون برق و تجهیزات برقی غیرقابل تصور است. برق در تمامی زوایای زندگی حضور یافته و علاوه بر شکوفایی اقتصادی سبب رفاه، امنیت و آسایش برای تک‌تک آحاد جامعه گردیده است. اهمیت برق از آن جهت است که به دلیل امکان به‌کارگیری تکنولوژی‌های مدرن‌تر و نیز ملاحظات زیست‌محیطی، در تمامی زمینه‌های فعالیت می‌تواند به عنوان انرژی مناسب انتخاب شود. در کشور ما نیز صنعت برق دارای جایگاه ویژه‌ای است. از سال ۱۳۶۳ شمسی که نخستین مولد برق وارد کشور شد تا امروز چهره صنعت برق ایران تغییر زیادی کرده است که به‌هیچ‌عنوان قابل‌مقایسه با شرایط فعلی نیست. اگر تاریخ صنعت برق کشور را به دو دوره ۱۰۰ ساله تا ۱۳۵۷ و ۴۰ ساله از ابتدای پیروزی انقلاب اسلامی تاکنون تقسیم کنیم، درحالی‌که طی ۱۰۰ سال ظرفیت نصب‌شده نیروگاهی کشور تنها به ۷ هزار و ۲۴ مگاوات رسیده بود این عدد ۴۰ سال بعد با افزایش بیش از ۱۱.۲ برابری به ۸۰ هزار و ۶۰۵ مگاوات رسید و کشور را از این نظر در جایگاه نخست منطقه خاورمیانه و رتبه چهاردهم دنیا قرار داد.

در حال حاضر بخش اعظمی از تجهیزات انتقال، فوق توزیع و توزیع برق و همچنین تجهیزات نیروگاه‌ها در داخل کشور تأمین‌شده و عمده فعالیت‌های صنعت برق با استفاده از تجهیزات و توانمندی‌های داخلی صورت می‌گیرد. بایستی توجه داشت که در برنامه توسعه صنعت برق کشور علاوه بر ملاحظات فنی و اقتصادی، حفظ محیط‌زیست و تنوع منابع برای تولید از جمله عواملی است که مدنظر مسئولان صنعت برق کشور است. لذا؛ امروزه انرژی‌های نو باوجود ناشناخته ماندن، به‌سرعت در حال گسترش و نفوذ است و غفلت از آن غیرقابل‌جبران خواهد بود. در این راستا، سیاست‌گذاران با درک اهمیت تولید انرژی از منابع تجدید پذیر

سرمایه‌گذاری‌ها را به‌سوی توسعه این نیروگاه‌ها سوق داده است، زیرا منافع اقتصادی و اجتماعی بسیار بالایی در مقایسه با سایر منابع تولید انرژی دارد.

۱- گزارش عملکرد احکام قانون برنامه

عملکرد ارائه شده در این قسمت شامل قوانین حاکم بر اجرای برنامه ششم توسعه بخش انرژی- برق است. این قوانین از لحاظ کمی شامل ۱۰ قانون در حوزه‌های مختلف مرتبط با بخش مذکور است که دستگاه‌های اجرایی گوناگون به‌عنوان مجری انتخاب شده‌اند. در مجموع برداشت‌ها نشان می‌دهد که غیر از موارد محدودی که به دلایل گوناگون، میزان عملکرد چندان مطلوب نیست، در بسیاری از موارد تحقق اهداف تعیین‌شده از روند مناسبی برخوردار است. در این راستا شرح عملکرد و دلایل و سایر نکات مربوط به این بخش در سال ۱۳۹۷ به تفکیک در جدول ذیل تشریح شده است:

جدول ۱- گزارش عملکرد احکام برنامه ششم و احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
۱	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۵ / ج	برق‌دار کردن چاه‌های کشاورزی دارای پروانه بهره‌برداری	شرکت مادر تخصصی توانیر	در سال ۱۳۹۷ اعتبار درآمد عمومی طرح فوق به میزان ۳۷۵۰۰ میلیون ریال بوده که کل اعتبار فوق جذب گردیده است؛ و از ۲۵۰۰۰ میلیون ریال اعتبار منابع داخلی طرح فوق مبلغ ۲۴۸۰۰ میلیون ریال جذب گردیده است.	-	-
۲	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۵ / ج / تبصره	منابع موردنیاز اجرای این بند از محل صرفه‌جویی در مصرف سوخت‌های فسیلی موضوع ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۲/۱ تأمین می‌گردد.	شرکت مادر تخصصی توانیر	در اجرای ماده «۱۲» قانون رفع موانع تولید و ارتقای نظام مالی کشور، شورای اقتصاد در مصوبه شماره ۱۵۶۱۵۷ مورخ ۱۳۹۳/۱۲/۱۰ و اصلاحیه‌های بعدی آن، شرایط پرداخت صرفه‌جویی سوخت را برای توسعه زیرساخت تأمین برق چاه‌های کشاورزی تعیین و مسئولیت اجرای آن را به شرکت بهینه‌سازی مصرف	محدودیت های فنی صنعت برق در شیوه های تدوین شده	سایر

بخش دهم: انرژی، صنعت و ... / فصل سی و یکم: برق □ ۱۴۹

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					سوخت محمول نموده است. همچنین تفاهم نامه پنج جانبه ای بین جهاد کشاورزی، شرکت بهینه سازی مصرف سوخت، شرکت پخش و پالایش فرآورده های نفتی ایران، معاونت آب وزارت نیرو و شرکت توانیر منعقد و وظایف هر یک تعیین گردید. در ضمن تعداد ۱۳۰ هزار حلقه چاه کشاورزی فاقد برق مشخص و شرکت بهینه سازی مصرف طی فراخوان عمومی تعداد ۵ سرمایه گذار بخش خصوصی را برای اجرای طرح های تأمین برق چاه های کشاورزی تأیید صلاحیت نموده است.		
۳	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۴۴ / ب / ۱	وزارت نیرو موظف است به منظور افزایش بازدهی و ضریب بهره وری نیروگاهها: موافقت اصولی برای ایجاد نیروگاهها با بازدهی پنجاه و پنج تا شصت درصد (۵۵ تا ۶۰) صادر نماید.	-	موافقت های اصولی در بازه اشاره شده صادر شده است.	-	-
۴	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۴۴ / ب / ۲	قیمت خرید برق را با توجه به سازوکار بازار در بورس تعیین نماید.	-	توسعه نیروگاه های تولید پراکنده بر مبنای بندهای مرتبط در دستورالعمل بند «ت» ماده «۴۸» قانون برنامه ششم توسعه در دست اقدام است.	-	-
۵	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۴۴ / ب / ۲ تبصره	آیین نامه اجرائی این بند توسط وزارتخانه های نیرو و نفت و سازمان تهیه می شود و به تصویب هیئت وزیران می رسد.	-	طی نامه شماره ۱۰۰/۳۰/۴۴۰۱۵/۹۷ مورخ ۱۳۹۷/۱۰/۱۱ وزیر محترم نیرو پیش نویس آیین نامه اجرائی بند ب ماده ۴۴ قانون برنامه ششم به سازمان برنامه و بودجه کشور ارسال شده است.	عدم تصویب / ابلاغ بخش نامه / آیین نامه	وزارت نیرو در حال تهیه آیین نامه اجرایی پیشنهادی با لحاظ نظرات وزارت نفت و سازمان برنامه و بودجه کشور می باشد.

۱۵۰ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/بند/جزء/ردیف/تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
۶	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۴۸ / ت	از طریق وزارت نیرو در طول اجرای برنامه نسبت به افزایش توان تولید برق تا بیست و پنج هزار مگاوات از طریق سرمایه‌گذاری مؤسسات عمومی غیردولتی، تعاونی و خصوصی اعم از داخلی و خارجی و یا منابع داخلی شرکت‌های تابعه یا به صورت روش‌های متداول سرمایه‌گذاری از جمله ساخت، بهره‌برداری و تصرف (BOO) و ساخت، بهره‌برداری و انتقال (BOT) اقدام نماید. خرید تضمینی برق بر اساس نرخ تعیین شده توسط شورای اقتصاد خواهد بود.	-	اقدامات اولیه جهت برگزاری مناقصه در ساختگاه محمودآباد اقدامات اولیه جهت تدوین فرمت قراردادهای خرید تضمینی جدید	-	-
۷	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۴۹	دولت موظف است از سال اول برنامه اقدامات لازم را در راستای تشکیل بازار منطقه‌ای و ایجاد قطب (هاب) منطقه‌ای برق به عمل آورد به طوری که شبکه برق کشور از شمال، جنوب، شرق و غرب به کشورهای همسایه متصل شود	-	اجرای آزمایشی طرح سنکرون نمودن شبکه‌های سراسری برق ایران و عراق، انجام مطالعه امکان‌سنجی افزایش ظرفیت صادرات برق به عراق از ۱۵۰۰ مگاوات فعلی به ۳۰۰۰ مگاوات، اجرای پروژه احداث ایستگاه (HVDC) در شهر وان ترکیه به ظرفیت ۶۰۰ مگاوات برای اتصال شبکه‌های سراسری برق ایران و ترکیه تا سال ۲۰۱۹ و افزایش ظرفیت ارتباط الکتریکی دو کشور را از ۴۴۰ مگاوات فعلی به ۶۴۰ مگاوات احداث خطوط ۴۰۰ کیلوولت جلفا-ایروان و هریس-ایروان تا سال ۲۰۱۹ جهت افزایش ظرفیت ارتباط الکتریکی بین ایران و ارمنستان از ۳۰۰	-	-

بخش دهم: انرژی، صنعت و ... / فصل سی و یکم: برق □ ۱۵۱

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					مگاوات فعلی به ۱۲۰۰، افزایش ظرفیت ارتباط الکتریکی ایران و جمهوری آذربایجان از ۴۰۰ به ۸۰۰ مگاوات در سال جاری به واسطه اتمام پروژه توسعه ۳۳۰ کیلوولت پست مغان و خط انتقال ۳۳۰ کیلوولت مغان - ایمنی. احداث خط ۳۳۰ کیلوولت دومداره پلان (چابهار) - بندر گوادر پاکستان تا سال ۲۰۲۰ جهت افزایش ظرفیت ارتباط الکتریکی بین ایران و پاکستان از ۱۰۰ مگاوات فعلی به ۵۰۰ مگاوات، انجام مطالعه امکان سنجی ارتباط الکتریکی ایران و عمان از طریق کابل زیر دریایی توسط شرکت مهندس مشاور مونتکو ایران در سال ۱۳۹۷ - ۱۳۹۸، انجام مطالعات کریدور شمال - جنوب فی مابین ایران، روسیه، گرجستان و ارمنستان توسط شرکت مهندس مشاور فیختنر آلمان، تشکیل جلسات هماهنگی به منظور راه اندازی بازار برق بین ایران و ترکیه، امضای تفاهم نامه سنکرون نمودن شبکه برق ایران - عراق - سوریه، تشکیل کارگروه ارتباط الکتریکی ایران - عراق - سوریه، انجام مذاکرات قراردادی و احداث نیروگاه مفری بر روی رودخانه ارس در سمت ارمنستان به منظور خرید تضمینی برق		
			دولت مکلف است سهم نیروگاه های تجدید پذیر و پاک با اولویت سرمایه گذاری بخش غیردولتی (داخلی و خارجی) با حداکثر استفاده از ظرفیت داخلی را تا	ساتبا	تا پایان سال ۱۳۹۷ مجموعاً ۷۰۰ مگاوات نیروگاه تجدید پذیر توسط دولت و بخش غیردولتی شامل موارد زیر در نقاط مستعد کشور، احداث و به بهره برداری رسیده است: نیروگاه بادی: ۲۸۴.۶ مگاوات نیروگاه خورشیدی: ۳۰۲.۹	اعمال تحریم و موانع خارجی	-
						نوسانات شدید نرخ ارز	-
						سایر	عدم ورود وزارت نیرو به برگزاری
۸	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۵۰					

۱۵۲ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			پایان اجرای قانون برنامه به حداقل پنج درصد (۵۵٪) ظرفیت برق کشور برساند.		مگاوات نیروگاه برقی آبی کوچک: ۸۸.۲ مگاوات نیروگاه زیست توده: ۱۰.۵۶ مگاوات نیروگاه بازیافت تلفات: ۱۳۶۰ مگاوات ضمناً بر اساس ماده ۶۱ آیین نامه اجرایی ماده ۶۱ قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی، به منظور تشویق توسعه دانش فنی بومی و حمایت از ساخت داخل، نرخ پایه خرید تضمینی برای نیروگاه های غیردولتی برخوردار از دانش فنی، طراحی و ساخت داخل حداکثر تا ۳۰ متناسباً افزایش می یابد.		مناقصه و کاهش قیمت تمام شده برق تجدید پذیر برای دولت

ماخذ: وزارت نیرو

۲- گزارش عملکرد اهداف کمی

یکی از شاخص های مهم برنامه ششم توسعه کشور در بخش مربوط به انرژی- برق افزایش قدرت نامی نیروگاه های کشور جهت پاسخگویی به بار مورد نیاز کشور است. این شاخص با افزایش ۱۸۱۱ مگاواتی نسبت به سال ۱۳۹۶ به میزان ۸۰۶۰۵ مگاوات در سال ۱۳۹۷ رسیده است که رشد بیش از ۲ درصد را نشان می دهد. ترکیب نیروگاه های بهره برداری شده در پایان سال ۱۳۹۷ به شرح زیر است:

- نیروگاه های بخاری ۱۵۸۳۰ مگاوات معادل ۱۹.۶ درصد از مجموع قدرت نامی کشور
- نیروگاه های گازی ۲۵۷۶۸ مگاوات معادل ۳۲ درصد از مجموع قدرت نامی کشور
- نیروگاه های چرخه ترکیبی ۲۴۹۲۳ مگاوات معادل ۳۱ درصد از مجموع قدرت نامی کشور
- نیروگاه های برق آبی ۱۲۰۲۶ مگاوات معادل ۱۵ درصد از مجموع قدرت نامی کشور
- نیروگاه های دیزلی ۴۳۹ مگاوات معادل ۰.۵۴ درصد از مجموع قدرت نامی کشور
- نیروگاه اتمی و تجدید پذیر ۱۶۲۰ مگاوات معادل ۲ درصد از مجموع قدرت نامی کشور

- همچنین شاخص‌های مهم دیگر صنعت برق کشور در سال ۱۳۹۷ در بخش تولید به شرح زیر است:
- میانگین قدرت عملی ۶۹۹۶۴ مگاوات (افزایش نسبت به سال قبل ۲.۴ درصد)
  - انرژی تولیدشده نیروگاه‌های حرارتی با رشد ۰.۶ درصدی به ۲۸۶۸۳۸ میلیون کیلووات ساعت و انرژی تولیدی نیروگاه‌های برق‌آبی، اتمی و تجدیدپذیر با رشد ۴.۹ درصدی به ۲۴۱۰۷ مگاوات ساعت رسید.
  - حداکثر نیاز مصرف اصلاح‌شده (پیک روز) در تاریخ ۱۳۹۷/۰۴/۲۰ ساعت ۱۶:۳۸، ۵۷۲۷۰ مگاوات (افزایش نسبت به سال قبل ۲.۹ درصد)
  - حداکثر نیاز مصرف اصلاح‌شده (پیک شب) در تاریخ ۱۳۹۷/۰۴/۱۹ ساعت ۲۱:۳۷، ۵۵۱۷۵ مگاوات (افزایش نسبت به سال قبل ۳.۷ درصد)
  - قدرت تولیدشده در پیک سال ۱۳۹۷ به ۴۸۶۵۹ مگاوات رسید که توان تولیدی نیروگاه‌های حرارتی و اتمی با رشد ۰.۲۴ درصدی به ۴۴۸۸۴ مگاوات و توان تولیدی نیروگاه‌های برق‌آبی با کاهش ۵۸ درصدی به ۳۷۷۵ مگاوات رسید.
  - کل انرژی برق تولیدشده کشور در حدود ۳۱۱ میلیارد کیلووات ساعت بود که ۳۰۶ میلیارد کیلووات ساعت آن توسط نیروگاه‌های وزارت نیرو و بخش خصوصی و مابقی توسط صنایع بزرگ تولید گردید (افزایش کل تولید نسبت به سال قبل ۰.۹۷ درصد).
  - قدرت سرانه ۹۷۴ وات (افزایش نسبت به سال قبل ۱ درصد)
  - تولید سرانه ۳۷۵۶ کیلووات ساعت (کاهش نسبت به سال قبل ۰.۲ درصد)
  - یکی دیگر از شاخص‌های مهم بخش برق در سند تفصیلی برنامه ششم کشور تولید ناویژه برق است که این شاخص با رشد ۰.۹۷ درصدی نسبت به سال قبل به میزان ۳۱۱ میلیارد کیلووات ساعت در سال ۱۳۹۷ رسیده است که با توجه به این مقدار شاخص مذکور نزدیک به ۹۹ درصد برنامه محقق شده است.
- سهام تولید از نیروگاه‌های مختلف کشور نیز به شرح زیر می باشد:
- نیروگاه‌های بخاری ۸۶۳۱۲ میلیون کیلووات ساعت معادل ۲۷.۷ درصد از کل تولید
  - نیروگاه‌های گازی ۷۰۸۶۱ میلیون کیلووات ساعت معادل ۲۲.۷ درصد از کل تولید

- نیروگاه‌های چرخه ترکیبی ۱۲۹۵۸۵ میلیون کیلووات ساعت معادل ۴۱.۶ درصد از کل تولید
  - نیروگاه‌های برق آبی ۱۵۹۸۳ میلیون کیلووات ساعت معادل ۵.۱۳ درصد از کل تولید
  - نیروگاه‌های دیزلی ۸۹ میلیون کیلووات ساعت معادل ۰.۰۳ درصد از کل تولید
  - نیروگاه اتمی و انرژی‌های نو ۸۱۲۴ مگاوات معادل ۲.۶ درصد از کل تولید
سوخت مصرفی نیروگاه‌های کشور در سال مزبور نیز به شرح زیر می باشد:
  - گاز ۶۷۴۱۸ میلیون مترمکعب (معادل ۸۷.۵ درصد کل سوخت مصرفی)
  - گازوئیل ۶۰۹۳ میلیون لیتر (معادل ۷.۹ درصد کل سوخت مصرفی)
  - نفت کوره ۳۵۷۲ میلیون لیتر (معادل ۴.۶ درصد کل سوخت مصرفی)
- همچنین در این سال، در مواقع کم باری شبکه ۶۲۱۰ میلیون کیلووات ساعت انرژی برق به کشورهای هم‌جوار صادر و در مواقع نیاز شبکه ۲۵۵۳ میلیون کیلووات ساعت از کشورهای هم‌جوار دریافت گردیده است. در مجموع در بخش انتقال و فوق توزیع در سال ۱۳۹۷ اقدامات زیر صورت گرفته است:
- افزایش طول خطوط ۱۳۲،۲۳۰،۴۰۰ و ۶۳(۶۶) کیلوولت در سال ۱۳۹۷ به ترتیب ۴۱۱، ۷۰۱، ۱۵۲ و ۶۹۴ کیلومترمدار بوده است.
  - جمع خطوط ۱۳۲،۲۳۰،۴۰۰ و ۶۳(۶۶) کیلوولت در پایان سال ۱۳۹۷ به ترتیب بالغ بر ۲۱۰۲۸، ۳۲۲۹۰، ۲۳۶۵۶ و ۴۸۹۸۹ کیلومترمدار بوده است.
  - به ظرفیت پست‌های ۱۳۲،۲۳۰،۴۰۰ و ۶۳(۶۶) کیلوولت شبکه انتقال و فوق توزیع کشور در سال ۱۳۹۷ به ترتیب ۲۵۶۰، ۲۳۱۶، ۹۷۰ و ۲۱۱۰ مگاوات آمپر افزوده شده است.
  - در پایان سال ۱۳۹۷ ظرفیت پست‌های ۱۳۲،۲۳۰،۴۰۰ و ۶۳(۶۶) کیلوولت شبکه انتقال و فوق توزیع کشور به ترتیب ۶۶۶۵۳، ۸۴۳۶۱، ۳۳۲۲۱ و ۷۴۹۰۴ مگاوات آمپر بوده است.
  - پروژه‌های احداث و توسعه خطوط انتقال و فوق توزیع کشور با طول ۸۳۵ و ۲۱۹۶ کیلومتر مدار در حال اجرا بوده است.
  - پروژه‌های احداث و توسعه پست‌های انتقال و فوق توزیع کشور به ظرفیت ۶۱۱۵ و ۲۹۴۰ مگاوات آمپر در حال انجام بوده است.
- در پایان سال ۱۳۹۷ شاخص‌های زیر در بخش توزیع صنعت برق کشور به دست آمده است:

- ۱۰۰ درصد جمعیت شهری برق دار بوده‌اند.
- ۱۰۰ درصد از کل خانوارهای روستاهای با جمعیت بالای ۲۰ خانوار برق دار بوده‌اند؛ در این سال ۲۸۷ روستا از نعمت برق برخوردار شدند و بدین ترتیب جمع روستاهای برق دار به ۵۷۳۱۷ روستا بالغ گردید که ۰.۵ درصد نسبت به سال قبل رشد نشان می‌دهد.
- طول خطوط فشار متوسط و فشار ضعیف در سال ۱۳۹۷ به ترتیب ۷۵۵۳ کیلومتر و ۷۷۱۰ کیلومتر رسیده است؛
- جمع طول شبکه فشار متوسط تا پایان سال ۱۳۹۷ به ۴۳۲۶۸۶ کیلومتر بالغ گردیده است که نسبت به سال قبل ۱.۷ درصد افزایش داشته است.
- طول شبکه فشار ضعیف موجود تا پایان سال ۱۳۹۷، ۳۶۹۶۹۵ بوده است که نسبت به سال قبل ۲.۱ درصد رشد داشته است.
- تعداد ترانسفورماتورهای توزیع در سال ۱۳۹۷، ۲۵۷۵۵، دستگاه با ظرفیت معادل ۳۰۵۵ مگاوات آمپر بوده است. تا پایان سال ۹۷ این تعداد به ۷۱۲۹۴۸ دستگاه با ظرفیت ۱۲۲۴۱۶ مگاوات آمپر رسیده است که سالانه ۳.۷ درصد افزایش را نشان می‌دهد.
- تعداد مشترکین در سال ۱۳۹۷ به ۳۵۶۸۲ هزار مشترک رسید که نسبت به سال قبل این افزایش ۱۰۴۴ هزار مشترک و ۳ درصد است.
- مصرف انرژی در سال ۱۳۹۷ بالغ بر ۲۶۱۳۶۷ میلیون کیلووات ساعت بوده است که نسبت به سال قبل ۲.۴ درصد افزایش داشته است.
- سهم انواع تعرفه مصرف انرژی در سال ۱۳۹۷ چنین بوده است: خانگی ۳۳.۵، صنعتی ۳۳.۴۴، عمومی ۹.۱، کشاورزی ۱۵.۰۴، سایر مصارف ۷.۰۳ و روشنایی معابر ۱.۸ درصد
- متوسط مصرف هر مشترک خانگی در سال ۱۳۹۷، ۳۰۵۰ کیلووات ساعت بوده که نسبت به سال قبل ۲.۷ درصد افزایش داشته است.
- جمعیت روستاهایی که در سال ۱۳۹۷ دارای برق شدند معادل ۳۷۳۸ خانوار می‌باشد. در مجموع ۴۵۰۰۵۵۸ خانوار روستایی تا پایان سال ۹۷ برق دار شده‌اند.
- تا پایان سال ۱۳۹۷، متوسط طول شبکه فشار متوسط و ضعیف احداث شده برای هر روستا به ترتیب ۲.۵۴ و ۱.۷۴ کیلومتر بوده است.

جدول ۲- عملکرد اهداف کمی

ردیف	عنوان هدف کمی	واحد اندازه گیری	عملکرد			سال ۱۳۹۷			میانگین رشد دوره (درصد)	عوامل عدم تحقق	توضیحات
			سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۶	هدف	عملکرد	درصد تحقق				
۱	توسعه و نوسازی پست‌های انتقال و توزیع برق کشور	مگاوات آمپر	۲۴۲,۹۷۴	۲۵۰,۰۱۳	۲۶۴,۰۲۰	۲۵۹,۱۳۹	۹۸,۱۵	۳,۲۷	-	-	
۲	صادرات برق	میلیارد کیلووات ساعت	۶۶	۸	۸۵	۶,۲۱	۷۳,۰۶	۳-	سایر	افزایش تولید برق‌آبی در کشور ترکیه و افزایش ظرفیت تولید برق در کشور عراق باعث کاهش صادرات برق ایران به این کشورها شده است	
۳	واردات برق	میلیارد کیلووات ساعت	۴,۲	۳,۹	۲,۶	۲,۶	۱,۰	۲۲,۲۴	-	-	
۴	سوخت مصرفی معادل گاز طبیعی نیروگاه‌ها	میلیون مترمکعب در روز	۱۹۸	۲۱۴	۲۱۷	۱۸۵	۸۵,۲۵	۳,۳۴-	-	-	
۵	حداقل سهم گاز طبیعی از سوخت مصرفی نیروگاه‌ها	درصد	۸۶	۸۹	۹۰	۹۰	۱۰۰	-	-	-	
۶	نسبت تولید CO ₂ نیروگاه‌ها به تولید برق	گرم بر کیلووات ساعت	۶۰۳	۵۶۴	۵۶۴	۵۹۳	۹۵,۱۱	۰,۸۳	-	-	
۷	ظرفیت تولید پراکنده	مگاوات	۷۱۴	۹۲۶	۱,۱۲۶	۱,۱۶۵	۱۰۳,۴۶	۳۷,۷۴	-	-	
۸	تولید انرژی برق (نا ویزه)	میلیارد کیلووات ساعت	۲۸۹	۳۱۲,۴	۳۱۴	۳۱۱	۹۹,۰۴	۳,۷۴	-	-	
۹	فروش داخلی برق	میلیارد کیلووات ساعت	۳۳۷	۳۴۵	۲۵۰	۲۴۹,۱۳	۹۹,۶۵	۲,۵۳	-	-	
۱۰	تکمیل مطالعه توسعه ظرفیت‌های انرژی برق‌آبی	مگاوات	۳۰۵	۳۶۵	۱۲۰	۷۰	۵۸,۳۳	۵۲,۰۹-	اعمال تحریم و موانع خارجی	-	
									شدید نرخ ارز	-	
۱۱	متوسط راندمان الکتریکی نیروگاه‌های حرارتی	درصد	۳۷,۸	۳۷,۹	۳۸,۴	۳۸,۱	۹۹,۲۲	-	-	-	

بخش دهم: انرژی، صنعت و ... / فصل سی و یکم: برق □ ۱۵۷

ردیف	عنوان هدف کمی	واحد اندازه گیری	عملکرد		سال ۱۳۹۷			میانگین رشد دوره (درصد)	عوامل عدم تحقق	توضیحات
			سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۶	هدف	عملکرد	درصد تحقق			
۱۲	افزایش ظرفیت انرژی های تجدید پذیر (به جز برق آبی)	مگاوات	۳۴۱	۵۶۲	۴۰۰	۱۲۸	۳۴.۵	۳۶.۳۸-	سایر	عدم ورود وزارت نیرو به برگزاری مناقسه و کاهش قیمت تمام شده برق تجدید پذیر برای دولت
									اعمال تحریم و موانع خارجی	-
									نوسانات شدید نرخ ارز	-
۱۳	ظرفیت نیروگاهها (اسمی)	مگاوات	۷۶,۴۲۹	۷۸,۹۰۰	۸۰,۷۷۶	۸۰,۶۰۵	۹۹.۷۹	۲.۷	-	-
۱۴	کاهش شدت انرژی (نسبت به سال ۱۳۹۴) (برق)	درصد	۲	۲.۴	۳.۵	۰	۱۰۰	-	-	-
۱۵	تولید دی اکسید کربن در نیروگاهها	میلیون تن در سال	۱۷۵	۱۷۶	۲۲۴	۱۶۴	۱۳۶.۵۹	۳.۱۹	-	-
۱۶	تلفات در شبکه توزیع	درصد	۱۱.۷	۱۰.۸	۹.۹	۱۰.۳۳	۹۴.۹۲	-	-	-
۱۷	توسعه و نوسازی خطوط انتقال و فوق توزیع برق کشور	کیلومتر مدار	۱۲۳,۲۷۷	۱۲۴,۹۹۶	۱۲۹,۰۹۷	۱۲۵,۹۶۳	۹۷.۵۷	۱۰.۸	-	-

مأخذ: وزارت نیرو

۳- بررسی عملکرد منابع مالی

مجموع اعتبارات بخش برق در سال ۱۳۹۷ از منابع بودجه عمومی، ردیف های متفرقه و درآمدهای اختصاصی مبلغ ۱۲۴۹۱ میلیارد ریال بوده است که ۷۷۳ میلیارد ریال آن اعتبارات هزینه ای و ۱۱۷۱۸ میلیارد ریال اعتبارات تملک دارایی های سرمایه ای می باشد که نشان دهنده سهم ۶.۲ درصدی اعتبارات هزینه ای و ۹۳.۸ درصدی اعتبارات تملک دارایی های سرمایه ای می باشد. عملکرد تخصیص این بخش ۹۵۲۱ میلیارد ریال می باشد که مبلغ ۶۰۳ میلیارد ریال مربوط به اعتبارات هزینه ای و مبلغ ۸۹۱۸ میلیارد ریال اعتبارات تملک دارایی های سرمایه ای می باشد. بدین معنا حدود ۷۶.۲ درصد اعتبارات مصوب تخصیص یافته است. همچنین تخصیص اعتبارات هزینه ای و تملک دارایی های سرمایه ای به ترتیب معادل ۷۸ و ۷۶.۱ درصد اعتبارات مصوب بوده است.

جدول ۳- اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای

ردیف	شماره طبقه‌بندی	عنوان برنامه	اعتبار مصوب سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			تخصیص سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			درصد تحقق		
			جمع کل	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	هزینه‌ای	جمع کل	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	هزینه‌ای	کل	تملك	هزینه‌ای
۱	۱۳۰۱۰۰۵۰۰	برنامه برنامه‌ریزی صنعت آب و برق	۵۲,۳۷۹	-	۵۲,۳۷۹	۴۱,۴۳۸	-	۴۱,۴۳۸	۷۹.۱	-	۷۹.۱
۲	۱۳۰۱۰۰۶۰۰	برنامه برنامه‌ریزی، سیاست‌گذاری و نظارت بر امور انرژی نو	۲۶۸,۹۹۷	-	۲۶۸,۹۹۷	۲۱۲,۵۹۹	-	۲۱۲,۵۹۹	۷۹	-	۷۹
۳	۱۳۰۱۰۰۷۰۰	برنامه برنامه‌ریزی، سیاست‌گذاری و نظارت بر امور برق	۹۹,۱۶۲	-	۹۹,۱۶۲	۷۸,۴۳۸	-	۷۸,۴۳۸	۷۹.۱	-	۷۹.۱
۴	۱۳۰۱۰۱۴۰۰	برنامه توسعه امور انرژی	-	۴۴۵,۰۰۰	۴۴۵,۰۰۰	-	۱۴۵,۰۷۱	۳۲.۶	۳۲.۶	-	۳۲.۶
۵	۱۳۰۱۰۱۵۰۰	برنامه توسعه امور برق	۱۰۷,۹۰۰	۳,۱۵۸,۰۰۰	۳,۲۶۵,۹۰۰	۱,۷۲۲,۳۲۵	۱,۸۲۲,۳۲۵	۹۲.۷	۷۹.۸	۹۲.۷	۸۰.۴
۶	۱۳۰۱۰۱۶۰۰	برنامه توسعه امور برق آبی	-	۱,۷۱۵,۳۶۲	۱,۷۱۵,۳۶۲	-	۱,۴۰۰,۹۶۰	۸۱.۷	۸۱.۷	-	۸۱.۷
۷	۱۳۰۱۰۱۷۰۰	برنامه برنامه‌ریزی، سیاست‌گذاری و نظارت بر امور بهره‌وری انرژی	۱۹۴,۰۷۹	-	۱۹۴,۰۷۹	۱۵۳,۵۲۹	-	۱۵۳,۵۲۹	۷۹.۱	-	۷۹.۱
۸	جمع	-	۴,۳۱۸,۳۶۲	۵,۰۴۰,۸۷۹	۹,۳۵۹,۲۴۱	۳,۲۶۸,۳۵۶	۳,۸۵۴,۳۶۰	۳۸.۴	۳۸.۴	-	۳۸.۴

جدول ۴- اعتبارات بخش از محل اختصاصی، متفرقه و خارج از بودجه عمومی

ردیف	محل تأمین اعتبار	شماره برنامه / ردیف	عنوان برنامه / ردیف	دستگاه اجرایی	اعتبار سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			تخصیص سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			
					جمع کل	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	هزینه‌ای	جمع کل	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	هزینه‌ای	
۱	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	۱۳۰۱۰۱۴۰۰	برنامه توسعه امور انرژی	ساتبا	-	۷,۴۰۰,۰۰۰	۷,۴۰۰,۰۰۰	-	۵,۶۵۰,۰۰۰	۷۶.۳	۷۶.۳
۲	درآمدهای اختصاصی	۱۳۰۱۰۱۷۰۰	برنامه برنامه‌ریزی، سیاست‌گذاری و نظارت بر امور بهره‌وری انرژی	ساتبا	۵۰,۰۰۰	-	۵۰,۰۰۰	۱۷,۳۱۹	-	۱۷,۳۱۹	۳۴.۶
جمع	-	-	-	-	۵۰,۰۰۰	۷,۴۰۰,۰۰۰	۷,۴۰۰,۰۰۰	۱۷,۳۱۹	۵,۶۵۰,۰۰۰	۳۸.۴	۳۸.۴

۴- ارزیابی و پیشنهادها

۴-۱- تحلیل و بیان نقاط قوت و دلایل موفقیت

- توسعه مناسب ساختار اداری و سازمانی جهت مدیریت شبکه برق کشور به صورت ملی، منطقه‌ای و محلی

- اجماع‌سازی در بالاترین سطوح کشور نسبت به ابعاد مختلف مخاطرات ناشی از وضعیت فعلی انرژی، اتخاذ راهبردهای پایدارساز و ایجاد پذیرش اجتماعی و سیاسی برای به‌کارگیری این راهبردها
- برنامه‌ریزی مدون با استفاده از اطلاعات دقیق و به‌روز
- استفاده از نیروی انسانی متخصص و باتجربه جهت اداره مطلوب صنعت برق
- افزایش مشارکت ذینفعان در فرایندهای تصمیم‌گیری و گسترده‌تر کردن دایره نخبگان و سازمان‌های مورد مشورت و دخیل در تصمیمات وزارت نیرو
- تعامل گسترده با جامعه به‌منظور نهادینه کردن ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی و فرهنگی متناسب با شرایط خاص آب و انرژی کشور، اصلاح الگوهای مصرف و جلب حمایت اجتماعی فراگیر برای اعمال اصلاحات در بخش انرژی
- دسترسی آسان به منابع سوخت نفت و گاز برای تولید برق
- کسب دانش فنی در برخی فناوری‌های انرژی‌های تجدیدپذیر
- امکان بهره‌گیری از مزایای انرژی‌های تجدیدپذیر نظیر ایجاد اشتغال مولد، عدم تولید آلاینده‌های زیست‌محیطی و ...
- وجود صنایع و شرکت‌های طراحی و ساخت نیروگاه‌ها، پست‌ها و خطوط انتقال برق
- ضریب نفوذ کامل برق در مناطق شهری و تقریباً کامل در مناطق روستایی
- وجود پتانسیل‌های بالقوه طبیعی در کشور برای توسعه و احداث نیروگاه‌های تجدیدپذیر
- گسترده‌گی شبکه‌های انتقال و توزیع در سراسر کشور
- تدوین و ابلاغ استاندارد و معیار مصرف انرژی برای برخی از تجهیزات و لوازم‌خانگی و فرآیندهای صنعتی و تلاش جهت ادامه کار برای سایر تجهیزات خانگی و فرآیندهای صنعتی
- ایجاد شرایط مناسب برای مصرف‌کنندگان جهت خرید لوازم و تجهیزات پربازده از طریق اجرای برچسب مصرف انرژی
- وجود پتانسیل قابل توجه در صنعت برق کشور جهت صادرات خدمات فنی-مهندسی
- وجود شبکه سراسری برق در کشور و اتصال آن به شبکه کشورهای همسایه و قابلیت استفاده از آن برای مبادلات بین‌المللی برق

۴-۲- تحلیل و بیان نقاط ضعف و دلایل عدم موفقیت

- کم توجهی به جایگزینی تأسیسات فرسوده
- بالا بودن نرخ تلفات در انتقال و توزیع برق
- عدم استفاده مناسب از ظرفیت‌های قانونی و حقوقی
- ضعف در توسعه و به‌کارگیری مناسب از سیستم‌های اطلاعات مدیریت در تصمیم‌گیری‌ها
- فقدان هماهنگی بین وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط در اجرای قوانین و مقررات
- بهینه‌سازی و بهره‌وری انرژی به دلیل تعدد آن‌ها و نبود ابزارهای نظارتی در این زمینه
- فقدان چارچوبی مدون در ترویج، حمایت و توسعه تولید همزمان و پراکنده برق و حرارت
- پایین بودن راندمان نیروگاه‌ها در تولید برق
- افزایش زمان و هزینه انجام پروژه‌ها به دلیل ضعف در مدیریت اجرایی
- فقدان راهبرد مناسب، جامع و هدف‌دار برای مدیریت مصرف برق
- عدم برنامه‌ریزی مناسب جهت بهره‌برداری از سرمایه‌های فیزیکی راکد
- عدم هماهنگی در برنامه‌های توسعه بخش‌های تولید و انتقال

۴-۳- پیشنهادها

- توسعه ظرفیت‌های تولید، انتقال و توزیع برق متناسب با تقاضای مدیریت‌شده
- اصلاح قیمت فروش برق و یا پرداخت مابه‌التفاوت قیمت تمام‌شده و قیمت تکلیفی فروش برق از سوی دولت (موضوع اجرای ماده (۶) قانون حمایت از صنعت برق کشور) و نیز تسهیل واگذاری اسناد خزانه اسلامی به فروشندگان برق، تأمین‌کنندگان تجهیزات و سایر طلبکاران (در اجرای تبصره ذیل ماده (۶) قانون حمایت از صنعت برق)
- واریز منابع حاصل از فروش سهام، سهم شرکت‌ها و نیروگاه‌های متعلق به دولت و شرکت‌های دولتی اعم از نیروگاه‌های جدید یا واگذارشده قبلی به حساب شرکت توانیر نزد خزانه‌داری کل کشور تا صرف پرداخت دیون پیمانکاران، مشاوران، سازندگان تجهیزات برقی، فروشندگان برق و سیستم بانکی گردد.
- تخصیص بخشی از منابع صندوق توسعه ملی برای احداث نیروگاه‌های جدید توسط بخش خصوصی

فصل سی و دوم

نفت و گاز

مقدمه

صنعت نفت در توسعه اقتصاد کشور دارای جایگاه ویژه‌ای است که برخی از نقش‌های محوری آن عبارت‌اند از نقش اساسی در تحقق اهداف کلان اقتصاد ملی در افق چشم‌انداز ۲۰ ساله، پیشبرد دیپلماسی اقتصادی و انرژی جمهوری اسلامی ایران و کمک در تضمین امنیت ملی کشور از طریق توسعه همکاری‌ها و تعاملات منطقه‌ای و بین‌المللی، سهم مهم از تولید ناخالص داخلی و درآمدهای ارزی کشور و نیز سهم بیش از ۹۵ درصد در تأمین انرژی اولیه موردنیاز کشور. صنعت نفت یکی از اصلی‌ترین مزیت‌های اقتصاد ایران به شمار می‌رود و مناسب است که با تکیه بر آن، ضمن حفظ نسبی استقلال بودجه عمومی از درآمدهای نفتی، زمینه توسعه اقتصادی پایدار کشور را فراهم نمود.

برنامه ششم توسعه کشور (۱۴۰۰-۱۳۹۶) را می‌توان سومین گام در جهت دستیابی به تحقق چشم‌انداز ملی در افق ۱۴۰۴ دانست. از آنجاکه درآمدهای نفتی کماکان مهم‌ترین نیروی پیشران اقتصادی کشور به شمار می‌رود، لذا برنامه‌ریزی جامع در بخش نفت در برنامه ششم توسعه و رصد و ارزیابی اهداف این برنامه از اهمیت قابل‌توجهی برخوردار می‌باشد.

۱- گزارش عملکرد احکام قانون برنامه

در راستای اجرای ماده ۱۲۱ قانون برنامه ششم توسعه، اقدامات محوری انجام‌شده این بخش سال ۱۳۹۷ به شرح زیر می‌باشد:

- به مدار آمدن کامل پالایشگاه‌های گاز فازهای ۱۳ و ۲۲ تا ۲۴ (۸ واحد) با ظرفیت خروجی ۱۰۰ میلیون مترمکعب در روز در سال ۱۳۹۷ و بهره‌برداری از ۶ سکوی دریایی و چاه‌های مربوطه با ظرفیت تولید ۸۵ میلیون مترمکعب در روز گاز جدید (از فازهای یادشده و فاز ۱۴) راه‌اندازی فازهای ۱۲، ۱۵، ۱۶ و ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰ و ۲۱، بخشی از فاز ۱۳، بخشی از دریایی فاز ۱۴، بخشی از فازهای ۲۲، ۲۳ و ۲۴ جمعاً معادل ۱۴ فاز استاندارد از سال ۱۳۹۲ تاکنون

- افزایش ظرفیت تولید نفت خام از میداین مشترک غرب کارون
- آغاز تولید نفت خام از میداین مشترک نفتی آذر از اسفندماه ۱۳۹۵ و افزایش تولید از این میدان در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷
- انعقاد قرارداد طرح بهبود ضریب بازیافت، افزایش تولید و بهره‌برداری از میداین مشترک نفتی پایدار غرب و آبان با کنسرسیومی متشکل از شرکت‌های زاروبژ نفت روسیه و دانا انرژی
- انعقاد قرارداد طرح توسعه و بهره‌برداری از میداین نفتی سپهر و جفیر با شرکت گسترش انرژی پاسارگاد ایران
- انعقاد قرارداد توسعه و بهره‌برداری میداین چشمه خوش، پایدار شرق و دالپری با کنسرسیوم شرکت‌های روسی و ایرانی
- اجرای طرح‌های نگهداشت توان تولید باهدف نگهداشت و افزایش تولید نفت خام: تعداد ۱۰ فقره قرارداد با پیمانکاران داخلی در سال ۱۳۹۷ منعقدشده و تعداد ۲۳ قرارداد دیگر نیز در حال انجام مراحل برگزاری مناقصه و تشریفات قانونی لازم برای واگذاری طرح بوده است.
- صادرات گاز طبیعی به کشور عراق: صادرات گاز به این کشور در قالب قرارداد بغداد (نفت شهر) از تیرماه ۱۳۹۶ و قرارداد بصره (شلمچه) از تیرماه ۱۳۹۷ عملیاتی گردیده است.
- جمعیت روستایی تحت پوشش شبکه گاز از ۵۸.۵ درصد در ابتدای دولت یازدهم به ۷۹ درصد در پایان سال ۱۳۹۷ افزایش یافته و همچنین در دوره مذکور جمعیت شهری تحت پوشش شبکه گاز نیز از ۹۵.۱ درصد به ۹۸ درصد افزایش یافته است.
- گازرسانی به حدود ۱۴۸۰۰ روستا و ۱۵۸ شهر در دولت‌های یازدهم و دوازدهم
- میزان گاز تخصیص‌یافته به نیروگاه‌ها از ۳۶ میلیارد مترمکعب در سال ۱۳۹۲ به حدود ۶۸ میلیارد مترمکعب در سال ۱۳۹۷ افزایش یافته است.
- میزان گاز تحویلی به صنایع عمده از حدود ۸۱ میلیون مترمکعب در روز در سال ۱۳۹۲ با افزایش ۳۳ درصدی به ۱۰۸ میلیون مترمکعب در روز در سال ۱۳۹۷ افزایش یافته است.
- افزایش ظرفیت بهره‌برداری و توسعه جایگاه‌های CNG کشور با محوریت بخش خصوصی بخصوص در شهرهای بزرگ؛ تعداد جایگاه‌های ارائه سوخت CNG در کشور از ۲۰۷۵ جایگاه در ابتدای استقرار دولت یازدهم به ۲۴۶۷ جایگاه در انتهای سال ۱۳۹۷ افزایش یافته است.

- انعقاد دو قرارداد احداث تأسیسات جمع‌آوری گازهای مشعل با هلدینگ صنایع پتروشیمی خلیج فارس و پتروشیمی مارون باهدف جلوگیری از سوزانده شدن ۷۷۰ میلیون فوت مکعب در روز گاز همراه نفت (معادل ۲۲ میلیون مترمکعب گاز در روز تقریباً برابر با نیمی از گازهای مشعل سراسر کشور)
- بهره‌برداری از واحد جمع‌آوری گازهای مشعل میدان پارسی
- بهره‌برداری از مجتمع فرآورش گاز میدان هنگام
- واگذاری قرارداد گازهای همراه مشعل در حال سوختن، گازهای غنی و گازهای بالقوه قابل تولید از مخازن گازی مستقل در منطقه مسجدسلیمان به پیمانکار منتخب
- واگذاری گازهای همراه واحد بهره‌برداری جفیر به پیمانکار منتخب
- بهره‌برداری کامل از فازهای ۱، ۲ و ۳ پالایشگاه میعانات گازی ستاره خلیج فارس
- راه‌اندازی و بهره‌برداری از واحد بنزین‌سازی (CCR) پالایشگاه بندرعباس
- افزایش بیش از ۲۴ درصد تولید بنزین پایه در پالایشگاه‌های نفتی کشور در سال ۱۳۹۷ نسبت به سال ۱۳۹۶
- افزایش حدود ۶.۵ درصدی تولید نفت‌گاز در پالایشگاه‌های نفتی کشور در سال ۱۳۹۷ نسبت به سال ۱۳۹۶
- تغییر نقش کشور از واردکننده نفت گاز به صادرکننده این فرآورده در منطقه
- طرح‌های بهره‌برداری شده در حوزه پتروشیمی در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷: واحد پلی‌اتیلن سبک (پتروشیمی کردستان)، واحد اتیلن گلاکول‌های عسلویه (پتروشیمی مروارید)، فاز دوم الفین یازدهم (پتروشیمی کاویان)، واحد پلی‌استایرن (پتروشیمی تخت جمشید پارس عسلویه)، واحد پلی‌استایرن (پتروشیمی انتخاب)، فاز سوم آمونیاک و اوره پردیس (پتروشیمی پردیس)، طرح متانول مرجان (پتروشیمی مرجان)، طرح متانول کاوه (شرکت متانول کاوه)، فاز اول پتروشیمی دماوند، واحدهای شیرین‌سازی و بازیابی اتان پتروشیمی بوشهر و پیش راه‌اندازی واحد متانول این پتروشیمی
- افزایش ۳۲ درصدی تولید محصولات پتروشیمی و نیز افزایش ۶۱ درصدی صادرات محصولات پتروشیمی در سال ۱۳۹۷ نسبت به سال ۱۳۹۲

۱۶۴ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

- اشتغال‌زایی نیروی انسانی مستقیم صنعت پتروشیمی در طرح‌ها و مجتمع‌های این صنعت به میزان ۱۰۷ هزار نفر در سال ۱۳۹۷
- تمرکز بر ایجاد و فعال‌سازی قطب‌های جدید صنعت پتروشیمی در مناطق ماهشهر (فاز ۲) و پارسیان
- پیگیری انجام مطالعات مربوط به سایت ۳ عسلویه با هدف توسعه صنایع میان‌دستی و پایین‌دستی جهت تکمیل زنجیره ارزش
- در خصوص ساخت داخل ده قلم اصلی تجهیزات نفتی در راستای اجرای اقتصاد مقاومتی، خروج غیرتورمی از رکود و حمایت از ساخت داخل، بیش از ۵۰ قرارداد برای ۵ گروه از تجهیزات و کالاها منعقد شده است.
- لازم به ذکر است در مواد قانونی ۲، ۴۴، ۴۵، ۴۸، ۶۵، ۹۵ و ۱۲۰ قانون برنامه ششم توسعه کشور تکالیفی برای وزارت نفت تعریف شده است که عملکرد مرتبط با حوزه فعالیت بخش نفت، گاز و پتروشیمی در قالب جدول شماره ۱ به تفصیل بیان شده است.

جدول ۱- گزارش عملکرد احکام برنامه ششم و احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
۱	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۲/ پ	موضوع خاص بخش انرژی	-	طرح‌های مربوط به برنامه ملی اقتصاد مقاومتی که در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی مورد تصویب قرار می‌گیرد به صورت سالانه جهت پیگیری و اجرا به شرکت‌های اصلی تابعه وزارت نفت ابلاغ می‌گردد. در شرکت ملی نفت ایران سه طرح عمده در مصوبات ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی قرار گرفته است: طرح یکپارچه میدان گازی پارس جنوبی- طرح یکپارچه میادین نفتی غرب کارون- طرح کمک به عمران مناطق نفت‌خیز جنوب عملکرد این طرح‌ها در سال ۱۳۹۷ و در استان‌های ایلام، بوشهر، تهران، چهارمحال و بختیاری، خراسان رضوی، خراسان شمالی،	-	-

بخش دهم: انرژی، صنعت و ... / فصل سی و دوم: نفت و گاز □ ۱۶۵

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					<p>خوزستان، سیستان و بلوچستان، فارس، کرمان، کرمانشاه، کهگیلویه و بویراحمد، گیلان، هرمزگان و همدان به میزان ۳۴۶۰ ۳۴۶۷ میلیارد ریال بوده است. اطلاعات مربوط به طرح‌ها و پروژه‌های اولویت‌دار ستاد اقتصاد مقاومتی از سال ۱۳۹۶ تا پایان سال ۱۳۹۷ شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران به شرح زیر می‌باشد: -تکمیل فازهای پالایشگاه ستاره خلیج فارس: -په‌برداری کامل از فازهای ۲،۱ و ۳ طرح - تولید حدود ۳۲ میلیون لیتر در روز بنزین و حدود ۱۱ میلیون لیتر در روز نفت گاز -ارتقاء کیفیت فرآورده‌های سنگین پالایشگاه بندرعباس: انجام امکان‌سنجی فنی و اقتصادی توسط کنسرسیوم ژاپنی/کره‌ای -طرح توسعه و تثبیت ظرفیت پالایشگاه آبادان، فاز ۲: پیشرفت فیزیکی بخش یک طرح تا پایان سال ۱۳۹۷ برابر ۳۲٫۶ درصد -ساخت مجتمع پالایشگاهی سیراف: در راستای مصوبات ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی، پروژه‌های ذیل در شرکت ملی گاز ایران تعریف شده و در مراحل اجرایی می‌باشد: -تکمیل گازرسانی به استان سیستان و بلوچستان و ادامه احداث خط لوله ایرانشهر- چابهار -گازرسانی به ۷۰۰ هزار مشترک جدید روستایی و شهرهای باقیمانده و مرزی در سال ۱۳۹۷ - کاهش نیم واحد درصد هدر رفت گاز طبیعی از گاز فرآورش شده (از ۵ به ۴٫۵ درصد) در سال ۱۳۹۷ در راستای مصوبات ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی، ۵ طرح در سال ۱۳۹۶ و ۶ طرح نیز در سال ۱۳۹۷ به شرح ذیل در شرکت ملی صنایع پتروشیمی تعریف شده و در مراحل اجرایی بوده است. شایان ذکر است که این طرح‌ها متعلق به بخش</p>		

۱۶۶ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					<p>خصوصی بوده و تأمین منابع مالی موردنیاز آن‌ها نیز از طریق بخش خصوصی انجام می‌پذیرد. گروه ۱- تکمیل و راه‌اندازی پروژه‌های بخش خصوصی-راه‌اندازی طرح متانول کاوه (پتروشیمی کاوه)-راه‌اندازی طرح متانول مرجان (پتروشیمی مرجان)-فاز اول الفین شانزدهم (پتروشیمی بوشهر)- (فاز اول انیدرید مالتیک) BDO/PBT پتروکیمیای ابن سینا- (طرح الفین ایلام (پتروشیمی ایلام)-آمونیاک و اوره لردگان (شرکت کود شیمیایی اوره لردگان) گروه ۲-تکمیل پروژه‌های بخش خصوصی طرح اوره و آمونیاک پتروشیمی مسجدسلیمان، پالایش گاز بیدبلند خلیج فارس، کیمیای پارس خاورمیانه، پتروشیمی سیلان، پتروشیمی دماوند فاز ۱، پتروشیمی دنا، پتروشیمی گچساران و پترو پالایش کنگان</p>		
۲	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۴۴ / الف / ۱	<p>دولت مکلف است به منظور افزایش ارزش افزوده انرژی و تکمیل زنجیره ارزش و کاهش شدت انرژی «مصرف انرژی برای واحد تولید» در طول اجرای قانون برنامه اقدامات زیر را انجام دهد: ترتیبی اتخاذ نماید که سالانه تلفات انرژی در بخش ساختمان، پنج درصد (۵) کاهش یابد.</p>	-	<p>به منظور کاهش تلفات در ساختمان‌های مسکونی، تجاری و اداری موجود در کشور طرح افزایش کارایی موتورخانه‌ها با استفاده از ظرفیت‌های ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور انجام گرفته که اهم موارد آن به شرح زیر است: -تهایی سازی پیش نویس نمونه قراردادهای موافقت‌نامه‌های ۹ گانه حاکم بر طرح-تهایی شدن طرح اندازه‌گیری و صحه‌گذاری پروژه (M&V) و بازنگری آن برای محاسبه مقدار صرفه‌جویی برای پرداخت یارانه به سرمایه‌گذار عاملان صرفه‌جویی سوخت -ابلاغ قرارداد ارتقای کارایی بیش از ۱۵ هزار موتورخانه با ۱۲ شرکت سرمایه‌گذار عامل صرفه‌جویی -برگزاری دوره‌های متعدد تخصصی آموزشی برای ناظران اندازه‌گیری و صحه‌گذاری و ذینفعان طرح -ارسال موافقت‌نامه افزایش کارایی موتورخانه‌ها به</p>	-	-

بخش دهم: انرژی، صنعت و ... / فصل سی و دوم: نفت و گاز □ ۱۶۷

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					دانشگاه شهید بهشتی برای امضا با سرمایه‌گذار عامل صرفه‌جویی و بازدید از موتورخانه‌های دانشگاه شهید بهشتی (۶۳ موتورخانه) و ابلاغ فرم بازرسی فنی اولیه و صحه‌گذاری به شرکت پیشران انرژی برای شروع اقدامات آتی - امضای تفاهم‌نامه ۵ گانه بین شرکت بهینه‌سازی مصرف سوخت با شرکت ملی گاز ایران، سازمان صنعت، معدن و تجارت، اتحادیه‌های هتلداران استان خراسان رضوی و اتحادیه هتل آپارتمان داران مشهد برای سرمایه‌گذاری در طرح (حدافل ۱۰۰ هتل)		
۳	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۴۴ / الف / ۱ / تبصره	آیین‌نامه اجرایی این جزء ظرف مدت شش ماه پس از لازم الاجراء شدن این قانون توسط وزارتخانه‌های نیرو، راه و شهرسازی و نفت تهیه می‌شود و به تصویب هیئت‌وزیران می‌رسد.	-	پیش‌نویس آئین‌نامه مربوطه با محوریت وزارت راه و شهرسازی و مشارکت وزارتخانه‌های نفت و نیرو و سازمان برنامه‌بودجه تهیه گردیده و پس از بررسی در کمیسیون زیربنایی، صنعت و محیط‌زیست دفتر هیئت دولت، طی مصوبه هیئت دولت در دی‌ماه ۱۳۹۷ ابلاغ گردیده است.	-	-
۴	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۴۴ / الف / ۲	تسهیلات لازم برای ایجاد ظرفیت پالایش مقدار دو میلیون و هفتصد هزار بشکه در روز نفت خام و میعانات گازی با ضریب پیچیدگی بالا توسط بخش غیردولتی را به نحوی برنامه‌ریزی و اجرا کند تا ترکیب تولید فرآورده آن‌ها اساساً به محصولات سبک‌تر و میان‌تقطیر اختصاص یابد و سهم نفت کوره در الگوی پالایش از ده‌درصدی (۱۰٪) بیشتر نشود.	-	در راستای اجرای این ماده‌قانونی، طرح‌های زیر در شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران در دست اقدام می‌باشد: - احداث پالایشگاه میعانات گازی ستاره خلیج فارس (ظرفیت ۳۶۰ هزار بشکه در روز)، بهره‌برداری کامل از فازهای ۲،۱ و ۳ طرح، تولید حدود ۲۲ میلیون لیتر در روز بنزین و حدود ۱۱ میلیون لیتر در روز نفت گاز - احداث مجتمع پالایشگاهی سیراف (۸ پالایشگاه با خوراک میعانات گازی مجموعاً با ظرفیت ۴۸۰ هزار بشکه در روز)، دو شرکت ستاره سبز سیراف و کیمیا سازان کسری با یک شرکت چینی قرارداد اجرای پروژه را امضاء نموده‌اند و سه شرکت پالایشی شیرینو، پیشگامان ناموران سیراف و هفت ستاره فرهنگ ایرانیان با یک شرکت	-	-

۱۶۸ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					<p>چینی دیگر جهت اجرای پروژه پالایشگاه قرارداد منعقد نموده‌اند. - احداث پالایشگاه میعانات گازی پارس (ظرفیت ۱۲۰ هزار بشکه در روز) - احداث پالایشگاه آناهیتا (ظرفیت ۱۵۰ هزار بشکه در روز نفت خام)، نهایی سازی موضوع بخشودگی جرائم مالیاتی شرکت و همچنین هماهنگی پرداخت دیون مالیاتی، نهایی سازی گزارش EIA شهرک صنعتی آناهیتا و ارائه به سازمان محیط زیست کرمانشاه به منظور اخذ تأییدیه و صدور مجوز بهره‌برداری از سازمان محیط زیست و استفاده از مزایای معافیت‌های مالیاتی دوران بهره‌برداری، بررسی الگوی فرآیندی پالایشگاه توسط شرکت‌های «UOPAXENS»، «KBC» احداث پالایشگاه جاسک (ظرفیت ۳۰۰ هزار بشکه در روز نفت خام)، انعقاد قرارداد EPC برای بخش اول طرح با کنسرسیوم ایرانی/چینی، کسب مجوزهای شورای اقتصاد، بانک مرکزی جهت استفاده از فاینانس خارجی و نیز مجوز سازمان محیط زیست - طرح توسعه و تثبیت ظرفیت پالایشگاه آبادان - فاز ۲ پیشرفت فیزیکی بخش یک طرح تا پایان سال ۱۳۹۷ برابر ۳۲.۶ درصد، هزینه مورد نیاز طرح از منابع خارجی طی دو مرحله از خط اعتباری چین تأمین می‌شود (مرحله اول نهایی شده و مرحله دوم در دست اقدام می‌باشد). - طرح ارتقای کیفیت و کاهش نفت کوره پالایشگاه آبادان - فاز ۴ - طرح توسعه و بهینه‌سازی پالایشگاه اصفهان - فاز اول، احداث واحد تقطیر سوم با پیشرفت فیزیکی ۹۹.۸ درصد و احداث واحد تصفیه نفت گاز با پیشرفت فیزیکی ۶۹.۷ درصد تا پایان سال ۱۳۹۷ - طرح توسعه و بهینه‌سازی پالایشگاه اصفهان - فاز دوم (طرح ارتقای کیفیت و کاهش نفت کوره) - طرح</p>		

بخش دهم: انرژی، صنعت و ... / فصل سی و دوم: نفت و گاز □ ۱۶۹

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					ارتقاء کیفیت و کاهش نفت کوره پالایشگاه بندرعباس: انجام امکان‌سنجی فنی و اقتصادی توسط کنسرسیوم ژاپنی/کره‌ای - طرح ارتقاء کیفیت و کاهش نفت کوره پالایشگاه تبریز - طرح ارتقاء کیفیت و کاهش نفت کوره پالایشگاه تهران		
۵	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۴۴ / الف / ۳	حکم اجزای (۲) و (۳) بند (الف) این ماده در طول اجرای برنامه بر بند (ی) ماده (۱) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) حاکم است.	-	با توجه به مجوزهای صادرشده برای متقاضیان سرمایه‌گذاری و بر اساس برنامه‌ریزی‌های انجام‌شده در برنامه ششم توسعه، ظرفیت اسمی تولید محصولات پتروشیمی در انتهای برنامه به حدود ۱۰۰ میلیون تن (با احتساب طرح‌های تأمین خوراک بالادست) افزایش خواهد یافت. شایان‌ذکر است که اجرای طرح‌های توسعه صنعت پتروشیمی براساس اصل ۴۴ قانون اساسی از طریق بخش خصوصی صورت خواهد گرفت و شرکت ملی صنایع پتروشیمی نیز اقدامات موردنیاز جهت تسهیل شرایط موردنیاز و فعالیت مؤثرتر بخش خصوصی در راستای تحقق اهداف تعریف‌شده خصوصاً در زمینه تأمین خوراک و نیز منابع مالی موردنیاز طرح‌ها را انجام خواهد داد. طرح‌های افتتاح‌شده پتروشیمی از ابتدای سال ۱۳۹۶ تا پایان سال ۱۳۹۷ به شرح زیر بوده است: - طرح پلی‌اتیلن سبک (پتروشیمی کردستان) با ظرفیت ۳۰۰ هزار تن در سال - طرح اتیلن گلاکول‌های عسلویه (پتروشیمی مروارید) با ظرفیت ۵۵۴ هزار تن در سال - فاز دوم الفین یازدهم (پتروشیمی کاویان) با ظرفیت ۱۰۹۰ هزار تن در سال - پلی استاتیرن تخت جمشید (پتروشیمی تخت جمشید پارس عسلویه) با ظرفیت ۵۵ هزار تن در سال - پلی استاتیرن انتخاب (پتروشیمی انتخاب) با ظرفیت ۲۵۰ هزار تن در سال - فاز سوم آمونیاک	-	-

۱۷۰ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					<p>و اوره پردیس (پتروشیمی پردیس) با ظرفیت ۱۷۵۵ هزار تن در سال - سرویس‌های جانبی فاز ۲ عسلویه، فاز یک نیروگاه پتروشیمی دماوند - متانول مرجان (پتروشیمی مرجان) با ظرفیت ۱۶۵۰ هزار تن در سال - متانول کاوه (شرکت متانول کاوه) با ظرفیت ۲۳۱۰ هزار تن در سال - واحدهای شیرین سازی و بازیابی اتان پتروشیمی بوشهر و پیش راه‌اندازی واحد متانول این پتروشیمی در راستای تأمین منابع مالی مورد نیاز طرح‌های پتروشیمی، در حال حاضر خط اعتباری فعال و قابل استفاده، خط اعتباری کشور چین می‌باشد که از این طریق اعتبارات اسنادی طرح‌های پتروشیمی بوشهر، پتروشیمی مسجدسلیمان، پتروشیمی لردگان، پتروشیمی سبیلان و پتروشیمی کیمیای پارس خاورمیانه مؤثر گردیده است. همچنین مهم‌ترین منبع مالی داخلی کشور برای بخش خصوصی در صنعت پتروشیمی، استفاده از منابع صندوق توسعه ملی می‌باشد که در همین راستا برای شرکت‌های پتروشیمی ایلام، گچساران، سیراف انرژی، پالایش گاز بیدلند ۲، پالایش پارسین سپهر و شیمیایی صدف عسلویه از محل این منبع تخصیص یافته است. در خصوص تخصیص خوراک به مجتمع‌های پتروشیمی می‌توان به تشکیل کمیته رفع موانع تولید و نیز اتخاذ رویکردهای جدید در تدوین برنامه‌های توسعه‌ای آتی اشاره نمود که از جمله این رویکردها می‌توان به تخصیص ۴ طرح تأمین خوراک بالادست به ذی‌نفعان کلیدی صنعت پتروشیمی از سوی وزارت نفت در برنامه ششم توسعه صنعت پتروشیمی اشاره نمود که از پیشرفت مناسبی برخوردار می‌باشند.</p>		

بخش دهم: انرژی، صنعت و ... / فصل سی و دوم: نفت و گاز □ ۱۷۱

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
۶	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۴۴ / الف / ۴	در قالب طرح جامع حمل و نقل کشور نسبت به کاهش مصرف انرژی و کربن در ناوگان حمل و نقل اقدام و از شماره گذاری خودروهای که شرایط یورو ۴ را ندارند خودداری نماید.	-	متولی طرح جامع حمل و نقل کشور وزارت راه و شهرسازی می باشد لیکن وزارت نفت نیز اقدامات مؤثری جهت کاهش مصرف سوخت در بخش حمل و نقل به شرح زیر انجام داده است: - اجرای طرح تخصیص سوخت برای وسایط نقلیه دیزلی بر اساس میزان پیمایش و نوع کاربری، توسط شرکت ملی پخش فرآورده های نفتی و با همکاری دستگاه های ذی ربط که اجرای این طرح سبب جلوگیری از عرضه خارج از شبکه نفت گاز گردیده است. همچنین توزیع فرآورده نفت گاز با استانداردهای یورو ۴ و یورو ۵ در جایگاه های سوخت با اولویت ۱ و ۲ واقع در محورهای مواصلاتی کشور، نقش بزرگی در کاهش آلودگی هوای کلان شهرها داشته است. - وزارت نفت در قالب طرح های ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید مصوباتی را در حوزه حمل و نقل از شورای اقتصاد اخذ نموده است که به طور خلاصه شامل نوسازی کامیون ها و کشنده های بالای ۱۰ تن، جایگزینی تاکسی های فرسوده با تاکسی پایه گازسوز با پیمایش بالا، توسعه حمل و نقل بار و مسافر توسط راه آهن، توسعه حمل و نقل مسافر با قطار شهری در تهران و ۸ کلان شهر و نیز تولید قوای محرکه کم مصرف در خودروهای داخلی و جایگزین با خودروهای فرسوده می باشد که اقدامات صورت گرفته در این خصوص به شرح زیر بوده است: - طرح نوسازی کامیون و کشنده فرسوده بالای ۱۰ تن دارای سن بالاتر از ۳۵ سال، نوسازی تعداد ۳۲۲۸ دستگاه کامیون و کشنده تا پایان سال ۱۳۹۷ (تعداد ۹۹۵ دستگاه در سال ۱۳۹۶ نوسازی شده است). بررسی وضعیت خودروهای اسقاطی و جایگزین شده توسط	-	-

۱۷۲ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					<p>سرمایه گذاران عامل صرفه جویی (ماموت، سایپادیزل و آریا دیزل) و پیگیری پرداخت صورت وضعیت های صادره شده توسط سامانه، نهایی سازی طرح روش اندازه گیری و صحنه گذاری جهت محاسبه صرفه جویی، انعقاد تفاهم نامه همکاری بین شرکت بهینه سازی و استانداری آذربایجان شرقی و پیگیری روند اجرایی نمودن آن، اخذ اصلاحیه در اسفندماه ۱۳۹۶ مصوبه شورای اقتصاد و همچنین اصلاحیه مشترک دو طرح کامیون و اتوبوس در خردادماه ۱۳۹۷ با موضوع محول شدن اجرای این دو طرح به وزارت صنعت، معدن و تجارت از شورای محترم اقتصاد (نوسازی ۸۲۴۰ دستگاه به عهده شرکت می باشد). تهیه شیوه نامه نحوه ارزیابی فنی خودروها در چارچوب مصوبه جدید شورای اقتصاد و بررسی و تأیید خودروهای متقاضی شرکت در طرح نوسازی مطابق شیوه نامه جدید، انعقاد و ابلاغ قرارداد جایگزینی ۳۰۰ دستگاه به شرکت آدهایتکس، اخذ مصوبه هیئت مدیره شرکت بهینه سازی در خصوص انعقاد قرارداد پرداخت یارانه صرفه جویی سوخت جهت جایگزینی ۲۴۰ دستگاه کشنده فرسوده با شرکت زامیاد، انعقاد و ابلاغ قرارداد با مجتمع صنعتی ماموت جهت جایگزینی ۵۰۰۰ دستگاه کامیون و کشنده فرسوده، انعقاد و ابلاغ قرارداد به شرکت سایپادیزل جهت جایگزینی ۲۱۰۰ دستگاه کامیون و کشنده فرسوده، انعقاد و ابلاغ قرارداد به شرکت آریا دیزل جهت جایگزینی ۳۰۰ دستگاه کامیون و کشنده فرسوده، جایگزینی ۱۴۲۷ دستگاه کامیون و کشنده در قرارداد شرکت ماموت - طرح جایگزینی ۱۴۰۰۰ تاکسی فرسوده با تاکسی گازسوز - طرح توسعه حمل و نقل بار</p>		

بخش دهم: انرژی، صنعت و ... / فصل سی و دوم: نفت و گاز □ ۱۷۳

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					<p>مسافر توسط راه‌آهن، اخذ مصوبه هیئت‌مدیره شرکت بهینه‌سازی جهت اجرایی سازی قراردادهای تأمین واگن جمعاً ۸۲۵ دستگاه، فی‌مابین عامل صرفه‌جویی و راه‌آهن، انجام صحنه‌گذاری پیش از بهره‌برداری ۱۶۸۶ دستگاه واگن باری و انجام صحنه‌گذاری بهره‌برداری در خصوص ۳۰۰ دستگاه واگن باری، اخذ موافقت‌نامه‌های اجرایی و ابلاغ آن‌ها به شرکت راه‌آهن در خصوص ۸۲۵ دستگاه واگن باری، انعقاد و ابلاغ تفاهم‌نامه نحوه تبادلات داده‌ای به راه‌آهن، عقد قرارداد مابین شرکت راه‌آهن جمهوری اسلامی و شرکت تجارت کوشش سپاهان جهت تأمین ۱۷۵ دستگاه واگن باری - تولید قوای محرکه کم‌مصرف در خودروهای داخلی و جایگزین با خودروهای فرسوده، تهیه و ابلاغ دستورالعمل صحنه‌گذاری و اندازه‌گیری، اخذ مصوبه هیئت‌مدیره شرکت برای انعقاد قرارداد ۱۰۰ هزار دستگاه با شرکت تیوان - طرح توسعه حمل‌ونقل مسافر با قطار شهری در تهران و هشت کلان‌شهر، اخذ مصوبه شورای اقتصاد طرح، انعقاد ۹ فقره موافقت‌نامه بین بهینه‌سازی و شهرداری تهران و هشت کلان‌شهر در خصوص طرح توسعه مترو، تهیه و نهایی سازی روش اندازه‌گیری و صحنه‌گذاری، انعقاد تفاهم‌نامه همکاری با شهرداری تهران جهت ورود هزار دستگاه واگن جدید به ناوگان مترو تهران</p>		
۷	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۴۵	وزارتخانه‌های نفت و نیرو موظف‌اند با همکاری سایر دستگاه‌های اجرائی ذی‌ربط، برنامه اجرائی «طرح جامع انرژی کشور» را تا پایان سال اول اجرای قانون برنامه در چهارچوب قوانین مربوطه و	-	<p>در راستای اجرای ماده‌قانونی مذکور، جلساتی در وزارت نیرو، سازمان برنامه‌وبودجه کشور و موسسه مطالعات بین‌المللی انرژی با حضور نمایندگان دستگاه‌های ذی‌ربط تشکیل و کمیته راهبردی متشکل از نمایندگان سازمان برنامه‌وبودجه</p>	-	-

۱۷۴ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			در راستای سند ملی راهبرد انرژی کشور مصوب شورای عالی انرژی کشور، تهیه کنند و به تصویب هیئت وزیران برسانند.		کشور، وزارت نفت، وزارت نیرو، سازمان انرژی اتمی، پژوهشگاه نیرو و موسسه مطالعات بین المللی انرژی در این خصوص تشکیل گردید. با توجه به تجربیات و سابقه قبلی موسسه مطالعات بین المللی انرژی در خصوص طرح جامع انرژی کشور، مقرر گردید جلسات کمیته راهبری در آن موسسه تشکیل گردد. در این راستا پس از برگزاری جلسات متعدد، برنامه اجرایی طرح جامع انرژی کشور در چارچوب قانون برنامه ششم توسعه و در راستای سند راهبرد انرژی کشور، در اسفندماه ۱۳۹۷ از طرف وزیر نفت برای رئیس محترم سازمان برنامه و بودجه کشور ارسال گردیده است. از سوی آن سازمان نیز برنامه اجرایی مذکور برای هیئت دولت ارسال گردیده و در کمیسیون زیربنایی، صنعت و محیط زیست دفتر هیئت دولت مطرح مورد تأیید قرار گرفته است.		
۸	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۴۸ / الف	دولت مکلف است: کلیه طرح های جمع آوری، مهار، کنترل و بهره برداری از گازهای همراه تولید و مشعل در کلیه میادین نفتی و تأسیسات صنعت نفت را با تعیین نرخ عادلانه خوراک آن ها ظرف مدت حداکثر سه ماه از تاریخ لازم الاجراء شدن این قانون از طریق فراخوان به مردم و بخش غیردولتی واگذار نماید به گونه ای که تا پایان برنامه حداقل نود درصد (۹۰) گازهای مشعل مهار و کنترل شده باشد.	-	- شرکت ملی نفت ایران طی برنامه پنجم توسعه به منظور جلوگیری از سوختن گازهای مشعل و باهدف ایجاد ارزش افزوده از این منابع و در راستای کاهش آلودگی زیست محیطی ناشی از سوختن این گازها اقدام به فراخوان عمومی جهت مزایده گازهای مشعل در گستره وسیعی از دریا و خشکی به ظرفیت حدود ۲۰ میلیون مترمکعب در روز نموده است که منجر به امضای چهار فقره قرارداد فروش گازهای مشعل گردید. در این راستا واحد جمع آوری گازهای مشعل میدان پارسی به عنوان نخستین طرح مورد بهره برداری قرار گرفته است. انعقاد دو قرارداد احداث تأسیسات جمع آوری گازهای مشعل با هلدینگ صنایع پتروشیمی خلیج فارس و پتروشیمی مارون با هدف جلوگیری از سوزانده شدن	-	-

بخش دهم: انرژی، صنعت و ... / فصل سی و دوم: نفت و گاز □ ۱۷۵

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					<p>۷۷۰ میلیون فوت مکعب در روز گاز همراه نفت (معادل ۲۲ میلیون مترمکعب گاز در روز تقریباً برابر با نیمی از گازهای مشعل سراسر کشور) در استان‌های خوزستان و کهگیلویه و بویراحمد - در اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۷ مقرر گردید که گازهای موجود در حوزه خوراک کارخانه گاز و گاز مایع ۱۸۰۰، ۲۳۰۰ و ۲۴۰۰ (گازهای مربوط به تولید فعلی و بدون برنامه‌های توسعه) به پالایشگاه بیدبلند خلیج فارس اختصاص یابد و همچنین شرکت هلدینگ خلیج فارس مسئولیت سرمایه‌گذاری جمع‌آوری و ارسال گاز مشعل حوزه‌های خوراک کارخانه‌های گاز و گاز مایع ۱۸۰۰، ۲۳۰۰ و ۲۴۰۰ به پالایشگاه بیدبلند خلیج فارس را به عهده خواهد داشت. - در مهرماه ۱۳۹۷ گازهای همراه مشعل در حال سوختن، گازهای غنی و گازهای بالقوه قابل تولید از مخازن گازی مستقل در منطقه مسجدسلیمان طی توافقنامه‌ای از طرف شرکت ملی مناطق نفتخیز جنوب به شرکت مجتمع پتروپالایش بختیاری مسجدسلیمان واگذار گردیده است. - گازهای همراه واحد بهره برداری جفیر، در اسفندماه ۱۳۹۷ به شرکت مهندسی کاناز مشاور واگذار گردید.</p>		
۹	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۴۸ / ب	<p>به منظور افزایش خدمات سوخت رسانی به کشتی‌ها (بانکرینگ) و خدمات جانبی آن در خلیج فارس و دریای عمان ضمن انجام حمایت‌های لازم از بخش غیردولتی در خرید شناورهای مخصوص، قیمت‌گذاری فرآورده، شرایط، تسهیلات، مشوق‌ها و صدور مجوزهای مورد نیاز برای توسعه صنعت سوخت رسانی به کشتی‌ها را به نحوی انجام دهد که ضمن</p>	-	<p>پس از منفک شدن عملیات بانکرینگ از شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی از سال ۱۳۹۴ تاکنون میزان بانکرینگ کاهش داشته است.</p>	سایر	توجه ناکافی دستگاه اجرایی مسئول

۱۷۶ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			رشد حداقل ده درصدی (۱۰٪) سالانه، سهم کشور از بازار سوخت‌رسانی به کشتی‌ها در منطقه خلیج فارس و دریای عمان در پایان برنامه حداقل به پنجاه درصد (۵۰٪) برسد.				
۱۰	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۴۸ / ث	به منظور افزایش و ارتقای توان علمی، فناوری و نوآوری در صنعت نفت معادل یک درصد (۱٪) از اعتبارات طرح‌های توسعه‌ای سالانه شرکت‌های تابعه را در طول اجرای قانون برنامه، جهت ایجاد ظرفیت جذب، توسعه فناوری‌های اولویت دار نفت، گاز و پتروشیمی و انرژی‌های تجدید پذیر و به کارگیری آن‌ها در صنایع مرتبط و ارتقای فناوری‌های موجود و بومی سازی آن‌ها و کاهش شدت مصرف انرژی ضمن مبادله موافقت‌نامه با سازمان اختصاص دهد و گزارش عملکرد این بند را سالانه به کمیسیون‌های انرژی و آموزش، تحقیقات و فناوری مجلس شورای اسلامی ارائه نماید. همچنین به منظور افزایش ضریب بازافت مخازن کشور در طول اجرای قانون برنامه به میزان یک درصد (۱٪)، از طریق وزارت نفت طی سال اول اجرای این قانون، برنامه جامع صیانتی و ازدیاد برداشت از مخازن هیدروکربوری را با رعایت اولویت‌بندی مخازن به تفکیک نواحی خشکی و مناطق دریایی تهیه کند و پس از تصویب آن توسط مراجع قانونی، اقدامات لازم را به عمل آورد.	-	شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران: موافقت‌نامه طرح پژوهشی شرکت پالایش و پخش تحت عنوان مطالعه، تحقیق و تدوین دانش فنی مورد نیاز صنعت پالایش و پخش و رفع تنگنای عملیاتی و افزایش بهره‌وری در حوزه‌های مختلف کشور در سال ۱۳۹۷ به دلیل عدم اخذ مجوز شورای اقتصاد این موافقت‌نامه با سازمان برنامه و بودجه کشور مبادله نشده است. شرکت ملی گاز ایران: در این خصوص پروژه مستقلاً با شماره ۳۱۶۰۸۰۰۹ تعریف شده که انستیتوهای تحقیقاتی ذیل در قالب آن در حال فعالیت هستند: - انستیتو تحقیقاتی شیرین سازی و تصفیه گاز - انستیتو تحقیقاتی مایع سازی گاز طبیعی - انستیتو تحقیقاتی توربین‌های گازی - انستیتو تحقیقاتی اندازه‌گیری هوشمند گاز شرکت ملی صنایع پتروشیمی: - به منظور ایجاد و شکل دهی انستیتوهای تحقیقاتی برای فرایندهای اولویت‌دار و کلیدی، تحت لیسانس و تکرارپذیر، با هماهنگی شرکت‌های ملی صنایع پتروشیمی، پالایش و پخش و گاز، قرارداد تأسیس ۱۲ انستیتوی تحقیقاتی جدید فی‌مابین سه شرکت یادشده و دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی منتخب منعقد گردید. اهم دستاوردهای اجرای طرح شامل مطالعات پایش تکنولوژی، بررسی اقتصادی و تهیه برنامه جامع تحقیقاتی و نقشه راه فناوری، دستیابی به فناوری و توسعه دانش	-	

بخش دهم: انرژی، صنعت و ... / فصل سی و دوم: نفت و گاز □ ۱۷۷

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					<p>فنی فرآیندهای پر کاربرد صنایع پتروشیمی، پالایش و پخش و گاز، ایجاد شرکت‌های پیمانکاری عمومی ایرانی در راستای انتقال و توسعه فناوری با هدف ایجاد بستر دانش بنیادین فناوری، ایجاد تحول بنیادی و تحکیم ارتباط و ساختار همکاری میان صنعت نفت و دانشگاه، بهره‌گیری از حداکثر توان بالقوه علمی دانشگاه‌ها و دانشجویان مقاطع تحصیلات تکمیلی در دیسپلین‌های فنی گوناگون، ایجاد شبکه‌های علمی-تخصصی از طریق شکل‌گیری ارتباط تنگاتنگ با دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی خارجی و همکاری با شرکت‌های مهندسی مشاور کوچک و چابک و نیز حمایت ویژه از ساخت کاتالیست‌های موردنیاز در داخل و کاهش قابل‌توجه وابستگی به واردات می‌باشد. پروژه‌های انستیتوهای تحقیقاتی در دست اجرا در حوزه‌های پایین‌دستی به شرح زیر می‌باشد: -تدوین دانش فنی زنجیره ارزش متانول توسط دانشگاه شیراز -تدوین دانش فنی تولید الفین‌ها توسط دانشگاه تربیت مدرس - تدوین دانش فنی زنجیره ارزش پروپیلن توسط پژوهشگاه شیمی و مهندسی شیمی ایران -تدوین دانش فنی زنجیره ارزش پلی‌الفین توسط دانشگاه صنعتی امیرکبیر -تدوین دانش فنی ارتقاء نفت سنگین و باقی‌مانده‌های سنگین توسط دانشگاه تهران -تدوین دانش فنی ایزومریزاسیون نفتای سبک توسط دانشگاه شیراز -تدوین دانش فنی تبدیل کاتالیستی نفتا توسط دانشگاه صنعتی امیرکبیر -تدوین دانش فنی گوگردزدایی از نفتا و میان تقطیر توسط دانشگاه صنعتی شریف - تدوین دانش فنی هیدروکراکینگ توسط دانشگاه صنعتی اصفهان - ایجاد انستیتوی تحقیقاتی مایع</p>		

۱۷۸ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					<p>سازی گاز طبیعی توسط دانشگاه تهران - ایجاد انستیتوی تحقیقاتی تصفیه و شیرین سازی گاز طبیعی توسط پژوهشگاه صنعت نفت - ایجاد انستیتوی تحقیقاتی توربین های گازی و ایجاد انستیتوی تحقیقاتی اندازه گیری هوشمند توسط دانشگاه علم و صنعت ایران افزایش ضریب بازیافت مخازن کشور در راستای برنامه ریزی اجرایی و ساماندهی طرح های پژوهشی جهت تولید از ذخایر ثانویه و ثالثیه، مطالعات ۲۰ میدان نفتی و گازی شامل ۵۲ مخزن با ۹ دانشگاه و موسسه مطالعاتی برتر وزارت علوم و واحد علوم و تحقیقات دانشگاه آزاد اسلامی در پژوهش های بالادستی صنعت نفت برای ازدیاد برداشت از مخازن نفتی و گازی موجود از طریق اختصاص مخازن مشخص به هر دانشگاه در دستور کار قرار گرفته است. در فاز اول، مطالعات پژوهشی مرتبط با ۹ میدان آزادگان، سروش، دارخوین، منصوری، کوپال، گچساران، اهواز، بی بی حکیمه و کرج به مراکز فوق واگذار گردیده تا کلیه مراحل مطالعات فناورانه یک مخزن از ابتدای مطالعه تا انجام تست نهایی میدانی در ۵ بسته کاری توسط آن ها مدیریت شده و برای بهره گیری از تجربیات بین المللی، از شرکت ها/دانشگاه های خارجی صاحب صلاحیت جهت مشارکت استفاده نمایند که این مطالعات با پیشرفت مطلوب در حال انجام است. سایر اقدامات انجام شده در حوزه پیشبرد موضوع بهبود و ازدیاد برداشت از میادین هیدروکربوری به شرح ذیل ارائه می گردد: -تزریق گاز در ۹ میدان از میادین نفتی خشکی (میادین بی بی حکیمه، پارس، آغاچاری، کوپال، گچساران، مارون، کرج، نرگسی و هفتگل) و همچنین بازگردانی گاز</p>		

بخش دهم: انرژی، صنعت و ... / فصل سی و دوم: نفت و گاز □ ۱۷۹

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					<p>در میدان پازنان و تزریق امتزاجی گاز در میدان دارخوین در حال انجام است. در میدان دریایی نیز تزریق آب در شش میدان سلمان، سیوند، دنا، اسفند، بلال و درود در حال اجرا می‌باشد. اهم اقدامات انجام شده در خصوص بهبود وضعیت تولید و افزایش برداشت از میدان IOR/EOR) به تفکیک شرکت‌های عملیاتی به شرح ذیل ارائه می‌گردد: الف) شرکت ملی مناطق نفت‌خیز جنوب - کنترل رسوب آسفالتین: مطالعه مستمر و تعریف طرح‌های پژوهشی جهت کنترل پدیده رسوب آسفالتین در بسیاری از میدان این شرکت در حال انجام می‌باشد. ب) شرکت نفت مناطق مرکزی ایران - انجام مطالعات جامع مخازن و لرزه‌نگاری‌های سه‌بعدی: در این خصوص مطالعه میدان سراج، پایدار غرب، سرخون، خشت، سروستان و سعادت‌آباد در دست انجام بوده است. ج) شرکت نفت فلات قاره ایران - نصب، راه‌اندازی و تعمیر دستگاه‌های پمپ درون‌چاهی جهت بهبود و نگهداشت تولید صیانتی از مخازن - ادامه انجام مطالعات جامع مخازن و تعریف طرح‌های پژوهشی جهت ازدیاد برداشت (د) شرکت نفت و گاز پارس - از جمله اقدامات این شرکت در راستای ازدیاد برداشت و بهبود تولید از مخازن شامل عملیات تعمیر چاه، مشبک‌کاری فواصل مختلف تولیدی و اسید کاری چاه‌های موجود جهت بهبود تولید کنونی، انعقاد تفاهم‌نامه با دانشگاه‌ها، مراکز فناوری و پژوهشکده‌های مختلف در راستای مطالعات پژوهشی مربوط به ازدیاد برداشت از مخازن می‌باشد. ه) شرکت نفت و گاز اروندان - انعقاد تفاهم‌نامه با دانشگاه‌ها و مراکز علمی جهت اجرای پروژه‌های</p>		

۱۸۰ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					پژوهشی شناخت مخزن، ازدیاد برداشت و پیشگیری از رسوب آسفالتین از جمله اقدامات این شرکت در راستای تولید صیانتی بوده است.		
۱۱	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۴۸ / ج / ۱	وزارت نفت موظف است تمهیدات لازم را برای استفاده از ظرفیت‌ها و توانمندی‌های شرکت‌های بخش خصوصی و تعاونی و نهادهای عمومی غیردولتی برای سرمایه‌گذاری در فعالیتهای اکتشاف، تولید و بهره‌برداری (نه مالکیت) میادین نفت و گاز به‌ویژه میادین مشترک در چهارچوب سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی به عمل آورد.	-	قراردادهای منعقد شده با مشارکت شرکت‌های داخلی برای توسعه میادین نفتی و گازی با تأکید بر افزایش ضریب برداشت/باز یافت نفت از مخازن در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ به شرح زیر بوده است: - قرارداد طرح بهبود ضریب باز یافت، افزایش تولید و بهره‌برداری از میادین نفتی پایدار غرب و آبان با کنسرسیومی متشکل از شرکت‌های زاروئز نفت روسیه و دانا انرژی - قرارداد طرح توسعه و بهره‌برداری از میادین نفتی سپهر و جفیر با شرکت گسترش انرژی پاسارگاد ایران - قرارداد توسعه و بهره‌برداری میادین چشمه خوش، پایدار شرق و دالپری با کنسرسیوم شرکت‌های روسی و ایرانی همچنین اقدامات حاکمیتی و سیاست‌گذاری به شرح ذیل انجام گردیده است: - به‌کارگیری ظرفیت‌های داخلی بخش خصوصی و برنامه توانمندسازی شرکت‌های اکتشاف و تولید، EPC و OSC و سازندگان در تدوین پیوست فناوری قراردادهای نفتی لحاظ شده است. - انجام مطالعات و اقدامات اولیه برای تدوین نظام واگذاری عملیات نگهداشت و بهره‌برداری واحدهای عملیاتی، تعمیرات اساسی ماشین‌آلات دوار و نیز انبار کالا و کارگاه‌های مرکزی به بخش خصوصی - توسعه مشارکت بخش خصوصی در استقرار نظام مدیریت دارایی فیزیکی مبتنی بر استاندارد ISO ۵۵۰۰۰ - واگذاری مدیریت M&O تأسیسات منتخب از شرکت‌های عملیاتی تابعه به شرکت‌های صاحب صلاحیت بین‌المللی - تدوین شیوه‌نامه ارزیابی صلاحیت و نحوه تعامل مشاوران	-	-

بخش دهم: انرژی، صنعت و ... / فصل سی و دوم: نفت و گاز □ ۱۸۱

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					داخلی و خارجی مطالعات طرح‌های توسعه میدان‌ها در حال بهره‌برداری و ارائه فهرست مشاوران -انجام فرآیند ارزیابی و تهیه فهرست شرکت‌های ایرانی فعال در حوزه اکتشاف و تولید- (E&P) تهیه و ارسال فهرست پیمانکاران واجد صلاحیت جهت حضور در مناقصات طرح‌های نگهداشت و افزایش تولید نفت در قالب پروژه‌های EPCF که بخش سرمایه‌گذاری نیز در آن‌ها مدنظر قرار گرفته است. ابلاغ الگوی موافقت‌نامه و شرایط عمومی قراردادی پروژه‌های مذکور		
۱۲	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۴۸ / ج / ۲	وزارت نفت موظف است به ذخایر راهبردی نفت و گاز به‌منظور اثرگذاری در بازار جهانی نفت و گاز با تأکید بر حفظ و توسعه ظرفیت‌های تولید نفت و گاز به‌ویژه در میدانی مشترک را تا پایان سال اول اجرای قانون برنامه افزایش دهد.	-	شرکت ملی نفت ایران: طرح‌های راه‌اندازی شده در خصوص افزایش ظرفیت تولید نفت و گاز به شرح زیر بوده است: - بهره‌برداری از فازهای ۱۷-۱۸، ۱۹ و فازهای ۲۱-۲۰ میدان گازی پارس جنوبی و افتتاح این فازها در فروردین‌ماه ۱۳۹۶ - به مدار آمدن کامل پالایشگاه‌های گاز فازهای ۱۳ و ۲۲ تا ۲۴ (۸ واحد) با ظرفیت خروجی ۱۰۰ میلیون مترمکعب در روز در سال ۱۳۹۷ و بهره‌برداری از ۶ سکوی دریایی و چاه‌های مربوطه با ظرفیت تولید ۸۵ میلیون مترمکعب در روز گاز جدید (از فازهای یادشده و فاز ۱۴) - افزایش تولید نفت خام از میدان آزادگان جنوبی - آغاز تولید از میدان یاران جنوبی - افزایش تولید نفت خام از میدان نفتی مشترک آذر - آغاز تولید از لایه نفتی میدان پارس جنوبی از فروردین‌ماه ۱۳۹۶ - تکمیل و بهره‌برداری از ردیف‌های فرآوری طرح افزایش ظرفیت فرآوری نفت خام در حوزه غرب کارون جمعاً با ظرفیت فرآوری نفت خام به میزان ۱۶۵ هزار بشکه در روز شرکت ملی نفت ایران در راستای افزایش ذخایر راهبردی نفت و گاز دو خط‌مشی اصلی اکتشاف میدانی جدید و مطالعات جدید	-	-

۱۸۲ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					<p>مخازن موجود را دنبال می کند. هم اکنون فعالیت های اکتشافی در دو بخش منابع متعارف و منابع نامتعارف هیدروکربوری در مدیریت اکتشاف شرکت ملی نفت ایران در قالب ۱۲ طرح اصلی در حال اجرا می باشد. در این راستا در سال گذشته ۱۲۸۶۹ متر حفاری اکتشافی در مناطق خشکی و ۳۲۰۷ متر در خلیج فارس و همچنین حدود ۵۲۹ کیلومتر مربع لرزه نگاری سه بعدی در مناطق خشکی انجام گردیده است. در حوزه مطالعات جدید مخازن، شرکت ملی نفت ایران و شرکتهای معتبر بین المللی و داخلی جهت انجام مطالعات میدانی نفتی و گازی تفاهم نامه هایی منعقد نموده اند. در سال ۱۳۹۶ نتایج مطالعات برخی از میدانی همچون لایه های نفتی میدان مشترک پارس جنوبی، میدان منصوری (بنگستان)، میدان آیتیمور (بنگستان)، چنگوله، سهراب و سومار، چشمه خوش، دهران، کرنج، ابان و پایدار غرب، بند کرخه، سپهر و جفیر، گلشن و فردوسی و یاران توسط شرکتهای طرف تفاهم نهایی گردیده و در کمیته مشاورین مدیریت مخازن شرکت ملی نفت ایران نیز مطرح گردیده است. امید است با اجرایی شدن مطالعات فوق در آینده نزدیک، ظرفیت تولید از این میدانی نسبت به پیش بینی های اولیه افزایش یابد که این امر تأثیر مثبتی در ذخایر نفت و گاز کشور خواهد داشت. قرارداد توسعه فاز ۱۱ میدان مشترک گازی پارس جنوبی با کنسرسیومی به راهبری شرکت توتال و نیز شرکت چینی CNPC و شرکت پتروپارس در تیرماه سال ۱۳۹۶ جهت افزایش تولید حدود ۲ میلیارد فوت مکعب در روز منعقد شده است. همچنین در سال ۱۳۹۶ دو قرارداد بزرگ دیگر در بخش</p>		

بخش دهم: انرژی، صنعت و ... / فصل سی و دوم: نفت و گاز □ ۱۸۳

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					<p>توسعه میادین نفتی منعقد گردیده است. توسعه میادین مشترک آبان و پایدار غرب در حوزه میادین شرکت نفت مناطق مرکزی ایران با کنسرسیومی از شرکت‌های زاروینفت و دانا انرژی و توسعه میادین نفتی سپهر و جفیر با شرکت گسترش انرژی پاسارگاد ایران منعقد گردید. در سال ۱۳۹۷ تفاهم‌نامه‌هایی جهت انجام مطالعات میادین لایه نفتی میدان پارس جنوبی (شرکت‌های توسعه صنعت ایران افق و آواتنگارد)، اسفندیار (شرکت‌های آواتنگارد، اویک/زاروینفت)، مخزن خامی میادین اهواز/مارون/پازنان (شرکت سینوپک)، سوسگرد (شرکت‌های پارس پتروآگرس، پترو ایران و ایدرو)، دانا (شرکت‌های پتروپارس و پتروایران)، آذر و چنگوله (شرکت اویک)، سهراب (شرکت دانا انرژی)، سومار (شرکت کیسون) و سهراب (مهندسی و ساخت تأسیسات دریایی ایران) منعقد گردیده است. ضمناً در سال ۱۳۹۷، مطالعات نهایی شده توسط شرکت‌های طرف تفاهم‌نامه در میادین دارخوین، شادگان، سلمان گازی، پارس شمالی، کیش، اسفندیار، سوسگرد، دالپری، چشمه خوش، پایدار شرق، پارس/پرینج، یاران و سهراب در کمیته مشاورین مدیریت مخازن شرکت ملی نفت ایران مطرح گردیده است. در سال ۱۳۹۷ قرارداد توسعه و بهره‌برداری میادین چشمه خوش، پایدار شرق و دالپری با کنسرسیوم شرکت‌های روسی و ایرانی امضا گردید که پیش‌بینی می‌شود با اجرای آن طی ۱۰ سال ۱۶۷ میلیون بشکه تولید انباشتی اضافی به دست آید. همچنین مذاکرات قراردادی جهت توسعه میادین آب تیمور (شرکت لوک اویل روسیه)، کرنج (کنسرسیوم پرگس)، شادگان</p>		

۱۸۴ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					<p>(شرکت تنکو)، پارسی و پرنج (شرکت مینا) و چنگوله (شرکت اویک) در حال پیگیری می‌باشد. حوزه بین الملل: در راستای تأثیرگذاری در بازارهای جهانی نفت و گاز، اقدامات ذیل توسط این وزارتخانه صورت پذیرفته است: - زمینه‌سازی جهت تسهیل توسعه تجارت بین المللی صنعت نفت از طریق ابزارهای دیپلماسی انرژی به منظور افزایش صادرات نفت خام، میعانات گازی و سایر فرآورده‌های نفتی و گازی - تسهیل، هماهنگی، پیگیری و نظارت بر تحقق اهداف صادرات گاز به کشورهای همسایه و ایجاد بازارهای جدید - همکاری، هماهنگی و تعامل با وزارت امور خارجه جهت دستیابی به اهداف سیاست‌های بین المللی وزارت نفت - تسهیل مذاکرات تجاری و قراردادی به منظور جذب سرمایه‌گذاری خارجی در حوزه بالادستی صنعت نفت و همچنین رفع موانع جاری در مذاکرات بین شرکت‌ها از طریق تعاملات بین دولتی به ویژه برای میدین مشترک - پیگیری مذاکرات با شرکت‌های بین المللی برای احداث و تکمیل پروژه‌های پالایشگاهی - ارائه و معرفی فرصت‌های انعقاد قراردادهای جدید نفت و گاز در بخش صنایع بالادستی صنعت نفت در خارج از کشور در کنفرانس جهانی نفت و سایر کنفرانس‌های برنامه‌ریزی شده و مذاکره با مقامات سیاسی کشورهای خارجی و مدیران شرکت‌های بین المللی - برگزاری و حضور در جلسات کمیسیون‌های مشترک اقتصادی و انجام مذاکرات دوجانبه با کشورهای هدف و پیگیری رفع موانع اجرایی مفاد یادداشت تفاهم‌های امضا شده در کمیسیون‌های مشترک - راهبری کمیته‌های مشترک انرژی با</p>		

بخش دهم: انرژی، صنعت و ... / فصل سی و دوم: نفت و گاز □ ۱۸۵

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					<p>کشورهای دیگر و پیگیری مصوبات آن‌ها شرکت ملی گاز ایران: در خصوص افزایش امکان پالایش گاز و همچنین افزایش ظرفیت ذخیره‌سازی زیرزمینی گاز طبیعی، اقدامات ذیل صورت پذیرفته است: -افزایش ۸ درصدی تولید پالایشگاه سوم مجتمع گاز پارس جنوبی با تمهیدات انجام شده طی تعمیرات اساسی و دریافت خوراک از پالایشگاه چهارم مجتمع گاز پارس جنوبی -افزایش تولید پروپان پالایشگاه چهارم مجتمع گاز پارس جنوبی به میزان ۱۷ درصد در سال ۱۳۹۶ و ۳۲ درصد در سال ۱۳۹۷ و همچنین افزایش تولید بوتان به میزان ۸ درصد در سال ۱۳۹۶ و ۱۴ درصد در سال ۱۳۹۷ -افزایش ۱۰ درصدی تولید پالایشگاه پنجم مجتمع گاز پارس جنوبی با حفظ کیفیت محصول -تأمین کمبود خوراک پالایشگاه نهم مجتمع گاز پارس جنوبی (فاز ۱۲) از طریق سکوه‌های فاز ۱۴ جهت برداشت حداکثری از مخزن مشترک پارس جنوبی -در دست اقدام بودن افزایش ۱۰ درصدی تولید پالایشگاه هشتم مجتمع گاز پارس جنوبی در آینده نزدیک با رفع تنگناهای عملیاتی فعلی -انتقال روزانه ۵۰ میلیون مترمکعب گاز میدان پارس جنوبی به پالایشگاه فجر جم جهت جبران کمبود خوراک از خردادماه ۱۳۹۶ -در راستای حفظ و استمرار تولید گاز و محصولات جانبی، خوراک فاز ۱۶ که خط دریایی آن به دلیل نشتی از سرویس خارج گردیده بود، از فازهای ۲۰ و ۲۱ و فازهای ۱۷ و ۱۸ تامین گردید. - بهره برداری از مخازن ذخیره سازی گاز طبیعی سراج و شوربچه که هر یک در حال حاضر به ترتیب حدود ۱ و ۲.۲ میلیارد مترمکعب ظرفیت ذخیره‌سازی داشته و عملکرد</p>		

۱۸۶ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/بند/جزء/ردیف/تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					<p>مجموع آن‌ها عبارت است از: در سال ۱۳۹۶: تزریق ۲۶۱۵ میلیون مترمکعب و برداشت ۱۹۸۰ میلیون مترمکعب، در سال ۱۳۹۷: تزریق ۲۳۴۲ میلیون مترمکعب و برداشت ۱۹۱۲ میلیون مترمکعب-بمنظور توسعه ظرفیت ذخیره‌سازی زیرزمینی گاز طبیعی، پروژه‌هایی تعریف شده که عملکرد آن‌ها به شرح ذیل است: طرح توسعه ذخیره‌سازی گاز طبیعی در میدان شورپیجه: مدل مالی پروژه در فروردین‌ماه ۱۳۹۶ در هیئت‌مدیره شرکت ملی گاز ایران تصویب شده و اولین مرتبه فراخوان جهت شناسایی سرمایه‌گذاران خارجی در تیرماه ۱۳۹۷ منتشر گردیده است. طرح ذخیره‌سازی در طاق‌دیس یورتشا: مقرر است فاز اول به‌صورت EPC انجام گردد و پس از آن روش مناسب برای توسعه میدان انتخاب شود. ذخیره‌سازی گاز طبیعی در ساختار نمکی نصرآباد کاشان: عملیات حفاری تا عمق ۲۰۱۱ متر انجام و چاه بسته شده است و نمونه‌های مربوطه جهت آزمایش به کشور آلمان ارسال گردیده که آزمایشات در حال انجام می‌باشد. پس از ارائه گزارش این فاز، مهندسی FEED جهت فاز بعدی ارائه خواهد شد. امکان‌سنجی ذخیره‌سازی گاز طبیعی در ساختار قزل تپه: اقدامات لازم جهت انتخاب پیمانکار EPD در دست انجام می‌باشد (در مرحله دریافت پیشنهادهای فنی و ارزیابی فنی).</p>		
۱۳	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۶۵ الف	دولت مکلف است به منظور افزایش درون‌زایی اقتصاد با رعایت قانون تشویق و حمایت از سرمایه‌گذاری خارجی و قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات مصوب	-	-در این راستا وزارت نفت مگا پروژه دانش‌بنیان تجاری‌سازی ساخت و تولید ده قلم کالای پرمصرف صنعت نفت در داخل کشور با محوریت بخش خصوصی را به منظور ساخت ده گروه خانواده کالایی و تجهیزات پرمصرف با انتقال، توسعه فناوری‌های ساخت و	-	-

بخش دهم: انرژی، صنعت و ... / فصل سی و دوم: نفت و گاز □ ۱۸۷

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			۱۳۸۹/۸/۵ و اصلاحات و الحاقات بعدی از تأسیس شرکت‌های دانش‌بنیان در داخل کشور با مشارکت شرکت‌های خارجی صاحب صلاحیت و دارای دانش برای طراحی، مهندسی، ساخت، نصب تجهیزات و انتقال فناوری در حوزه‌های انرژی شامل بالادستی و پایین‌دستی نفت و گاز و تبدیل نیروگاهی و اعطای تسهیلات لازم در این زمینه در قالب قوانین بودجه سنواتی حمایت نماید.		تولید کالای تجاری و صادراتی از طریق ارتقاء توانمندی سازندگان داخلی، طراحی و در دست اقدام دارد. پروژه صدور گواهینامه کیفیت در دو قرارداد با پژوهشکده سازمان ملی استاندارد به‌عنوان پیمانکار به شرح زیر در حال اقدام است: ارائه خدمات پژوهشی جهت (Accreditation Body) در استقرار کامل سیستم صدور گواهینامه کیفیت سازندگان (قرارداد ۴۰۴) - ارائه خدمات پژوهشی جهت (Certification Body) در استقرار کامل سیستم صدور گواهینامه کیفیت سازندگان (قرارداد ۴۰۵) - پروژه فاز دوم ساخت داخل کالاهای اولویت‌دار صنعت نفت که با در نظر گرفتن اعلام نیاز شرکت‌های اصلی و فرعی زیرمجموعه وزارت نفت با نام اقلام پیشنهادی برای فاز دوم برنامه ساخت کالاهای اولویت‌دار صنعت نفت تهیه شده است، در حال انجام می‌باشد. ضمناً این پروژه جهت جمع‌بندی و ارائه گزارشی از امکان‌سنجی ساخت فناوریانه در داخل کشور برای تجهیزات راهبردی صنعت نفت با همکاری مرکز مطالعات بین‌المللی انرژی در حال پیگیری می‌باشد.		
۱۴	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۷۴ / ذ	وزارت نفت در مناطق نفت‌خیز و گاز خیز و شرکت‌های معدنی بزرگ دولتی در مناطق معدنی محل استقرار خود در راستای مسؤلیت اجتماعی خود و جبران پیامدهای تهدیدکننده سلامت در آن مناطق نسبت به تکمیل، تجهیز، ارتقاء خدمات مراکز بهداشتی و درمانی خود اقدام نمایند و به خدمت‌رسانی به عموم مردم منطقه در چهارچوب نظام سطح‌بندی خدمات با رعایت احکام ماده (۷۰) این قانون بر مبنای تعرفه‌های مصوب دولت در مراکز دولتی اقدام کنند.	-	در شرکت ملی نفت ایران یک طرح عمده در این خصوص در مصوبات ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی قرار گرفته است که گزارش عملکرد این طرح در عملکرد ماده ۲ بند ب به‌تفصیل ذکر شده است.	-	-

۱۸۸ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/بند/جزء/ردیف/تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
۱۵	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۹۵ / ت	وزارتخانه‌های راه و شهرسازی و نفت موظف‌اند تمهیدات و اقدامات لازم را جهت احداث مسجد و نمازخانه در پایانه‌های مسافری و جایگاه‌های عرضه سوخت بین شهری و همچنین نگهداری و مدیریت مساجد و نمازخانه‌های مذکور از طریق بخش غیردولتی به عمل آورند.	-	شرکت ملی پالایش و پخش عهده‌دار ۶۲ باب نمازخانه بین‌راهی احداث شده بر اساس مصوبه هیئت محترم وزیران به شماره ۱۵۸۶۷/ت/۲۳ مورخ ۱۳۷۶/۱/۳۰ می‌باشد. این اقدامات شامل: اقدام و تأکید در تهیه ملزومات موردنیاز جهت تجهیز اقلام موردنیاز نمازخانه‌های بین‌راهی، اقدام به منظور اخذ گزارش وضعیت نمازخانه‌های بین‌راهی مناطق در پایان هر فصل، اخذ آمار و آدرس نمازخانه‌های جدید، احداث جنب جایگاه‌ها در مناطق ۳۷ گانه	-	-
۱۶	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۱۱۳ / پ ۳	همچنین کلیه دستگاه‌های اجرایی مکلف‌اند حسب مورد همکاری لازم را در صدور مجوزهای قانونی و ایجاد و تأمین تأسیسات زیربنایی موردنیاز (اعم از آب، برق، گاز، تلفن، کابل نوری و مسیرهای دسترسی) در این طرح‌ها، به عمل آورند.	-	طی سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ جمعاً برای ۱۳ مورد تقاضا در این خصوص گازرسانی صورت گرفته است.	-	-
۱۷	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۱۲۰ / الف ۲	سند ملی راهبرد انرژی کشور	-	سند ملی راهبرد انرژی کشور در جلسه مورخ ۱۳۹۶/۴/۲۸ هیئت محترم وزیران به تصویب رسیده و از طرف معاون اول محترم رئیس‌جمهور به دستگاه‌های ذی‌ربط جهت اجرا ابلاغ شده است.	-	-

مأخذ: شرکت‌های اصلی تابعه وزارت نفت و سایر واحدها و معاونت‌های ستادی

۲- گزارش عملکرد اهداف کمی

عملکرد اهداف کمی بخش نفت در سال ۱۳۹۷ در جدول شماره ۲ عنوان گردیده که در ذیل میزان تحقق اهداف مذکور به تفکیک مورد ارزیابی قرار گرفته است.

➤ اکتشاف و توصیف میادین نفت و گاز (قابل استحصال)

لازم به ذکر است که اولویت اکتشاف نفت و گاز در نواحی مرزی و مشترک با کشورهای همسایه بوده، بطوریکه عمده فعالیت‌های مزبور از جمله حفاری و لرزه‌نگاری در سال‌های اخیر در آن مناطق صورت گرفته است.

➤ ظرفیت تولید نفت خام

عمده تمرکز وزارت نفت در خصوص افزایش ظرفیت تولید نفت خام کشور معطوف به میداین مشترک نفتی کشور علی‌الخصوص میداین مشترک غرب کارون می‌باشد. عمده طرح‌های راه‌اندازی شده مرتبط با ظرفیت‌سازی تولید نفت خام در دو سال اول برنامه ششم توسعه (۱۳۹۶-۱۳۹۷) به شرح زیر بوده است:

- آغاز تولید نفت خام از میدان یاران جنوبی از دی‌ماه سال ۱۳۹۶
- افزایش تولید نفت خام از میدان آزادگان جنوبی
- آغاز تولید نفت خام از میدان نفتی مشترک آذر از اسفندماه ۱۳۹۵ و افزایش تولید از این میدان در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷
- آغاز تولید نفت خام از لایه نفتی میدان پارس جنوبی از فروردین‌ماه ۱۳۹۶
- تکمیل و بهره‌برداری از آخرین ردیف فرآوری طرح افزایش ظرفیت فرآوری نفت خام در حوزه غرب کارون
- توسعه و تجهیز مجتمع نمک‌زدایی شماره ۲ و ۶ مارون
- بهره‌برداری از واحد نمک‌زدایی برای مجتمع بهره‌برداری شماره ۳ گچساران
- بهره‌برداری از واحدهای نمک‌زدایی متمرکز هفتگل و نفت سفید
- انعقاد قرارداد طرح بهبود ضریب بازیافت، افزایش تولید و بهره‌برداری از میداین مشترک نفتی پایدار غرب و آبان با کنسرسیومی متشکل از شرکت‌های زاروبز نفت روسیه و دانا انرژی
- انعقاد قرارداد طرح توسعه و بهره‌برداری از میداین نفتی سپهر و جفیر با شرکت گسترش انرژی پاسارگاد ایران
- انعقاد قرارداد توسعه و بهره‌برداری میداین چشمه خوش، پایدار شرق و دالپری با کنسرسیوم شرکت‌های روسی و ایرانی
- اجرای طرح‌های نگهداشت توان تولید (طرح‌های EPC/EPD) از طریق پیش‌بینی سرمایه‌گذاری بیش از ۶ میلیارد دلار و باهدف نگهداشت و افزایش تولید نفت خام
- انعقاد ۱۰ فقره قرارداد با پیمانکاران داخلی در سال ۱۳۹۷

• تعداد ۲۳ قرارداد دیگر نیز در حال انجام مراحل برگزاری مناقصه و تشریفات قانونی لازم برای واگذاری طرح می باشد که همگی این قراردادها با تجهیز منابع مالی از بازار سرمایه داخلی به انجام خواهد رسید.

• حمایت ویژه از ساخت کالاهای صنعت نفت در داخل کشور بطوریکه پیمانکاران طرف قرارداد ملزم شده‌اند اقلام پرمصرف پروژه‌های خود را از سازندگان ایرانی خریداری نمایند و برای این منظور فهرست کالاهای ایرانی به همراه اسامی سازندگان داخلی آن‌ها در قراردادهای منعقدشده با آن‌ها ضمیمه شده است.

➤ تولید گاز غنی

عملکرد این شاخص در سال ۱۳۹۷ معادل ۸۴۹.۶ میلیون مترمکعب در روز بوده که نسبت به اهداف برنامه سال مذکور معادل ۹۳.۱۶ درصد تحقق را نشان می‌دهد. همچنین عملکرد این شاخص در سال ۱۳۹۷ نسبت به سال ۱۳۹۶ معادل ۰.۵ درصد رشد داشته و نیز متوسط رشد سالانه عملکرد این شاخص در دو سال اول برنامه (۱۳۹۶-۱۳۹۷) معادل ۴.۴ درصد بوده است که عمدتاً مربوط به افزایش تولید گاز غنی از میدان مشترک پارس جنوبی بوده است.

➤ تولید گاز از میدان مشترک پارس جنوبی

میدان گازی پارس جنوبی یکی از بزرگ‌ترین منابع گازی جهان می‌باشد که بر روی خط مرزی مشترک ایران و قطر در خلیج فارس و به فاصله ۱۰۰ کیلومتری ساحل جنوبی ایران قرار گرفته است. از ابتدای استقرار دولت یازدهم یکی از سیاست‌های عمده وزارت نفت، تمرکز جدی بر توسعه میدان گازی پارس جنوبی و اتخاذ تمهیدات لازم و استفاده از تمامی ظرفیت‌های موجود برای افزایش تولید گاز غنی از این میدان مشترک گازی بوده است. عمده دستاوردهای وزارت نفت در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ در این حوزه به شرح زیر می‌باشد:

• به مدار آمدن کامل پالایشگاه‌های گاز فازهای ۱۳ و ۲۲ تا ۲۴ (۸ واحد) با ظرفیت خروجی ۱۰۰ میلیون مترمکعب در روز در سال ۱۳۹۷ و بهره‌برداری از ۶ سکوی دریایی و چاه‌های مربوطه با ظرفیت تولید ۸۵ میلیون مترمکعب در روز گاز جدید (از فازهای یادشده و فاز ۱۴)

• شایان ذکر است متوسط تولید گاز طبیعی از میدان مشترک پارس جنوبی در سال ۱۳۹۷، ۵۳۱.۹ میلیون مترمکعب در روز بوده است که نسبت به سال ۱۳۹۶ بیش از ۷ درصد رشد نشان می‌دهد.

➤ گاز غنی سوزانده شده

- اهم اقدامات صورت گرفته در این خصوص در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ به شرح زیر بوده است:
- انعقاد دو قرارداد احداث تأسیسات جمع‌آوری گازهای مشعل با هلدینگ صنایع پتروشیمی خلیج فارس و پتروشیمی مارون با هدف جلوگیری از سوزانده شدن ۷۷۰ میلیون فوت مکعب در روز گاز همراه نفت (معادل ۲۲ میلیون مترمکعب گاز در روز تقریباً برابر با نیمی از گازهای مشعل سراسر کشور) در استان‌های خوزستان و کهگیلویه و بویراحمد
  - با تولید خوراک ناشی از اجرای این قرارداد سالانه حدود ۲.۵ میلیون تن محصولات با ارزش افزوده بالای پتروشیمی با ارزش حدود ۲.۵ میلیارد دلار به تولید پتروشیمی کشور افزوده می‌شود.
  - با اجرای این دو قرارداد تولید گاز سبک شرکت ملی نفت ایران نیز روزانه حدود ۱۶ میلیون مترمکعب افزوده خواهد شد (معادل ۶۰ درصد تولید گاز طبیعی یک فاز پارس جنوبی).
  - جلوگیری از انتشار حدود ۹۰ میلیون تن دی‌اکسید کربن در سال
  - نقش بسیار پررنگ پیمانکاران داخلی در اجرای این قراردادها و نقش پررنگ در اشتغال و فعالیت‌های سطح الارضی نفت در استان‌های خوزستان و کهگیلویه و بویراحمد
  - بهره‌برداری از واحد جمع‌آوری گازهای مشعل میدان پارس در اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۷
  - در مهرماه ۱۳۹۷ گازهای همراه مشعل در حال سوختن، گازهای غنی و گازهای بالقوه قابل تولید از مخازن گازی مستقل در منطقه مسجدسلیمان طی توافقنامه‌ای از طرف شرکت ملی مناطق نفتخیز جنوب به شرکت مجتمع پتروپالایش بختیاری مسجدسلیمان واگذار گردیده است.
  - واگذاری گازهای همراه واحد بهره‌برداری جفیر به پیمانکار منتخب در اسفندماه ۱۳۹۷

➤ انتقال و توسعه فناوری تولید و ازدیاد برداشت

تعداد مخازن مورد مطالعه در سال ۱۳۹۷ معادل ۱۳ مخزن بوده که نسبت به اهداف برنامه سال مذکور معادل ۱۳۰ درصد تحقق را نشان می‌دهد. همچنین متوسط رشد سالانه عملکرد این شاخص در دو سال اول برنامه (۱۳۹۶-۱۳۹۷) معادل ۲۷.۵ درصد بوده است.

➤ خوراک نفت خام پالایشگاه‌ها

عملکرد این شاخص در سال ۱۳۹۷ معادل ۱۶۵۷ هزار بشکه در روز بوده که نسبت به اهداف برنامه سال مذکور معادل ۹۹.۲۲ درصد تحقق را نشان می‌دهد. همچنین عملکرد این شاخص در

سال ۱۳۹۷ نسبت به سال ۱۳۹۶ معادل ۱.۷ درصد رشد منفی داشته و نیز متوسط رشد سالانه عملکرد این شاخص در دو سال اول برنامه (۱۳۹۶-۱۳۹۷) معادل ۰.۳- درصد بوده است.

➤ خوراک میعانات گازی پالایشگاه‌ها

عملکرد این شاخص در سال ۱۳۹۷ معادل ۲۷۳ هزار بشکه در روز بوده که نسبت به اهداف برنامه سال مذکور معادل ۷۵.۲ درصد تحقق را نشان می‌دهد. همچنین عملکرد این شاخص در سال ۱۳۹۷ نسبت به سال ۱۳۹۶ معادل ۱۰۳ درصد رشد داشته و نیز متوسط رشد سالانه عملکرد این شاخص در دو سال اول برنامه (۱۳۹۶-۱۳۹۷) معادل ۱۰۱.۴ درصد بوده است. افزایش ظرفیت پالایش میعانات گازی کشور در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ مربوط به بهره‌برداری کامل از فازهای ۱، ۲ و ۳ پالایشگاه میعانات گازی ستاره خلیج فارس بوده است.

➤ نسبت تولید نفت کوره به سایر فرآورده‌های پالایشگاه‌های نفتی موجود

عملکرد این شاخص در سال ۱۳۹۷ معادل ۲۰ درصد بوده که نسبت به اهداف برنامه سال مذکور معادل ۱۰۰ درصد تحقق را نشان می‌دهد. همچنین عملکرد این شاخص در سال ۱۳۹۷ نسبت به سال ۱۳۹۶ معادل ۱۱.۱ درصد رشد منفی داشته (که این کاهش با توجه به ماهیت معکوس این شاخص، نشان‌دهنده وضعیت مطلوب می‌باشد) و نیز متوسط رشد سالانه عملکرد این شاخص در دو سال اول برنامه (۱۳۹۶-۱۳۹۷) معادل ۶.۵- درصد بوده که این امر بیانگر اصلاح و بهبود الگوی پالایشی در پالایشگاه‌های نفتی کشور در دوره مذکور می‌باشد.

➤ نسبت تولید بنزین و گازوییل با استاندارد EURO ۴ به بالا به کل تولید این دو فرآورده

عملکرد این شاخص در سال ۱۳۹۷ معادل ۲۹.۳ درصد بوده که نسبت به اهداف برنامه سال مذکور معادل ۶۲.۳ درصد تحقق را نشان می‌دهد. همچنین عملکرد این شاخص در سال ۱۳۹۷ نسبت به سال ۱۳۹۶ معادل ۲.۳ درصد رشد منفی داشته و نیز متوسط رشد سالانه عملکرد این شاخص در دو سال اول برنامه (۱۳۹۶-۱۳۹۷) معادل صفر درصد بوده است.

➤ صادرات گاز طبیعی

افزایش عملکرد این شاخص در دو سال اول برنامه ششم توسط عمدتاً مربوط به آغاز صادرات گاز به کشور عراق بوده است. شایان‌ذکر است که صادرات گاز به عراق در قالب قرارداد بغداد (نفت‌شهر) از تیرماه ۱۳۹۶ و قرارداد بصره (شلمچه) از تیرماه ۱۳۹۷ عملیاتی گردیده و در

حال حاضر مطابق با مفاد قرارداد و توافقات به عمل آمده، تحویل گاز انجام می‌شود. شایان ذکر است در سال ۱۳۹۷ نزدیک به ۱۴ میلیارد مترمکعب گاز طبیعی از ایران به کشورهای همسایه صادر گردیده است.

➤ گاز تحویلی به خطوط توسط پالایشگاه‌ها و تأسیسات گازی

عملکرد این شاخص در سال ۱۳۹۷ معادل ۲۳۷.۷ میلیارد مترمکعب بوده که نسبت به اهداف برنامه سال مذکور معادل ۱۰۵.۲ درصد تحقق را نشان می‌دهد. همچنین عملکرد این شاخص در سال ۱۳۹۷ نسبت به سال ۱۳۹۶ معادل ۶.۷ درصد رشد داشته و نیز متوسط رشد سالانه عملکرد این شاخص در دو سال اول برنامه (۱۳۹۶-۱۳۹۷) معادل ۷.۸ درصد بوده است که دلیل این افزایش، راه‌اندازی واحدهای پالایشی فازهای جدید میدان گازی پارس جنوبی بوده است.

➤ تعداد مشترکین جدید گاز طبیعی

عملکرد این شاخص در سال ۱۳۹۷ معادل ۱۰۶۱ هزار مشترک بوده که نسبت به اهداف برنامه سال مذکور معادل ۹۹.۲ درصد تحقق را نشان می‌دهد که بدین ترتیب مجموع مشترکین گاز طبیعی کشور در پایان سال ۱۳۹۷ به ۲۳۴۸۹ هزار مشترک بالغ گردیده است. طی سال‌های اخیر در حوزه گازرسانی، کشور شاهد پیشرفت‌های چشمگیری بوده و گازرسانی به شهرها و روستاهای کشور از روند رو به رشدی برخوردار بوده است. عملکرد برخی از شاخص‌های این حوزه به شرح زیر می‌باشد:

- گازرسانی به ۲۸ شهر و نزدیک به ۳۰۰۰ روستا در سال ۱۳۹۷ که بدین ترتیب مجموع شهرها و روستاهای گازرسانی شده کشور در پایان سال ۱۳۹۷ به ۱۱۴۲ شهر و ۲۸۷۹۳ روستا بالغ گردیده است. جمعیت روستایی تحت پوشش شبکه گاز از ۵۸.۵ درصد در ابتدای دولت یازدهم به ۷۹ درصد در پایان سال ۱۳۹۷ افزایش یافته، همچنین جمعیت شهری تحت پوشش شبکه گاز نیز از ۹۵.۱ درصد در ابتدای دولت یازدهم به ۹۸ درصد در پایان سال ۱۳۹۷ افزایش یافته است.
- در سال ۱۳۹۷ بیش از ۲۰ هزار کیلومتر شبکه گازرسانی در کشور احداث شده است که بدین ترتیب مجموع شبکه‌های توزیع گاز کشور در پایان سال ۱۳۹۷ به ۳۵۲.۳ هزار کیلومتر بالغ گردیده است.

۱۹۴ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

- از سال ۱۳۹۲ تا آغاز ۱۳۹۷، بالغ بر ۱۷۰۰۰ میلیارد تومان برای گازرسانی روستایی و شهری هزینه شده است که عمدتاً از محل منابع جدید ناشی از صرفه‌جویی در مصرف سوخت‌های مایع (موضوع بند «ق» تبصره ۲ قانون بودجه سال ۱۳۹۳ و ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید) تأمین شده و لذا در این عملیات بزرگ از حداقل منابع بودجه عمومی دولت استفاده شده است. همچنین هزینه سرمایه‌گذاری پروژه‌های گازرسانی در دست اجرا نیز بیش از ۴۷۰۰ میلیارد تومان است.
- تقریباً همه لوازم و تجهیزات شبکه‌های توزیع گاز در داخل کشور تولید می‌شود و در عمل بیش از ۲۰ هزار میلیارد تومان کار فقط توسط شرکت گاز به پیمانکاران و سازندگان ایرانی ارجاع شده است.

جدول ۲- عملکرد اهداف کمی

ردیف	عنوان هدف کمی	واحد اندازه‌گیری	عملکرد		سال ۱۳۹۷			میانگین رشد دوره (درصد)	عوامل عدم تحقق	توضیحات
			سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۶	هدف	عملکرد	درصد تحقق			
۱	ظرفیت گاز از میدان مشترک پارس جنوبی	میلیون مترمکعب در روز	۴۲۵	۴۹۶٫۴	۵۷۳	۶۲۰	۱۰۸٫۲	-	-	
۲	خوراک میمانات گازی پالایشگاه‌ها	هزار بشکه در روز	۶۷	۱۳۴٫۵	۳۶۳	۲۷۳	۷۵٫۲۱	سایر	به دلیل اینکه پالایشگاه ستاره خلیج فارس در اواخر سال ۱۳۹۷ بهره‌برداری شده است میانگین عملکرد پالایشگاه در طول سال کمتر از میانگین ظرفیت پالایشگاه بوده و در نتیجه میانگین عملکرد این شاخص کمتر از مقدار برنامه بوده است.	
۳	انتقال و توسعه فناوری تولید و ازدیاد برداشت	مطالبه مخزن	۸	۹	۱۰	۱۳	۱۳۰	-	-	
۴	ظرفیت نفت خام	هزار بشکه در روز	۳،۹۳۴	۳،۹۴۵	۴،۰۵۶	۴،۰۰۰	۹۸٫۶۲	-	-	
۵	کاهش شدت انرژی (نسبت به سال ۱۳۹۴) (نفت و گاز)	درصد	۲	-	۲٫۵	۰	۰	سایر	با توجه به اینکه ترازنامه انرژی با تأخیر دوساله منتشر می‌گردد، این شاخص برای سال ۱۳۹۷ قابل محاسبه نیست.	
۶	افزایش ضریب بازیافت مخازن نفتی	درصد	۰۰٫۵	۰٫۳	۰٫۱۳	۰	۰	سایر	در حال محاسبه می‌باشد.	
۷	گاز غنی سوزانده شده	میلیون مترمکعب در روز	۴۳	۴۷٫۷	۳۵	۴۲٫۷	۸۱٫۹۷	سایر	تأخیر در اجرای پروژه‌های جمع‌آوری گاز همراه نفت	
۸	اکتشاف و توصیف میادین نفت و گاز (قابل استحصال)	میلیون بشکه معادل نفت خام	۲،۲۷۸	۵۹۱،۳۹	۷۷۶	۵۴۴	۷۰٫۱	سایر	کموود منابع انرژی شرکت ملی نفت ایران باعث عدم سرمایه‌گذاری لازم در این خصوص شده است.	
۹	گاز تحویلی به خطوط توسط پالایشگاه‌های گازی	میلیارد مترمکعب	۲۰۳	۲۱۰	۲۲۶	۲۳۷٫۷	۱۰۵٫۱۸	-	-	
۱۰	تعداد مشترکین جدید گاز	هزار مشترک	۱،۰۷۹	۱،۰۹۲	۱،۰۷۰	۱،۰۶۱	۹۹٫۱۶	-	-	
۱۱	صادرات گاز طبیعی	میلیون مترمکعب در روز	۲۵	۳۶،۲۴	۴۱	۳۸٫۱	۹۲٫۹۳	-	-	

بخش دهم: انرژی، صنعت و ... / فصل سی و دوم: نفت و گاز □ ۱۹۵

ردیف	عنوان هدف کمی	واحد اندازه‌گیری	عملکرد		سال ۱۳۹۷			میانگین رشد دوره (درصد)	عوامل عدم تحقق	توضیحات
			سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۶	هدف	عملکرد	درصد تحقق			
۱۲	خوراک نفت خام پالایشگاه‌ها	هزار بشکه در روز	۱,۶۶۸	۱,۶۸۵	۱,۶۷۰	۱,۶۵۷	۹۹.۲۲	-۰.۲۳	-	-
۱۳	نسبت تولید بنزین و گازوئیل با استاندارد ۴ EURO به بالا به کل تولید این دو فرآورده	درصد	۲۹.۳	۳۰.۲	۴۷	۲۹.۳	۶۲.۳۴	۰	سایر	اجرا نشدن به موقع پروژه‌های ارتقای کیفیت در پالایشگاه‌های غیر دولتی
۱۴	نسبت تولید نفت کوره به سایر فرآورده‌های پالایشگاه‌های نفتی موجود	درصد	۲۲.۹	۲۲.۵	۲۰	۲۰	۱۰۰	-	-	-
۱۵	واردات گاز طبیعی	میلیون مترمکعب در روز	۱۶	۱۰.۵۸	۱۶.۴	۵.۸	۳۵.۳۷	۳۹.۷۹-	اعمال تحریم و موانع خارجی	-
۱۶	گاز غنی تولیدی	میلیون مترمکعب در روز	۷۷۹	۸۴۵.۸	۹۱۲	۸۴۹.۶	۹۳.۱۶	۴.۴۳	-	-
۱۷	تزریق گاز	میلیون مترمکعب در روز	۸۰	۸۹.۹	۱۰۴	۶۹.۲۶	۶۶.۶	۶.۹۵-	سایر	کمبود گاز و همچنین تأخیر در پروژه‌های جمع‌آوری گاز همراه نفت

مأخذ: شرکت‌های اصلی تابعه وزارت نفت

شایان ذکر است که در خصوص شاخص نسبت تولید نفت کوره به سایر فرآورده‌های پالایشگاه‌های نفتی موجود، با توجه به ماهیت این شاخص‌ها، کمتر بودن میزان عملکرد از برنامه نشان‌دهنده وضعیت مطلوب این شاخص‌ها می‌باشد.

۳- ارزیابی و پیشنهادات

۳-۱- تحلیل و بیان نقاط قوت و دلایل موفقیت

- سابقه بیش از صدسال فعالیت در صنایع نفت و حدود چهل سال در صنایع گاز و کسب تجربه در زمینه تبادلات بین‌المللی نفت و گاز
- برخورداری از کیلومترها مرز آبی و ارتباط با آب‌های بین‌المللی و قابلیت ایجاد اسکله‌ها و بنادر صادراتی
- وجود شبکه عظیم انتقال و توزیع گاز طبیعی در کشور و توانایی صادرات گاز طبیعی از طریق خط لوله
- وجود نیروهای تحصیل کرده و ظرفیت‌های عظیم دانشگاهی
- مزیت نسبی صنعت نفت کشور در پایین بودن هزینه استحصال نفت خام

- قابلیت افزایش ارزش افزوده حاصل از نفت خام و گاز طبیعی با تبدیل آنها به انواع فرآورده‌های پتروشیمیایی و مشتقات نفتی به خصوص با استفاده از گاز طبیعی به عنوان خوراک مجتمع‌های پتروشیمی
- وجود ظرفیت‌های عظیم پیمانکاران، مشاوران و صنعت گران داخلی کشور
- تأکید بر اجرای طرح‌های بهینه‌سازی مصرف انرژی با استفاده از ظرفیت‌های ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور (تداوم بند ق تبصره ۲ قانون بودجه سال ۱۳۹۳)
- افزایش تولید نفت خام از میداین مشترک غرب کارون
- حمایت از ایجاد و شکل‌دهی انستیتوهای تحقیقاتی برای فرآیندهای اولویت‌دار و کلیدی صنعت نفت کشور
- حمایت از ساخت ۱۰ قلم اصلی تجهیزات نفتی توسط پیمانکاران داخلی
- افزایش کیفیت تولید فرآورده‌های نفتی به‌ویژه افزایش تولید بنزین و نفت گاز با استاندارد یورو ۴ به بالا
- افزایش تولید گاز طبیعی از میدان مشترک پارس جنوبی
- بهره‌برداری کامل از فازهای پالایشگاه میعانات گازی ستاره خلیج فارس

۳-۲- تحلیل و بیان نقاط ضعف و دلایل عدم موفقیت

- ناکافی بودن حضور بخش خصوصی و غیردولتی در سرمایه‌گذاری‌های بخش نفت و گاز کشور
- شرایط تحریم‌های ظالمانه استکبار جهانی
- بالا بودن عمر مخازن و افت تولید طبیعی آنها
- عدم دسترسی و استفاده از فناوری‌های پیشرفته از دیداد برداشت از مخازن که به کاهش متوسط ضریب بازیافت از مخازن کشور منجر گردیده است
- بالا بودن شدت مصرف انرژی در کشور و کاهش ظرفیت‌های صادراتی
- بالا بودن عمر اکثر پالایشگاه‌های نفتی کشور
- کمبود گاز در دسترس جهت تزریق به میداین نفتی به لحاظ افزایش شدید مصرف گاز در کشور بخصوص در بخش خانگی/تجاری

- جلوگیری از رقابتی شدن صنایع نفت و گاز به دلیل اعمال یارانه‌های دولتی
- طولانی بودن فرآیند مذاکره و تصویب قراردادهای نفتی که جذابیت کافی این نوع قراردادها را برای سرمایه‌گذاران بین‌المللی کاهش می‌دهد.
- مشکلات فنی، مالی و مدیریتی پیمانکاران و سازندگان تجهیزات

۳-۳- پیشنهادها

- افزایش بهره‌وری در زنجیره صنعت نفت و گاز کشور از طریق توسعه و توانمندسازی سرمایه انسانی، فناوری، نظام‌های مدیریتی و کاربری تجهیزات روزآمد جهانی
- گسترش بازارهای صدور خدمات فنی مهندسی و فناوری انرژی
- در اولویت قرار دادن افزایش ظرفیت پالایشی میعانات گازی در داخل کشور در راستای جلوگیری از خام فروشی این محصول که از مصادیق این امر می‌توان به راه‌اندازی پالایشگاه ستاره خلیج فارس و نیز طرح فراگیر پالایشی سیراف اشاره نمود.
- استفاده از روش‌های مختلف تأمین مالی داخلی و خارجی برای اجرای طرح‌های صنعت نفت و گاز و افزایش سهم مشارکت بخش غیردولتی
- توسعه عملیات تولید از میدان‌های نفتی و گازی با استفاده از ظرفیت‌های پیمانکاری کشور، استفاده از ظرفیت‌های مشاوران، پیمانکاران و صنعتگران داخلی در طرح‌های صنعت نفت در جهت توسعه صادرات خدمات فنی- مهندسی بخش نفت و گاز کشور
- افزایش عرضه گاز طبیعی به مجتمع‌های پتروشیمی، صنایع عمده و نیروگاه‌های کشور و کاهش مصرف سوخت مایع در نیروگاه‌ها
- تمرکز بر برنامه‌ها و طرح‌های مرتبط با کاهش شدت انرژی در کشور در حوزه‌های مختلف مصرف با استفاده از ظرفیت‌های ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید (بند ق تبصره ۲ قانون بودجه ۹۳)
- اتخاذ تدابیر کارآمد در حوزه دیپلماسی انرژی برای افزایش سهم ایران از تجارت جهانی گاز طبیعی و فرآورده‌های نفتی
- تمرکز بر طرح‌های بهینه‌سازی و کاهش تولید نفت کوره در پالایشگاه‌های نفتی موجود و افزایش تولید بنزین و نفت گاز یورو ۴ به بالا در پالایشگاه‌های داخلی در راستای سیاست افزایش بهره‌وری در بخش پایین دستی نفت

- در اولویت بودن میادین مشترک در تخصیص منابع علی‌الخصوص میدان گازی پارس جنوبی و میادین مشترک غرب کارون
- توسعه و بهبود زنجیره ارزش در بخش‌های مختلف صنعت نفت و ایجاد انگیزه و جذابیت بیشتر برای بخش خصوصی جهت سرمایه‌گذاری در صنعت نفت
- حمایت از ساخت ۱۰ قلم اصلی تجهیزات نفتی و نیز طرح‌های پژوهش و فناوری و ارتباط با دانشگاه‌ها و مراکز علمی، آموزشی و صنعتی کشور

فصل سی و سوم

صنعت

مقدمه

صنعت (ساخت) به عنوان یکی از بخش‌های مهم و پیشران در اقتصاد، نقش مهمی در رشد پویا، شکوفایی اقتصادی، ایجاد ارزش افزوده و اشتغال‌زایی ایفا می‌کند. به همین دلیل این بخش در تمام برنامه‌های بلندمدت و میان‌مدت کشور از سند چشم‌انداز بیست‌ساله تا سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و برنامه‌های توسعه کشور مورد توجه برنامه‌ریزان بوده است. توسعه فعالیت‌های صنعتی با اتکا به منابع پایه فیزیکی و انسانی به درون صنعت محدود نبوده و این بخش، تأمین‌کننده نیاز بخش‌های مختلف مانند کشاورزی، ساختمان، حمل‌ونقل، ارتباطات، آب و...، به انواع مواد، تجهیزات و ملزومات به شمار می‌رود. توسعه خدمات صنعتی به صورت بسیار گسترده‌تری از بخش صنعت، زمینه توسعه ارزش افزوده بخش خدمات را فراهم می‌آورد. از طرفی با توجه به اینکه هدف اصلی سیاست‌های اقتصاد مقاومتی تأمین رشد درون‌زا، برون‌نگر، پویا و بهبود تاب‌آوری اقتصاد کشور است، این بخش نقش قابل‌توجهی در دستیابی به اهداف تعیین شده این سیاست‌ها دارد. بررسی عملکرد برنامه ششم توسعه کشور در سال ۱۳۹۷ به عنوان دومین سال اجرای برنامه در شرایطی انجام می‌گیرد که اقتصاد کشور به دلیل شروع دور جدید تحریم‌های اقتصادی در شرایط خاصی قرار گرفته است. این شرایط به‌ویژه در عملکرد بخش صنعت به دلیل محدودیت ورود مواد اولیه مورد نیاز بخش، مشکلات مربوط به نقل‌وانتقال پول، تغییر بازارهای صادراتی، تغییرات نرخ ارز و ... تأثیرگذار بوده است. لذا ارزیابی سیاست‌ها و اقدامات قانون برنامه ششم توسعه در دستیابی به اهداف برنامه و شناسایی انحراف‌هایی که به صورت جبری رخ داده است، به منظور تصحیح سیاست‌ها و رفع مشکلات و چالش‌های پیشروی بخش صنعت، در این سال از حساسیت بیشتری برخوردار است. بررسی رشد اقتصادی بخش صنعت در سال ۱۳۹۷، نشان از کاهش ۶.۵ درصدی ارزش افزوده بخش (به قیمت ثابت سال ۱۳۹۰ و به مآخذ مرکز آمار ایران) دارد. در ادامه گزارش عملکرد بخش صنعت در سال ۱۳۹۷ به تفصیل ارائه خواهد شد.

۱- گزارش عملکرد احکام قانون برنامه

عملکرد احکام قانونی برنامه ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران در بخش صنعت در جدول شماره (۱) ارائه شده است. مهم‌ترین و کلیدی‌ترین مواد بخش صنعت، ماده ۴۶ است که هدف آن ایجاد رونق تولید، نوسازی صنایع، حمایت هدفمند از صنایع دارای اولویت و همچنین توسعه صادرات غیرنفتی است. حمایت از مشارکت شرکت‌های دانش‌بنیان داخلی در زنجیره تولید بین‌الملل (بند چ ماده ۶۴) و حمایت از حضور شرکت‌های خارجی در زنجیره تولید داخلی (بند ث ماده ۴) و تکالیف وزارت در حوزه دخانیات (بندهای ماده ۷۳) از دیگر مواد مهم این برنامه در بخش صنعت است.

جدول ۱- گزارش عملکرد احکام برنامه ششم و احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
۱	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۲۷ / الف / ۳	۳- کاهش مدت‌زمان پاسخ به استعلام‌ها و صدور پروانه ساخت بنگاه‌های اقتصادی روستایی و عشایری از هر کدام از دستگاه‌های ذی‌ربط، به حداکثر پانزده روز (و صنعت)	وزارت صنعت، معدن و تجارت	صدور جواز تأسیس برای کلیه متقاضیان و در محل‌های مجاز به‌طور متوسط در کمتر از ۵ روز انجام می‌گردد.	-	-
۲	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۱۳	به‌منظور تقویت و ساماندهی تشکل‌های خصوصی و تعاونی و کمک به انجام وظایف قانونی، موضوع بند (د) ماده (۹۱) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۸۷/۳/۲۵ و ارائه خدمات بازاریابی، مشاوره‌ای و کارشناسی کلیه اعضای اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و	اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران	اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران بر اساس درآمد حاصل از تکلیف این حکم برنامه‌هایی را برای تقویت و ساماندهی تشکل‌های خصوصی و تعاونی و همچنین ارائه خدمات بازاریابی، مشاوره‌ای و کارشناسی تصویب کرده و به‌مورد اجرا درآورده است.	-	-

بخش دهم: انرژی، صنعت و ... / فصل سی و سوم: صنعت □ ۲۰۱

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			کشاورزی ایران و اتاق تعاون جمهوری اسلامی ایران مکلفانند چهاردر هزار سود سالانه خود را پس از کسر مالیات برای انجام وظایف به صورت سالانه حسب مورد به حساب اتاق های مذکور واریز نمایند و تأییدیه اتاق های مذکور را هنگام صدور و تمدید کارت بازرگانی و عضویت تسلیم کنند.				
۳	قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور	ماده ۲۲	متن زیر به ماده (۶۶) قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ الحاق می گردد: برقراری موانع غیر تعرفه ای و غیر فنی برای واردات به جز در مواردی که رعایت موازین شرع اقتضاء می کند، ممنوع است. حقوق ورودی مواد اولیه و کالاهای واسطه ای که به منظور تولید صادراتی به ویژه توسط شرکت های دانش بنیان وارد کشور می شود، ظرف مدت پانزده روز پس از صادرات به آن ها مسترد می شود.	گمرک جمهوری اسلامی ایران	سازوکار اجرایی شدن مفاد ماده (۲۲) در زمینه استرداد حقوق ورودی به صادرکنندگان توسط گمرک ج.ا.ا و با استناد به بند (ب) تبصره (۷) قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور اجرا گردید. در خصوص ممنوعیت برقراری موانع غیر تعرفه ای و غیر فنی نیز با کسب مجوز از مراجع قانونی برای مدیریت واردات در مواردی ممنوعیت واردات اعمال شده است.	-	-
۴	قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور	ماده ۲۳ / ب	صادرات کالاهایی که دولت برای تأمین آن ها یارانه مستقیم پرداخت می کند، تنها با پیشنهاد دستگاه مربوطه و تصویب شورای اقتصاد مجاز است. در این صورت	وزارت صنعت، معدن و تجارت	در مورد کالاهای یارانه ای رعایت شده است. در مورد کالاهای نهایی که از کالاهای یارانه ای در آن ها استفاده شده است، قابل رعایت نبوده است.	-	-

۲۰۲ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			کلیه صادر کنندگان موظفانند گواهی مربوط به عودت کلیه بارانه های مستقیم پرداختی به کالاهای صادر شده را قبل از خروج، از وزارت امور اقتصادی و دارایی اخذ کنند.				
۵	قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور	ماده ۳۹ / الف	وزارت امور اقتصادی و دارایی (سازمان امور مالیاتی کشور) برای ورود ماشین آلات و تجهیزات خطوط تولید که توسط واحدهای تولیدی صنعتی و معدنی مجاز، با تشخیص وزارت صنعت، معدن و تجارت با رعایت مقررات قانونی ذی ربط بدون دریافت مالیات و عوارض موضوع قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۳۸۷ و با اخذ تضمین لازم، اجازه ترخیص از گمرکات کشور را صادر می کند.	وزارت صنعت، معدن و تجارت	مطابق دستورالعمل اجرایی شماره ۸۶۳۹۱ مورخ ۹۶/۵/۷ اقدام می گردد.	-	-
۶	قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور	ماده ۳۹ / ب	کالاهایی که برای عرضه در نمایشگاه های خارجی از کشور خارج می شوند، چنانچه به هنگام خروج از کشور در مراجع گمرکی ثبت شده باشند در صورت اعاده به کشور، مشمول مالیات بر ارزش افزوده و حقوق گمرکی نمی شوند.	وزارت صنعت، معدن و تجارت	مفاد این بند توسط گمرک جمهوری اسلامی ایران انجام می گردد و کالاهایی که برای عرضه در نمایشگاه های خارجی در گمرک ثبت می شوند، در صورت اعاده به کشور مشمول مالیات و حقوق گمرکی نمی گردند.	-	-

بخش دهم: انرژی، صنعت و ... / فصل سی و سوم: صنعت □ ۲۰۳

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
۷	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۴۲	واردات تجاری هر نوع کالا به کشور صرفاً از مبادی و مرزهای رسمی کشور مجاز است و انجام آن منوط به رعایت ضوابط فنی (گمرکی و تجارت خارجی)، ایمنی، بهداشتی، استانداردها و قرنطینه‌های است که پس از تصویب مرجع ذیصلاح مربوط توس وزارتخانه‌های صنعت، معدن و تجارت و جهاد کشاورزی (حسب مورد) به گمرک ابلاغ می‌شود.	وزارت صنعت، معدن و تجارت	در سامانه جامع تجارت به نشانی www.nts.ir و سامانه پنجره تجارت فرامرزی به نشانی www.epl.irica.gov.ir تمامی کالاهای مشمول، مجوزهای فنی و بهداشتی لازم را اخذ و سپس مجوز ثبت سفارش و ترخیص صادر می‌گردد.	-	-
۸	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۴۲ / تبصره ۱	رعایت این ضوابط علاوه بر کالاهای ترخیص قطعی، برای کالاهای متروکه، ضبطی قطعیت یافته، بلا صاحب، صاحب متواری و مکشوفات قاچاق نیز الزامی است.	وزارت صنعت، معدن و تجارت	-تهیه و تدوین دستورالعمل اجرایی ثبت شناسنامه، اخذ و نصب شناسه کالا برای گروه کالایی مشمول ایجاد تناظر یک‌به‌یک کدهای آیسیک و کد طبقه‌بندی ملی و کد HS جهت کالاهای مشمول همکاری در پروژه ثبت (Registration) سیم‌کارت خور در راستای مبارزه با قاچاق این اقلام با محوریت ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز و هماهنگی اجرایی وزارت صنعت، معدن و تجارت و وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات-مشاورکت و همکاری در تهیه دستورالعمل اجرایی و	-	-

۲۰۴ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					اجرای طرح شناسه کالا و کدرهگیری گوشی تلفن همراه و تجهیزات سیم کارت خور، اسباب بازی و لوازم صوتی و تصویری.		
۹	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۴۲ / تبصره ۲	واردات تجاری کالا، خارج از مسیر قانونی و رسمی واردات، مشمول مقررات قاچاق کالا می‌باشد.	ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز	- پیگیری مصوبات کارگروه ملی ماده (۱۱) آیین نامه اجرایی شناسه کالا و کد رهگیری موضوع ماده (۱۳) قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز از طریق تشکیل کارگروه تخصصی	-	-
۱۰	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۵۴	در راستای حمایت از استقرار صنایع در شهرک‌ها و نواحی صنعتی و رقابت پذیری تولیدات صنعتی و معدنی به دولت اجازه داده می‌شود در قالب بودجه‌های سنواتی کمک‌های لازم را به شهرک‌ها و نواحی صنعتی دولتی و غیردولتی به‌ویژه در امور تأمین راه، آب، برق، گاز و تلفن تا ورودی واحدهای مستقر در این شهرک‌ها انجام دهد. دستورالعمل این ماده با پیشنهاد وزارت صنعت، معدن و تجارت به تأیید سازمان برنامه و بودجه کشور می‌رسد.	وزارت صنعت، معدن و تجارت	دستورالعمل اجرایی این ماده با نامه شماره ۷۲۰۲۹ در تاریخ ۱۳۹۷/۲/۲۲ ابلاغ گردید. اعتبار ردیف متفرقه «زیرساخت‌های شهرک‌های صنعتی» در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ مبلغ ۳۵۶۰۰۰ میلیون ریال بوده است که عملکرد آن ۱۰۰۰۰۰ میلیون ریال بوده است.	-	-
۱۱	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۶۹ / ۲	«صندوق حمایت از تحقیقات و توسعه صنایع الکترونیک» به «صندوق حمایت از تحقیقات و توسعه صنایع پیشرفته»	وزارت صنعت، معدن و تجارت	اساسنامه صندوق حمایت از تحقیقات و توسعه صنایع پیشرفته تهیه و پس از طی مراحل قانونی در جلسات ۱۳۹۷/۱۱/۲۴ و ۱۳۹۷/۸/۳۰ هیئت وزیران به تصویب	-	-

بخش دهم: انرژی، صنعت و ... / فصل سی و سوم: صنعت □ ۲۰۵

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			تغییر نام می‌یابد. اساسنامه صندوق متناسب با مأموریت جدید ظرف مدت شش ماه به پیشنهاد مشترک سازمان‌های برنامه‌بودجه کشور و اداری و استخدامی کشور و وزارت صنعت، معدن و تجارت به تصویب هیئت‌وزیران می‌رسد.		رسیده و به شورای نگهبان ارسال شد.		
۱۲	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۴ / ذ	اصلاح سیاست‌های ارزی و تجاری و تعرفه‌ای حداکثر تا پایان سال دوم اجرای قانون برنامه با رویکرد ارتقای کیفیت و رقابت‌پذیری ساختن کالاهای تولید داخل برای صادرات	وزارت صنعت، معدن و تجارت	بازبینی در فهرست ارقام مشمول ممنوعیت واردات تعداد ۱۳۳۹ قلم کالا بر اساس ابلاغیه شماره ۶۰/۸۲۵۶۷ مورخ ۹۷/۰۳/۳۰ وزیر صنعت، معدن و تجارت با توجه به سیاست‌های ارزی کشور مبنی بر حرکت از ارز تک‌نرخ به نرخ ارز شناور مدیریت‌شده و استمرار عدم تعادل عرضه و تقاضا ناشی از ممنوعیت واردات ایجادشده ۱- انتقال حدود ۸۱۵ ردیف کد HS به گروه یک ارزی ۲- حذف گروه ۳ و انتقال کدهای HS به گروه ۲ به تعداد ۵۸۵۰ کد ۳- تعداد ۱۳۳۹ کد HS در گروه ۴ لحاظ گردید.	-	-
۱۳	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۶ / ب ۲	همچنین سی درصد (۳۰) عوارض ارزش‌افزوده موضوع این جزء دریافتی از واحدهای تولیدی مستقر در شهرک‌ها و نواحی صنعتی شهرستان‌ها برای تأمین زیرساخت‌ها و ارائه خدمات در آن‌ها	وزارت صنعت، معدن و تجارت	این ماده به دلیل مشکلات قانونی - از جمله اینکه ۳۰ درصد عوارض ارزش‌افزوده که باید به شهرک‌های صنعتی پرداخت شود به دلیل حذف بند الف ماده ۳۸ قانون مالیات بر ارزش‌افزوده شامل کالاها و خدمات نمی‌شود و فقط شامل انواع سیگار،	عدم شفافیت و قوانین و مقررات متناقض	سایر

۲۰۶ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			و تکمیل طرح‌های (پروژه‌های) نیمه‌تمام شهرک‌ها و نواحی صنعتی استان، در اختیار شرکت شهرک‌های صنعتی استان قرار می‌گیرد. این سهم از مبلغ مربوط به شهرهای استان به نسبت کسر می‌گردد.		محصولات دخانی، انواع بنزین، سوخت هواپیما و نفت و گاز می‌شود که این موارد سهم بسیار کمی در شهرک‌های صنعتی دارند- فعلاً به مورد اجرا درنیامده و رفع مشکلات قانونی آن در دست اقدام است.		
۱۴	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۶ / ب / ۲ / تبصره	تبصره- پنج درصد (۵) از مبلغ موضوع سهم سی درصد (۳۰) شهرک‌های استان جهت ارائه خدمات مربوطه در همان شهرک‌ها در اختیار شرکت‌های خدماتی موضوع قانون نحوه واگذاری، مالکیت و اداره امور شهرک‌های صنعتی مصوب ۱۳۸۷/۲/۳۱ قرار می‌گیرد. شرکت شهرک‌های صنعتی و نواحی صنعتی غیردولتی نیز مشمول این حکم هستند.	وزارت صنعت، معدن و تجارت	به دلیل مشکلات قانونی پرداخت سهم ۳۰ درصدی شهرک‌های صنعتی از عوارض ارزش افزوده فعلاً به مورد اجرا درنیامده است.	سایر	عدم شفافیت و قوانین و مقررات متناقض
۱۵	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۲۷ / الف / ۴	۴- توسعه حداقل پنجاه و چهار خوشه کسب و کار روستایی، بهره‌برداری و ساخت نود و هشت ناحیه صنعتی روستایی و ایجاد یک میلیون و نهصد و چهارده هزار فرصت شغلی در روستاها و مناطق عشایری از طریق احداث و توسعه بنگاه‌های اقتصادی رقابت‌پذیر و	سازمان صنایع کوچک شهرک‌های صنعتی	-توسعه ۲۲ خوشه کسب و کار روستایی در سال ۱۳۹۷ -سه بهره‌برداری رساندن ۹ شهرک و ناحیه صنعتی جدید در سال ۱۳۹۷ در خصوص ایجاد فرصت‌های شغلی در روستاها و مناطق عشایری، عملکرد طرح‌های اشتغال فراگیر و اشتغال روستایی به این شرح بوده است: -وصول ۳۲۰۰۰ درخواست تسهیلات و تایید و معرفی	سایر	هدف گذاری با واقعیات و ضرورت‌های توسعه نواحی روستایی تطابق نداشته و باید اصلاح شود.

بخش دهم: انرژی، صنعت و ... / فصل سی و سوم: صنعت □ ۲۰۷

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق		
						عوامل عدم تحقق	توضیحات	
			صادرات گرا از طریق بخش های خصوصی و تعاونی		<p>حدود ۲۵۰۰۰ به بانک های عامل توسط کارگروه های استانی و ملی - عقد قرارداد با ۱۲۰۰۰ طرح با بانک ها به مبلغ ۳۴۰۰۰ میلیارد ریال تسهیلات و اشتغال زایی تقریبی ۵۲۰۰۰ نفر - دریافت تسهیلات توسط ۱۱۴۰۰ طرح با رقم تسهیلات ۱۷۵۰۰ میلیارد ریال و اشتغال زایی تقریبی ۴۷۰۰۰ نفر تسهیلات - از بین طرح های پرداخت شده از لحاظ تعداد ۳۵ درصد سهم طرح های توسعه ای، ۶۱ درصد طرح های ایجاد و ۴ درصد سرمایه در گردش بوده است - از لحاظ رقم پرداختی سهم هر سه بخش توسعه ای، ایجاد و سرمایه در گردش نزدیک به هم (حدود ۳۲ تا ۳۵ درصد) بوده است - از کل حجم پرداخت های انجام شده ۵۲ درصد سهم طرح های اشتغال فراگیر و ۴۸ درصد طرح های اشتغال روستایی بوده است.</p>			
۱۶	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۴۴ / الف / ۳	برای جلب سرمایه گذاری بخش غیردولتی، برای افزایش ظرفیت تولید محصولات پتروشیمی جدید به نحوی برنامه ریزی و اجرا کند که تا آخر اجرای قانون برنامه ظرفیت تولید محصولات پتروشیمی کشور به صد میلیون تن افزایش یابد. بدین منظور لازم است	شرکت ملی صنایع پتروشیمی	<p>ظرفیت تولید محصولات پتروشیمی در سال ۱۳۹۷، به ۶۸ میلیون تن رسیده است.</p>	-	-	

۲۰۸ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			خوراک موردنیاز برای واحدهای مجتمع های تولیدی کسه پروانسه بهره برداری از وزارت صنعت، معدن و تجارت رادارند و تأمین آب و برق موردنیاز آن ها میسر است و مشکلات زیست محیطی ندارند با هماهنگی وزارت نفت تأمین گردد.				
۱۷	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۴۶ / الف	به منظور رونق تولید، نوسازی صنایع، حمایت هدفمند از صنایع دارای اولویت سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی و همچنین توسعه صادرات غیرنفتی، دولت و دستگاه های اجرایی ذی ربط به شرح زیر اقدام می کنند: وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است حداکثر ظرف مدت شش ماه پس از لازم الاجراء شدن این قانون، فهرست اولویت های صنعتی (با اولویت صنایع معدنی) را با رعایت ملاحظات آمایش سرزمینی و تعادل بخشی منطقه ای به تصویب هیئت وزیران برساند.	وزارت صنعت، معدن و تجارت	فهرست اولویت های صنعتی با اولویت صنایع معدنی، در تاریخ ۱۳۹۷/۸/۱۳ در کمیسیون امور زیربنایی مطرح و بنا به درخواست وزیر ذی ربط مبنی بر بازنگری مجدد فهرست، مقرر شد وزارت صنعت، معدن و تجارت فهرست را با هماهنگی وزارت نیرو و سازمان برنامه و بودجه کشور بازنگری و سپس به آن کمیسیون ارسال نماید.	سایر	به اتمام نرسیدن مراحل تصویب فهرست در مراجع ذی صلاح
۱۸	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۴۶ / ب	دولت مکلف است طرح جایگزینی محصولات کم بازده صنعتی و پرمصرف مانند خودروهای	وزارت صنعت، معدن و تجارت	پیش نویس آیین نامه اجرایی تهیه شده و در مسیر تصویب قرار گرفته است.	عدم تصویب / ابلاغ بخش نامه / آیین نامه	-

بخش دهم: انرژی، صنعت و ... / فصل سی و سوم: صنعت □ ۲۰۹

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			فرسوده را سالانه بیست درصدی (۲۰٪) از سال دوم اجرای قسانون برنامه های اعطای مشوق های مورد نیاز اجرا نماید.				
۱۹	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۴۶ / ب / تبصره	این نامه اجرائی مربوط با پیشنهاد مشترک سازمان، وزارتخانه های صنعت، معدن و تجارت، نفت و نیرو ظرف مدت شش ماه پس از لازم الاجرا شدن این قانون به تصویب هیئت وزیران می رسد.	وزارت صنعت، معدن و تجارت	این نامه اجرایی در حال طی مراحل قانونی تصویب است.	عدم تصویب / ابلاغ بخش نامه / این نامه	-
۲۰	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۴۶ / ح	ح- وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است حداکثر تا پایان سال اول اجرای قانون برنامه، طرح نوسازی و بازسازی صنایع را به نحوی که منجر به کاهش مصرف و شدت انرژی و آلودگی و افزایش بازدهی و ارتقای کیفیت تولیدات داخلی و رقابت پذیری آن ها شود، تدوین و پس از تصویب هیئت وزیران اجرائی نماید. دولت موظف است اقدامات حمایتی و تشویقی و همچنین تأمین تسهیلات اعتباری مورد نیاز را در قالب بودجه سنواتی پیش بینی کند.	وزارت صنعت، معدن و تجارت	طرح نوسازی و بازسازی صنایع بعد از بررسی در جلسات کمیته تخصصی و کمیته فرعی در جلسه مورخ ۱۳۹۷/۷/۱ در کمیسیون امور زیر بنایی، صنعت و محیط زیست مطرح و متن نهایی مورد تصویب کمیسیون برای اقدام بعدی به دفتر هیئت دولت ارسال شده است. سایر اقدامات برای بازسازی و نوسازی صنایع در سال ۱۳۹۷ عبارت اند از: -اجرای برنامه اقتصاد مقاومتی بازسازی و نوسازی صنایع با پیش بینی تسهیلات یکصد هزار میلیارد ریالی برای آن - پیگیری برنامه بازسازی نوسازی صنایع در قالب بند (الف) تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور. بر این اساس بازسازی و نوسازی صنایع و معادن به عنوان یکی از برنامه های وزارت صمت	سایر	طرح مذکور به تصویب نهایی دولت نرسیده است. لیکن برنامه بازسازی صنایع در قالب سایر برنامه های وزارت صنعت، معدن و تجارت پیگیری شده است.

۲۱۰ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					برای این تبصره تعیین و اعطای تسهیلات تا سقف ۷۰۴۳۵ میلیارد ریال و اعتبار ۵۵۷۷ میلیارد ریال برای یارانه نرخ سود تسهیلات آن تعیین شد. از مجموع ۱۰۲۱۱ میلیارد ریال اعتبار بند الف تبصره ۱۸ بخش صنعت، معدن و بازرگانی در سال ۱۳۹۷، مبلغ ۲۰۰۰ میلیارد ریال آن به وزارت صمت ابلاغ گردید.		
۲۱	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۴۶ / خ	دولت مکلف است در راستای تقویت صادرات غیر نفتی و حمایت مؤثر از فعالیت صنایع کوچک و متوسط و دریایی کشور و توسعه فعالیت های معدنی، حمایت لازم را از صندوق ضمانت صادرات ایران، صندوق ضمانت سرمایه گذاری صنایع کوچک، تحقیقات و توسعه صنایع الکترونیک، بیمه فعالیت های معدنی و صنایع دریایی در طی سال های اجرای قانون برنامه به عمل آورد.	وزارت صنعت، معدن و تجارت	صندوق ضمانت سرمایه گذاری صنایع کوچک درخواست افزایش سرمایه خود را به مراجع ذی صلاح ارائه داده است. - ردیف تأمین سرمایه صندوق های توسعه ای بخش صنعت و معدن در قانون بودجه منظور شده است.	سایر	کمبود منابع اعتباری و موکول نمودن آن به تبصره (۱۸) قانون بودجه سال ۱۳۹۸
۲۲	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۴۶ / د	دولت مکلف است توسعه و هدفمندسازی پژوهش، آموزش، تولید و تبلیغات و همچنین توسعه تجارت الکترونیک فرش و ایجاد خانه فرش در بازارهای هدف و مورد نظر	وزارت صنعت، معدن و تجارت	- در تقویم نمایشگاهی شرکت نمایشگاه های بین المللی، نمایشگاه فرش دستباف به منظور توسعه صادرات و ... برگزار می گردد. اقدامات مرکز ملی فرش ایران نیز عبارات انداز: برگزاری نمایشگاه فرش دستباف مشارکت در نمایشگاه های	-	-

بخش دهم: انرژی، صنعت و ... / فصل سی و سوم: صنعت □ ۲۱۱

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			برای هویت بخشی، ارتقای کیفیت تولید و روان سازی، سفارش پذیری، حمایت از ایجاد و توسعه و تجهیز کارگاه های متمرکز و غیرمتمرکز و اتحادیه ها و شرکت های تعاونی فرش دستباف روستایی و شهری سراسر کشور و نیز صنایع و خدمات جانبی فرش دستباف به منظور ارتقاء و بهبود بهره وری، تثبیت و افزایش سهم صادراتی و بازاریابی های داخلی و خارجی را به عمل آورد.		خارجی ۱ مورد - پذیرش هیئت تجاری ۱ مورد - انعقاد تفاهم با سازمان های مرتبط ۷ مورد - برنامه ریزی اجرایی دوره های آموزشی ۱۲۵ دوره - برنامه ریزی برای اعزام هیئت تجاری ۳ مورد - برنامه ریزی برای شرکت در نمایشگاه های خارجی ۳ مورد - تعامل با گمرک جمهوری اسلامی ایران و اتقاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران در مورد اصلاح مواد ۶۵، ۱۱۹ و ۱۲۱ آئین نامه اجرایی قانون امور گمرکی با موضوع معافیت فرش های دستباف صادراتی در زمان ورود موقت به کشور از پرداخت هرگونه عوارض و حقوق ورودی.		
۲۳	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۵۴	وزارت صنعت، معدن و تجارت موظف است با همکاری معاونت علمی و فناوری رئیس جمهور، وزارتخانه های کشور و راه و شهرسازی ضمن حمایت از سازندگان داخلی تجهیزات موردنیاز صنعت حمل و نقل ریلی شهری و بین شهری، خرید خارجی تجهیزات موردنیاز را به گونه ای سازمان دهی نماید که ضمن رعایت قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی در تأمین	وزارت صنعت، معدن و تجارت	بر اساس مصوبه شورای اقتصاد به شماره ۷۰۸۶۵۳ در خصوص تأمین ۲۰۰۰ دستگاه واگن مترو برای ۹ کلان شهر در تاریخ ۱۳۹۵/۶/۱۰ اقدامات زیر انجام شده است: - امضای قرارداد تجاری تأمین ۶۳۰ دستگاه واگن متروی تهران در دی ماه ۹۷ - تأمین ۱۳۷۰ دستگاه واگن مترو سایر شهرها نیز از لحاظ فنی بررسی و جدول مقایسه ای مشخصات فنی و یکسان سازی الزامات فنی با رویکرد توجه پذیری سرمایه گذاری در داخلی سازی مجموعه ها و قطعات انجام پذیرفته و عقد قرارداد آن به سال ۹۸ موکول گردید. همچنین	-	-

۲۱۲ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			نیازهای کشور و تقویت آن‌ها در امر صادرات و اصلاح ماده (۱۰۴) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۹۱/۵/۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی به ازای خریدهای خارجی، انتقال فناوری به داخل کشور صورت گیرد به نحوی که تا پایان اجرای قانون برنامه حداقل هشتادوپنج درصد (۸۵) دانش طراحی و ساخت تجهیزات موردنیاز صنعت حمل‌ونقل ریلی شهری و بین‌شهری با کمک و استفاده از نهادهای علمی و فناوری ملی نظیر جهاد دانشگاهی، دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی و شرکت‌های دانش‌بنیان داخلی صورت گیرد.		به منظور استفاده از حداکثر توان داخلی در حوزه واگن سازی و انتقال فناوری، پروژه تأمین ۴۵۰ دستگاه واگن مترو شیراز، اهواز و تبریز با شرکت پو ژن چین (پیگیری اخذ مجوز از شورای اقتصاد و پیگیری اخذ تأییدیه نهایی بهره‌بردار نهایی) و پروژه تأمین ۹۶۰ دستگاه واگن مترو کرج و تهران با شرکت اشتدرل سوئیس (انجام مذاکرات و امضای پیش‌نویس قرارداد- پیگیری اخذ مجوز از شورای اقتصاد و پیگیری اخذ تأییدیه نهایی بهره‌بردار نهایی) در دست اقدام است. اقدام دیگر در این خصوص اجرای مراحل اولیه طرح طراحی و ساخت واگن مترو برای اولین بار در کشور است.		
۲۴	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۵۶	وزارت صنعت، معدن و تجارت و سازمان ملی استاندارد موظف‌اند بر طراحی و ساخت خودروهای داخلی به نحوی که نظارت کنند که ایمنی خودروهای مذکور متناسب با حداکثر سرعت ارتقاء یافته تا در تصادفات جاده‌ای، تلفات به حداقل میانگین جهانی برسد.	وزارت صنعت، معدن و تجارت- سازمان ملی استاندارد ایران	در خصوص آزمون‌های مربوط به برخورد در سرعت بالا در حال حاضر امکانات انجام آزمون‌های برخورد با سرعت‌های ۵۶ و ۶۴ کیلومتر در داخل کشور موجود نیست. لذا این آزمایش‌ها در خارج از کشور انجام می‌شود. سازمان ملی استاندارد ایران از دی‌ماه سال ۱۳۹۶ اقدام به جایگزینی استانداردهای جدید تأیید نوع خودرو بر اساس آخرین نسخ مقررات سازمان ملل	عدم وجود زیرساخت‌های موردنیاز	سایر

بخش دهم: انرژی، صنعت و ... / فصل سی و سوم: صنعت □ ۲۱۳

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					برای اروپا (UNECE) یا ضوابط و استانداردهای قبلی نموده است که الزامات ایمنی و عملکردی به مراتب بالاتری داشته و هدف قانون گذار مبنی برافزایش ایمنی خودروها در نظر گرفته شده است.		
۲۵	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۶۴ / ج	دستگاه های اجرایی موضوع این قانون برای گسترش بهره وری و پیدایش بنیان و ارتقای سطح فناوری در شرکت های ایرانی تمهیدات لازم را جهت تسهیل مشارکت شرکت های دانش بنیان و فناوری و فعالان اقتصادی کشور در زنجیره تولید بین المللی فراهم آورند. سازمان مکلف است طرح «ارتقای مشارکت فعالان اقتصادی در زنجیره تولید بین المللی» را مطابق قانون بودجه سنواتی و قوانین موضوعه حداکثر تا پایان سال اول اجرای قانون برنامه تدوین و پس از تصویب هیئت وزیران، عملیاتی نماید.	سازمان برنامه و بودجه کشور - وزارت صنعت، معدن و تجارت	علیرغم اصلاح شیوه نامه اجرایی ماده ۴ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر در سال ۱۳۹۴ که در راستای گسترش تحقیق، توسعه و نوآوری در بنگاه ها می باشد تاکنون بودجه ای اختصاص نیافته است سایر اقدامات همکاری با وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و سازمان نظام صنفی رایانه ای در خصوص راه اندازی سامانه تأیید درخواست های دریافت ارز مورد نیاز شرکت های فناوری اطلاعات و تأیید مستندات واردات محصولات و خدمات فناوری اطلاعات - طراحی نمودار گردش کار تخصیص ارز به واردکنندگان خدمات نرم افزاری، حق اشتراک و... با همکاری وزارت فناوری اطلاعات و ارتباطات - ارسال نیازهای فناورانه (تجهیزات و محصولات) واحدها و شرکت های تابعه سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران به سازمان پژوهش های علمی و صنعتی ایران جهت ارسال آن به شرکت های دانش بنیان برای تولید و تأمین محصولات،	عدم امکان تعاملات مالی با شرکت های بین المللی	سایر

۲۱۴ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					تجهیزات فناورانه توسط این شرکت‌ها - برگزاری جشنواره ایده‌های ارزش‌آفرین در بخش معدن و صنایع معدنی (اینو ماین) و تقدیر از ۱۰ ایده برتر اقدامات در خصوص تهیه طرح ارتقای مشارکت فعالان اقتصادی در زنجیره تولید بین‌المللی: موضوع تهیه طرح موردنظر در جلسات متعدد در سازمان برنامه‌وپبودجه کشور با حضور سایر ذی‌نفعان و دستگاه‌های مرتبط بررسی و با توجه به شرایط تحریم و عدم امکان تعاملات مالی با شرکت‌های بین‌المللی، مقرر شد موضوع در قالب گسترش فعالیت‌های اطلاع‌رسانی توانمندی‌ها و بازاریابی در سطح کشورهای هدف صورت گیرد.		
۲۶	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۷۳ / ب / ۱	وزارت صنعت، معدن و تجارت از ابتدای سال ۱۳۹۶ موظف است: قیمت خریدفروشی انواع سیگار و محصولات دخانی مأخذ محاسبه مالیات موضوع این ماده را به مراجع ذی‌ربط و برای درج بر روی پاکت محصول اعلام نماید	وزارت صنعت، معدن و تجارت	مطابق قانون اقدام می‌گردد.	-	-
۲۷	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۷۳ / ب / ۲	امکان دسترسی برخط سازمان امور مالیاتی کشور به سامانه (سیستم) اطلاعاتی واردات، تولید و توزیع سیگار و انواع محصولات دخانی را فراهم	وزارت صنعت، معدن و تجارت	تاکنون امکان دسترسی برخط سازمان امور مالیاتی با سامانه موردنظر فراهم نشده است.	عدم اجرا توسط دستگاه	سایر

بخش دهم: انرژی، صنعت و ... / فصل سی و سوم: صنعت □ ۲۱۵

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			نماید. حکم بند (ب) ماده (۷۳) این قانون در موارد مغایرت بر سایر مواد حاکم است.				
۲۸	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۱۰۵ / ت	وزارت صنعت، معدن و تجارت با همکاری وزارت امور خارجه مکلف است ظرف مدت یکساله از زمان لازم الاجرا شدن این قانون، رایزنان بازرگانی در سفارتخانه های ایران در کشورهایی که بر اساس آمار گمرک بیشترین رابطه تجاری با ایران دارند به گونه ای تعیین کند که کلیه این افراد دارای تحصیلات مرتبط با حوزه های اقتصادی بوده و به زبان انگلیسی یا کشور هدف تسلط کامل داشته باشند. مدت خدمت این افراد دو سال است.	وزارت صنعت، معدن و تجارت	با توجه به ابلاغ دستورالعمل، اعزام وابستگان بازرگانی به شماره ۴۷۰۹۷۴۸/۲۲۰/۱۳۲ مورخ ۱۳۹۷/۷/۱۹ از طرف وزارت امور خارجه، سازمان توسعه تجارت ایران انتخاب و اعزام وابسته بازرگانی را بر اساس دستورالعمل جدید در دستور کار قرارداد و همکاری نزدیکی در این زمینه با وزارت امور خارجه وجود دارد. در مردادماه ۱۳۹۷ نیز این سازمان از طریق سامانه irantpo.ir اقدام به فراخوان عمومی برای متقاضیان واجد شرایط در وزارت صنعت، معدن و تجارت در کل کشور نمود که مراتب در حال بررسی است. به دلیل محدودیت های بودجه ای امکان اعزام رایزنان بازرگانی جدید دچار محدودیت شده است. تعداد رایزنان بازرگانی اعزامی در سال ۱۳۹۷، پنج نفر بوده است.	-	-
۲۹	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۱۰۵ / ت	وزارت امور خارجه با همکاری وزارت صنعت، معدن و تجارت گزارش سالانه اجرای این حکم را به مجلس شورای اسلامی ارائه کند.	وزارت امور خارجه - وزارت صنعت، معدن و تجارت	در این خصوص گزارشی دریافت نگردیده است.	عدم همکاری دستگاه های مرتبط	-

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
۳۰	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۱۰۵ / ت	اتاق بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی، می‌تواند پیشنهادهای خود را به وزارت صنعت، معدن و تجارت ارائه نماید.	اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران	پیشنهادی ارائه نشده است.	-	-

مأخذ: وزارت صنعت، معدن و تجارت

۲- گزارش عملکرد اهداف کمی

بر اساس سند برنامه ششم توسعه کشور در بخش صنعت، شش هدف کلی ارتقاء رقابت‌پذیری صنعتی کشور، نوسازی صنایع، ارتقاء سطح مهارت و فناوری در صنعت با تأکید بر توسعه صنایع دانش‌بنیان، ارتقاء توان و حضور مؤثر بخش خصوصی و مردمی در فعالیت‌های صنعتی، توسعه زنجیره ارزش و تعمیق صنعتی و نیز ارتقاء بهره‌وری در بخش تعیین شده است. به منظور بررسی وضعیت تحقق اهداف کلی سند برنامه پنج‌ساله ششم توسعه کشور در بخش دوم گزارش، عملکرد اهداف کمی مندرج در سند برنامه و نیز برخی از متغیرها و شاخص‌های کلیدی بخش صنعت مورد بررسی قرار می‌گیرد.

در ذیل خلاصه‌ای از وضعیت عملکرد اهداف کلی و کمی سند برنامه ششم توسعه کشور توضیح داده می‌شود.

❖ تحلیل عملکرد اهداف سند برنامه ششم توسعه:

● ارتقاء رقابت‌پذیری صنعتی کشور: این هدف مشتمل بر ۷ هدف کمی است. آمار مربوط به سه هدف رتبه کشور در رقابت‌پذیری صنعتی جهان و منطقه و سهم ارزش‌افزوده صنعتی کشور در جهان بر مبنای گزارش یونیدو استخراج و در سند برنامه درج شده است که این گزارش هر سال آمار مربوط به دو سال قبل را منتشر می‌نماید.^۱ لذا برای سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ این آمار در

۱. گزارش‌های مورد استفاده یونیدو (Unido, Industrial Development Report) و (Unido, Competitive) (Industrial Performance) هستند که آخرین نسخه هر دو گزارش مربوط به سال ۲۰۱۸ بوده و آمار سال ۱۳۹۷ در آنها درج نگردیده است.

دسترس نیست و امکان ارزیابی عملکرد در این سه مورد فراهم نیست. اهداف کمی دیگر سهم ارزش افزوده بخش صنعت، ارزش صادرات صنعتی و معدنی، صادرات خدمات فنی و مهندسی و جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در بخش است. شاخص اول رشد مثبت داشته و هدف برنامه آنها محقق شده است. دو شاخص جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و صادرات خدمات فنی و مهندسی به دلیل نوسانات شدید نرخ ارز و مشکلات نقل و انتقال پول و ارز، عدم همکاری بانک‌های کشور هدف و نیز محدودیت صندوق ضمانت صادرات در اعطای ضمانت‌نامه‌های صادراتی به شرکت‌ها عدم تحقق داشته‌اند. در خصوص شاخص ارزش صادرات صنعتی و معدنی لازم به تأکید است که علی‌رغم عدم تحقق این هدف (ناشی از کاهش ارزش صادرات پتروشیمی)، افزایش نرخ ارز با افزایش توجیه صادرات غیرنفتی و غیرپتروشیمی منجر به افزایش توان رقابت محصولات داخلی گردیده و صادرات سایر محصولات صنعتی و محصولات معدنی افزایش داشته است.

● نوسازی صنایع: در خصوص این هدف کلی، در سند برنامه ششم توسعه کشور دو هدف کمی تعیین گردیده است که به دلیل فراهم نبودن بانک اطلاعاتی دقیق برای آن، امکان محاسبه دو شاخص سهم واحدهای کوچک نوسازی شده به واحدهای فعال و سهم واحدهای بزرگ نوسازی شده به واحدهای فعال برای وزارت صنعت، معدن و تجارت فراهم نیست. لیکن نوسازی صنایع یکی از اهداف برنامه ششم توسعه کشور است که بر اساس بند (ح) ماده (۴۶) قانون برنامه ششم یکی از تکالیف دولت و وزارت صنعت، معدن و تجارت بوده است. در این راستا نوسازی صنایع با برنامه‌های مختلف در وزارت صنعت، معدن و تجارت در حال پیگیری است. از جمله اینکه طرح بازسازی و نوسازی صنایع (بر اساس بند قانونی فوق‌الاشاره) تهیه و مراحل قانونی آن تا ارسال به هیئت دولت برای تصویب نهایی، از طرف وزارت صمت در سال ۱۳۹۷ پیگیری شده است. همچنین برنامه اقتصاد مقاومتی بازسازی و نوسازی صنایع و معادن در تداوم برنامه سال قبل در سال ۱۳۹۷ نیز اجرا گردید. در اجرای این برنامه ۲۱۴ واحد تولیدی موفق به اخذ تسهیلات گردیدند ولی به دلیل طولانی ارزیابی تسهیلات ثابت از طرف بانک‌ها و همکاری کم آنها در اعطای این نوع تسهیلات و همچنین طولانی شدن مراحل تصویب برنامه وزارت صنعت، معدن و تجارت برای بند (الف) تبصره (۱۸) قانون بودجه سال ۱۳۹۷ و تعیین تکلیف یارانه نرخ سود تسهیلات از این محل عملکرد این برنامه حدود ده درصد اهداف منشور آن بود.

• ارتقاء سطح مهارت و فناوری در صنعت با تأکید بر توسعه صنایع دانش‌بنیان: اهداف کمی مرتبط با این هدف کلی نسبت شاغلان با تحصیلات عالی از کل شاغلان بخش صنعت و معدن بر اساس نتایج آمارگیری نیروی کار مرکز آمار ایران در سال ۱۳۹۷ به ۱۹.۳۲ درصد رسیده و میانگین رشد دوساله آن حدود ۴.۹ درصد بوده است. سهم محصولات با فناوری متوسط و بالا از ارزش‌افزوده صنعتی کشور نیز نسبت به هدف برنامه تحقق کامل داشته است. همچنین در سال ۱۳۹۷ یک شهرک فناوری به بهره‌برداری رسیده است که مطابق اهداف برنامه است. لذا این هدف کلی برای سال دوم برنامه به‌طور کامل محقق شده است.

• ارتقاء توان و حضور مؤثر بخش خصوصی و مردمی در فعالیتهای صنعتی: برای این هدف کلی در سند برنامه ششم توسعه کشور ۱۵ هدف کمی مشخص شده است. از این تعداد ۱۲ مورد آن اهداف کمی مربوط به افزایش تولید کالاهای داخلی است. سه هدف دیگر عبارت‌اند از سهم بخش خصوصی در تولیدات بخش صنعت و معدن، افزایش تعداد خوشه‌های صنعتی، به بهره‌برداری رساندن شهرک‌ها و نواحی صنعتی جدید.

آمار مربوط به سهم بخش خصوصی از تولیدات صنعتی و معدنی مستلزم انتشار آمار کارگاه‌های صنعتی بالای ده نفر کارکن سال ۱۳۹۷ است که تا زمان تهیه این گزارش منتشر نشده است. در مورد اهداف افزایش تعداد خوشه‌های صنعتی این هدف به‌طور کامل محقق شده و بیش از هدف برنامه به تحقق رسیده است. شهرک‌های صنعتی جدید نیز در سال ۱۳۹۷ به بهره‌برداری رسیده‌اند ولی تعداد آن کمتر از پیش‌بینی برنامه است. بنا به اظهار وزارت صنعت، معدن و تجارت هدف کمی تعیین‌شده بیش برآورد گردیده است. در مورد اهداف تولید کالاها نیز برخی از اهداف کمی به دلیل فراهم نبودن زیرساخت‌ها، مشکلات واحدهای تولیدی در دریافت تسهیلات مورد نیاز، مشکلات تهیه مواد اولیه و عدم همکاری کشورهای تأمین‌کننده مواد اولیه و ماشین‌آلات و تجهیزات، افزایش و بی‌ثباتی قیمت مواد اولیه و ... تحقق کامل نداشته است.

• توسعه زنجیره ارزش و تعمیق صنعتی: برای این هدف کلی سه هدف کمی تعیین‌شده است که به‌تنهایی نشان‌دهنده وضعیت تحقق یا عدم تحقق این هدف نیست. اشتغال بخش صنعت و معدن (انباشته)، نرخ رشد ارزش‌افزوده بخش صنعت و سهم بخش خصوصی در ارزش تولیدات بخش صنعت و معدن سه هدف کمی معین‌شده هستند. اشتغال بخش صنعت و معدن طبق برآورد سند برنامه محقق شده است. نرخ رشد ارزش‌افزوده بخش صنعت به دلایلی که

به‌طور مفصل در بخش‌های قبلی بیان شد در سال ۱۳۹۷ به هدف برنامه نرسید و هدف سوم نیز به دلیل منتشر نشدن آمار آن فعلاً قابل بررسی نیست. در مورد این هدف کلی می‌توان به شاخص‌های دیگری مانند افزایش تولید و صادرات محصولات حاصل از صنایع معدنی در سال ۱۳۹۷ اشاره کرد. از جمله این که افزایش تولید فولاد و محصولات فولادی نشان‌دهنده توسعه زنجیره ارزش صنایع منبع محور در کشور است.

• هدف کلی ارتقای بهره‌وری کل عوامل تولید: برای این هدف کلی شاخص کمی رشد بهره‌وری کل عوامل تولید در سند برنامه بخش صنعت و معدن تعیین شده و چند هدف کمی فرابخشی مربوط به حوزه محیط‌زیست نیز در راستای راهبردهای مربوط به بهره‌وری کل عوامل تولید در این هدف کلی سنجیده می‌شوند. این شاخص‌ها عبارت‌اند از ارتقای بهره‌وری سبز، توسعه فناوری سبز، تولید موتورسیکلت برقی، تولید خودروهای سبک دیزلی و تولید خودروی برقی و هیبریدی.

آخرین گزارش مرکز ملی بهره‌وری ایران از بهره‌وری کل عوامل تولید مربوط به انتشار گزارش سال ۱۳۹۶ بوده و لذا تا زمان تهیه این گزارش آمار سال ۱۳۹۷ منتشر نشده است. در مورد شاخص‌های ارتقای بهره‌وری سبز، توسعه فناوری سبز و تولید موتورسیکلت این اهداف در سال ۱۳۹۷ عملکرد داشته ولی به تحقق کامل نرسیده‌اند. قیمت بالای موتورسیکلت برقی و گران بودن انرژی مصرفی آن در مقابل موتورسیکلت‌های بنزینی و نبود برنامه‌های حمایت از مصرف‌کننده نیز بر تقاضا و در نتیجه تولید آن تأثیر منفی داشته است. خودروهای سبک دیزلی به دلیل مغایرت با سایر قوانین به تولید نرسیده است. تولید خودروهای برقی و هیبریدی نیز به دلیل به تصویب نرسیدن طرح پیشنهادی وزارت صمت در دولت و نیز فراهم نبودن زیرساخت‌های داخلی مانند ایستگاه‌های شارژ، بالا بودن قیمت آن و پایین بودن قدرت خرید مردم فاقد عملکرد بوده است.

➤ تحلیل عملکرد نماگرها و شاخص‌های کلیدی بخش صنعت:

• ارزش‌افزوده بخش صنعت:^۱

در نمودار شماره (۱) ارزش‌افزوده فصلی بخش صنعت و نرخ رشد آن برای سال‌های ۱۳۹۰ تا

---

۱. لازم به توضیح است مآخذ آمار حساب‌های ملی (ارزش‌افزوده، نرخ رشد و سهم آن) در زمان تهیه سند برنامه ششم توسعه کشور و نیز در گزارش عملکرد سال اول برنامه ششم توسعه (۱۳۹۶) بانک مرکزی بوده و در این گزارش به دلیل تغییر مآخذ ارائه آمار کشور به مرکز آمار ایران، این آمار از مرکز مذکور اخذ شده است.

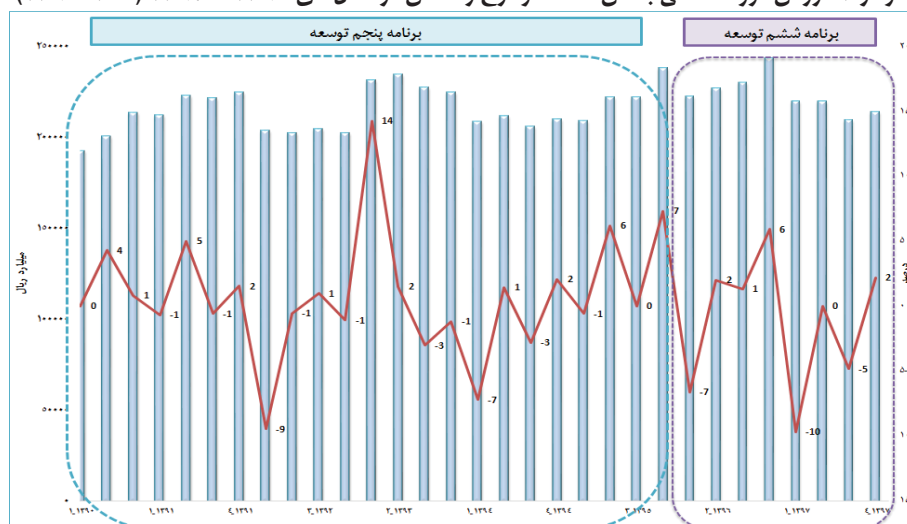
۱۳۹۷ (سال پایه ۱۳۹۰) نشان داده شده است. همانطور که از نمودار نمایان است، طی این دوره نرخ رشد بخش صنعت کشور با نوسانات زیادی مواجه بوده که در برخی فصول این نوسان شدید بوده است. عوامل متعددی برافزایش و کاهش متناوب نرخ رشد این بخش مؤثر بوده‌اند. این عوامل اعم از عوامل بیرونی (محیط اقتصادی کشور) و درونی (مشکلات مربوط به فرسودگی خطوط تولید، ضعف بازاریابی، پایین بودن کیفیت کالاها و کمبود تقاضای آن، ضعف مدیریتی و...) بوده است. از عوامل بیرونی مؤثر بر تولیدات بخش صنعت در این دوره می‌توان به این موارد اشاره کرد: آغاز اجرای برخی قوانین مهم مانند قانون هدفمند کردن یارانه‌ها، تغییر سیاست‌های ارزی کشور و در نتیجه وقوع شوک‌های ارزی در چند مرحله، بالا رفتن نرخ تورم، انتظارات تورمی آینده و تأثیر آن بر کاهش تقاضای کل، محدودیت نقل و انتقال ارز، محدودیت در تأمین مواد اولیه و قطعات و تجهیزات مورد نیاز بخش، نوسانات قیمت‌های جهانی مواد خام و اولیه پایه معدنی و نفتی.

برخی از این عوامل مانند هدفمندی یارانه‌ها یک‌بار در اوایل دهه نود اتفاق افتاده و به مرور آثار آن مستهلک گردید ولی برخی مانند شوک ارزی، محدودیت نقل و انتقال ارز و افزایش هزینه‌های آن، محدودیت در واردات قطعات و مواد اولیه مورد نیاز بخش و... در برنامه ششم توسعه کشور نیز تکرار شد. از طرفی طی دوره مورد بررسی، دولت با اتخاذ سیاست‌هایی در پی تحریک تولید بخش صنعت بوده است. برنامه‌های اقتصاد مقاومتی، برنامه‌های تحریک تقاضای داخلی، اعطای تسهیلات برای ایجاد رونق تولید، بازسازی و نوسازی صنایع، راه‌اندازی طرح‌های بالای ۶۰ درصد پیشرفت فیزیکی، اعطای یارانه تسهیلات برای ایجاد و تثبیت اشتغال و... برنامه‌هایی بودند که در این دوره به مورد اجرا درآمده‌اند. آثار مثبت سیاست‌های حمایتی بخش صنعت را می‌توان در مثبت شدن نرخ رشد سال‌های ۱۳۹۳ و ۱۳۹۵ ملاحظه کرد.

همچنین باید به این نکته توجه کرد که تأثیر عوامل محیطی بر تولید رشته فعالیت‌های مختلف بخش صنعت یکسان نبوده است. در برخی از رشته فعالیت‌ها افزایش هزینه‌های تولید باعث تأثیر منفی بر تولیدات آن‌ها شد. در مقابل، در برخی از رشته فعالیت‌های تولیدی افزایش نرخ ارز و افزایش قیمت محصولات با تأثیر مثبت بر سودآوری آن‌ها و جبران افزایش هزینه‌های تولید موجب رشد مثبت آن‌ها گردید. در این خصوص می‌توان به روند رشد مثبت شاخص مقدار تولید رشته فعالیت‌های «ساخت سایر محصولات کانی غیرفلزی»، «ساخت فلزات اساسی»،

«ساخت ماشین‌آلات و تجهیزات طبقه‌بندی نشده در جای دیگر»، «ساخت ابزار پزشکی، ابزار اپتیکی، ابزار دقیق و انواع ساعت» و «ساخت سایر تجهیزات حمل‌ونقل» از سال ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۷ (به سال پایه ۱۳۹۰) اشاره کرد. از بین این رشته فعالیت‌ها، «ساخت سایر تجهیزات حمل‌ونقل» در سال ۱۳۹۶ نسبت به ۱۳۹۵ کاهش یافته بود ولی در سال ۱۳۹۷ علی‌رغم مشکلات پیش‌آمده برای بخش صنعت، شاخص مقدار تولید این رشته فعالیت نیز مانند ۴ رشته مذکور در فوق از نرخ رشد مثبت برخوردار شد.

نمودار ۱. ارزش افزوده فصلی بخش صنعت و نرخ رشد آن در سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۷ (۱۳۹۰=۱۰۰)

مأخذ: مرکز آمار ایران

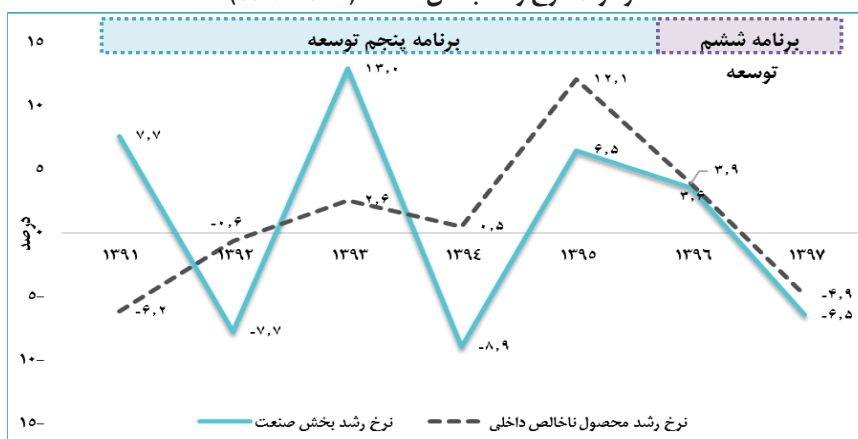
• نرخ رشد ارزش افزوده بخش صنعت:

متوسط رشد ارزش افزوده بخش صنعت (به قیمت ثابت سال ۱۳۹۰) در دو سال اول اجرای برنامه ششم توسعه کشور، (۱.۵-) درصد بوده است. رشد مثبت و مداوم بخش‌های اقتصادی در بستر ثبات محیط اقتصاد کلان کشور میسر است در صورتی که در دوره موردبررسی، شاخص‌های اقتصاد کلان کشور نوسانات زیادی داشته و این موضوع فعالیت بنگاه‌های تولیدی را تحت‌الشعاع قرار داده است. روند رشد کاهشی و افزایشی متناوب بخش صنعت، علاوه بر مسائل و مشکلات درون بنگاهی (مورد اشاره در فوق)، متأثر از تغییرات زیاد و گاه شوک‌های ناگهانی متغیرهای

کلان اقتصادی مانند نرخ ارز بوده است. در این میان عواملی مانند چسبندگی دستمزدها و مشکلات قانون کار نیز بر مشکلات واحدهای تولیدی افزوده است. با این توضیحات، روند رشد ارزش افزوده بخش صنعت کشور که در نمودارهای زیر نشان داده شده است، تصویر روشن تری از تحولات این بخش ارائه می‌کند.

در نمودار شماره (۲) روند نرخ رشد ارزش افزوده بخش صنعت در مقایسه با نرخ رشد تولید ناخالص داخلی برای دوره ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۷ نشان داده شده است. روند کاهش و افزایش نرخ رشد ارزش افزوده بخش صنعت به جز سال‌های ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲، در سایر سال‌ها هم جهت با روند کاهش و افزایش نرخ رشد تولید ناخالص داخلی بوده است.

نمودار ۲. نرخ رشد بخش صنعت (۱۳۹۰=۱۰۰)

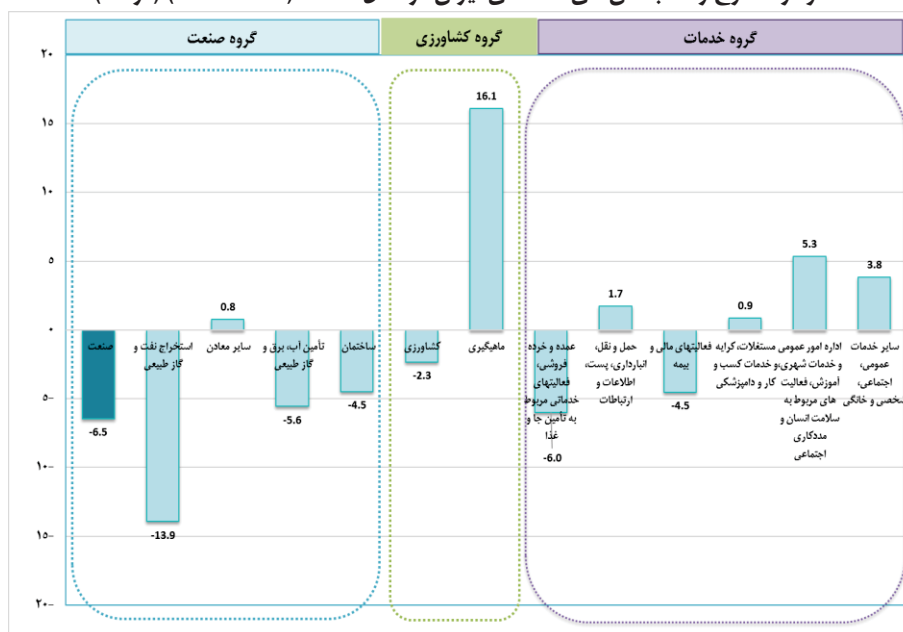

مأخذ: مرکز آمار ایران

در نمودار شماره (۳) نرخ رشد بخش صنعت در مقایسه با سایر بخش‌های اقتصادی کشور در سال ۱۳۹۷ نشان داده شده است. در سال ۱۳۹۷، از گروه صنعت، فقط سایر معادن، از گروه کشاورزی بخش ماهیگیری، از گروه خدمات نیز بخش حمل و نقل، انبارداری، پست اطلاعات و ارتباطات، بخش مستغلات، کرایه، خدمات کسب و کار و دامپزشکی، بخش اداره امور عمومی و خدمات شهری، آموزش، فعالیت‌های مربوط به سلامت انسان و مددکاری اجتماعی و بخش سایر خدمات عمومی، اجتماعی، شخصی و خانگی دارای نرخ رشد مثبت بوده و سایر بخش‌های اقتصادی کشور از جمله بخش صنعت رشد منفی داشته‌اند. بیشترین نرخ رشد منفی مربوط به

بخش استخراج نفت و گاز و بیشترین نرخ رشد مثبت مربوط به بخش ماهیگیری بوده است. نرخ رشد گروه صنعت (۹.۶-) درصد، نرخ رشد گروه کشاورزی (۱.۵-) درصد و نرخ رشد گروه خدمات صفر بوده است. از گروه خدمات نیز دو گروهی که فعالیت‌های آن‌ها ارتباط زیادی با بخش‌های تولیدی دارند (عمده و خرده‌فروشی، فعالیت‌های مربوط به تأمین جا و غذا و همچنین فعالیت‌های مالی و بیمه)، نرخ رشد منفی داشته‌اند.

نمودار ۳. نرخ رشد بخش‌های اقتصادی ایران در سال ۱۳۹۷ (۱۰۰=۱۳۹۰) (درصد)

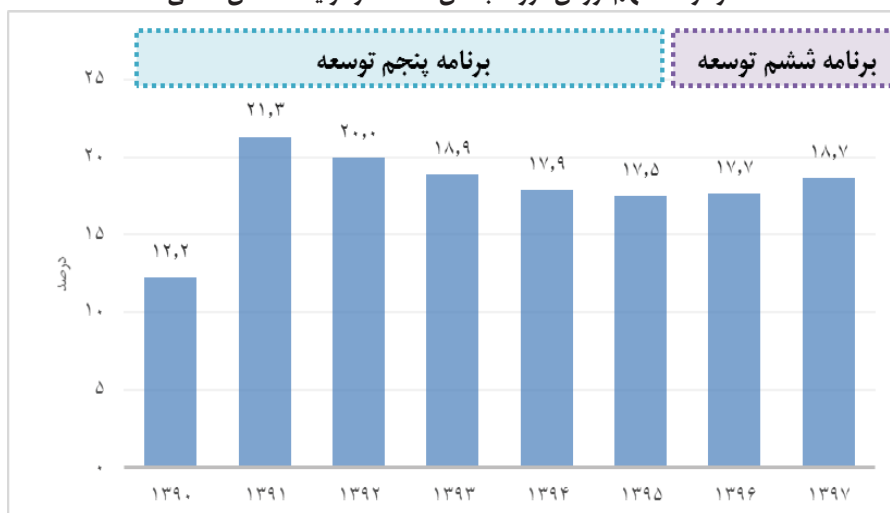

مأخذ: مرکز آمار ایران

• سهم ارزش افزوده بخش صنعت از تولید ناخالص داخلی:

سهم بخش صنعت از تولید ناخالص داخلی در دو سال اول اجرای برنامه ششم توسعه کشور به صورت میانگین سالانه حدود ۳.۲ درصد رشد داشته است. این رشد در نمودار شماره (۴) قابل مشاهده است.

نمودار ۴. سهم ارزش افزوده بخش صنعت از تولید ناخالص داخلی

مأخذ: مرکز آمار ایران

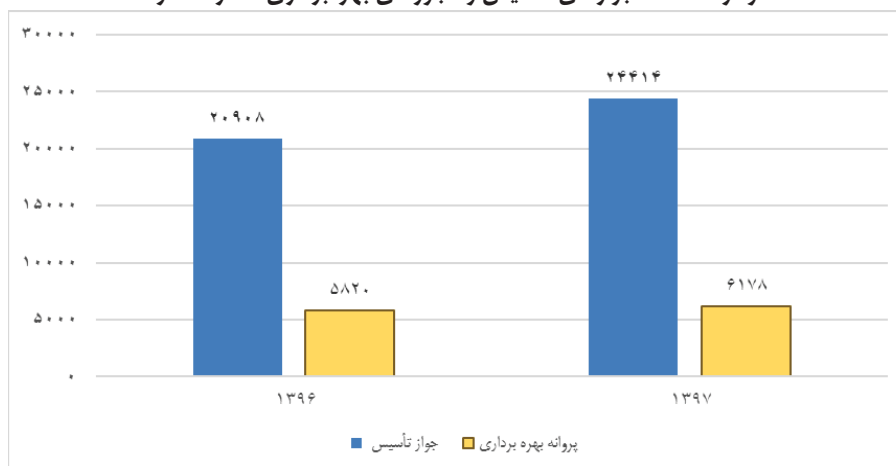
• تعداد جوازهای تأسیس و پروانه‌های بهره‌برداری:

افزایش تعداد و میزان سرمایه‌گذاری جوازهای تأسیس، نماگری از رغبت به سرمایه‌گذاری در واحدهای تولیدی صنعتی است. در کنار این نماگر، روند صدور پروانه‌های بهره‌برداری با تأخیری سه تا پنج‌ساله، نماگری هرچند ناقص از موفقیت مجوزهای تأسیس صادره محسوب می‌شود. نمودار شماره (۵) تعداد جوازهای تأسیس و پروانه‌های بهره‌برداری صنعتی صادرشده را نشان می‌دهد. ملاحظه می‌شود که هم تعداد مجوزهای تأسیس صادره و هم تعداد پروانه‌های بهره‌برداری صادره در سال ۱۳۹۷ نسبت به سال ۱۳۹۶ افزایش داشته است. نرخ رشد صدور پروانه بهره‌برداری و نرخ رشد مجوزهای تأسیس در سال ۱۳۹۷ نسبت به سال قبل به ترتیب ۶.۸ و ۱۶.۸ درصد بوده است.

متوسط رشد صدور مجوز تأسیس و پروانه بهره‌برداری در دو سال اول اجرای برنامه ششم توسعه کشور به ترتیب ۱۹.۹ و ۴.۶ درصد بوده است.

نمودار ۵. تعداد جوازهای تأسیس و مجوزهای بهره‌برداری صادره - فقره

مأخذ: وزارت صنعت، معدن و تجارت

➤ شاخص اشتغال در بخش صنعت و معدن (انباشته):

بر اساس شاخص مندرج در سند برنامه ششم توسعه کشور، اشتغال بخش صنعت و معدن به صورت مجموع اشتغال بخش صنعت و معدن (انباشته) در نظر گرفته شده است. برای درج آمار مربوط به اشتغال از دو منبع آماری می‌توان استفاده نمود. یکی بر اساس آمار مبتنی بر طرح آمارگیری از نیروی کار مرکز آمار ایران که در آن علاوه بر آمار کارگاه‌های صنعتی دارای پروانه بهره‌برداری، آمار صنوف تولیدی بخش صنعت (ساخت) و معدن نیز درج گردیده است و دیگری آمار وزارت صنعت، معدن و تجارت که شامل آمار تعداد اشتغال مندرج در پروانه‌های بهره‌برداری است. جدول و نمودار ذیل وضعیت این شاخص را در برنامه ششم توسعه کشور نشان می‌دهد. ملاحظه می‌شود میانگین رشد این شاخص در دو سال اول اجرای برنامه ششم توسعه کشور، کمی بیش از ۴ درصد بوده است (با آمار هر دو منبع آماری).

جدول ۲- میزان اشتغال انباشته بخش صنعت و معدن

میانگین رشد	۱۳۹۷	۱۳۹۶	۱۳۹۵	اشتغال بخش صنعت و معدن
۴/۱	۴/۳۲	۴/۱۲	۳/۹۷	میزان اشتغال بر مبنای طرح آمارگیری نیروی کار
۴/۳	۲/۷۳	۲/۶۳	۲/۵	میزان اشتغال بر مبنای پروانه‌های بهره‌برداری صادره

مأخذ: مرکز آمار ایران (طرح آمارگیری از نیروی کار)، وزارت صنعت، معدن و تجارت (اشتغال پروانه‌های بهره‌برداری صنعت)

نمودار ۶. اشتغال انباشته بخش صنعت و معدن

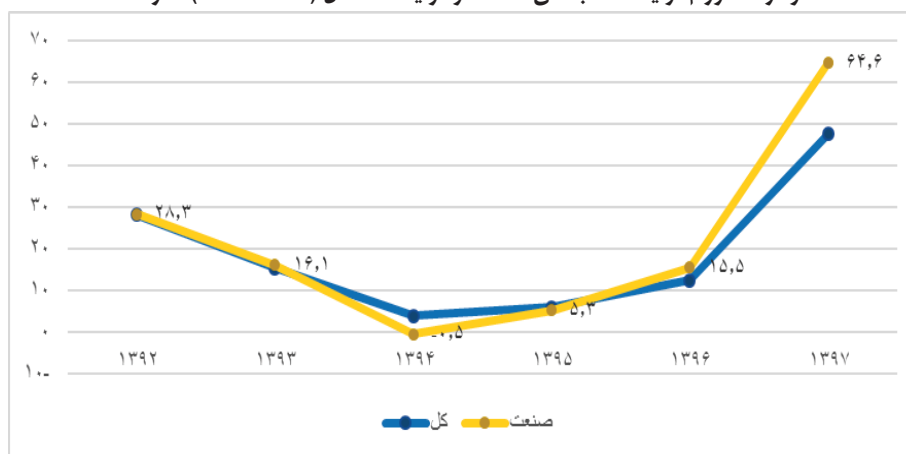
مأخذ: مرکز آمار ایران و وزارت صنعت، معدن و تجارت

➤ شاخص بهای تولیدکننده بخش‌های اقتصادی ایران:

بر اساس گزارش مرکز آمار ایران، شاخص بهای تولیدکننده بخش صنعت-ساخت (بر اساس سال پایه ۱۳۹۰) از رقم ۹۴.۹ در بهار سال ۱۳۹۰ به ۳۸۲.۴ در زمستان سال ۱۳۹۷ افزایش یافته است. شاخص بهای تولیدکننده در مقایسه با شاخص بهای تولیدکننده بخش کشاورزی به جز زمستان سال ۱۳۹۷، در بقیه فصول دوره مورد بررسی همواره پایین‌تر بوده است. در مقایسه با شاخص بهای تولیدکننده بخش معدن، این دو شاخص در بیشتر فصول نزدیک به هم بوده است به جز دوره تابستان ۱۳۹۳ تا بهار ۱۳۹۴ که شاخص بهای معدن خیلی بالاتر از بخش صنعت بوده و فصول سال ۱۳۹۷ که شاخص بهای صنعت بالاتر از معدن بوده است. در مقایسه با شاخص بهای خدمات نیز تا تابستان ۱۳۹۳ شاخص بهای تولیدکننده بخش صنعت بالاتر و یا نزدیک به شاخص بهای بخش خدمات بوده و از پاییز ۱۳۹۳ تا تابستان ۱۳۹۶ شاخص بهای بخش خدمات بالاتر رفته ولی در فصول سال ۱۳۹۷ همواره شاخص بهای تولیدکننده بخش صنعت بالاتر از بخش خدمات بوده است. نمودار شماره (۸) نیز نرخ رشد شاخص بهای تولیدکننده بخش صنعت را نشان می‌دهد. شاخص بهای تولیدکننده ضمن اینکه به‌عنوان یک شاخص پیش‌نگر تورم شناخته می‌شود، نماگری از درآمد تولیدکنندگان بخش صنعت نیز هست. به عبارتی نرخ رشد مثبت این شاخص نشان می‌دهد، در مقابل افزایش هزینه تولید ناشی از افزایش قیمت مواد اولیه و... درآمد تولیدکنندگان نیز روند افزایشی داشته است. در نمودار شماره (۸) ملاحظه

می‌شود که روند تغییرات شاخص بهای تولیدکننده کل و تولیدکننده بخش صنعت در سال ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ کاهش یافته و حتی برای بخش صنعت در سال ۱۳۹۴ منفی شده است؛ اما از سال ۱۳۹۵ مجدد روند قیمت‌ها افزایش یافته و در سال ۱۳۹۷ این افزایش برای بخش صنعت بسیار زیاد بوده به طوری که نرخ رشد شاخص سال ۱۳۹۷ نسبت به سال ۱۳۹۶ این بخش ۶۴.۶ درصد بوده است.

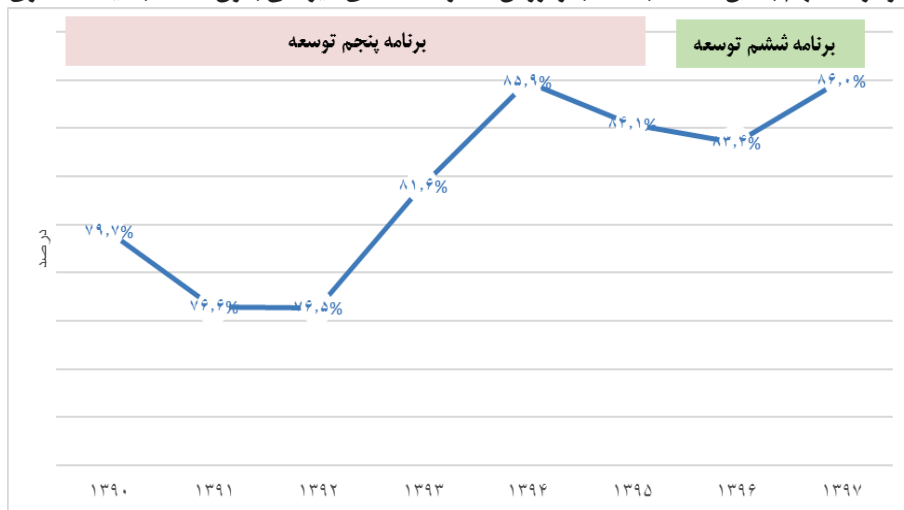
نمودار ۷. تورم تولیدکننده بخش صنعت و تولیدکننده کل (۱۳۹۰=۱۰۰) - درصد

مأخذ: مرکز آمار ایران

➤ سهم بخش صنعت از ارزش صادرات کالاهای غیرنفتی بدون احتساب میعانات گازی: صادرات کالاهای غیرنفتی بدون احتساب میعانات گازی متشکل از صادرات صنعت (اعم از کالاهای صنعتی و پتروشیمی)، معدن، فرش و صنایع دستی و کشاورزی است. بر اساس آمار سازمان توسعه تجارت ایران، سهم ارزش صادرات بخش صنعت (مجموع صنعت و پتروشیمی) در دوره برنامه پنجم و دوساله برنامه ششم توسعه از حدود ۸۰ درصد در سال ۱۳۹۰ به ۸۶ درصد در سال ۱۳۹۷ رسیده است. تأثیر سیاست‌های دولت در زمینه حمایت از توسعه صادرات و همچنین تأثیر مثبت افزایش نرخ ارز در افزایش سهم صادرات کالاهای بخش صنعت مشهود است.

نمودار ۸. سهم بخش صنعت (ساخت) از ارزش صادرات کالاهای غیرنفتی بدون احتساب میعانات گازی

مأخذ: سازمان توسعه تجارت

➤ شاخص رقابت پذیری:

برای بررسی وضعیت رقابت پذیری بخش صنعت کشور با سایر کشورها می توان به دو شاخص اشاره نمود. شاخص رقابت پذیری جهانی که وضعیت رقابت پذیری اقتصاد کشور و به طور ضمنی رقابت پذیری بخش صنعت به عنوان یکی از زیر بخش های اقتصاد را نشان می دهد. آخرین گزارش این شاخص توسط مجمع جهانی اقتصاد در سال ۲۰۱۸ بر اساس آمار سال ۲۰۱۶ منتشر شده است. شاخص دوم شاخص عملکرد رقابتی صنعتی (CIP)^۱ است. این شاخص مختص بخش صنعت است و با بررسی زیر شاخص های این بخش در بین کشورها به رتبه بندی آنها می پردازد. گزارش این شاخص توسط یونیدو^۲ به صورت دوسالانه منتشر می شود که آخرین گزارش آن در سال ۲۰۱۸ و برای سال های ۲۰۱۵ و ۲۰۱۶ منتشر شده است. لذا این شاخص برای سال ۱۳۹۷ در دسترس نیست.

۱. Competitive Industrial Performance

۲. United Nations Industrial Development Organization

جدول ۳- رتبه ایران در شاخص رقابت پذیری جهانی

سال	۲۰۱۳	۲۰۱۴	۲۰۱۵	۲۰۱۶
رتبه در جهان	۸۳	۷۴	۷۶	۶۹
رتبه در منطقه	۱۳	۱۳	۱۳	۱۳

جدول ۴- رتبه ایران در شاخص عملکرد رقابتی صنعتی (CIP)

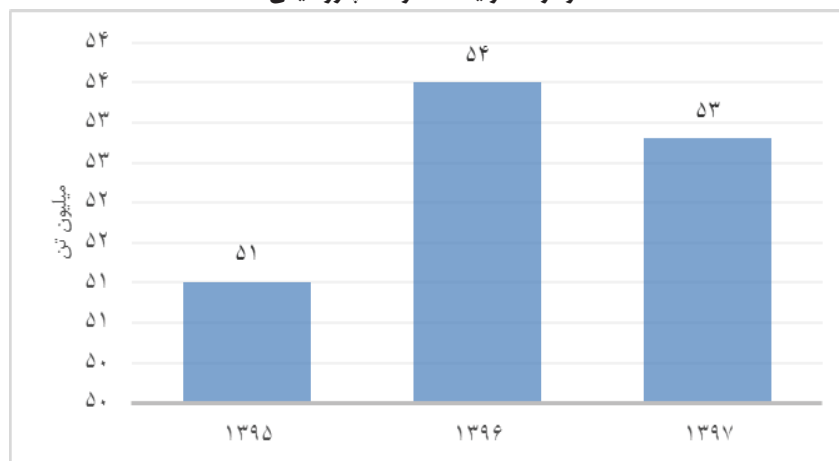
سال	۲۰۱۳	۲۰۱۴	۲۰۱۵	۲۰۱۶
رتبه در جهان	۶۶	۶۶	۵۳	۵۸
رتبه در منطقه	۱۰	۱۰	۶	۸

➤ بررسی میزان تولید کالاهای منتخب:

در نمودارهای ذیل تولید برخی از محصولات که برای بخش صنعت کشور از اهمیت خاصی برخوردار هستند، مانند فولاد خام و پتروشیمی که محصول آنها به عنوان مواد اولیه سایر صنایع مورد استفاده قرار می گیرد، نشان داده شده است.

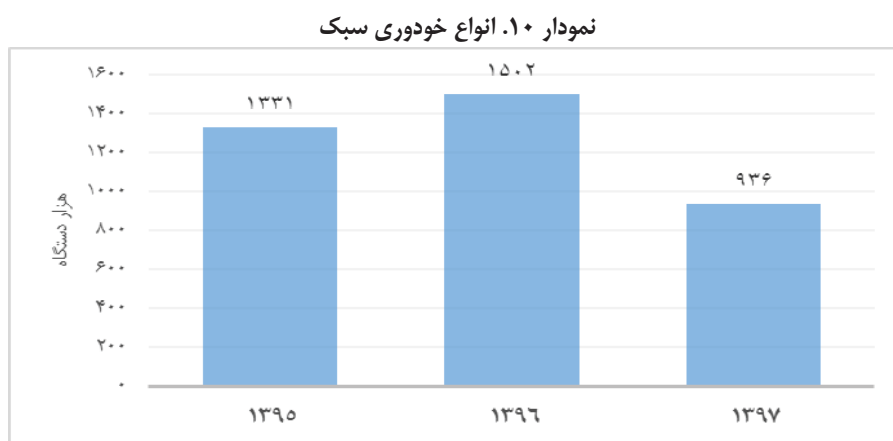
● محصولات پتروشیمی: میانگین رشد تولید محصولات پتروشیمی در دو سال اول برنامه ششم توسعه کشور ۱.۷ درصد بوده است. همان طور که ملاحظه می شود تولید این محصولات در سال ۱۳۹۷ نسبت به ۱۳۹۶ کاهش داشته است.

نمودار ۹. تولید محصولات پتروشیمی

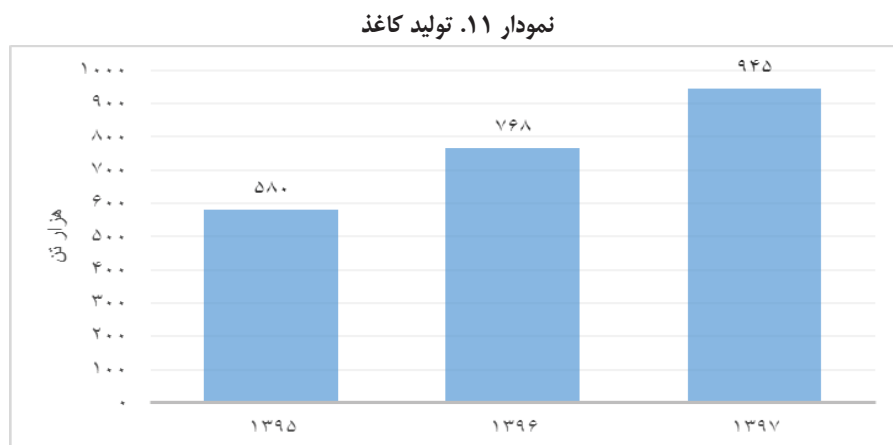
مأخذ: وزارت صنعت، معدن و تجارت

- **انواع خودروی سبک:** میانگین رشد تولید انواع خودروی سبک در دو سال اول برنامه ششم توسعه کشور ۱۶.۲- درصد بوده است. تولید این محصولات در سال ۱۳۹۷ نسبت به سال ۱۳۹۶ کاهش داشته است.

مأخذ: وزارت صنعت، معدن و تجارت

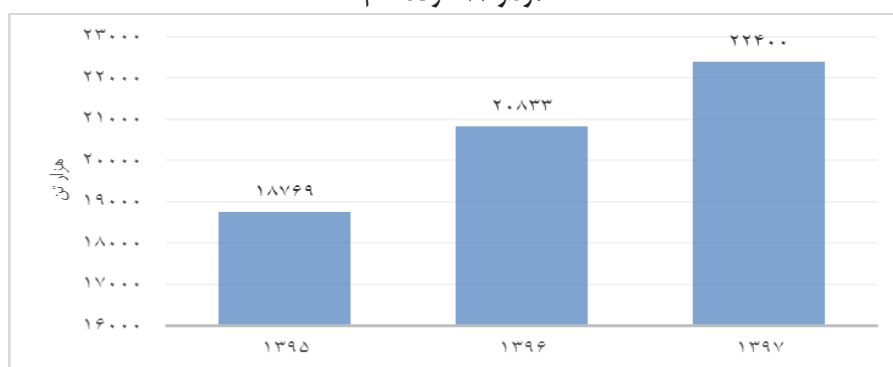
- **کاغذ:** میانگین رشد تولید کاغذ در دو سال اول برنامه ششم توسعه کشور ۲۷.۶ درصد بوده است. تولید کاغذ در سال ۱۳۹۷، به بیش از هدف پیش‌بینی شده در سند برنامه ششم توسعه رسیده است.

مأخذ: وزارت صنعت، معدن و تجارت

- **فولاد خام:** میانگین رشد تولید فولاد خام در دو سال اول برنامه ششم توسعه کشور ۹.۲ درصد بوده است. این افزایش در راستای اهداف برنامه ششم توسعه در بخش معدن، ظرفیت استخراج مواد معدنی و تولید فولاد خام بوده است. افزایش نرخ ارز نیز بر تولید و صادرات این محصول اثر مثبت داشته است.

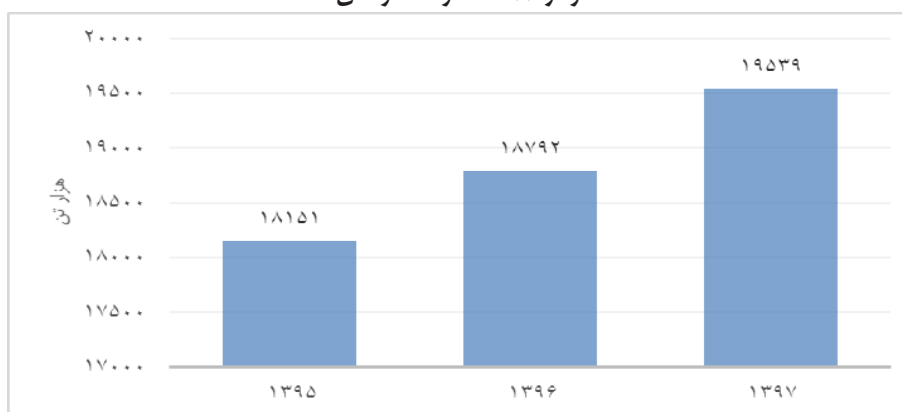
نمودار ۱۲. فولاد خام

مأخذ: وزارت صنعت، معدن و تجارت

- **محصولات فولادی:** میانگین رشد تولید محصولات فولادی در دو سال اول برنامه ششم توسعه کشور ۳.۷ درصد بوده است. به تبع افزایش تولید فولاد خام، رشد مثبت تولید محصولات فولادی تداوم یافته است.

نمودار ۱۳. محصولات فولادی

مأخذ: وزارت صنعت، معدن و تجارت

۲۳۲ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

جدول ۵- عملکرد اهداف کمی

ردیف	عنوان هدف کمی	واحد اندازه گیری	عملکرد		سال ۱۳۹۷			عوامل عدم تحقق	توضیحات
			سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۶	هدف	عملکرد	درصد تحقق		
۱	دارو	میلیارد عدد	۴۰.۲	۲۸.۳	۵۲	۳۹.۶	۷۶.۱۵	-۰.۷۵	نوسانات شدید نرخ ارز
۲	سهام واحدهای بزرگ نوسازی شده به واحدهای فعال	درصد	۳	-	۹	۰	-	-	تعداد ۲۱۴ واحد تولیدی صنعتی و معدنی در سال ۱۳۹۷ بازسازی و نوسازی شده است ولی تا زمان تنظیم گزارش تفکیک سهم واحدهای بزرگ و کوچک بازسازی شده قابل دسترسی نبود.
۳	سهام واحدهای کوچک نوسازی شده به واحدهای فعال	درصد	۵	-	۱۵	۰	-	-	تعداد ۲۱۴ واحد تولیدی صنعتی و معدنی در سال ۱۳۹۷ بازسازی و نوسازی شده است ولی تا زمان تنظیم گزارش تفکیک سهم واحدهای بزرگ و کوچک بازسازی شده قابل دسترسی نبود.
۴	ارتقاء بهره‌وری سبز	درصد	-	-	۱۸	۱۲.۶	۷۰	-	این شاخص یک شاخص فرایختی است که برای تحقق آن وزارت صنعت و سایر دستگاه‌ها برنامه‌هایی را در دست اقدام دارند به دلیل بیش برآورد اهداف کمی در سند برنامه و محدودیت‌های بخش صنعت در سال ۱۳۹۷ به تحقق کامل نرسیده است.
۵	سهم بخش ارزش تولیدات و بخش صنعت و معدن	درصد	۷۶.۱	۷۹.۴	۸۲.۸	۰	-	-	ماخذ محاسبه این شاخص در سند برنامه آمار کارگاه‌های تولیدی بالای ده نفر کارکن کشور است که آمار آن با دو سال تأخیر منتشر می‌شود و آمار سال ۱۳۹۷ دسترسی نیست.
۶	تولید خودروهای برقی و هیبریدی	تعداد	-	-	۶,۰۰۰	۰	۰	۰	نمود زیر ساخت مناسب (مثل ایستگاه‌های شارژ) - قیمت بالای خودرو و پایین بودن قدرت خرید مردم - قیمت سوخت برای خودروی هیبریدی رقابتی نیست و سوخت‌های دیگر ارزان تر هستند.
۷	توسعه خوشه‌های کسب و کار روستایی	خوشه کسب و کار	۱۰	۱۲	۱۳	۲۲	۱۶۹.۲۳	۴۸.۳۲	عدم دسترسی به داده‌های قابل استناد
۸	کاغذ	هزار تن	۵۸۰.۱	۷۶۷.۹	۷۰۰	۹۴۵	۱۲۵	۲۷.۶۳	-
۹	تخ سیستم پنبه‌ای و ترکیبی مصنوعی	هزار تن	۲۰۰.۷	۲۱۵.۵	۲۳۰	۲۲۰	۹۵.۶۵	۴.۷	-
۱۰	خودرو تجاری	هزار دستگاه	۳۵	۲۰.۶۶	۵۵	۱۴.۳۸	۲۶.۱۵	-۲۵.۹	محدودیت‌های نرخ ارز
۱۱	ماشین‌آلات و تجهیزات صنعتی	میلیون تن	۰.۸۵	۰.۸۵	۱	۰.۷	۷۰	-۹.۲۵	محدودیت در واردات قطعات مورد نیاز
۱۲	نوسازی ناوگان حمل و نقل	تعداد	۴۶,۶۷۳	۱۴,۶۰۷	۱۰,۰۰۰	۰	-	-	-

بخش دهم: انرژی، صنعت و ... / فصل سی و سوم: صنعت □ ۲۳۳

ردیف	عنوان هدف کمی	واحد اندازه گیری	عملکرد		سال ۱۳۹۷			میانگین رشد دوره (درصد)	عوامل عدم تحقق	توضیحات
			سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۶	هدف	عملکرد	درصد تحقق			
	عمومی مسافر جاده‌ای (شامل اتوبوس، منی‌بوس و سواری کرایه)									
۱۳	به بهره‌برداری رساندن شهرک‌ها و نواحی صنعتی جدید	تعداد	۲۹	۱۰	۳۰	۹	۳۰	سایر	به دلیل طولانی بودن روند تصویب ایجاد شهرک‌ها و نواحی صنعتی جدید و مراحل ساخت و بهره‌برداری از آن و نیز پیش‌برآورد هدف برنامه، هدف به‌طور کامل محقق نگردید. در این سال ایجاد ۱۴ شهرک صنعتی جدید نیز به تصویب رسیده است.	
۱۴	ترج رشد ارزش‌افزوده صنعت	درصد	۶.۵	۵.۳۱	۸.۵	-۶.۵	-	عدم تحقق سرمایه‌گذاری‌های خارجی پیش‌بینی شده	-	
								نوسانات شدید نرخ ارز	محدودیت نقل و انتقال ارز - محدودیت واردات مواد اولیه و قطعات موردنیاز	
۱۵	ارزش صادرات صنعتی و معدنی	میلیارد دلار	۴۴	۴۷	۴۶	۳۵.۳	۷۶.۷۴	سایر	کاهش صادرات محصولات پتروشیمی و سهم بالای آن در ارزش صادرات صنعتی و معدنی باعث کاهش ارزش صادرات صنعتی و معدنی علی‌رغم افزایش ارزش صادرات سایر محصولات صنعتی شده است.	
۱۶	سهم محصولات با فناوری متوسط و بالا از ارزش‌افزوده صنعتی	درصد	۴۰	۴۰	۴۴	۴۶	۱۰۴.۵۵	-	-	
۱۷	رتبه کشور در رقابت‌پذیری صنعتی جهان	رتبه	۷۶	۶۹	۵۳	۰	-	سایر	آخرین گزارش یونیدو از عملکرد رقابتی صنعتی کشورها برای عملکرد سال ۲۰۱۶ منتشر شده است.	
۱۸	توسعه فناوری سبز	درصد	-	-	۹	۴.۵	۵۰	سایر	این شاخص یک شاخص فرایختنی است که وزارت صمت و سایر دستگاه‌های ذی‌ربط برنامه‌هایی را برای تحقق آن در دست اقدام دارند. به دلیل محدودیت‌های بودجه‌ای عملکرد آن به تحقق کامل نرسیده است.	
۱۹	اعزام رایزنان بازرگانی	تعداد	۲۱	-	۳۰	۳	-۶۲.۲	تخصیص ناکافی اعتبارات پیش‌بینی شده	به دلیل محدودیت‌های بودجه‌ای	
۲۰	خودرو سواری و وانت	هزار دستگاه	۱,۳۳۱	۱,۵۰۲	۱,۸۰۰	۹۳۵.۵	۵۱.۹۷	نوسانات شدید نرخ ارز	محدودیت‌های ارزی	
۲۱	صادرات خدمات فنی و مهندسی	میلیارد دلار	۰.۹۵	۱.۰۱	۴	۰.۵	۱۲.۵	سایر	مشکلات مربوط به نقل و انتقال ارز - محدودیت توان صندوق ضمانت صادرات در صدور ضمانت‌نامه‌های لازم و عدم همکاری بانکها در کشورهای هدف	

۲۳۴ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان هدف کمی	واحد اندازه گیری	عملکرد		سال ۱۳۹۷			عوامل عدم تحقق	توضیحات	
			سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۶	هدف	عملکرد	درصد تحقق			میانگین رشد دوره (درصد)
۲۲	رتبه کشور در رقابت پذیری صنعتی منطقه	رتبه	۱۳	۱۳	۸	۰	-	سایر	آخرین گزارش یونیدو برای عملکرد رقابتی صنعتی کشورها برای عملکرد سال ۲۰۱۶ منتشر شده است.	
۲۳	نرخ رشد شاخص بهره‌وری کل عوامل در بخش	درصد	۴.۹	-	۳.۵	۰	-	سایر	گزارش مرکز ملی بهره‌وری ایران برای سال ۱۳۹۷ تا زمان تهیه گزارش منتشر نشده است.	
۲۴	افزایش نسبت کارکنان یا تحصیلات دانشگاهی در بنگاه‌های صنعتی و مدنی	درصد	۱.۰۹	۲.۳۹	۵.۲۳	۱۹.۳۱	۳۶۹.۲۲	-	-	
۲۵	جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در بخش	میلیارد دلار	۲	۳.۵	۳	۱.۱	۳۶.۶۷	-۲۵.۸۴	نوسانات شدید نرخ ارز محدودیت نقل و انتقال ارز	
۲۶	افزایش تعداد خوشه‌های صنعتی	تعداد	۸	۱۰	۱۰	۳۶	۳۶۰	۱۱۲.۱۳	-	
۲۷	تولید موتورسیکلت برقی	تعداد	-	۲۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	۱۵,۰۰۰	۱۵	-۲۵	سایر	فقدان و ضعف طرح‌های حمایتی برای مصرف کنندگان با توجه به اختلاف قیمت موتورسیکلت برقی و بنزینی - آزران بودن سوخت موتورسیکلت بنزینی و مطلوبیت بیشتر آن برای مصرف کنندگان
۲۸	سهم ارزش افزوده بخش صنعت	درصد	۱۵.۸۴	۱۱.۸۵	۱۷.۴	۱۸.۷	۱۰۷.۴۷	-	-	
۲۹	تولید خودروهای سبک دیزلی استاندارد	تعداد	-	-	۳۰,۰۰۰	۰	۱۰۰	۰	معايرت با قوانين و مقررات ديگر	
۳۰	فروش دستفای	میلیون مترمربع	۳.۲	۳.۴	۳.۶	۳.۵۷	۹۹.۱۷	۵.۶۲	-	
۳۱	به بهره‌برداری رساندن شهرک‌های فناوری	تعداد	۱	-	۱	۱	۱۰۰	۰	-	
۳۲	سهم ارزش افزوده صنعتی کشور در جهان	درصد	۰.۳۳	۰.۴۲	۰.۳۷	۰	-	-	سایر	آمار از گزارش یونیدو برای CIP استخراج می‌شود که گزارش مربوطه دوسالانه بوده و آمار ۱۳۹۷ در دسترس نیست.
۳۳	انواع تلویزیون دستگاه	میلیون دستگاه	۱.۵	۱.۲۵	۱.۵	۰.۷۷	۵۱.۲۳	-۲۸.۳۵	نوسانات شدید نرخ ارز شرایط تخصیص ارز به اجزا و قطعات	
۳۴	محصولات پتروشیمی	میلیون تن	۵۱	۵۳.۵	۹۵	۵۲.۸	۵۵.۵۸	۱.۷۵	نوسانات شدید نرخ ارز محدودیت‌های مربوط به نقل و انتقال ارز	
۳۵	یخچال و فریزر دستگاه	میلیون دستگاه	۱.۰۴	۱.۱	۱.۵۵	۰.۹۶	۶۱.۹۴	-۲.۹۲	نوسانات شدید نرخ ارز محدودیت‌های ارزی	
۳۶	الیاف پلی‌استر	هزار تن	۲۱۲.۴	۲۴۰	۱۸۵	۱۹۹	۱۰۷.۵۷	-۳.۲۱	-	
۳۷	اشتغال صنعت و معدن (انباشته)	میلیون نفر	۳.۹۷	۳.۸	۳.۸۶	۴.۲۳	۱۱۱.۹۲	۴.۳۱	-	
۳۸	لاستیک خودرو	هزار تن	۲۲۲.۸	۲۲۳.۷	۳۰۰	۲۰۱.۸	۶۷.۲۷	-۴.۸۳	سایر	مشکلات مربوط به واردات مواد اولیه

مأخذ: وزارت صنعت، معدن و تجارت، مرکز آمار ایران، سازمان توسعه تجارت ایران

۳- بررسی عملکرد منابع مالی

مجموع اعتبارات بخش صنعت از محل بودجه عمومی قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور (بدون احتساب ردیف‌های متفرقه)، مبلغ ۳,۰۳۸,۵۴۸ میلیون ریال بوده که مبلغ ۱,۹۳۳,۳۲۸ میلیون ریال آن تخصیص یافته است. به عبارت دیگر ۶۳/۶ درصد منابع مورد نیاز برای فعالیت‌های حوزه صنعت وزارت صنعت، معدن و تجارت و دستگاه‌های ذی‌ربط آن اختصاص داده شده است.

اعتبارات هزینه‌ای بخش صنعت از محل بودجه عمومی قانون بودجه سال ۱۳۹۷ در برنامه‌های تدوین استاندارد، ترویج و فرهنگ‌سازی عمومی استاندارد، راهبری حوزه صنعت، نظارت بر اجرای استاندارد، برنامه ایجاد و توسعه صنایع و معادن و زیرساخت‌های صنعتی و معدنی و برنامه پژوهش‌های کاربردی ۱,۳۵۸,۸۲۱ میلیون ریال بوده که مبلغ ۱,۱۴۵,۲۲۸ میلیون ریال آن (۸۴ درصد اعتبارات هزینه‌ای) تخصیص یافته است.

اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بخش صنعت از محل بودجه عمومی قانون بودجه سال ۱۳۹۷ در برنامه‌های تدوین استاندارد، ترویج و فرهنگ‌سازی عمومی استاندارد، نظارت بر اجرای استاندارد، ایجاد و توسعه صنایع و معادن و زیرساخت‌های صنعتی و معدنی، برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات به مبلغ ۱,۶۷۹,۷۲۷ میلیون ریال بوده است. تخصیص اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای سال ۱۳۹۷ مبلغ ۷۸۸,۱۰۰ میلیون ریال بوده و به عبارتی ۴۶.۹ درصد اعتبارات مصوب وزارت و دستگاه‌های ذی‌ربط محقق شده است.

همچنین اعتبارات بخش صنعت از محل ردیف‌های اعتباری متفرقه در جدول (۴) درج شده است. بخش صنعت از محل پنج ردیف هزینه‌ای متفرقه با عناوین کنترل بازار، نظارت و توسعه استانداردسازی و تقویت زیرساخت‌های آزمایشگاه‌های مرجع، تأیید صلاحیت آزمایشگاه‌ها، مؤسسات و شرکت‌های بازرسی، ایفای وظایف حاکمیتی در حوزه دخانیات، اعتبار بابت مشارکت در طرح‌های سرمایه‌گذاری با اولویت مناطق محروم و کمک به نوسازی و تکمیل زنجیره ارزش در راستای جلوگیری از خام‌فروشی اعتبار دریافت می‌کند. از این پنج ردیف، اعتبار ردیف کمک به نوسازی و تکمیل زنجیره ارزش در راستای جلوگیری از خام‌فروشی در سال ۱۳۹۷ تخصیص

۲۳۶ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

نداشته است. همچنین یک ردیف هزینه متفرقه کمک به زیرساخت‌های شهرک‌های صنعتی نیز مربوط به بخش صنعت است که اعتبار آن به‌صورت استانی هزینه می‌شود و لذا در جدول ذیل درج نگردید. اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای پنج ردیف متفرقه مندرج در جدول (۴) مبلغ ۸,۹۷۷,۴۷۲ میلیون ریال بوده که مبلغ ۴,۸۰۱,۹۹۵ میلیون ریال آن تخصیص یافته و به عبارتی ۵۳.۴ درصد آن تحقق یافته است.

جدول ۶- اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای

ردیف	شماره طبقه‌بندی	عنوان برنامه	اعتبار مصوب سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			تخصیص سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			درصد تحقق	
			تملك دارایی سرمایه‌ای	جمع كل	هزینه‌ای	تملك دارایی سرمایه‌ای	جمع كل	هزینه‌ای	تملك	كل
۱	۱۳۰۴۰۰۲۰۰۰	برنامه ترمین استاندارد	۳,۰۰۰	۱۱۳,۶۰۵	۱۰۲,۶۹۱	-	۱۰۲,۶۹۱	۹۰.۴	۸۸.۱	
۲	۱۳۰۴۰۰۳۰۰۰	برنامه ترویج فرهنگ‌سازی عمومی استاندارد	۲۰,۰۰۰	۶۶,۷۴۴	۵۲,۶۷۰	۳,۵۰۰	۵۸,۱۷۰	۸۱.۹	۶۷.۱	
۳	۱۳۰۴۰۰۶۰۰۰	برنامه راهبری حوزه صنعت	-	۵۳۳,۹۸۱	۴۵۵,۰۵۷	-	۴۵۵,۰۵۷	۸۵.۲	۸۵.۲	
۴	۱۳۰۴۰۰۹۰۰۰	برنامه نظارت بر اجرای استاندارد	۲,۰۰۰	۲۴,۶۸۴	۲۱۲,۱۲۸	۱,۰۰۰	۲۱۳,۱۲۸	۸۸.۹	۸۸.۶	
۵	۱۳۰۴۰۱۱۰۰۰	برنامه ایجاد و توسعه صنایع، معادن و زیرساخت‌های صنعتی و معدنی	۷۰,۰۰۰	۱,۵۵۹,۹۰۷	۱,۶۳۹,۹۰۷	-	۷۲۶,۷۰۰	-	۴۵.۲	
۶	۱۳۰۴۰۱۳۰۰۰	برنامه تأمین، توسعه، مقوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن ماشین‌آلات	-	۹۴,۸۲۰	۹۴,۸۲۰	-	۴۶,۹۰۰	-	۴۹.۵	
۷	۱۳۱۰۰۰۴۰۰۰	برنامه پژوهش‌های کاربردی	-	۳۳۵,۸۰۷	۳۳۵,۸۰۷	-	۳۲۰,۶۷۲	-	۹۵.۵	
۸		جمع	۱,۶۹۹,۷۲۷	۳۰,۳۸۵,۵۸۱	۱,۱۴۵,۲۲۸	۷۸۸,۱۰۰	۱,۹۳۳,۳۲۸	۸۴	۶۳.۶	

جدول ۷- اعتبارات بخش از محل اختصاصی، متفرقه و خارج از بودجه عمومی

ردیف	محل تأمین اعتبار	شماره برنامه / ردیف	عنوان برنامه / ردیف	دستگاه اجرایی	اعتبار سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			تخصیص سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)		
					هزینه‌ای	تملك دارایی سرمایه‌ای	جمع	هزینه‌ای	تملك دارایی سرمایه‌ای	جمع
۱	اعتبارات ردیف‌های قانون بودجه ۱۳۹۷	۳۳-۵۳۰۰۰۰	کمک به نوسازی و تکمیل زنجیره ارزش در راستای جلوگیری از خام فروشی (موضوع ماده ۳۷ قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور)	وزارت صنعت، معدن و تجارت	۵۰۰,۰۰۰	-	۵۰۰,۰۰۰	-	-	-

بخش دهم: انرژی، صنعت و ... / فصل سی و سوم: صنعت □ ۲۳۷

ردیف	محل تأمین اعتبار	شماره برنامه / ردیف	عنوان برنامه / ردیف	دستگاه اجرایی	اعتبار سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			تخصیص سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)		
					هزینه‌ای	تملک دارایی سرمایه‌ای	جمع	هزینه‌ای	تملک دارایی سرمایه‌ای	جمع
۲	اعتبارات ردیف‌های مترقیه بودجه ۱۳۹۷	۷۱-۵۵۰۰۰۰	بابت مشارکت در طرح‌های سرمایه‌گذاری با اولویت مناطق محروم	سازمان گسترش و توسعه نوآوری صنایع ایران	-	۷,۰۰۰,۰۰۰	-	۳,۸۶۰,۰۰۰	۳,۸۶۰,۰۰۰	-
۳	اعتبارات ردیف‌های مترقیه قانون بودجه ۱۳۹۷	۷۳۰۰۰۰-۱۱۲	ایضای وظایف حاکمیتی در حوزه دخانیات	وزارت صنعت، معدن و تجارت	۷۲,۰۰۰	-	۷۲,۰۰۰	۳۴,۹۷۲	-	۳۴,۹۷۲
۴	اعتبارات ردیف‌های مترقیه قانون بودجه ۱۳۹۷	۷۳-۱۴۰۰۰۰	کنترل بازار، نظارت و توسعه استانداردسازی و تقویت زیرساخت‌های آزمایشگاه‌های مرجع	سازمان ملی استاندارد ایران	۱,۲۲۵,۰۰۰	۱۵۳,۴۷۲	۱,۳۷۸,۴۷۲	۷۷۷,۲۲۳	۱۱۳,۹۹۰	۸۹۱,۲۱۳
۵	اعتبارات ردیف‌های مترقیه قانون بودجه ۱۳۹۷	۷۳-۲۹۰۰۰۰	تأمین صلاحیت آزمایشگاه‌ها، مؤسسات و شرکت‌های بازرسی	سازمان ملی استاندارد ایران	۲۷,۰۰۰	-	۲۷,۰۰۰	۱۵,۸۱۰	-	۱۵,۸۱۰
۶	جمع	-	-	-	۱,۸۲۴,۰۰۰	۷,۱۵۳,۴۷۲	۸,۹۷۷,۴۷۲	۸۲۸,۰۰۵	۳,۹۷۳,۹۹۰	۴,۸۰۱,۹۹۵

۴- ارزیابی و پیشنهادات

۴-۱- تحلیل و بیان نقاط قوت و دلایل موفقیت

- بازنگری فرآیند کار و تدوین آیین‌نامه، بخشنامه برای هدفمند نمودن بازرسی‌ها در استان‌ها
- توسعه و تکمیل زیرساخت‌های صنعتی
- پرداخت تسهیلات به واحدهای تولیدی صنعتی و کشاورزی
- بازنگری و اصلاح تعرفه‌های گمرکی با هدف حمایت از تولید و مدیریت واردات
- اجرای پروژه‌های اقتصادمقاومتی در بخش صنعت در برنامه ارتقاء تولید ملی
- پیگیری و شفاف‌سازی وظایف و مسئولیت‌های شورای رقابت و جلوگیری از دخالت‌های انجام شده در قیمت‌گذاری تعدادی از محصولات تولیدی
- همسویی تکالیف برنامه ششم توسعه با سیاست‌های اقتصادمقاومتی که منجر به همسویی و تلفیق مناسب برنامه‌ها و طرح‌های در دست اجرای بخش شده است.

- رویکرد حمایت از تولیدات داخلی و کاهش وابستگی به واردات کالاهای مصرفی نهایی
- افزایش مجوزهای صنفی صادرشده
- افزایش توان رقابت محصولات داخلی ناشی از افزایش نرخ ارز و توجیه یافتن جایگزینی واردات طیف وسیعی از کالاها با تولیدات داخلی
- گرایش تقاضای مصرف کنندگان به تولیدات داخلی با توجه به تفاوت قابل توجه قیمت
- افزایش توجیه صادرات غیرنفتی و غیر پتروشیمی به دلیل افزایش نرخ ارز
- کاهش واردات کالاهای مصرفی

۴-۲- تحلیل و بیان نقاط ضعف و دلایل عدم موفقیت

- کاهش توان سرمایه‌گذاری صنعتی و معدنی توسط سرمایه‌گذاران به دلیل تضعیف توان مالی
- اثرپذیری شدید برنامه‌ها و طرح‌های در دست اجرای بخش از نوسانات نرخ ارز و انتظارات تورمی آن
- عدم پوشش کامل نیاز به تسهیلات بانکی برای تولید و سرمایه‌گذاری
- محدودیت دسترسی به ارز برای تأمین نیازهای ارزی تولید و سرمایه‌گذاری
- کاهش ارزش واردات کالاهای سرمایه‌ای نسبت به سال قبل
- بهره‌وری نازل سرمایه و ظرفیت‌های خالی تولید
- تغییرات مکرر سیاست‌ها و مقررات صادرات و واردات
- افزایش پیچیدگی محیط کسب‌وکار ناشی از مقررات متعدد مواجهه با شرایط محدودیت ارزی کشور
- وجود مدیریت‌های جزیره‌ای در مجموعه وزارت صمت و ضعف هم‌افزایی سازمان‌ها، معاونت‌ها و مؤسسات تابعه در تحقق اهداف
- تداوم مدیریت دولتی (عمومی) و متأثر از تصمیمات غیرحرفه‌ای در صنایع عمده (خودرو و پتروشیمی)
- هدفمند نبودن سیاست‌های حمایتی
- ضعف در به‌کارگیری سیاست‌های صنعتی و مالیاتی مشوق صادرات متناسب با ارزش‌افزوده بالاتر و اعمال معافیت یکسان مالیاتی بر صادرات کالاهای اولیه و نهایی که موجب صادرات بی‌رویه منابع پایه و تجدیدنپذیر کشور می‌شود.

۴-۳- جمع‌بندی و ارزیابی

بخش صنعت کشور در سال ۱۳۹۷ به‌عنوان سال دوم اجرای برنامه ششم توسعه کشور در مقایسه با سال اول آن با چالش‌های زیادی مواجه شد. از مهم‌ترین آن‌ها می‌توان به تغییر سیاست‌های ارزی کشور و شوک ناشی از آن، محدودیت‌های واحدهای تولیدکننده در تأمین ارز موردنیاز، محدودیت واردات مواد اولیه، نیاز بیشتر به نقدینگی و محدودیت بانک‌ها در اعطای تسهیلات و... اشاره کرد. مجموع این عوامل باعث کاهش تولید و رشد منفی ارزش‌افزوده بخش صنعت کشور گردید. علی‌رغم این مشکلات افزایش صادرات کالاهای صنعتی (به جز پتروشیمی)، افزایش تکیه بر توان تولید داخلی و افزایش تولید محصولات در برخی از رشته‌های فعالیت‌های صنعتی مانند فلزات اساسی و سایر کانی‌های غیرفلزی از اتفاقات مثبتی بود که در این سال در بخش صنعت رخ داد.

۴-۴- پیشنهادها

- توسعه قابلیت‌های فناوری و انتقال نقطه اتکای مزیت‌های نسبی از مواد اولیه و خام به توانایی‌های فناورانه (تکنولوژیک) و خلق مزیت‌های رقابتی؛ با هدف افزایش سطح رقابت‌مندی صنایع کشور
- وضع تعرفه‌های مناسب بر واردات کالاهایی که ساخت داخل دارند، به‌گونه‌ای که کالای داخلی در شرایط رقابتی و با لحاظ نمودن کلیه عوامل (نظیر برند) دارای مزیت قیمتی گردد.
- اجرای طرح بازسازی و نوسازی صنایع، معادن و صنوف تولیدی باهدف ارتقای بهره‌وری انرژی، کاهش شدت مصرف، افزایش رقابت‌پذیری، توسعه صادرات و انتقال فناوری
- تجدیدنظر در معافیت‌های صادراتی به‌صورت پلکانی افزایش از کالاهای کمتر پردازش‌شده به سمت کالاهای نهایی و دارای پردازش بیشتر
- تدوین برنامه و تأمین اعتبارات جهت تقویت خوشه‌های صنعتی و شبکه‌سازی و به هم رسانی کسب‌وکارها با تأکید بر واحدهای صنفی و بنگاه‌های تولیدی خرد، کوچک و متوسط
- توسعه زنجیره ارزش پایین‌دستی صنایع واسطه‌ای (پتروشیمی، فلزات اساسی، محصولات معدنی غیرفلزی) از طریق ترغیب گسترش سرمایه‌گذاری بخش‌های غیردولتی با تأکید بر ایجاد شهرک‌های صنعتی تخصصی غیردولتی

- انتشار اوراق قرضه و اوراق مشارکت جهت تأمین سرمایه واحدهای تولیدی فعال در بورس با هدف مدیریت نقدینگی به سمت فعالیتهای تولیدی توسط دولت
- استفاده از فرصت کنونی محدودیتهای ارزی برای درون‌زایی اقتصاد و صنعت و توسعه پایه کالاهای صنعتی صادراتی
- جلب مشارکت بنگاه‌های بزرگ و موفق بخش خصوصی در توسعه صادرات و سرمایه‌گذاری صادرات‌گرا و استفاده از ظرفیت بنگاه‌های کوچک و متوسط (SMEs)
- گسترش همکاری صنعت و دانشگاه، ساخت تجهیزات و ماشین‌آلات صنعتی، تعمیق تعامل صنایع با شهرک‌های فناوری و پارک‌های علم و فناوری و افزایش مستمر سهم صنایع مبتنی بر فناوری‌های برتر (صنایع نوین) در ترکیب تولید صنعتی، نوسازی و ارتقای بهره‌وری صنایع و معادن
- نظارت بر اجرای «قانون حداکثر استفاده از توان فنی و مهندسی تولیدی و صنعتی و اجرایی کشور در اجرای پروژه‌ها و ایجاد تسهیلات به منظور صدور خدمات»
- استفاده از فرصت کنونی محدودیتهای ارزی برای درون‌زایی اقتصاد و صنعت و توسعه پایه کالاهای صنعتی صادراتی
- توسعه فناوری با توجه به محدودیتهای ارزی و ورود در حلقه‌هایی با ارزبری پایین در زنجیره ارزش
- کنترل نوسانات نرخ ارز برای تأمین مواد اولیه واحدهای تولیدی در یک دامنه مشخص به صورت سالانه
- تداوم اجرای طرح «رونق تولید برای صیانت و نگهداشت شرایط فعالیت و اشتغال بنگاه‌های کوچک و متوسط با هدف رفع موانع و رونق تولید در واحدهای تولیدی صنعتی» به‌نحوی که میزان ایجاد اشتغال و همچنین تولیدات این بنگاه‌ها نسبت به سال قبل حداقل ۱۰ درصد افزایش یابد.
- تدوین و اجرای برنامه‌های خاص برای جایگزینی واردات کالاهای صنعتی پرمصرف خانوارها در صنایع مصرفی بادوام
- اولویت‌بخشی به تأمین مالی برنامه «تکمیل و بهره‌برداری طرح‌های صنعتی با پیشرفت فیزیکی بالای ۶۰ درصد»
- استفاده از روش‌های تأمین مالی نوین در قالب سامانه‌های موجود در جهت کنترل خروج و انحراف نقدینگی تزریقی به واحدهای صنعتی و معدنی

فصل سی و چهارم

معدن و صنایع معدنی

مقدمه

معدن به‌عنوان یکی از منابع تولید ثروت نقش مهمی در اقتصاد کشورهای دارای این منابع دارد. وجود ذخایر عظیم از یک‌سو، امکان دسترسی به انرژی ارزان‌قیمت و نیروی انسانی مناسب، موقعیت استراتژیک و رقابت‌پذیر بودن محصولات تولیدی در بازارهای منطقه‌ای و جهان و ذخایر بالقوه معدنی در کشور که بالغ بر ۵۰ میلیارد تن می‌باشد، به‌روشنی از مناسب بودن بستر سرمایه‌گذاری در این بخش حکایت دارد. در حال حاضر اکتشافات ذخایر معدنی کشور در لایه‌های سطحی زمین انجام گرفته و عملاً اکتشاف در منابع زیرزمینی درصد قابل توجهی ندارد. از این‌رو توسعه فعالیت‌های معدنی و ارتقاء نقش معدن در اقتصاد ملی در قانون برنامه ششم توسعه مورد تأکید قرار گرفته است. معدن رابطه تنگاتنگی با سایر بخش‌های اقتصادی به‌ویژه در حوزه زیرساخت داشته و می‌تواند به توسعه اقتصادی کشور کمک کند و با متحول شدن این بخش، سایر بخش‌های صنعتی و اقتصادی کشور نیز فعال می‌شود. معادن، تأمین‌کننده مواد اولیه موردنیاز بسیاری از صنایع بوده و در امر خودکفایی صنعتی، ایجاد اشتغال مولد و افزایش تولید ناخالص ملی و درآمد سرانه یک کشور نقش بسزایی دارند.

نکته دیگری که نباید از آن غفلت کرد، تأثیر معدن بر صنعت است. نقش معادن در توسعه و توجیه اقتصادی صنایع فولاد، سیمان، مس، سرب، روی، گچ و صنایع سنگ‌های ساختمانی بر اهمیت و جایگاه این بخش در کسب ارزش افزوده بیشتر برای کشور می‌افزاید. اما با وجود پتانسیل‌های بالقوه فراوان، شاهد سرمایه‌گذاری مناسب در این حوزه نبوده‌ایم.

حجم بزرگ فعالیت‌های معدنی به‌طور مستقیم و غیرمستقیم روی بخش‌های مختلف خدماتی و صنعتی کشور تأثیر دارد. از طرف دیگر اشتغال ایجادشده به‌واسطه معادن، پایدارتر و با توجه به پراکندگی آن در سراسر ایران، و مناطق محروم از اهمیت خاصی برخوردار است.

تجارب سایر کشورهای برخوردار از تنوع منابع طبیعی، جمعیتی و نیروی انسانی نیز حاکی از آن است که بخش صنعت و معدن بالاترین نرخ مشارکت را در تحقق رشد اقتصادی داشته است. بدین لحاظ قانون مهمی برای توجه و برنامه‌ریزی در تحقق اهداف اقتصادی تلقی می‌شود. گستره فعالیت بنگاه‌های صنعتی و معدنی در پهنه سرزمین، در هم تنیدگی فعالیت‌های صنعتی و معدنی با فعالیت‌های بازرگانی و اقتصاد مناطق، سهم فزاینده و مسلط صادرات صنعتی و معدنی در صادرات غیرنفتی کشور، نقش کلیدی بخش در اشتغال‌زایی برای جمعیت دانش‌آموخته دانشگاهی و ده‌ها عامل مهم دیگر مؤید نقش کلیدی بخش صنعت و معدن در گام‌های باقیمانده تا افق چشم‌انداز است. سازگاری، هماهنگی و تناسب سیاست‌ها و اهداف متخذه در برنامه‌های بخشی و لایه‌های فرابخشی، زیرساخت‌ها، بخش‌های بازرگانی از الزامات تحقق برنامه‌های توسعه در بخش صنعت و معدن است.

میانگین سهم معدن در تولید ناخالص داخلی، حدود ۱ درصد و سهم صنایع معدنی حدود ۵ درصد است. البته این نکته قابل‌انکار نیست که بهره‌وری معادن به علت سطح پایین فناوری در سطح بسیار نازلی قرار دارد. اکتشاف و بهره‌برداری از معادن و صنایع معدنی ظرفیت‌های شغلی بسیاری ایجاد می‌کند، درحالی‌که از تولید ماده معدنی تا محصول نهایی ظرفیت‌های شغلی بسیاری وجود دارد. حجم عمده‌ای از مواد و مصالح ساختمانی کشور سالانه از معادن کشور تأمین می‌شود. مواد اولیه صنایع استراتژیک کشور شامل صنایع فولاد و صنایع زیربنایی عمران نظیر سنگ آهن و زغال سنگ و سنگ آهک و کائولن و ... از محل همین منابع تأمین می‌شود. تهیه این مواد و مصالح معدنی از محل منابع خارجی با توجه به وضعیت ارزی کشور غیرقابل تصور است. در حال حاضر تناسب مناسبی بین حجم سرمایه‌گذاری و میزان ذخایر معدنی کشور وجود ندارد و برای اینکه شاهد رونق سرمایه‌گذاری در بخش معدن و صنایع معدنی کشور باشیم باید تلاش کنیم تا ضمن بهبود شرایط حضور بخش خصوصی، انتشار اطلاعات موردنیاز متقاضیان و ایجاد زیرساخت‌های مناسب، موجب ارتقاء سهم بخش معدن و صنایع معدنی در اقتصاد کشور گردد.

۱- گزارش عملکرد احکام قانون برنامه

بخش‌های اصلی موضوع مواد معدنی در قالب مواد ۲ و ۴۳ قانون برنامه ششم توسعه شامل ارائه نقشه راه معدنی، تکمیل زیرساخت‌ها و تهیه اطلاعات پایه اکتشافی می‌باشد که در جدول ذیل به تفصیل ارائه شده است. اطلاعات ارائه شده نشان‌دهنده عملکرد مطلوب دستگاه‌های متولی این بخش است.

جدول ۱- گزارش عملکرد احکام برنامه ششم و احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
۱	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۲/ پ	موضوع خاص بخش معدن و صنایع معدنی	وزارت صنعت، معدن و تجارت	طرح ایجاد زیربناهای لازم در معادن و مناطق معدنی بزرگ باهدف توسعه و رونق معادن کوچک و متوسط در مناطق کمتر توسعه‌یافته به‌عنوان طرح اقتصاد مقاومتی تعریف و در بودجه‌های سنواتی نیز منظور گردیده است. نقشه راه معدن و صنایع معدنی نیز به‌صورت سه‌جانبه و با همکاری سازمان نظام‌مهندسی، سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی و سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی تهیه گردیده است.	-	-
۲	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۵/ ذ	تغییر ساختار مصرف آب شرکت‌های فولادی، آلیاژی و معدنی و اصلاح سامانه (سیستم) خنک‌کنندگی و شست‌وشوی مواد خام تا پایان سال چهارم اجرای قانون برنامه	وزارت صنعت، معدن و تجارت	- پیاده‌سازی کمیته مدیریت سبز در واحدهای تابعه و برگزاری حداقل دو جلسه در سال ۹۷، در این کمیته پروژه‌های بهبود در حوزه مدیریت و مصرف آب شناسایی و انجام شده است. - پروژه بازچرخانی آب از باطله گل قرمز در شرکت آلومینی ایران ۱۰۰ درصد	-	-

۲۴۴ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					پیشرفت فیزیکی دارد و بهره‌برداری آزمایشی انجام شده است. احداث سد خاکی به ظرفیت ۴۷۰ هزار مترمکعب به منظور جمع‌آوری آب باران‌های فصلی در حال حاضر ۴۵ درصد پیشرفت فیزیکی دارد- تصفیه‌خانه فاضلاب بهداشتی مجتمع سرب و روی انگوران و فرو کرم جفتسای احداث و راه‌اندازی گردید. پساب تصفیه‌شده در فضای سبز استفاده می‌گردد.		
۳	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۴۳ / الف / ۱	دولت مکلف است به منظور حمایت، توسعه و ارتقای جایگاه بخش معدن و صنایع معدنی در اقتصاد ملی، در طی سال‌های اجرای قانون برنامه: الف- شورای معادن در هر استان با ترکیب، وظایف و اختیارات زیر تشکیل دهد: ۱- ترکیب شورا: - استاندار به‌عنوان رئیس شورا (غیرقابل تفویض) - معاون امور عمرانی استاندار - رئیس سازمان صنعت، معدن و تجارت (دبیر شورا) - رئیس سازمان استان - رئیس اتاق بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی استان (بدون حق رأی) - رئیس اتاق تعاون استان (بدون حق رأی) - یک نفر از قضات با معرفی رئیس قوه قضائیه (بدون حق رأی) - دو نفر از اعضای نظام‌مهندسی معدن استان با انتخاب هیئت‌رئیس نظام‌مهندسی معدن استان (بدون حق رأی) - مدیرکل حفاظت محیط‌زیست استان -	وزارت صنعت ، معدن ، تجارت	در این راستا شورای معادن استان‌ها تشکیل گردیده و وظایف شورای مذکور نیز وفق مفاد این ماده از سوی مقام عالی وزارت به‌عنوان رئیس شورای عالی معادن طی نامه شماره ۶۰/۱۷۸۰۴۷ مورخ ۱۳۹۶/۰۸/۰۸ به استانداری‌ها ابلاغ گردیده است.	-	-

بخش دهم: انرژی، صنعت و... / فصل سی و چهارم: معدن و صنایع معدنی □ ۲۴۵

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			مدیرکل منابع طبیعی استان - رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان - فرمانده نیروی انتظامی استان (بدون حق رأی) - دو نفر از نمایندگان استان در مجلس شورای اسلامی بارأی مجلس (به عنوان ناظر)				
۴	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۴۳ / الف / ۵	در مواردی که به دلیل بهره‌برداری از معادن و فعالیت‌های صنایع معدنی، خسارت‌هایی به اهالی ساکن در منطقه و بخش کشاورزی آن‌ها برسد، علاوه بر عوارض آلاینده‌گی، با تصویب شورای معادن استان تا یک درصدی (۱٪) فروش آن‌ها، پس از واريز به خزانه معین استان نزد خزانه‌داری کل کشور به جبران خسارت‌های مذکور و در صورت وارد شدن آسیب‌های عمومی، به فعالیت‌های بهداشتی، درمانی و عمرانی موردنیاز منطقه درگیر اختصاص می‌یابد.	وزارت صنعت، معدن تجارت	در سال ۱۳۹۷ مبلغ ۱۲۵۰۰۰ میلیون ریال محقق گردیده است که نسبت به مصوب همان سال ۱۲.۵ درصد محقق گردیده است. در سال ۱۳۹۷ بودجه مصوب برای این ردیف معادل ۱۰۰۰۰۰۰۰ ریال بوده است.	طولانی بودن فرآیند اخذ مجوزهای موردنیاز	زمان بر بودن سازوکار اجرایی آن
۵	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۴۳ / ب	سازمان‌های توسعه‌ای مانند سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران (هیدرو) و سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران (ایمیدرو) و نهادهای عمومی غیردولتی با رعایت سیاست‌های کلی و قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۲/۱ مکلف‌اند نسبت به سرمایه‌گذاری در معدن و صنایع معدنی اولویت قائل شوند.	وزارت صنعت، معدن تجارت	بررسی طرح تولید شمش منیزیم از دولومیت انجام اکتشاف شامل ۱۴۹ هزار متر حفاری اکتشافی با اعتبار معادل ۱۱۸۲ میلیارد ریال، اجرای ۲۰ طرح معدنی با اعتبار معادل ۲ میلیون دلار	-	-

۲۴۶ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
۶	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۴۳ / پ	درآمدهای حاصل از بخش معدن شامل حقوق دولتی (با رعایت ماده (۱۴) قانون معادن مصوب ۱۳۷۷/۳/۲۳ حق انتفاع پروانه بهره‌برداری (دولتی)، عواید حاصل از ماده (۲۵) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۲/۱ و عواید حاصل از تبصره های (۲) و (۳) ماده (۶) قانون معادن مصوب ۱۳۷۷/۳/۲۳ و اصلاحات و الحاقات بعدی را به حساب ویژه‌ای که بدین منظور نزد خزانه‌داری کل کشور تعیین می‌شود، واریز نماید تا در قالب قانون بودجه سنواتی در امور ذیل صرف کند و این اعتبار صد درصد (۱۰۰٪) تخصیص یافته تلقی می‌شود و هرگونه هزینه دیگر مشمول تصرف غیرقانونی در اموال عمومی می‌باشد:	وزارت صنعت، معدن تجارت	درآمد ناشی از حقوق دولتی معادل ۱۲۳۸۰ میلیارد ریال بوده است که نسبت به اعتبار این ردیف در سال ۱۳۹۷ (۱۰۵۰۰ میلیارد ریال) ۱۱۸ درصد محقق گردیده است. ابلاغ این ردیف معادل ۵۸۴۰۰۰۰ میلیون ریال بوده است و ۴۹۱۲۱۵۰ میلیون ریال (۸۴ درصد) تخصیص داشته است.	سایر	به دلیل شرایط اقتصادی سال ۹۷ کاهش درآمدهای نفتی، محدودیت منابع و تأمین هزینه‌های دولت تخصیص صد درصد محقق نگردیده است.
۷	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۴۳ / پ / ۱	تکمیل زیربناها و زیرساخت‌های موردنیاز برای معادن و زیرساخت‌های عمومی صنایع معدنی	وزارت صمت - ایپیدرو	احداث راه دسترسی به معادن به طول ۱۵۸۸۲ کیلومتر بهره‌برداری از نیروگاه هرمز-غندیر و اکسین با تولید برق به میزان ۹۰ مگاوات در فاز اول گازرسانی به منطقه ویژه اقتصادی لامرد	-	-
۸	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۴۳ / پ / ۲	اجرای تبصره (۶) ماده (۱۴) قانون معادن (با اولویت مناطق مجاور درگیر محدوده معدنی) و مواد (۲۵) و (۳۱) قانون معادن و ماده (۳۵) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور	-	در راستای اجرای این تبصره ۱۵ درصد از اعتبارات ابلاغی سال ۱۳۹۷ به استان‌ها با اولویت مناطق درگیر از فعالیت‌های معدنی تخصیص یافته است. اعتبار ابلاغی معادل ۷۱۴۰۰۰ میلیون ریال بوده است که معادل ۳۶۰۰۰ میلیون ریال (۵۰ درصد) تخصیص پیدا کرده است	-	-

بخش دهم: انرژی، صنعت و.../ فصل سی و چهارم: معدن و صنایع معدنی □ ۲۴۷

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
۹	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۴۳ / پ / ۳	تشویق صادرات محصولات صنایع معدنی دارای ارزش افزوده بالا	وزارت صنعت، معدن و تجارت	با توجه به جهش نرخ ارز نیاز به کمک مالی برای تشویق صادرات مواد معدنی وجود ندارد	سایر	با توجه به جهش نرخ ارز در سال ۱۳۹۷ و رونق صادرات مواد نیمه خام معدنی ضرورتی برای تشویق صادراتی به صورت کمک مالی وجود نداشته است و واحدهای معدنی از سودآوری در حوزه صادرات برخوردار بودند.
۱۰	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۴۳ / پ / ۴	تکمیل نقشه‌های پایه زمین‌شناسی شناسایی، پی‌جویی و اکتشاف عمومی کلیه ظرفیت‌های معدنی کشور	سازمان زمین‌شناسی اکتشافات معدنی	- انجام بررسی‌های زمین‌شناسی و تهیه نقشه به میزان ۴۵ ورقه نقشه- گزارش- انجام عملیات شناسایی و کشف ذخایر معدنی تا فاز پی‌جویی در قالب پروژه-های امنیتی انجام شده توسط متخصصان سازمان به میزان ۱۱۱۰۷۶ کیلومترمربع به روزرسانی و توسعه بانک‌های اطلاعاتی (۲ بانک اطلاعاتی)- تخصصی در قالب تحلیل و پردازش داده‌ها- خرید تجهیزات فنی و آنالیز مواد معدنی (موضوع طرح مستندسازی فعالیت‌های اکتشافی، استخراجی و بهره‌برداری معادن با اعتبار ۳۴۰ میلیارد ریال	-	-
۱۱	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۴۳ / ث	به منظور حفظ سرمایه‌های ملی و بهره‌برداری مناسب از شبکه راه‌های کشور، وزارت صنعت، معدن و تجارت و	وزارت صنعت، معدن و تجارت	با توجه به زیرساخت‌های موجود در حد امکان رعایت می‌شود	-	-

۲۴۸ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			نیروی انتظامی مکلفاند طبق قوانین، اقدامات لازم را برای رعایت وزن مجاز در حمل بار جاده‌ای به عمل آورند.				
۱۲	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۴۳ / ت	جذب مشارکت بخش خصوصی در طرح‌های سازمان‌های توسعه‌ای و در آن صورت سهم آورده سازمان‌های توسعه‌ای و تفاوت قیمت ارزش دارایی متعلق به آن‌ها در مشارکت نسبت به ارزش دفتری آن‌ها، ناشی از تجدید ارزیابی، مشمول مالیات با نرخ صفر می‌شود.	سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران، سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران	افتتاح نیروگاه هرمز - غدیر و اکسین افتتاح طرح توسعه مجتمع فولاد سبا افتتاح واحد احیاء مستقیم کارخانه پارس فولاد سبزواری افتتاح گندله سازی ۲.۵ میلیون تنی مجتمع فولاد خراسان افتتاح کارخانه جدید کنسانتره سرب نخلک	-	-

مأخذ: وزارت صنعت، معدن و تجارت

۲- گزارش عملکرد اهداف کمی

در برنامه ششم توسعه، بخش معدن در تحقق رشد و توسعه اقتصادی پایدار کشور نقش مهمی را ایفا می‌نماید و رشد سالانه ۸.۸ درصد برای آن در نظر گرفته شده است. همچنین در این بخش جذب مشارکت‌های غیردولتی، ایجاد زیربنای، اولویت در تأمین منابع مالی معدن و صنایع معدنی، تهیه اطلاعات پایه اکتشافی، برنامه‌ریزی به‌منظور صادرات صنایع معدنی با ارزش افزوده بالا در نظر گرفته شده است که به‌طور خاص در قالب ماده ۴۳ قانون برنامه مذکور به آن پرداخته شده است.

۲-۱- مجوزهای معدنی

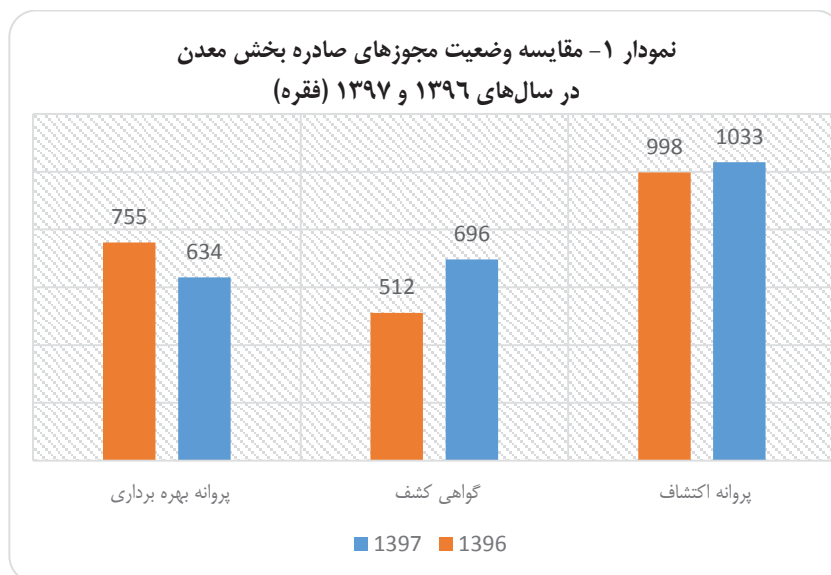
صدور مجوزهای اکتشافی و پروانه‌های بهره‌برداری نشان از تمایل و دیدگاه مثبت بخش خصوصی به فعالیت در بخش‌های معدنی دارد. جدول ذیل وضعیت مجوزهای بخش معدن را در سال ۱۳۹۷ در مقایسه با سال ۱۳۹۶ نشان می‌دهد.

جدول ۲- وضعیت مجوزهای صادرشده بخش معدن در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

شرح	واحد	درصد تغییر	
		۱۳۹۶	۱۳۹۷
پروانه اکتشاف	تعداد	۹۹۸	۱۰۳۳
	فقره	۳.۵	
گواهی کشف	تعداد	۵۱۲	۶۹۶
	تناژ ذخیره	۷۷۴۵۴۵	۲۰۳۳۸۷۵
	هزار تن	۱۶۲.۵۸	
	هزینه عملیات	۶۸۲.۲	۹۰۷.۶
پروانه بهره‌برداری	تعداد	۷۵۵	۶۳۴
	ظرفیت استخراج	۴۱۵۱۴	۲۴۷۵۵
	میلیون تن	-۱۶.۰۲	
	اشتغال	-۴۰.۳۶	
		۴۸۹۸	۵۹۱۴
	نفر	-۱۷.۱۷	

- هزینه عملیات اکتشافی با افزایش ۳۳ درصد از ۶۸۲ میلیارد ریال به ۹۰۷ میلیارد ریال رسیده است.
- تعداد پروانه‌های بهره‌برداری، ظرفیت استخراج و اشتغال به ترتیب کاهش ۱۶، ۴۰.۳۶ و ۱۷.۱۷ درصدی را نسبت به سال ۱۳۹۶ نشان می‌دهد. کاهش اشتغال ناشی از کاهش صدور مجوزهای بهره‌برداری می‌باشد.
- بررسی استانی صدور پروانه‌های اکتشاف نشان می‌دهد که استان سیستان و بلوچستان با بیشترین افزایش در صدور پروانه‌های اکتشاف (از ۲۴ مورد در سال ۱۳۹۶ به ۶۰ مورد در سال ۱۳۹۷)، ۱۵۰ درصد افزایش را نشان می‌دهد. استان یزد با افزایش ۸۶ درصدی در رتبه بعد قرار دارد. بیشترین صدور پروانه اکتشاف در استان‌های کرمان، یزد و فارس بوده است.
- افزایش قابل توجه در تناژ ذخیره قطعی در استان‌های بوشهر و خراسان جنوبی مشهود است بطوریکه به ترتیب ۲۳۳۵ و ۱۱۷۴ درصد افزایش را نشان می‌دهد. افزایش تناژ ذخیره قطعی در استان خراسان جنوبی مربوط به معدن پتاس می‌باشد. همان‌طور که در جدول نیز نشان داده شده است افزایش تناژ قطعی در کل کشور نیز افزایش زیادی را نشان داده و به ۱۶۲ درصد رسیده است که نشان از افزایش فعالیت‌های اکتشافی در کشور دارد.

۲-۲- صادرات مواد معدنی و صنایع معدنی

در طول سال ۱۳۹۷ جمعاً ۱۱۷۲۲۸ هزار تن کالا به ارزش ۴۴۳۱۰ میلیون دلار صادرات غیرنفتی صورت گرفته است که سهم بخش معدن و صنایع معدنی به ترتیب ۴۶ درصد وزنی و ۱۴.۵ درصد ارزش دلاری می‌باشد. کشورهای، عراق، امارت متحده عربی، هند و افغانستان عمده‌ترین کشورهای هدف صادراتی در سال ۱۳۹۷ بوده‌اند.

جدول ۳- میزان صادرات و واردات معدن و صنایع معدنی در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

(هزار تن- میلیون دلار)

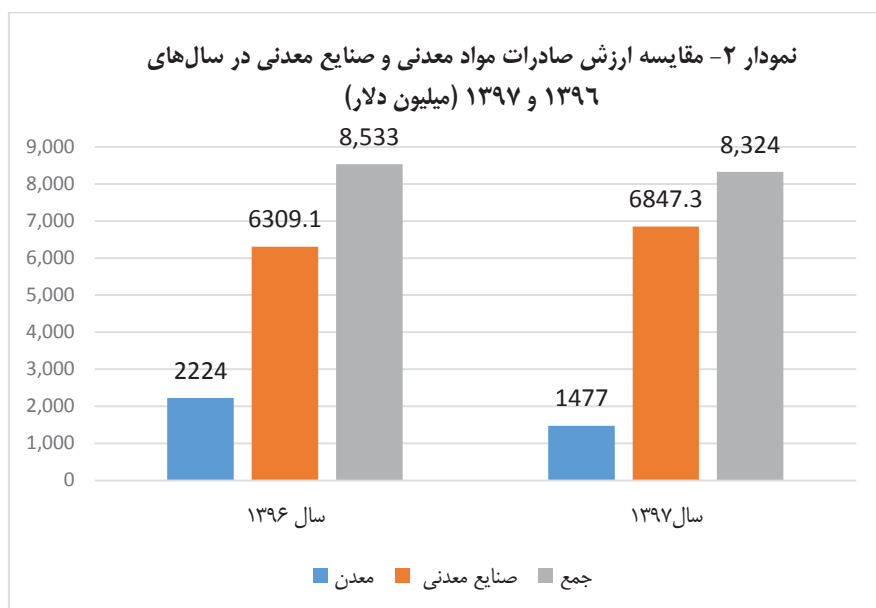
بخش(زیر بخش)/سال	سال ۱۳۹۶		سال ۱۳۹۷		درصد تغییر	
	صادرات		واردات		واردات	
	ارزش	وزن	ارزش	وزن	ارزش	وزن
معدن	۲۲۲۴	۳۰۲۷۶	۲۶۰۳	۲۶۳۱۱	-۱۵.۷	-۲۴.۶
صنایع معدنی	۶۳۰۹.۱	۲۸۷۸۳.۳	۱۳۸۶.۳	۳۰۵۰۶.۳	۸۶.۵	-۴۵.۴
جمع	۸۵۳۳.۱	۵۹۰۵۹.۳	۱۶۴۶.۸	۵۶۸۱۷	۷۰.۳	-۴۲.۱

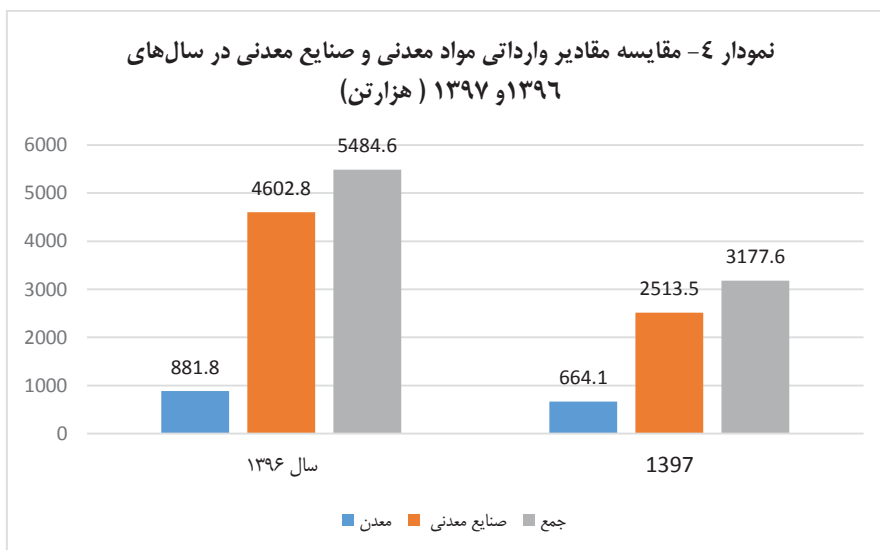
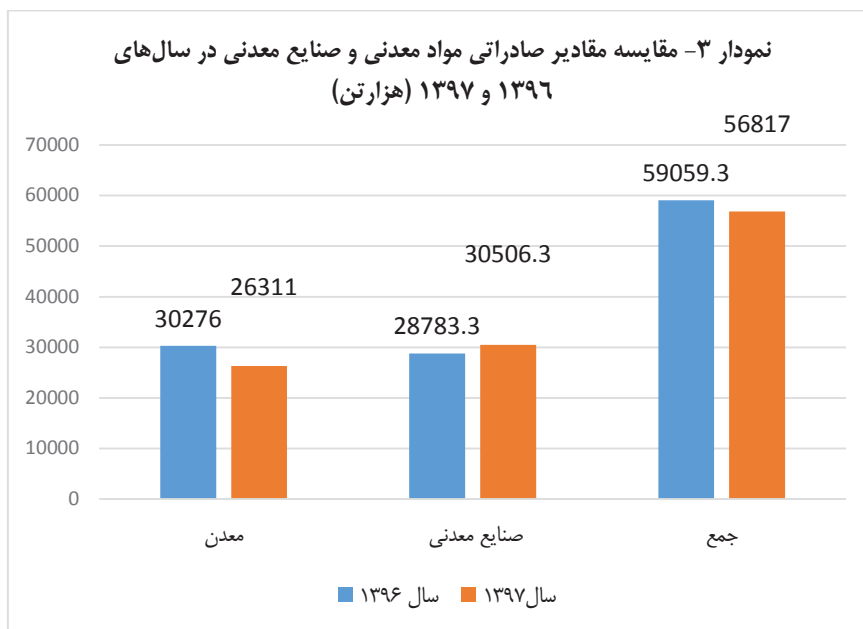
- در سال ۱۳۹۷ مقدار ۵۶۸۱۷ هزارتن به ارزش ۸۳۲۴.۳ میلیون دلار مواد معدنی صنایع مرتبط با آن صادر گردیده است که در مدت مشابه سال قبل از نظر وزنی ۳.۸ درصد و از نظر ارزش ۲.۴ درصد کاهش پیدا نموده است.

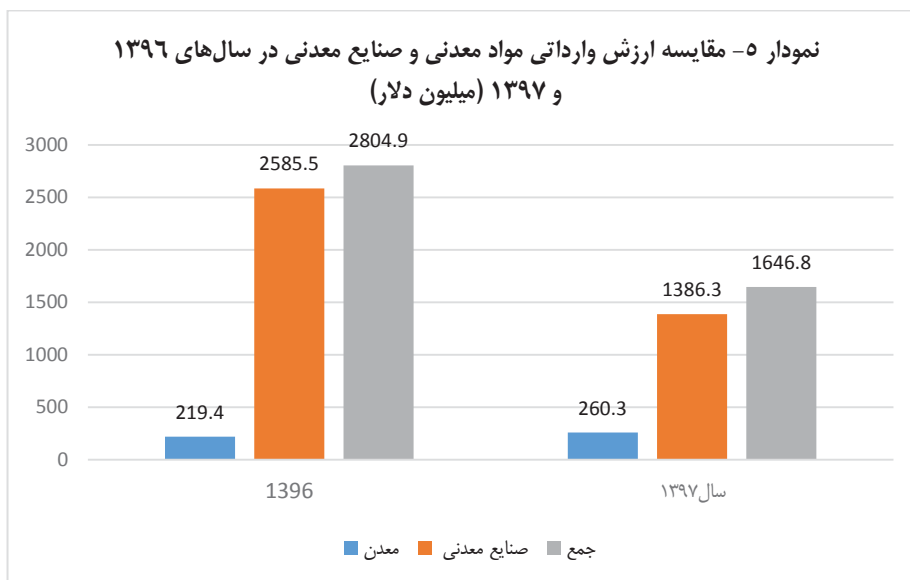
- صادرات مواد معدنی از لحاظ وزنی ۱۳ درصد و از لحاظ ارزش ۳۳.۶ درصد کاهش را نسبت به مدت مشابه سال ۱۳۹۶ نشان می‌دهند.

- در حوزه صنایع معدنی از لحاظ وزنی ۶ درصد و از لحاظ ارزش ۸.۵ درصد افزایش در صادرات نسبت به مدت مشابه در سال ۱۳۹۶ اتفاق افتاده است.

- میزان واردات مواد معدنی و صنایع وابسته به لحاظ وزنی در سال ۱۳۹۷ کاهش ۴۲ درصدی و از نظر ارزش دلاری افزایش ۷۰ درصدی را نشان می‌دهد.

۳-۲- حقوق دولتی معادن

میزان حقوق دولتی واریز شده در سال ۱۳۹۷ معادل ۱۲۳۸۵۵۳۲ میلیون ریال می‌باشد که نسبت به رقم مصوب همان سال ۱۸ درصد بیشتر رشد بوده است، در نیمه دوم سال ۱۳۹۷ با افزایش نرخ ارز و همچنین افزایش قیمت جهانی محصولاتی همچون آهن و مس، ارزش آنها افزایش یافته و در نتیجه میزان حقوق دولتی نیز افزایش نشان می‌دهد.

استان‌های ایلام، بوشهر و کرمانشاه که از استان‌های معدنی کشور نمی‌باشند به ترتیب با افزایش ۲۵۴، ۱۷۵ و ۱۴۴ درصدی بیشترین تحقق درآمد حقوق دولتی را به خود اختصاص داده‌اند اما در استان‌های معدنی یزد و کرمان به ترتیب ۶۷ و ۶ درصد کاهش رخ داده است.

حقوق دولتی واریز شده توسط استان‌ها معادل ۷۵۱۸۰۵۶.۵ میلیون ریال می‌باشد که مابقی رقم درآمد فوق تا سقف ۱۲۳۸۰۰۰ میلیون ریال توسط سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی بابت حقوق دولتی پروانه‌های بهره‌برداری تحت مالکیت آن مجموعه محقق شده است که ۳۹ درصد کل درآمدها را شامل می‌شود.

۴-۲- عملکرد دستگاه‌های تابعه

۴-۱- سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی (ایمیدرو)

تمرکز سازمان توسعه و نوسازی معادن بر اتمام پروژه‌های نیمه‌تمام می‌باشد. در این زمینه با هم‌افزایی و کمک بخش خصوصی برنامه‌ریزی در جهت اجرای پروژه‌ها صورت گرفته است که می‌توان به جذب سرمایه‌گذاری خصوصی در جهت توسعه و تکمیل پروژه‌های معدنی و فراخوان جذب سرمایه‌گذار جهت اجرای طرح تیتان کهنوج، پترولیوم کک و اسکله خلیج فارس، واگذاری پتاس خور و بیابانک اشاره نمود.

در سال ۱۳۹۷ افزایش تولید فولاد و محصولات فولادی به ترتیب ۷.۵ و ۴ درصد می‌باشد. طرح‌های فولادی به بهره‌برداری رسیده به شرح ذیل می‌باشد:

- واحد احیا فولادسازی سبزوار- تولید ۸۰۰ هزار تن آهن اسفنجی
  - گندله‌سازی مجتمع فولاد خراسان- تولید ۲.۵ میلیون تن گندله آهن
  - توسعه فولادسازی و نورد پیوسته مجتمع فولاد سبا (فولاد مبارکه)- تولید سالیانه ۸۵۰ هزار تن ورق فولادی گرم نوردیده
  - احداث کارخانه احیا مستقیم طرح ثامن چادرملو- تولید ۱.۵۵ میلیون تن آهن اسفنجی
  - فولادسازی بردسیر- ظرفیت یک میلیون تن فولاد در سال
  - گندله‌سازی سنگ آهن سیرجان- ظرفیت ۲.۵ میلیون تن گندله سنگ آهن در سال
  - احداث کارخانه تولید آهن اسفنجی- ظرفیت ۱.۸۵ میلیون تن در سال
  - گندله سنگ آهن بوتیا - ظرفیت ۲.۵ میلیون تن گندله سنگ آهن در سال
- میزان تولید فولاد خام از ۲۰۸۳۳ هزار تن به ۲۲۴۰۰ هزار تن افزایش یافته و تولید محصولات فولادی نیز از ۱۸۷۹۱ هزار تن به ۱۹۵۳۸ هزار تن بالغ گردیده است.
- ایجاد زیربنای معدنی از ارکان پیشبرد اهداف بخش معدن می‌باشد. در این راستا پروژه‌های ذیل به بهره‌برداری رسیده است:
- باند دوم جاده خواف - سلامی در محدوده مجتمع معدنی سنگان به طول ۱۲۱ کیلومتر
  - احداث راه دسترسی به معادن شمال شهرستان خوی به طول ۱۹ کیلومتر
  - احداث راه اصلی به معادن باریت عبدالصمدی شهرستان مریوان به طول ۱۳.۵ کیلومتر

- احداث راه دسترسی به معادن طلای زر شوران به طول ۴.۷ کیلومتر
  - بهره‌برداری از نیروگاه هرمز-غدیر و اکسین با تولید برق به میزان ۹۰ مگاوات در فاز اول
  - گازرسانی به منطقه ویژه اقتصادی لامرد
- در زمینه توسعه اکتشاف سازمان نوسازی و توسعه معادن و صنایع معدنی ۱۴۹ هزار متر حفاری را با اعتباری معادل ۱۱۸۲ میلیارد ریال انجام داده است. حفاری‌های مذکور در محدوده‌های اکتشافی از قبیل سنگان، زر شوران، گل گهر و مهدی‌آباد انجام گردیده است.

۲-۴-۲- سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور

تهیه نقشه‌های زمین‌شناسی در مقیاس‌های مختلف، اکتشاف و شناسایی محیط‌های زمین‌شناسی دارای پتانسیل معدنی یکی از اصلی‌ترین اهداف حاکمیتی سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور می‌باشد که بر این اساس در سال ۹۷ اقدامات زیر توسط این سازمان صورت گرفته است:

تهیه نقشه‌های زمین‌شناسی در مقیاس‌ها و موضوعات مختلف به تعداد ۴۵ نقشه، اکتشاف ذخایر جدید مواد معدنی کشور در فازهای گوناگون اکتشافات ناحیه‌ای، پی‌جویی عمومی و پیش امکان‌سنجی باهدف فراهم نمودن زمینه‌ها و مزیت‌های لازم برای اشتغال‌زایی، رشد و توسعه کشور که در سال ۱۳۹۷ موفق به انجام عملیات اکتشاف به میزان ۱۱۱۰۷۶ کیلومتر مربع گردیده است که نسبت به هدف‌گذاری همان سال، ۱۲ درصد افزایش نشان می‌دهد. قابل ذکر است توسعه فعالیت‌های اکتشافی و تهیه اطلاعات پایه یکی از رویکردهای دولت در برنامه ششم توسعه است که در قالب برنامه‌های اقتصاد مقاومتی بخش معدن در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی در سال ۱۳۹۶ به تصویب رسید و در سال ۱۳۹۷ نیز ادامه پیدا کرد.

یکی از برنامه‌ها و وظایف جدید در سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی پتانسیل‌یابی و ارزیابی مناطق دارای توانمندی جهت تبدیل شدن به ژئوپارک ملی و بین‌المللی است که در این راستا در سال گذشته یک منطقه در استان خوزستان شناسایی و مورد بررسی قرار گرفته است. اختلاف بین اهداف سند برنامه ششم و اهداف این جدول که با ستاره مشخص شده است به دلیل پیشنهاد بازنگری توسط سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی می‌باشد. این اهداف در

۲۵۶ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

سند بسیار بالا و غیرقابل دسترس با زیرساخت‌های کنونی بوده است طوری که با رویکرد فعلی در کل برنامه نیز به جزئی از این اهداف می‌توان نایل شد.

جدول ۴- عملکرد سازمان زمین‌شناسی در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

درصد تغییر به اهداف سال ۹۷	سال ۱۳۹۶		۱۳۹۷		واحد سنجش	عنوان شاخص‌های پیشنهادی
	عملکرد	هدف	عملکرد	هدف		
۱۱۲	۱۳۶۸۱۴	۱۰۰۰۰۰	۱۱۱۰۷۲	۱۰۰۰۰۰	کیلومتر مربع	مساحت عملیات شناسایی و پی‌جویی مواد معدنی
۱۰۰	۴۸	*۴۸	۴۵	۴۵	برگ نقشه	تعداد نقشه زمین‌شناسی کاربردی تهیه‌شده
۱۰۷	۲۳	*۲۰	۳۲	۳۰	برگ نقشه	تعداد نقشه مخاطرات زمین‌شناختی
۱۲۵	۱۸۳۰۰	*۴۰۰۰۰	۲۵۰۰۰	۲۰۰۰۰	کیلومتر خطی	میزان برداشت‌های ژئوفیزیک هوایی
۱۰۲	۲۵۹۶۱	۲۵۰۰۰	۲۵۵۷۶	۲۵۰۰۰	تعداد نمونه	تعداد نمونه‌های آنالیز شده
۱۰۰	-	-	۱	۱	محدوده	پتانسیل‌یابی ارزیابی ژئوپارک‌های ایران

۴-۲- سرمایه‌گذاری خارجی

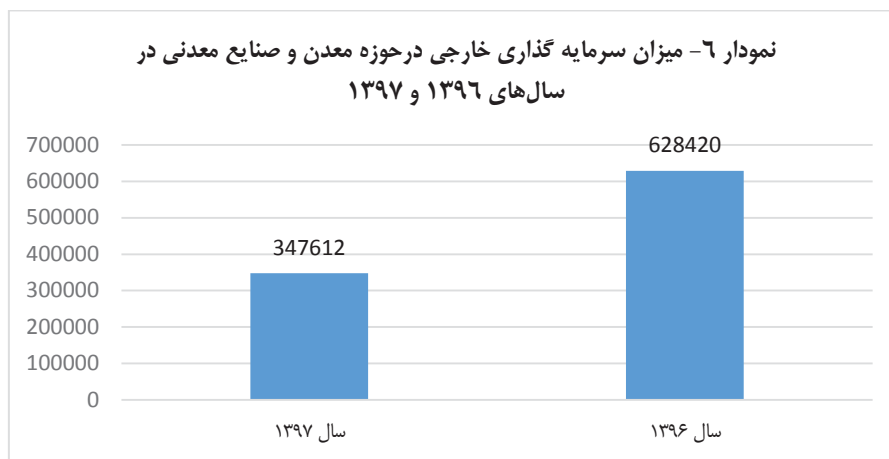
حجم سرمایه‌گذاری خارجی در بخش معدن و صنایع معدنی به ارزش ۳۴۷۶۱۲ هزار دلار شامل ۲۳ طرح در سال ۱۳۹۷ بوده که در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته کاهش ۴۴.۷ درصدی را نشان می‌دهد. سرمایه‌گذاری‌های انجام‌شده در استان‌های آذربایجان شرقی، اصفهان، خراسان جنوبی، خراسان رضوی، خوزستان، قم، هرمزگان و یزد بوده است. (گزارش عملکرد سال ۱۳۹۷ وزارت صنعت، معدن و تجارت)

جدول ۵- میزان سرمایه‌گذاری خارجی در حوزه معدن و صنایع معدنی

در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

ردیف	عنوان	واحد سنجش	سال ۱۳۹۷	سال ۱۳۹۶	درصد تغییر
۱	سرمایه‌گذاری خارجی	هزار دلار	۳۴۷۶۱۲	۶۲۸۴۲۰	-۴۴.۷

جدول ۶- عملکرد اهداف کمی

ردیف	عنوان هدف کمی	واحد اندازه گیری	عملکرد		سال ۱۳۹۷			میانگین رشد دوره (درصد)	عوامل عدم تحقق	توضیحات
			سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۶	هدف	عملکرد	درصد تحقق			
۱	بررسی مخاطرات و لرزه خیزی (۲۵۰۰۰ (الباشته)	ورقه	۸	۴	۹۲	۳۲	۳۴.۷۸	۱۰۰	سایر	اهداف باید با هماهنگی دستگاه اصلاح گردد
۲	ظرفیت استخراج سنگ آهن	میلیون تن	۸۸	۹۹	۱۰۵	۹۱	۸۶.۶۷	۱۶۹	-	-
۳	سهم ارزش افزوده معدن از تولید ناخالص داخلی	درصد	۱.۳	۱.۳	۱.۵	۱.۴	۹۲.۳۳	-	-	-
۴	ظرفیت تولید سنگ تزئینی	میلیون مترمربع	۱۶۰	۱۶۵	۱۶۸	۱۸۰	۱۰۷.۱۴	۶۰.۷	-	-
۵	ظرفیت تولید آلومینیوم	هزار تن	۴۸۰	۴۸۰	۶۳۰	۴۷۳	۷۵.۰۸	-۰.۷۳	اعمال تحریم و موانع خارجی	-
۶	استخراج معادن	میلیون تن	۴۲۰	۴۴۰	۴۶۰	۴۶۰	۱۰۰	۴۶.۵	-	-
۷	ظرفیت فولاد خام	میلیون تن	۲۸	۳۰.۵	۳۵	۳۴	۹۷.۱۴	۱۰.۱۹	-	-
۸	ظرفیت تولید مس	هزار تن	۲۵۹	۲۸۷.۱	۲۸۱	۲۶۵	۹۴.۳۱	۱.۱۵	-	-
۹	روی	هزار تن	۴۵۰	۴۵۰	۵۰۰	۴۵۰	۹۰	۰	-	-
۱۰	تهیه نقشه های زمین شناسی (۲۵۰۰۰ (الباشته)	ورقه	۳۹۹	۴۸	۲,۱۳۸	۴۵	۲.۱	-۶۶.۴۲	اهداف تعیین شده با حکم موردنظر قانون گذار	باید با هماهنگی دستگاه اصلاح شود
۱۱	زئونیفیک هوایی	کیلومتر خطی	۲۴,۲۴۰	۱۸,۳۰۰	۱,۸۰۰,۰۰۰	۲۵,۰۰۰	۱.۳۹	۱.۵۶	اهداف تعیین شده با حکم موردنظر قانون گذار	باید با هماهنگی دستگاه اصلاح شود

۲۵۸ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان هدف کمی	واحد اندازه‌گیری	عملکرد		سال ۱۳۹۷			میانگین رشد دوره (درصد)	عوامل عدم تحقق	توضیحات
			سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۶	هدف	عملکرد	درصد تحقق			
۱۲	کاشی و سرامیک	میلیون مترمربع	۵۳۰	۵۶۶	۵۸۰	۶۱۵	۱۰۶.۰۳	۷.۷۲	-	
۱۳	ظرفیت تولید سیمان	میلیون تن	۸۱.۶	۸۳	۸۴.۸	۸۶.۶	۱۰۲.۱۲	۳.۰۲	-	
۱۴	شیشه جام	میلیون تن	۱.۶	۱.۹	۱.۹	۱.۹	۱۰۰	۸.۹۷	-	
۱۵	ظرفیت کنسانتره زغال سنگ	میلیون تن	۳.۱	۳.۴	۳.۵	۳.۵	۱۰۰	۶.۲۶	-	

مأخذ: وزارت صنعت، معدن و تجارت، سامانه مرکز آمار ایران

۳- بررسی عملکرد منابع مالی

اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بخش معدن از محل بودجه عمومی در چهار برنامه «مطالعات زمین‌شناسی»، «ایجاد و توسعه صنایع، معادن و زیرساخت‌های صنعتی معدنی»، «اکتشاف منابع معدنی» و «تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات» توزیع شده است که اعتبار مصوب آنها معادل ۷۸۸۱۰۰ میلیون ریال می‌باشد و با عملکرد ۳۴۷ میلیارد ریال، ۴۴ درصد تخصیص داشته است. از محل اعتبارات برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، اماکن و ماشین‌آلات مبلغ ۵۱۰۰ میلیون ریال به بخش معدن (سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی) اختصاص یافته است که معادل ۲۲۰۰ میلیون ریال (۴۳ درصد) عملکرد داشته است.

اعتبارات هزینه‌ای بخش معدن از محل بودجه عمومی قانون بودجه سال ۱۳۹۷ در برنامه‌های «مطالعات زمین‌شناسی»، «برنامه راهبری حوزه معدن» و «اکتشاف منابع معدنی» می‌باشد که رقم مصوب مندرج در قانون برای برنامه‌های فوق‌الذکر معادل ۶۰۵.۸ میلیارد ریال بوده است و با تخصیص ۷۱.۲ درصدی، مبلغ ۴۳۱ میلیارد ریال محقق شده است.

اعتبارات بخش معدن از محل ردیف‌های اعتباری متفرقه از ردیف هزینه‌ای با عنوان «اعتبار موضوع تکمیل نقشه‌های پایه زمین‌شناسی، پی‌جویی و اکتشاف عمومی کلیه ظرفیت‌های معدنی کشور، تکمیل زیربناها و زیرساخت‌های موردنیاز برای معادن و صنایع معدنی، اجرای تبصره ۶ ماده ۱۴ قانون معادن، اجرای تبصره ۶ ماده ۱۲ قانون اصلاح قانون معادن، تشویق صادرات محصولات

بخش دهم: انرژی، صنعت و.../ فصل سی و چهارم: معدن و صنایع معدنی □ ۲۵۹

صنایع معدنی دارای ارزش افزوده بالا، اجرای طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای مرتبط با بخش معدن و صنایع معدنی و نظارت و مستندسازی، کمک به سازمان نظام‌مهندسی معدن موضوع ماده ۳۵ قانون نظام‌مهندسی معدن، اعطای تسهیلات به بخش غیردولتی بابت تجهیز و اکتشاف پایه و تفصیلی در بخش معادن، حمایت از فعالیت‌های صندوق بیمه فعالیت‌های معدنی، اجرای طرح‌های اکتشافی و پژوهشی و کاربردی زیست‌محیطی، ایجاد زیرساخت‌های معدنی و وصول حقوق دولتی معادن و... می‌باشد و در سال ۱۳۹۷ با اعتبار مصوب ۸۰۰۰۰۰۰ میلیون ریال تخصیص ۶۱.۴ داشته است. از اعتبار فوق‌الذکر ۶۸۰۰۰۰۰ میلیون ریال اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و ۱۲۰۰۰۰۰ میلیون ریال اعتبارات هزینه‌ای می‌باشد که تخصیص اعتبار تملک سرمایه‌ای ۳۸۷۰۰۰۰ میلیون ریال و اعتبارات هزینه‌ای ۱۰۴۲۱۵۰ میلیون ریال بوده که به ترتیب ۵۷ اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و ۸۶.۹ درصد اعتبارات هزینه‌ای را شامل می‌شود.

جدول ۷- اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای

ردیف	شماره طبقه‌بندی	عنوان برنامه	اعتبار مصوب سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			تخصیص سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			درصد تحقق	
			جمع کل	تملك دارایی سرمایه‌ای	هزینه‌ای	جمع کل	تملك دارایی سرمایه‌ای	هزینه‌ای	تملك	کل
۱	۱۳۰۴۰۰۱۰۰۰	برنامه اکتشاف منابع معدنی	۱۴۶,۹۷۷	۸۵,۰۰۰	۳۳۱,۹۷۷	۱۳۲,۱۴۷	۱۴۲,۱۴۷	۹۶.۷	۶۱.۳	
۲	۱۳۰۴۰۰۷۰۰۰	برنامه راهبردی حوزه معدن	۳۸۸,۸۷۷	-	۳۸۸,۸۷۷	۲۸۹,۲۱۷	۲۸۹,۲۱۷	۷۴.۴	۷۴.۴	
۳	۱۳۰۴۰۰۸۰۰۰	برنامه مطالعات زمین‌شناسی	۱۷۷,۶۲۸	۳۳۱,۰۰۰	۴۹۸,۶۲۸	۱۵۲,۵۹۳	۱۶۷,۷۰۰	۸۵.۹	۵۲.۲	
۴	۱۳۰۴۰۱۱۰۰۰	برنامه ایجاد توسعه صنایع، معادن و زیرساخت‌های صنعتی معدنی	۷۰,۰۰۰	۱,۹۳۶,۹۰۷	۲,۰۰۶,۹۰۷	-	۸۷۸,۳۰۰	-	۴۵.۳	
۵	۱۳۰۴۰۱۲۰۰۰	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها و اماکن	۰	۵,۰۰۰	۵,۰۰۰	۰	۲,۲۰۰	-	۴۴.۰	
		جمع	۷۸۳,۴۹۲	۲,۳۴۷,۹۰۷	۳,۱۳۱,۳۹۹	۵۸۳,۹۵۷	۱,۰۴۸,۲۰۰	۱,۶۲۲,۱۵۷	۴۴.۶	۵۲.۱

جدول ۸- اعتبارات بخش از محل اختصاصی، متفرقه و خارج از بودجه عمومی

ردیف	محل تأمین اعتبار	شماره برنامه / ردیف	عنوان برنامه / ردیف	دستگاه اجرایی	اعتبار سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			تخصیص سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)	
					هزینه‌های سرمایه‌ای	تملک دارایی سرمایه‌ای	جمع	هزینه‌های سرمایه‌ای	تملک دارایی سرمایه‌ای
۱	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	۷۳۰۰۰۰۰ ۲-	اعتبار موضوع تکمیل نقشه های پایه زمین شناسی، بی جویی و اکتشاف عمومی کلیه ظرفیتهای معدنی کشور، تکمیل زیربناها و زیرساختهای مورد نیاز برای معادن و صنایع معدنی-اعتبار تملک دارایی‌های سرمایه ای	-	۱۲۰۰۰۰۰	۶۸۰۰۰۰۰	۸۰۰۰۰۰۰	۱۰۴۲۱۵۰	۳۸۷۰۰۰۰
								۴۹۱۲۱۵۰	

۴- ارزیابی و پیشنهادها

۴-۱- تحلیل و بیان نقاط قوت و دلایل موفقیت

- وجود زیرساخت‌های مناسب
- رونق صادرات مواد معدنی ناشی از جهش نرخ ارز
- وجود منابع مالی حاصل از وصول حقوق دولتی معادن
- دسترسی به منابع انرژی باقیمت نسبی بسیار پایین
- سرمایه‌گذاری‌های پیشین انجام شده در بخش معدن و صنایع معدنی
- انباشت توان و تجربه بهره‌برداری از معادن و صنایع معدنی

۴-۲- تحلیل و بیان نقاط ضعف و دلایل عدم موفقیت

- عدم تنوع بخش به شیوه‌های تأمین مالی پروژه‌های بزرگ معدنی و صنایع معدنی
- ضعف در جلب مشارکت بنگاه‌های بزرگ معدنی در فعالیت‌های اکتشافی
- ضعف نسبی توانمندی‌های فناورانه در فعالیت‌های توسعه‌ای
- کاهش منابع تأمین مالی خارجی و عدم جایگزینی مناسب آن
- محدودیت شدید در منابع بودجه عمومی در حوزه زیرساخت‌های اکتشافی
- ریسک بالای حوزه اکتشافات

- عدم توفیق در تجمیع مطالعات اکتشافی دستگاه‌هایی مختلف (شرکت نفت، سازمان انرژی اتمی، سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی و سازمان‌های توسعه‌ای بخش) و ایجاد یک پایگاه جامع اطلاعات زمین‌شناسی

- وجود مشکلات و تعارضات جدی بین بخشی با حوزه‌های منابع طبیعی و محیط‌زیست و ناهماهنگی در شیوه‌های رایج بهره‌برداری از معادن

- ناهماهنگی اجرایی حوزه‌های اکتشافات پایه، معاونت معدنی وزارت صنعت، معدن و تجارت و سازمان‌های توسعه‌ای بخش (سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران- ایمیدرو) در فعالیت‌های اکتشافی

- ضعف توانمندی‌های فناورانه

- افزایش هزینه‌های تولید، حمل‌ونقل، بیمه کشتی‌ها، تأمین نیازهای وارداتی و انتقال پول ناشی از تحریم‌های بین‌المللی

۴-۳- جمع‌بندی و ارزیابی

بخش معدن با سهم ۱.۴ درصد در تولید ناخالص داخلی در سال ۱۳۹۷ از رشد ۰.۸ درصدی نسبت به سال ۱۳۹۶ برخوردار بوده است. در این سال حدود ۴۶ درصد وزنی و ۱۸.۷ درصد از ارزش صادرات غیرنفتی کشور به مواد و صنایع معدنی اختصاص یافته است. مهم‌ترین محصولات که با افزایش تولید همراه بوده است شامل فولاد، محصولات فولادی، مس، سنگ آهن، سنگ‌های تزئینی، کاشی و سرامیک، شیشه جام و سیمان می‌باشد. در این خصوص تولید آلومینیوم با افت قابل توجهی داشته است. همچنین صادرات مواد معدنی و صنایع مرتبط از نظر وزنی کاهش ۳۸ درصد و از نظر ارزشی کاهش ۲.۴ درصدی نسبت به مدت مشابه سال ۱۳۹۶ نشان می‌دهد.

از مهم‌ترین چالش‌های سال گذشته کاهش منابع تأمین مالی خارجی و عدم جایگزین مناسب، ریسک بالای فعالیت در حوزه اکتشاف، افزایش هزینه‌های تولید، حمل‌ونقل، بیمه کشتی‌ها، تأمین نیازهای وارداتی و انتقال پول اشاره نمود که علیرغم موارد مذکور نوسانات شدید نرخ ارز، افزایش قیمت جهانی مواد معدنی و سرمایه‌گذاری‌های پیشین انجام‌شده در زیرساخت معادن منجر به افزایش درآمدهای این بخش شده است.

از این رو این بخش می‌تواند در مواجهه چالش‌های اقتصادی نقطه اتکا بوده و با برنامه‌ریزی مناسب در جهت افزایش صنایع معدنی با ارزش افزوده بالا، ارزآوری و اشتغال پایدار ایجاد نماید. همچنین با توجه به تدوین نقشه راه معدن و صنایع معدنی باید کلیه دستگاه‌های متولی امور معادن، وظایف خود را در خصوص اجرایی شدن آن سند معمول نمایند.

۴-۴- پیشنهادها

- درونی‌سازی توانمندی‌های اکتشاف و ایجاد توسعه خطوط فرآوری معادن و صنایع معدنی
- تغییر رویکرد معافیت‌های مالیاتی بخش از معافیت‌های عام به معافیت‌های هدفمند در مواردی همچون ادغام معادن، توسعه فناوری و...
- ایجاد سامانه هوشمند محاسبه حقوق دولتی معادن
- حمایت از تکمیل زنجیره ارزش در کشورهای هدف (خرید سهام شرکت‌ها - تشکیل JV - و...) در جهت تأمین پایدار برخی مواد معدنی مورد نیاز صنایع معدنی در کشور که پتانسیل تأمین آن‌ها ضعیف است.
- افزایش اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای متناسب با مأموریت‌ها و انتظارات مورد نظر کشور در حوزه کشف ذخایر معدنی و مطالعات بنیادین و زیرساختی زمین‌شناسی
- اعمال سیاست‌های مالیاتی و گمرکی درازمدت در کاهش خام‌فروشی و افزایش سرمایه‌گذاری
- تدوین معیارهای فنی شفاف در خصوص اظهارنظر محیط‌زیست و منابع طبیعی برای صدور مجوز فعالیت معادن و رسیدگی فوری به موارد اختلاف با استفاده از ظرفیت ماده ۲۴ مکرر قانون اطلاع قانون معادن
- تدوین معیارهای فنی شفاف در خصوص اظهارنظر محیط‌زیست و منابع طبیعی برای صدور مجوز فعالیت معادن و رسیدگی فوری به موارد اختلاف با استفاده از ظرفیت ماده ۲۴ مکرر قانون اصلاح قانون معادن

فصل سی و پنجم

بازرگانی داخلی

مقدمه

بخش بازرگانی از بخش‌های مهم در تکمیل چرخه اقتصاد کشور است. مهم‌ترین و عمده‌ترین عامل در ساختار و عملکرد این بخش شامل برنامه‌ریزی و سیاست‌های کلان اقتصادی دولت و تدوین و ابلاغ قوانین و مقررات مربوط به ایجاد و فعالیت بنگاه‌های زیرمجموعه می‌باشد. در نتیجه آنچه در کارایی این گونه واحدها مؤثر است، سیاست‌گذاری دولت برای شکل‌گیری بستر و فضای رقابتی که در حالت ایده آل و مطلوب، بخش بازرگانی در جامعه نه تنها موجب دسترسی مصرف‌کنندگان به کالاها و خدمات با نرخی شفاف و منصفانه می‌شود؛ بلکه تعادل اقتصادی و بهبود وضعیت دو بخش تولید و مصرف را نیز تضمین می‌کند.

بازرگانی داخلی دربرگیرنده مجموعه‌ای از نهادها و فرایندهاست که در تعامل با یکدیگر کالاها خدمات را از مراکز تولید و مبادی ورودی به دست مصرف‌کنندگان داخل کشور می‌رسانند. فعالیت‌های این بخش شامل: سفارش خرید، تأمین، ذخیره‌سازی، نگهداری، نقل و انتقال و توزیع کالاها می‌باشد. در این میان عدم کارکرد مناسب بازرگانی داخلی و نظام توزیع کالا و خدمات، منجر به افزایش هزینه و زمان نگهداری، انتقال و توزیع کالاها و خدمات، کاهش قدرت خرید مصرف‌کنندگان، آشفتنگی در کارکرد بازار و شکل‌گیری شبکه‌های غیررسمی توزیع در جامعه و نیز در بلندمدت افت کیفیت کالاها خدمات شده که این امر منجر به کاهش سود تولیدکنندگان و همچنین رفاه مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان می‌شود. به‌طور کلی، بازرگانی داخلی کارآمد با کاهش هزینه‌ها در زنجیره تولید تا مصرف می‌تواند در کاهش هزینه تمام‌شده تولیدات و بالتبع ارتقاء بهره‌وری، رقابت‌پذیری و رشد اقتصادی کشور مؤثر باشد. همچنین مشکلات بخش بازرگانی بر ساختار و عملکرد سایر بخش‌های اقتصاد به‌خصوص بخش‌های تولیدی از جمله بر بخش کشاورزی با توجه به افزایش زمان و هزینه انتقال تولیدات آن‌ها بر مصرف‌کنندگان اثر گذاشته و این تأثیر موجب کاهش رشد این بخش‌ها و همچنین انتقال قسمت زیادی از سود حاصل از فروش محصولات (کالا) به بخش توزیع می‌شود.

براساس قانون تمرکز وظایف و اختیارات مربوط به بخش کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی (مصوب سال ۱۳۹۱) کلیه اختیارات، وظایف و امور مربوط به سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، نظارت و انجام اقدامات لازم در خصوص تجارت اعم از صادرات، واردات و تنظیم بازار داخلی محصولات و کالاهای اساسی زراعی، باغی و گیاهان دارویی و محصولات دامی، طیور و آبزیان و همچنین صنایع تبدیلی بلافصل برای یک سری از فعالیت‌های صنعتی وابسته به کشاورزی با یک مرحله تبدیل در بخش کشاورزی از وزارت صنعت، معدن و تجارت منتزع و به وزارت جهاد کشاورزی واگذار گردید.

در نهایت اینکه معاونت توسعه بازرگانی و صنایع کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی تشکیل گردید تا امور مربوط به بازرگانی و صنایع بخش کشاورزی را هدایت و برنامه‌ریزی نماید. با تصویب قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور و قانون برنامه ششم توسعه، از آنجایی که تعدادی از موارد مرتبط با این قوانین در حوزه امور صنایع و بازرگانی بخش کشاورزی قرار داشت وزارت جهاد کشاورزی عهده‌دار اجرای این موارد می‌باشد. شایان‌ذکر است که مهم‌ترین موارد مرتبط در این خصوص با وظایف وزارت جهاد کشاورزی در برنامه ششم توسعه در ماده (۳۳) قانون برنامه ششم توسعه آمده است که عملکرد سال دوم آن در این گزارش تقدیم می‌گردد.

در عین حال، اصلاح شبکه توزیع، ارتقاء بهره‌وری، ارتقاء رقابت‌پذیری، ساماندهی نهادهای عمومی غیردولتی فعال در بخش بازرگانی و واگذاری تصدی‌های غیرضروری حوزه‌های دولتی و عمومی به بخش خصوصی و تعاونی به‌عنوان محورهای مهم فعالیت وزارت صنعت، معدن و تجارت در بخش بازرگانی داخلی قرار گرفته‌اند. در سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و طرح تحول اقتصادی، حضور تشکل‌های مردمی و مدنی به‌خصوص اصناف و اتحادیه‌های صنفی در فعالیت‌های اقتصادی و بازرگانی کشور در تنظیم بازار پررنگ‌تر دیده شده است. بطوریکه اصناف بتوانند فعال‌تر از گذشته در بازرسی‌ها و نظارت‌ها، مشارکت داشته و بین زنجیره تولید و توزیع ارتباط منطقی برقرار نمایند و تشکل‌های مردمی و مدنی نیز بتوانند از حقوق مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان حمایت نمایند.

۱- گزارش عملکرد احکام قانون برنامه

در حوزه بازرگانی داخلی در سامانه رصد و ارزیابی برنامه‌های توسعه تعدادی حکم از احکام دائمی برنامه‌های توسعه و برنامه ششم توسعه برای وزارت جهاد کشاورزی تعریف شده است که ذیلاً به اهم اقدامات آن‌ها اشاره می‌گردد:

در راستای اجرای ماده (۶۰) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور با موضوع حمایت از بازرگانی و نوسازی و ارتقای فناوری و اصلاح ساختار صنایع کشاورزی، در سال ۱۳۹۷، معاونت توسعه بازرگانی و صنایع کشاورزی وزارت جهاد کشاورزی با برگزاری جلسات متعدد با موسسه تحقیقات فنی و مهندسی و امضاء تفاهم‌نامه‌ای که طی آن مقرر شد ۵ استان (آذربایجان شرقی، خراسان رضوی، اصفهان، فارس، همدان) مورد مطالعه آمایشی قرار گیرد. در راستای کاهش ضایعات محصولات کشاورزی در سال ۹۷ اقداماتی در راستای ایجاد و توسعه واحدهای فرآوری، ایجاد سردخانه، انبارهای فنی و سیلو، بازرگانی و نوسازی واحدهای صنایع تبدیلی به عمل آمده است.

در خصوص اجرای بند (ذ) ماده (۳۱) قانون برنامه ششم توسعه با موضوع «حمایت از توسعه ظرفیت صادراتی صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی مانند کارخانه‌ها خوراک دام، طیور و آزیان و صنایع بسته‌بندی محصولات کشاورزی با توجه به مزیت‌های طبیعی، نسبی و رقابتی این صنایع» در سال ۹۷ برنامه‌ای به همین عنوان در نظر گرفته شده است. در نتیجه اجرای این برنامه در سال ۱۳۹۷ صادرات محصولات کشاورزی فرآوری شده با اولویت چند محصول انجام شده است.

در خصوص بند (الف) ماده (۳۳) قانون برنامه ششم توسعه موضوع «ایجاد زمینه گسترش و تکمیل زنجیره‌های ارزش، صنایع تبدیلی، تکمیلی و نگهداری محصولات اساسی کشاورزی در قطب‌های تولیدی، سردخانه و انبارهای فنی چندمنظوره» اقداماتی در خصوص پیگیری تشکیل زنجیره‌های عرضه، توسعه صنایع تبدیلی، تکمیلی و نگهداری محصولات کشاورزی به‌عنوان بخشی از زنجیره عرضه این محصولات و افزایش ظرفیت‌های فرآوری، نگهداری محصولات و فرآورده‌های کشاورزی توسط معاونت توسعه بازرگانی و صنایع کشاورزی وزارت جهاد کشاورزی صورت گرفت. همچنین سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران، اقداماتی در خصوص ایجاد، توسعه و تجهیز واحدهای فنی و تولیدی، احداث واحدهای بوجاری، تأمین و توزیع ماشین‌آلات

کشاورزی، ادوات و دنباله بندهای کشاورزی، تجهیز و استانداردسازی پروژه‌های مرکز خرید، احداث انبارهای ساده و مکانیزه، ایجاد مراکز عرضه مستقیم کالا به عمل آورده است. به منظور اجرای تبصره بند (پ) ماده (۳۳) قانون برنامه ششم توسعه با موضوع «دولت مکلف است مابه‌التفاوت قیمت تولید داخل باقیمت کالای کشاورزی در بازارهای هدف را سالانه به‌عنوان مشوق‌های صادراتی محاسبه و از منابع هدفمندی یارانه‌ها پرداخت نماید. وزارت جهاد کشاورزی مقررات تعیین کالاهای مشمول این بند و پرداخت مابه‌التفاوت را تهیه نموده و به تصویب هیئت‌وزیران می‌رساند.» پیگیری لازم به‌منظور تصویب آیین‌نامه اجرائی در خصوص اعطای یارانه‌های صادراتی و پیگیری تصویب آن در مراجع ذی‌ربط در حال انجام است.

جدول ۱- گزارش عملکرد احکام برنامه ششم و احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
۱	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۶۰	به‌منظور حمایت از بخش کشاورزی، پایداری تولید، توسعه صادرات و رقابت‌پذیری و کاهش قیمت تمام‌شده و حمایت از بازرسی و نوسازی و ارتقای فناوری و اصلاح ساختار صنایع کشاورزی، دولت موظف است ضمن تهیه طرح مطالعات جامع کاهش ضایعات کشاورزی و نیز طرح آمایش صنایع تبدیلی و نگهداری محصولات کشاورزی با سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی هماهنگ نسبت به حمایت هدفمند از ساماندهی و استقرار صنایع پیشین و پسین به‌ویژه گسترش صنایع تبدیلی و نگهداری محصولات اساسی کشاورزی توسط بخش غیردولتی در قطب‌های تولیدی اقدام کند.	وزارت جهاد کشاورزی	برگزاری جلسات متعدد معاونت توسعه بازرگانی و صنایع وزارت متبوع با موسسه تحقیقات فنی و مهندسی و امضاء تفاهم‌نامه‌ای که طی آن مقرر شد ۵ استان (آذربایجان شرقی، خراسان رضوی، اصفهان، فارس، همدان) مورد مطالعه آمایشی قرار گیرد. در راستای کاهش ضایعات محصولات کشاورزی در سال ۱۳۹۷ با ایجاد و توسعه واحدهای فراوری به ظرفیت ۴۹۹۷ هزار تن جذب ماده خام که به‌موجب آن ۴۹۹ هزار تن کاهش ضایعات و با ایجاد سردخانه به ظرفیت میزان ۳۶۷ هزار تن، انبارهای فنی به ظرفیت ۵۴ هزار تن و سیلو به ظرفیت ۶۷۵ هزار تن که در مجموع با ایجاد واحدهای نگهداری محصولات کشاورزی زمینه برای کاهش ضایعات به میزان ۲۱۹ هزار تن فراهم گردیده است. برای هماهنگی به‌منظور بازرسی و نوسازی واحدهای صنایع تبدیلی دستورالعمل صدور	-	-

بخش دهم: انرژی، صنعت و ... / فصل سی و پنجم: بازرگانی داخلی □ ۲۶۷

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					مجوزهای بازرگانی نو سازی تهیه و از طریق معاونت توسعه بازرگانی و صنایع کشاورزی برای سازمان جهاد کشاورزی استان‌ها ابلاغ شده است. همچنین برای بازرگانی و نو سازی واحدهای صنایع تبدیلی با پیگیری‌های به عمل آمده مبلغ ۶۶۰ میلیارد تومان با توافقنامه سه جانبه صندوق توسعه ملی، سازمان برنامه و بودجه و وزارت جهاد کشاورزی در برنامه تولید و اشتغال بخش کشاورزی پیش‌بینی گردیده است که در حال انجام است. ضمن آن که عملکرد سال ۹۷ در زمینه بازرگانی و نو سازی به تعداد ۲۲۸ واحد بوده است.		
۲	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۱ / ب	انجام به موقع خرید تضمینی محصولات کشاورزی و در صورت وقفه در پرداخت خرید تضمینی، پرداخت مطابق تبصره بند الف) ماده (۱۰) این قانون به عنوان جبران خسارت ناشی از تأخیر در نظام بانکی. در طول اجرای قانون برنامه، بند (ب) ماده (۳۱)، قانون تضمین خرید محصولات اساسی کشاورزی مصوب ۱۳۶۸/۶/۲۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی را در بخش مغایرت موقوف‌الاجراء می‌نماید.	وزارت جهاد کشاورزی	در سال ۱۳۹۷ خرید تضمینی ۹۴۶۵۰۰۰ تن گندم، ۱۱۲۷۳۶ تن چای و ۲۵۸۳۴ تن سیب‌زمینی بهاره انجام شده است.	-	-
۳	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۱ / ذ	حمایت از توسعه ظرفیت صادراتی صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی مانند کارخانه‌ها خوراک دام، طیور و آبزیان و صنایع بسته‌بندی محصولات کشاورزی با توجه به مزیت‌های طبیعی، نسبی و رقابتی این صنایع	وزارت جهاد کشاورزی	در این خصوص برنامه‌ای به همین عنوان در نظر گرفته شده است. در نتیجه اجرای این برنامه در سال ۱۳۹۷ صادرات محصولات کشاورزی فراوری شده با اولویت خشکبار، زعفران، شیر و فرآورده‌های لبنی، اسانس و عرقیات و سایر محصولات نباتی، خوراک دام، طیور و آبزیان، میوه و فراوری میوه، سبزیجات تازه و فراوری شده، فراوری آبزیان به میزان ۶۷۷۷ میلیون دلار رسیده است که ۳۵ درصد بیش از اهداف	-	-

۲۶۸ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					پیش‌بینی شده بوده است. تکمیل کلیه پرونده‌های تسهیلات بانکی و پرداخت تسهیلات (به مبلغ ۶۰۰ میلیارد تومان) مربوط به طرح‌های صادراتی که از سال گذشته در بانک‌های عامل درخواست تسهیلات داشته‌اند. همچنین از اعتبارات ۱۳۹۷ در حدود ۷۵ درصد معادل ۱۵۰ میلیارد تومان تسهیلات بانکی به درخواست‌کنندگان طرح‌های صادراتی پرداخت گردیده است.		
۴	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۱ / / جدول شماره ۹	- اهداف کمی راهبرد توسعه صنایع کشاورزی و زنجیره‌های عرضه	وزارت جهاد کشاورزی	در سال ۱۳۹۷، افزایش ظرفیت جذب مواد خام به میزان ۴۴۹۷ هزار تن و بازسازی و نوسازی ۲۳۸ واحد صنایع تبدیلی و تکمیلی انجام شده است.	-	-
۵	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۲ / الف	به‌منظور کاهش التهايات بازار کالاهای اساسی کشاورزی و کاهش نوسان غیرعادی فصلی محصولات کشاورزی و به‌منظور کاهش بار مالی دولت برای تأمین نقدینگی در گردش و هزینه تبعی مورد استفاده در سیاست‌های تنظیم بازار و تأمین ذخایر محصولات راهبردی (استراتژیک)، شرکت بازرگانی دولتی ایران یا هریک از شرکت‌های دولتی مسئول تنظیم بازار هر محصول به تشخیص وزارت جهاد کشاورزی، حسب مورد، بر اساس برآوردهای ماهانه، فصلی و سالانه عرضه داخلی و تقاضای هر یک از محصولات، نسبت به اتخاذ موقعیت مناسب خرید یا فروش در قراردادهای سلف و ابزارهای مالی موضوع بند (۳۴) ماده (۱) قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۴/۹/۱ بر روی هر یک از دارایی‌های مشمول	وزارت جهاد کشاورزی	بهدف کاهش نوسانات قیمتی کالاهای اساسی کشاورزی به‌ویژه در فصول و روزهای ویژه سال و کاهش بار مالی دولت در تنظیم بازار و تأمین ذخایر راهبردی اقدامات ذیل صورت پذیرفته است: - استمرار اجرای سیاست قیمت تضمینی در خصوص دو کالای جو و ذرت دامی در سال ۹۷- پیگیری افزایش ذخایر راهبردی محصولات کشاورزی و افزایش آن به بیش از ده هزار تن- شناسایی ۴۱۴ اتحادیه و تعاونی‌های توانمند برابر مصوبه تصویب‌نامه شماره ۱۰۸۸۰/ت ۵۱۰۲۴ هـ مورخ ۱۳۹۶/۲/۳ تحت عنوان سند آسیب‌شناسی کلان‌شهرها در بخش محیط‌زیست و خدمات شهری - میدان‌ها میوه و محصولات کشاورزی و معرفی به شهرداری‌ها- تدوین فرآیند صدور مجوز برای راه‌اندازی بار اندازه‌های عرضه مستقیم کالاهای کشاورزی به‌ویژه کالاهای اساسی و تعیین قیمت‌های مصوب به گسترش عرضه مستقیم کالا در	-	-

بخش دهم: انرژی، صنعت و ... / فصل سی و پنجم: بازرگانی داخلی □ ۲۶۹

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			صدر این بند در چارچوب مقررات بازار سرمایه اقدام می‌نماید.		میدان‌ها میوه و تره‌بار - شرکت فعال و مشارکت در راه‌اندازی و برگزاری میز تخصصی قراردادهای کشاورزی جهت آشنایی فعالان بخش کشاورزی با روند معاملات و عرضه و تقاضای این محصولات در بورس کالای ایران و همچنین طرح مسائل و ارائه راه کارها جهت تسریع در فرایند بورس - پیگیری، تسهیل و روان‌سازی عرضه محصولات کشاورزی در بورس کالا - راه‌اندازی بازار آتی زعفران و بررسی و راه‌اندازی صندوق کالایی زعفران - امکان‌سنجی خرید توافقی در بستر بورس کالا و استفاده از ابزارهای نوین شامل گواهی سپرده کالایی، صندوق سرمایه‌گذاری کالا، استفاده از ابزار بورسی سلف استاندارد موازی برای معاملات سلف و... به طوری که ارزش معاملات محصولات کشاورزی در سال گذشته معادل یکمیلیون و ۹۲۸ هزار تن با ارزش حدود ۲۶ میلیارد و ۵۰۰ میلیون ریال در بازار مجازی بوده است - حضور مستمر در کمیته راهبردی ملی در سطح مدیریت دفتر و حضور مدیران توسعه بازرگانی در کمیته‌های راهبردی استان‌ها و نظارت، رصد و پایش فرایندها، بنا بر اطلاعات کسب‌شده و بازدیدهای میدانی خرید سال ۹۷ به لحاظ کیفیت و همچنین درصد حمل در مقایسه با سال گذشته از مطلوبیت بیشتری برخوردار بوده است.		
۶	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۳ / الف	ایجاد زمینه گسترش و تکمیل زنجیره‌های ارزش، صنایع تبدیلی، تکمیلی و نگهداری محصولات اساسی کشاورزی در قطب‌های تولیدی، سردخانه و انبارهای فنی چندمنظوره	وزارت جهاد کشاورزی	- پیگیری تشکیل زنجیره‌های عرضه با تأکید بر صادرات محصولات عمده صادراتی - توسعه صنایع تبدیلی، تکمیلی و نگهداری محصولات کشاورزی به عنوان بخشی از زنجیره عرضه این محصولات و افزایش	-	-

۲۷۰ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					ظرفیت های فراوری، نگهداری محصولات و فراورده های کشاورزی به طوری که در سال ۱۳۹۷ ظرفیت افزایش جذب ماده خام (ایجاد و توسعه ای) ۴۹۹۷ هزار تن، ظرفیت نگهداری شامل سردخانه به میزان ۳۶۷ هزار تن، انبارهای فنی به ظرفیت ۵۴ هزار تن و سیلو به ظرفیت ۶۷۵ هزار تن افزایش یافته است. در برنامه های اجرایی و در راستای گسترش و تکمیل زنجیره ها تلاش شده است تا در کنار باغات و یا مشارکت باغداران و کشاورزان، سردخانه ها ایجاد گردند. در حال حاضر ۲۹۶ طرح نیمه تمام سردخانه با پیشرفت فیزیکی بالای ۶۰ درصد در کشور وجود دارد که اتمام آن ها در اولویت برنامه های صنایع تبدیلی قرار دارد و در صورت تکمیل این واحدها مجموع ظرفیت سردخانه های کشور به ۵.۵ میلیون تن خواهد رسید. ایجاد، توسعه و تجهیز ۳۹ واحد فنی و تولیدی - احداث ۱۶ واحد بوجاری - تأمین و توزیع ۴۶۹ دستگاه ماشین آلات کشاورزی - تأمین و توزیع ۱۱۱۵ دستگاه ادوات و دنباله بندهای کشاورزی - تجهیز - استانداردسازی ۷۴ پروژه مرکز خرید - احداث ۲۵۲۰۰ تن انبار ساده - احداث ۷۲۰۰۰ تن انبار مکانیزه - ایجاد ۵۳۰۵ مترمربع مرکز عرضه مستقیم کالا - تعمیر و بازسازی ۱۴۴۹۶ مترمربع انبار و ساختمان از محل اعتبارات استانی		
۷	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۳ / پ / تبصره	دولت مکلف است مابه التفاوت قیمت تولید داخل با قیمت کالای کشاورزی در بازارهای هدف را سالانه به عنوان مشوق های صادراتی محاسبه و از منابع هدفمندی یارانه ها پرداخت نماید. وزارت جهاد	وزارت جهاد کشاورزی	این نامه اجرایی تبصره این بند در خصوص اعطای یارانه های صادراتی؛ در حال حاضر به کمیسیون اقتصاد هیئت دولت ارجاع گردیده است. مبلغ ۱۵۰ میلیارد ریال یارانه صادراتی به صادرات سیب درختی در سال ۹۷	-	-

بخش دهم: انرژی، صنعت و ... / فصل سی و پنجم: بازرگانی داخلی □ ۲۷۱

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			کشاورزی مقررات تعیین کالاهای مشمول این بند و پرداخت مابه‌التفاوت را تهیه نموده و به تصویب هیئت‌وزیران می‌رساند.		از محل منابع هدفمندی یارانه‌ها اختصاص یافته که به باغداران و صادرکنندگان؛ پرداخت شده است.		
۸	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۳ / پ	ایجاد خوشه‌های صادراتی، نشان‌های تجاری و اختصاص مشوق‌های صادراتی به صادرات محصولات کشاورزی	وزارت جهاد کشاورزی	این‌نامه اجرائی تبصره این بند در خصوص اعطای یارانه‌های صادراتی؛ در حال حاضر به کمیسیون اقتصاد هیئت دولت ارجاع گردیده است. مبلغ ۱۵۰ میلیارد ریال یارانه صادراتی به صادرات سیب‌درختی در سال ۹۷ از محل منابع هدفمندی یارانه‌ها اختصاص یافته که به باغداران و صادرکنندگان؛ پرداخت شده است.	-	-

مأخذ: وزارت جهاد کشاورزی، سازمان برنامه‌بودجه کشور

۲- گزارش عملکرد اهداف کمی

عملکرد اهداف کمی بخش بازرگانی داخلی وزارت جهاد کشاورزی در سال ۹۷ به شرح زیر می‌باشد. افزایش ظرفیت جذب ماده خام صنایع کشاورزی به میزان ۴۴۹۷ هزار تن انجام شده است که نسبت به عملکرد سال ۹۶ (۴۴۲۴ هزار تن) افزایش ۱۶ درصدی را نشان می‌دهد. تعداد واحدهای بازسازی و نوسازی شده صنایع کشاورزی در سال ۹۷ برابر با ۲۳۸ واحد می‌باشد که ۴۲.۸ درصد نسبت به سال ۹۶ (۴۱۶ واحد) کاهش نشان می‌دهد. ضمن آنکه میزان کاهش ضایعات (از طریق افزایش ظرفیت نگهداری و انبارداری و بازسازی واحدهای فرسوده صنایع کشاورزی) برابر با ۵۰۰ هزار تن است که نسبت به عملکرد سال ۹۶ (۲۶۸ هزار تن) رشدی معادل ۸۶.۶ درصد رشد را نشان می‌دهد.

در شاخص ساماندهی و گسترش بخش خرده‌فروشی غیرفروشگاهی شاهد عملکرد ۹۳۶ مورد وب‌سایت بوده‌ایم که نسبت به هدف ۵۸.۵ درصد تحقق نشان می‌دهد و علت عدم تحقق آن موازی کاری و عدم هماهنگی بین دستگاهی در حوزه کسب‌وکارهای مجازی و عدم ارجاع وب‌سایت‌های دارای نماد اعتماد الکترونیکی به اتحادیه کشوری کسب‌وکارهای مجازی جهت

۲۷۲ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

صدور پروانه کسب مربوطه می‌باشد. در شاخص سهم فروشگاه‌های بزرگ و زنجیره‌ای از شبکه توزیع ۱۱ درصد سهم از کل واحدهای صنفی در سال ۹۷ بوده که با توجه به هدف پیش‌بینی شده به میزان ۷۹ درصد تحقق را نشان می‌دهد. با توجه به آمارهای موجود سهم واحدهای دارای صندوق مکانیزه فروش از کل واحدهای صنفی ۴۱ درصد تحقق نسبت به ۴۸ درصد هدف پیش‌بینی شده می‌باشد. در نهایت اینکه، آمار ساماندهی شرکت‌های پخش و توزیعی با ۳۹۵ شعبه عملکرد نسبت به ۳۶۰ شعبه افزایش ۱۱۰ درصدی و تحقق بیش از هدف را نشان می‌دهد.

جدول ۲- عملکرد اهداف کمی

ردیف	عنوان هدف کمی	واحد اندازه‌گیری	عملکرد		سال ۱۳۹۷			میانگین رشد دوره (درصد)	عوامل عدم تحقق	توضیحات
			سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۶	هدف	عملکرد	درصد تحقق			
۱	ساماندهی شرکت‌های پخش و توزیعی	شعبه	۲۵۰	-	۳۶۰	۳۹۵	۱۰۹.۷۲	۲۵.۷	-	-
۲	سهم تجارت الکترونیکی از تولید ناخالص داخلی	درصد	۵.۱	۱۱.۳	۵.۲	۸.۶	۱۶۵.۲۸	-	-	-
۳	سهم فروشگاه‌های بزرگ و زنجیره‌ای از شبکه توزیع	درصد	۸	۷.۲	۱۴	۱۱	۷۸.۵۷	-	مشکلات در اخذ تسهیلات از بانک‌ها و یا صندوق توسعه ملی	-
۴	تعداد کالا یا خدمات عرضه‌شده برای معامله در سامانه ستاد	تعداد	۵۰,۰۰۰	۳۵,۰۰۰	۹۰,۰۰۰	۱۲۲,۳۶۵	۱۳۵.۹۶	۵۶.۴۴	-	-
۵	پوشش یکپارچه رهگیری و ردیابی الکترونیکی کالا و خدمات	درصد	۲۶	۴۲	۶۲	۶۲	۱۰۰	-	-	-
۶	میزان کاهش ضایعات (از طریق افزایش ظرفیت نگهداری و انبارداری و بازسازی واحدهای فرسوده صنایع کشاورزی)	هزار تن	۱۹۷	۲۶۸	۳۹۲	۵۰۰	۱۲۷.۵۵	۵۹.۳۱	-	-
۷	تعداد واحدهای بازسازی و توسعه شده صنایع کشاورزی	تعداد	۱۵۴	۴۱۶	۱۹۴	۲۲۸	۱۲۳.۶۸	۲۴.۲۲	-	-

بخش دهم: انرژی، صنعت و ... / فصل سی و پنجم: بازرگانی داخلی □ ۲۷۳

ردیف	عنوان هدف کمی	واحد اندازه گیری	عملکرد		سال ۱۳۹۷			توضیحات
			سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۶	هدف	عملکرد	درصد تحقق	
۸	سهم واحدهای دارای صندوق مکانیزه فروش از کل واحدهای صنعتی	درصد	۳۲	-	۴۸	۴۱	۸۵.۴۲	-
۹	ساماندهی و گسترش بخش خردهفروشی غیر فروشگاههای	وبسایت	۱۶۰۰	-	۱۶۰۰	۹۲۶	۵۸.۵	موازی کاری، عدم هماهنگی بین دستگاهی و تعلق در ارجاع وبسایت‌های دارای نماد اعتماد الکترونیکی به اتحادیه کشوری کسب و کار
۱۰	توسعه کسب و کارهای اینترنتی	تعداد	۲۰,۰۰۰	۳۷,۸۸۸	۴۰,۰۰۰	۴۸,۰۰۰	۱۲۰	۵۴.۹۲
۱۱	افزایش ظرفیت جذب ماده خام صنایع کشاورزی	هزار تن	۱,۹۷۲	۴,۴۰۰	۲,۳۹۶	۴,۴۹۷	۱۸۷.۶۹	۵۱.۰۱

مأخذ: وزارت جهاد کشاورزی و وزارت صنعت، معدن و تجارت

۳- بررسی عملکرد منابع مالی

اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای ملی فصول صنعت و معدن و بازرگانی نسبت به اعتبارات فصول کشاورزی و منابع طبیعی و منابع آب کمتر می‌باشد اما اهمیت بسیار زیادی در نیل به اهداف بازرگانی بخش کشاورزی دارد. در این خصوص در اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای در فصل صنعت و معدن برنامه ایجاد و توسعه صنایع، معادن و زیرساخت‌های صنعتی و معدنی و در فصل بازرگانی برنامه تنظیم بازار داخلی قرار دارد که نقش مهمی در صنایع تبدیلی و تکمیلی مانند ایجاد سردخانه‌ها، انبارها، سیلو و ... دارند.

اعتبارات هزینه‌ای ملی این بخش بسیار مهم می‌باشد و در خصوص مواردی مانند یارانه نهاده‌ها و عوامل تولید، یارانه کالاهای اساسی و تنظیم بازار و ... می‌باشد که علاوه بر نقش اساسی آن‌ها در خصوص مسائل بازرگانی دارند موضوع یارانه نهاده‌ها و عوامل تولید اهمیت بسزایی در تأمین نهاده‌های بخش کشاورزی و توسعه کشاورزی دارد.

خاطر نشان می‌شود اعتبارات پیش‌بینی‌شده در قوانین بودجه سنواتی کمتر از اعتبارات موردنیاز برای اجرای برنامه‌های بخش بازرگانی وزارت جهاد کشاورزی می‌باشد و میزان اعتبارات

۲۷۴ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

پیش‌بینی شده نیز به‌طور کامل تخصیص داده نشده است. این موضوع یکی از مهم‌ترین دلایل عدم دستیابی به اهداف بخش بوده است.

جدول ۳- اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای

ردیف	شماره طبقه‌بندی	عنوان برنامه	اعتبار مصوب سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			تخصیص سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			درصد تحقق	
			هزینه‌ای	تملك دارایی سرمایه‌ای	جمع کل	هزینه‌ای	تملك دارایی سرمایه‌ای	جمع کل	تملك	کل
۱	۱۳۰۴۰۱۱۰۰۰	برنامه ایجاد و توسعه صنایع، معادن و زیرساخت‌های صنعتی معدنی	۷۰,۰۰۰	۱,۸۳۶,۹۰۷	۲,۰۰۶,۹۰۷	-	۸۷۸,۳۰۰	۴۳,۸	۴۳,۸	
۲	۱۳۰۵۰۱۰۰۰۰	برنامه مدیریت خرید محصولات اساسی کشاورزی	۶۶۱,۵۶۸	-	۶۶۱,۵۶۸	۶۷۱,۶۰۲	۶۷۱,۶۰۲	۱۰۱,۵	۱۰۱,۵	
۳	۱۳۰۵۰۱۲۰۰۰	ساماندهی و بهبود تولید و فرآوری برگ سبز چای	۵۳,۹۱۸	-	۵۳,۹۱۸	۴۶,۸۰۰	۴۶,۸۰۰	۸۶,۸	۸۶,۸	
۴	۱۳۰۵۰۱۷۰۰۰	برنامه بازاریابی چای داخلی	۲۶,۹۵۹	-	۲۶,۹۵۹	۲۳,۳۰۰	۲۳,۳۰۰	۸۶,۸	۸۶,۸	
۵	۱۳۰۵۰۲۴۰۰۰	برنامه تنظیم بازار داخلی	-	۳۱۷,۰۰۰	۳۱۷,۰۰۰	۲۹۶,۸۰۰	۲۹۶,۸۰۰	۹۳,۶	۹۳,۶	
۶	۱۸۰۳۰۲۸۰۰۰	برنامه نظارت، ارزیابی و اعتبارسنجی	۷۸,۰۰۰	-	۷۸,۰۰۰	۶۱,۳۲۲	۶۱,۳۲۲	۷۸,۶	۷۸,۶	
-	-	جمع	۸۹۰,۴۴۵	۲,۲۵۳,۸۰۷	۲,۱۴۴,۳۵۲	۸۰۳,۰۷۴	۱,۱۷۵,۱۰۰	-	-	

جدول ۴- اعتبارات بخش از محل اختصاصی، متفرقه و خارج از بودجه عمومی

ردیف	محل تأمین اعتبار	شماره برنامه / ردیف	عنوان برنامه / ردیف	دستگاه اجرایی	اعتبار سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			تخصیص سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)		
					هزینه‌ای	تملك دارایی سرمایه‌ای	جمع	هزینه‌ای	تملك دارایی سرمایه‌ای	جمع
۱	سایر	-	توزیع سب حمایتی غذایی	وزارت جهاد کشاورزی	۲,۸۷۳,۰۰۰	-	۲,۸۷۳,۰۰۰	۲,۸۷۳,۰۰۰	-	۲,۸۷۳,۰۰۰
۲	سایر	-	حمایت از باغداران سب و پرتقال	وزارت جهاد کشاورزی	۱۵۰,۰۰۰	-	۱۵۰,۰۰۰	۱۵۰,۰۰۰	-	۱۵۰,۰۰۰
۳	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	۱۰۱۰۰۰۰۱۴	تسویه بدهی‌های دولت به اشخاص حقیقی و حقوقی خصوصی و تعاونی و نهادهای عمومی غیردولتی از طریق تهاوت بدهی اشخاص یادشده به بانکها (جمعی - خرجی)	وزارت جهاد کشاورزی	۱۰,۱۱۳,۵۶۲	-	۱۰,۱۱۳,۵۶۲	۱۰,۱۱۳,۵۶۲	-	۱۰,۱۱۳,۵۶۲
۴	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	۵۲۰۰۰۰۱	پرداخت یارانه نهادهای و عوامل تولید کشاورزی	وزارت جهاد کشاورزی	۵,۴۰۰,۰۰۰	-	۵,۴۰۰,۰۰۰	۳,۰۰۰,۰۰۰	-	۳,۰۰۰,۰۰۰

بخش دهم: انرژی، صنعت و ... / فصل سی و پنجم: بازرگانی داخلی □ ۲۷۵

ردیف	محل تأمین اعتبار	شماره برنامه / ردیف	عنوان برنامه / ردیف	دستگاه اجرایی	اعتبار سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			تخصیص سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)		
					هزینه‌ای	تملک دارایی سرمایه‌ای	جمع	هزینه‌ای	تملک دارایی سرمایه‌ای	جمع
۵	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	۵۲۰۰۰۰ ۱۰	پارانه خرید تضمینی گندم	وزارت جهاد کشاورزی	۱۷,۰۰۰,۰۰۰	-	۱۷,۰۰۰,۰۰۰	۱۶,۸۸۰,۰۰۰	-	۱۶,۸۸۰,۰۰۰
۶	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	۵۲۰۰۰۰ ۱۲	ساماندهی تولید و خرید تضمینی جای کشور	وزارت جهاد کشاورزی	۱,۳۴۵,۰۰۰	-	۱,۳۴۵,۰۰۰	۱,۳۴۵,۰۰۰	-	۱,۳۴۵,۰۰۰
۷	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	۵۲۰۰۰۰ ۲	پارانه کالاهای اساسی و هزینه‌های کنترل و تنظیم بازار کلبه کالاها و محصولات کشاورزی و دام و شیلات و سایر کالاهای و هزینه‌های بازرسی کالا و خدمات و پارانه اصل و سود و جریمه تسهیلات و ماهه‌التفاوت سود و کارمزد و سایر پارانه‌ها از جمله صادراتی و سایر بدهی‌ها و تعهدات دستگاه‌های اجرایی و تأمین کالاهای و خدمات ضروری (بابت جبران زیان تنظیم بازار گوشت قرمز)	وزارت جهاد کشاورزی	۲۰۰,۰۰۰	-	۲۰۰,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰	-	۲۰۰,۰۰۰
۸	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	۵۲۰۰۰۰ ۲	پارانه کالاهای اساسی و هزینه‌های کنترل و تنظیم بازار کلبه کالاها و محصولات کشاورزی و دام و شیلات و سایر کالاهای و هزینه‌های بازرسی کالا و خدمات و پارانه اصل و سود و جریمه تسهیلات و ماهه‌التفاوت سود و کارمزد و سایر پارانه‌ها از جمله صادراتی و سایر بدهی‌ها و تعهدات دستگاه‌های اجرایی و تأمین کالاهای و خدمات ضروری (بابت جبران زیان تنظیم بازار تخم‌مرغ)	وزارت جهاد کشاورزی	۱۰۰,۰۰۰	-	۱۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	-	۱۰۰,۰۰۰
۹	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	۵۳۰۰۰۰ ۱۰	اعتبار مربوط به اخذ ماهه‌التفاوت از کالاهای وارداتی موضوع بند (۱) ماده (۱۳) قانون الحاق مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت	وزارت جهاد کشاورزی	۶۰۰,۰۰۰	-	۶۰۰,۰۰۰	-	-	-
۱۰	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	۵۳۰۰۰۰ ۵۰	اعتبارات موضوع بند (ه) تبصره (۵) - بابت خرید تضمینی گندم	وزارت جهاد کشاورزی	۲۰,۰۰۰,۰۰۰	-	۲۰,۰۰۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰,۰۰۰	-	۲۰,۰۰۰,۰۰۰
	جمع				۵۷,۶۸۱,۵۶۲	-	۵۷,۶۸۱,۵۶۲	۵۴,۶۶۱,۵۶۲	-	۵۴,۶۶۱,۵۶۲

۴- ارزیابی و پیشنهادها

۴-۱- تحلیل و بیان نقاط قوت و دلایل موفقیت

- استفاده از منابع یارانه عوامل تولید در زمان مقتضی
- تعامل با بانک‌های عامل در جهت استفاده از تسهیلات بانکی
- اولویت‌بندی طرح‌ها و پروژه‌های بخش برای استفاده از منابع بودجه عمومی
- تأثیرپذیری پایین بخش کشاورزی از نوسانات اقتصادی و تحریم‌ها در مقایسه با سایر بخش‌ها
- وجود ظرفیت‌های بالای بخش خصوصی
- گستردگی جامعه بهره‌برداران بخش کشاورزی و منابع طبیعی و استفاده از ظرفیت‌های بالقوه و بالفعل آنان

به منظور نیل در اهداف برنامه ششم در قسمت بازرگانی تلاش‌ها و کوشش‌هایی به عمل آمد. در این راستا برنامه‌ها و اقداماتی انجام شد که نقش مهمی در موفقیت تلاش‌ها داشته‌اند. با توجه به منابع و بودجه محدود، طرح‌ها و پروژه‌های بخش برای استفاده از منابع بودجه عمومی اولویت‌بندی شد و سعی گردید تا طرح‌های مهم‌تر در اولویت اختصاص اعتبار قرار گیرد. همچنین با توجه به بهره‌مندی بخش از منابع یارانه عوامل تولید در زمان مقتضی، تلاش گردید تا این یارانه‌ها در طرح‌ها و پروژه‌های مهمی و کلیدی صرف گردد و این موضوع یکی از نقاط قوت و موفقیت بوده است.

در عین حال، با توجه به محدودیت منابع مالی و لزوم خرید محصولات اساسی توسط دولت، استفاده از منابع بانک‌ها جهت خرید محصولات اساسی به‌ویژه گندم، بسیار راهگشا و کارساز بوده است. همچنین سعی شده است تا با بانک‌های عامل تعامل به عمل آید تا بهره‌برداران بخش بتوانند از منابع در اختیار آن‌ها استفاده نموده و تسهیلات دریافت نمایند.

گستردگی جامعه بهره‌برداران بخش کشاورزی و منابع طبیعی و استفاده از ظرفیت‌های بالقوه و بالفعل آنان یکی از موارد و نقاط قوت بخش می‌باشد و با استفاده از این مزیت می‌توان نیل به اهداف بخش را تسهیل نمود. در مجموع، از آنجایی که تأثیرپذیری بخش کشاورزی از نوسانات اقتصادی و تحریم‌ها در مقایسه با سایر بخش‌ها پایین‌تر است این بخش در شرایط تحریم کمتر از سایر بخش‌ها صدمه می‌بیند و بهتر می‌تواند مسیر رشد و توسعه خود را ادامه دهد.

۴-۲- تحلیل و بیان نقاط ضعف و دلایل عدم موفقیت

- ریسک بالای فعالیت‌های تولیدی بخش کشاورزی
- فقدان حلقه‌های زنجیره به هم پیوسته و ابهام در آینده استراتژی‌های توسعه بنگاه‌ها با کنترل قیمت‌های بدون برنامه
- فقدان سیستم ارتباطی بین نهادهای متولی اجرای مصوبات و عدم دسترسی به یک منبع اطلاعاتی واحد و دقیق
- افزایش هزینه‌ها به علت تورم و بالا رفتن قیمت ارز
- سیاست‌های تثبیت و تعیین قیمت، قدرت مانور قیمت‌های داخلی را در برابر قیمت‌های جهانی که تحت شرایط عرضه و تقاضای جهانی تغییر می‌یابند را گرفته و بخش تولید و بازرگانی را با چالش تصمیم‌گیری و حرکت مواجه می‌سازد.
- پایین بودن سطح استفاده از فناوری‌های نوین به دلیل بالا بودن هزینه‌های آن
- فقدان سیستم پیش از مبدأ تا انتهای زنجیره ارزش کالا
- پایین بودن میزان بهره‌وری عوامل تولید به دلیل پایین بودن سرمایه‌گذاری برای نیل به اهداف برنامه ششم به اعتباراتی نیاز می‌باشد که به علت محدودیت تأمین منابع مالی، اغلب در بودجه‌های سنواتی میزان کمتری از آن پیش‌بینی می‌شود. همچنین تمام این اعتبارات پیش‌بینی شده نیز به طور کامل تخصیص نمی‌یابند و تخصیص بخشی از اعتبارات دیرهنگام انجام می‌شود. مجموعه این عوامل نقش به سزایی در عدم موفقیت نیل به اهداف برنامه دارند. همچنین با افزایش هزینه‌ها به علت تورم و بالا رفتن قیمت ارز، اجرای بسیاری از طرح‌های بخش با افزایش قیمت مواجه می‌شوند و با توجه به عدم افزایش اعتبارات به میزان تورم، اجرای آن‌ها با مشکل روبرو می‌گردد.
- شایان ذکر است که هرچند وابستگی بخش کشاورزی به خارج کمتر از سایر بخش‌ها می‌باشد اما وابستگی تولید برخی از محصولات این بخش به نهاده‌های وارداتی نظیر نهاده‌های دامی مخصوصاً در شرایط تحریم‌ها، کار تولید را مشکل‌تر می‌سازد. همچنین پایین بودن میزان بهره‌وری عوامل تولید به دلیل پایین بودن سرمایه‌گذاری و پایین بودن سطح استفاده از فناوری‌های نوین به دلیل بالا بودن هزینه‌های آن سبب شده است تا رشد و توسعه این بخش با مشکلات عدیده‌ای همراه باشد.

۴-۳- جمع‌بندی و ارزیابی

با عنایت به اینکه بخش اعظم عملیات اجرایی بخش کشاورزی در استان‌های کشور اجرا می‌گردد لذا کم‌توجهی در تأمین منابع اعتباری لازم این بخش در برخی از استان‌ها باعث کند شدن روند عملیات اجرایی و عدم تحقق اهداف کمی برنامه ششم خواهد شد. لذا ضروری است به‌منظور جلوگیری از فرازوفروود اعتبارات بخش کشاورزی در طی سال‌های مختلف در استان‌ها، تدابیر لازم اتخاذ تا هماهنگی بین اعتبارات ملی و استانی بخش برقرار گردد که این امر در جهت تحقق اهداف کمی برنامه بسیار مؤثر خواهد بود. درعین‌حال، مقررات وضع‌شده باید از ابعاد مختلف توسعه نظیر تأثیر آن بر رابطه بین مردم و قانون‌گذار، تأثیر آن بر روی تولید ملی، آثار مقررات وضع‌شده بر روی نابرابری‌های نابهنجار و درنهایت اثر آن بر روی ابعاد مختلف اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و محیط‌زیست؛ بررسی شود که قطعاً باید قبل از اجرای تصمیم باشد.

۴-۴- پیشنهادها

- اصلاح شبکه‌های توزیع کالا از طریق بهبود زیرساخت‌های حمل‌ونقل و توزیع
- افزایش نقش سامانه‌های اطلاع‌رسانی آنلاین در پایش بازار
- توانمندسازی و تقویت ذخیره‌سازی با رویکرد کاهش ضایعات و حفظ کیفیت
- هماهنگی بین سیاست‌های پولی، مالی و ارزی و مقررات قیمت‌گذاری
- تسهیل شرایط ترخیص مواد اولیه موردنیاز تولید
- اصلاح الگوی تعرفه گذاری با اولویت متوازن‌سازی تعرفه‌ها در طول زنجیره ارزش
- امکان استفاده بیشتر از منابع صندوق توسعه ملی به‌عنوان راهکاری مناسب در جهت افزایش منابع اعتباری موردنیاز صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی
- ارائه برنامه‌های اصلاح الگوی مصرف در بخش نهاده‌ها و همچنین محصولات نهایی
- برطرف نمودن چالش‌ها و نواقص زنجیره توزیع به‌منظور کاهش هزینه تمام‌شده
- ریشه‌یابی نوسان و رشد قیمت‌ها در برنامه‌های تنظیم بازار
- کاهش بار هزینه‌های دولت در خصوص خریدهای تضمینی و همچنین کاهش هزینه تحمیلی
- به صنایع تبدیلی از ناحیه اجرای سیاست مذکور

در نهایت اینکه ایفای کامل نقش بخش‌های مختلف اقتصاد از جمله بخش کشاورزی در توسعه کشور، زمانی انجام می‌گیرد که اقتصاد کشور و فضای کسب‌وکار بتواند جایگاه مناسبی در اقتصاد جهانی و مدیریت بازار داشته باشد. از این‌رو بهره‌برداری حداکثری از فرصت‌های به وجود آمده و زیرساخت‌های تأمین‌شده، از طریق ایجاد شرایط مساعد و فراهم‌سازی امکان تعامل در عرصه بین‌المللی، تغییر رویکردها و بهره‌گیری از ابزارهای نوین مدیریت در شرایط تحریمی موجب خواهد شد تا با اعمال سیاست‌های اقتصادی مناسب و با رویکرد درون‌زایی و برون‌گرایی (در راستای تحقق سیاست‌های اقتصادمقاومتی)، شرایط اقتصادی با رقابت‌پذیر، مطلوب و مناسب در صحنه بین‌الملل به وجود آید.

فصل سی و ششم

تسهیل تجارت فرامرزی

مقدمه

گمرک جمهوری اسلامی ایران در راستای تحقق سند چشم‌انداز ۲۰ ساله کشور و ضرورت تدوین برنامه‌های جامع و آینده‌نگر با عنایت به روند رو به شتاب جهانی شدن و تحولات اخیر در سطح ملی و بین‌المللی در زمینه مناسبات تجاری و لزوم حرکت به سمت گمرک الکترونیک، تلاش می‌نماید با بهره‌گیری از تجربه و تخصص کارکنان خود، همسو با رویکرد برنامه‌های توسعه‌ای، رشد اقتصادی و سند چشم‌انداز بیست ساله کشور، ضمن ارائه تسهیلات لازم به خدمت‌گیرندگان، موجبات رضایت‌مندی آن‌ها را نیز فراهم نماید.

این سازمان، به‌منظور افزایش سرعت و دقت در امر نظارت بر ورود و خروج کالا و انجام فرآیند تشریفات ترخیص، نسبت به مکانیزاسیون کلیه رویه‌ها و فرآیندهای مربوطه در قالب سامانه جامع امورگمرکی و پنجره واحد تجارت فرامرزی با استفاده از فناوری‌های نوین اقدام نموده و با عنایت به قابلیت‌های سامانه جامع گمرکی، امکان ایجاد بزرگترین بانک اطلاعات تجارت خارجی کشور نیز فراهم گردیده است.

همچنین با برجسته شدن بحث امنیت در دهه اخیر در حوزه تجارت و لزوم ایجاد تعادل بین روان‌سازی تجاری و سرعت بخشی در زنجیره تأمین کالا، گمرک ج.ا.ا با توجه به الزامات حفاظت، امنیت و سلامت مبادلات تجاری، بهره‌گیری از استانداردهای یازده‌گانه در خصوص تعامل گمرکات با یکدیگر و استانداردهای شش‌گانه در حوزه تعامل گمرک با بخش تجاری از جانب سازمان جهانی گمرک را از طریق تعامل با کلیه ذی‌نفعان و سازمان‌های همجوار در خصوص اخذ الکترونیک کلیه اطلاعات مربوط به حوزه تجارت فرامرزی، در دستور کار خود قرار داده و به‌منظور تسهیل تجارت و پیشگیری و مقابله مؤثر با پدیده شوم قاچاق کالا، ضمن استقرار سامانه جامع گمرکی و پنجره واحد تجارت فرامرزی، بهره‌گیری از تجهیزات پیشرفته کنترلی را نیز مد نظر قرار داده است.

۱- گزارش عملکرد احکام قانون برنامه

گمرک جمهوری اسلامی ایران هم راستا با سیاست‌ها و استراتژی‌های تبیین شده در اسناد بالادستی، با الکترونیکی کردن رویه‌ها و فرآیندهای گمرکی و راهبری پروژه‌هایی که منجر به تسهیل تجارت و کاهش ایستگاه‌های کاری گردیده‌اند، جهت‌گیری متناسبی را به منظور تحقق اهداف ملی، از طریق هدایت تجارت خارجی کشور به سمت مبادی رسمی با استفاده از ابزارهای پیشرفته کنترلی و همچنین رعایت الزامات بین‌المللی، ایجاد نموده است.

بر همین اساس حفاظت از امنیت و سلامت جامعه، اعمال حاکمیت دولت، همسویی با سیاست‌های اقتصاد مقاومتی در جهت بهبود وضعیت اقتصادی کشور، تعامل مؤثر با سازمان‌های بین‌المللی و داخلی به منظور روان‌سازی تجارت و به صورت خاص اقدامات هدفمند در حمایت از تولیدات ملی از جمله اهداف تبیین شده طی سال‌های متوالی، به ویژه در سال ۱۳۹۷ بوده است. از این رو می‌توان بیان داشت که رعایت تکالیف قانونی مندرج در قانون برنامه ششم توسعه و همچنین احکام دائمی برنامه‌های توسعه، همواره به صورت اقداماتی مستمر و وظیفه‌ای، در دستور کار این سازمان قرار داشته و فراتر از آن نیز اقدام‌های توسعه‌ای هدفمندی به صورت میان مدت، راهبری و اجراء شده است که از جمله دستاوردهای این اقدامات در ابعاد بین‌المللی می‌توان به کسب نتایج ملموسی مبنی بر بهبود جایگاه جمهوری اسلامی ایران در برخی شاخص‌ها، در گزارشات بانک جهانی اشاره کرد که در بخش عملکردی ارایه خواهد شد.

جدول ۱- گزارش عملکرد احکام برنامه ششم و احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
۱	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۲۲	حقوق ورودی مواد اولیه و کالاهای واسطه‌ای که به منظور تولید صادراتی به ویژه توسط شرکت‌های دانش بنیان وارد کشور می‌شود، ظرف مدت پانزده روز پس از صادرات به آن‌ها مسترد می‌شود.	گمرک جمهوری اسلامی ایران	با عنایت به تکلیف مقرر در ماده (۲۲) احکام دائمی و همچنین بند (ب) تبصره (۷) ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور، گمرک جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۹۶ پروژه‌ای را در فازهای «بازمهندسی فرآیند استرداد حقوق ورودی» و «طراحی زیرسامانه استرداد» در	-	-

بخش دهم: انرژی، صنعت و... / فصل سی و ششم: تسهیل تجارت فرامرزی □ ۲۸۳

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					<p>دستور کار قرار داده است که از حیث اقدامات مختلف درون سازمانی و سایر سازمان‌های مرتبط، فرآیند مربوط به استرداد حقوق ورودی بررسی و مهندسی مجدد آن انجام گردید که در سال ۱۳۹۷ با بهره‌گیری از زیرسامانه‌های مختلف سامانه جامع، بخش‌های قابل توجهی از این فرآیند به صورت مکانیزه انجام و تفویض اختیار به گمرکات اجرایی انجام گردید. همچنین در سال ۱۳۹۷، طراحی زیرسامانه استرداد صورت پذیرفته و اجرای آزمایشی بخش‌هایی از آن (قسمت بانکی) در گمرک غرب تهران در حال انجام می‌باشد. در نتیجه اقدامات صورت پذیرفته تعداد ۷۰ حکم طی سال ۱۳۹۷ به ارزش ۴۵۵۰۰۰ میلیون ریال صادر و پرداخت گردیده است.</p>		
۲	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۱ / ح	<p>أخذ عوارض از انواع چربی‌های وارداتی دارای اسیدهای چرب اشباع و غیر اشباعی (ترانس) بیش از حد مجاز و نوشابه‌های گازدار مصرفی و صرف منابع حاصل از آن‌ها در جهت افزایش سرانه شیر. میزان مصرف و نحوه هزینه در بودجه سالانه با رعایت ماده (۴۸) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۴ مشخص خواهد شد.</p>	گمرک جمهوری اسلامی ایران	<p>مطابق تکلیف تعیین شده مبنی بر اخذ عوارض از کالاهای مذکور، گمرک جمهوری اسلامی ایران هر ساله طی بخشنامه‌ای موضوع را به کلیه گمرکات کشور ابلاغ و مبالغ اخذ شده طی ردیف‌های ۱۶۰۱۲۳ و ۱۶۰۱۵۸ وصول و واریز می‌گردد.</p>	-	-
۳	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۱۰۸ / ب	<p>ب- به منظور کنترل و مبارزه مؤثر با قاچاق کالا به نیروی انتظامی و گمرک اجازه داده می‌شود نسبت به نصب، راه‌اندازی و بهره‌رسانی سامانه‌های کنترل خودرویی بارگنجی (کانتینری) (ایکس‌ری) در میدادی گمرکی، ورودی و خروجی مرزها و ایستگاههای بازرسی و کنترلی ناجا از طریق اشخاص و مؤسسات حقوقی</p>	گمرک جمهوری اسلامی ایران	<p>اقدامات گمرک در خصوص راه‌اندازی و خرید ایکس-ری به شرح زیر می‌باشد: - تامین دو دستگاه ایکس-ری کامیونی توسط وزارت دفاع و انتقال و نصب در گمرکات اینچه برون و بازرگان. - ارتقاء و راه‌اندازی یک دستگاه ایکس-ری کامیونی پرسرعت در گمرک پوشهر. -</p>	-	-

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			غیردولتی اقدام نمایند. مدیریت و بهره‌برداری از این سامانه‌ها حسب مورد در اختیار نیروی انتظامی و گمرک می‌باشد. به‌منظور تأمین هزینه‌های مربوط به راه اندازی، نگهداری و به‌روزرسانی سامانه‌های کنترلی خودرویی بازرگانی (کانتینری)(ایکس ری) و تجهیزات مربوط به آن صاحبان بار یا خودرو مکلفند به هنگام کنترل و صرفاً در مبادی ورودی و خروجی نسبت به پرداخت تعرفه مربوط اقدام کنند. میزان این تعرفه در بودجه سنواتی تعیین می‌شود.		تأمین و نصب ۱۵ دستگاه ایکس-ری چمدانی در گمرکات هدف. - تأمین و نصب دستگاه‌های راهنند و پلاک خوان در ۲۷ گمرک. همچنین در خصوص تأمین هزینه‌های مربوطه نیز گمرک جمهوری اسلامی ایران نسبت به اخذ تعرفه به ازای هر اسکن مطابق تعرفه تعیین شده در ردیف (۳۶) جدول شماره (۱۶) قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور، به مبلغ ۱ میلیون ریال از صاحب کالا اقدام و درآمد حاصل از آن را به ردیف درآمدی (۱۶۰۱۶۱) با عنوان «درآمد حاصل از اسکن هر کامیون توسط دستگاه‌های کنترلی پرتونجاری»، وارز نموده است که عملکرد آن در سال ۱۳۹۷ مبلغ ۴۵۴۸۴۰ میلیون ریال می‌باشد.		

مأخذ: گمرک جمهوری اسلامی ایران

۲- گزارش عملکرد اهداف کمی

در تحلیل عملکردی سازمان مطابق با اهداف کمی تبیین شده با شاخص‌های متفاوتی همچون تجارت فرامرزی در گزارشات بانک جهانی، شاخص لجستیک، کاهش اسناد و زمان و هزینه در رویه‌های مختلف واردات، صادرات و ترانزیت و همچنین کاهش طبقات تعرفه‌ای روبرو هستیم. مجموعه اهداف ذکر شده، به‌عنوان ضروریات تسهیل تجارت تلقی شده و انتظار می‌رود عملکرد گمرک جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان یک نهاد حاکمیتی با ساختاری بین‌المللی، تأثیر معنی‌داری در بهبود تجارت و ایجاد تسهیل در آن داشته باشد؛ به عبارت دیگر ضمن وجود الزامات قانونی در بعد ملی که به صورت مشخص می‌توان به تکالیف مندرج در برنامه ششم توسعه اشاره نمود، ضرورت‌های بین‌المللی نیز در تبیین استراتژی‌ها و جهت‌گیری‌های لازم جهت تحقق اهداف یاد شده مد نظر می‌باشند.

پرواضح است که ارتقاء ۴۵ پله‌ای ایران در شاخص تجارت فرامرزی طی آخرین گزارش بانک جهانی در سال ۲۰۱۹ و همچنین بهبود شاخص لجستیک کشور با ارتقاء معنی‌دار در زیرشاخص کارایی فرآیندهای ترخیص کالا، از جمله مصادیق اجرای موفق برنامه‌های گمرک جمهوری اسلامی ایران طی سالیان اخیر بوده است لیکن عدم تحقق کامل اهداف مرتبط با کاهش زمان و هزینه، به جهت شرایط اقتصادی حاکم بر جامعه از جمله نتایج ناشی از اعمال تحریم‌های بین‌المللی، اعمال سیاست‌های کنترلی در تجارت خارجی و همچون وضعیت تخصیص ارز می‌باشد که عملاً از حیظه اختیار گمرک جمهوری اسلامی ایران خارج بوده و بخش قابل توجهی از نتایج کسب‌شده، متأثر از مجموعه عوامل مذکور می‌باشد.

جدول ۲- عملکرد اهداف کمی

ردیف	عنوان هدف کمی	واحد اندازه گیری	عملکرد		سال ۱۳۹۷			میانگین رشد دوره (درصد)	عوامل عدم تحقق	توضیحات
			سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۶	هدف	عملکرد	درصد تحقق			
۱	بهبود شاخص گمرک در لجستیک تجارت	رتبه	۱۱۰	۱۱۰	۳۵	۶۴	۵۴.۶۹	سایر	گمرک ایران به‌منظور ارائه خدمات مطلوب به ذینفعان و رعایت الزامات قانونی تکلیف شده، نسبت به طراحی و اجرای برنامه‌های میان مدت اقدام نموده که منجر به حصول دستاوردهای مختلف در ابعاد کنترلی و تسهیلاتی شده است. این اقدامات در هماهنگی با سایر اقدامات ملی، منجر به کسب نتایجی در شاخص‌های سنجش عملکرد تجارت بین‌المللی گردیده و یکی از بارزترین اقدامات گمرک ایران که در کسب نتایج ملموس گزارش‌های دو سالانه لجستیک و همچنین کسب و کار بانک جهانی موثر بوده است، اجرای موفق پروژه‌های ملی گمرک الکترونیک و پنجره واحد تجارت فرامرزی است.	
۲	کاهش زمان ترخیص کالا در رویه‌های صادرات	ساعت	۴	۱۰	۲	۲۴	۸.۳۳	سایر	علت عدم تحقق به شرح زیر می‌باشند: - صدور بخشنامه‌های مکرر مبنی بر ایجاد محدودیت در صدور کالا و یا ضرورت اخذ مجوز، پرداخت عوارض، انجام آزمایش و غیره که منجر به تطویل فرآیند ترخیص خواهد گردید. - بحث تسویه ارزی که از ابتدای سال ۱۳۹۷ آغاز شد. - ضرورت‌های کنترلی در خصوص کالاهای اساسی و عدم وجود کالاهای پارانهای در محصولات صادراتی که منجر به اعمال اقدامات کنترلی بیشتر گردیده است (هدایت اظهارنامه در مسیر قرمز) - حساسیت ایجاد شده در خصوص برگشت ارز حاصل از صادرات با اعمال اقدامات نظارتی پیرامون ارزش‌های اعلامی و یا رفتارهای قانون مدارانه ذینفعان (جایگزینی افراد با کارت‌های	

۲۸۶ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان هدف کمی	واحد اندازه گیری	عملکرد		سال ۱۳۹۷			میانگین رشد دوره (درصد)	عوامل عدم تحقق	توضیحات
			سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۶	هدف	عملکرد	درصد تحقق			
									یکبار مصرف به جای صادرکنندگان واقعی) - تعیین ضوابط از سوی سازمان های مجوز دهنده مبنی بر تأیید گروه های کالایی خاص توسط نماینده آن ها، تعیین و ابلاغ شده.	
									اهداف تبیین شده در سال ۱۳۹۳ پیش بینی شده اند لیکن با عنایت به شرایط ایجاد شده از ابتدای سال ۱۳۹۷، عملاً فرآیند اجرایی تشریفات ترخیص در رویه های گمرکی طولانی شده و به تبع آن هزینه ها نیز افزایش یافته اند.	
									عدم همکاری دستگاه های مرتبط	
۳	تقویت ترانزیت خارجی	میلیون تن	۱۸.۲	۱۱.۳	۲۴	۰	۰	-	-	
									- اعمال سیاست های کنترلی به منظور مقابله با تحریم ها و تبعات آن به خصوص مباحث ارزی - بانکی من جمله حذف روبه بدون انتقال ارز و الزامی شدن ورود کالا به کشور از طریق بانکی - اولویت بندی کالایی و تغییرات مکرر دستورالعمل ها در ابلاغ روش های اجرایی ترخیص کالاهای وارده متناسب با گروه بندی صورت پذیرفته - تأثیرپذیری تشریفات گمرکی از سیاست های بانک مرکزی در خصوص تخصیص و تأمین ارز متقاضیان - دستورالعمل های متفاوت ابلاغی در خصوص خودروهای موجود در گمرک	
۴	کاهش زمان ترخیص کالا در رویه های واردات	ساعت	۴۸	۷۱	۶	۹۴	۶۳.۸	-۳۹.۹۴		
									اهداف تبیین شده در سال ۱۳۹۳ پیش بینی شده اند لیکن با عنایت به شرایط ایجاد شده از ابتدای سال ۱۳۹۷، عملاً فرآیند اجرایی تشریفات ترخیص در رویه های گمرکی طولانی شده و به تبع آن هزینه ها نیز افزایش یافته اند.	
									عدم همکاری دستگاه های مرتبط	
۵	کاهش هزینه ترخیص کالا در رویه های صادرات (رویه های ورودی و خروجی)	دلار	۱۶۰	۱۵۰	۱۴۰	۱۵۳.۸۵	۹۱	۱.۹۴	-	
۶	بهبود شاخص بخش تجارت فرامرزی	رتبه	۱۷۰	۱۶۶	۹۰	۱۲۱	۷۴.۳۸	۱۵.۶۳	اعمال تحریم های خارجی و تبعات ناشی از آن بر اقتصاد کشور از جمله عوامل بین المللی و عدم ثبات در قوانین تجارت و عدم هماهنگی در سازمان های ذی مدخل در امر تجارت در کشور را می توان از مهمترین دلایل عدم تحقق هدف دانست.	

بخش دهم: انرژی، صنعت و... / فصل سی و ششم: تسهیل تجارت فرامرزی □ ۲۸۷

ردیف	عنوان هدف کمی	واحد اندازه گیری	عملکرد		سال ۱۳۹۷			میانگین رشد دوره (درصد)	عوامل عدم تحقق	توضیحات
			سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۶	هدف	عملکرد	درصد تحقق			
۷	کاهش اسناد گمرکی در رویه‌های صادرات	تعداد سند	۴	۳	۳	۳	۱۰۰	۱۳.۴	-	-
۸	کاهش هزینه ترخیص کالا در رویه‌های واردات (رویه‌های ورودی و خروجی)	دلار	۲۰۵	۱۶۹	۱۹۰	۱۶۹	۱۱۲.۲۷	۹.۱۴	-	-
۹	کاهش اسناد گمرکی در رویه‌های واردات	تعداد سند	۶	۵	۳	۵	۶۰	۸.۷۱	عدم تناسب اهداف تعیین شده با حکم مورد نظر قانون گذار	مستند به ماده ۵۸ آئین نامه اجرایی قانون امور گمرکی اسناد ضمیمه اظهار نامه برای گمرک ایران تکلیف شده است. لازم به ذکر است تا کنون هیچ اصلاحی در الزامات قانونی این تکلیف اعمال نشده است.
۱۰	کاهش تعداد طبقات تعرفه‌ای	تعداد طبقات	۸	۸	۶	۸	۷۵	۰	سایر	در حوزه سیاست گذاری و از وظایف و اختیارات وزارت صنعت، معدن و تجارت می‌باشد.

ماخذ: گمرک جمهوری اسلامی ایران

۳- بررسی عملکرد منابع مالی

در سال ۱۳۹۷ از مجموع اعتبارات گمرک ج.ا.ا، مبلغ ۲۵۷۰۴۸ میلیون ریال اعتبار هزینه‌ای و مبلغ ۲۸۰۱۲ میلیون ریال اعتبار تملک دارایی‌های سرمایه‌ای از محل طرح شماره ۱۰۰۲۰۵۷۰۱۰ با عنوان «پیاپی‌سازی خدمات الکترونیکی در گمرکات کشور» به این امر اختصاص یافته که اعتبار هزینه‌ای به صورت کامل تخصیص یافته لیکن اعتبار طرح تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به مبلغ ۱۹۰۰ میلیون ریال معادل ۶.۷۸ درصد تخصیص یافته است.

شایان ذکر است اعتبار مربوط به طرح شماره ۱۳۰۵۰۲۵۰۰۳ با عنوان «کمک‌های فنی و اعتباری احداث تأسیسات و خرید تجهیزات پرتونگاری» به مبلغ ۷۵۰ میلیون ریال نیز با توجه به عملیاتی نشدن فاقد عملکرد و تخصیص می‌باشد.

همچنین از مجموع اعتبار اختصاصی گمرک ج.ا.ا موضوع ماده (۱۶۰) قانون امور گمرکی نیز، مبلغ ۴۱۰۷۸۰ میلیون ریال به همین منظور اختصاص یافته که از این میزان مبلغ ۲۰۸۶۶۵

میلیون ریال بابت خرید، تعمیر و نگهداری تجهیزات کنترلی پرتونگاری هزینه گردیده و مبلغ ۲۲۸۲۲۷ میلیون ریال نیز جهت توسعه سامانه جامع امور گمرکی هزینه گردیده است.

جدول ۳- اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای

ردیف	شماره طبقه بندی	عنوان برنامه	اعتبار مصوب سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			تخصیص سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			درصد تحقق		
			هزینه‌ای	تملك دارایی سرمایه‌ای	جمع کل	هزینه‌ای	تملك دارایی سرمایه‌ای	جمع کل	هزینه‌ای	تملك	کل
۱	۱۳۰۵۰۲۰۰۰	برنامه انجام تشریفات گمرکی کالاها	۲۵۷۰۴۸	-	۲۵۷۰۴۸	۲۵۷۰۴۸	-	۱۰۰	-	۱۰۰	
۲	۱۳۰۵۰۲۵۰۰۰	برنامه تنظیم بازرگانی خارجی	-	۷۵۰	۷۵۰	۷۵۰	-	-	-	-	
۳	۱۰۰۲۰۵۷۰۰۰	توسعه دولت الکترونیک	۰	۲۸۰۱۲	۲۸۰۱۲	۲۸۰۱۲	۱۹۰۰	۶۰۸	۶۰۸	۶۰۸	
		جمع	۲۵۷۰۴۸	۲۸۷۶۲	۲۸۵۸۱۰	۲۵۷۰۴۸	۱۹۰۰	۲۵۸۹۴۸	-	-	

۴- ارزیابی و پیشنهادها

۴-۱- تحلیل و بیان نقاط قوت و دلایل موفقیت

- بهره‌گیری از ظرفیت‌های قانونی در راهبری گمرکات کشور به منظور برون‌رفت از مشکلات مقطعی ناشی از تحریم‌ها.
- امکان تبادل سیستمی اطلاعات با دیگر سازمان‌های دخیل در تجارت بین‌المللی.
- وجود یکپارچگی در گمرکات با بهره‌گیری از سامانه‌ها.
- توسعه سامانه جامع امور گمرکی.
- پیاده‌سازی پنجره واحد تجارت فرامرزی.
- بهره‌گیری از مدیریت ریسک هوشمند در فرآیندهای گمرکی.
- مکانیزاسیون فرآیندهای گمرکی از طریق سامانه جامع گمرکی.
- بهره‌برداری از تجهیزات کنترلی پیشرفته و سریع نظیر دستگاه‌های ایکس-ری.
- بالا بودن توانایی، دانش و تجربه کارشناسان گمرک.

- ایجاد بانک داده‌های عظیم و روزآمد آمار تجارت خارجی.
- ارتقای ۴۵ پله‌ای رتبه کشور در شاخص تجارت فرامرزی.
- ارتقای ۳۹ پله‌ای در شاخص عملکرد گمرک.
- افزایش و تحقق درآمدهای گمرکی.

۴-۲- تحلیل و بیان نقاط ضعف و دلایل عدم موفقیت

- متغیر بودن روش‌های اجرایی حاکم بر محیط تجارت خارجی کشور ناشی از سیاست‌گذاری‌های مقطعی.
- اجرای سامانه‌های موازی و انجام اقدامات همپوشان و تکراری توسط سازمان‌های همکار.
- عدم همکاری مناسب سازمان‌های همکار و ذی‌مدخل در امر تجارت و نیاز به همکاری مستمر آن‌ها.
- تنوع در رویه‌های گمرکی و عدم انطباق با استانداردهای بین‌المللی.
- تعدد و پیچیدگی قوانین، مقررات و بخشنامه‌های مرتبط.
- تعدد مراکز و مراجع سیاست‌گذار و متعامل در امور گمرکی.
- عدم تصویب اصلاحات قانون امور گمرکی.

۴-۳- جمع‌بندی و ارزیابی

با توجه به روند رو به رشد جهانی شدن و تحولات اخیر در سطح ملی و بین‌المللی در زمینه مناسبات تجاری و لزوم حرکت به سمت گمرک الکترونیک، گمرک به‌عنوان مرزبان اقتصادی کشور که در عرصه تجارت خارجی نقش تعیین‌کننده‌ای دارد، تلاش می‌نماید تا همسو با رویکرد برنامه‌های توسعه‌ای و اولویت‌های ابلاغی ریاست محترم جمهور با رعایت توصیه‌های سازمان جهانی گمرک و اجرای کنوانسیون‌ها در زمینه تجارت خارجی، ترانزیت و امور گمرکی، ترخیص کالا، ضمن ارائه تسهیلات لازم به خدمت‌گیرندگان، موجبات رضایتمندی آن‌ها را نیز فراهم نماید.

در این راستا و با تعریف مگا پروژه «تسهیل و توسعه تجارت با اجرای پنجره واحد فرامرزی» با زیرسامانه «یکپارچه امور گمرکی»، «پنجره واحد فرامرزی»، «مدیریت ریسک هوشمند» و «زیرساخت و سیستم‌های امنیت اطلاعات» که هر یک دارای زیرسامانه‌های تخصصی دیگری

می‌باشند، کاهش زمان و هزینه موردنیاز برای ترخیص کالا را در دستور کار قرار داده و مراحل تشریفات گمرکی ترخیص کالا به شکل کاملاً الکترونیکی و حتی‌الامکان بدون حضور فیزیکی ارباب‌رجوع و پرداخت الکترونیکی حقوق و عوارض گمرکی در حال انجام است.

اصلاح قانون امور گمرکی و آیین‌نامه اجرایی آن و بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های مربوطه، اهتمام جدی گمرک در ارتباط با اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و واگذاری امور غیر حاکمیتی و تصدی‌گری به بخش خصوصی، استفاده از فناوری‌های نوین و تجهیزات کنترلی پیشرفته، استفاده از مدیریت ریسک، حسابرسی پس از ترخیص، توسعه و تکمیل پنجره واحد گمرکی و رفع اشکالات موجود در سامانه جامع گمرکی، همراهی سایر سازمان‌ها با گمرک در تبادل الکترونیکی داده‌ها و اطلاعات و اعتماد به فعالان اقتصادی، می‌تواند در بهبود عملکرد گمرک نقش بسزایی داشته و به رشد اقتصادی، تسهیل تجارت، افزایش سطح رضایتمندی فعالان اقتصادی به‌عنوان مشتریان و خدمت‌گیرندگان گمرک کمک نموده و در نهایت اهداف اقتصاد مقاومتی را محقق نماید لیکن عدم تحقق کامل اهداف مرتبط با کاهش زمان و هزینه متناسب با اهداف از پیش تبیین شده، به جهت شرایط اقتصادی حاکم بر جامعه از جمله نتایج ناشی از اعمال تحریم‌های بین‌المللی، اعمال سیاست‌های کنترلی در تجارت خارجی و همچون وضعیت تخصیص ارز می‌باشد که عملاً از حیثه اختیار گمرک جمهوری اسلامی ایران خارج بوده و بخش قابل توجهی از نتایج کسب شده، متأثر از مجموعه عوامل مذکور می‌باشد.

۴-۴- پیشنهادها

- برقراری ضرب‌الأجل معین برای اعلام نتیجه استعلامات لازم در واردات کالاها
- اصلاح و متناسب‌سازی نظام تعرفه‌ای در جهت تقویت تولید داخلی
- بازنگری در رویه‌های گمرکی و انطباق با استانداردهای بین‌المللی
- ساماندهی معافیت‌های گمرکی و تعدیل معافیت‌های غیرضروری
- تجمیع و کاهش فراوانی در عوارض کالاهای وارداتی
- تسریع در تصویب اصلاحات قانون امور گمرکی و آیین‌نامه اجرایی آن

بخش یازدهم

حمل و نقل و مسکن

فصل سی و هفتم

مسکن و شهرسازی

مقدمه

شهرها متشکل از روابط پیچیده و گسترده، میان عناصر و عوامل متعددی است که زندگی شهروندان در آن رقم می‌خورد. از میان این عناصر و عوامل متعدد، سکونتگاه‌ها نقشی حائز اهمیت دارند؛ طوری که سکونتگاه‌ها نه تنها شامل کاربری‌های مسکونی بلکه همه خدمات موردنیاز آن را نیز در بر می‌گیرند. برنامه‌ریزی شهری و طراحی شهری به‌عنوان دو رکن اساسی شهرسازی با رویکرد تأمین کمیت‌ها و کیفیت زندگی شهری هستند و از آنجا که بیشترین مساحت شهرها به سکونتگاه‌ها و کاربری‌های خدمات محلی اختصاص یافته است، همواره برنامه‌ریزی و طراحی شهری در مناطق مسکونی نقش بسزایی داشته است.

جایگاه بخش شهرسازی و معماری با عنایت به تفکیک وظایف دولت در حوزه‌های چهارگانه امور حاکمیتی، امور تصدی‌های اجتماعی، فرهنگی و خدماتی، امور زیربنایی و امور تصدی‌های اقتصادی به‌عنوان یکی از وظایف مهم دولت در حوزه امور حاکمیتی است که اثربخشی و کارآمدی آن در ایجاد محیط‌زیست بهتر، اعتلای هنر معماری، ارتقاء کیفی محیط شهری، قابلیت ظهور دارد و طبیعتاً، ابزارهای مناسب آن مبتنی بر مدیریت خردمندانه فضای سرزمین از طریق برنامه‌ریزی سطوح موردنیاز مربوط به استقرار کاربری‌ها، توزیع عادلانه‌ی فضا و خدمات، توسعه موزون شهرها، مجموعه‌های شهری، ناحیه‌ها و مناطق کشور قابل تنظیم می‌باشد.

مسکن همواره به‌عنوان یک دارایی باارزش موردتوجه اشخاص حقیقی و حقوقی بوده است. این توجه به ویژگی مسکن به حمایت از دارایی‌های پولی خانوارها و بنگاه‌های اقتصادی در هنگام نوسانات اقتصادی و تورم‌های شدید برمی‌گردد. بدیهی است که عملکرد بخش مسکن ضمن اینکه خود متأثر از تحولات فرا بخشی و اقتصاد کلان کشور می‌باشد، حاوی تبعات اقتصادی و اجتماعی گسترده‌ای چون تشدید مشکل تأمین سرپناه به‌ویژه برای جوانان و گروه‌های کم‌درآمد، اختلال در مکانیسم قیمت‌ها، کاهش انگیزه برای فعالیت‌های مولد اقتصادی

و اختلال در نظام توزیع درآمد نیز می‌باشد. بر این اساس هدایت و کنترل فعالیت‌ها در بخش مسکن برای نهاد سیاست‌گذار بخش، به‌طور کلی مبتنی بر تدوین سیاست‌ها، راهبردها و برنامه‌های کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت و در راستای شفاف‌سازی و تعادل بخشی به بازار مسکن، بهبود روش‌ها و ارتقاء کیفیت ساختمان‌ها و خدمات مهندسی، اجرای بهینه قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان و ساماندهی تشکلهای حرفه‌ای و مهندسی تعریف شده است.

بخش مسکن با داشتن ارتباط پسین و پیشین با بیش از ۱۵۰ رشته فعالیت، یک بخش کلیدی در اقتصاد و در بعد اجتماعی، مؤلفه‌ای اثرگذار به شمار می‌رود. از این‌روست که تحولات آن در هر دو بعد اقتصادی و اجتماعی همواره مورد توجه سیاست‌گذاران و تصمیم‌گیران بوده است. به‌طور متوسط حدود ۳۵ درصد از سبد هزینه خانوارهای ایرانی مربوط به هزینه‌های مسکن می‌باشد که این میزان در گروه‌های کم‌درآمد کشور تا حدود ۵۰ درصد و در شهرهای بزرگ مانند تهران به ۷۰ درصد نیز می‌رسد. علاوه بر تأثیر بخش مسکن بر متغیرهای کلان اقتصادی، عملکرد بخش مسکن در کشور طی ۳ دهه گذشته تبعات اقتصادی و اجتماعی گسترده‌ای چون تشدید مشکل تأمین سرپناه به‌ویژه برای جوانان و گروه‌های کم‌درآمد، اختلال در مکانیسم قیمت‌ها، تشدید فرآیندهای تورمی، کاهش انگیزه برای فعالیت‌های مولد اقتصادی و اختلال در نظام توزیع درآمد را به همراه داشته است.

تولید مسکن در هر کشور نه تنها از مظاهر رشد اقتصادی آن کشور است، بلکه نیازهای اجتماعی را نیز برآورده و در تحرک و تسریع حرکت چرخ‌های اقتصادی کشور تأثیر فراوان دارد. بدین‌جهت تأمین مسکن یکی از فصول مهم برنامه‌های پنج‌ساله کشور بوده و عملکرد برنامه‌ها در بخش مسکن، چارچوب حرکت دولت‌ها را در جهت پیشبرد سیاست‌های اقتصادی-اجتماعی آن‌ها نشان می‌دهد.

با نگاهی بر راهبردها و سیاست‌های اساسی مسکن طی پنج دهه پیشینه برنامه‌ریزی در کشور، به‌رغم تفاوت‌های عمده در شرایط سیاسی، اقتصادی و اجتماعی کشور، همواره تأمین مسکن اقشار کم‌درآمد جایگاه ویژه‌ای داشته است که این موضوع در برنامه کنونی نیز مدنظر قرار گرفته است.

۱- گزارش عملکرد احکام قانون برنامه

- مهمترین اقدامات صورت گرفته در بخش مسکن و شهرسازی در سال ۱۳۹۷ به شرح زیر می‌باشد:
- برنامه‌ریزی برای طرح ساخت ۴۰۰ هزار واحد مسکونی شهری در کشور در قالب طرح اقدام ملی
  - تصویب مبلغ ۳۷۰۰۰ میلیارد ریال وجوه اداره شده از محل منابع صندوق توسعه ملی برای نوسازی ۱۰۰ هزار واحد مسکونی در بافت فرسوده شهرها در برنامه بازآفرینی شهری و تخصیص صرفاً ۷۵۰۰ میلیارد ریال آن از سوی سازمان برنامه‌بودجه
  - احصا و شناسایی اراضی برای واگذاری به بنیاد مسکن انقلاب اسلامی به استعداد احداث بالغ بر ۳ هزار واحد مسکونی در راستای اجرای این طرح
  - احصا و شناسایی اراضی مناسب در شهرهای جدید کشور به استعداد احداث بالغ بر ۵۰ هزار واحد مسکونی
  - برگزاری فراخوان جهت جذب سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در شهرهای جدید کشور برای احداث بالغ بر ۵۰ هزار واحد مسکونی
  - توسعه امکانات و خدمات روبنایی به میزان ۴۹۹۷۰ مترمربع
  - بهسازی و ارتقای فضاهای شهری و محله‌ای به میزان ۲۶۳۹۸۴ مترمربع
  - تهیه طرح‌ها و برنامه‌های بازآفرینی برای ۶۴۱۸ هکتار
  - بهسازی، نوسازی و مقاوم‌سازی مسکن برای ۱۷۰۹۳ واحد

جدول ۱- گزارش عملکرد احکام برنامه ششم و احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
۱	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۷۰	مجموع تغییرات طرح‌های تفصیلی برای موضوع ماده (۵) قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۲۲ و اصلاحات بعدی آن	معاونت شهرسازی و معماری	بررسی تغییرات طرح تفصیلی ناشی از مصوبات کمیسیون ماده ۵ در هر یک از شهرهای کشور توسط دفتر نظارت بر طرح‌های توسعه و عمران حوزه معاونت شهرسازی و معماری وزارت راه و شهرسازی صورت می‌گیرد	-	-

۲۹۶ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/پند/جزء/ردیف/تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			توسط کمیسیون ماده مذکور در هر یک از موارد حداکثر تا پنج درصد (۵) مجاز است. تغییرات فراتر از این میزان باید به تصویب شورای عالی شهرسازی و معماری ایران برسد.		و طی سال ۱۳۹۷ بررسی حدود ۸۳۰ مورد از صورت جلسات کمیسیون ماده ۵ در ۳۱ استان کشور انجام شده است.		
۲	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۲ / ب	موضوع خاص بازآفرینی بافت‌های ناکارآمد شهری (حاشیه شهرها و بافت‌های فرسوده)	معاونت شهرسازی و معماری	در قالب مواد ۵۹، ۶۱ و ۶۲ عملکرد تشریح شده است	-	-
۳	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۵۹	در چهارچوب قانون ساماندهی و حمایت از تولید و عرضه مسکن مصوب ۱۳۸۷/۲/۲۵:	معاونت مسکن و ساختمان	اهم اقدامات انجام شده: ۱- تخصیص مبلغ ۱۰۰۰۰۰۰۰ میلیون ریال (۵۰۰ میلیارد ریال نقدی و مابقی اوراق اسناد خزانه اسلامی برای شهر پردیس) از محل ردیف ۵۲۰۰۰۵ اعتبارات ردیف متفرقه بودجه ۱۳۹۷ به وزارت راه و شهرسازی برای پرداخت یارانه مربوط به تخفیف عوارض پروانه، حمایت‌های مالی و تراکم پروژه‌های مسکن مهر. ۲- اتمام ساخت و تحویل ۱۳۳۰۰۰ واحد مسکن مهر (شهرهای بالای ۲۵ هزار نفر، شهرهای زیر ۲۵ هزار نفر و شهرهای جدید) در سطح کشور طی سال ۱۳۹۷.	سایر	از کل بودجه مصوب سال ۱۳۹۷ (۲۹۸ میلیارد تومان) صرفاً ۱۰۰ میلیارد تومان به صورت نقدی و اسناد خزانه توسط سازمان برنامه و بودجه تخصیص یافته است. (خاطر نشان می‌گردد منابع مورد نیاز جهت تأمین خدمات روتینایی و زیربنایی این پروژه‌ها و تکمیل طرح مسکن مهر به میزان بالغ بر ۲۰۰۰۰ میلیارد تومان برآورد گردیده که هنوز تأمین نشده است).
۴	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۵۹ / الف	در چهارچوب قانون ساماندهی و حمایت از تولید و عرضه مسکن مصوب ۱۳۸۷/۲/۲۵:	-	اهم اقدامات انجام شده: ۱- تهیه چهارچوب برنامه ملی بازآفرینی شهری تا افق ۱۴۰۰ و تعیین سهیم دستگاه‌های دولتی، شهرداری‌ها و بخش خصوصی ۲- تصویب و ابلاغ موضوع در جلسه سی	سایر	با توجه به شروع برنامه در سال ۹۷ و بیش‌بینی تحقق یک ساله آن‌ها در گام اول ارزیابی عدم تحقق در حال حاضر امکان‌پذیر نمی‌باشد، لیکن در این راستا به دلیل

بخش یازدهم: حمل و نقل و مسکن / فصل سی و هفتم: مسکن و شهرسازی □ ۲۹۷

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			در طول برنامه نسبت به احیاء، بهسازی، نوسازی و مقاومسازی و بازآفرینی سالانه حداقل دوپست و هفتاد محله در قالب مطالعات مصوب ستاد ملی بازآفرینی شهری پایدار برحسب گونه‌های مختلف (شامل ناکارآمد- تاریخی- سکونتگاه‌های غیررسمی و حاشیه‌ای) و ارتقای دسترسی به خدمات و بهبود زیرساخت‌ها با رویکرد محله محور در چهارچوب قوانین و مقررات ذی ربط اقدام نمایند. تسهیلات و اعتبارات موردنیاز سهم دولت همه ساله با پیشنهاد وزارت راه و شهرسازی و هماهنگی شهرداری‌ها به تصویب ستاد ملی بازآفرینی شهری پایدار می‌رسد و در قالب بودجه سنوایی پیش‌بینی می‌شود و در اختیار دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط و شهرداری‌ها قرار می‌گیرد.		و پنجم مورخ ستاد ملی بازآفرینی شهری ۳- تسهیلات و اعتبارات موردنیاز برای اجرای برنامه ملی بازآفرینی، تعیین و بر اساس تفاهم‌نامه مشترک میان وزارت راه و شهرسازی و سازمان برنامه‌بودجه و صندوق توسعه ملی، برنامه تفصیلی در این زمینه تهیه و به استان‌ها ابلاغ گردید. ۴- تدوین برنامه عملیاتی در دو بخش نوسازی مسکن و تأمین خدمات زیربنایی و رونمایی به تفکیک کشور، استان، شهر و محله ۵- تأمین خدمات رونمایی و زیرساخت با کاربری‌های متنوع آموزشی، بهداشتی، فرهنگی، عمومی، خدماتی و ورزشی و... تعداد ۵۱۵ پروژه به ارزش قراردادی ۴۳۱۶۷۵۰ میلیون ریال از محل منابع در اختیار شرکت بازآفرینی شهری ایران تعریف گردیده است که از این تعداد ۲۱۰ پروژه بااعتبار حدود ۱۱۷۰۰۰۰ میلیون ریال با عملکرد ۹۰ درصدی در حال اجرا می‌باشد.	تکلیف ماده ۵۹ که مشتمل بر وزارتخانه‌های راه و شهرسازی و کشور و شهرداری‌ها را مکلف به بازآفرینی محلات هدف و با رویکرد محله محور کرده است، هر سازمان در راستای انجام تکلیف محوله، مستقلاً اقدام به راه‌اندازی دفاتری با عناوین مختلف و بعضاً رویکرد و الگوهای متفاوت نموده است و در برخی موارد نیز در یک محله، چندین سازمان ورود کرده است. این امر، سواى آنکه موجب موازی‌کاری عملکرد دفاتر و اتلاف منابع سازمان‌ها شده است، موجب سردرگمی شهروندان و ساکنان محلات و ادارات و دستگاه‌های استانی نیز شده است، لذا با توجه به ضرورت انجام هماهنگی‌ها در سطح ستادی می‌بایست اقدامات لازم به‌منظور برقراری هماهنگی میان سازمان‌های مذکور صورت پذیرد.	
۵	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۵۹ / الف	برنامه عملیاتی در دو بخش نوسازی مسکن و تأمین خدمات و زیرساخت، در سه‌ماهه اول	-	- برنامه‌ریزی و اجرای فرآیند بازآفرینی ۴۸۶ محله دارای اقدام (پروژه‌های نیمه‌تمام از برنامه‌های گذشته) در سطح کشور در	-	-

۲۹۸ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			اجرای قانون برنامه توسط وزارتخانه‌های راه و شهرسازی و کشور، سازمان، شورای عالی استان‌ها و کلیه دستگاه‌های عضو ستاد ملی بازآفرینی شهری پایدار در سطح مدیریت ملی، استانی و شهری تهیه و تعهد و التزام به اجرای برنامه‌های بازآفرینی شهری خواهند داشت.		قالب برنامه اقدام مشترک با دستگاه‌های عضو ستادهای ملی، شهری و شهرستانی بازآفرینی شهری - توسعه امکانات و خدمات رونمایی به میزان ۴۹۹۷۰ مترمربع - بهسازی و ارتقای فضاهای شهری و محله‌ای به میزان ۲۶۳۹۸۴ مترمربع - تهیه طرح‌ها و برنامه‌های بازآفرینی برای ۶۴۱۸ هکتار - بهسازی، نوسازی و مقاوم‌سازی مسکن برای ۱۷۰۹۳ واحد		
۶	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۵۹ / ب / ۲	تأمین منابع مالی و تسهیلات ارزان قیمت و زمین موردنیاز برای کمک به ساخت و یا خرید سالانه حداقل صد و پنجاههزار واحد مسکن اقشار کم درآمد در شهرها (با اولویت شهرهای زیر یکصد هزار نفر جمعیت)	-	اهم اقدامات: ۱- شناسایی متقاضیان واحدهای موضوع ماده. ۲- تأمین زمین موردنیاز و واگذاری به متقاضیان. ۳- پرداخت تسهیلات یارانه‌های خانوارهای مسکن اولی در قالب صندوق پس‌انداز مسکن یکم. ۴- تخصیص زمین به استعداد ۸۶۰۰ واحد مسکونی مشتمل بر: ۵۹۳۶ واحد سازمان ملی زمین و مسکن (مسکن اجتماعی، اقشار ویژه و خانوارهای دارای دو معلول و بیشتر). ۵۸۲۰ واحد خیرین مسکن ساز. ۱۱۳۴ بنیاد مسکن. ۵- پرداخت حدود ۶۰ هزار فقره تسهیلات ارزان قیمت از طریق منابع صندوق پس‌انداز مسکن یکم (مشتمل بر انفرادی و زوجین).	سایر	-افزایش قیمت مسکن و عدم کفایت تسهیلات برای خرید واحد مسکونی حتی در قالب صندوق پس‌انداز مسکن یکم
۷	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۵۹ / پ	بانک مسکن موظف است نسبت به تأمین باقیمانده تعهدات خود و تأمین منابع موردنیاز مسکن مهر	معاونت مسکن و ساختمان	۱۰۰ درصد اهداف تعیین شده در این ماده محقق شده است. به عبارت دیگر، باقیمانده تعهدات بانک مسکن در	-	-

بخش یازدهم: حمل و نقل و مسکن / فصل سی و هفتم: مسکن و شهرسازی □ ۲۹۹

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			بدون تعهد احداث واحدهای جدید با تشخیص وزارت راه و شهرسازی اقدام نماید.		تأمین تسهیلات ساخت و تأمین منابع مورد نیاز ساخت واحدهای مسکن مهر به صورت کامل تأمین شده است. (کلیه واحدهای معرفی شده به بانک به طور منظم تسهیلات لازم را دریافت می کنند.)		
۸	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۵۹ / ت	وزارت راه و شهرسازی با رعایت وظایف و اختیارات سایر دستگاهها بدون ایجاد تشکیلات جدید و استفاده از امکانات سایر دستگاهها مکلف است در راستای تحقیق پذیری طرح های توسعه و عمران شهری و روستایی، آمایش و کنترل تخلقات، انضباط شهری و حفظ حقوق شهروندان نسبت به استقرار سامانه (سیستم) یکپارچه اطلاعات مکانی، تأمین زیرساخت های مورد نیاز آن و ایجاد ساختار مناسب برای اشتراک گذاری داده های مکانی توسط کلیه دستگاه های مرتبط اقدام نماید. این حکم ناقض و ناسخ هیچ یک از قوانین نیست.	-	<p>اهم اقدامات انجام شده: ۱. تهیه و اجرای نقشه راه معماری سازمانی کلان وزارت راه و شهرسازی ۲. تعریف پروژه امکان سنجی و تدوین شرح خدمات اقدامات مورد نیاز برای طراحی مکانیسم های ذخیره و بازیابی محتوای طرح های توسعه و عمران ۳. نظارت و کنترل داده های مکانی طرح های توسعه و عمران با بهره گیری از سیستم اطلاعات مدیریت ۴. یکپارچه سازی و درج اطلاعات مکانی طرح های توسعه و عمران در سامانه یکپارچه سینام ۵. بازنگری استانداردهای اطلاعات مکانی و دستورالعمل های اجرایی طرح های توسعه و عمران ۶. ایجاد سامانه کمیسیون طرح تفصیلی (ماده ۵) شهرهای کشور ۷. اقدامات لازم برای پیاده سازی سامانه اطلاعات مکانی طرح های توسعه و عمران</p>	-	-
۹	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۵۹ / ت / تبصره	در ماده (۱۸) قانون ساماندهی و حمایت از تولید و عرضه مسکن مصوب ۱۳۸۷/۲/۲۵	-	<p>اهم اقدامات انجام شده: ۱- تخصیص مبلغ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ میلیون ریال (۵۰۰ میلیارد ریال نقدی و مابقی اوراق اسناد خزانه اسلامی برای</p>	-	-

۳۰۰ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/پند/جزء/ردیف/تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			اصلاحات و الحاقات بعدی عبارت «برنامه پنجم» به «برنامه ششم» تغییر می یابد. منابع موردنیاز بندهای این ماده از این محل قابل تأمین است.		شهر پردیس) از محل ردیف ۵۲۰۰۰۵ اعتبارات ردیف متفرقه بودجه ۱۳۹۷ به وزارت راه و شهرسازی برای پرداخت یارانه مربوط به تخفیف عوارض پروانه، حمایت های مالی و تراکم پروژه های مسکن مهر. ۲- اتمام ساخت و تحویل ۱۳۳۰۰۰ واحد مسکن مهر (شهرهای بالای ۲۵ هزار نفر، شهرهای زیر ۲۵ هزار نفر و شهرهای جدید) در سطح کشور طی سال ۱۳۹۷.		
	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۶۰ / ب	کلیه مجریان دولتی موظف اند مسؤولیت فنی (حرفه ای) خود و در صورت نیاز، مسؤولیت سایر عوامل مرتبط با طراحی، محاسبه و نظارت بر ساختمان های تحت پوشش خود اعم از شهری و روستایی را نزد یکی از شرکت های دارای صلاحیت، بیمه نمایند.	سازمان مجری ساختمان ها و تأسیسات عمومی	به منظور برنامه ریزی و عملیاتی شدن این حکم قانونی چگونگی اقدام و همچنین تأمین اعتبار موردنیاز برای بیمه مسؤولیت فنی (حرفه ای) کارفرما و دستگاه نظارت مربوطه و درج آن در موافقت نامه طرحها از سازمان برنامه بودجه کشور درخواست گردید و به موازات آن توسط سازمان مجری ساختمان ها و تأسیسات عمومی و دولتی با شرکتهای بیمه مذاکرات و هماهنگی های لازم صورت پذیرفته و مدیرعامل و اعضای هیئت مدیره سازمان مذکور تحت پوشش بیمه مسؤولیت حرفه ای قرار گرفته اند و بیمه نمودن سایر عوامل دست اندرکار سازمان نیز در دست اقدام می باشد.	-	-
	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۶۰ / پ ۱	به منظور انجام مطالعات لازم برای کاهش خطرپذیری در برابر زلزله؛ شبکه ایستگاه های	مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی	در سال ۱۳۹۷ تعداد دستگاه های فعال شتاب نگاری به ۱۰۹۵ دستگاه رسید که این دستگاه ها توانستند تعداد	-	-

بخش یازدهم: حمل و نقل و مسکن / فصل سی و هفتم: مسکن و شهرسازی □ ۳۰۱

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			شتاب‌نگاری و زلزله‌نگاری و پیش‌نشانگرهای زلزله توسعه یابد.		۹۵۴ شتاب‌نگاشت را به ثبت برسانند. در سال ۱۳۹۷ تعداد ۹۲ ایستگاه شتاب‌نگاری در سطح کشور نصب گردید که عمدتاً از نوع Guralp بوده و توزیع استانی آن به شرح ذیل می‌باشد: تهران ۱۰، آذربایجان شرقی ۱۰، آذربایجان غربی ۳، اردبیل ۳، اصفهان ۴، البرز ۳، ایلام ۱، بوشهر ۶، خراسان رضوی ۶، خوزستان ۱، زنجان ۱، سمنان ۵، سیستان ۳، فارس ۸، کردستان ۲، کرمان ۲، کرمانشاه ۷، گلستان ۴، گیلان ۵، لرستان ۳، مازندران ۱، مرکزی ۱ و هرمزگان ۶ دستگاه		
۱۲	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۶۰ / پ / ۲	در طی اجرای قانون برنامه استانداردسازی مصالح و روش‌های مقاوم‌سازی ساختمانی، به صورت کامل محقق و از تولیدکنندگان و ارائه‌کنندگان مصالح و روش‌های مذکور حمایت شود.	مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی	در زمینه استانداردسازی مصالح و روش‌های مقاوم‌سازی مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی موفق گردید که ۱۰ استاندارد را به مرحله چاپ برساند و شماره استاندارد دریافت کند، همچنین تعداد ۱۴ استاندارد نیز در دست تدوین است. در زمینه حمایت از تولیدکنندگان و ارائه‌کنندگان مصالح، مرکز خدماتی چون صدور و تمدید گواهینامه فنی، ارائه خدمات آزمایشگاهی، فناوری نوین و نظریه فنی را انجام می‌دهد. به شرح ذیل: ۱- صدور گواهینامه فنی: ۲۱۰ مورد ۲- تمدید گواهینامه فنی: ۲۱۲ مورد ۳- خدمات آزمایشگاهی: ۳۱۰ مورد ۴- فناوری نوین: ۸ مورد ۵- نظریه فنی: ۱۰ مورد	-	-

۳۰۲ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/بند/جزء/ردیف/تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
۱۳	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۶۱ / الف / ۱	شورای عالی شهرسازی و معماری ایران مکلف است نسبت به احصاء مناطق ویژه نیازمند بهسازی و نوسازی در بافت‌های فرسوده و دسته‌بندی طرح‌های واقع در این مناطق، با اولویت‌های زیر اقدام نماید: طرح‌هایی که به دلیل وجود منافع عمومی، اجرای به‌موقع آن‌ها ضروری است.	معاونت شهرسازی و معماری	اهم اقدامات: ۱- تصویب سیاست‌های بازآفرینی شهری به‌منظور ارتقای قابلیت زیست‌پذیری و کیفیت زندگی شهری در محدوده‌های هدف توسط شورای عالی شهرسازی و معماری ۲- شورای عالی شهرسازی و معماری موارد زیر را در خصوص احصاء مناطق ویژه نیازمند بهسازی و نوسازی در بافت فرسوده در نیمه اول سال ۹۷ به تصویب رساند: - انطباق محدوده‌های هدف، بهسازی و نوسازی و راهکارهای اجرایی مداخله در آن‌ها - مورد شهر ساوه- چهارچوب طراحی شهری، بهسازی و تجدید حیات محله‌ها- ساماندهی محور شهری فرحزاد- طرح ویژه حفاظت و صیانت از باغات کن- ابلاغ شیوه‌نامه شناسایی محدوده‌های هدف، بهسازی و نوسازی و راهکارهای اجرایی مداخله در آن‌ها	-	-
۱۴	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۶۱ / الف / ۲	طرح‌هایی که از طریق تدوین ضوابط و مقررات و مشارکت مردم و حمایت دولت، شهرداری‌ها و دهیاری‌ها به‌مرور زمان قابل انجام است.	معاونت شهرسازی و معماری	اهم اقدامات انجام شده: ۱- تصویب سیاست‌های بازآفرینی شهری به‌منظور ارتقای قابلیت زیست‌پذیری و کیفیت زندگی شهری در محدوده‌های هدف توسط شورای عالی شهرسازی و معماری ۲- شورای عالی شهرسازی و معماری موارد زیر را در خصوص احصاء مناطق ویژه نیازمند بهسازی و نوسازی در بافت فرسوده در نیمه اول سال ۹۷ به تصویب رساند: - انطباق محدوده‌های هدف،	-	-

بخش یازدهم: حمل و نقل و مسکن / فصل سی و هفتم: مسکن و شهرسازی □ ۳۰۳

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					بهسازی و نوسازی و راهکارهای اجرایی مداخله در آن‌ها - مورد شهر ساوه - چهارچوب طراحی شهری، بهسازی و تجدید حیات محله‌ها - ساماندهی محور شهری فرحزاد- طرح ویژه حفاظت و صیانت از باغات کن - ابلاغ شیوه‌نامه شناسایی محدوده‌های هدف، بهسازی و نوسازی و راهکارهای اجرایی مداخله در آن‌ها		
۱۵	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۶۱ / الف / ۲ / تبصره	تبصره- طرح‌های گروه (۱) مشمول برنامه‌های عمومی و عمرانی دولت موضوع «لایحه قانونی نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه‌های عمومی، عمرانی و نظامی دولت مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۱۷ شورای انقلاب با اصلاحات و الحاقات بعدی» می‌باشد که تمام یا بخشی از منابع موردنیاز آن می‌تواند از طریق بخشه‌ای غیردولتی تأمین شود.	شرکت بازآفرینی شهری ایران	مطابق عملکرد بند پ ماده ۶۱ توسط شرکت بازآفرینی شهری ایران در دست اقدام است: ۱- تصویب آیین‌نامه اجرائی برنامه ملی بازآفرینی شهری پایدار توسط هیئت محترم وزیران ۲- در نظر گرفتن مشوق‌هایی از قبیل تخفیف و تقسیط هزینه‌های ائشعابات گاز، برق و آب، تسهیل شرایط پرداخت تسهیلات، افزایش سقف تسهیلات، پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه ودیعه اسکان موقت از محل منابع قرض‌الحسنه بانک‌های عامل، استفاده از اعتبارات مربوط به تخفیفات صدور پروانه شهرداری‌ها در محدوده‌ها و مناطق هدف، حمایت مالی و نحوه فعالیت توسعه گران، برای تسهیل فعالیت سازندگان در بافت‌های فرسوده و ناکارآمد شهری ۳- پیگیری اجرای قانون در ارتباط با ارائه تخفیفات حداقل ۵۰ درصدی در هزینه عوارض صدور پروانه	-	-

۳۰۴ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					و همچنین معافیت مالیاتی ۴۰ درصدی موضوع ماده ۷۷ ق.م.م سزایندگان در بافت‌های فرسوده		
۱۶	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۶۱ / پ	پ- وزارتخانه‌های راه و شهرسازی و کشور و شهرداری‌ها موظف‌اند با اعمال سیاست‌های تشویقی و در چهارچوب قانون حمایت از احیای بافت‌های فرسوده از اقدامات بخش غیردولتی برای احیاء و بازسازی بافت‌های فرسوده در قالب بودجه مصوب حمایت نمایند.	شرکت بازاریابی شهری ایران	در راستای اجرای ماده فوق و همچنین برنامه بازاریابی شهری، هیئت‌وزیران در جلسه مورخ ۱۳۹۷/۲/۳۰ با پیشنهاد وزارت راه و شهرسازی، آیین‌نامه اجرایی برنامه ملی بازاریابی شهری پایدار را تصویب نمود. در این آیین‌نامه ضمن الزام سازمان برنامه‌بودجه به پیش‌بینی، تأمین و تخصیص منابع لازم برای خدمات زیربنایی، روئینایی، وجوه اداره شده و یا یارانه سود تسهیلات موردنیاز برای ارائه تسهیلات ساخت و ودیعه اسکان موقت در لوایح بودجه ستواتی، بافت‌های فرسوده و ناکارآمد شهری مشمول کلیه مشوق‌ها، تخفیف‌ها و معافیت‌های مورد عمل در مناطق محروم می‌شوند. تخفیف و تقسیت هزینه‌های انشعابات گاز، برق و آب، تسهیل شرایط پرداخت تسهیلات، افزایش سقف تسهیلات پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه ودیعه اسکان موقت از محل منابع قرض‌الحسنه بانک‌های عامل، استفاده از اعتبارات مربوط به تخفیفات صدور پروانه شهرداری‌ها در محدوده‌ها و مناطق هدف، حمایت مالی و نحوه فعالیت توسعه‌گران برخی دیگر از مشوق‌های در نظر گرفته	-	-

بخش یازدهم: حمل و نقل و مسکن / فصل سی و هفتم: مسکن و شهرسازی □ ۳۰۵

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					<p>شده برای تسهیل فعالیت سازندگان در بافت‌های فرسوده و ناکارآمد شهری است. همچنین اجرایی گردیدن ماده ۶ قانون ساماندهی و ۴۳ آیین‌نامه اجرائی قانون ساماندهی در خصوص واگذاری اراضی در اختیار دستگاه‌های دولتی در محدوده‌ها و محلات هدف بازآفرینی به وزارت راه و شهرسازی نیز از مفاد اصلی این آیین‌نامه است.</p>		
۱۷	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۶۱ / ت	<p>ت- دولت مکلف است از طریق اعمال سیاست‌های حمایتی، حقوقی، تشویقی و اعطای تسهیلات یارانه‌ای نسبت به احیاء و بهسازی حداقل ده درصد (۱۰٪) از بافت‌های فرسوده شهری با رعایت سرانه‌های رو بنائی و زیر بنائی توسط بخش غیردولتی و شهرداری‌ها اقدام و مابه‌التفاوت سود تسهیلات یارانه‌ای مورد نیاز را همه‌ساله در قوانین بودجه سنواتی پیش‌بینی نماید.</p>	شرکت بازآفرینی شهری ایران	<p>در راستای اجرای ماده فوق و اعمال سیاست‌های تشویقی نظیر تخفیف صدور پروانه ساختمانی و همچنین پرداخت تسهیلات یارانه‌ای مطابق با مصوبه شماره ۹۰۴۵۳/ت/۹۰۴۵۳ ه مورخ ۱۳۹۳/۸/۸ هیئت محترم وزیران، شرکت نسبت به اعلام و پیگیری برای تأمین اعتبار تأمین یارانه مورد نیاز برای پرداخت به شهرداری‌ها و بانک‌های عامل اقدام نمود. همچنین در راستای اجرای آیین‌نامه اجرائی برنامه ملی بازآفرینی شهری، شورای پول و اعتبار با کاهش نرخ سود تسهیلات صندوق پس‌انداز مسکن یکم برای متقاضیان خرید واحدهای مسکونی در بافت‌های فرسوده از ۸ به ۶ موافقت نمود که این امر منجر به افزایش سهم بافت‌های فرسوده از کل تسهیلات پرداختی صندوق گردید. در سال ۱۳۹۷ تعداد تسهیلات پرداختی در بافت فرسوده از محل صندوق پس‌انداز مسکن یکم حدود ۹۰۷۰ فقره بوده است.</p>	سایر	<p>روند عملکرد ماده فوق‌الذکر به دلیل عدم پرداخت بدهی‌های پیشین یارانه سهم دولت در بخش سود تسهیلات و تخفیف هزینه عوارض ساختمانی، نامناسب و وضعیت اجرای تکلیف عقب‌تر از برنامه است. از دلایل اصلی عدم تحقق این ماده، عدم تأمین کمک سود سهم دولت و اعتبارات تخفیفات اعمال شده توسط شهرداری‌ها است.</p>

۳۰۶ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					همچنین تسهیلات پرداختی مشارکت در ساخت در سال ۱۳۹۷ برابر با ۱۱۵۶۶ فقره و تسهیلات ودیعه اسکان موقت برابر با ۴۲۰ فقره بوده است		
۱۸	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۶۱ / ت	بند (ت) ماده (۶۱) قانون توسعه در بخش معایرت بر مواد (۱) و (۴) قانون تشکیل وزارت راه و شهرسازی مصوب ۱۳۹۰/۳/۳۱ حاکم است.	شرکت بازآفرینی شهری ایران	در راستای اجرای ماده فوق و اعمال سیاست‌های تشویقی نظیر تخفیف صدور پروانه ساختمانی و همچنین پرداخت تسهیلات یارانه‌ای مطابق با مصوبه شماره ۹۰۴۵۳/ت/۹۰۱۶۶ ه مورخ ۱۳۹۳/۸/۸ هیئت محترم وزیران، شرکت نسبت به اعلام و پیگیری برای تأمین اعتبار تأمین یارانه موردنیاز برای پرداخت به شهرداری‌ها و بانک‌های عامل اقدام نمود. متأسفانه علیرغم پیگیری‌های انجام شده، هیچ اعتبار یارانه‌ای توسط سازمان برنامه‌بودجه پرداخت نگردید. همچنین در راستای اجرای آیین‌نامه اجرایی برنامه ملی بازآفرینی شهری، شورای پول و اعتبار با کاهش نرخ سود تسهیلات صندوق پس‌انداز مسکن یکم برای متقاضیان خرید واحدهای مسکونی در بافت‌های فرسوده از ۸ به ۶ موافقت نمود که این امر منجر به افزایش سهم بافت‌های فرسوده از کل تسهیلات پرداختی صندوق گردید. در سال ۱۳۹۷ تعداد تسهیلات پرداختی در بافت فرسوده از محل صندوق پس‌انداز مسکن یکم حدود ۹۰۷۰ فقره بوده است. همچنین تسهیلات پرداختی مشارکت در ساخت در سال ۱۳۹۷ برابر	سایر	روند عملکرد ماده فوق‌الذکر به دلیل عدم پرداخت بدهی‌های پیشین یارانه سهم دولت در بخش سود تسهیلات و تخفیف هزینه عوارض ساختمانی، نامناسب و وضعیت اجرای تکلیف عقب‌تر از برنامه است. از دلایل اصلی عدم تحقق این ماده، عدم تأمین کمک سود سهم دولت و اعتبارات تخفیفات اعمال‌شده توسط شهرداری‌ها است.

بخش یازدهم: حمل و نقل و مسکن / فصل سی و هفتم: مسکن و شهرسازی □ ۳۰۷

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					با ۱۵۶۶ فقره و تسهیلات ودیعه اسکان موقت برابر با ۴۲۰ فقره بوده است.		
۱۹	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۶۱ / ت	ت- وزارت راه و شهرسازی موظف است ساماندهی و احیاء شهرهای آسیب‌دیده از جنگ تحمیلی و استفاده از اراضی رهاشده و ساختمان‌های مخروبه باقیمانده داخل شهرهای موردنظر را در اولویت قرار دهد.	معاونت شهرسازی و معماری	شورای عالی شهرسازی و معماری ایران طرح جامع کلان‌شهر اهواز را در جلسه مورخ ۱۳۹۷/۴/۲۵ مورد بررسی و تصویب قرارداد. لازم به ذکر است شورای عالی بررسی و تصویب طرح جامع برای کلیه شهرهای مرزی را بر عهده دارد من جمله طرح جامع شهرهای شاورو، بستان، حرریاحی، فتح‌المبین، شمس‌آباد، گتوند، گوریه و ...	-	-
۲۰	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۸۰ / ج / ۱	چ- تأمین مسکن نیازمندان: به منظور تأمین نیاز اقشار آسیب‌پذیر و گروه‌های هدف سازمان‌های حمایتی به مسکن و رفع فقر سکونتی حداکثر تا پایان سال اول اجرای قانون برنامه نسبت به تدوین طی مراحل قانونی و در چهارچوب بودجه سنواتی و اجرای برنامه تأمین مسکن اجتماعی و حمایتی اقدام نماید.	-	اهم اقدامات به عمل آمده: - واگذاری زمین و پرداخت کمک‌هزینه‌های اجاره، تعمیرات و ودیعه مسکن به میزان ۱۰۸ هزار واحد مسکونی توسط نهادهای حمایتی مشتمل بر: • ۵۹۳۶ واحد سازمان ملی زمین و مسکن (مسکن اجتماعی، اقشار ویژه و خانوارهای دارای دو معلول و بیشتر) • ۱۵۸۲ واحد خیرین مسکن ساز • ۱۱۳۴ واحد بنیاد مسکن • سایر نهادهای حمایتی (کمیته امداد امام خمینی و بنیاد مستضعفان) ۹۹۷۶۴ معادل واحد مسکونی - طرح اقدام ملی: • احصاء شناسایی زمین‌های دولتی به استعداد ۲۰۰ هزار واحد در شهرهای جدید (آغاز فراخوان جذب سرمایه‌گذار بخش خصوصی برای احداث حدود ۵۷ هزار واحد در سال ۹۷) • تصویب مبلغ ۳۷۰۰۰ میلیارد ریال وجوه اداره شده	سایر	عدم تأمین منابع مالی مورد نیاز یارانه‌ای برای پرداخت تسهیلات ارزان قیمت برای مسکن اجتماعی (به علت عدم تخصیص منابع یارانه‌ای مورد نیاز برنامه در قالب نرخ سود یارانه‌ای، مقرر شد کلیه زمین‌های واگذار شده به بنیاد مسکن در قالب طرح اقدام ملی مورد بهره‌برداری قرار گیرد).

۳۰۸ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/بند/جزء/ردیف/تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					از محل منابع صندوق توسعه ملی برای نوسازی ۱۰۰ هزار واحد مسکونی در بافت فرسوده شهرها در برنامه بازآفرینی شهری و تخصیص صرفاً ۷۵۰۰ میلیارد ریال آن از سوی سازمان برنامه و بودجه • احصا و شناسایی اراضی برای واگذاری به بنیاد مسکن انقلاب اسلامی به استعداد احداث بالغ بر ۳ هزار واحد مسکونی در راستای اجرای این طرح		
۲۱	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۱۰۲ / ج	ارائه تسهیلات و امکانات ساخت و اجازه مسکن با اولویت زوج‌های دارای فرزند در قالب بودجه سنواری	معاونت مسکن و ساختمان	به‌منظور تأمین مسکن و سهولت دسترسی فاقدین مسکن به ویژه گروه‌های کم‌درآمد به خانه مناسب دولت موظف گردید تا از طریق حمایت‌های لازم از قبیل تأمین زمین مناسب و کاهش یا حذف بهای زمین از قیمت تمام‌شده مسکن، تأمین تسهیلات بانکی ارزان‌قیمت، اعمال معافیت‌های مالیاتی و تأمین سایر نهادهای موردنیاز بخش مسکن و افزایش ظرفیت سرمایه‌گذاری در بخش تولید و عرضه مسکن باهدف تأمین مسکن برای فاقدین مسکن (جهت هر خانوار یک بار) با رعایت مقررات ملی ساختمان و الگوی مصرف مسکن و اصول شهرسازی و معماری اقدام نماید. بدین منظور اقدامات ذیل توسط وزارت راه و شهرسازی در سال ۱۳۹۷ انجام شده است: ۱- راه‌اندازی صندوق پس‌انداز مسکن یکم برای خانه اولی‌ها ۲- طرح حمایت	سایر	حجم بالای منابع مالی موردنیاز، عدم تخصیص منابع یارانه‌ای موردنیاز جهت پرداخت تسهیلات ارزان‌قیمت، عدم پیش‌بینی منابع مالی موردنیاز در قانون بودجه پس از تصویب این برنامه

بخش یازدهم: حمل و نقل و مسکن / فصل سی و هفتم: مسکن و شهرسازی □ ۳۰۹

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					دولت از تأمین مسکن گروه‌های کم‌درآمد (مسکن اجتماعی-حمایتی)		
۲۲	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۱۲۰ / الف ۳	سند ملی توانمندسازی و سهاماندهی و توانمندسازی سکونتگاه‌های غیررسمی	شرکت بازاریابی شهری ایران	سند بازاریابی شهری به‌منظور ارتقای کیفیت زندگی شهروندان در سراسر نقاط کشور، از طریق ارزیابی و آسیب‌شناسی سیاست‌ها، برنامه‌ها و اقدامات به‌عمل آمده در حوزه بهسازی و نوسازی شهری و همچنین باخوانی شهر امروز و شناخت صحیح از مسائل و مشکلات گریبان گیر آن‌ها می‌باشد مصوب شده است که محدوده‌های هدف آن شامل (باقت‌های تاریخی، ناکارآمد میانی، سکونتگاه غیررسمی و بافت‌های شهری با پیشینه روستایی) می‌باشند. این سند با هماهنگی وزارت کشور، سازمان میراث فرهنگی و شورای عالی استان‌ها تهیه و به استناد اصل ۱۲۸ قانون اساسی به تصویب هیئت محترم دولت رسیده است؛ بنابراین ضرورتی به تهیه دوباره سند مذکور نمی‌باشد.	-	-

مأخذ: وزارت راه و شهرسازی

۲- گزارش عملکرد اهداف کمی و نماگرها

بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ تعداد خانوارها در کشور حدود ۲۴ میلیون و تعداد واحدهای در حال استفاده معادل ۲۲.۸ میلیون می‌باشد. به‌عبارت‌دیگر نیاز مسکن ناشی از تراکم بیش از یک خانوار در واحد مسکونی حدود ۱.۲ میلیون واحد می‌باشد. از طرفی حدود ۲.۶ میلیون واحد مسکونی خالی در کشور وجود دارد که به دلیل منطبق نبودن با تقاضای واقعی در بازار بلااستفاده مانده است. با احتساب خانه‌های خالی، کل واحدهای مسکونی در کشور حدود ۲۵.۴ میلیون واحد

می‌باشد که با توجه به تعداد کل خانوارها، حدود ۱.۴ میلیون واحد مسکونی در کشور اضافه بر نیاز مسکن وجود دارد؛ اما همان‌طور که اشاره شد مکانیسم بازار در این زمینه درست عمل نکرده است و بخش عمده‌ای از واحدهای خالی به دلیل منطبق نبودن با نیاز مصرفی و استطاعت متقاضیان به صورت لوکس و با متراژ بالا ساخته شده است.

جدول ۲- تعداد واحدهای مسکونی و خانوار در کشور

(ارقام به میلیون)

سال	جمعیت (میلیون)	خانوار (میلیون)	بعد خانوار	واحدهای در حال استفاده	تراکم خانوار	واحدهای مسکونی خالی	تراکم خانوار با احتساب واحدهای خالی
۱۳۷۵	۶۰	۱۲.۳	۴.۸۷	۱۰.۸	۱.۱۴	-	-
۱۳۸۵	۷۰	۱۷.۶	۴.۰۲	۱۶	۱.۰۹	۰.۶۳	۱.۰۵
۱۳۹۰	۷۵	۲۱.۲	۳.۵۵	۲۰	۱.۰۶	۱.۶۶	۰.۹۸
۱۳۹۵	۸۰	۲۴	۳.۳	۲۲.۸	۱.۰۶	۲.۵۹	۰.۹۴

مأخذ: مرکز آمار ایران، سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن

تعداد واحدهای مسکونی عرضه‌شده شهری در سال ۱۳۹۷ حدود ۴۰۰ هزار واحد می‌باشد که نسبت به هدف‌گذاری اولیه حدود ۵۰ درصد انحراف وجود دارد. تعداد واحدهای عرضه‌شده در سال ۱۳۹۷ نسبت به نیاز سالانه مسکن در کشور که سالانه حدود ۷۰۰ هزار واحد می‌باشد رقم بسیار پایینی است و یکی از دلایل ادامه افزایش قیمت در این سال نیز همین کاهش عرضه بوده است. تعداد واحدهای مسکونی روستایی تکمیل‌شده در سال ۱۳۹۷ حدود ۷۴ هزار واحد بوده که نسبت به هدف کمی در نظر گرفته برای این هدف (۱۸۰ هزار واحد) عملکرد مناسبی نمی‌باشد. در مجموع در سال ۱۳۹۷ در کل کشور ۴۷۳ هزار واحد مسکونی شهری و روستایی احداث شده است که نسبت به هدف پیش‌بینی‌شده در اسناد برنامه ششم (۹۱۰ هزار واحد مسکونی) حدود ۵۲ درصد تحقق یافته است.

بررسی توزیع خانوارها برحسب نحوه تصرف مسکن نشان‌دهنده کاهش نرخ مالکیت در کشور طی یک دهه اخیر است. بطوریکه نرخ مالکیت مسکن از حدود ۶۸ درصد در سال ۱۳۸۵ به ۶۱ درصد در سال ۱۳۹۵ کاهش یافته است که حاکی از کاهش توان تصرف ملکی خانوارهای شهری در این دوره در کنار رشد و جایگزینی بازار اجاره دارد.

افزایش سهم مسکن در سبد هزینه خانوار شهری، قابلیت دسترسی به تأمین مسکن یا توان‌پذیری آنان را از ۸ سال در سال ۱۳۸۴ به حدود ۱۱ سال در سال ۱۳۹۷ افزایش داده است. شاخص دسترسی به مسکن برای گروه‌های کم‌درآمد یعنی دهک‌های اول تا چهارم بین ۳۶ تا ۱۹ سال است. به عبارتی خانوارهای کم‌درآمد و به‌ویژه دهک‌های ۱ و ۲ قادر به تأمین مسکن مناسب نخواهند بود. از طرفی سهم هزینه مسکن در سبد هزینه خانوار که در گروه‌های کم‌درآمد به ۶۰ درصد می‌رسد موجب کاهش کیفیت زندگی این گروه‌ها شده است. این ارقام به‌خوبی نشانگر لزوم دخالت دولت برای تأمین مسکن گروه‌های کم‌درآمد در ایران است.

تراکم خانوار در واحد مسکونی به‌عنوان یک شاخص بسیار مهم در ارزیابی برخورداری خانوارها از واحد مسکونی (شهری) است. بر اساس برنامه ششم مقرر بود در سال ۱۳۹۷ تراکم خانوار به رقم ۱.۰۳ کاهش یابد و طبق بررسی‌ها این شاخص به رقم ۰.۹۴ رسیده است. ذکر این نکته ضروری است که این رقم با احتساب خانه‌های خالی به دست آمده است که حدود ۲.۵ میلیون واحد می‌باشد.

شاخص متوسط سطح زیربنای ناخالص مسکونی هر واحد در سال ۱۳۹۷ حدود ۱۵۸ مترمربع بوده است که به مقدار تعیین‌شده نرسیده است. در صورت کاهش این شاخص، منجر به افزایش امکان خرید متقاضیان از واحدهای کوچک‌تر شده و در نتیجه بخش زیادی از متقاضیان مسکن پوشش داده خواهد شد. لازم به ذکر است که واحدهای کوچک در کلان‌شهرها تقاضا دارد اما در شهرهای کوچک تمایل برای واحدهای بزرگ‌تر بیشتر است. از سوی دیگر همگام با افزایش سطح درآمد، تمایل به واحدهای بزرگ‌تر بیشتر می‌شود.

در مورد هدف‌های کمی افزایش مسکن استیجاری و سهم مسکن حمایتی در سال ۱۳۹۷ عملکردی وجود نداشته است. در صورتی که یکی از وظایف دولت در بخش مسکن در راستای جبران شکست بازار کمک به دهک‌های پایین اقتصادی در تأمین مسکن می‌باشد.

در سال دوم برنامه ششم توسعه، سهم صنعتی سازی در ساختمان افزایش یافته و اهداف کمی تعیین‌شده محقق شده است.

۳۱۲ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

جدول ۳- عملکرد اهداف کمی

ردیف	عنوان هدف کمی	واحد اندازه گیری	عملکرد				میانگین رشد دوره (درصد)	عوامل عدم تحقق	توضیحات
			سال ۱۳۹۷		سال ۱۳۹۶				
			هدف	عملکرد	درصد تحقق	درصد تحقق			
۱	توان دسترسی به مسکن ملکی	سال	۹	۱۱	۸۱.۸۲	۴.۸۸-	سایر	افزایش شدید قیمت مسکن و نامتناسب با افزایش درآمد خانوار	
۲	متوسط سالانه نوسانات قیمت مسکن	نرخ تورم	۱۵	۳۲.۳	۴۶.۴۴	۷۹.۷۲-	سایر	افزایش نقدینگی در اقتصاد کشور تحریم‌های ناعادلانه علیه کشور و تأثیر آن بر بازار ارز و سایر بازارهای مولزی	
۳	سهم مسکن حمایتی	درصد	۲۵	۰	۰	-	سایر	عنوان هدف کمی باید اصلاح گردد.	
۳	سهم مسکن حمایتی	درصد	۲۵	۰	۰	-	تخصیص ناکافی اعتبارات پیش‌بینی شده	-	
۴	سهم نظام بانکی در تأمین مالی مسکن	درصد	۳۸	۱۸.۷	۴۹.۲۱	-	سایر	-افزایش قیمت مسکن و عدم کفایت تسهیلات برای خرید واحد مسکونی، عدم توانایی بازپرداخت تسهیلات از سوی خانوارها در صورت افزایش سقف آن	
۵	سهم صنعتی سازی در ساختمان	درصد	۲۴	۲۷	۱۱۲.۵	-	-	-	
۶	سهم زمین در هزینه تمام شده مسکن	درصد	۴۸	۵۰.۵	۹۵.۰۵	-	-	-	
۷	تعداد کل واحد مسکونی	هزار واحد	۹۱۰	۴۷۲.۵	۵۱.۹۲	۸.۱۵	سایر	تجولات اقتصاد کلان (تورم، نوسانات نرخ ارز، برقراری رکود در کلیه فعالیت‌های کشور و ...) و عدم تمایل سازندگان به سرمایه‌گذاری در ساخت به دلیل کاهش سود عایدی حاصل از فروش، جذابیت سایر فعالیت‌های واسطه‌گری و زودبازده	
۸	درصد واحدهای مشمول نوسازی	درصد	۱۲	۱۸	۶۶.۶۷	-	سایر	عدم پرداخت یارانه سود تسهیلات در یافت‌های فرسوده	
۹	احداث مسکن روستایی	هزار واحد	۷۱	۷۴	۴۱.۱۱	۱.۳۸	مشکلات در اخذ تسهیلات از بانک‌ها و یا صندوق توسعه ملی	- تأخیر در ارائه تسهیلات بانکی - عدم تمایل نظام بانکی به پرداخت تسهیلات به دلیل عدم پرداخت بدهی مربوط به یارانه ماهانه تفاوت نرخ سود از سوی سازمان برنامه‌بودجه کشور	
۱۰	تراکم خانوار در واحد مسکونی	خانوار/ مسکن	۰.۹۵	۰.۹۴	۱۰۹.۵۷	۰.۵۳	-	-	

بخش یازدهم: حمل و نقل و مسکن / فصل سی و هفتم: مسکن و شهرسازی □ ۳۱۳

ردیف	عنوان هدف کمی	واحد اندازه گیری	عملکرد			سال ۱۳۹۷		میانگین رشد دوره (درصد)	عوامل عدم تحقق	توضیحات
			سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۶	هدف	عملکرد	درصد تحقق			
۱۱	افزایش مسکن استیجاری حمایتی	هزار خانوار	-	-	۴۰	۰	۰	تخصیص ناکافی اعتبارات پیش بینی شده	اعتباری برای این امر تخصیص داده نشده است	
۱۲	متوسط زیربنای ناخالص مسکونی هر واحد	مترمربع	۱۴۸	۱۵۳	۱۲۰	۱۵۸	۷۵.۹۵	سایر	۳.۲۲-	
۱۳	تعداد واحد مسکونی شهری	هزار واحد	۳۳۲	۳۳۴	۷۳۰	۳۹۸.۵	۵۴.۵۹	سایر	۹.۵۶	
۱۴	سهم مسکن در سبد خانوارهای گروه های خاص	درصد	۳۴	۳۴.۹	۳۵	۰	۰	-	-	

مأخذ: وزارت راه و شهرسازی

جدول ۴- عملکرد نماگرها

ردیف	عنوان نماگر	واحد اندازه گیری	عملکرد		سال ۱۳۹۷	سال ۱۳۹۵
			سال ۱۳۹۶	هدف		
۱	تأمین مسکن اجتماعی	هزار خانوار	۱۷	۶۵	۸۶	۱۵.۲
۲	ارتقاء توان دسترسی به مسکن	سال	۸	۱۰	۱۱	۹
۳	تأمین مسکن حمایتی	هزار واحد	۴	۳۵	۹.۰۷	۰.۴۴
۴	حفظ متوسط سالانه قیمت مسکن در حد تورم	درصد	۱۴	۱۸	۳۳.۳	۱۳.۹
۵	کاهش سهم مسکن در سبد هزینه خانوار شهری	درصد	۳۶	۳۷	۲۹.۰۵	۳۴

مأخذ: وزارت راه و شهرسازی

۳- بررسی عملکرد منابع مالی

جهت تأمین منابع مالی برنامه‌های اجرایی در دو قسمت هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای شیوه‌های مختلفی مورد استفاده شده است. تأمین اعتبارات از محل بودجه عمومی، بودجه شرکت‌های دولتی، صندوق توسعه ملی، سرمایه‌گذاری بخش دولتی و تسهیلات بانکی از جمله روش‌های عمده تأمین مالی در بخش‌های مختلف مسکن در سال ۱۳۹۷ بوده است.

بررسی عملکرد و نحوه تأمین اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و اعتبارات هزینه‌ای برنامه‌های اجرایی بخش مسکن و شهرسازی حاکی از آن است به دلیل مشکلات منابع عمومی در برخی از برنامه‌ها، تخصیص مناسبی صورت نگرفته است.

اعتبارات هزینه‌ای برای برنامه‌های کمک به سازمان‌های نظام‌مهندسی، راهبری ارتقای طراحی و معماری شهری، کمک برای تأمین مسکن ایثارگران و راهبری نظام فنی و اقتصادی مسکن و ساختمان به‌طور میانگین ۷۰ درصد تخصیص داشته است. برنامه ارتقای کیفیت ساخت‌وساز، برنامه توسعه شبکه شتاب‌نگاری کشور و برنامه پژوهش‌های مقاوم‌سازی ابنیه و خطرپذیری لرزه‌ای حدود ۶۰ درصد تخصیص داشته است.

در سال ۱۳۹۷ اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای برنامه ساماندهی کالبدی شهری و روستایی ۵۰ درصد تخصیص داشته است. برنامه توسعه شبکه شتاب‌نگاری کشور با ۹۹.۵ درصد تخصیص بیشترین عملکرد را داشته است.

شایان‌ذکر است که بخشی از اعتبارات لازم این برنامه‌ها از منابع در اختیار استان‌ها تأمین شده است. در ادامه جدول عملکرد اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برنامه‌های اجرایی آمده است.

جدول ۵- اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای

ردیف	شماره طبقه‌بندی	عنوان برنامه	اعتبار مصوب سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			تخصیص سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			درصد تحقق	
			جمع کل	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	هزینه‌ای	جمع کل	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	هزینه‌ای	کل	تملك
۱	۱۵۰۱۰۰۱۰۰۰	برنامه راهبری نظام فنی و اقتصادی مسکن و ساختمان	۲۰۶,۴۰۰	۱۰۰,۰۰۰	۱۰۲,۸۳۹	۵۰,۰۰۰	۱۵۲,۸۳۹	۹۶,۷	۵۰	

بخش یازدهم: حمل و نقل و مسکن / فصل سی و هفتم: مسکن و شهرسازی □ ۳۱۵

ردیف	شماره طبقه‌بندی	عنوان برنامه	اعتبار مصوب سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			تخصیص سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			درصد تحقق	
			جمع کل	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	هزینه‌ای	جمع کل	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	هزینه‌ای	تملك	کل
۲	۱۵۰۱۰۰۲۰۰۰	برنامه ارتقای کیفیت مصالح و فرآورده‌های ساختمانی و ابنیه فنی	۱۸,۵۸۲	-	۱۸,۵۸۲	۱۱,۷۱۵	-	۱۱,۷۱۵	۶۳	-
۳	۱۵۰۱۰۰۳۰۰۰	برنامه کمک برای تأمین مسکن اینترگران	۳۸,۰۳۷	-	۳۸,۰۳۷	-	-	-	-	-
۴	۱۵۰۱۰۰۴۰۰۰	برنامه راهبری ارتقای طراحی معماری و شهری	۱۸۶,۴۰۰	-	۱۸۶,۴۰۰	۱۸۰,۴۱۷	-	۱۸۰,۴۱۷	۹۶.۸	-
۵	۱۵۰۲۰۰۳۰۰۰	برنامه ارتقای کیفیت ساخت‌وساز	۲۲,۶۴۶	-	۲۲,۶۴۶	۱۳,۷۳۱	-	۱۳,۷۳۱	۶۰.۶	-
۶	۱۵۰۲۰۰۸۰۰۰	برنامه کمک به سازمان‌های نظام‌مهندسی	۷,۷۰۴	-	۷,۷۰۴	۱,۰۰۰	-	۱,۰۰۰	۱۳	-
۷	۱۵۰۲۰۱۲۰۰۰	برنامه ساماندهی کالبدی شهری و روستایی	۴,۹۲۲,۵۸۳	-	۴,۹۲۲,۵۸۳	۲,۴۸۴,۴۴۷	۲,۴۸۴,۴۴۷	-	۵۰.۵	۵۰.۵
۸	۱۵۰۴۰۰۱۰۰۰	برنامه پژوهش‌های کاربردی	۱۳۹,۳۳۳	-	۱۳۹,۳۳۳	۱۴۸,۲۵۹	-	۱۴۸,۲۵۹	۱۰۶.۴	-
۹	۱۵۰۴۰۰۲۰۰۰	برنامه توسعه بانک‌های اطلاعاتی و فن‌آوری	۱۷,۲۲۶	-	۱۷,۲۲۶	۱۰,۸۵۹	-	۱۰,۸۵۹	۶۳	-
۱۰	۱۵۰۴۰۰۳۰۰۰	برنامه توسعه شبکه شناسنگاری کشور	۹,۹۷۸	۴۰۰,۰۰۰	۴۰۹,۹۷۸	۳۹۷,۹۴۵	۳۹۷,۹۴۵	۵۸.۰۵	۹۸.۵	۹۹.۵
۱۱	۱۵۰۴۰۰۴۰۰۰	برنامه پژوهش‌های مقاوم‌سازی ابنیه و خطرپذیری لرزه‌ای	۳۱,۰۶۶	-	۳۱,۰۶۶	۱۹,۵۸۶	-	۱۹,۵۸۶	۶۳	-
۱۲	جمع	-	۵,۴۲۲,۵۸۳	۵,۴۲۲,۵۸۳	۵,۹۹۹,۹۵۵	۴۹۷,۱۲۵	۲,۹۲۳,۳۹۲	۳,۴۲۹,۵۱۷	-	-

جدول ۶- اعتبارات بخش از محل اختصاصی، متفرقه و خارج از بودجه عمومی

ردیف	محل تأمین اعتبار	شماره برنامه / ردیف	عنوان برنامه / ردیف	دستگاه اجرایی	اعتبار سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			تخصیص سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)		
					جمع کل	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	هزینه‌ای	جمع کل	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	هزینه‌ای
۱	منابع داخلی شرکت‌های دولتی	۱۳۰۳۰۱۶۰۰۰	برنامه توسعه حمل‌ونقل جاده‌ای	شرکت عمران شهرهای جدید	-	۲۵۹,۵۰۰	۲۵۹,۵۰۰	۲۵۹,۵۰۰	-	۱۰۸,۰۰۰
۲	درآمدهای اختصاصی	۱۵۰۱۰۰۲	برنامه ارتقا کیفیت مصالح و فرآورده‌های ساختمانی و ابنیه فنی	مرکز تحقیقات راه مسکن و شهرسازی	۱۴,۹۰۹	-	۱۴,۹۰۹	۱۴,۹۰۹	-	۵,۹۲۳

۳۱۶ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	محل تأمین اعتبار	شماره برنامه / ردیف	عنوان برنامه / ردیف	دستگاه اجرایی	اعتبار سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			تخصیص سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)		
					هزینه‌های	تملك دارایی سرمایه‌ای	جمع	هزینه‌های	تملك دارایی سرمایه‌ای	جمع
۳	درآمدهای اختصاصی	۱۵۰۲۰۰۳۰۰۰	برنامه ارتقا کیفیت ساخت‌وساز	مرکز تحقیقات راه مسکن و شهرسازی	-	۲۲,۹۹۶	۲۲,۹۹۶	۹,۱۳۶	-	۹,۱۳۶
۴	منابع داخلی شرکت‌های دولتی	۱۵۰۲۰۰۴۰۰۰	برنامه حمل‌ونقل شهری و روستایی	شرکت عمران شهرهای جدید	-	۳,۴۵۳,۴۱۲	۳,۴۵۳,۴۱۲	۶۳۷,۰۲۲	۶۳۷,۰۲۲	-
۵	درآمدهای اختصاصی	۱۵۰۴۰۰۱۰۰۰	برنامه پژوهش‌های کاربردی	مرکز تحقیقات راه مسکن و شهرسازی	-	۲۷۳,۳۹۱	۲۷۳,۳۹۱	۱۰۸,۶۱۳	-	۱۰۸,۶۱۳
۶	درآمدهای اختصاصی	۱۵۰۴۰۰۲۰۰۰	برنامه توسعه بانک‌های اطلاعاتی و فناوری	مرکز تحقیقات راه مسکن و شهرسازی	-	۱۵,۷۱۴	۱۵,۷۱۴	۶,۳۴۳	-	۶,۳۴۳
۷	درآمدهای اختصاصی	۱۵۰۴۰۰۳۰۰۰	برنامه توسعه شبکه شتاب‌بخشی‌کناری کشور	مرکز تحقیقات راه مسکن و شهرسازی	-	۷,۶۶۵	۷,۶۶۵	۳,۰۴۵	-	۳,۰۴۵
۸	درآمدهای اختصاصی	۱۵۰۴۰۰۴۰۰۰	برنامه پژوهش‌های مقاوم‌سازی ابنیه و خطرپذیری لرزهای	مرکز تحقیقات راه مسکن و شهرسازی	-	۵۲,۱۶۳	۵۲,۱۶۳	۲۰,۷۲۳	-	۲۰,۷۲۳
۹	درآمدهای اختصاصی	۱۸۰۲۰۰۵۰۰۰	برنامه آموزش غیررسمی فنی، حرفه‌ای و مهارتی	مرکز تحقیقات راه مسکن و شهرسازی	-	۸,۸۱۴	۸,۸۱۴	۳,۵۰۲	-	۳,۵۰۲
۱۰	درآمدهای اختصاصی	۱۸۰۳۰۱۰۰۰۰	برنامه ارتقا کیفیت فعالیت‌های آموزشی و کمک‌آموزشی	مرکز تحقیقات راه مسکن و شهرسازی	-	۶,۸۹۹	۶,۸۹۹	۲,۷۴۱	-	۲,۷۴۱
۱۱	جمع	-	-	-	-	۴۰۲,۵۵۱	۴۰۲,۵۵۱	۹۰۴,۹۴۸	۷۴۵,۰۲۲	۱۵۹,۹۲۶

مأخذ: وزارت راه و شهرسازی

۴- ارزیابی و پیشنهادها

۴-۱- تحلیل و بیان نقاط قوت و دلایل موفقیت

- ایجاد ظرفیت‌های قانونی برای منطقه‌ای کردن نظام تأمین مالی مسکن
- امکان تأمین زمین برای تأمین مسکن گروه‌های کم‌درآمد توسط دولت
- بهبود کیفیت سازه‌های واحدهای مسکونی در اختیار خانوار
- اجرای برنامه‌های متعدد حمایتی
- برنامه‌ریزی برای ایجاد رونق در تولید بخش مسکن از طریق برنامه‌های متعدد از جمله طرح اقدام ملی
- افزایش ابزارهای تأمین مالی در بخش مسکن
- تمایل بخش خصوصی برای حضور در بازار مسکن اجاره‌ای به دلیل امنیت بیشتر بخش مسکن در مقایسه با سایر حوزه‌های فعالیت

۴-۲- تحلیل و بیان نقاط ضعف و دلایل عدم موفقیت

- بانک‌پذیر نبودن اغلب خانوارهای متوسط و کم‌درآمد جامعه در بخش مسکن
- ناکارآمدی سیاست‌های حمایتی در بخش مسکن با توجه به تورم بالا در اقتصاد ایران
- عدم تناسب عرضه واحدهای مسکونی با تقاضای واقعی و مصرفی در بازار مسکن
- عدم تأمین اعتبار جهت اجرای برنامه مسکن اجتماعی و حمایت از سوی دولت
- افزایش نابرابری‌های منطقه‌ای
- عدم تزریق منابع عمومی و بانکی و نیز برخی ضوابط و مشکلات حقوقی، در بعضی عرصه‌ها
- نامتعادل بودن سیاست‌های اعتباری مسکن که به‌طور عمده در اختیار گروه‌های متوسط و بالاتر قرار می‌گیرد
- حجم بالای بدمسکنی و روند رو به رشد سکونتگاه‌های غیررسمی
- کاهش سهم نظام بانکی در تأمین مالی مسکن
- عدم هماهنگی برنامه‌ها و سیاست‌های مسکن با برنامه‌های اقتصادی و اجتماعی، به‌ویژه سیاست‌های مرتبط با درآمد، کنترل مهاجرت و افزایش سریع جمعیت شهری.
- بالا بودن هزینه‌های مبادله برای سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در بخش مسکن و ساختمان
- کاهش نرخ سودآوری فعالیت اجاره‌داری به دلیل بالا بودن نرخ تورم و کاهش توان مالی خانواده
- هدفمند نبودن یارانه‌های مسکن و سهم پایین این بخش از اعتبارات بودجه سنواتی
- عدم وجود بانک اطلاعاتی جامع و شفاف از گروه‌های هدف و املاک و مستغلات کشور
- حجم بالای واحدهای مسکونی فرسوده و غیرمقاوم

۴-۳- جمع‌بندی و ارزیابی

- ریشه‌های عدم توفیق در بخش شهرسازی را می‌توان در نبود وجود مجموعه زیرساخت‌ها و پیش‌شرط‌هایی به شرح زیر جستجو کرد:
- ناپایداری زیرساخت‌های اقتصادی- اجتماعی شهرسازی: در طول نیم‌قرن اخیر، تمام ساختارهای سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ایران، تحت تأثیر مجموعه‌ای از عوامل درون‌زا و برون‌زا، به‌شدت در معرض تغییرات سریع قرار گرفته است. در حال حاضر یک دگرگونی وسیع در کل ساختار جمعیت کشور همراه با تحرک وسیع اجتماعی و فضایی مشاهده می‌شود که

سراسر کشور و تمام کانون‌های فعالیتی و سکونتی آن را دچار توسعه، بازسازی و نوسازی کرده است. این وضعیت ناپایدار و در حال گذار با چنان تغییرات سریع و پیش‌بینی‌ناپذیری در عرصه حرکات جمعیت، شیوه سکونت و فعالیت و تغییر مقررات و تشکیلات مدیریتی همراه است که هرگونه آینده‌نگری، برنامه‌ریزی، هدایت و نظارت در امر توسعه و عمران شهری را با انبوهی از مجهولات، تعارضات، احتمالات و اتفاقات ناسازگار مواجه می‌سازد. از جمله می‌توان به رشد و جابه‌جایی سریع جمعیت، کمبود و گرانی زمین و مسکن، رشد حاشیه‌نشینی، آلودگی محیط‌زیست، رشد سریع نیازهای خدماتی و رفاهی اشاره کرد.

- **ناهماهنگی در نظام برنامه‌ریزی و مدیریت توسعه و عمران:** در طول پنجاه سال گذشته به تدریج حجم زیادی از قوانین و مقررات و مجموعه‌ای از سازمان‌ها و نهادهای مرتبط با توسعه و عمران شهری در ایران شکل گرفته است که هرکدام به نحوی در سرنوشت تحولات شهرسازی و مدیریت شهری کشور دخالت دارند. همچنین در مشارکت شهروندی و تمرکزگرایی ساختار اداری نیز همواره چالش‌هایی حاکم است.

- **مشکلات حقوق مالکیت و مقررات کاربری زمین:** نارسایی، کمبود و ناهماهنگی در قوانین و مقررات مربوط به حقوق مالکیت و نحوه نظارت بر اراضی شهری، به‌ویژه وجود اشکال مختلف مالکیت و انواع متولیان مختلف، یکی از عوامل اساسی در ناکامی طرح‌های جامع-تفصیلی و عدم تحقق کاربری‌ها و سرانه‌های پیشنهادی آن‌ها محسوب می‌شود. در طرح‌های توسعه شهری ایران، به تبع پیروی از الگوی برنامه‌ریزی جامع، محتوای برنامه کاربری زمین، معمولاً به تهیه «نقشه کاربری زمین»، «جدول سرانه‌های کاربری» و «ضوابط منطقه بندی» محدود شده و کمتر به ابعاد اقتصادی، محیطی، حقوقی و اجتماعی استفاده از زمین و فضا توجه می‌شود. درحالی‌که تحقق توسعه پایدار شهری در درجه اول به وجود قوانین محکم در زمینه استفاده بهینه از اراضی شهری در جهت منافع عمومی و نظارت بر اقتصاد زمین و ساختمان نیاز دارد. همچنین رعایت حقوق مالکیت مردم و عدم تضییع آن از طرف نهادهای دولتی نیز از دیگر چالش‌های این بخش است.

- **ضعف بنیادهای مدیریت شهری و برنامه‌ریزی محلی:** یکی از اصول طرح‌های راهبردی، افزایش اختیارات برنامه‌ریزی محلی و پاسخگویی به نیازها و ارزش‌های بومی است. در حال حاضر، اگرچه نقش شهرداری‌ها و شوراهای اسلامی شهر، به‌عنوان ارکان اصلی مدیریت شهری

در عرصه توسعه و عمران محلی فعال تر شده است، ولی به دلیل فقدان تجربه کافی و وجود سوابق ریشه‌دار مدیریت متمرکز دولتی، هنوز جایگاه مدیریت شهری در برنامه‌ریزی محلی به صورتی نهادمند و قانونمند در نیامده است. در این زمینه تأکید بر مشارکتهای مردمی نیز کم‌رنگ بوده است.

- **ضعف بنیادهای مشارکت در توسعه و عمران شهری:** برنامه‌ریزی راهبردی اصولاً بر فرایند مشارکت میان تمام عوامل مؤثر در حیات شهر (بخش دولتی، بخش عمومی، بخش خصوصی، تشکلهای حرفه‌ای و تشکلهای مردمی) استوار است. در شرایط کنونی ایران، انگیزه‌ها و اقدامات مربوط به مشارکت‌جویی و مشارکت‌پذیری، پدیده‌ای نو محسوب می‌شود که هنوز از مقررات، تشکیلات و فرهنگ لازم بی‌بهره است. در روال کنونی نقش بخش خصوصی و نحوه مشارکت آن در طرح‌های توسعه و عمران شهری به دسترسی تعریف و مشخص نشده است و به همین دلیل در اغلب موارد اقدامات آن در تعارض با اقدامات بخش عمومی قرار می‌گیرد. همچنین تشکلهای حرفه‌ای مثل انجمن مهندسان مشاور معمار و شهرساز فقط موظف به تهیه طرح‌ها در چارچوب قراردادهای همسان هستند و نقش چندانی مؤثری در تصمیم‌سازی، مدیریت اجرایی، پیگیری و نظارت بر عهده ندارند. تشکلهای مردمی و سازمان‌های غیردولتی نیز، هنوز نقشی فعال در فرایند توسعه و عمران شهری ایفا کنند.

چالش‌های عمده بخش مسکن را می‌توان به شرح زیر خلاصه کرد:

- عدم تناسب عرضه واحدهای مسکونی با تقاضای واقعی و مصرفی در بازار مسکن
- وجود خانه‌های خالی به دلیل عدم استطاعت گروه‌های پایین درآمدی
- کاهش متوسط نرخ مالکیت مسکن که موجب افزایش اجاره‌نشینی و افزایش تقاضا و به تبع آن افزایش قیمت اجاره مسکن شده است.
- سهم پایین مسکن اجتماعی در تأمین مسکن گروه‌های نیازمند و برخی مشکلات کیفیت ساخت و مسائل اجتماعی در صورت تأمین این نوع از مسکن
- نیاز به منابع بسیار (مبلغی معادل ۹۰ هزار میلیارد ریال) برای تأمین و تکمیل زیرساخت‌ها و همچنین تأسیسات روبنایی آموزشی، درمانی و ...
- مساحت بافت‌های نابسامان و پهنه‌های فقر شهری در حدود ۱۳۲ هزار هکتار برآورد می‌شود

که این مناطق محل سکونت جمعیتی قریب به ۲۱ میلیون نفر است. این جمعیت حدود ۴۰ درصد از جمعیت شهری کشور را شامل می‌شود. ۷۷ هزار هکتار از کل این مساحت، جز بافت‌های فرسوده است که ۱۰ میلیون نفر در آن زندگی می‌کنند.

- رشد سکونتگاه‌های غیررسمی (۱۱ میلیون نفر در مساحتی معادل ۵۶ هزارهکتار سکونت دارند)
- عدم تعادل شدید بین تقاضای مؤثر و عرضه مسکن، به‌ویژه در بازار مسکن اجاره‌ای

۴-۴- پیشنهادها

- افزایش تزریق تسهیلات بانکی مسکن مهر در سال ۱۳۹۸
- مقاوم‌سازی و حمایت از انبوه‌سازی و صنعتی سازی مسکن
- جذب تعداد بیشتر سرمایه‌گذار به روش‌های مختلف به پروژه‌های محله‌سازی و مسکن مشارکتی
- افزایش سهم بانک‌ها در تأمین مالی مسکن
- برنامه‌ریزی مناسب برای پیشبرد برنامه‌ی اقدام ملی عرضه و تولید مسکن
- تأمین منابع مالی برای پرداخت یارانه سود تسهیلات برای گروه‌های کم‌درآمد، زوج‌های جوان و توسعه مسکن در بافت‌های ناکارآمد شهری
- استفاده مناسب از توانمندی‌ها و تجارب گروه‌های بین‌المللی توسعه‌گر شهرسازی
- ارتقای صنعتی سازی ساختمان با گسترش استفاده از فناوری‌های نوین
- تهیه برنامه یکپارچه سامان‌دهی و توانمندسازی سکونتگاه‌های نابسامان
- مقاوم‌سازی و حمایت از انبوه‌سازی و صنعتی سازی مسکن
- ارتقای صنعتی سازی ساختمان با گسترش استفاده از فناوری‌های نوین
- تأمین منابع مالی برای پرداخت یارانه سود تسهیلات برای گروه‌های کم‌درآمد، زوج‌های جوان و توسعه مسکن در بافت‌های ناکارآمد شهری
- ایجاد سامانه اطلاعاتی و پایش برنامه‌های حمایتی در بخش مسکن، محدوده نابسامان و... در شهرهای با جمعیت بیش از ۲۰۰ هزار نفر
- افزایش سهم نظام بانکی در تأمین مالی مسکن
- احداث مسکن با اولویت در شهرهای میانی باهدف تعادل بخشی به فضا و توزیع جمعیت

- تأمین زیرساخت‌های موردنیاز در محدوده‌های طرح مسکن مهر شامل تأسیسات زیربنایی مانند آب و برق و همچنین امکانات آموزشی، بهداشتی و خدماتی باهدف تکمیل طرح
- اصلاح الگوی تهیه و تدوین طرح‌های توسعه شهری با تأکید بر:
  - ۱- حفاظت محیط طبیعی و ارزش‌های فرهنگی و تاریخی
  - ۲- گسترش فضاهای فراغتی - تفریحی و عمومی و توسعه فضاهای سبز و باز
  - ۳- تأمین نیازهای خدماتی در حد استانداردهای مربوطه
  - ۴- افزایش سهم حمل‌ونقل عمومی - مسیرهای پیاده و دوچرخه
  - ۵- اقتصاد شهری و نقش آن به‌عنوان عامل محرک و تضمین‌کننده حیات شهر
  - ۶- پدافند غیرعامل و پیش‌بینی چگونگی مقابله با سوانح و مخاطرات
  - ۷- تأمین زیرساخت‌های موردنیاز برای استقرار دولت الکترونیک و تبدیل به شهر هوشمند
  - ۸- ساماندهی به سکونتگاه‌های حاشیه‌ای و غیررسمی
  - ۹- احیای بافت‌های فرسوده شهری
- یارانه‌ها و کمک‌های اقتصادی مرتبط با موضوعات توسعه و عمران فضایی کالبدی در چارچوب اصلاح سکونتگاه‌های نامناسب شهری و بافت‌های فرسوده هدفمند گردند.
- تدوین قوانین مربوط به چگونگی هماهنگی میان شهرداری به‌عنوان مدیر شهر و دستگاه‌های اجرایی مسئول خدمات‌رسانی شهری و ایجاد تأسیسات و تأمین نیازمندی‌های شهری و اشخاص حقیقی و حقوقی
- حمایت از طرح مسکن اجتماعی
- ضرورت تمرکز در تشکیلات سیاست‌گذار نظام توسعه و عمران در سطح ملی به منظور ایجاد وحدت رویه و تحقق ساختار سلسله‌مراتبی طرح‌های توسعه و عمران کشور از ملی تا محلی

فصل سی و هشتم

عمران شهری

مقدمه

امروزه مدیریت شهری نقشی اساسی در پایداری و توسعه‌یافتگی زندگی شهری دارد. با این وجود اثرگذاری مثبت مدیریت شهری مستلزم فراهم آوردن شرایطی است که مهم‌ترین آن‌ها را می‌توان داشتن اختیار و مسئولیت، توانایی تأمین منابع مالی پایدار و مشارکت عمومی دانست. شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور در فرایند توسعه شهری و روستایی و ایجاد خدمات موردنیاز شهروندان با چالش‌های متعددی در زمینه‌های مختلف روبرو هستند. یکی از مهم‌ترین چالش‌های پیش‌روی مدیران شهری و روستایی کمبود منابع درآمدی موردنیاز برای ارائه خدمات و ایجاد زیرساختارهای شهری و روستایی است.

از عمده‌ترین چالش‌هایی که در حال حاضر مدیریت شهری در شهرهای ایران بخصوص کلان‌شهرها با آن مواجه می‌باشند، می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

- ۱- گستردگی وظایف محوله به مدیریت شهری در اداره شهر و خدمت‌رسانی به مردم
- ۲- ضعف و نقصان ساختار تشکیلات مالی و فنی مدیریت شهری
- ۳- کمبود کارکنان زبده، متخصص و متعهد در مجموعه سیستم مدیریت شهری
- ۴- ساختار ناهمگون و نامتجانس جمعیت شهری
- ۵- ضعف فرهنگ شهرنشینی مهاجرین تازه‌وارد به شهرها و پائین بودن حس تعلق‌خاطر آنان به شهر مقصد
- ۶- اطلاع‌رسانی ناقص و عدم آشنایی شهروندان با حقوق و وظایف خود
- ۷- رعایت و حتی لحاظ استانداردها، قوانین ضوابط و مقررات
- ۸- کاهش درآمد و منابع درآمدی مدیریت شهری
- ۹- بد مسکنی، حاشیه‌نشینی و نقاط سکوتی بی‌ضابطه در شهرها و تبعات آن بر مدیریت و روند حیات شهری و ...

لازم به یادآوری است که بسیاری از این چالش‌ها از زمانی بروز و ظهور یافت که بند ب ذیل تبصره ۵۲ قانون بودجه سال ۱۳۶۲ کل کشور شهرداری‌ها را مکلف نمود تا ظرف یک دوره سه‌ساله بخصوص از لحاظ منابع درآمدی به خودکفایی کامل برسند و بدین طریق از یک‌سوی بخش قابل‌ملاحظه‌ای از کمک‌های مالی دولت به شهرداری‌ها حذف و شهرداری‌ها با محدودیت و مشکلات درآمدی مواجه گشته و از سوی دیگر نیازهای خدماتی و عمرانی شهر و شهروندان متعدد و متنوع‌تر گردید.

- اقدامات محوری در سال ۱۳۹۷ در حوزه راه و شهرسازی قسمت عمران شهری به شرح زیر می‌باشد:
۱. شروع برنامه‌ی اقدام ملی تولید و عرضه‌ی مسکن با برنامه‌ریزی برای احداث ۴۵،۰۰۰ واحد مسکونی طی سال ۱۳۹۷ و شروع ۳۷،۹۵۷ واحد آن در نیمسال دوم
  ۲. پیشبرد ۲۷۸ پروژه‌ی جاری روبنایی متنوع؛ شامل: شروع ۵۸ پروژه و اتمام ۶۸ پروژه و الباقی در مراحل انجام هستند.
  ۳. پیشبرد ۳۶۶ پروژه‌ی جاری زیربنایی؛ شامل: شروع ۲۴۲ پروژه و اتمام ۷۴ پروژه و الباقی در مراحل انجام هستند.

۴. پیشبرد پروژه‌های مشارکتی ۷ مرکز محله با سرمایه‌ای حدود ۱۷۸ میلیارد تومان

۵. انعقاد بیش از ۲،۷۰۹ میلیارد تومان قرارداد پروژه‌های مشارکتی

۶. تداوم اجرای پروژه‌های ریلی ۴ شهر جدید به طول مجموع ۱۱۱۸ کیلومتر

در هزاره سوم، نقش آب در توسعه کشورها و مناطق مختلف جهان بیش‌ازپیش اهمیت یافته است. اکنون کمبود آب، این مایه حیات، پس از چالش رشد جمعیت، به‌عنوان دومین چالش در جهان مطرح می‌باشد. سه عامل مهم استقلال سیاسی و اقتصادی، خودکفایی و اقتدار سیاسی بستگی فراوانی به حوزه‌های آب، خاک و غذا دارند و بنابراین کم‌آبی می‌تواند بر خاک، غذا، اقتصاد و حتی سیاست تأثیرگذار باشد. میلیاردها نفر در سراسر جهان، به‌ویژه در مناطق کم‌آب، نگران سرنوشت و آینده‌ی آب و دسترسی به آن هستند.

بیش از ۸۰ درصد از کره زمین را آب فرا گرفته است، اما تنها حدود ۳ درصد از آب‌های موجود کره زمین شیرین و به‌طورمعمول قابل‌استفاده می‌باشد. بحران آب در هزاره سوم چالش اصلی دنیا بوده و تأمین امنیت آبی در قرن ۲۱ دغدغه اصلی حکومت‌ها می‌باشد. لازم است بدانیم که بر اساس

گزارش سازمان ملل متحد (۲۰۱۵)، در حال حاضر ۱.۱ میلیارد نفر از مردم جهان از دسترسی به آب شرب سالم و ۲.۵ میلیارد نفر نیز از بهداشت مناسب محروم‌اند. لازم به ذکر است که حدود ۹۰٪ از افرادی که هم‌اکنون از بی‌آبی رنج می‌برند، در آسیا و آفریقا زندگی می‌کنند.

تمامی موارد ذکر شده، سبب شده تا پرداختن به موضوع آب، مدیریت بهینه و ارتقای بهره‌وری مصرف آن و جلوگیری از بحران‌های آبی، به یک موضوع کلیدی و مهم در کشور تبدیل شود و لذا برنامه توسعه ششم فرصت مغتنمی بوده تا به موضوع آب به‌عنوان یک موضوع خاص و کلیدی که توسعه و آینده کشور را تحت تأثیر قرار می‌دهد، پرداخته شود. ذکر این نکته ضروری است که با ارائه گزارش‌های متعدد، موضوع آب در برنامه ششم به‌عنوان موضوع خاص و راهبردی انتخاب گردیده که در بند «الف» ماده (۲) قانون برنامه ششم توسعه نیز درج شده است. در سال ۱۳۹۷ اقدامات مؤثری در بخش آب کشور انجام شده است که از آن جمله می‌توان به؛ به‌روزرسانی اهداف برنامه تفصیلی بخش آب و آبفا در برنامه ششم توسعه، انجام مطالعات فنی و حقوقی حقاچه‌ها، بررسی ساختار کلان بخش آب کشور با رویکرد حکمرانی خوب آب و استقرار مدیریت به‌هم‌پیوسته منابع آب، تشکیل کارگروه‌های احیای رودخانه زاینده‌رود و ساماندهی کمی و کیفی رودخانه کارون بزرگ ذیل شورای عالی آب، برگزاری مستمر جلسات کارگروه ملی سازگاری با کم‌آبی و کارگروه‌های استانی و کمیته تخصصی ذیل کارگروه ملی در راستای تصویب برنامه‌های عملیاتی در جهت تطبیق با شرایط اقلیمی کشور، افتتاح ۶ سد با حجم مخزن ۵۳۷ میلیون مترمکعب و نیز آبرگیری از ۵ سد با حجم مخزن ۳۲۴ میلیون مترمکعب در سال، احداث ۶۰۹۴۴ هکتار شبکه آبیاری و زهکشی، تعادل‌بخشی منابع آب زیرزمینی به میزان ۶۰۱ میلیون مترمکعب از طریق پر و مسلوب‌المنفعه نمودن چاه‌های غیرمجاز و جلوگیری از اضافه برداشت چاه‌های غیرمجاز، تجهیز ۶۳۴۳ چاه به کنتور اندازه‌گیری، بهره‌برداری از ۱۰ طرح تأسیسات نمک‌زدایی با ظرفیت ۱۶.۱۷ میلیون مترمکعب در سال، بهره‌برداری از ۷ تصفیه‌خانه فاضلاب با ظرفیت ۱۸۷۰۶۰ مترمکعب در شبانه‌روز، بهره‌برداری از یک واحد تصفیه‌خانه آب به ظرفیت ۱۲۹۶۰ مترمکعب در شبانه‌روز و بسیاری موارد دیگر اشاره نمود.

۱- گزارش عملکرد احکام قانون برنامه

مدیریت شهری به‌عنوان چارچوب سازمانی توسعه شهر به سیاست‌ها، برنامه‌ها، طرح‌ها و اقداماتی مربوط می‌شود که در پی اطمینان از تطابق رشد جمعیت با میزان دسترسی به زیرساخت‌های اساسی زندگی شهری می‌باشد. بر این اساس ویژگی‌های سازمانی مدیریت شهری و نیز نقش اجرایی بخش دولتی و عمومی، تأثیر بسزایی در موفقیت و یا عدم موفقیت آن ایفا می‌نماید. از طرفی مدیریت شهری بخش عمده‌ای از وقت، سرمایه، امکانات و توان لجستیکی خویش را در برخورد با چالش‌هایی که در برخی موارد علت ایجاد آن‌ها فراتر از سطح شهر، مدیران و تصمیم‌گیران شهری می‌باشد، مصروف می‌دارد؛ و در صورت تداوم این وضعیت، بدنه نحیف مدیریت شهری روبه اضمحلال و ناکارایی خواهد بود.

مهمترین اقدامات صورت گرفته درخصوص احکام قانونی برنامه ششم به شرح زیر می‌باشد:

- افتتاح ۶ سد با حجم مخزن ۵۳۷ میلیون مترمکعب و نیز آبرگیری از ۵ سد با حجم مخزن ۳۲۴ میلیون مترمکعب در سال

- احداث ۶۰۹۴۴ هکتار شبکه آبیاری و زهکشی

- تعادل بخشی منابع آب زیرزمینی به میزان ۶۰۱ میلیون مترمکعب از طریق پر و مسلوب‌المنفعه نمودن چاه‌های غیرمجاز و جلوگیری از اضافه برداشت چاه‌های غیرمجاز

- تجهیز ۶۳۴۳ چاه به کنتور اندازه‌گیری

- بهره‌برداری از ۱۰ طرح تأسیسات نمک‌زدایی با ظرفیت ۱۶.۱۷ میلیون مترمکعب در سال

- بهره‌برداری از ۷ تصفیه‌خانه فاضلاب با ظرفیت ۱۸۷۰۶۰ مترمکعب در شبانه‌روز

- بهره‌برداری از ۱۴ کیلومتر خطوط مترویی جدید در سال ۱۳۹۷ در تهران و بهره‌برداری از ۱۰ کیلومتر خطوط مترویی جدید در سال ۱۳۹۷ در شهر مقدس مشهد

- احداث و بهره‌برداری از ۴۷ باب مجتمع خدماتی رفاهی در راه‌های ارتباطی کشور توسط بخش خصوصی

- اخذ مجوز شورای اقتصاد تأمین ۶۳۰ دستگاه واگن و امضاء قرارداد تأمین ۶۳۰ واگن با کنسرسیوم واگن‌سازی تهران، شرکت CRC چین و نورینکو (هماهنگ‌کننده فاینانس)

جدول ۱- گزارش عملکرد احکام برنامه ششم و احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					<p>در خصوص اصلاح نظام بهره‌برداری آب آشامیدنی، شاخص‌های مربوطه تدوین و احصا شده‌اند. همچنین شاخص آب بدون درآمد به‌عنوان شاخص این بند، حدود ۲۴۸ بوده که نسبت به سال گذشته ثابت مانده است. لازم به ذکر است برای تحقق قسمت اول این ماده قانونی، ۱۲ شاخص تعریف شده است که آب بدون درآمد یکی از آن شاخص‌ها می‌باشد. سایر اقدامات انجام‌شده در این زمینه (در قالب ۱۱ شاخص دیگر) را می‌توان به شرح زیر برشمرد: ارتقای ۱۵ باب تصفیه‌خانه فاضلاب، اصلاح و بازسازی ۹۹ کیلومتر شبکه‌های جمع‌آوری فاضلاب، ارتقاء و نوسازی تصفیه‌خانه‌های آب بیرجند، تصفیه‌خانه آبادان (۳۰) و تصفیه‌خانه شماره ۲ اهواز (۵۰) با بازسازی ۲۴۲۸ کیلومتر خطوط انتقال آب بزرگ کشور</p> <p>• هوشمندسازی سامانه‌های آبرسانی شهری (با نصب تجهیزات تله‌متری و اسکادا) در استان‌های خراسان رضوی (۲۵)، آذربایجان شرقی (۱۷)، کهگیلویه و بویراحمد (۲۴) و شهر مشهد (۴۱)</p> <p>• افزایش راندمان انرژی در بخش شهری ۶۱۶۷ و در بخش روستایی به ۴۹۳۹</p> <p>• افزایش ظرفیت تولید برق از طریق نیروگاه ۲۵ مگاواتی خط انتقال چشمه روزبه سمنان ممیزی انرژی و طراحی مجدد تأسیسات آب و فاضلاب شهری در ۱۳۷۶ قهره انشعاب و ۲۱۱۲ قهره در بخش روستایی</p> <p>• انجام ۸۵۰ هزار نفر آموزش چهره به چهره مقاطع ابتدایی، ۱۵۰ هزار نفر آموزش زنان خانه‌دار، ۱۴ هزار دقیقه برنامه‌های رادیویی و تلویزیونی (اطلاع‌رسانی) و ۵۴ هزار دقیقه برنامه‌های رادیویی و تلویزیونی (آگهی بخشی) • تدوین الگوی مصرف آب بر اساس شرایط جدید کشور برای کلیه شهرها و ارائه و تصویب آن در کارگروه ملی سازگاری با کم‌آبی • خریداری و نصب ۱۳۱۹۱۶ دستگاه تجهیزات کاهنده مصرف در خصوص تأمین آب شرب از طریق نمک‌زدایی نیز در سال ۱۳۹۷، طرح تأسیسات نمک‌زدایی دژگان، نیاسر، بستانه، شناس، سیریکه، بندرعباس، بندر ترکمن و گمشان، بندرلنگه، بوشهر و آستانه‌اشرفیه با ظرفیت ۱۶۰۱۷ میلیون مترمکعب در سال با استفاده از مکانیسم BOO به بهره‌برداری رسیده است و ۱۲ طرح</p>	<p>ایرادات ناشی از نحوه قانون گذاری</p>	<p>شفاف نبودن متن قانون</p>
	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۶ / الف	دولت مکلف است اقدامات لازم را برای رعایت سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۳۴) قانون اساسی در جهت اصلاح نظام بهره‌برداری آب آشامیدنی، بهره‌وری استحصال و بهره‌وری مصرف آن را حداقل معادل سی درصد (۳۰) ارتقاء دهد و نیز حداقل سی درصد (۳۰) آب آشامیدنی مناطق جنوبی کشور را از طریق شیرین کردن آب دریا تا پایان اجرای قانون برنامه تأمین نماید.	وزارت نیرو	<p>طولانی بودن فرآیند دریافت تسهیلات از سوی بانک‌ها و اخذ وثایق سنگین از سرمایه‌گذاران</p>	<p>طولانی بودن فرآیند تسهیلات از سوی بانک‌ها و اخذ وثایق سنگین از سرمایه‌گذاران</p>	

۳۲۸ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					تأسیسات آب شیرین کن شامل: مجموعه شماره یک بوشهر، مجموعه شماره ۲ بوشهر، تأمین آب شرب لامرد، نوش‌آباد، سفید شهر، فاز چهارم زاهدان، حمیران، ساحلی، مهدی آباد-آوین، چوئنده، تنگستان و عسلویه با ظرفیت تولید ۲۰۷ میلیون مترمکعب آب در سال نیز با استفاده از همین مکانیسم، در مرحله پیش‌نویس و عقد قرارداد بوده است.		
۲	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۲۳ / ت	هرگونه تخفیف و بخشودگی عوارض شهرداری‌ها توسط دولت ممنوع است.	وزارت کشور	هیچ مصوبه‌ای توسط دولت برای بخشودگی و تخفیف عوارض شهرداری‌ها صورت نگرفته است.	-	-
۳	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۳۷ / ت / ۴	پیش‌بینی زمین با کاربری آموزشی حوزوی در طرح جامع تفصیلی شهرها و واگذاری زمین با رعایت و ترتیبات صدر ماده (۱۰۰) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت	وزارت راه و شهرسازی	مطابق مصوبه تدقیق تعاریف و تعیین سرانه‌های مصوب ۱۳۸۹/۲/۱۰ شورای عالی شهرسازی و معماری سرانه آموزشی در طرح جامع تفصیلی شهرها بین ۳ تا ۵ مترمربع برای هر نفر در نظر گرفته می‌شود. لازم به ذکر است مدارس اسلامی در مقیاس شهری تحت کاربری آموزشی در طرح‌های توسعه و عمران قرار می‌گیرند.	-	-
۴	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۳۷ / ت / ۱	به‌منظور توسعه فضاهای مذهبی فرهنگی و بهره‌گیری بهینه از اماکن مذهبی و تثبیت جایگاه مسجد به‌عنوان اصلی‌ترین پایگاه عبادی، تربیتی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی، اقدامات زیر انجام می‌شود: وزارت راه و شهرسازی، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی و شهرداری‌ها موظف‌اند در طراحی و اجرای طرح‌های جامع تفصیلی شهری و هادی روستایی و شهرک‌ها و شهرهای جدیدالاحداث، اراضی مناسب برای احداث مسجد و خانه عالم در جوار مساجد جهت استفاده امام جماعت همان مسجد پیش‌بینی کنند و پس از آماده‌سازی بدون دریافت هزینه و با حفظ مالکیت عمومی در اختیار متقاضیان احداث مساجد قرار دهند.	وزارتخانه‌های راه و شهرسازی، کشور و نیرو	در تمامی طرح‌های جامع تفصیلی شهری مصوب در سال ۱۳۹۷ این موضوع رعایت گردیده است. اراضی موردنظر در طرح‌های توسعه شهری با کاربری فرهنگی و مذهبی لحاظ می‌گردد.	-	-

بخش یازدهم: حمل و نقل و مسکن / فصل سی و هشتم: عمران شهری □ ۳۲۹

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
۵	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۳۷ / ث ۱ / تبصره	مساجد از پرداخت هزینه‌های عوارض ساخت‌وساز صرفاً برای فضاهای اصلی معاف می‌باشند.	وزارت کشور	شهرداری‌ها همکاری لازم را در این خصوص داشته‌اند.	-	-
۶	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۳۷ / ث ۲	مالکان مجتمع‌های تجاری، اداری و خدماتی جدیداً احداث موظف‌اند نمازخانه مناسبی را در اسکان مذکور احداث نمایند. دستورالعمل این بند شامل تعداد واحدهای این مجتمع‌ها و مکان احداث در چهارچوب نقشه‌های مصوب به تصویب شورای عالی شهرسازی و معماری می‌رسد.	وزارت راه و شهرسازی	شورای عالی شهرسازی و معماری روابط و مقررات مربوط به احداث نمازخانه در اماکن اداری، تجاری و خدماتی را مورد تصویب قرار داده است. لازم به ذکر است نماینده وزارت کشور موظف است در اردیبهشت‌ماه هرسال گزارشی از روند اجرایی شدن این مصوبه توسط شهرداری‌ها به تفکیک استان‌ها و شهرستان‌ها به شورای عالی شهرسازی و معماری ایران ارائه نماید ضمناً اداره کل راه و شهرسازی استان‌ها وظیفه نظارت و پایش مصوبه را عهده‌دار می‌باشند.	-	-
۷	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۳۷ / ث ۳	سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور و شهرداری‌ها موظف‌اند نسبت به احداث یا اختصاص فضای کافی و مناسب برای مسجد یا نمازخانه در بوستان‌های ملی و بوستان‌های شهری اقدام کنند.	وزارت کشور	شهرداری‌ها در زمینه احداث یا اختصاص فضای کافی و مناسب برای مسجد یا نمازخانه در بوستان‌های ملی و بوستان‌های شهری اقدام نموده‌اند.	-	-
۸	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۳۷ / ث ۴	کلیه دستگاه‌های اجرایی، مراکز آموزشی، بیمارستان‌ها و مراکز درمانی، مجموعه‌های ورزشی، مجتمع‌های رفاهی، تفریحی و مجتمع‌های تجاری اعم از دولتی یا غیردولتی، موظف‌اند نسبت به احداث یا اختصاص و نگهداری فضای کافی و مناسب برای مسجد یا نمازخانه اقدام نمایند.	شهرداری‌ها و کلیه دستگاه‌های اجرایی	سازمان مجری ساختمان‌ها و تأسیسات دولتی و عمومی در کلیه پروژه‌های در دست اجرا این حکم قانونی رعایت کرده است. شهرداری‌ها همکاری لازم را در این خصوص داشته‌اند.	-	-
۹	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۶ / ب ۲	وجه مذکور حداکثر تا پانزدهم ماه بعد به نسبت دوازده درصد (۱۲) سهم کلان‌شهرها، پنجاه و سه درصد (۵۳)	وزارت کشور	دستورالعمل نحوه توزیع اعتبارات موضوع جزء (ب) بند «ب» ماده (۶) قانون برنامه ششم، تهیه و به اعضای وزیر کشور و رئیس سازمان برنامه‌بودجه کشور رسیده است. به موجب بند (۱۱۰) تغییرات	-	ایرادات ناشی از نحوه قانون‌گذاری

۳۳۰ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			سایر شهرها و سی‌ویج درصد (۳۵) روستاها و مناطق عشایری بر اساس شاخص‌هایی که به موجب دستورالعملی که توسط سازمان و وزارت کشور ابلاغ می‌شود، محاسبه و بین تمام شهرداری‌ها و دهیاری‌ها و مناطق عشایری توزیع می‌گردد. سهم روستاهای فاقد دهیاری و مناطق عشایری، به حساب فرمانداری شهرستان مربوطه واریز خواهد شد تا حسب مقررات و مصوبات کمیته‌های برنامه‌ریزی شهرستان صرف امور عمران و آبادانی همان روستاها و مناطق عشایری شود.		مترقیه قانون بودجه سال ۱۳۹۷، متأسفانه ۲۲ هزار میلیارد ریال از عوارض فرآورده‌های نفتی سهم شهرداری‌ها علی‌رغم مغایرت با برنامه ششم توسعه و قانون مالیات بر ارزش افزوده به حساب هدفمندسازی یارانه‌ها اختصاص یافت؛ و در پایان سال مبلغ ۲۰۰۰ میلیارد ریال برای کمک به شهرداری‌ها توسط سازمان برنامه‌بودجه اختصاص داده شد.		
۱۰	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۶ / ب	عوارض حاصل از چشمه‌های آب‌معدنی و درمانی در محدوده شهرستان هائی که ظرفیت توسعه گردشگری دارند، با طی مراحل قانونی در اختیار شهرداری‌ها یا دهیاری‌های همان منطقه قرار می‌گیرد.	وزارت کشور	ظرفیت قانونی موجود برای بهره‌مندی شهرها و روستاها از عواید حاصل از چشمه‌های آب‌معدنی و درمانی به استناداری‌ها اعلام و پیگیری لازم جهت اجرایی شدن موضوع صورت پذیرفت. در تعدادی از شهرداری‌های مشمول اقدامات لازم جهت تصویب در شورای برنامه‌ریزی استان صورت پذیرفته است.	-	-
۱۱	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۷	دولت مکلف است تمهیدات لازم را برای استفاده از انواع روش‌ها از جمله سازوکارهای ذیل تا پایان اجرای قانون برنامه، علاوه بر وضع موجود جهت افزایش حداقل بیست و پنج درصد (۲۵٪) پوشش شبکه فاضلاب شهری کشور را فراهم نماید.	وزارت نیرو	□ در سال ۱۳۹۷، درصد جمعیت تحت پوشش شبکه جمع‌آوری و تصفیه فاضلاب به ۰٫۸۰۸ رسیده است که نسبت به پایان سال ۱۳۹۶، حدود ۲ درصد رشد داشته است. □ در سال ۱۳۹۷ هفت (۷) تصفیه‌خانه فاضلاب در شهرهای کنگاور، ایوان، اهواز (شرق)، کاشان، دندی، اردکان و گلپه‌سار با ظرفیت ۰٫۰۸۷، ۰٫۰۶۰ مترمکعب در شبانه‌روز تصفیه‌خانه فاضلاب شهر اردکان با ظرفیت ۰٫۰۷۸ مترمکعب در شبانه‌روز، به بهره‌برداری رسیده است که احداث تصفیه‌خانه فاضلاب شهر اردکان با ظرفیت ۰٫۰۷۸ مترمکعب در شبانه‌روز، به شهر جدید گلپه‌سار با ظرفیت ۰٫۰۷۸ مترمکعب در شبانه‌روز به روش بیع متقابل و تصفیه‌خانه فاضلاب BOT بوده است. □ در راستای واگذاری پساب برای مصارف جدید و نیز استفاده از پتانسیل بخش خصوصی برای تسریع	سایر	طولانی بودن فرآیند دریافت تسهیلات از سوی بانک‌ها و اخذ وثایق سنگین از سرمایه‌گذاران

بخش یازدهم: حمل و نقل و مسکن / فصل سی و هشتم: عمران شهری □ ۳۳۱

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					در اجرای طرح‌های فاضلاب، در سال ۱۳۹۷، همچنین قرارداد تکمیل دو طرح فاضلاب ایمان شهر و فولادشهر (بدون بهره‌برداری) با حجم پساب ۳۵ میلیون مترمکعب در سال به ارزش ۲۴۰۰ میلیارد ریال به روش بیع متقابل منعقد شده است.		
۱۲	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۷ / الف	استفاده از سرمایه‌گذاری بخش خصوصی داخلی و خارجی و سازمان‌های بین‌المللی در ازای واگذاری پساب استحصالی	وزارت نیرو	در سال ۱۳۹۷، درصد جمعیت تحت پوشش شبکه جمع‌آوری و تصفیه فاضلاب به ۵۰٫۸ رسیده است که نسبت به پایان سال ۱۳۹۶، حدود ۲ درصد رشد داشته است. در سال ۱۳۹۷ هفت (۷) تصفیه‌خانه فاضلاب در شهرهای کنگاور، ایوان، اهواز (شرق)، کاشان، دندی، اردکان و گلپهر با ظرفیت ۱۸۷،۰۶۰ مترمکعب در شبانه‌روز به بهره‌برداری رسیده است که احداث تصفیه‌خانه فاضلاب شهر اردکان با ظرفیت ۷۸۰۰ مترمکعب در شبانه‌روز، به روش بیع متقابل و تصفیه‌خانه فاضلاب شهر جدید گلپهر با ظرفیت ۲۹۷۰۰ مترمکعب در شبانه‌روز به روش BOT بوده است. در راستای واگذاری پساب مصارف جدید و نیز استفاده از پتانسیل بخش خصوصی برای تسریع در اجرای طرح‌های فاضلاب، در سال ۱۳۹۷، همچنین قرارداد تکمیل دو طرح فاضلاب ایمان شهر و فولادشهر (بدون بهره‌برداری) با حجم پساب ۳۵ میلیون مترمکعب در سال به ارزش ۲۴۰۰ میلیارد ریال به روش بیع متقابل منعقد شده است.	سایر	حجم بالای سرمایه‌گذاری جهت احداث تصفیه‌خانه و شبکه جمع‌آوری
۱۳	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۷ / ب	استفاده از منابع حاصل از فروش پساب فاضلاب جهت توسعه و تکمیل طرح‌های فاضلاب شهری با پیش‌بینی منابع و مصارف آن در قانون بودجه سنواتی	وزارت نیرو	در راستای واگذاری پساب برای مصارف جدید و نیز استفاده از پتانسیل بخش خصوصی برای تسریع در اجرای طرح‌های فاضلاب، در سال ۱۳۹۷، همچنین قرارداد تکمیل دو طرح فاضلاب ایمان شهر و فولادشهر (بدون بهره‌برداری) با حجم پساب ۳۵ میلیون مترمکعب در سال به ارزش ۲۴۰۰ میلیارد ریال به روش بیع متقابل منعقد شده است.	سایر	حجم بالای سرمایه‌گذاری جهت احداث تصفیه‌خانه و شبکه جمع‌آوری
۱۴	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۸ / ج	تکمیل و اجرای تأسیسات جمع‌آوری و تصفیه، بازچرخانی و مدیریت پساب و فاضلاب در شهرها و	وزارت نیرو	در راستای واگذاری پساب برای مصارف جدید و نیز استفاده از پتانسیل بخش خصوصی برای تسریع در اجرای طرح‌های فاضلاب، در سال ۱۳۹۷، همچنین قرارداد تکمیل دو طرح	-	-

۳۳۲ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			شهرک‌های صنعتی و خدماتی و سایر واحدهایی که فاضلاب با آلاینده‌ی بیش از حد مجاز از استانداردهای ملی تولید می‌نمایند از طریق عقد قرارداد فروش و یا پیش‌فروش پساب خروجی تأسیسات موجود و یا طرح‌های توسعه آبی		فاضلاب ایمان شهر و فولادشهر (بدون بهره‌برداری) با حجم پساب ۳.۵ میلیون مترمکعب در سال به ارزش ۲۴۰۰ میلیارد ریال به روش بیع متقابل منعقد شده است.		
۱۵	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۸ / ج / تبصره	دولت مجاز است از طریق تشویق سرمایه‌گذاران بخش خصوصی و یا عقد قرارداد با آنان نسبت به موارد این بند اقدام نماید.	وزارت نیرو	در راستای واگذاری پساب برای مصارف جدید و نیز استفاده از پتانسیل بخش خصوصی برای تسریع در اجرای طرح‌های فاضلاب، در سال ۱۳۹۷، همچنین قرارداد تکمیل دو طرح فاضلاب ایمان شهر و فولادشهر (بدون بهره‌برداری) با حجم پساب ۳.۵ میلیون مترمکعب در سال به ارزش ۲۴۰۰ میلیارد ریال به روش بیع متقابل منعقد شده است.	-	-
۱۶	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۸ / ش	اعطای تسهیلات و پیش‌بینی اعتبار لازم در بودجه سالانه جهت از رده خارج کردن سالانه ده درصد (۱۰٪) از موتورسیکلت‌های بنزینی و جایگزینی با موتورسیکلت‌های برقی	وزارت کشور	تسهیلات پیش‌بینی شده در ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه ۹۷ به دلیل عدم توجه موضوع اشتغال محقق نشد.	سایر	پیش‌نهاده اختصاص ۱۵۰۰۰ میلیارد ریال طی نامه شماره ۱۴۱۳۳۹ مورخ ۱۳۹۷/۸/۵ از سوی مقام عالی وزارت کشور به سازمان برنامه‌بودجه کشور ارائه ولی به دلیل عدم توجه اشتغال در موضوع ارائه شده اقدامی به عمل نیامده است.
۱۷	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۳۸ / ص	فراهم کردن منابع ارزی و ریالی لازم جهت تبدیل پسماند به کود یا انرژی برای شهرهای مختلف در طول اجرای قانون برنامه با همکاری بخش خصوصی و شهرداری‌ها	وزارت کشور	* تأمین منابع مالی پایدار برای ایجاد و تکمیل پروژه‌های منطقه‌ای تبدیل پسماند به مواد و انرژی در قالب بند ن تبصره ۶ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور پیش‌بینی و آیین‌نامه آن توسط وزارت کشور و با همکاری سایر دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط از قبیل سازمان برنامه‌بودجه کشور، وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان حفاظت محیط‌زیست تهیه و به دولت ارسال	-	-

بخش یازدهم: حمل و نقل و مسکن / فصل سی و هشتم: عمران شهری □ ۳۳۳

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					<p>گردید که به دلیل مخالفت وزارت صنعت، معدن و تجارت به تصویب هیئت وزیران نرسید. لیکن با توجه به ضرورت تأمین اعتبار برای اجرای پروژه های مدیریت پسماند، تأمین منابع مالی پروژه های یادشده مجدداً در قالب بند ط تبصره ۶ قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور پیش بینی شد و آیین نامه آن پس از تصویب توسط معاون اول محترم رئیس جمهور به دستگاه های اجرایی ابلاغ شده است. در این آیین نامه تا سقف ۱۰۰۰۰ میلیارد ریال برای ایجاد و تکمیل پروژه های مذکور پیش بینی شده است. * لایحه ساماندهی مدیریت پسماندهای عادی کشور با هدف جلوگیری از تخریب محیط زیست و تأمین منابع مالی برای احداث واحدهای تبدیل پسماند به انرژی توسط دولت به مجلس شورای اسلامی ارسال شده که ۵ ماده از ۶ ماده آن در صحن علنی مجلس به تصویب رسیده و ماده ۶ آن در حال حاضر در کمیسیون شوراهای امور داخلی مجلس در دست بررسی و اصلاح و ارائه مجدد به صحن می باشد. * با عنایت به اهمیت موضوع مدیریت پسماند در استان های ساحلی شمالی، در سال ۱۳۹۷ مبلغ ۱۱۰ میلیارد ریال و جمعاً طی مدت برنامه ششم (از سال ۱۳۹۵) تاکنون بالغ بر ۱۷۶۰ میلیارد ریال برای ایجاد و تکمیل پروژه های مدیریت پسماند (از قبیل ایجاد واحدهای زباله سوز، ساماندهی محل های دفن بهداشتی پسماند، احداث و تکمیل تأسیسات پردازش و کمپوست و اجرای طرح های تفکیک از مبدأ) توسط دولت به شهرداری ها کمک شده است.</p>		
۱۸	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۵۸	دولت مکلف است نسبت به تضمین تسهیلات و تأمین ناوگان و تجهیزات قطار شهری شهرها و حومه آنها از محل منابع پیش بینی شده در بودجه سنواتی به نحوی اقدام نماید که تا پایان اجرای قانون برنامه دو هزار دستگاه واگن و تجهیزات مربوطه با رعایت قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی	وزارت کشور	<p>* اخذ تصویب نامه هیئت وزیران برای استفاده از صندوق توسعه ملی به منظور تأمین ۱۵ پیش پرداخت قرارداد * اخذ مجوز شورای اقتصاد تأمین ۶۳۰ دستگاه واگن * امضاء قرارداد تأمین ۶۳۰ واگن با کنسرسیوم واگن سازی تهران، شرکت CRC چین و نورینکو (هماهنگ کننده فاینانس) و ابلاغ قرارداد به کنسرسیوم</p>	-	-

۳۳۴ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			و خدماتی در تأمین نیازهای کشور و تقویت آن‌ها در امر صادرات مصوب ۱۳۹۱/۵/۱ یا اصلاحات بعدی آن به خطوط ریلی شهری اضافه شود.				
۱۹	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۵۸	شهرداری‌ها نیز موظفانند نسبت به توسعه قطار شهری از محل منابع خود اقدام نمایند.	وزارت کشور	بهره‌برداری از ۱۴ کیلومتر خطوط مترویی جدید در سال ۱۳۹۷ در تهران. بهره‌برداری از ۱۰ کیلومتر خطوط مترویی جدید در سال ۱۳۹۷ در شهر مقدس مشهد.	-	-
۲۰	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۶۰ / الف	به منظور مقاوم سازی ساختمان‌ها و اصلاح الگوی مصرف به ویژه مصرف انرژی در بخش ساختمان و مسکن اقدامات زیر انجام گردد: شهرداری‌ها مکلفانند نسبت به درج الزام رعایت مقررات ملی ساختمانی اقدام نمایند. صدور پایان کار برای واحدهای احداث شده بر مبنای این پروانه‌ها، منوط به رعایت کامل این مقررات است.	وزارت کشور	بخشنامه درج الزام رعایت مقررات ملی ساختمان در طول برنامه پنجم و ششم حاضر در تمامی پروانه‌های صادره توسط شهرداری‌ها عبارت الزام رعایت مقررات ملی ساختمان درج می‌گردد.	-	-
۲۱	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۹۵ / الف	به منظور توسعه فضاهای مذهبی فرهنگی و بهره‌گیری بهینه از اماکن مذهبی و تثبیت جایگاه مسجد به عنوان اصلی‌ترین پایگاه عبادی، تربیتی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی، اقدامات زیر انجام می‌شود: وزارت راه و شهرسازی، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی و شهرداری‌ها موظفانند در طراحی و اجرای طرح‌های جامع تفصیلی شهری و هادی روستایی و شهرک‌ها و شهرهای جدید احداث، اراضی مناسب برای احداث مساجد و خانه	وزارت راه و شهرسازی	در کلیه طرح‌های جامع تفصیلی که در این سال در دست تهیه می‌باشد تمام کاربری‌های عمومی از جمله مسجد و به طبع آن خانه عالم نیز دیده شده است.	-	-

بخش یازدهم: حمل و نقل و مسکن / فصل سی و هشتم: عمران شهری □ ۳۳۵

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			عالم در جوار مساجد جهت استفاده امام جماعت همان مسجد پیش بینی کنند و پس از آماده سازی بدون دریافت هزینه و با حفظ مالکیت عمومی در اختیار متقاضیان احداث مساجد قرار دهند.				
۲۲	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۹۵ / الف / تبصره	مساجد، مصلی ها، اماکن صرفاً مذهبی اقلیت های دینی مصرح در قانون اساسی و حوزه های علمیه شامل مراکز آموزشی، پژوهشی و اداری از پرداخت هزینه های حق انشعاب آب، برق، گاز و فاضلاب و عوارض ساخت و ساز فقط برای فضای اصلی معاف می باشند.	وزارت نیرو و وزارت کشور	مفاقت های مورد نظر جهت رعایت موارد، به شرکت های آب و فاضلاب ابلاغ شده است. (طی نامه شماره ۹۷/۱۰۰/۷۹۵۵ مورخ ۱۳۹۷/۴/۱۷) موضوع تخصیص بودجه سنواتی به منظور اجرای این ماده قانونی به سازمان برنامه و بودجه منعکس و پیگیری شده است. تاکنون گزارشی حاکی از عدم اجرای این حکم ارائه نگردیده است.	-	-
۲۳	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۹۵ / ب	مالکان مجتمع های تجاری، اداری و خدماتی جدیداً احداث موظفانند نمازخانه مناسبی را در اماکن مذکور احداث نمایند. دستورالعمل این بند شامل تعداد واحدهای این مجتمع ها و مکان احداث در چهارچوب نقشه های مصوب به تصویب شورای عالی شهرسازی و معماری می رسد.	وزارت راه و شهرسازی	شورای عالی شهرسازی و معماری روابط و مقررات مربوط به احداث نمازخانه در اماکن اداری تجاری را مورد تصویب قرارداد است.	-	-
۲۴	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۹۵ / ت	کلیه دستگاه های اجرایی، مراکز آموزشی، بیمارستان ها و مراکز درمانی، مجموعه های ورزشی، مجتمع های رفاهی، تفریحی و مجتمع های تجاری اعم از دولتی یا غیردولتی، موظفانند نسبت به احداث یا اختصاص و نگهداری فضای کافی و مناسب برای مسجد یا نمازخانه اقدام نمایند.	وزارت راه و شهرسازی و وزارت کشور	سازمان مجری ساختمان ها و تأسیسات دولتی و عمومی در کلیه پرو های در دست اجرا این حکم قانونی رعایت کرد. اقدامات اجرایی لازم در خصوص موضوع این حکم توسط شهرداری ها به عمل آمده است.	-	-

۳۳۶ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
۲۵	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۹۵ / ت	وزارتخانه‌های راه و شهرسازی و نفت موظفانند تمهیدات و اقدامات لازم را جهت احداث مسجد و نمازخانه در پایانه‌های مسافربری و جایگاه‌های عرضه سوخت بین شهری و همچنین نگهداری و مدیریت مساجد و نمازخانه‌های مذکور از طریق بخش غیردولتی به عمل آورند.	وزارت راه و شهرسازی و وزارت کشور	در سال ۱۳۹۷ تعداد ۴۷ باب مجتمع خدماتی رفاهی در راه‌های ارتباطی کشور توسط بخش خصوصی احداث و به بهره‌برداری رسیده است. کلیه این مجتمع‌ها دارای سرویس بهداشتی و نمازخانه به تفکیک زنانه و مردانه و همچنین پمپ‌بنزین و فروشگاه‌های تهیه نیازهای عمومی می‌باشند. اقدامات اجرایی لازم در خصوص احداث مسجد و نمازخانه در پایانه‌های مسافربری توسط شهرداری‌ها به عمل آمده است.	-	-

۲- گزارش عملکرد اهداف کمی

تجربیات جهانی بسیاری از کشورها نشان می‌دهد که سهم شهرداری‌ها از درآمدهای عمومی به مراتب بیشتر بوده و دولت‌ها تلاش می‌کنند تا ضمن اعمال نظارت‌های لازم بر عملکرد این نهاد عمومی، کمک‌های مالی موردنیاز برای ارائه خدمات شهری را از طریق افزایش سهم شهرداری‌ها از منابع درآمدهای عمومی افزایش دهند.

با توجه به اهمیت جلوگیری از آلودگی منابع آب کشور و نیز در جهت ارتقای بهداشت عمومی و جلوگیری از بروز بسیاری از بیماری‌های واگیردار، توسعه شبکه‌های جمع‌آوری فاضلاب و احداث تأسیسات تصفیه فاضلاب از اولویت‌های اساسی وزارت نیرو در بخش آب و فاضلاب می‌باشد. در این راستا در پایان سال ۱۳۹۷، تعداد مشترکین فاضلاب شهری به حدود ۷.۶ میلیون فقره رسیده است که نسبت به سال قبل حدود ۴۴۰ هزار فقره افزایش داشته است. در همین راستا جمعیت تحت پوشش شبکه فاضلاب شهری به ۵۰.۸٪ رسیده است که به این ترتیب ۱.۹٪ نسبت به سال قبل افزایش داشته است. این در حالی است که در پایان سال ۱۳۹۷، ۳۳۰ شهر تحت پوشش شبکه جمع‌آوری و تصفیه فاضلاب بوده‌اند. همچنین در سال ۱۳۹۷، تعداد ۷ تصفیه‌خانه فاضلاب در ۷ شهر با ظرفیت ۱۸۷،۰۶۰ مترمکعب در شبانه‌روز افتتاح و به بهره‌برداری رسیده است که اسامی و ظرفیت آن‌ها در جدول مربوط به احکام دائمی و مواد قانون برنامه ششم توسعه ارائه شده است.

بخش یازدهم: حمل و نقل و مسکن / فصل سی و هشتم: عمران شهری □ ۳۳۷

گفتنی است در جهت استفاده از پتانسیل بخش خصوصی در احداث طرح‌های تأسیسات فاضلاب و نیز استفاده مطلوب از پساب، در سال ۱۳۹۷، قرارداد بیع متقابل احداث تصفیه‌خانه فاضلاب ایمن شهر و فولادشهر با ظرفیت تولید پساب ۳.۵ میلیون مترمکعب در سال به ارزش ۲۴۰۰ میلیارد ریال با بخش خصوصی منعقد گردیده است.

آب بدون درآمد یکی از شاخص‌های کلیدی در بخش آب و فاضلاب می‌باشد که از مجموع هدر رفت واقعی، هدر رفت ظاهری و مصارف مجاز بدون درآمد حاصل می‌شود. در واقع این شاخص نشان می‌دهد که به طور متوسط چند درصد از آب تولیدی بدون دریافت آب‌بها مصرف و یا هدررفته است.

در پایان سال ۱۳۹۷، تعداد روستاهای تحت پوشش آب ۳۵۹۹۷ روستا بوده و تعداد مشترکین روستایی نیز بالغ ۵.۷ میلیون فقره بوده است که حدود ۱۷۸ هزار فقره نسبت به سال قبل افزایش یافته است. همچنین حدود ۲۷۹۰ کیلومتر شبکه توزیع آب و نیز بالغ بر ۲۵۷۵ کیلومتر خطوط انتقال آب روستایی در سال ۱۳۹۷ احداث شده است. حداکثر ظرفیت تأمین آب شرب در مناطق روستایی نیز به حدود ۳۱۹۱ میلیون مترمکعب در سال رسیده است.

جدول ۲- عملکرد اهداف کمی

ردیف	عنوان هدف کمی	واحد اندازه‌گیری	عملکرد		سال ۱۳۹۷			میانگین رشد دوره (درصد)	عوامل عدم تحقق	توضیحات
			سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۶	هدف	عملکرد	درصد تحقق			
۱	افزایش سهم حمل و نقل عمومی در شهرهای کشور	درصد	۴۶	۴۷	۴۸	۴۳.۵	۹۰.۶۳	-	-	
۲	جداسازی مصارف فضای سبز شهرداری از آب شرب در شهرهای بالای ۱۰۰ هزار مشترک	میلیون مترمکعب	-	۲۰	۳۰	۳۰	۱۰۰	۵۰-	-	
۳	ساماندهی محل‌های دفن پسماندهای یا ظرفیت بیش از ۵۰ تن در روز	درصد	۱۵	۲۶	۳۰	۳۰	۱۰۰	-	-	
۴	کاهش متوسط عمر ناوگان تاکسیرانی	سال	۱۱	۹	۱۰	۱۰	۱۰۰	۴۶۵	-	
۵	نسبت سرمایه‌گذاری بخش خصوصی به کل سرمایه‌گذاری انجام شده در بخش فاضلاب (سالانه)	درصد	۴۹	۴۹	۴۵	۰	۰	-	استفاده از منابع دولتی و نیز منابع داخلی شرکت‌های آب و فاضلاب شهری.	
۶	افزایش جمعیت تحت پوشش خدمات ایمنی و آتش‌نشانی	درصد	۸۵	۸۹	۹۰	۹۰	۱۰۰	-	-	

۳۳۸ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان هدف کمی	واحد اندازه گیری	عملکرد		سال ۱۳۹۷			میانگین رشد دوره (درصد)	عوامل عدم تحقق	توضیحات
			سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۶	هدف	عملکرد	درصد تحقق			
۷	هوشمند سازی سامانه های آبرسانی شهری (با نصب تجهیزات تله متری و اسکادا)	مرکز استان	۲	۴	۶	۴	۶۶.۶۷	۴۱.۴۲	عدم وجود زیرساخت / ارائه خدمات الکترونیک مناسب	-
۸	کاهش مصرف سرانه خانگی شهری	lpcd	۱۵۱	۱۵۶	۱۴۶	۰	-	-	سایر	ضعف در آموزش های عمومی و رسانه ای
۹	افزایش سرانه کل فضای سبز شهری	مترمربع	۱۱۸	۱۲	۱۳	۱۳	۱۰۰	۴.۹۶	-	-
۱۰	تجهیز پایگاه های آتش نشانی	تعداد	۶۰۰	۷۱۰	۷۵۰	۹۲۴	۱۲۳.۲	۲۴.۱	-	-
۱۱	جمعیت تحت پوشش شبکه فاضلاب شهری	درصد	۴۶۸۱	۴۸۹	۴۸	۵۰۸	۱۰۵.۸۳	-	-	-
۱۲	افزایش میزان بازیافت مواد و انرژی	درصد	۱۹	-	۳۰	۳۰	۱۰۰	-	-	-
۱۳	سهم حمل و نقل عمومی کلان شهرها	درصد	۵۵	۵۷	۵۸	۵۴	۹۳.۱	-	-	-
۱۴	افزایش میزان بازیافت مواد و انرژی به میزان ۲۰ درصد پسماندهای تولیدی	درصد	-	۲۲	۱۶	۲۲	۱۳۷.۵	-	-	-
۱۵	گسترش دفن بهداشتی پسماند	درصد	۵	۱۰	۱۳	۱۳	۱۰۰	-	-	-
۱۶	کاهش متوسط عمر ناوگان اتوبوس رانی	سال	۹	۸	۶.۲	۷.۲	۸۶.۱۱	۱۰.۵۶	-	-
۱۷	افزایش سهم حمل و نقل عمومی از کل سفرهای موتوروی در شهرهای کشور (بیشترین سهم مجاز سامانه های تاکسیرانی از کل سفرهای موتوروی ۲۰ می باشد)	درصد	۴۶	۴۷	۴۸	۴۳.۵	۹۰.۶۳	-	-	-
۱۸	نسبت تعرفه به قیمت تمام شده آب شرب	درصد	۵۵	۵۰	۶۵	۰	۰	-	سایر	محاسبات برای سال ۱۳۹۷ انجام نشده است؛ اما بر اساس اطلاعات سال ۱۳۹۶ این نسبت تعرفه به میزان حدود ۴۸ درصد می باشد.
۱۹	بهبود مکانیزاسیون جمع آوری	درصد	۲۵	۳۵	۴۰	۴۰	۱۰۰	-	-	-
۲۰	جمعیت تحت پوشش شبکه آب شهری	درصد	۹۹.۲۳	۹۹.۴۶	۹۹.۶	۹۹.۶	۱۰۰	-	-	-
۲۱	افزایش میزان تفکیک از مبدأ	درصد	۴.۵	۱۱	۱۶	۱۳	۸۱.۲۵	-	سایر	واقعی نبودن مقادیر هدف گذاری کمی.
۲۲	توسعه مترو	کیلومتر	۲۱۵	۲۹۰	۲۶۵	۳۰۹	۱۱۶.۶	-	-	-
۲۳	آب بدون درآمد در شهر	درصد	۲۵.۵	۲۴.۸	۲۴.۵	۲۴.۸	۹۸.۷۹	-	-	-
۲۴	کاهش سهم حمل و نقل شهری از تولید آلاینده های هوا (گازهای گلخانه ای)	تن بر نفر	۲.۵	۲.۶	۲.۵۷	۲.۹۵	۸۷.۱۲	۸.۶۳	-	-

بخش یازدهم: حمل و نقل و مسکن / فصل سی و هشتم: عمران شهری □ ۳۳۹

ردیف	عنوان هدف کمی	واحد اندازه گیری	عملکرد		سال ۱۳۹۷			میانگین رشد دوره (درصد)	عوامل عدم تحقق	توضیحات
			سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۶	هدف	عملکرد	درصد تحقق			
۲۵	ساماندهی و احیای محلات ناکارآمد	هزار هکتار	۱۰	۳	۱۳.۵	۰	۰	-	سایر	شرکت بازآفرینی شهری ایران عملکرد این هدف کمی را بر اساس تعداد محله ارائه کرده است که عملکرد آن در قالب نمازگاه درج گردیده است.

مأخذ: وزارتخانه‌های راه و شهرسازی، کشور و نیرو

۳- بررسی عملکرد منابع مالی

در سال ۱۳۹۷ به‌طور متوسط ۹۸ درصد از اعتبارات جاری سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور محقق گردیده است.

درصد تحقق اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای سال ۱۳۹۷، معادل ۴۴ درصد می‌باشد که با توجه به حجم بسیار پایین اعتبار منظور شده از محل بودجه عمومی برای شهرداری‌ها، عدم تخصیص ۵۶ درصد از این منابع حداقلی غیرقابل توجیه می‌باشد.

نکته حائز اهمیت این که فصل «مسکن و عمران شهری و روستایی و عشایری» شامل برنامه «حمل و نقل شهری و روستایی»، برنامه «سامانه‌های پساب و فاضلاب» و برنامه «آب شهری و روستایی»، به‌طور تقریبی ۱۰ درصد از اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای کشور را در اختیار دارد و چنان که اشاره شد سهم شهرداری‌ها از این مقدار بسیار ناچیز و قابل اغماض است.

جدول ۳- اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای

ردیف	شماره طبقه‌بندی	عنوان برنامه	اعتبار مصوب سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			تخصیص سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			درصد تحقق	
			جمع کل	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	هزینه‌ای	جمع کل	تملك دارایی سرمایه‌ای	هزینه‌ای	کل	تملك
۱	۱۴۰۳۰۱۰۰۰	برنامه پایش و مدیریت آلاینده‌ها	۷۲۷,۶۷۹	۶۲۵,۰۰۰	۸۸,۸۹۱	۳۷۰,۶۸۴	۴۵۹,۵۷۵	۸۶.۶	۵۹.۳	
۲	۱۵۰۲۰۱۰۰۰	برنامه ارائه خدمات شهری و روستایی	۳۹۰,۵۰۰	۲۵۹,۰۰۰	۱۲۲,۶۹۲	۱۰۰,۱۰۰	۲۲۲,۷۹۲	۹۳.۳	۳۸.۶	
۳	۱۵۰۲۰۴۰۰۰	برنامه حمل و نقل شهری و روستایی	۶۵۲۹,۵۸۰	۶,۵۰۰,۱۱۷	۲۱,۴۳۰	۴,۰۶۵,۰۰۰	۴,۰۸۶,۳۳۰	۷۲.۷	۶۲.۵	
۴	۱۵۰۲۰۱۰۰۰۰	برنامه نظارت و ارزیابی شهرداری‌ها و دهیاری‌ها	۲۶,۶۳۵	-	۲۶,۳۴۸	-	۳۶,۳۴۸	۱۱۶.۵	-	

۳۴۰ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	شماره طبقه‌بندی	عنوان برنامه	اعتبار مصوب سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			تخصیص سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			درصد تحقق		
			جمع کل	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	هزینه‌ای	جمع کل	تملك دارایی سرمایه‌ای	هزینه‌ای	کل	تملك	هزینه‌ای
۵	۱۵۰۲۰۱۲۰۰۰	برنامه ساماندهی کالبدی شهری و روستایی	۴,۹۲۳,۵۸۳	۴,۹۲۳,۵۸۳	-	۲,۴۸۴,۴۴۷	۲,۴۸۴,۴۴۷	-	۵۰.۵	۵۰.۵	
۶	۱۵۰۳۰۰۲۰۰۰	برنامه توسعه تأسیسات فاضلاب و بازچرخانی آب	۹,۹۸۶,۸۲۰	۹,۹۸۶,۸۲۰	-	۹,۷۸۱,۸۶۱	۹,۷۸۱,۸۶۱	-	۹۷.۹	۹۷.۹	
۷	۱۵۰۳۰۰۳۰۰۰	برنامه ارائه خدمات آب شهری و روستایی	۶,۴۳۳,۷۲۷	۶,۴۳۳,۷۲۷	-	۴,۶۴۸,۲۲۲	۴,۶۴۸,۲۲۲	-	۷۲.۴	۷۲.۴	
۸	جمع	-	۲۸,۷۱۷,۳۳۷	۲۸,۷۱۷,۳۳۷	۲۹۰,۳۷۷	۲۱,۷۱۹,۶۷۵	۲۱,۷۱۹,۶۷۵	۲۶۹,۳۶۱	-	-	

جدول ۴- اعتبارات بخش از محل اختصاصی، متفرقه و خارج از بودجه عمومی

ردیف	محل تأمین اعتبار	شماره برنامه / ردیف	عنوان برنامه / ردیف	دستگاه اجرایی	اعتبار سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			تخصیص سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)		
					جمع	تملك دارایی سرمایه‌ای	هزینه‌ای	جمع	تملك دارایی سرمایه‌ای	هزینه‌ای
۱	اعتبارات ردیف‌های متفرقه قانون بودجه ۱۳۹۷	۱۵۰۲۰۰۱۲۰۰۰	برنامه ساماندهی کالبدی شهری و روستایی	وزارت راه و شهرسازی	۲۷,۰۰۰	۳۸,۸۱۵,۰۰۰	۳۸,۸۱۴,۰۰۰	-	۷,۷۷۹,۰۰۰	۷,۷۷۹,۰۰۰
۲	منابع داخلی شرکت‌های دولتی	۱۵۰۲۰۰۴۰۰۰	برنامه حمل‌ونقل شهری و روستایی	شرکت عمران شهرهای جدید	-	۱۳,۶۴۱,۰۰۰	۱۳,۶۴۱,۰۰۰	-	۱۰,۶۵۰,۷۳۴	۱۰,۶۵۰,۷۳۴
۳	صندوق توسعه ملی	۱۵۰۳۰۰۲۰۰۰	برنامه توسعه تأسیسات فاضلاب و بازچرخانی آب	وزارت نیرو	-	-	-	-	۱۱,۶۲۳,۰۰۰	۱۱,۶۲۳,۰۰۰
۴	صندوق توسعه ملی	۱۵۰۳۰۰۳۰۰۰	برنامه ارائه خدمات آب شهری و روستایی	وزارت نیرو	-	-	-	-	۵,۲۵۰,۰۰۰	۵,۲۵۰,۰۰۰
۵	جمع	-	-	-	۲۷,۰۰۰	۵۲,۴۵۶,۰۰۰	۵۲,۴۵۳,۰۰۰	-	۳۵,۳۱۲,۷۳۴	۳۵,۳۱۲,۷۳۴

۴- ارزیابی و پیشنهادها

۴-۱- تحلیل و بیان نقاط قوت و دلایل موفقیت

- تلاش حداکثری در راستای تحقق اهداف و استفاده از پتانسیل بخش خصوصی و تنوع‌بخشی به منابع مالی در راستای اجرای نوسازی و بهسازی بافت‌های فرسوده

- پیش‌بینی روش‌های مؤثر برای استفاده از سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و عوارض مرتبط با مسائل زیست‌محیطی در قوانین سنواتی بودجه
- وجود ظرفیت بالقوه‌ی درآمدزا شدن و اقتصادی شدن سرمایه‌گذاری در بخش حمل‌ونقل
- تحقق موضوع آب‌های مرزی به دلیل استفاده از پتانسیل بخش خصوص و نیروی انسانی کارآمد، در بخش‌های اجرایی و سیاست‌گذاری
- پتانسیل بالقوه تولید انرژی در پسماندها
- استفاده از ابزارهای جدید مالی
- تلاش در جهت ایجاد هم‌افزایی مابین تمامی سازمان‌ها و ارگان‌های مربوطه مانند وزارت کشور و شهرداری‌ها، وزارت راه و شهرسازی، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی و...
- افزایش سطح سواد و دانش تخصصی در شهرداری‌ها و اعضای شورای شهر با استخدام نیروهای جوان
- امکان استفاده از ظرفیت‌های درآمدی شهرداری‌ها با رویکرد درآمد پایدار از جمله عوارض نوسازی
- جذب سرمایه بخش غیردولتی به میزان ۲۷۰۹۱ میلیارد ریال به دلیل شروع محله سازی و برنامه اقدام ملی تولید و عرضه‌ی مسکن

۴-۲- تحلیل و بیان نقاط ضعف و دلایل عدم موفقیت

- ضعف بنیه مالی شهرداری‌ها خصوصاً در شهرهای کوچک و متوسط
- پیشرفت اندک در پیشبرد طرح‌های قطارهای حومه‌ای و مسکن مهر به دلیل تحریم، تورم، افت ارزش پول ملی، کمبود تزریق منابع مالی، مشکلات داخلی تعاونی‌های مسکن مهر، کمبود متقاضیان مؤثر و ...
- نبود ضمانت اجرایی لازم برای اخذ عوارض و بهای خدمات و سایر درآمدهای شهرداری
- عدم هماهنگی اهداف تعیین‌شده با ابزارهای تحقق برنامه اعم از توان اجرا، محدودیت‌ها و ظرفیت‌های کشور، الزامات ساختاری، فرآیندی و حقوقی
- شرایط اقتصادی کشور و عدم حضور بخش خصوصی به‌طور جدی در مسائل مربوط آب‌رسانی
- کمبود منابع آب زیرزمینی در سطح کشور و منطقه

- موازی کاری و تداخل فعالیت‌های مدیران شهری و استانی و نیز شهرداری‌ها و پلیس راهور
- افزایش هزینه‌های عملیاتی و ورود ناوگان بی کیفیت
- عدم رغبت بخش خصوصی به سرمایه‌گذاری با توجه به پایین بودن تعرفه آب
- تفاوت فاحش میان تعرفه و قیمت تمام‌شده‌ی آب در بخش‌های مختلف مصرف
- تغییر سیاست‌ها و رویکردهای بخش آب و آبفا در انجام برخی امور و عدم امکان تغییر در برنامه‌ها با توجه به این رویکردها
- در اولویت قرار گرفتن طرح‌های توسعه‌ای نسبت به نرم‌افزاری و انجام مطالعات کلیدی
- ضعف در نظام جمع‌آوری و نگهداری بانک‌های اطلاعات.
- نیاز اعتباری بالای اجرای طرح‌های بخش آب و آبفا
- عدم سرمایه‌گذاری دولت برای توسعه زیرساخت‌ها و تأمین ناوگان حمل‌ونقل عمومی شهری
- بروز خشک‌سالی‌های پی‌درپی و کمبود منابع آب
- محدودیت اراضی برای ایجاد تأسیسات بازیافت مواد و انرژی پسماند (به دلیل عوامل محدودکننده زیست‌محیطی و اجتماعی) به‌ویژه در استان‌های ساحلی
- ماهیت فرا بخشی و میان بخشی طرح‌های آب و وابسته بودن عملکرد بخش مذکور به عملکرد سایر دستگاه‌های ذی‌ربط
- وابستگی شهرداری به درآمدهای غیرمستمر و ناپایدار از جمله درآمد ساخت‌وساز

۴-۳- جمع‌بندی و ارزیابی

رشد بیش‌ازحد شهرنشینی در سه دهه اخیر علاوه بر افزایش جمعیت شهرها موجبات ناموزونی در شبکه شهری ایران شده است. در این زمینه تقویت و گسترش شهرهای کوچک و میانی می‌تواند به‌عنوان راهکارهای مناسب برای تعادل بخشی به نظام فضایی شبکه شهری کشور قلمداد شود و نظام شبکه شهری را در بستری موزون و منطقی شکل دهد. این امر تنها با سیستم مدیریتی صحیح و همه‌جانبه در همه ارکان شهر با توجه به پتانسیل‌ها و استعدادهای شهرهای کوچک و میانی میسر خواهد شد.

در بخش آب، شاخص‌های مربوط به توسعه منابع آب‌و خاک در حوضه‌های آبریز مرزی، اقدامات

مرتبط با مهندسی رودخانه و عملیات ساماندهی رودخانه و تعیین حد بستر و حریم رودخانه‌ها، مرمت و بازسازی تأسیسات آبی در دست بهره‌برداری، تدوین استانداردها و ضوابط فنی، انجام تحقیقات کاربردی و نیز ارتقای همکاری‌های بین‌المللی بالاترین میزان تحقق را داشته‌اند.

در بخش آب و فاضلاب نیز افزایش جمعیت تحت پوشش شبکه آب شرب شهری و شبکه جمع‌آوری و تصفیه فاضلاب بالاترین میزان تحقق را داشته‌اند که بخش عمده این امر بخصوص در مورد فاضلاب، امکان بهره‌گیری از پتانسیل بخش خصوصی برای اجرای طرح‌ها بوده است. در ارتباط با اهم اقدامات صورت گرفته در حوزه‌های مختلف ذی‌ربط نیز می‌توان به موارد زیر اشاره نمود:

- تهیه و تدوین «لایحه درآمد پایدار و هزینه شهرداری‌ها و دهیاری‌ها» و ارائه به مجلس شورای اسلامی
- تهیه و تدوین لایحه ساماندهی مدیریت پسماند عادی با اولویت مشارکت بخش خصوصی؛ که لایحه مذکور در حال حاضر در اولویت طرح در صحن علنی مجلس محترم شورای اسلامی قرار دارد.
- پیگیری لایحه قانون آتش‌نشانی و خدمات ایمنی کشور
- اخذ نظرات شهرداران محترم کلان‌شهرهای کشور در زمینه اصلاح قانون شهرداری‌ها و طرح مطروحه در مجلس با عنوان «قانون جامع مدیریت شهری» و تهیه و اصلاح لایحه مدیریت شهری بر اساس بررسی تطبیقی صورت گرفته.
- نهایی شدن لایحه الحاق و اصلاح موادی به قانون تأسیس دهیاری‌های خودکفا در روستاهای کشور در کمیسیون امور کلان‌شهر تهران و سایر کلان‌شهرهای هیات دولت و ارسال برای تصویب هیئت‌وزیران.
- تأمین ۳۱۵ واگن برای کلان‌شهرهای شیراز، اصفهان و تبریز و افزایش تعداد واگن‌ها به ۳۹۵ واگن با اضافه شدن شهر قم به قرارداد
- برگزاری مناقصه و امضاء قرارداد برای تأمین ۶۳۰ دستگاه واگن متروی تهران و اخذ مصوبه شورای اقتصاد
- تخصیص تسهیلات بانکی کم‌بهره برای تأمین ۲۱۵ دستگاه اتوبوس و ۷۲ دستگاه مینی‌بوس

- استقرار سامانه ملی ساماندهی ناوگان حمل و نقل بار و مسافر درون شهری و حومه‌ای (یکپارچه‌سازی و اعتبارسنجی اطلاعات ناوگان از طریق اتصال برخط به سامانه‌های احراز هویت کشور، صدور پروانه فعالیت کشوری برای ۲۷۱،۰۰۰ تعداد خودرو فعال، ارائه خدمات عادلانه به کلیه ناوگان حمل و نقل عمومی شهری و برخورد با ناوگان فاقد پروانه فعالیت از طریق تصحیح دوربین و سامانه UTCMS)
- صرفه‌جویی قریب به ۹۰۰ میلیون لیتر در برداشت سوخت نفت و گاز (گازوئیل) از طریق اجرای طرح ساماندهی ناوگان حمل و نقل عمومی درون شهری
- راه‌اندازی مراکز معاینه فنی در کشور (تعداد ۵۹۰ مرکز معاینه فنی با ظرفیت ۷۶۰ خط سبک و همچنین ۴۱۰ آزمایشگاه هیدرو استاتیک، تصویب و ابلاغ حدود جدید مجاز آلاینده‌گی، تصویب و ابلاغ قیمت جدید معاینه فنی در هیئت وزیران)
- برنامه‌ریزی و اقدام جهت یکپارچه نمودن سامانه معاینه فنی ناوگان سبک و سنگین کشور از طریق اتصال سامانه سیمفا به سامانه سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای
- تدوین و ابلاغ برنامه پنج‌ساله گسترش و توسعه مراکز معاینه فنی خودروهای سبک با هدف رفع مشکلات حقوقی و شکایت‌های سرمایه‌گذاران
- پیگیری تخصیص اعتبار یارانه بلیط اتوبوس (از مجموع ۲۴۵۰ میلیارد ریال اعتبار موجود، در مرحله اول در آبان ماه سال ۱۳۹۷، ۵۰۰ میلیارد ریال اختصاص یافت و مابقی اعتبار نیز متناوباً اختصاص می‌یابد)
- راه‌اندازی سامانه یکپارچه صدور سند حمل ناوگان بار درون شهری (باربرگ) و ایجاد امکان مدیریت یکپارچه و برخط جابه‌جایی بار در سطح شهرهای کشور (دریافت قریب به ۲۹۰۰ هزار باربرگ توسط ناوگان حمل بار شهری؛ مشارکت ۵۴ درصد از مجموع تعداد ۹۱۷۲۶ ناوگان بالای ده تن در اخذ باربرگ)
- راه‌اندازی بخش تخصیص لاستیک در سامانه www.utcms.ir به منظور تخصیص صحیح و عادلانه لاستیک در فاز اول تخصیص بیش از ۳۷ هزار حلقه لاستیک به اتوبوس‌های شهری، در فاز دوم در بهمن ماه سال ۹۷، تعداد ۷۶ هزار حلقه (۸۸۰۰ حلقه ناوگان مینی‌بوس و ۶۷۲۰۰ حلقه ناوگان باری)

- اجرا و بهره‌برداری از سامانه سپند در راستای اجرایی کردن اصلاحیه ابلاغیه حمل‌ونقل دانش‌آموزی که توسط وزیر محترم کشور در سال ۹۷ ابلاغ گردید.
- کمک به تأمین مالی پروژه‌های عمران شهری از طریق: اعطای وام‌های قرض‌الحسنه به شهرداری‌های کم‌درآمد (تصویب اعطای ۱۲۵ فقره وام‌های قرض‌الحسنه به شهرداری‌های کشور به مبلغ ۲,۲۴۶,۸۳۹ میلیون ریال که تاکنون مبلغ ۱,۰۵۵,۹۸۰ ریال آن پرداخت شده است).
- صدور مجوز انتشار بیش از ۱۰۰ هزار میلیارد ریال اوراق مالی اسلامی جهت طرح‌های حمل‌ونقل و سایر طرح‌ها
- ساماندهی و مدیریت بهینه پسماندهای عادی در شهرها و روستاهای کشور (افزایش میزان بازیافت مواد و انرژی به ۳۰ درصد و افزایش جمع‌آوری مکانیزه پسماند به ۴۰ درصد از کل پسماندهای عادی تولیدی شهری و روستایی)
- کمک به احداث و تکمیل پروژه‌های منطقه‌ای مدیریت پسماند در شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور بالغ بر ۷۰۰ میلیارد ریال
- افزایش سرانه کل فضای سبز شهری به ۱۲ مترمربع
- افزایش جمعیت تحت پوشش خدمات ایمنی و آتش‌نشانی به ۸۹ درصد از کل جمعیت شهری و احداث حدود ۹۰۰ پایگاه آتش‌نشانی در دهیاری‌های کشور
- کمک به احداث و تکمیل تعداد ۲۵۰ ایستگاه آتش‌نشانی در شهرهای کشور
- پیگیری تحقق اعتبارات تصویب‌شده در هیئت دولت برای خرید نردبان و بالابر هیدرولیک آتش‌نشانی به مبلغ ۲۰۰۰ میلیارد ریال
- کمک به اجرای مطالعات جداسازی شبکه‌های آبرسانی فضای سبز در ۴۴ شهر کشور (آب خام)
- کمک به اجرا و تکمیل طرح‌های توسعه فضای سبز در ۵۸ شهر کشور
- اجرایی شدن قرارداد خرید تجهیزات CBRN جهت تجهیز سازمان‌های آتش‌نشانی شهرداری‌ها (تجهیزات مقابله با تهدیدات شیمیایی، میکروبی، پرتویی و هسته‌ای)
- خرید و توزیع ۱۲۶۲ دستگاه انواع ماشین‌آلات عمرانی و خدماتی طی دو سال گذشته (۱۷۰ دستگاه خودروی آتش‌نشانی، ۴۷۰ دستگاه خودروی حمل پسماند، ۷۵ دستگاه کمپرسی

- سنگین، ۴۱ دستگاه بکهولودر، ۲۸۶ دستگاه خودروی کمپرسی سبک، ۱۵۰ دستگاه خودروی حمل متوفی، ۴۰ دستگاه تانکر حمل آب و ۴۰ مجموعه تجهیزات (CBRN)
- تأمین قیر رایگان به مبلغ ۱۱,۷۰۰ میلیارد ریال جهت کمک به آسفالت معابر شهرهای زیر ۵۰ هزار نفر جمعیت
- بررسی تقاضای ۸۶۶ شهرداری برای تعیین و ارتقاء درجه و موافقت با ارتقای درجه ۲۸۷ شهرداری
- بررسی، ارزیابی و نظارت بر تهیه نقشه‌ها و فرایند منطقه بندی، ناحیه بندی و محله بندی ۱۶ شهرداری و تصویب منطقه بندی ۴ شهرداری (قزوین، شهر قدس، زنجان و مشهد)
- تدوین گزارش توجیهی و تعیین شاخص‌های تعیین پایتخت محیط‌زیست شهرهای اسلامی (در مرحله ابلاغ و بررسی شهرهای متقاضی)
- تهیه شاخص‌های شهر خلاق در حوزه‌های مختلف و بررسی درخواست‌های شهرداری‌های متقاضی برای پیوستن به شبکه شهرهای خلاق (یونسکو)
- بررسی تقاضای خواهرخواندگی بین شهرداری‌های متقاضی با شهرهای سایر کشورها و اعلام نتیجه به مراجع ذی‌ربط (۵ مورد)
- بررسی تقاضای شهرداری‌های متقاضی تأسیس سازمان عمران و بازآفرینی و اعلام نتیجه به مراجع ذی‌ربط (۸ مورد)
- بررسی و اعلام نظر درباره همکاری شهرداری‌های ایران با شهرداری‌های سایر کشورها (۳ مورد)

۴-۴- پیشنهادها

- برنامه‌ریزی مناسب برای پیشبرد برنامه‌ی اقدام ملی عرضه و تولید مسکن
- ایجاد سازوکار لازم برای پرداخت به‌موقع بدهی‌های معوقه مؤدیان حقیقی یا حقوقی به‌خصوص دستگاه‌های دولتی، نظامی و انتظامی به شهرداری
- رفع موازی‌کاری و تداخل فعالیت‌های مدیران شهری و استانی و نیز شهرداری‌ها و پلیس راهور
- جلوگیری از تبدیل روزافزون روستاها به شهر

- تأمین منابع مالی ویژه برای حفاظت و صیانت از منابع آب زیرزمینی و اجرای کامل طرح احیاء و تعادل بخشی منابع آب زیرزمینی
- اصلاح تعرفه آب و نزدیک نمودن آن به قیمت تمام شده
- عدم تحمیل طرح‌های جدید با بهره‌وری پایین در بودجه سنواتی و پیگیری و اولویت‌بندی طرح‌های موجود در پیوست بودجه برای تأمین و تخصیص اعتبارات
- اجرایی شدن کامل قانون توسعه و بهینه‌سازی آب شرب شهری و روستایی
- افزایش اعتبار مصوب از منابع عمومی برای طرح‌های قطارهای حومه‌ای.
- افزایش تزریق تسهیلات بانکی مسکن مهر.
- توجه ویژه به اعتبارات بخش روستایی در جهت ارتقای شاخص‌های توسعه‌ای این مناطق و افزایش سهم اعتبارات توسعه روستایی از کل اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای
- کمک به ایجاد تأسیسات بازیافت مواد و انرژی پسماند (باملاحظه به عوامل محدودکننده زیست‌محیطی و اجتماعی) به‌ویژه در استان‌های ساحلی
- بسترسازی برای افزایش جذب سرمایه‌گذار برای پروژه‌های مسکن مشارکتی.
- جلب همکاری مسئولان استانی برای اجرای برنامه‌ریزی‌های انجام‌شده توسط بخش آب و پرهیز از منفعت‌طلبی منطقه‌ای
- فرهنگ‌سازی برای پرداخت عوارض توسط شهروندان
- تقویت بنیه مالی شهرداری‌ها خصوصاً شهرهای کوچک و میانی
- تخصیص کامل و به‌موقع اعتبارات تکلیفی در قوانین بودجه همانند کمک‌های دولت در حوزه پسماند، حمل‌ونقل ریلی درون‌شهری و حومه، آتش‌نشانی، ساماندهی بافت‌های فرسوده شهری و ایجاد کمربند فضای سبز شهری و ...
- به‌کارگیری روش‌های مدرن تصفیه فاضلاب و انجام مهندسی مجدد تأسیسات تصفیه‌خانه فاضلاب
- تقویت سرمایه‌گذاری دولت در توسعه زیرساخت‌ها و تأمین ناوگان حمل‌ونقل عمومی شهری
- توجه ویژه و تخصیص اعتبارات لازم برای تعمیر، نگهداری و بازسازی تأسیسات آب و فاضلاب از جمله شبکه‌ها
- تدوین الگوی کشت مناسب توسط وزارت جهاد کشاورزی با همکاری وزارت نیرو متناسب با اقلیم مناطق به‌عنوان یک امر مهم در زمینه‌ی بهینه‌سازی مصرف آب

- گسترش پوشش سرزمینی خدمات آتش‌نشانی در نواحی جنگلی و جاده‌ها
- تصویب و تخصیص اعتبارات متناسب با حجم عملیات برنامه‌های بخش آب و آبفا و توجه ویژه به تأمین اعتبارات این بخش با توجه به خاص و راهبردی بودن موضوع آب در برنامه ششم توسعه
- ساماندهی پروژه‌های مسکن مهر بدون متقاضی مؤثر، با پیشرفت فیزیکی تجمعی زیر ۱۲ و یا راکد به مدت بیش از یک سال و یا پروژه‌های مواجه با مشکلات حقوقی.
- توجه جدی به ترویج الگوی باغ ایرانی با توجه به سازگاری آن با ویژگی‌های اقلیم اکثر شهرهای کشور
- پرهیز از بخشی‌نگری و نیز نگرش منطقه‌ای به منابع آب و توسعه آن
- برقراری تناسب میان خدمات متنوع و گسترده ارائه‌شده توسط شهرداری‌ها به‌ویژه در کلان‌شهرها با میزان عوارض دریافتی از شهروندان

فصل سی و نهم

حمل و نقل و هواشناسی

مقدمه

امروزه حمل و نقل و ترابری یکی از اجزاء مهم اقتصاد ملی محسوب می‌گردد و به دلیل داشتن نقش زیربنایی تأثیر فراوانی بر فرآیند رشد اقتصادی کشور دارد. این بخش دربرگیرنده فعالیت‌هایی است که به شکلی گسترده در تمامی زمینه‌های تولید، توزیع و مصرف کالا و خدمات جریان داشته و در مجموعه فعالیت‌های اقتصادی نقش غیرقابل انکار دارد. اساساً در رشد و توسعه اقتصاد و تجارت داخلی و بین‌المللی و روند گسترش آن نمی‌توان نقش سیستم‌های حمل و نقل را در بهینه‌سازی هزینه‌ها، زمان سفر، سرعت جابجایی، ایمنی و سطح خدمات نادیده گرفت. به همین دلیل برای پیشبرد بخش حمل و نقل و افزایش سهم آن در تولید ناخالص داخلی (GDP) کشور باید در جهت توسعه متوازن کلیه شیوه‌های حمل و نقل دقت زیادی صورت گیرد تا ضمن دستیابی به اهداف داخلی اعم از محرومیت‌زدایی و افزایش زیرساخت‌های حمل و نقل به تناسب شرایط اجتماعی و اقتصادی، به اهداف بین‌المللی آن نیز که دستیابی به بازارهای جهانی است، پرداخته شود.

حمل و نقل از جمله امور زیر بنایی و فرا بخشی است و به‌عنوان حلقه اتصال صنایع مختلف کشور همواره مورد توجه بوده است. علاوه بر این همه فعالیت‌های جامعه به‌نوعی تحت تأثیر این بخش قرار دارد، زیرا از اجزای مهم چرخه تولید- مصرف در هر اقتصاد بوده و امکان بهره‌وری مناسب صنایع و استعدادهای جامعه و پیشرفت بسیاری از طرح‌های اقتصادی را فراهم می‌کند. بخش حمل و نقل از جمله بخش‌های زیر بنایی است که علاوه بر تحت تأثیر قرار دادن فرآیند اقتصادی خود نیز در جریان توسعه دچار تغییر و تحول می‌شود. بخش حمل و نقل به‌عنوان پیش‌نیاز و زیربنای توسعه نقش اساسی و کارآمد در باروری امکانات و استعدادهای بالقوه داشته و از طریق جابه‌جایی بار و مسافر، پیوندی ناگسستنی بین عوامل مختلف رشد و توسعه را فراهم می‌آورد.

ایجاد زیرساخت‌های حمل‌ونقل با توجه به پارامترهای گسترده، کاری بس دشوار است. چراکه از طرفی باید به اقتصادی بودن زیرساخت‌ها توجه نمود تا بتوان از طریق آن‌ها به گسترش حمل‌ونقل بار و مسافر و همچنین ترانزیت پرداخت و از طرفی دیگر هم باید نگاهی دیگر به محرومیت‌زدایی، تمرکززدایی و مباحث اجتماعی آن‌ها نیز داشت.

۱- گزارش عملکرد احکام قانون برنامه

مهم‌ترین اقدامات صورت گرفته بخش حمل‌ونقل در سال ۱۳۹۷ در چهار زیر بخش جاده‌ای، ریلی، هوایی و دریایی به شرح ذیل می‌باشد:

اهم اقدامات محوری در زیر بخش جاده‌ای:

- اصلاح وضعیت رویه راه‌های شریانی و پرتدد کشور و ایجاد سامانه مدیریت روسازی
- اجرای عملیات روکش و آسفالت حفاظتی
- شناسایی، آشکارسازی، ایمن‌سازی و رفع نقاط - مقطع پر حادثه
- ساخت و تکمیل زیرساخت‌های حمل‌ونقل شامل احداث آزادراه، بزرگراه و راه اصلی و بهسازی.
- افتتاح پروژه‌های دارای اولویت از جمله اتصال مراکز صنعتی و تولیدی به شریان‌های ترانزیتی و کریدورهای اصلی و بین‌المللی بار و مسافر و بهره‌برداری قسمتی از کریدور بزرگراهی غرب کشور و جنوب کشور
- بهبود نظام مدیریت بر فعالیت شرکت‌های حمل‌ونقل بار و مسافر داخلی و بین‌المللی

اهم اقدامات محوری در زیر بخش ریلی:

- نگهداری و توسعه شبکه زیرساخت ریلی
- توسعه و نوسازی ناوگان ریلی
- تسهیل کسب‌وکار و فراهم کردن زمینه‌های جذب سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی
- دستیابی به جایگاه مناسب در شبکه و بازار حمل‌ونقل داخلی و بین‌المللی
- افزایش سهم بار داخلی به‌ویژه اتصال مراکز عمده بار به شبکه ریلی

- تقویت زیرساخت‌های ریلی بنادر و حمل‌ونقل لجستیک
- تجاری‌سازی فعالیت‌های راه‌آهن به‌منظور افزایش سرمایه‌گذاری، مشارکت بخش غیردولتی و افزایش بهره‌وری
- ارتقای سطح کیفی خدمات در بخش مسافری
- بهبود و تحول سازمانی با نگرش به اصلاح ساختار و فرآیندها

اهم اقدامات محوری در زیر بخش دریایی:

- سرمایه‌گذاری در بنادر کشور در زمینه توسعه و نگهداری زیرساخت‌ها و سرمایه‌گذاری در زمینه تجهیز بنادر
- جذب سرمایه‌گذاری بخش غیردولتی در بنادر تجاری در قالب ۱۷ قرارداد
- افتتاح تعداد ۳۳ پروژه عمرانی، تجهیزاتی در بنادر کشور
- مطالعه و اجرای بالغ‌بر ۲۰۰ پروژه اجرایی در بنادر

اهم اقدامات محوری در زیر بخش هوایی:

- سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، تدوین و تنظیم مقررات در زمینه‌های فنی، اقتصادی، بازرگانی داخلی و بین‌المللی حمل‌ونقل هوایی کشور
- ارتقاء ایمنی پروازها و بهبود کیفیت خدمات مسافر و بار و محمولات پستی و توسعه آن‌ها
- اجرای تعهدات، مقررات، استانداردها، الزامات و توصیه‌های مقرر شده توسط سازمان بین‌المللی هواپیمایی کشوری (ایکائو) در کلیه امور هوانوردی کشوری با رعایت قوانین کشور
- تدوین به‌روزرسانی و تنظیم کلیه دستورالعمل‌ها و سیاست‌گذاری‌ها و نظارت بر کلیه فعالیت‌های هواپیمایی کشوری با هدف اطمینان از رعایت قوانین و مقررات مربوط، تأمین ایمنی و حفظ مصالح عمومی، جلوگیری از وقوع مخاطرات و رقابت‌های ناصحیح بین متصدیان حمل‌ونقل هوایی
- صدور مجوز کلیه فعالیت‌های هوانوردی کشوری بخش دولتی و غیردولتی و نظارت بر اجرای آن‌ها با رعایت قوانین و مقررات مربوطه و تأیید و صدور مجوز برای انواع هواپیماهایی که می‌توانند در ایران به فعالیت حمل‌ونقل هوایی بپردازند.

- تدوین استاندارد پرواز، نظارت بر شرکتها و مؤسسات هواپیمایی از نظر تأیید صلاحیت و رعایت نکات و استانداردهای ایمنی و صدور گواهینامه‌ها و تدوین و تنظیم مقررات مربوطه

اهم اقدامات محوری در زیر بخش جاده‌ای:

- اصلاح وضعیت رویه راه‌های شریانی و پرتدد کشور و ایجاد سامانه مدیریت روسازی
- اجرای عملیات روکش و آسفالت حفاظتی
- شناسایی، آشکارسازی، ایمن‌سازی و رفع نقاط - مقطع پرحادثه
- ساخت و تکمیل زیرساخت‌های حمل‌ونقل شامل احداث آزادراه، بزرگراه و راه اصلی و بهسازی
- افتتاح پروژه‌های دارای اولویت از جمله اتصال مراکز صنعتی و تولیدی به شریان‌های ترانزیتی و کریدورهای اصلی و بین‌المللی بار و مسافر و بهره‌برداری قسمتی از کریدور بزرگراهی غرب کشور و جنوب کشور
- بهبود نظام مدیریت بر فعالیت شرکت‌های حمل‌ونقل بار و مسافر داخلی و بین‌المللی

اهم اقدامات محوری در زیر بخش ریلی:

- نگهداری و توسعه شبکه زیرساخت ریلی
- توسعه و نوسازی ناوگان ریلی
- تسهیل کسب‌وکار و فراهم کردن زمینه‌های جذب سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی
- دستیابی به جایگاه مناسب در شبکه و بازار حمل‌ونقل داخلی و بین‌المللی
- افزایش سهم بار داخلی به‌ویژه اتصال مراکز عمده بار به شبکه ریلی
- تقویت زیرساخت‌های ریلی بنادر و حمل‌ونقل لجستیک
- تجاری‌سازی فعالیت‌های راه‌آهن به‌منظور افزایش سرمایه‌گذاری، مشارکت بخش غیردولتی و افزایش بهره‌وری
- ارتقای سطح کیفی خدمات در بخش مسافری
- بهبود و تحول سازمانی با نگرش به اصلاح ساختار و فرآیندها

اهم اقدامات محوری در زیر بخش دریایی:

- سرمایه‌گذاری در بنادر کشور در زمینه توسعه و نگهداری زیرساخت‌ها و سرمایه‌گذاری در زمینه تجهیز بنادر
- جذب سرمایه‌گذاری بخش غیردولتی در بنادر تجاری در قالب ۱۷ قرارداد
- افتتاح تعداد ۳۳ پروژه عمرانی، تجهیزاتی در بنادر کشور
- مطالعه و اجرای بالغ‌بر ۲۰۰ پروژه اجرایی در بنادر

اهم اقدامات محوری در زیر بخش هوایی:

- سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، تدوین و تنظیم مقررات در زمینه‌های فنی، اقتصادی، بازرگانی داخلی و بین‌المللی حمل‌ونقل هوایی کشور
- ارتقاء ایمنی پروازها و بهبود کیفیت خدمات مسافر و بار و محمولات پستی و توسعه آن‌ها
- اجرای تعهدات، مقررات، استانداردها، الزامات و توصیه‌های مقررشده توسط سازمان بین‌المللی هواپیمایی کشوری (ایکائو) در کلیه امور هوانوردی کشوری با رعایت قوانین کشور
- تدوین به‌روزرسانی و تنظیم کلیه دستورالعمل‌ها و سیاست‌گذاری‌ها و نظارت بر کلیه فعالیت‌های هواپیمایی کشوری با هدف اطمینان از رعایت قوانین و مقررات مربوط، تأمین ایمنی و حفظ مصالح عمومی، جلوگیری از وقوع مخاطرات و رقابت‌های ناصحیح بین متصدیان حمل‌ونقل هوایی
- صدور مجوز کلیه فعالیت‌های هوانوردی کشوری بخش دولتی و غیردولتی و نظارت بر اجرای آن‌ها با رعایت قوانین و مقررات مربوطه و تأیید و صدور مجوز برای انواع هواپیماهایی که می‌توانند در ایران به فعالیت حمل‌ونقل هوایی بپردازند.
- تدوین استاندارد پرواز، نظارت بر شرکت‌ها و مؤسسات هواپیمایی از نظر تأیید صلاحیت و رعایت نکات و استانداردهای ایمنی و صدور گواهینامه‌ها و تدوین و تنظیم مقررات مربوطه

جدول ۱- گزارش عملکرد احکام برنامه ششم و احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
۱	قانون برنامه ششم توسعه	ماده / ۴۴ / الف / ۴	در قالب طرح جامع حمل‌ونقل کشور نسبت به کاهش مصرف انرژی و کربن در ناوگان حمل‌ونقل اقدام و از شماره‌گذاری خودروهایی که شرایط پورو ۴ را ندارند خودداری نماید.	معاونت حمل‌ونقل وزارت راه و شهرسازی	در خصوص اجرای تکلیف قانونی اطلاعات لازم در خصوص میزان تردد ناوگان حمل‌ونقل و میزان سوخت مصرفی در اختیار ستاد مدیریت مصرف سوخت قرار گرفته است.	-	-
۲	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده / ۳۰ / الف	به‌منظور تأمین منابع موردنیاز جهت توسعه و نگهداری و بهره‌برداری امور حمل‌ونقل جاده‌ای به سازمان راه‌داری و حمل‌ونقل جاده‌ای اجازه داده می‌شود از جابه‌جایی کالا و مسافر در جاده‌های کشور به استثنای جاده‌های روستایی و عشایری بر اساس تن. کیلومتر و نفر. کیلومتر با پیشنهاد مجمع عمومی سازمان راه‌داری و حمل‌ونقل جاده‌ای و با تصویب شورای اقتصاد عوارض وصول نماید.	سازمان راه‌داری و حمل‌ونقل جاده‌ای	در سال ۱۳۹۷ مبلغ ۷۵۴،۱۰ میلیارد ریال از محل جابه‌جایی کالا و مسافر در جاده‌های کشور توسط سازمان راه‌داری و حمل‌ونقل جاده‌ای عوارض اخذ شده است.	-	-
۳	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده / ۳۰ / ب	میزان وصول عوارض هر تن. کیلومتر حمل‌ونقل کالا در داخل کشور از شرکت‌های حمل‌ونقل بین‌المللی که مبادرت به حمل‌ونقل کالای عبوری و ترانزیت خارجی می‌کنند با پیشنهاد وزارت راه و شهرسازی و تصویب شورای اقتصاد تعیین می‌شود.	سازمان راه‌داری و حمل‌ونقل جاده‌ای	در سال ۱۳۹۷ مبلغ ۱۸۷،۱ میلیارد ریال از محل عوارض هر تن- کیلومتر حمل‌ونقل کالا در داخل کشور از شرکت‌های حمل‌ونقل بین‌المللی توسط سازمان راه‌داری و حمل‌ونقل جاده‌ای اخذ شده است.	-	-
۴	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده / ۳۰ / ت	به‌منظور کمک به تدارک ناوگان حمل‌ونقل جاده‌ای بین‌شهری و احداث پایانه‌های مسافری و باری و مجتمع‌های خدمات رفاهی بین‌راهی توسط	سازمان راه‌داری و حمل‌ونقل جاده‌ای	در خصوص کمک به ناوگان حمل‌ونقل جاده‌ای بین‌شهری، در سال ۱۳۹۷ مبلغ ۴/۳۱۸ میلیارد ریال از محل اعتبارات در اختیار	نوسانات شدید نرخ ارز	با توجه به افزایش قیمت ارز و به تبع آن قیمت خودرو و همچنین کاهش توان

بخش یازدهم: حمل و نقل و مسکن / فصل سی و نهم: حمل و نقل و هواشناسی □ ۳۵۵

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			بخش‌های خصوصی و تعاونی یا اولویت تعاونی‌های ایشارگران، وجوه اداره شده از محل منابع داخلی شرکت‌های وابسته به وزارت راه و شهرسازی پرداخت می‌شود.		سازمان راه‌داری و حمل‌ونقل جاده‌ای هزینه گردیده است.		مالی متقاضیان نوسازی ناوگان و ضعف توان تولیدکنندگان داخلی سهم پرداختی سازمان راه‌داری و حمل‌ونقل جاده‌ای تکافوی نوسازی ناوگان را نمی‌نماید
						مشکلات در اخذ تسهیلات از بانک‌ها و یا صندوق توسعه ملی	بانک‌ها در خصوص ارائه تسهیلات بانکی کم بهره به متقاضیان مشارکت لازم را ندارند.
۵	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۳۰ / ت	اجازه داده می‌شود با تأیید و تشخیص سازمان راه‌داری و حمل‌ونقل جاده‌ای، کامیون‌های موردنیاز که استانداردهای روز را دارا بوده و عمر کمتر از سه‌ساله داشته باشند مشروط به وجود خدمات پس از فروش موضوع قانون حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان خودرو مصوب ۱۳۸۷/۳/۲۳ وارد شود. دولت مجاز است در این رابطه تخفیفات و تسهیلات گمرکی را اعمال کند. استفاده از این تخفیفات منوط به خروج یک کامیون فرسوده یا عمر بیش از بیست‌وپنج سال به ازای هر کامیون	سازمان راه‌داری و حمل‌ونقل جاده‌ای	آیین‌نامه مربوطه طی مصوبه شماره ۵۵۲۸۴/ت/۸۷۶۱۵ مورخ ۱۳۹۷/۷/۴ هیئت محترم وزیران تصویب و ابلاغ گردیده است. در این راستا مکاتبات مربوطه جهت هماهنگی برای اجرا یا دستگاه‌های ذی‌مدخل صورت پذیرفته و دستورالعمل اجرایی مربوطه در دست تهیه و تدوین و راماندازی سامانه موردنیاز در دست اقدام می‌باشد.	-	-

۳۵۶ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						توضیحات	عوامل عدم تحقق
			وارداتی است. آیین نامه نحوه اجرای این بند توسط وزارتخانه های راه و شهرسازی و امور اقتصادی و دارایی و سازمان برنامه و بودجه کشور تهیه می شود و حداکثر ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ این قانون به تصویب هیئت وزیران می رسد.				
۶	قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور	ماده ۳۰ / ج ۱ /	به منظور بهره برداری بهینه از ظرفیت ها و موقعیت های جغرافیایی کشور: وزارت راه و شهرسازی با هماهنگی و مشارکت مرکز آمار ایران موظف است نسبت به ایجاد بانک جامع حمل و نقل کشور و استقرار سامانه اطلاعات جامع حوادث و سوانح حمل و نقل که دربرگیرنده اطلاعات دریافتی از پلیس، بخش بهداشت و درمان کشور، سازمان های راهداری و حمل و نقل جاده ای، هواپیمایی کشوری و بنادر و دریانوردی، شرکت راه آهن و سایر سازمان های ذی ربط است با هدف تجمیع، شفاف سازی و ارائه داده ها و اطلاعات صحیح و قابل استفاده در تحلیل و تدوین اهداف و برنامه های ملی ایمنی اقدام نماید. گزارش آماری حمل و نقل کشور همه ساله توسط مرکز آمار ایران تدوین و منتشر می شود.	ستاد وزارت راه و شهرسازی	<p>هر دو سامانه (بانک جامع حمل و نقل و اطلاعات جامع حوادث) در ستاد وزارت راه و شهرسازی راه اندازی گردیده و توسط دستگاه های مربوطه برای ورود اطلاعات در دست اقدام می باشد. در حال حاضر ۴۰۰ قلم آماری در سامانه سجا (سامانه جامع اطلاعات آمار حمل و نقل و مسکن و شهرسازی) ایجاد شده که ۱۵۹ قلم به صورت ثبتی به روزرسانی می شود. بر اساس ارقام و گزارش های سامانه سجا ۱۴۸ داشبورد مدیریتی در سامانه BI قابل دسترسی می باشد.</p>	-	-

بخش یازدهم: حمل و نقل و مسکن / فصل سی و نهم: حمل و نقل و هواشناسی □ ۳۵۷

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
۷	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۳۰ / ج ۲ /	طرح جامع حمل‌ونقل کشور با هدف پاسخگویی به تقاضاهای بالفعل و بالقوه و دستیابی به جایگاه مناسب در حوزه‌های ایمنی، انرژی، اقتصاد، حمل‌ونقل و محیط‌زیست تا مدت شش ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون به تصویب هیئت وزیران می‌رسد. از زمان تصویب طرح جامع، شروع کلیه طرح‌های جدید توسعه و ساخت زیربنای حمل‌ونقل، فقط بر اساس این طرح و در قالب بودجه سنواتی قابل اجرا است.	معاونت حمل‌ونقل و وزارت راه و شهرسازی	۱- پیش‌برد و اتمام مطالعات فاز اول طرح جامع حمل‌ونقل کشور در بخش‌های ساخت مدل جامع پیش‌بینی تقاضای سفر شامل: - مدل‌های ایجاد سفر مسافری - مدل‌های ایجاد سفر باری - مدل‌های توزیع سفر مسافری و باری - مدل‌های تفکیک سفر مسافری - مدل‌های تفکیک سفر باری ۲- تهیه پایگاه اطلاعاتی تقاضای سفر و ساخت مدل شبکه در نرم‌افزار VISUMPTV - توسط مراکز دانشگاهی منتخب طرف قرارداد.	سایر	کندی روند تدوین و تکمیل طرح جامع علی‌رغم تخصیص بودجه سنواتی.
۸	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۳۰ / ج ۳ /	دولت موظف است سازوکارهای قانونی لازم را به منظور کاهش سالانه ده‌درصدی (۱۰٪) از میزان تلفات جانی ناشی از تصادفات رانندگی در جاده‌های کشور فراهم کند.	-	در حوزه ستادی تدوین برنامه عملیاتی ایمنی راه‌های کشور و تدوین نقشه راه ایمنی جاده‌های کشور در دستور کار وزارت راه و شهرسازی می‌باشد. در سال ۱۳۹۷ تلفات برون‌شهری و روستایی به میزان ۳/۲ درصد افزایش داشته است. در حوزه اجرایی سازمان راه‌داری و حمل‌ونقل جاده‌ای اقدامات ذیل را در این خصوص به عمل آورده است: ۱- ساماندهی و برخط سازی ۱۴۴ مرکز معاینه فنی ۲- تهیه و نصب ۱۰۰۴ کیلومتر انواع حفاظ ایمنی ۳- تهیه و نصب ۵۷۲۰۰۰	سایر	اهم دلایل آن عدم اجرای طرح‌های ارتقای ایمنی در حوزه‌های مختلف مهندسی ایمنی، کمبود منابع در تکمیل طرح‌های توسعه شبکه راه‌ها علی‌رغم وجود کارگاه‌های متعدد عمرانی در راه‌ها، عدم تأمین تجهیزات اعمال مقررات مثل تجهیزات کنترل تردد و سرعت در

۳۵۸ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					عدد علائم ایمنی راه‌ها در جاده‌های کشور ۴- ۸۶۳۹۷ مترمربع تهیه، نصب و بهسازی تابلوهای اطلاعاتی راه‌ها با اولویت نقاط پر تصادف، راه‌های آسایشی و گردشگری ۵- اجرای ۴۴۱ نقطه روشنایی در محل تقاطع‌های هم‌سطح پر تصادف و محورهای پرتردد ۶- تکمیل ۹۳ کیلومتر روشنایی طولی نواحی یا گردنه‌های مه گیر ۷- ایمن‌سازی ۶۵۸۴ کیلومتر شیب شیروانی حاشیه راه‌ها ۸- ایمن‌سازی ۱۰۰۰ مدارس حاشیه راه‌ها ۹- خط کشی (سرد و گرم) ۹۴۴۹۸ کیلومتر از راه‌های کشور		شبکه راه‌ها، عدم توسعه متوازن در حوزه امداد و فوریت‌های پزشکی شامل تأمین پایگاه‌های امدادی مطابق با اهداف برنامه، توسعه مراکز ترافیکی تخصصی تصادفات در سطح کشور و همچنین عدم توسعه سایر شیوه‌های حمل‌ونقل دانست.
۹	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۳۰ / ج ۱ /	به منظور تسهیل تجارت و رقابت‌پذیر کردن فعالیت‌های حمل‌ونقل با توجه به مزیت‌های نسبی در زنجیره عرضه و خدمات ترابری منطقه‌ای و بین‌المللی، دولت مجاز است: از ایجاد مانک‌های پشتیبانی (لجستیک)، احداث پایانه‌ها، شهرک‌های حمل‌ونقل ترکیبی مسافری و باری و گسترش بنادر خشک توسط بخش خصوصی و تعاونی حمایت کند.	شرکت راه‌آهن جمهوری اسلامی ایران	شرکت راه‌آهن ج.ا. بنابر ابلاغ مورخ ۲۶/۶/۱۳۹۷ وزیر محترم راه و شهرسازی به‌عنوان متولی و مسئول ایجاد ۱۷ مرکز لجستیکی انتخاب گردیده است. در این راستا اقدامات زیر برای برخی از مراکز لجستیکی انجام شده است: • مرکز لجستیکی آپرین: - به‌منظور ساماندهی قراردادهای سرمایه‌گذاری موجود مذاکرات با شرکت‌ها در حال انجام و متن قراردادهای اصلاحی در حال تهیه است. -	-	-

عدم تحقق		عملکرد	دستگاه اجرایی مجری	متن حکم	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	عنوان سند بالادستی	ردیف
توضیحات	عوامل عدم تحقق						
		<p>مذاکره با سرمایه‌گذاران جدید از جمله شرکت پست و نیز انجمن شرکت‌های حمل و نقل خرده بار جاده‌ای و تدوین شرایط قراردادی در حال انجام است. •مرکز لجستیکی آستارا: واگذاری ۳۵ هکتار از اراضی به سرمایه‌گذار خارجی (شرکت راه آهن آذربایجان) انجام شده است. احداث خطوط ریلی عریض، ساختمان اداری، زیرسازی، محوطه تخلیه و بارگیری بارهای جنرال کارگو انجام شده است. سرمایه‌گذار در حال بهره‌برداری و انجام عملیات تخلیه بارگیری جنرال کارگو است. •مرکز لجستیکی اینچه برون: - متقاضی سرمایه‌گذاری خارجی پیشنهاد خود مبنی بر سرمایه‌گذاری تا ۶۰ میلیون دلار جهت احداث پایانه‌های تخلیه بارگیری انواع محمولات ریلی را ارائه داده است. پیشنهاد وی در دست بررسی و تعیین شرایط قرارداد احتمالی است. - با توجه به لزوم شناسایی سایر سرمایه‌گذاران احتمالی، اسناد و مدارک انتشار فراخوان بین‌المللی در دست است. •مرکز لجستیکی بندرعباس: - جانمایی ایجاد پایانه تخلیه و بارگیری مواد</p>					

۳۶۰ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					<p>معدنی در بندر شهید رجایی و مدل سرمایه‌گذاری آن در دست تهیه است.</p> <p>• ساماندهی انبارهای توشه و حمل خرده بار: - پیشنهاد سرمایه‌گذاری شرکت متقاضی دریافت و توافقات کلی صورت گرفته و قرارداد فی‌مابین در حال بررسی می‌باشد.</p> <p>• ریل‌گذاری خطوط فرعی برای اتصال مراکز حمل‌ونقل بار به شبکه ریلی به طول ۱۰ کیلومتر.</p>		
۱۰	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۳۰ / ج ۲ /	<p>نسبت به تهیه طرح مکان‌یابی پایانه‌های بارگنج (کانتینری) و حمل‌ونقل ترکیبی در شبکه اصلی و عبوری (ترانزیتی) کشور اعم از شمالی، جنوبی، شرقی، غربی و نیز شبکه آسیایی از طریق بخش خصوصی و تعاونی اقدام کند.</p>	معاونت حمل‌ونقل وزارت راه و شهرسازی	<p>مکان‌یابی مراکز لجستیک و پایانه‌های حمل‌ونقل ترکیبی در سند آمایش مراکز لجستیک کشور با توجه به ظرفیت‌های ترانزیتی، کریدورهای بین‌المللی و شبکه‌های مواصلاتی مورد توافق اسکاپ صورت گرفته است. برنامه‌ریزی ایجاد شبکه لجستیک کشور مطابق فعالیت‌های تشریح شده ذیل جزء ۱ بند چ ماده ۳۰، انجام گردید که عبارت‌اند از: - تهیه الگو و شرح خدمات مطالعات جانمایی مراکز لجستیک مرزی - بررسی مطالعات جانمایی انجام شده در پهنه‌های مصوب در محدوده مرزی و کریدورهای بین‌المللی ترانزیتی</p>	-	-

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
۱۱	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۳۰ / ج ۳ / ۳	سازوکارهای لازم را برای تحقق افزایش سالانه ده درصد (۱۰٪) حجم عبور (ترانزیت) خارجی کالا، فراهم کند.	معاونت حمل و نقل وزارت راه و شهرسازی	۱- تدوین نقشه راه همکاری‌های حمل و نقلی با کشورهای هم جوار و سایر کشورهای منطقه ۲- اتخاذ و اجرای رویکرد حل مسائل عمده ترانزیتی در کمیته‌ها، کمیسیون‌ها و شوراهای هماهنگی حمل و نقلی مشترک با کشورهای عضو کریدور بین‌المللی شمال-جنوب، موافقت‌نامه چابهار، روسیه، سوریه، ترکیه در چارچوب امضا و تبادل موافقت‌نامه‌ها و تفاهم‌نامه‌های به‌روزرسانی شده ۳- تشکیل دبیرخانه‌ها و کمیته‌های تخصصی پیگیری اجرایی نمودن تفاهمات و توافقات ترانزیتی در هماهنگی با بخش‌ها و دستگاه‌های ذی‌ربط کشور ۴- آغاز مطالعات تجاری سازی حمل و نقل کشور با رویکرد جذب مشارکت بخش خصوصی و شرکت‌های تخصصی در حوزه ترانزیت ۵- برگزاری نشست‌های عمومی و تخصصی با تشکل‌های حمل و نقلی کشور در راستای شناسایی مشکلات و موانع عملکردی آن‌ها در حوزه ترانزیت در چارچوب هسته اندیشه ورزی تشکل‌ها و اقدامات معاونت در جهت رفع آن‌ها	-	-

۳۶۲ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
۱۲	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۳۰ / تبصره ۱	کلیه دریافتی‌های موضوع بندهای (الف)، (ب) و (پ) این ماده پس از وصول، به حساب سازمان راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای نزد خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود تا بر اساس بودجه سالانه آن سازمان به مصرف برسد.	سازمان راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای	در طی سال ۱۳۹۷ مبلغ ۷۵۴،۱۰ میلیارد ریال بابت عوارض هر تن کیلومتر و هر نفر کیلومتر از جابه‌جایی کالا و مسافر در جاده‌های کشور، ۱۸۷،۱ میلیارد ریال بابت عوارض هر تن- کیلومتر حمل‌ونقل کالا در داخل کشور از شرکت‌های حمل‌ونقل بین‌المللی و ۱۰۴ میلیارد ریال بابت اخذ خسارات وارده بر ابنیه فنی و تأسیسات مجموعاً به مبلغ ۰۴۵،۱۲ میلیارد ریال دریافت و به حساب سازمان راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای نزد خزانه‌داری کل کشور واریز شده است.	-	-
۱۳	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۳۷ / تبصره ۵	وزارتخانه‌های راه و شهرسازی و نفت موظف‌اند تمهیدات و اقدامات لازم را جهت احداث مسجد و نمازخانه در پایانه‌های مسافری و جایگاه‌های عرضه سوخت بین‌شهری و همچنین نگهداری و مدیریت مساجد و نمازخانه‌های مذکور از طریق بخش غیردولتی به عمل آورند.	سازمان راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای	در سال ۱۳۹۷ تعداد ۴۷ مجتمع خدماتی رفاهی بین‌راهی توسط بخش خصوصی با مجوز سازمان راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای افتتاح گردید و مجتمع‌های مذکور دارای نمازخانه به تفکیک زنانه و مردانه می‌باشد	-	-
۱۴	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۴۸	به‌منظور ایجاد سازوکارهای تأمین منابع مالی پایدار برای توسعه زیرساخت و ناوگان حمل‌ونقل کشور تشویق، حمایت و مشارکت در سرمایه‌گذاری زیرساخت‌ها، بیمه	-	اساسنامه تشکیل صندوق توسعه حمل‌ونقل در تاریخ ۱۳۹۶/۱۱/۲۵ جهت تصویب هیئت محترم وزیران ارسال و در جلسه مورخ ۱۳۹۷/۹/۱۴ به تصویب هیئت محترم	سایر	تأخیر به دلیل لزوم صرف زمان قابل‌ملاحظه جهت تبیین منابع و مصارف صندوق توسعه حمل‌ونقل

بخش یازدهم: حمل و نقل و مسکن / فصل سی و نهم: حمل و نقل و هواشناسی □ ۳۶۳

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			<p>سرمایه گذاری ها در حوزه حمل و نقل و مشارکت در ساخت، توسعه و نگهداری شبکه ها و زیرساخت ها، دولت می تواند صندوق توسعه حمل و نقل را با سرمایه اولیه یکصد و نود هزار میلیارد (۱۹۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال از دارایی های خود را که در اختیار وزارت راه و شهرسازی، سازمان ها و شرکت های تابعه و وابسته به آن قرار دارد، با استفاده از منابع پیش بینی شده در این ماده و نیروی انسانی موجود وزارت راه و شهرسازی و با شخصیت حقوقی مستقل دولتی و وابسته به وزارت راه و شهرسازی تشکیل دهد. این صندوق، طبق اساسنامه خود و در چهارچوب مصوبات هیئت امنا متشکل از وزرای راه و شهرسازی و امور اقتصادی و دارایی و رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور توسط هیئت عامل، فعالیت می کند.</p>		<p>وزیران رسید. اساسنامه مذکور در تاریخ ۱۳۹۷/۹/۱۹ تصویب در شورای نگهبان ارسال شده است.</p>		<p>جهت اطمینان از منابع پایدار قابل تزریق به صندوق و سازوکار مشخص تخصیص آن ها به پروژه های زیرساختی حمل و نقل کشور در چارچوب اساسنامه پیشنهادی و با همکاری و هماهنگی کلیه بخش ها و دستگاه های ذی ربط در سطح وزارت متبوع و خارج از آن</p>
۱۵	قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور	ماده ۱ / ۴۸	<p>۱- شرایط و مقررات فعالیت، منابع، مصارف، انحلال، ارکان صندوق، وظایف و اختیارات هیئت امنا و هیئت عامل، به موجب اساسنامه آن صندوق است که به پیشنهاد وزارت راه و شهرسازی و هماهنگی وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان</p>	-	<p>اساسنامه تشکیل صندوق توسعه حمل و نقل در تاریخ ۱۳۹۶/۱۱/۲۵ تصویب هیئت محترم وزیران ارسال و در جلسه مورخ ۱۳۹۷/۹/۱۴ به تصویب هیئت محترم وزیران رسید. اساسنامه مذکور در تاریخ ۱۳۹۷/۹/۱۹</p>	سایر	تأخیر در تصویب اساسنامه

۳۶۴ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			برنامه بودجه کشور، حداکثر ظرف مدت سه ماه پس از ابلاغ این قانون به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.		تصویب در شورای نگهبان ارسال شده است. پس از تصویب اساسنامه صندوق توسعه حمل و نقل اقدام خواهد شد.		
۱۶	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۲ / ۴۸	در صورت انحلال صندوق، کلیه اموال و دارایی‌های آن پس از کسر تعهدات و بدهی‌ها، به دولت تعلق دارد.	وزارت راه و شهرسازی	این موضوع در اساسنامه دیده شده است.	سایر	تأخیر در تصویب اساسنامه
۱۷	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۳ / ۴۸	فعالیت‌های صندوق از هرگونه مالیات و عوارض معاف است.	وزارت راه و شهرسازی	این موضوع در اساسنامه صندوق توسعه حمل و نقل دیده شده است.	سایر	تأخیر در تصویب اساسنامه صندوق توسعه حمل و نقل
۱۸	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۴ / ۴۸	منابع صندوق عبارت‌اند از: الف- سرمایه اولیه دولت از طریق سازوکار بودجه‌های ستواتی تأمین می‌شود. ب- تمام یا بخشی از عوارض خودرو، جاده، سوخت که در قوانین درج گردیده است بر اساس اساسنامه مصوبه هیئت دولت پ- درآمدهای حاصل از طرح‌های دولتی که بهره‌بردار و نگهداری آن به بخش غیردولتی واگذار می‌شود. ت- درآمدهای حاصل از پروژه‌های مشارکتی که استهلاک اصل و فرع سرمایه‌گذاری آن اتمام یافته و به دولت منتقل شده است. ث- درآمد حاصل از واگذاری املاک و اراضی مزاد وزارت راه و شهرسازی	وزارت راه و شهرسازی	این موضوع در اساسنامه صندوق دیده شده است.	سایر	تأخیر در تصویب اساسنامه صندوق توسعه حمل و نقل

بخش یازدهم: حمل و نقل و مسکن / فصل سی و نهم: حمل و نقل و هواشناسی □ ۳۶۵

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
۱۹	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۵ / ۴۸	۵- انجام کلیه عملیات پولی صندوق صرفاً از طریق بانک‌های دولتی و غیردولتی طرف قرارداد عاملیت با صندوق، صورت می‌گیرد. صندوق موظف است منابع مالی خود را صرفاً در بانک‌های طرف قرارداد، سپرده‌گذاری نماید و اعطای تسهیلات و ارائه تضامین به متقاضیان متناسب با سپرده‌گذاری صندوق نزد بانک‌های عامل صورت می‌پذیرد.	وزارت راه و شهرسازی	این موضوع در اساسنامه صندوق توسعه حمل‌ونقل دیده شده است.	سایر	تاخیر در تصویب اساسنامه صندوق توسعه حمل‌ونقل
۲۰	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۱ / ۵۳	به منظور ارتقای ایمنی و کیفیت خدمات حمل‌ونقل هوایی، ناوبری هوایی و فرودگاهی سازمان هواپیمایی و شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی ایران (صادر تخصصی و شرکت شهر فرودگاهی امام خمینی «ره») از نظر اداری، استخدامی، مالی و معاملاتی در چهارچوب اساسنامه‌هایی به پیشنهاد وزارت راه و شهرسازی و سازمان‌های اداری و استخدامی کشور و برنامه‌بودجه کشور که حداکثر ظرف مدت سه ماه از تاریخ تصویب و ابلاغ این قانون به تصویب هیئت وزیران می‌رسد اداره می‌شوند.	سازمان هواپیمایی کشوری - شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی ایران - شرکت شهر فرودگاهی امام خمینی (ره)	در سال ۱۳۹۷ اساسنامه سازمان هواپیمایی کشوری، مصوب نشده است و در کمیسیون اجتماعی هیئت دولت در حال سیر مراحل تعیین تکلیف می‌باشد. در ارتباط با اساسنامه شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی ایران در راستای اجرای این بند قانونی، پیش‌نویس اصلاحیه اساسنامه شرکت با اخذ نظر از واحدهای مرتبط تهیه گردید و پس از اصلاح و اعمال نظرات وزارت راه و شهرسازی، سازمان اداری و استخدامی و سازمان برنامه‌بودجه کشور و طی مراحل قانونی در تاریخ ۱۳۹۷/۷/۳ هیئت وزیران ارسال و در دست بررسی در کمیسیون امور اجتماعی هیئت محترم وزیران	مغایرت با قوانین و مقررات دیگر	با توجه به برخی ابهامات در زمینه مفاد اساسنامه پیشنهادی و لزوم رفع آن‌ها و عدم تداخل با سایر قوانین و وظایف سایر دستگاه‌های اجرایی، موضوع رسیدگی به اساسنامه در کمیسیون امور اجتماعی دولت الکترونیک دفتر هیئت دولت در دست رسیدگی می‌باشد.

۳۶۶ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					می‌باشد. اساسنامه شرکت شهر فرودگاهی حضرت امام در تاریخ ۱۳۹۷/۹/۱۴ به تصویب هیئت محترم وزیران رسیده در دست بررسی در شورای محترم نگهبان می‌باشد.		
۲۱	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۲ / ۵۳	اعتبارات سازمان هواپیمایی کشوری (هزینه‌ای و سرمایه‌ای) از محل درآمدهای اختصاصی، کمک‌ها و سایر درآمدهایی که بر اساس تعرفه مصوب شورای عالی هواپیمایی با رعایت مواد (۳۸) و (۳۹) قانون محاسبات عمومی کشور وصول شود، تأمین می‌گردد.	سازمان هواپیمایی کشوری	در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور این امر لحاظ شده است.	-	-
۲۲	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۳ / ۵۳	صد درصد (۱۰۰٪) درآمدهای شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی ایران (مادر تخصصی و شرکت شهر فرودگاهی امام خمینی «ره» اعم از فروش خدمات و دارایی‌های شرکت، اختصاصی است و پس از واریز به حساب شرکت، افتتاح شده توسط خزانه‌داری کل کشور نزد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران برای اجرای مأموریت‌های شرکت از جمله نوسازی سامانه‌های ناوبری هوایی و توسعه فرودگاه‌های کشور هزینه می‌شود.	شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی ایران	نسبت به افتتاح حساب و انتقال کلیه حساب‌های شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی ایران و شرکت شهر فرودگاهی حضرت امام (ره) به خزانه‌داری کل کشور نزد بانک مرکزی اقدام گردیده و از محل درآمدهای استحصال شده نسبت به نگهداری و ارتقاء سطح خدمات فرودگاهی و توسعه پروژه‌های شهر فرودگاهی اقدامات لازم صورت گرفته است.	-	-
۲۳	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۴ / ۵۳	سازمان هواپیمایی و شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی ایران (مادر تخصصی و شرکت شهر	شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی	الف- سازمان هواپیمایی کشوری؛ با توجه به عدم تصویب اساسنامه سازمان هواپیمایی	عدم تصویب اساسنامه سازمان هواپیمایی	عدم تصویب / اطلاع بخش‌نامه/این نامه

بخش یازدهم: حمل و نقل و مسکن / فصل سی و نهم: حمل و نقل و هواشناسی □ ۳۶۷

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
	توسعه کشور		فرودگاهی امام خمینی) مشمول ماده (۵) قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۲/۱ است. حکم این بند به ماده (۵) قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقاء نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۲/۱ اضافه می شود.	ایران - سازمان هواپیمایی کشوری	کشوری و متعاقب آن آیین نامه های مربوطه، سازمان مذکور همانند روال قبل بر اساس قوانین موجود (مدیریت خدمات کشوری و محاسبات عمومی) اداره می شود و مشمول ماده (۵) قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور نمی شود. ب- شرکت فرودگاهها و ناوبری هوایی ایران: اجرایی شدن موضوع فوق مستلزم تصویب اساسنامه پیشنهادی تدوین شده است که به محض تصویب آن آیین نامه های اداری، استخدامی، مالی و معاملاتی متناسب با اساسنامه نیز توسط شرکت مذکور تدوین خواهد گردید.	کشوری و شرکت فرودگاهها و ناوبری هوایی ایران	
۲۴	قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور	ماده ۵ / ۵۳	مطالبات شرکت فرودگاهها و ناوبری هوایی ایران (مادر تخصصی و شرکت شهر فرودگاهی امام خمینی «ره»)، موضوع تبصره (۲) ماده (۸۷) قانون اصلاح ماده (۸۷) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت مصوب ۱۳۹۷/۱۱/۱۸ و ماده (۵۵) قانون تنظیم برخی از مقررات مالی دولت در حکم مطالبات مستند به اسناد لازم الاجراء می باشد و بر اساس آیین نامه اجرایی که حداکثر ظرف	شرکت فرودگاهها و ناوبری هوایی ایران	آیین نامه اجرایی مذکور در تاریخ ۱۳۹۷/۹/۱۱ تصویب و جهت اجرا و انجام سایر فرآیندهای قانونی ابلاغ گردیده است.	-	-

۳۶۸ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			مدت شش ماه از تاریخ ابلاغ این قانون به پیشنهاد شرکت مذکور و تصویب وزاری راه و شهرسازی و دادگستری می‌رسد، قابل وصول می‌باشد. تا تصویب آیین‌نامه مزبور احکام این ماده توسط مأموران اجرای احکام دادگستری اجرا می‌شود.				
۲۵	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۵۶	به وزارت راه و شهرسازی اجازه داده می‌شود در محدوده شهرها نسبت به جابه‌جایی خطوط ریلی و کاهش حریم آن اقدام کند. شهرداری‌ها و واحدهای استانی وزارت مذکور مجاز به ایجاد احداث خیابان در حریم خطوط جمع‌آوری شده برابر طرح‌های جامع و تفصیلی می‌باشند.	شرکت راه‌آهن جمهوری اسلامی ایران	حریم راه‌آهن طبق مصوبه هیئت‌وزیران، ۱۷ متر فاصله به هریک از دو طرف محور خط (یک کریدور ۳۴ متری) به طرف خارج خط است و در هرجایی (شهری و غیرشهری) که خط راه‌آهن عبور کرده این قانون برقرار است؛ بنابراین کاهش حریم راه‌آهن به دلیل مسائل حفاظتی و ایمنی و در راستای احداث دیوار حریم به‌منظور ارتقا ایمنی و همچنین دلایل فنی امکان‌پذیر نمی‌باشد. همچنین در محدوده‌های شهری عملیات احداث خطوط حومه‌ای که از پروژه‌های مهم ملی می‌باشد، جهت افزایش ظرفیت و رفاه مسافران در دست اقدام می‌باشد، بدیهی است که برای این منظور شرکت راه‌آهن نیاز به استفاده از تمام حریم قانونی خود دارد. لذا با توجه به طرح‌های توسعه‌ای	مغایرت با قوانین و مقررات دیگر	مغایرت با قانون حریم راه‌آهن
						سایر	بالا بودن هزینه تملک واریات های جدید در محدوده شهری.

بخش یازدهم: حمل و نقل و مسکن / فصل سی و نهم: حمل و نقل و هواشناسی □ ۳۶۹

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق		
						عوامل عدم تحقق	توضیحات	
					(خومه‌ای و برقی سازی)، شرکت راه‌آهن ج.ا.ا جهت اجرای شبکه بالاسری و پست‌های موازی، زیرسازی و تثبیت خاک‌ریزها، نیاز به استفاده از تمام حریم اختصاصی خود دارد و کاهش حریم در محدوده‌های شهری امکان‌پذیر نمی‌باشد؛ اما در خصوص جایابی خطوط ریلی و ایجاد واریانت خصوصاً در مناطق شهری به دلیل هزینه‌های بالا، در صورت تأمین اعتبار انجام می‌شود.			
۲۶	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۲۷ / ب / ۴	۴- تأمین و تخصیص اعتبار موردنیاز جهت احداث، بهسازی و آسفالت روستایی روستاهای بالای بیست خانوار جمعیت و مناطق عشایری تا پایان اجرای قانون برنامه (هرسال بیستدرصدی) از طریق سازمان	سازمان راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای	بر اساس تکلیف قانونی و برآوردهای صورت گرفته برای نگهداری راه‌های روستایی دارای روکش آسفالت می‌بایست ۲۰۸۵۳ کیلومتر راه روستایی دارای روکش، بهسازی و نگهداری شود. در برنامه سال ۹۷، با توجه به اعتبارات ملی اعلام شده، حدود ۲۰۰۰ کیلومتر پروژه تعریف و در دستور کار قرار گرفت. اهم عملکرد سال ۱۳۹۷ عبارت‌اند از: ۱- روکش آسفالت (آسفالت گرم) به میزان ۱۴۴۹ کیلومتر ۲- عملیات بهسازی و روکش حفاظتی آسفالت سرد سطحی به طول ۱۰۳۷ کیلومتر ۳- عملیات لکه‌گیری به	میزان تخصیص از محل طرح ملی بهسازی راه‌های روستایی (شماره طبقه‌بندی طرح در سال ۱۳۰۳۰۱۶۲۵۵) ۲۴۲۰ میلیارد ریال (۹۲ درصد اعتبار ابلاغی) در قالب اسناد خزانه اسلامی بوده است، در سال ۹۷ نیز علی‌رغم محدودیت‌های اعتباری کشور، میزان تخصیص بالغ بر ۲۱۳۰ میلیارد	سایر	

۳۷۰ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					مساحت ۱۷۶،۱۵۵،۲ مترمربع - ۴ عملیات ترمیم و مرمت ابنیه فنی و پل راه روستایی به تعداد ۱۵۲۰ دستگاه		ریال (اعتبار ایلای ۱۳۲۰ میلیارد ریال بوده است) برابر ۱۶۱ درصد تخصیص تأمین گردید، کمبود تخصیص نقدی یکی از دلایل عدم تحقق برنامه بوده است.
۲۷	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۵۱ / الف	با رعایت سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی در راستای مردمی شدن اقتصاد و گسترش زیرساخت‌های موردنیاز برای خدمات تجاری خارجی و افزایش عبور (ترانزیت) و حل مشکلات حمل‌ونقل: به سازمان بنادر و دریانوردی و شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی ایران اجازه داده می‌شود با رعایت سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۸۷ و الحاقات بعدی آن نسبت به مشارکت با شرکت‌های معتبر بین‌المللی (داخلی و خارجی)، برای تشکیل شرکت‌هایی جهت سرمایه‌گذاری و بهره‌برداری از بنادر اصلی با کارکرد بین‌المللی و	سازمان بنادر و دریانوردی و شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی ایران	اقدامات سازمان بنادر و دریانوردی: ۱- تعیین سیاست‌های واگذاری پایانه کانتینری بندر امام خمینی (ره) به یک شرکت بین‌المللی معتبر و یک شرکت ایرانی، ۲- ابلاغ اسناد و تدوین قرارداد واگذاری پایانه کانتینری بندر امام خمینی (ره) ۳- برگزاری مزایده واگذاری پایانه کانتینری بندر امام خمینی (ره) با مشارکت شرکت‌های داخلی و «مشارکت شرکت‌های دریایی بندری کاوه ایران و شرکت ICTSI فیلیپین»، به عنوان برنده مزایده ۵- انصراف رسمی شرکت بین‌المللی برنده در مزایده (شرکت ICTSI فیلیپین) به دلیل باز اعمال تحریم‌های غیرقانونی آمریکا علیه کلیه شرکت‌های کارور (ایراتور) بین‌المللی که در	سایر	اعمال تحریم‌های ظالمانه آمریکا علیه ایران

بخش یازدهم: حمل و نقل و مسکن / فصل سی و نهم: حمل و نقل و هواشناسی □ ۳۷۱

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						توضیحات	عوامل عدم تحقق
			فرودگاهی به‌استثنای خدمات کمک ناوبری و نشست و برخاست هواپیما اقدام نماید. سهم شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی ایران و سازمان بنادر و دریانوردی و بخش خصوصی داخلی حداقل پنجاهویک درصد (۵۱) خواهد بود.		بنادر ایران مشارکت و سرمایه‌گذاری نمایند. ۶- انجام عملیات اپراتوری در اسکله‌های بندر شهید بهشتی چابهار توسط شرکت هندی IPGL ۷- تأسیس و شروع فعالیت شرکت IPGCFZ به عنوان شرکت پروژه (SPV) شرکت هندی IPGL در بندر چابهار اقدامات شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی ایران: در این خصوص کارگروهی در شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی ایران فعال گردیده که تاکنون طی برگزاری جلسات متعدد، جوانب مختلف موضوع و راهکارها و فرایندهای اجرایی نمودن این ماده مورد بررسی قرار گرفت و مذاکرات زیادی با شرکت‌های خارجی (وینسی فرانسه، سه آ و ویتالی ایتالیا) انجام گرفت اما به خاطر تحریم‌های اعمالی، فرایند مذاکرات از طرف شرکت‌های خارجی متوقف شده است.		
۲۸	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۵۱ اب	به سازمان بنادر و دریانوردی اجازه داده می‌شود با حفظ وظایف حاکمیتی از طریق ارائه حمایت و مشوق‌های لازم، نسبت به واگذاری حق بهره‌برداری و مدیریت بنادر کوچک و محلی،	سازمان بنادر و دریانوردی	اقدامات به عمل آمده در سال ۱۳۹۷: ۱- تشکیل کارگروه تهیه مدل واگذاری بنادر کوچک بازگانی. ۲- آغاز مطالعه تعیین جهت‌گیری راهبردی بنادر کوچک استان‌های بوشهر،	-	-

۳۷۲ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

عدم تحقق		عملکرد	دستگاه اجرایی مجری	متن حکم	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	عنوان سند بالادستی	ردیف
توضیحات	عوامل عدم تحقق						
		<p>خوزستان، هرمزگان و گلستان با تمرکز بر الگوی کاربری و مدیریتی ۳-ارائه نتایج اولیه مطالعه به شرح ذیل: الف (مطالعات فاز شناخت بنادر خوزستان و بوشهر) تحلیل راهبردی بنادر کوچک استان خوزستان (تحلیل راهبردی بنادر کوچک استان بوشهر د) مدل مدیریتی واگذاری هر یک از بنادر کوچک استان های خوزستان و بوشهر ۴-آغاز مطالعات بنادر کوچک استان های هرمزگان و سیستان و بلوچستان ۵-انجام مطالعات طرح جامع و ساماندهی بنادر کوچک ملکی سازمان بنادر و دریانوردی ۶-صدور مجوز ساخت مجتمع بندری پارسیان در استان هرمزگان متعلق به سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران ۷-صدور مجوز ساخت برای یک اسکله تفریحی در استان گیلان متعلق به بخش خصوصی ۸-صدور مجوز بهره برداری از یک اسکله تفریحی در استان گیلان متعلق به بخش خصوصی ۹-صدور مجوز ساخت دوازده فقره طرح پرورش ماهی در قفس ۱۰-صدور مجوز ساخت دو فقره توسعه</p>		<p>اعطای مجوز احداث بنادر کوچک جدید به اشخاص حقوقی حرفه ای و معتبر غیردولتی با رعایت قوانین و مقررات داخلی و بین المللی و اصول رقابتی اقدام نماید.</p>			

بخش یازدهم: حمل و نقل و مسکن / فصل سی و نهم: حمل و نقل و هواشناسی □ ۳۷۳

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					بنادر صیادی ۱۱- صدور مجوز ساخت یک فقره اسکله تفریحی ۱۲- صدور مجوز بهره‌برداری یک فقره آب‌شیرین‌کن ۱۳- صدور مجوز بهره‌برداری یک فقره س‌م‌م ۱۴- صدور مجوز بهره‌برداری سه فقره کارگاه ساخت و تعمیر شناور		
۲۹	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۵۲ / الف	به منظور تقویت اقتصاد حمل‌ونقل ریلی و ترغیب سرمایه‌گذاری بخش غیردولتی در این زمینه و تسریع و تسهیل اجرای طرح‌ها (پروژه‌ها) و افزایش رضایتمندی و اقبال عمومی از خدمات ارائه‌شده در این نوع حمل‌ونقل؛ سرمایه‌گذاری بخش غیردولتی در احداث و بهره‌برداری از حمل‌ونقل ریلی درون‌شهری و برون‌شهری مانند سرمایه‌گذاری در مناطق کمتر توسعه‌یافته تلقی شده و مشمول کلیه قوانین و مقررات مرتبط با سرمایه‌گذاری در مناطق کمتر توسعه‌یافته خواهد بود.	شرکت راه‌آهن جمهوری اسلامی ایران	با توجه به عدم ابلاغ موضوع به بانک‌های عامل موضوع ماده مذکور عملیاتی نشده است. لازم به ذکر است موضوع در کمیسیون مربوطه در سازمان برنامه‌وبودجه (مهرماه ۱۳۹۷) طرح شد و متأسفانه آرای اکثریت کسب نگردید و برای بررسی مجدد به صندوق توسعه ملی ارجاع شده است.	سایر	عدم ابلاغ موضوع به بانک‌های عامل
۳۰	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۵۲ / ب	مالیات بر ارزش‌افزوده خدمات حمل‌ونقل ریلی علاوه بر معافیت‌های مذکور در بند (۱۲) ماده (۱۲) قانون مالیات بر ارزش‌افزوده با نرخ صفر محاسبه خواهد شد.	شرکت راه‌آهن جمهوری اسلامی ایران	به دلیل عدم تأیید موضوع توسط سازمان امور مالیاتی کشور، از معاونت حقوقی ریاست جمهوری در خصوص ابهام به وجود آمده استعلام صورت پذیرفته است و پاسخ آن معاونت	عدم همکاری دستگاه‌های مرتبط	ابهام به وجود آمده در خصوص تفسیر مفاد قانون

۳۷۴ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

عدم تحقق		عملکرد	دستگاه اجرایی مجری	متن حکم	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	عنوان سند بالادستی	ردیف
توضیحات	عوامل عدم تحقق						
		<p>مبنی بر صراحت محاسبه مالیات بر ارزش افزوده به نرخ صفر به سازمان امور مالیاتی کشور و شرکت راه آهن جمهوری اسلامی ایران ابلاغ شده است. لیکن تا پایان سال ۱۳۹۷ عملیاتی نگردیده است.</p>					
تأخیر در تصویب اساسنامه شرکت حمل و نقل مسافری حومه ای	سایر	<p>اساسنامه شرکت حمل و نقل مسافری حومه ای (سهامی خاص) در جلسه هیئت وزیران ۱۳۹۷/۱۲/۵ تصویب و در تاریخ ۱۳۹۷/۱۲/۱۳ توسط معاون اول محترم رئیس جمهور برای بررسی به شورای محترم نگهبان ارسال شده است.</p>	شرکت راه آهن جمهوری اسلامی ایران	<p>وزارت راه و شهرسازی موظف است با رعایت سیاست های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و قانون اجرای سیاست های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۸۷ و الحاقات بعدی آن و قانون حمایت از سامانه های حمل و نقل ریلی شهری و حومه ای مصوب ۱۳۸۸/۵/۲۲ شرکت حمل و نقل ریلی مسافری حومه ای را با هدف ساماندهی حاشیه شهرها و توسعه امور حمل و نقل ریلی حومه ای و ساخت خطوط مستقل حومه ای در زیرمجموعه شرکت راه آهن جمهوری اسلامی ایران تشکیل دهد. این شرکت با همکاری شهرداری های مربوطه متولی کلیه امور حمل و نقل ریلی مسافری حومه ای در کشور می باشد. فعالیتهای شرکت های قطارهای شهری به طور مستقل در امور توسعه حمل و نقل ریلی حومه پالمانع است.</p>	ماده / ۵۲ / پ	قانون برنامه ششم توسعه	۳۱

بخش یازدهم: حمل و نقل و مسکن / فصل سی و نهم: حمل و نقل و هواشناسی □ ۳۷۵

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
۳۲	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۵۲ / پ	اساسنامه شرکت حمل و نقل ریلی مسافری حومه‌ای ظرف مدت شش ماه پس از لازم الاجراء شدن این قانون به پیشنهاد مشترک سازمان، وزارت راه و شهرسازی و وزارت کشور به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.	شرکت راه‌آهن جمهوری اسلامی ایران	اساسنامه شرکت حمل و نقل مسافری حومه‌ای (سهامی خاص) در جلسه ۱۳۹۷/۱۲/۵ هیئت وزیران تصویب و در تاریخ ۱۳۹۷/۱۲/۱۳ توسط معاون اول محترم رئیس‌جمهور برای بررسی به شورای محترم نگهبان ارسال شده است.	سایر	تأخیر در تصویب اساسنامه شرکت
۳۳	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۵۳ / الف	شرکت مادر تخصصی فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی ایران و شرکت‌های فرودگاهی وابسته و شرکت راه‌آهن جمهوری اسلامی ایران مشمول مزایای قانون توسعه صنعت ایران‌گردی و جهانگردی مصوب ۱۳۷۰/۷/۷ می‌شوند.	شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی ایران و شرکت راه‌آهن جمهوری اسلامی ایران	مزایای استفاده شده از قانون توسعه صنعت ایران‌گردی و جهانگردی در دو حوزه فرودگاهی و ریلی به شرح ذیل می‌باشد: الف - در حوزه فرودگاهی: بنا به اعلام شرکت فرودگاه‌ها و خدمات ناوبری ایران در راستای اجرایی شدن این ماده مکاتبات متعددی با وزارت نیرو انجام گردید که منجر به ابلاغ کاهش تعرفه برق مصرفی فرودگاه‌ها توسط وزارت نیرو به شرکت توانیر گردید که بر اساس برآوردهای اولیه بیش از ۵۰ درصد از هزینه برق مصرفی فرودگاه‌های کشور کاهش یافت. همچنین اصلاح تعرفه‌های آب و گاز نیز به کلیه فرودگاه‌های کشور ابلاغ و اجرا گردیده است. ب- در حوزه ریلی: مطالب صرفه‌جویی در بخش‌های برق، آب و گاز در سطح شبکه ریلی	-	-

۳۷۶ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					ادارات کل مناطق شرکت راه آهن جمهوری اسلامی ایران به شرح زیر می باشد: - بخش برق: مبلغ ۵۳ میلیارد ریال - بخش آب: مبلغ ۱۵ میلیارد ریال - بخش گاز: مبلغ ۱۱ میلیارد ریال		
۳۴	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۵۳ / ب	دولت موظف است از زمان لازم الاجرا شدن این قانون نسبت به بازنگری از طریق تمهیدات قانونی و لغو تخفیفات تکلیفی و معافیت در زمینه بهره برداری از خدمات ناوبری هوایی، فرودگاهی، نشست و برخاست، خدمات پروازی، واگذاری اماکن و سایر موارد مرتبط و واقعی نمودن نرخ آن ها اقدام نماید.	شرکت فرودگاهها و ناوبری هوایی ایران	بر اساس مصوبه مورخ ۱۳۹۷/۷/۱۶ هیئت مدیره شرکت فرودگاهها و ناوبری هوایی ایران کارگروهی جهت بررسی موضوعات و ارائه راهکار و پیشنهاد در ارتباط با اجرای بند «ب» ماده ۵۳ قانون برنامه ششم توسعه تشکیل گردید که اولین جلسه آن در تاریخ ۱۳۹۷/۱۱/۱۵ برگزار و شناسایی اماکن و خدمات مشمول مواد ۶۲ و ۶۳ قانون وصول مورد بحث قرار گرفت.	تأخیر در اجرای مقدمات لازم برای اجرای قانون مزبور از سوی شرکت فرودگاهها و ناوبری هوایی ایران	سایر
۳۵	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۵۳ / پ ۱	سازمان هواپیمایی کشوری موظف است، به منظور تقویت اقتصاد حمل و نقل هوایی، ترغیب سرمایه گذاری در بخش هوایی غیر نظامی، بهره گیری از ظرفیتها و سرمایه ها و ارتقای سطح علمی و فنی صنعت هوایی کشور با رعایت اصل حمایت از صنایع داخلی دانش بنیان و انتقال فناوری پیشرفته به داخل و همچنین ایجاد اشتغال برای نیروهای تحصیل کرده، برنامه	سازمان هواپیمایی کشوری	سازمان هواپیمایی کشوری در جهت عمل به تکالیف محوله نسبت به بهره برداری از ظرفیت ایجاد شده در ذیل بند پ ماده ۵۳ قانون برنامه ششم توسعه کشور در جهت ارتقای ایمنی و توسعه صنعت حمل و نقل هوایی کشور اقدام و موضوع مطالعه و تدوین برنامه راهبردی صنعت حمل و نقل هوایی کشور را در دستور کار قرار داده است. این پژوهش مهم و جامع پس از	-	-

بخش یازدهم: حمل و نقل و مسکن / فصل سی و نهم: حمل و نقل و هواشناسی □ ۳۷۷

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			مدونی به‌منظور تحقق اهداف ذیل تهیه و پس از تأیید شورای عالی هواپیمایی کشوری به اجرا بگذارد: ۱- پیش‌بینی و مدیریت نیازمندی‌های توسعه ناوگان هوایی کشور با رعایت خط‌مشی‌های مبتنی بر توسعه پایدار		کارشناسی‌های صورت گرفته در ابعاد مختلف و استحصال پیش‌نیازهای لازم برای اجرای آن و سیر مراحل اداری مربوطه، به یکی از مراکز دانشگاهی معتبر داخلی واگذار گردیده است. قرارداد مطالعه مذکور از اوایل سال ۱۳۹۷ شروع و تا پایان سال، گزارش ۲ فاز از ۳ فاز برنامه‌ریزی شده برای آن ارائه گردید که موضوع در شورای عالی هواپیمایی نیز مطرح گردید. بدیهی است سازمان هواپیمایی کشوری به‌عنوان راهبر و متولی اصلی سیاست‌گذاری در صنعت حمل‌ونقل هوایی کشور پس از اتمام مطالعه مذکور و استخراج اطلاعات و حصول نتایج لازم و تصویب آن در مرجع مشخص شده در راستای تحقق اهداف قانون‌گذار اقدام خواهد نمود.		
۳۶	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۵۳ / پ ۲	۲- سیاست‌گذاری و لحاظ کردن تدابیر لازم برای چگونگی تأمین انواع هواپیما و بالگردهای موردنیاز ناوگان حمل‌ونقل هوایی کشور با همکاری‌های مشترک داخلی و بین‌المللی با اولویت حمایت از تولید داخلی	سازمان هواپیمایی کشوری	سازمان هواپیمایی کشوری در جهت عمل به تکالیف محوله نسبت به بهره‌برداری از ظرفیت ایجادشده در ذیل بند پ ماده ۵۳ قانون برنامه ششم توسعه کشور در جهت ارتقای ایمنی و توسعه صنعت حمل‌ونقل هوایی کشور اقدام و موضوع مطالعه و تدوین	-	-

۳۷۸ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					<p>برنامه راهبردی صنعت حمل و نقل هوایی کشور را در دستور کار قرار داده است. این پژوهش مهم و جامع پس از کارشناسی های صورت گرفته در ابعاد مختلف و استحصال پیش نیازهای لازم برای اجرای آن و مسیر مراحل اداری مربوطه، به یکی از مراکز دانشگاهی معتبر داخلی واگذار گردیده است. قرارداد مطالعه مذکور از اوایل سال ۱۳۹۷ شروع و تا پایان سال، گزارش ۲ فاز از ۳ فاز برنامه ریزی شده برای آن ارائه گردید که موضوع در شورای عالی هوایمایی نیز مطرح گردید. بدیهی است سازمان هوایمایی کشوری به عنوان راهبر و متبوی اصلی سیاست گذاری در صنعت حمل و نقل هوایی کشور پس از اتمام مطالعه مذکور و استخراج اطلاعات و حصول نتایج لازم و تصویب آن در مرجع مشخص شده در راستای تحقق اهداف قانون گذار اقدام خواهد نمود.</p>		
۳۷	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۵۳ / پ ۳	۳-سیاست گذاری و لحاظ کردن تدابیر لازم جهت مشارکت صنایع هوایی داخلی با اولویت بخش خصوصی در ساخت و	سازمان هوایمایی کشوری	سازمان هوایمایی کشوری در جهت عمل به تکالیف محوله نسبت به بهره برداری از ظرفیت ایجاد شده در ذیل بند پ	-	-

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			تولید انواع هواپیما و بالگردهایی که تأمین و خرید آن‌ها از خارج کشور صورت می‌پذیرد.		<p>ماده ۵۳ قانون برنامه ششم توسعه کشور در جهت ارتقای ایمنی و توسعه صنعت حمل و نقل هوایی کشور اقدام و موضوع مطالعه و تدوین برنامه راهبردی صنعت حمل و نقل هوایی کشور را در دستور کار قرار داده است. این پژوهش مهم و جامع پس از کارشناسی‌های صورت گرفته در ابعاد مختلف و استحصال پیش‌نیازهای لازم برای اجرای آن و سیر مراحل اداری مربوطه، به یکی از مراکز دانشگاهی معتبر داخلی واگذار گردیده است. قرارداد مطالعه مذکور از اوایل سال ۱۳۹۷ شروع و تا پایان سال، گزارش ۲ فاز از ۳ فاز برنامه‌ریزی شده برای آن ارائه گردید که موضوع در شورای عالی هواپیمایی نیز مطرح گردید. بدیهی است سازمان هواپیمایی کشوری به‌عنوان راهبر و متولی اصلی سیاست‌گذاری در صنعت حمل و نقل هوایی کشور پس از اتمام مطالعه مذکور و استخراج اطلاعات و حصول نتایج لازم و تصویب آن در مرجع مشخص شده در راستای تحقق اهداف قانون‌گذار اقدام خواهد نمود.</p>		

۳۸۰ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
۳۸	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۵۳ / ت	به منظور حمایت از اقتصاد دانش‌بنیان و تقویت و توسعه صنعت هوایی، تمامی شرکت‌های فعال در این صنعت در حوزه‌های طراحی، ساخت، سرهم (مونتاژ) و تعمیر و نگهداری انواع وسایل پرنده و متعلقات آن‌ها در طول اجرای این قانون از قوانین و سیاست‌های حمایتی پیش‌بینی شده و مصوب برای شرکت‌های دانش‌بنیان برخوردار خواهند بود.	سازمان هواپیمایی هوایی	سازمان هواپیمایی کشوری در جهت عمل به تکالیف محوله نسبت به بهره‌برداری از ظرفیت ایجادشده در ذیل بند پ ماده ۵۳ قانون برنامه ششم توسعه کشور در جهت ارتقای ایمنی و توسعه صنعت حمل‌ونقل هوایی کشور اقدام و موضوع مطالعه و تدوین برنامه راهبردی صنعت حمل‌ونقل هوایی کشور را در دستور کار قرار داده است. این پژوهش مهم و جامع پس از کارشناسی‌های صورت گرفته در ابعاد مختلف و استحصال پیش‌نیازهای لازم برای اجرای آن و سیر مراحل اداری مربوطه، به یکی از مراکز دانشگاهی معتبر داخلی واگذار گردیده است. قرارداد مطالعه مذکور از اوایل سال ۱۳۹۷ شروع و تا پایان سال، گزارش ۲ فاز از ۳ فاز برنامه‌ریزی شده برای آن ارائه گردید که موضوع در شورای عالی هواپیمایی نیز مطرح گردید. بدیهی است سازمان هواپیمایی کشوری به‌عنوان راهبر و متسولی اصلی سیاست‌گذاری در صنعت حمل‌ونقل هوایی کشور پس از اتمام مطالعه مذکور و استخراج اطلاعات و حصول نتایج	-	-

بخش یازدهم: حمل و نقل و مسکن / فصل سی و نهم: حمل و نقل و هواشناسی □ ۳۸۱

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					لازم و تصویب آن در مرجع مشخص شده در راستای تحقق اهداف قانون گذار اقدام خواهد نمود.		
۳۹	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۵۳ / ت	سفارش ساخت هواپیما و بالگرد به سازندگان داخلی از پرداخت هزینه‌های ثبت سفارش معاف خواهد بود.	سازمان هواپیمایی کشوری	سازمان هواپیمایی کشوری در جهت عمل به تکالیف محوله نسبت به بهره‌برداری از ظرفیت ایجاد شده در ذیل بند پ ماده ۵۳ قانون برنامه ششم توسعه کشور در جهت ارتقای ایمنی و توسعه صنعت حمل و نقل هوایی کشور اقدام و موضوع مطالعه و تدوین برنامه راهبردی صنعت حمل و نقل هوایی کشور را در دستور کار قرار داده است. این پژوهش مهم و جامع پس از کارشناسی‌های صورت گرفته در ابعاد مختلف و استحصال پیش‌نیازهای لازم برای اجرای آن و سایر مراحل اداری مربوطه، به یکی از مراکز دانشگاهی معتبر داخلی واگذار گردیده است. قرارداد مطالعه مذکور از اوایل سال ۱۳۹۷ شروع و تا پایان سال، گزارش فاز ۲ از ۳ فاز برنامه‌ریزی شده برای آن ارائه گردید که موضوع در شورای عالی هواپیمایی نیز مطرح گردید. بدیهی است سازمان هواپیمایی کشوری به‌عنوان راهبر و متولی اصلی	سایر	اجرای شدن موضوع منوط به درخواست شرکت‌های هواپیمایی به‌عنوان خریدار و تأیید فروشندگان و اقدام از جانب مراجع مربوطه (بعدها وزارت صمت) می‌باشد که با توجه به شرایط عمومی حاکم بر اقتصاد کشور و نیز حوزه حمل و نقل هوایی، اقدام عملی از جانب شرکت‌های هواپیمایی برای سفارش در سال ۱۳۹۷ صورت نگرفته است.

۳۸۲ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					سیاست گذاری در صنعت حمل و نقل هوایی کشور پس از اتمام مطالعه مذکور و استخراج اطلاعات و حصول نتایج لازم و تصویب آن در مرجع مشخص شده در راستای تحقق اهداف قانون گذار اقدام خواهد نمود.		
۴۰	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۵۷ / الف	دولت مکلف است به منظور تکمیل و اجرای طرح های (پروژه های) حمل و نقل ریلی، دوخطه کردن مسیرها و احداث خطوط برقی و سریع السیر، علاوه بر مشارکت های دولتی - خصوصی و افزایش اعتبارات این حوزه در بودجه سالانه، یک درصدی (۱٪) منابع حاصل از فروش نفت و گاز سهم دولت را در قالب بودجه سالانه به وزارت راه و شهرسازی اختصاص دهد تا طرح های حمل و نقل ریلی با اولویت مناطق کمتر توسعه یافته اجرا گردد.	شرکت راه آهن جمهوری اسلامی ایران	با توجه به عدم درج اعتبار در قانون بودجه سال ۱۳۹۷، عملکرد نداشته است. در این خصوص طی نامه شماره ۳۴۲۱۲/۱۰۰/۰۲ مورخ ۱۳۹۷/۷/۱۲ وزیر محترم راه و شهرسازی در خصوص ایجاد ردیف در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ پیشنهادهای لازم ارائه گردید ولیکن با توجه به محدودیت های اعتباری کشور در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ به تصویب مراجع ذی ربط نرسیده است.	سایر	عدم هماهنگی های بین بخشی و عدم اتخاذ تصمیم در سطوح مدیریتی، عدم تشکیل ردیف اعتباری در قانون بودجه سال ۱۳۹۷
۴۱	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۵۷ / ب	با توجه به قانون توسعه حمل و نقل عمومی و مدیریت مصرف سوخت مصوب ۱۳۸۶/۹/۱۸ به گونه ای برنامه ریزی شود که در طول اجرای قانون برنامه سهم حمل و نقل ریلی بار حداقل به سی درصدی (۳۰٪) و سهم حمل و نقل ریلی مسافر حداقل به بیست درصدی (۲۰٪) برسد.	شرکت راه آهن جمهوری اسلامی ایران	سهم حمل و نقل ریلی مسافری از کل حمل و نقل جاده ای با صورت وضعیت بر اساس عملکرد تا پایان سال ۱۳۹۷ به ۱۵.۸ درصد و سهم حمل و نقل ریلی بار از کل حمل و نقل جاده ای بارنامه ای بر اساس عملکرد تا پایان سال ۱۳۹۷ به ۱۰.۳ درصد رسیده است که پایین تر از هدف مشخص شده در قانون می باشد.	سایر	۱- مشکلات ساختاری نظام حمل و نقل کشور و محوریت حمل و نقل جاده ای ۲- موضوع قیمت سوخت. ۳- عدم اخذ عوارض جاده ای.

مأخذ: سازمان ها و شرکت های تابعه وزارت راه و شهرسازی

۲- گزارش عملکرد اهداف کمی و نماگرها

با عنایت به ماهیت و کارکرد بخش حمل و نقل، این حوزه در سال ۱۳۹۷ با شرایطی متفاوت نسبت به سال ۱۳۹۶ مواجه گردید که از جمله مهم‌ترین علل و عوامل آن موضوع خروج یک‌جانبه و غیرقانونی دولت ایالات متحده آمریکا از توافق برجام بود.

این امر در بخش‌های مختلف تأثیرات گوناگونی بر حوزه حمل و نقل در کشور داشته که در ذیل به بیان اهم آن‌ها پرداخته می‌شود:

۱- **ترانزیت:** با عنایت به اثرپذیری شدید و مستقیم حمل و نقل بین‌المللی و ترانزیت از مناسبات بین‌المللی، این حوزه در کشور دچار نوسان گردید. کاهش تمایل شرکت‌های حمل و نقلی به استفاده از مسیر ایران (و درعین حال افزایش فعالیت کریدور ها و مسیرهای رقیب ترانزیتی ایران)، قطع ارتباط بانکی، کاهش مبادلات با برخی کشورهای همسایه، مسائل بیمه‌ای و ...، حوزه ترانزیت کشور را دستخوش تغییر نمود.

۲- **جابجایی بار داخلی:** تداوم شرایط رکود اقتصادی بر کشور و کاهش فعالیت‌های تولیدی و تجاری داخلی به همراه نوسانات تجارت خارجی کشور در سال ۱۳۹۷ منجر به عدم تحقق اهداف پیش‌بینی شده در برنامه ششم توسعه گردیده است.

۳- **جابجایی مسافر:** در بخش مسافری موضوع قیمت سوخت جاده‌ای (بنزین و گازوییل)، عدم نوسازی ناوگان هوایی، کاهش رضایت مردم از خدمات حمل و نقل ریلی و ... و نیز افزایش تعداد خودروی سبک و سواری در کشور و افزایش سرانه مالکیت خودرو در کشور و همچنین عملکرد نسبتاً پایین تولید خودروی سنگین تجاری (اتوبوس و مینی‌بوس) در کشور باعث شده که تمایل مردم به استفاده از خودروی شخصی برای سفر افزایش داشته باشد و بدین ترتیب اهداف عالیه نظام مبنی بر اصلاح سیستم حمل و نقل کشور با رویکرد افزایش سهم حمل و نقل عمومی و نیز افزایش سهم شیوه‌های ریلی و هوایی نسبت به میزان کنونی در مقایسه با سهم غالب حمل و نقل جاده‌ای محقق نگردد. این امر منجر به تشدید فشار بر زیرساخت‌های حمل و نقل جاده‌ای کشور نیز شده است.

۴- **توسعه زیرساخت‌ها:** با عنایت به ماهیت سرمایه‌ای زیرساخت‌های حمل و نقل و لزوم انجام سرمایه‌گذرای های سنگین و دوره بازگشت نسبتاً طولانی، مسئولیت عمده توسعه زیربنای

۳۸۴ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

حمل و نقل در کشور بر عهده دولت بوده و از طریق منابع عمومی تأمین می‌گردد. با توجه به شرایط عمومی اقتصادی و مالی کشور در سال ۱۳۹۷، این حوزه دچار نوساناتی شده که البته کوشش گردیده با استفاده از شیوه‌های نوین تأمین مالی و استفاده بهینه از انواع اوراق مالی اسلامی، خللی در روند توسعه زیربنای حمل و نقل کشور وارد نیاید. همچنین سرمایه‌گذرای بخش خصوصی نیز دچار نوساناتی گردیده که در این حوزه نیز کوشش شده با مدیریت موضوع و ایجاد جذابیت‌های لازم، بستر مناسب برای سرمایه‌گذاری غیردولتی فراهم گردد.

۵- ناوگان: ناوگان هوایی و ریلی کشور به شدت منوط به تأمین منابع ارزی بوده و حتی در بخش جاده‌ای نیز تولید ناوگان توسط تولیدکنندگان داخلی، نیاز ارزی داشته است که با عنایت به نوسانات ارزی در سال ۱۳۹۷، موضوع نوسازی ناوگان خصوصاً برای هواپیما دچار چالش گردیده است.

جدول ۲- عملکرد اهداف کمی

ردیف	عنوان هدف کمی	واحد اندازه‌گیری	عملکرد		سال ۱۳۹۷				
			سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۶	هدف	عملکرد	درصد تحقق		
۱	جمع جابجایی مسافر	میلیون نفر	۱,۰۳۸,۳	۱,۸۵۹,۸	۱,۰۷۷,۱	۱,۰۰۰	۹۲,۸۴	۱,۸۶-	-
۲	شبکه سنجش برخط هواشناسی	ایستگاه	۶۰۰	۴۴۰	۱,۶۰۰	۸۱۰	۵۰,۶۳	۱۶,۱۹	اعمال تحریم و موانع خارجی
۳	جمع جابجایی بار ترانزیت	میلیون تن	۸,۹۴	۱۰,۸	۱۶,۵	۱۰,۷	۶۴,۸۵	۹,۴	سایر
۳	جمع جابجایی بار ترانزیت	میلیون تن	۸,۹۴	۱۰,۸	۱۶,۵	۱۰,۷	۶۴,۸۵	۹,۴	اعمال تحریم و موانع خارجی
۴	طول بزرگراه‌ها	کیلومتر	۱۶,۶۳۷	۱۶,۸۲۰	۱۶,۸۸۰	۱۸,۱۲۲	۱۰۷,۳۶	۴,۴	-
۵	جابجایی مسافر جاده‌ای (عمومی)	میلیون نفر	۳۷۱	۲۵۰	۳۸۲	۳۷۸	۷۲,۷۷	۱,۲۸	سایر

بخش یازدهم: حمل و نقل و مسکن / فصل سی و نهم: حمل و نقل و هواشناسی □ ۳۸۵

ردیف	عنوان هدف کمی	واحد اندازه گیری	عملکرد		سال ۱۳۹۷			میانگین رشد دوره (درصد)	عوامل عدم تحقق	توضیحات
			سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۶	هدف	عملکرد	درصد تحقق			
۶	متوسط سن ناوگان هوایی	سال	۲۳.۱	۲۲.۴	۱۷.۳	۲۲.۴	۷۷.۲۳	۱.۵۳	اعمال تحریم و موانع خارجی	-
۷	افزایش ظرفیت تخلیه و بارگیری بنادر تجاری	میلیون تن	۲۱۶.۸	۲۳۲.۸	۲۳۷	۲۴۰	۱۰۱.۲۷	۵.۲۱	-	-
۸	تعداد تلفات تصادفات برون شهری	نفر	۱۰.۵۰۰	۱۰.۷۲۴	۹.۰۰۰	۱۱.۰۲۹	۸۱.۶	۲.۴۹-	سایر	تغییرات اجتماعی و اقتصادی و تأثیرات آن بر فرهنگ و رفتار ترافیکی رانندگان
۸	تعداد تلفات تصادفات برون شهری	نفر	۱۰.۵۰۰	۱۰.۷۲۴	۹.۰۰۰	۱۱.۰۲۹	۸۱.۶	۲.۴۹-	عدم همکاری دستگاه‌های مرتبط	مشکلات ساختاری در نظام حمل و نقل کشور و فقدان وجود راهبرد مشخص و مصوب برای اصلاح سیستم
۹	جابجایی بار ریلی داخلی	میلیون تن	۳۹.۱	۴۵.۲	۷۲	۴۸.۹	۶۷.۹۲	۱۱.۸۳	سایر	ضعف در بازاریابی
۱۰	جابجایی کل بار جاده‌ای داخلی	میلیون تن	۵۴۷	۴۸۰	۶۷۰	۵۰۲	۷۴.۹۳	۴.۲-	سایر	تداوم شرایط رکودی بر اقتصاد کشور در سال ۱۳۹۷
۱۱	ظرفیت اعزام و پذیرش مسافر در فرودگاه‌ها	میلیون نفر	۸۷	۵۶.۸	۷۱	۵۵	۷۷.۴۶	۲۰.۴۹-	عدم تحقق سرمایه‌گذاری‌های خارجی پیش‌بینی شده	خروج سرمایه‌گذاران خارجی پیرو اعلام تحریم‌های ظالمانه آمریکا
۱۲	جابجایی بار جاده‌ای (با بارنامه)	میلیون تن	۳۸۷	۴۲۸	۴۵۶	۴۴۲	۹۶.۹۳	۶.۸۷	-	-
۱۳	توان پردازش سوپر کامپیو تر هواشناسی	هزار میلیارد پردازش در ثانیه	۰.۲	۱۴	۳۰	۱۳.۹	۴۶.۳۳	۶۷.	اعمال تحریم و موانع خارجی	-
۱۴	ظرفیت ناوگان مسافری دریایی	صندلی	۹,۲۰۰	۷,۳۰۰	۹,۶۰۰	۷,۲۰۰	۷۵	۱۱.۵۳-	اعمال تحریم و موانع خارجی	-
۱۵	جابجایی مسافر هوایی (داخلی)	میلیون نفر	۲۲	۲۳.۷	۲۷	۱۹.۹	۷۳.۷	۴.۸۹-	اعمال تحریم و موانع خارجی	-
۱۵	جابجایی مسافر هوایی (داخلی)	میلیون نفر	۲۲	۲۳.۷	۲۷	۱۹.۹	۷۳.۷	۴.۸۹-	نوسانات شدید نرخ ارز	-

۳۸۶ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان هدف کمی	واحد اندازه گیری	عملکرد		سال ۱۳۹۷			میانگین رشد دوره (درصد)	عوامل عدم تحقق	توضیحات
			سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۶	هدف	عملکرد	درصد تحقق			
۱۶	تعداد لکوموتیو	دستگاه	۹۱۵	۹۱۷	۱,۰۷۰	۹۲۶	۸۶.۵۴	-۰.۶	-	-
۱۷	متوسط طول عمر مینی بوس	سال	۲۳.۱	۲۳.۵	۲۱	۲۳.۵	۸۹.۳۶	-۰.۸۶	-	-
۱۸	متوسط طول عمر سواری کرایه بین شهری	سال	۹.۵	۸.۶	۸.۱	۹.۲	۸۸.۰۴	۱.۵۹	-	-
۱۹	تعداد واگن باری	دستگاه	۲۴,۰۸۷	۲۴,۵۴۶	۲۶,۷۱۵	۲۵,۳۹۸	۹۵.۰۷	۲.۶۹	-	-
۲۰	متوسط طول عمر باری	سال	۱۶.۴	۱۶.۸	۱۶.۵	۱۷.۵	۹۴.۳۹	-۳.۳	-	-
۲۱	ظرفیت ناوگان نفتی دریایی	میلیون تن	۱۵.۴	۱۴	۱۶	۱۴.۲	۸۸.۷۵	-۳.۹۸	-	-
۲۲	طول خطوط اصلی ریلی	کیلومتر	۱۰,۴۷۵	۱۱,۰۶۱	۱۲,۱۰۰	۱۱,۴۶۱	۹۴.۷۲	۴.۶	-	-
۲۳	جابجایی مسافر دریایی	میلیون نفر	۸.۳	۹.۷	۱۱	۱۰	۹۰.۹۱	۹.۷۶	-	-
۲۴	جابجایی مسافر ریلی	میلیون نفر	۲۳	۱۸.۳	۳۰.۶	۲۰.۴	۶۶.۶۷	-۵.۸۲	سایر	پایین بودن قیمت سوخت و بهبود شرایط جاده‌ای کشور
۲۵	تعداد اتوبوس	دستگاه	۱۲,۳۴۹	۱۵,۰۰۰	۲۰,۷۰۰	۱۵,۰۰۰	۷۲.۴۶	۱۰.۶۶	عدم همکاری دستگاه‌های مرتبط	-
۲۵	تعداد اتوبوس	دستگاه	۱۲,۳۴۹	۱۵,۰۰۰	۲۰,۷۰۰	۱۵,۰۰۰	۷۲.۴۶	۱۰.۶۶	نوسانات شدید نرخ ارز	-
۲۵	تعداد اتوبوس	دستگاه	۱۲,۳۴۹	۱۵,۰۰۰	۲۰,۷۰۰	۱۵,۰۰۰	۷۲.۴۶	۱۰.۶۶	مشکلات در اخذ تسهیلات از بانک‌ها و یا صندوق توسعه ملی	-
۲۶	عملیات کانتینری بنادر	هزار TEU	۲,۶۶۰	۳,۰۰۰	۵,۵۲۷	۲,۰۰۰	۳۶.۱۹	-۱۳.۲۹	اعمال تحریم و موانع خارجی	-
۲۷	تعداد ناوگان مسافری فعال هوایی	فرود	۱۸۰	۱۶۵	۱۹۵	۱۴۴	۷۳.۸۵	-۱۰.۵۶	سایر	افزایش نرخ ارز در سال ۱۳۹۷
۲۷	تعداد ناوگان مسافری فعال هوایی	فرود	۱۸۰	۱۶۵	۱۹۵	۱۴۴	۷۳.۸۵	-۱۰.۵۶	اعمال تحریم و موانع خارجی	-
۲۸	تفکیک مدل‌های پیش‌بینی هواشناسی	ساعت/کیلومتر	۵۰.۳	۲۵.۳	۳۰.۳	۲۰.۳	۱۴۹.۲۶	۳۶.۴۷	-	-
۲۹	جابجایی مسافر حومه‌ای ریلی	میلیون نفر	۴	۶.۱	۱۳.۵	۷.۴	۵۴.۸۱	۳۶.۰۱	سایر	فقدان طرح یکپارچه و جامع برای مدیریت حمل‌ونقل حومه‌ای

بخش یازدهم: حمل و نقل و مسکن / فصل سی و نهم: حمل و نقل و هواشناسی □ ۳۸۷

ردیف	عنوان هدف کمی	واحد اندازه گیری	عملکرد		سال ۱۳۹۷			عوامل عدم تحقق	توضیحات
			سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۶	هدف	عملکرد	درصد تحقق		
۲۹	جایجایی مسافر حومه‌ای ریلی	میلیون نفر	۴	۶.۱	۱۳.۵	۷.۴	۵۴.۸۱	۳۶.۰۱	فقدان اتاقونظر میان دستگاهها در خصوص مدیریت حمل و نقل حومه‌ای
۳۰	تعداد کامیون	دستگاه	۳۵۹,۷۰۱	۳۳۸,۱۰۸	۴۰۳,۳۰۶	۳۵۸,۰۰۰	۸۸,۷۷	-۰.۲۴	-
۳۱	جمع جایجایی بار داخلی	میلیون تن	۵۸۶.۱	۵۲۵.۲	۷۴۲	۵۵۰.۹	۷۴.۲۵	۳۰.۵-	سایر
۳۲	ظرفیت ناوگان تجاری دریایی	میلیون تن	۵.۲	۶.۲۵	۱۳.۱	۷.۱	۵۴.۲	۱۶.۸۵	اعمال تحریم و موانع خارجی
۳۳	رانار هواشناسی	ایستگاه	۱۰	۹	۱۶	۹	۵۶.۲۵	۵.۱۳-	اعمال تحریم و موانع خارجی
۳۴	جایجایی بار ریلی ترانزیت	میلیون تن	۱.۱۴	۱.۶	۳	۱.۵۸	۵۲.۶۷	۱۷.۷۳	سایر
۳۴	جایجایی بار ریلی ترانزیت	میلیون تن	۱.۱۴	۱.۶	۳	۱.۵۸	۵۲.۶۷	۱۷.۷۳	اعمال تحریم و موانع خارجی
۳۵	جایجایی بار جاده‌ای ترانزیت	میلیون تن	۷.۸	۹.۲	۱۳.۵	۹.۰۷	۶۷.۱۹	۷.۸۳	سایر
۳۵	جایجایی بار جاده‌ای ترانزیت	میلیون تن	۷.۸	۹.۲	۱۳.۵	۹.۰۷	۶۷.۱۹	۷.۸۳	اعمال تحریم و موانع خارجی
۳۶	افزایش ظرفیت کانتینری بنادر	میلیون TEU	۵.۲	۷.۰۶	۶.۷	۷.۵۶	۱۱۲.۸۴	۲۰.۵۸	-
۳۷	تعداد سالن مسافری	دستگاه	۲,۵۶۴	۱,۱۸۶	۲,۱۸۰	۲,۰۹۳	۹۶۰.۱	۹.۶۵-	عدم پیش‌بینی بار مالی مورد نیاز در قانون بودجه ستوانی
۳۸	جایجایی مسافر جاده‌ای (کل)	میلیون نفر	۹۸۵	۱,۸۰۲	۹۹۵	۹۴۳	۹۴.۷۷	۲.۱۶-	-
۳۹	عملیات تخلیه و بارگیری بنادر تجاری	میلیون تن	۱۴۵	۱۵۶.۸	۱۸۳	۱۴۰	۷۶.۵	۱.۷۴-	اعمال تحریم و موانع خارجی
۴۰	متوسط طول عمر اتوبوس	سال	۱۰.۲	۹.۴	۱۲.۵	۹.۹	۱۲۶.۲۶	۱.۴۸	-
۴۱	طول آزادراه‌ها	کیلومتر	۲,۴۰۱	۲,۴۰۱	۳,۰۳۰	۲,۴۵۱	۸۰.۸۹	۱.۰۴	عدم تمایل طرف‌های مشارکت و سرمایه‌گذاران، ضعف در انجام مطالبات توضیحی

مأخذ: وزارت راه و شهرسازی

جدول ۳- عملکرد نماگرها

ردیف	عنوان نماگر	واحد اندازه‌گیری	عملکرد		سال ۱۳۹۷	عملکرد
			سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۶		
۱	اجرای عملیات روکش آسفالت گرم و ماسه آسفالت (آزادراه، بزرگراه، اصلی)	کیلومتر	۵,۳۱۱	۳,۸۳۵	۲,۲۲۴	۳,۱۰۲
۲	نقاط پرحادثه رفع شده	نقطه-مقطع	۲۱۰	۲۷۷	۵۳۵	۵۲۴
۳	ارائه خدمات فرودگاهی و ناوبری به پروازهای غیر بازرگانی	هزار فروند	۹۰	۹۰	۹۰	۹۰
۴	ارائه خدمات فرودگاهی و ناوبری به پروازهای بازرگانی	هزار فروند	۴۲۳	۳۹۹	۳۷۶	۳۴۲
۵	خط‌کشی راه در محورهای شریانی	کیلومتر	۷۷,۹۶۵	۹۴,۴۹۸	۷۹,۸۰۰	۶۲,۷۵۲
۶	تکمیل و نگهداری دوربین‌های ثابت کنترل سرعت (تجمعی)	سامانه	۹۸۲	۱,۰۴۶	۲,۰۰۰	۱,۳۲۹
۷	ارائه خدمات پروازهای عبوری	هزار فروند	۳۸۲	۴۲۸	۳۷۰	۳۷۰
۸	توسعه دستگاه‌های تردد شمار (تجمعی)	دستگاه	۱,۹۹۳	۲,۱۹۹	۲,۲۹۹	۲,۳۴۰

مأخذ: سازمان راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی ایران

۳- بررسی عملکرد منابع مالی

مجموع اعتبارات بخش حمل و نقل در سال ۱۳۹۷ از منابع بودجه عمومی و منابع داخلی شرکت‌های دولتی مبلغ ردیف‌های متفرقه و درآمدهای اختصاصی مبلغ ۱۲۴۵۶۱ میلیارد ریال بوده است که ۱۷۲۸۶ میلیارد ریال آن اعتبارات هزینه‌ای و ۱۰۷۳۷۵ میلیارد ریال اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای می‌باشد که نشان‌دهنده سهم ۱۳.۹ درصدی اعتبارات هزینه‌ای و ۸۶.۱ درصدی اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای می‌باشد.

عملکرد تخصیص این بخش ۱۲۷۶۹۶ میلیارد ریال می‌باشد که مبلغ ۱۶۶۵۵ میلیارد ریال مربوط به اعتبارات هزینه‌ای و مبلغ ۱۱۱۰۴۰ میلیارد ریال اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای می‌باشد. بدین معنا حدود ۱۰۲.۵ درصد اعتبارات مصوب تخصیص یافته است. همچنین تخصیص اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به ترتیب معادل ۹۶.۳ و ۱۰۳.۵ درصد اعتبارات مصوب بوده است.

اعتبارات بخش حمل‌ونقل و هواشناسی به‌طور تفصیلی به شرح ذیل می‌باشد:

جدول ۴- اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای

ردیف	شماره طبقه‌بندی	عنوان برنامه	اعتبار مصوب سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			تخصیص سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			درصد تحقق	
			جمع کل	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	هزینه‌ای	جمع کل	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	هزینه‌ای	تملك	کل
۱	۱۳۰۳۰۰۵۰۰۰	برنامه ارائه خدمات هواشناسی	۶۰۰,۰۰۰	۶۰۰,۰۰۰	-	۸۷,۶۱۸	۸۷,۶۱۸	-	۱۴,۶	۱۴,۶
۲	۱۳۰۳۰۱۵۰۰۰	برنامه توسعه حمل و نقل ریلی	۲۲,۷۴۹,۶۰۵	۲۲,۷۴۹,۶۰۵	-	۲۷,۵۵۶,۷۷۲	۲۷,۵۵۶,۷۷۲	-	۱۲۱,۱	۱۲۱,۱
۳	۱۳۰۳۰۱۶۰۰۰	برنامه توسعه حمل و نقل جادمای	۲۳,۳۰۳,۶۳۷	۲۳,۳۰۳,۶۳۷	-	۴۶,۷۱۳,۹۵۹	۴۶,۷۱۳,۹۵۹	-	۱۴۴,۶	۷۸,۹
۴	۱۳۰۳۰۱۷۰۰۰	برنامه توسعه حمل و نقل هوایی	۱۳۴,۰۰۰	۱۳۴,۰۰۰	-	۶,۵۱۴	۶,۵۱۴	-	۴,۹	۴,۹
۵	۱۳۰۳۰۱۸۰۰۰	برنامه توسعه حمل و نقل دریایی	۳۰۰,۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰	-	۲۹۶,۵۰۰	۲۹۶,۵۰۰	-	۹۸,۸	۹۸,۸
۶	جمع	-	۵۶,۰۸۷,۳۴۲	۵۶,۰۸۷,۳۴۲	-	۱۴۲,۶۶۱,۳۶۳	۱۴۲,۶۶۱,۳۶۳	-	-	-

جدول ۵- اعتبارات بخش از محل اختصاصی، متفرقه و خارج از بودجه عمومی

ردیف	محل تأمین اعتبار	شماره برنامه / ردیف	عنوان برنامه / ردیف	دستگاه اجرایی	اعتبار سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)			تخصیص سال ۱۳۹۷ (ارقام به میلیون ریال)		
					جمع	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	هزینه‌ای	جمع	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	هزینه‌ای
۱	منابع داخلی شرکت‌های دولتی	-	توسعه حمل و نقل جادمای	سازمان راهداری و حمل و نقل جادمای	۱۲,۲۶۶,۰۰۰	۱۲,۲۶۶,۰۰۰	-	۱۲,۲۶۶,۰۰۰	۱۲,۲۶۶,۰۰۰	-
۲	منابع داخلی شرکت‌های دولتی	-	تکمیل، تجهیز و توسعه بنادر بازرگانی	سازمان بنادر و دریانوردی	۹,۶۳۱,۱۳۲	۱۸,۵۸۱,۸۰۱	۲۸,۳۱۲,۹۳۳	۹,۶۰۸,۱۳۳	۱۷,۳۳۸,۹۵۲	۲۶,۹۴۷,۰۷۵
۳	منابع داخلی شرکت‌های دولتی	-	توسعه حمل و نقل ریلی	شرکت راه آهن جمهوری اسلامی ایران	-	۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰,۰۰۰	-	۲۰,۲۲۲,۷۴۰	۲۰,۲۲۲,۷۴۰
۴	منابع داخلی شرکت‌های دولتی	-	ساخت و توسعه زیرساخت‌های فرودگاهی	شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی ایران	۴,۷۸۲,۰۰۰	۳,۷۹۲,۵۷۲	۸,۵۷۴,۵۷۲	۴,۷۸۲,۰۰۰	۳,۷۹۲,۵۷۲	۸,۵۷۴,۵۷۲
۵	منابع داخلی شرکت‌های دولتی	-	توسعه حمل و نقل هوایی	سازمان هواپیمایی کشوری	-	۵۵۳,۰۷۲	۵۵۳,۰۷۲	-	۵۴۴,۸۴۵	۵۴۴,۸۴۵
۶	منابع داخلی شرکت‌های دولتی	-	توسعه حمل و نقل هوایی	شرکت شهر فرودگاهی حضرت امام خمینی (ره)	-	۵,۹۹۳,۹۰۲	۵,۹۹۳,۹۰۲	-	۴۱۳,۷۶۶	۴۱۳,۷۶۶
۷	جمع	-	-	-	۱۴,۴۱۳,۱۳۲	۵۱,۱۸۷,۳۴۷	۶۵,۶۰۰,۴۷۹	۱۴,۳۹۰,۱۳۳	۳۶,۳۷۸,۸۷۵	۵۰,۷۶۸,۹۹۸

۴- ارزیابی و پیشنهادات

۴-۱- تحلیل و بیان نقاط قوت و دلایل موفقیت

- اتخاذ رویکرد سیستمی برای ارتقای عملکرد نظام حمل و نقل کشور
- کسب موفقیت و امتیاز بالا در ممیزی‌های سازمان بین‌المللی هواپیمایی کشوری (ایکائو) برای حوزه ایمنی هوایی
- استفاده از رویکردهای نوین فنی در ساخت و احداث زیربنای حمل و نقل کشور
- استفاده از سرمایه‌گذاری غیردولتی در حوزه‌های زیرساخت و بهره‌برداری
- خصوصی بودن مالکیت و مدیریت ناوگان و شرکت‌های حمل و نقل در بخش جاده‌ای
- راهبری و مدیریت بهینه منابع اعتباری بخش در حوزه نظام برنامه‌ریزی کشور
- ممیزی ایمنی راه‌های کشور و تشخیص گلوگاه‌های ایمنی و ترافیکی
- استفاده بهینه از ظرفیت‌های موجود و ارتقای بهره‌وری منابع در بخش‌های حمل و نقل و هواشناسی
- تأثیر مثبت بر اشتغال‌زایی در سطح کشور و برون‌سپاری مناسب وظایف قابل‌واگذاری به مشاوران و پیمانکاران
- مناسب بودن هزینه حمل و نقل جاده‌ای
- استفاده از مصالح داخلی در اغلب پروژه‌ها
- وجود زیرساخت‌های نسبتاً مناسب برای بخش حمل و نقل
- وجود ظرفیت خالی در بخش حمل و نقل جاده‌ای و ریلی نسبت به تقاضاهای موجود
- ایجاد ظرفیت‌های قانونی بسیار مناسب در قوانین مختلف نظیر سیاست‌های کلی برنامه ششم ابلاغی مقام معظم رهبری، قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، قانون برنامه ششم توسعه کشور، قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور و ...
- توسعه استفاده از سیستم‌های الکترونیک و گسترش فن‌آوری IT در زیر بخش
- جایگاه ژئوپلیتیکی ایران در منطقه به‌عنوان پل عبور شرق به غرب
- وجود نیروی انسانی متخصص و کاردان

۴-۲- تحلیل و بیان نقاط ضعف و دلایل عدم موفقیت

- تعهدات ناشی از قراردادهای منعقد شده برای اجرا، واگذاری و فروش اوراق مشارکت گشایش اعتباری به اشخاص حقوقی، مؤسسات، پیمانکاران، بانک‌های خصوصی و سایر شرکت‌های وابسته
- افزایش هزینه‌های اجرای طرح‌ها که سبب می‌شود که برآوردهای اولیه اعتبارات جهت تحقق اهداف کافی نباشد.
- مشکلات جذب سرمایه‌گذاران توانمند خارجی
- افزایش مداوم تعداد و حجم طرح‌ها بدون در نظر گرفتن توان مالی - تجهیزاتی فصل حمل‌ونقل و توافق تصمیم‌گیری‌های سیاسی بر مطالعات فنی - اقتصادی
- عدم استفاده از منافع دوران بهره‌برداری طرح برای بازپرداخت اصل و سود تسهیلات دریافتی دوران ساخت در حوزه زیرساخت جاده‌ای
- فرسودگی ناوگان بخش حمل‌ونقل
- عقب افتادن از تغییرات تکنولوژیکی با توجه به روند سریع تغییرات فناوری و تکنولوژی در صنعت هواشناسی و عدم امکان بهره‌گیری و بروز رسانی فناوری‌های نوین و جدید به دلیل منابع مالی ناکافی
- شرایط حاصل از تحریم‌های ظالمانه بر کشور (صعوبت تأمین تجهیزات خارجی، دشواری فاینانس خارجی، دشواری استفاده از مشاوران خارجی)
- عدم امکان پاسخگویی به توقعات اقتصادی - اجتماعی مناطق مختلف کشور برای دسترسی به امکانات ارتباطات ریلی و جاده‌ای مناسب
- فقدان وجود طرح جامع حمل‌ونقل
- عدم همکاری بانک‌ها و مؤسسات مالی در سرمایه‌گذاری طرح‌های زیربنایی
- انباشت مطالبات پیمانکاران فعال به دلیل عدم پرداخت کافی و ایجاد بی‌انگیزگی در آنان برای مشارکت در طرح‌های ساخت و توسعه بخش حمل‌ونقل
- ضعف مطالعات توجیهی
- عدم توجه بهینه به ملاحظات زیست‌محیطی
- تعدد و پراکندگی سامانه‌ها و عدم استفاده بهینه از اطلاعات با رویکرد گزارش‌گیری
- مشکل در سازمان‌دهی نیروی انسانی در بخش
- وجود مشکلات ساختاری در زمینه هماهنگی زیر بخش‌های مختلف حمل‌ونقل جاده‌ای، ریلی،

هوایی و دریایی

- وجود برخی مشکلات در عرصه تصمیم‌گیری و اجرای تصمیمات

۴-۳- جمع‌بندی و ارزیابی

بخش حمل‌ونقل متشکل از ۴ زیر بخش حمل‌ونقل جاده‌ای، ریلی هوایی و دریایی می‌باشد. محوریت حمل‌ونقل داخلی در کشور از دیرباز بر عهده حمل‌ونقل جاده‌ای بوده و در سال‌های اخیر کوشش شده که با اصلاح سیستم حمل‌ونقل کشور، با افزایش سهم سایر مدهای حمل‌ونقل خصوصاً ریلی از فشار وارده به حمل‌ونقل جاده‌ای کاسته گردد.

در زیر بخش حمل‌ونقل جاده‌ای طی سال ۱۳۹۷ علی‌رغم هزینه‌های بالای ساخت و توسعه راه‌های جدید، کوشش گردیده با بسیج منابع و امکانات و استفاده بهینه از کلیه ابزارهای موجود، نسبت به اولویت‌بندی طرح‌ها و پروژه‌ها اقدام شده تا موارد اولویت‌دار (با محوریت پروژه‌های اقتصاد مقاومتی) به بهره‌برداری برسند لیکن با عنایت به محدودیت عمومی منابع، اجرای سایر موارد با چالش‌هایی مواجه بوده که در نتیجه به تطویل زمان‌بندی اجرا و افزایش هزینه‌های طرح‌ها منجر شده است. لذا گسترش تعداد طرح‌ها و توزیع منابع فصل حمل‌ونقل بین طرح‌ها که دائماً رو به تزاید بوده، سبب عدم اختصاص منابع کافی به طرح‌ها و در نتیجه، افزایش متوسط زمان بهره‌برداری از طرح‌ها می‌شود که در حال حاضر بیش از ۱۰ سال است. همچنین باید خاطرنشان گردد که موضوع نگهداری راه‌ها نیز از موضوعات حائز اهمیت می‌باشد که علیرغم محدودیت منابع و گستردگی شبکه راه‌ها، کوشش شده مشکلات راه‌های شریانی به حداقل برسد. در زمینه ناوگان نیز تلاش شده با استفاده از مدل‌های مناسب، کارکرد نظام حمل‌ونقل جاده‌ای در شبکه راه‌های کشور بهینه‌سازی گردد.

در زیر بخش حمل‌ونقل ریلی علی‌رغم وجود برخی مشکلات تحقق اهداف در شاخصه‌ای کلیدی نظیر حمل بار داخلی، بار ترانزیت و جابجایی مسافر نسبت به سال قبل با رشد مواجه بوده است. همچنین در حوزه زیرساخت‌های ریلی نیز علاوه بر طرح‌های ملی احداث راه‌آهن موضوعاتی نظیر دوخطه نمودن بیش از هزار کیلومتر از خطوط پرتردد و گلوگاهی، سیگنالینگ، تراک بندی، برقی نمودن و ... با جدیدت و سرعت در حال اجرا می‌باشد که در سال‌های آتی به بهره‌برداری خواهند رسید.

در زیر بخش حمل و نقل هوایی یکی از اصلی‌ترین اهداف ذاتی حمل و نقل هوایی حفظ و ارتقای ایمنی پروازها و محافظت از جان انسان‌ها می‌باشد. اگرچه این فاکتور در تمامی بخش‌های حمل و نقل وجود دارد، این موضوع در صنعت حمل و نقل هوایی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار می‌باشد لذا با توجه به شرایط موجود کشور و تحریم‌های ظالمانه، اهداف مورد نظر در بخش هوایی طی سال ۱۳۹۷ تا حد نسبتاً مطلوبی محقق شده‌اند ولی برای رسیدن به جایگاهی که در چشم‌انداز ۲۰ ساله کشور در نظر گرفته شده راه زیادی در پیش است. لذا پیشنهاد می‌شود ضمن در نظر گرفتن اهداف بلندتر برای سال‌های آتی، به توسعه حمل و نقل هوایی توجه بیشتری معطوف گردد.

در زیر بخش حمل و نقل دریایی علیرغم مشکلات و کمبودهای داخلی و به‌رغم فشارها و تحریم‌های غیرقانونی نظام سلطه بین‌الملل طی سال ۱۳۹۷ سازمان بنادر و دریانوردی عملکردی نسبتاً مناسب داشته به طوری که اهداف کمی بخش دریایی در حوزه‌های افزایش ظرفیت تخلیه و بارگیری، ظرفیت کانتینری و افزایش ظرفیت مسافری بنادر کشور به‌طور نسبتاً مطلوبی تحقق یافته است. این وضعیت اطمینان بخش ناشی از توجه به موقع، آینده‌نگری بایسته، برنامه‌ریزی‌های هدفمند و اقدامات پیگیر و مستمری است که از سال‌های گذشته به‌طور پیوسته ادامه داشته و هم‌اکنون در جهت تحقق هدف‌های پیش‌رو در حال پیشرفت است.

در خاتمه لازم به ذکر است که علاوه بر اقدامات انجام شده در ۴ زیر بخش حمل و نقل، باهدف بهبود کارکرد کلی سیستم موضوعات لجستیک و حمل و نقل ترکیبی در کانون توجه وزارت راه و شهرسازی و سازمان برنامه و بودجه کشور قرار گرفته تا بتوان با اجرای مدل‌های مناسب (با در نظر گرفتن شرایط تولید و تقاضای سفر در مراکز بار و مسافر) نسبت به ارتقای سیستم حمل و نقل کشور اقدام نمود.

۴-۴- پیشنهادها

- بررسی راهکارهای توسعه تعاملات حمل و نقلی با کشورهای منطقه خصوصاً همسایگان برای توسعه ترانزیت
- ایجاد هماهنگی با کارخانه‌های تولید وسایل نقلیه در زمینه تولید و واگذاری وسایل نقلیه مورد نیاز حمل و نقل جاده‌ای

- ایجاد ساختار بهینه برای مدیریت بخش
- ایجاد بسترهای لازم برای سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در زمینه خرید ناوگان حمل‌ونقل جاده‌ای
- ایجاد سازوکار قانونی به‌منظور امکان سرمایه‌گذاری ارزی و بازگشت سرمایه به‌صورت ارزی.
- ایجاد مشوق‌های لازم برای نوسازی ناوگان مینی‌بوس
- ایجاد جو ثبات بر حوزه تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی در بخش
- امکان واگذاری بهره‌برداری بزرگراه‌ها و جاده‌های اصلی به بخش خصوصی.
- بهره‌گیری بهینه از تجارب موفق جهانی برای ایجاد جریان درآمدی پایدار برای توسعه و نگهداری انواع زیرساخت‌های حمل‌ونقل
- اولویت‌بندی طرح‌ها و پروژه‌ها به‌منظور استفاده بهینه از منابع مالی و اعتباری
- اولویت‌بندی فعالیت‌ها در بخش حمل‌ونقل

فصل چهارم

نظام فنی و اجرایی

مقدمه

سابقه نظام فنی و اجرایی مصادف با سابقه برنامه‌ریزی در ایران می‌باشد. پیش‌بینی اعتبارات دولتی برای توسعه کشور از برنامه‌های تمام دولت‌ها بوده است. با تعریف طرح‌ها و پروژه‌های زیربنایی کشور، ضوابط و مقرراتی لازم است تا از مرحله پدیدآوری، مطالعات توجیهی، اجرا و نظارت و بهره‌برداری را در برگیرد. برای این منظور لزوم تدوین نظام فنی و اجرایی ضروری به نظر می‌رسد.

در روند تهیه و اجرای طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (طرح‌های عمرانی کشور)، مشاوران و پیمانکاران به عنوان دو عامل کلیدی ایفای نقش می‌نمایند. مشاوران مسئولیت تهیه طرح و پیمانکاران مسئولیت اجرای طرح را بر عهده دارند. علاوه بر این مشاوران به عنوان امین دستگاه‌های اجرایی، وظیفه نظارت بر روند اجرای طرح‌ها را نیز بر عهده دارند.

از آنجایی که کمیت و کیفیت عملکرد مشاوران و پیمانکاران به طور مستقیم در پیشبرد کمی و کیفی طرح‌های عمرانی کشور تأثیرگذار می‌باشد، لذا داشتن صلاحیت، ظرفیت و کفایت اجرایی آنها و همچنین صحت روند ارجاع کار به شرکت‌ها و ارزیابی عملکرد آنها پس از اجرای طرح، دارای اهمیت است. در این راستا و به منظور ساماندهی امور مشاوران و پیمانکاران متقاضی فعالیت در عرصه طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی کشور، مجموعه‌ای از ضوابط و مقررات تعیین‌کننده معیارها، سیاست‌ها و خط‌مشی‌های مورد نظر در ارتباط با هر یک از موارد فوق‌الذکر می‌باشند.

لذا استقرار نظامی یکپارچه، برای پدیدآوری طرح‌ها و پروژه‌های سرمایه‌گذاری، در چارچوب اسناد برنامه‌های توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران با در نظر گرفتن افزایش کارآمدی و اثربخشی طرح‌ها و پروژه‌های سرمایه‌گذاری با رویکردی نتیجه‌گرا، با قابلیت پیگیری و ارزیابی و مبتنی بر نظام مدیریت کیفیت، متناسب با شرایط اقتصادی، اجتماعی، اقلیمی و زیست‌محیطی کشور است که اسناد برنامه‌های توسعه، شامل اسناد ملی توسعه بخشی، اسناد ملی توسعه استانی و اسناد ملی توسعه ویژه است.

۱- گزارش عملکرد احکام قانون برنامه

ساماندهی امور مشاوران و پیمانکاران در چارچوب ضوابط و مقررات و در قالب سه فرآیند اصلی زیر در ارتباط با اشخاص حقیقی و حقوقی متقاضی مشارکت در تهیه و اجرای طرح‌های عمرانی کشور اجرایی می‌شوند:

الف) فرآیند تشخیص صلاحیت

ب) فرآیند کنترل روند ارجاع کار و کنترل ظرفیت

ج) فرآیند نظارت و ارزیابی عملکرد و ارزشیابی

در بخش امور مشاوران و پیمانکاران نیز در چارچوب فرآیندهای اصلی مذکور، اقدامات زیر صورت گرفته است:

۱- مبادله تفاهم‌نامه با سازمان میراث فرهنگی و بنیاد مسکن انقلاب اسلامی ایران برای تدوین ضوابط و استانداردها و معیارهای تخصصی

۲- تهیه و ابلاغ فهرست‌های بهای پایه در بیست رشته

۳- تهیه و ابلاغ نشریات فنی

۴- تهیه و ابلاغ دستورالعمل‌های جبران افزایش نرخ ارز در قراردادهای مهندسان مشاور و پیمانکاران

۵- تشخیص صلاحیت و صدور گواهینامه برای مهندسان مشاور، پیمانکاران و شرکت‌های انفورماتیکی

۶- نظارت بر نحوه تشخیص صلاحیت مهندسان مشاور و پیمانکاران در سازمان‌های استانی

۷- بازنگری آیین‌نامه تشخیص صلاحیت مهندسان مشاوران و پیمانکاران

۸- بازنگری دستورالعمل رسیدگی به تخلفات مهندسان مشاوران و پیمانکاران

۹- انتشار فهرست و معرفی مشاوران و پیمانکاران واجد شرایط

همچنین در قانون برنامه ششم توسعه و احکام دائمی برنامه‌های دائمی کشور، تکالیفی

مرتبط با نظام فنی و اجرایی تعریف شده است که اقدامات آن به شرح زیر ارائه می‌گردد:

در ارتباط با ماده ۹ قانون برنامه ششم توسعه و ماده ۵۰ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه

کشور با موضوع راه‌اندازی سامانه تدارکات الکترونیکی دولت برای اجرای تمام مراحل انواع

معاملات متوسط و بزرگ وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های مشمول قانون برگزاری مناقصات و سایر قوانین مالی و معاملاتی بخش عمومی، با رعایت قانون تجارت الکترونیکی، با توجه به اینکه سازمان برنامه و بودجه کشور مطابق قانون برگزاری مناقصات و قانون ارتقا سلامت نظام اداری و مبارزه با فساد پایگاه اطلاع رسانی مناقصات و پایگاه اطلاعات قراردادهای کشور را راه‌اندازه کرده و نظر به اینکه سامانه ستاد نیز توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت مطابق ماده ۱۶۹ مکرر قانون اصلاح مالیات‌های مستقیم عملیاتی شده بود، لذا تفاهم‌نامه‌ای بین این سازمان و مرکز توسعه تجارت جهت همکاری برای ارسال اطلاعات از سامانه ستاد برای پایگاه‌های اطلاع‌رسانی این سازمان منعقد گردید.

همچنین مطابق مفاد ماده (۳۴) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه، آیین‌نامه‌ای با محوریت تأمین کارآمدی و اثربخشی هرچه بیشتر طرح‌ها و پروژه‌ها به سازمان برنامه و بودجه کشور به‌عنوان متولی نظام فنی و اجرایی یکپارچه کشور سپرده شد که آیین‌نامه مذکور مورد بازبینی قرار گرفت و اصلاحات مورد نظر انجام گردید و آماده طرح در ستاد بررسی و تدوین آئین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها و اسناد راهبردی قانون برنامه ششم توسعه و قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور می‌باشد.

جدول ۱- گزارش عملکرد احکام برنامه ششم و احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
۱	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۲۴	تشکیل گروه اقتصادی با منافع مشترک با مشارکت دو یا چند شخص حقیقی و حقوقی به منظور تسهیل و گسترش فعالیت اقتصادی و تجاری برای یک دوره محدود و براساس قراردادی کتبی پس از ثبت در مرجع ثبت شرکتها در قالب شرکت مدنی و ضوابط و شرایط مربوط به آن و با رعایت موازین اسلامی و اصل منع اضرار به غیر و منع انحصار مجاز است.	سازمان برنامه و بودجه	پیش نویس اولیه تهیه شده است	عدم تصویب/ ابلاغ بخش نامه/آیین نامه	متن پیش نویس تهیه شده است و به دلیل نامشخص بودن و ناسازگاری با قانون تجارت در مرحله بررسی و نظرخواهی است ضمناً حکمی متناظر در ماده ۱۵ قانون استفاده از حداکثر توان

۳۹۸ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
							ساخت داخل مصوب سال ۱۳۹۸ پیش‌بینی نموده است.
۲	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۲۴ / تبصره ۲	عملیات مربوط به دفاتر تجاری و بازرسی مطابق ماده (۶) قانون تجارت و مواد (۱۵۱) و (۱۵۲) لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب ۱۳۴۷/۱۲/۲۴ انجام می‌شود و تصفیه تابع قرارداد بین شرکاء خواهد بود.	-	-	-	-
۳	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۲۴ / تبصره ۴	آیین نامه اجرائی این ماده ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ این قانون با پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت دادگستری به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.	سازمان برنامه و بودجه کشور	پیش نویس اولیه تهیه شده است	عدم تصویب / ابلاغ بخش نامه / آیین نامه	متن پیش نویس تهیه شده است و به دلیل نامشخص بودن و ناسازگاری با قانون تجارت در مرحله بررسی و نظرخواهی است ضمناً حکمی متناظر در ماده ۱۵ قانون استفاده از حداکثر توان ساخت داخل مصوب سال ۱۳۹۸ پیش‌بینی نموده است.
۴	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	ماده ۳۴ / الف	دولت موظف است به منظور افزایش کارآمدی و اثربخشی طرحهای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای با رعایت قانون نحوه اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی اقدامات زیر را به اجراء درآورد: سازمان برنامه و بودجه کشور موظف است با لحاظ موارد زیر ظرف مدت یک سال از تاریخ ابلاغ این قانون «سند نظام فنی و اجرائی کشور» را تهیه و اجراء کند. ضوابط و مقررات ساخت و ساز در چهارچوب این نظام ابلاغ می‌شود.	سازمان برنامه و بودجه کشور	آیین نامه مربوطه مورد بازنگری قرار گرفته است و آماده طرح در ستاد بررسی و تدوین آئین نامه‌ها، دستورالعمل‌ها و اسناد راهبردی قانون برنامه ششم توسعه و قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور می‌باشد.	عدم تصویب / ابلاغ بخش نامه / آیین نامه	-

بخش یازدهم: حمل و نقل و مسکن / فصل چهارم: نظام فنی و اجرایی □ ۳۹۹

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
۵	قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور	ماده ۳۴ / الف / ۱	نظام فنی و اجرایی یکپارچه کشور شامل عوامل، اصول، برنامه ها و فرآیندها و اسناد (مقررات، ضوابط و دستورالعمل ها) مربوط به مدیریت، پیدایش، پدیدآوری و بهره برداری طرحهای سرمایه گذاری و پروژه های ساخت و ساز باشد.	سازمان برنامه و بودجه کشور	آیین نامه مربوطه مورد بازنگری قرار گرفته است و آماده طرح در ستاد بررسی و تدوین آئین نامه ها، دستورالعمل ها و اسناد راهبردی قانون برنامه ششم توسعه و قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور می باشد.	عدم تصویب / ابلاغ بخش نامه / آیین نامه	-
۶	قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور	ماده ۳۴ / الف / ۲	قواعد اساسی حاکم بر کارفرمایان، مجریان، پیمانکاران، مشاوران، سازندگان و تأمین کنندگان همه طرحها و پروژه هایی که از وجوه عمومی کشور استفاده می کنند، در این سند لحاظ شود.	سازمان برنامه و بودجه کشور	آیین نامه مربوطه مورد بازنگری قرار گرفته است و آماده طرح در ستاد بررسی و تدوین آئین نامه ها، دستورالعمل ها و اسناد راهبردی قانون برنامه ششم توسعه و قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور می باشد.	عدم تصویب / ابلاغ بخش نامه / آیین نامه	-
۷	قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور	ماده ۳۴ / الف / ۳	ویژگی های بخشها، دستگاههای اجرایی و تشکلهای صنفی مرتبط بخش خصوصی پیش بینی شده و به صورت مستمر بهبود یابد.	سازمان برنامه و بودجه کشور	آیین نامه مربوطه مورد بازنگری قرار گرفته است و آماده طرح در ستاد بررسی و تدوین آئین نامه ها، دستورالعمل ها و اسناد راهبردی قانون برنامه ششم توسعه و قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور می باشد.	عدم تصویب / ابلاغ بخش نامه / آیین نامه	-

۴۰۰ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
۸	قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور	ماده ۳۴ / ب	روشهای اجرایی مناسب «مشارکت بخش عمومی - خصوصی» از قبیل «تأمین منابع مالی، ساخت، بهره برداری و واگذاری»، «تأمین منابع مالی، ساخت و بهره برداری» و «طرح و ساخت کلید در دست» و یا «ساخت، بهره برداری و مالکیت» را با پیش بینی تضمین های کافی و تدابیر بودجه ای به کارگیرد.	سازمان برنامه و بودجه کشور	آیین نامه مربوطه مورد بازنگری قرار گرفته است و آماده طرح در ستاد بررسی و تدوین آئین نامه ها، دستورالعمل ها و اسناد راهبردی قانون برنامه ششم توسعه و قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور می باشد.	عدم تصویب / ابلاغ بخش نامه / آیین نامه	-
۹	قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور	ماده ۳۴ / پ	سازوکار تأمین مالی طرحهای تملک دارایی سرمایه ای بزرگ و متوسط از طریق گشایش اعتبارات استادی ریالی و ارزی نزد بانکهای داخلی و خارجی همراه با پیش بینی ابزارهای مالی تضمینی را به تدریج به گونه ای پیاده کند که رابطه تأمین منابع مالی و اجرای طرحهای فوق با نوسانات بودجه سالانه کاهش یابد.	سازمان برنامه و بودجه کشور	آیین نامه مربوطه مورد بازنگری قرار گرفته است و آماده طرح در ستاد بررسی و تدوین آئین نامه ها، دستورالعمل ها و اسناد راهبردی قانون برنامه ششم توسعه و قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور می باشد.	عدم تصویب / ابلاغ بخش نامه / آیین نامه	-
۱۰	قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور	ماده ۳۴ / پ / تبصره	آیین نامه اجرایی این ماده ظرف مدت شش ماه از تاریخ لازم الاجراء شدن این قانون به پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه کشور به عنوان متولی نظام فنی و اجرایی یکپارچه کشور به تصویب هیأت وزیران می رسد.	سازمان برنامه و بودجه کشور	آیین نامه مربوطه مورد بازنگری قرار گرفته است و آماده طرح در ستاد بررسی و تدوین آئین نامه ها، دستورالعمل ها و اسناد راهبردی قانون برنامه ششم توسعه و قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور می باشد.	عدم تصویب / ابلاغ بخش نامه / آیین نامه	-

بخش یازدهم: حمل و نقل و مسکن / فصل چهارم: نظام فنی و اجرایی □ ۴۰۱

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
۱۱	قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور	ماده ۵۰	دولت مجاز است سامانه تدارکات الکترونیکی دولت را برای اجرای تمام مراحل انواع معاملات وزارتخانه ها و دستگاههای مشمول قانون برگزاری مناقصات و سایر قوانین مالی و معاملاتی بخش عمومی، با رعایت قانون تجارت الکترونیکی و قانون برگزاری مناقصات تکمیل کند. دستگاه های مشمول قانون برگزاری مناقصات و دیگر معامله کنندگان بخش عمومی، از جمله دستگاههایی که شمول قانون بر آنان مستلزم ذکر یا تصریح نام است و کلیه مؤسسات دولتی یا عمومی غیردولتی، باید برنامه زمانبندی مورد تأیید هیأت وزیران در این سامانه ثبت نام کنند و با امضای الکترونیکی معتبر و رعایت مقررات مربوط، تمام مراحل معاملات خود مانند درخواست استعلام، فراخوان، توزیع و دریافت اسناد، گشایش الکترونیکی پاکتها یا پیشنهادهای، انعقاد قرارداد و داد و ستد وجوه و تضمینات و نیز هرگونه الحاق، اصلاح، فسخ، ابطال و خاتمه قرارداد را از طریق این سامانه و به طور الکترونیکی انجام دهند.	تمام دستگاه های اجرایی مشمول	وزارت صمت - مرکز تجارت الکترونیک این سامانه را راه اندازی کرده است و دستگاه های اجرایی ملزم شده اند که تمام معاملات را در این سامانه انجام دهند که تا حدودی این حکم انجام یافته است ولی نیاز به رفع نقائص اعلامی از سوی دستگاه های اجرایی است	-	-
۱۲	قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور	ماده ۵۰ / تبصره ۱	با ایجاد بستر الکترونیکی معاملات و بانک اطلاعاتی به روز و تجمیع شده معاملات بخش عمومی کلیه پایگاههای اطلاعاتی و اطلاع رسانی معاملات این بخش از جمله پایگاه ملی اطلاع رسانی مناقصات، پایگاه اطلاع رسانی جامع معاملات بخش عمومی و هرگونه سامانه های نظارت بر معاملات باید فقط از طریق این سامانه تغذیه شود و از تعدد و تکرار ورود اطلاعات توسط دستگاههای بخش عمومی جلوگیری گردد.	سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت صمت	تفاهم نامه همکاری فی مابین امور نظام فنی و اجرایی و مرکز توسعه سیستم ها و فناوری اطلاعات از یک طرف و مرکز تجارت الکترونیک و با یک برنامه زمانبندی ارتباط پایگاه اطلاعات قراردادها و کشورهای پایگاه اطلاع رسانی مناقصات با سامانه	عدم وجود زیرساخت/ ارائه خدمات الکترونیک مناسب	پیچیدگی ارتباط بین سامانه ها از نظر فنی قابل تامل است

۴۰۲ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					الکترونیک برقرار خواهد شد که این ارتباط از بعد فنی پیچیدگی های خاصی دارد که در حال اقدام است		
۱۳	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۹	دولت مکلف است تا پایان سال دوم اجرای قانون برنامه سامانه تدارکات الکترونیکی دولت را برای اجرای تمامی مراحل انواع معاملات متوسط و بزرگ وزارتخانه ها و دستگاههای مشمول قانون برگزاری مناقصات مصوب ۱۳۸۳/۱۱/۳ و دیگر قوانین مالی و معاملاتی بخش عمومی به جز معاملات مجرمانه، با رعایت قانون تجارت الکترونیکی مصوب ۱۳۸۲/۱۰/۱۷ و قانون برگزاری مناقصات مصوب ۱۳۸۳/۱۱/۳ تکمیل کند. کلیه دستگاههای مشمول قانون برگزاری مناقصات و نهادهای عمومی غیردولتی مکلف به رعایت قانون برگزاری مناقصات و انجام معاملات خود از طریق سامانه مذکور هستند.	وزارت صنعت معدن و تجارت	سامانه تدارکات الکترونیکی دولت توسط مرکز توسعه تجارت وزارت صنعت معدن و تجارت طبق تبصره ۵ ماده ۱۶۹ قانون اصلاح مالیات های مستقیم راه اندازی شده است.	-	-
۱۴	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۴۷	کلیه دستگاههای اجرائی از جمله وزارتخانه های نفت و نیرو و سازمان انرژی اتمی و دستگاههای اقتصادی نهادهای عمومی غیردولتی مکلفند درطول اجرای قانون برنامه، در طرحهای (پروژه های) خود و در شرایط برابر به پیمانکاران بومی واجد شرایط استانی اولویت دهند و در قرارداد با کلیه شرکتها و پیمانکاران، اولویت با به کارگیری نیروهای بومی استانی (در شرایط برابر از نظر علمی و تجربی و با اولویت محل سکونت نزدیک تر) را درج و بر حسن اجرای آن نظارت کنند.	-	-	-	-

۲- ارزیابی و پیشنهادها

۲-۱- تحلیل و بیان نقاط قوت و دلایل موفقیت

- پاسخگو بودن عوامل ذینفع
- ارزیابی اثربخشی فعالیت های پدیدآوری طرح ها،
- بالا بردن کیفیت و مدیریت زمان و هزینه
- تهیه برنامه مدیریت اجرا بر اساس برونداد مطالعات توجیهی، پایه و تفصیلی و برآورد مقادیر و هزینه ها، تقویم اعتبار و جریان نقدینگی
- شناسایی روش های تأمین منابع مالی

۲-۲- تحلیل و بیان نقاط ضعف و دلایل عدم موفقیت

- وجود مشکلات فنی و تکنیکی سبب عدم برقراری ارتباط بین سامانه ستاد و سامانه های سازمان برنامه و بودجه کشور شده است.

بخش دوازدهم
ارتباطات و فناوری اطلاعات

فصل چهل و یکم

ارتباطات و فناوری اطلاعات

مقدمه

تغییر رویکرد جامعه جهانی پس از تحولات چشمگیر در توسعه فناوری‌های ارتباطی و اطلاعاتی موجب شده تا ظهور و تحول در اقتصاد دیجیتال به‌عنوان هدف بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه مدنظر برنامه‌ریزان و مدیران ارشد این کشورها قرار گیرد، به طوری که تحقق سهم محسوسی از تولید ناخالص داخلی کشورها به حوزه ارتباطات و فناوری اطلاعات نه تنها در مبانی برنامه‌ریزی ملی کشورها، بلکه مورد توجه سازمان‌های منطقه‌ای و بین‌المللی نیز قرار گرفته است.

بر اساس سند چشم‌انداز بیست‌ساله کشور، ابلاغ شده توسط مقام معظم رهبری، ایران باید به جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه (منطقه آسیای جنوب غربی شامل آسیای میانه، قفقاز، خاورمیانه و کشورهای همسایه) تا پایان افق ۱۴۰۴ دست یابد. حصول این هدف بدون توسعه و ارتقاء در بخش‌ها و حوزه‌های مختلف علمی و اقتصادی کشور میسر نخواهد بود. در این بین، بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات به‌عنوان یک صنعت مولد که رونق و توسعه آن در دیگر بخش‌ها نمود زیادی خواهد داشت، نقشی کلیدی ایفا می‌کند. به عبارت دیگر این بخش به‌عنوان موتور توسعه، منجر به رشد، حرکت و توسعه بخش‌های مختلف اقتصادی خواهد شد. در کشور ما نیز بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات از برنامه سوم توسعه کشور مدنظر برنامه‌ریزان قرار گرفته است. در قانون برنامه‌های سوم و چهارم توسعه کشور در بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات، بر موضوعاتی چون واگذاری ارائه خدمات فناوری اطلاعات و ارتباطات به بخش خصوصی، کاهش انحصار دولت، توسعه زیرساخت‌های ارتباطی، کاهش شکاف دیجیتالی، توجه به کاربردهای فناوری اطلاعات و ارتباطات و کمک به توسعه صنعت فناوری اطلاعات و ارتباطات بیشترین تأکید صورت گرفته است. در برنامه پنجم توسعه وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلف شده بود تا در راستای بسط خدمات دولت الکترونیک، صنعت فناوری اطلاعات، سواد اطلاعاتی و افزایش بهره‌وری در حوزه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، اقدامات بنیادینی

به منظور تأمین زیرساخت‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات کشور به انجام برساند. در این راستا بخش مهمی از تلاش‌های دولت در بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات معطوف به توسعه پهنای باند داخلی و بین‌الملل و توسعه زیرساخت‌های ارتباطی با استفاده از ظرفیت‌های قانونی و پتانسیل‌های موجود مورد توجه قرار گرفت و با واگذاری بخش عمده‌ای از امور تصدی‌گری به بخش غیردولتی (واگذاری پیمانکاری شبکه تلفن همراه اعتباری و همچنین فعالیت اپراتور دوم و سوم تلفن همراه) موجب افزایش چشمگیر تعداد مشترکان تلفن همراه و به دلیل افزایش رقابت در بازار موجب بهبود سریع خدمات در این حوزه چه از لحاظ قیمت و چه کیفیت شد. همچنین نسبت به ایجاد و توسعه شبکه ملی اطلاعات و مراکز داده داخلی با ویژگی‌های امن، ایمن و پایدار با پهنای باند اقدام نمود.

بهره‌برداری از ظرفیت‌های این حوزه مستلزم سرمایه‌گذاری بخش دولتی و مشارکت بخش غیردولتی گردیده، به طوری که سرمایه‌گذاری این بخش از محل اعتبارات عمومی و ردیف متفرقه در برنامه چهارم حدود ۱۱۶ هزار میلیارد ریال و در بخش غیردولتی حدود ۲۸ هزار میلیارد ریال و در مجموع ۱۴۴ هزار میلیارد ریال و در برنامه پنجم نیز از محل منابع عمومی و ردیف متفرقه حدود ۶۹ هزار میلیارد ریال و در بخش غیردولتی حدود ۱۸۱ هزار میلیارد ریال و در مجموع ۲۵۰ هزار ریال سرمایه‌گذاری شده است. به عبارت دیگر این بخش سالانه حدود ۱۴ هزار میلیارد ریال در بخش دولتی و حدود ۳۶ هزار میلیارد ریال توسط بخش غیردولتی سرمایه‌گذاری نموده بطوریکه سهم بخش دولتی از سرمایه‌گذاری ۳۰ درصد و بخش غیردولتی ۷۰ درصد بوده است. این میزان سرمایه‌گذاری باعث گردید این بخش به‌عنوان یکی از حوزه‌های زیربنایی کشور بر طبق آمارهای بانک مرکزی در حساب‌های ملی به متوسط رشد ارزش افزوده حدود ۴۲٫۶ درصد در برنامه چهارم و حدود ۱۹ درصد در برنامه پنجم و حدود ۲۵٫۶ درصد طی ۳۸ سال گذشته (۱۳۹۵-۱۳۵۷) دست یابد. همچنین سهم ارزش افزوده بخش ارتباطات از تولید ناخالص داخلی، به قیمت جاری، طی چهار سال اخیر (۱۳۹۵-۱۳۹۲) به طور متوسط حدود (۱٫۴) درصد بوده است که با لحاظ بخش اقماری و فناوری اطلاعات در پایان سال ۱۳۹۵ به حدود (۲) درصد رسیده است.

با توجه به رشد تحولات فناوری اطلاعات و لزوم به‌کارگیری کاربردهای آن در راستای توسعه دولت الکترونیک و شدت و نفوذ ICT در کشور، در برنامه ششم توسعه (۱۴۰۰-۱۳۹۶)

به‌عنوان سومین برنامه از سند چشم‌انداز ۲۰ ساله مسئولیت بزرگی به بخش ارتباطات فناوری اطلاعات برای جبران عقب‌ماندگی‌های برنامه‌های قبلی داده شده است. به همین منظور در ماده (۳) این قانون، در بین بخشهای اقتصادی بالاترین متوسط رشد سالانه ارزش افزوده (۱۹.۴ درصد)، اشتغال (۹.۵ درصد)، متوسط رشد سرمایه‌گذاری (۵۱.۸ درصد) و متوسط رشد بهره‌وری (۶.۵ درصد) برای بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات در نظر گرفته شده و در این راستا (۶) محور به شرح ذیل تعریف گردیده است که اثرات قابل توجهی در افزایش فرصت‌های شغلی، رشد ارزش افزوده، افزایش بهره‌وری و رفع شکاف دیجیتالی خواهد داشت:

۱. توسعه دانش و فناوری‌های نوین بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات
۲. توسعه زیرساخت‌های شبکه ملی اطلاعات
۳. ایجاد و توسعه زیرساخت‌ها و خدمات کاربردی بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات
۴. ایجاد و توسعه متوازن منطقه‌ای خدمات بخش ارتباطات فناوری اطلاعات
۵. ایجاد و توسعه بسترهای ارتقا توان داخلی، خدمات دولت هوشمند و محتوای بومی
۶. توسعه زیرساخت‌های اقتصاد دانش‌بنیان و اقتصاد دیجیتال

در سال (۱۳۹۷) علی‌رغم چالش‌های فراوان ناشی از تحریم‌های بین‌المللی، در بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات در زمینه افزایش مشترکین پهن باند (ثابت و سیار)، افزایش ضریب نفوذ کاربران اینترنت، افزایش روستاهای دارای دسترسی پرسرعت، افزایش پهنای باند اینترنت بین‌الملل، ارائه خدمات دولت به‌صورت الکترونیکی، افزایش ظرفیت ترانزیت بین‌الملل و دسترسی خانوارها به پهن باند، شاهد رشدی برابر یا بیشتر از میزان پیش‌بینی شده بوده‌ایم. در برخی شاخص‌ها از جمله دسترسی خانوارها به پهن باند و کاهش هزینه اتصال^۱CDNها به شبکه ملی اطلاعات، اهداف نهایی برنامه ششم محقق شده است. همچنین تسهیل تبادل اطلاعات بر روی گذرگاه ملی خدمات دولت (GSB)^۲، منجر به مهاجرت ارائه خدمات برخی از دستگاه‌های اجرایی از بستر اینترنت بر بستر شبکه ملی اطلاعات گردیده که در نتیجه تعداد تراکنش تبادل خدمات بین دستگاهی و تعداد دستگاه‌های متصل به شبکه ملی اطلاعات افزایش یافته است. همچنین

---

۱. Content Delivery Network

۲. Government Service Bus

دو ماهواره سنجشی «شریف ست (دوستی)» و «پیام امیرکبیر» در سال ۱۳۹۷ پرتاب و ماهواره «ناهید (۱)» در مرحله صدور مجوزهای لازم برای پرتاب می‌باشد. لازم به ذکر است در زمینه‌های خرید ماهواره، ارائه خدمات نوین فضایی و ارتقا دانش فناوری‌های نوین که وابستگی بیشتری به نرخ ارز و همکاری‌های بین‌المللی دارد، پیشرفت چشمگیری را شاهد نبوده‌ایم.

۱- گزارش عملکرد احکام قانون برنامه

بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات در قانون برنامه ششم توسعه دارای چهار ماده قانونی می‌باشد که سه ماده آن (۶۷ الی ۶۹) در بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات و یک ماده آن (ماده ۴۰) مربوط به حوزه فضا می‌باشد. این مواد قانونی و عملکرد آن‌ها به شرح زیر می‌باشند:

• ماده (۴۰):

به موضوعاتی از جمله بسترسازی و حمایت لازم به‌منظور ایجاد و توسعه زیرساخت‌ها و صنایع مرتبط با طراحی، ساخت، آزمایش، پرتاب و بهره‌برداری از سامانه‌های فضایی، ماهواره، ماهواره‌بر و ایستگاه‌های زمینی و حفظ و نگهداری از موقعیت‌های مداری متعلق به جمهوری اسلامی ایران و پیش‌بینی تمهیدات لازم برای ایجاد زیرساخت‌ها و اجرای طرح‌های (پروژه‌های) ماهواره ملی در راستای حفظ نقاط یادشده اشاره دارد و اهم اهداف کلی و کمی مرتبط و اقدامات انجام‌شده در این راستا به شرح ذیل می‌باشد:

اهم اقدامات انجام‌شده در راستای تحقق ماده (۴۰):

- بخشی از زیرسیستم‌های مدل کیفی مهندسی ماهواره «ظفر» ساخته و تست شد. میزان پیشرفت این ماهواره در سال ۱۳۹۷، (۱۷.۵) درصد و عملکرد آن به‌صورت تجمعی (۵۲.۹) درصد می‌باشد.
- زیرسیستم‌های مدل کیفی ماهواره «پارس (۱)» ساخته و تست شد. میزان پیشرفت این ماهواره در سال ۱۳۹۷، (۱۱) درصد و عملکرد آن به‌صورت تجمعی (۶۵) درصد می‌باشد.
- زیرسیستم‌های مدل مهندسی ماهواره «ناهید (۲)» ساخته و تست شد. میزان پیشرفت این ماهواره در سال ۱۳۹۷، (۳) درصد و عملکرد آن به‌صورت تجمعی (۶۳) درصد می‌باشد.
- ماهواره «ناهید (۱)» در مرحله صدور مجوزهای لازم برای پرتاب می‌باشد. میزان پیشرفت این ماهواره تا پایان سال ۱۳۹۷، (۸۲) درصد می‌باشد.

- بخشی از فناوری‌های موردنیاز ماهواره‌های «پارس (۲)» و «ایرانست (۱)» محقق گردید. میزان پیشرفت ماهواره «پارس (۲)» و «ایرانست (۱)» در سال ۱۳۹۷ به ترتیب، (۱۶) و (۲۲) درصد بوده است.

- ماهواره سنجش‌ازدور «شریفست (دوستی)» پرتاب گردید.

- با پیشرفت (۱۶.۷) درصدی ماهواره سنجش‌ازدور «پیام امیرکبیر»، این ماهواره در سال ۱۳۹۷ پرتاب گردید.

- فازهای اول تا سوم قرارداد خرید ماهواره سنجش‌ازدور محقق گردید. میزان پیشرفت این پروژه در سال ۱۳۹۷، (۳۶.۰۴) درصد و عملکرد آن به صورت تجمعی (۶۶) درصد می‌باشد.

- در حوزه ثبت موقعیت‌های مداری نیز پنج موقعیت ۸۷ درجه شرقی، ۶۸ درجه شرقی، ۷۲ درجه شرقی، ۷۷.۵ درجه شرقی و ۵۶ درجه شرقی ثبت گردیده است.

• ماده (۶۷):

به موضوعاتی از جمله افزایش ظرفیت انتقال (ترانزیت) پهنای باند، زیرساخت‌های خدمات الکترونیکی در مناطق محروم و روستایی، یکپارچگی شبکه ملی اطلاعات و افزایش بهره‌وری زیرساخت‌های ارتباطی کشور، الکترونیکی کردن کلیه فرآیندها و خدمات باقابلیت الکترونیکی و تکمیل بانک‌های مطالعاتی مربوط، نظام جامع آمارهای ثبتی و شبکه ملی آمار ایران، امکان تبادل الکترونیکی اطلاعات و پاسخگویی الکترونیکی به استعلام‌های موردنیاز و توسعه دولت الکترونیک و عرضه خدمات الکترونیکی و نیز توسعه و استقرار خزانه‌داری الکترونیکی و اصالت بخشیدن به اسناد الکترونیکی اشاره دارد. اهم اهداف کلی و کمی مرتبط و اقدامات انجام‌شده در این راستا به شرح ذیل می‌باشد:

اهم اقدامات انجام‌شده در راستای تحقق ماده (۶۷):

- اساسنامه شرکت انتقال ارتباطات بین‌الملل با ماهیت غیردولتی و با استفاده حداکثری از بخش خصوصی و اپراتورهای کشورهای خارجی جهت سیر مراحل تصویب به هیئت‌وزیران ارسال شده است.

- ظرفیت ترانزیت ترافیک عبوری از ایران از (۱.۵) ترابیت بر ثانیه در سال ۱۳۹۶ به (۴.۴۸) ترابیت بر ثانیه در پایان سال ۱۳۹۷ رسیده است.

- در راستای توسعه زیرساخت‌های الکترونیکی در مناطق محروم تا پایان سال ۱۳۹۷ برای (۶۹.۳) درصد از روستاهای بالای بیست خانوار امکان دسترسی پرسرعت فراهم‌شده است.

- آیین نامه «برون سپاری خدمات دستگاه‌های اجرایی»، تهیه و تدوین و طی مصوبه شماره ۶۶۱۱/ت/۵۵۲۲۹ هـ مورخ ۹۷/۱/۲۸ به تصویب هیئت وزیران رسیده و ابلاغ شده است.
  - تعداد سرویس‌های پیاده‌سازی شده بر روی گذرگاه ملی خدمات دولت (GSB) از (۳۴۲) سرویس در سال ۱۳۹۶ به (۵۸۹) سرویس در سال ۱۳۹۷ افزایش یافته است.
  - درصد پیشرفت مرکز ملی تبادل اطلاعات (NIX) با (۱۰) درصد افزایش به (۶۰) درصد رسیده است.
  - تعداد دستگاه‌های متصل به شبکه ملی اطلاعات از (۱۵۱) دستگاه در سال ۱۳۹۶ به (۲۴۱) دستگاه در سال ۱۳۹۷ افزایش یافته است.
  - تعداد سرویس‌دهندگان و سرویس‌گیرندگان درگاه ملی خدمات دولت (GSB) به ترتیب از (۲۷) و (۶۳) دستگاه در سال ۱۳۹۶ به (۴۴) و (۱۰۶) دستگاه اجرایی در سال ۱۳۹۷ افزایش یافته است.
  - آیین‌نامه اجرایی کلیه استعلامات و ایجاد نظام استانداردسازی و تبادل اطلاعات بین دستگاهی تهیه و به مرکز ملی فضای مجازی ارسال و در تاریخ ۱۳۹۷/۰۹/۲۴ تصویب و ابلاغ شده است.
- ماده (۶۸):

به موضوعاتی از جمله پایش شاخص‌های توسعه کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات و دولت الکترونیک، کاهش حداقل دوازده و نیم درصد (۱۲.۵) درصد سالانه از مراجعه حضوری، دستیابی به حداقل هفت و نیم درصد (۷.۵) درصد رشد سالانه الکترونیکی نمودن معاملات و تجارت کالا و خدمات کشور، ده برابر کردن محتوای مناسب رقمی (دیجیتال)، استقرار و بهره‌برداری از سامانه‌های مالیات الکترونیکی، معاملات دولتی الکترونیکی و سلامت الکترونیکی، ارائه خدمات در ایستگاه‌های راه‌آهن، بندرها، فرودگاه‌های بین‌المللی و پایانه‌های مرزی کشور به منظور ایجاد تسهیلات برای کارورهای (اپراتورهای) پستی اشاره شده است.

اهم اقدامات انجام شده در راستای تحقق ماده (۶۸):

- سند پایش شاخص‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات که مشتمل بر «شاخص‌های کلیدی فناوری اطلاعات و ارتباطات ایران و دولت الکترونیک»، «شاخص‌های مرتبط با ارتباطات و فناوری اطلاعات و دولت الکترونیک در احکام برنامه ششم توسعه» و «شاخص‌های بین‌المللی ارتباطات و فناوری اطلاعات» می‌باشد تدوین شده و طی نامه شماره ۲۵۵۵۷۷ مورخ ۱۳۹۸/۰۵/۱۳ به کلیه دستگاه‌های اجرایی جهت ارسال عملکرد سال ۱۳۹۷ ابلاغ شده است.
- در راستای کاهش حداقل دوازده و نیم درصد (۱۲/۵) سالانه از مراجعه حضوری به دستگاه‌های

اجرائی، بر اساس گزارش دبیرخانه شورای اجرایی فناوری اطلاعات، میانگین امتیاز دستگاه‌های اجرایی در مرحله تراکنشی (۷۰.۲) و حدود (۱۱) درصد رشد نسبت به مرحله قبل داشته است که نشان از رشد ارائه خدمات دولت به صورت الکترونیکی و کاهش مراجعات حضوری دارد. لازم به ذکر است مرحله تراکنشی سومین مرحله از مراحل پنج‌گانه بلوغ دولت الکترونیک می‌باشد که در آن کاربر می‌تواند به صورت الکترونیکی با دولت ارتباط برقرار کند و دولت نیز به صورت الکترونیکی به کاربر پاسخ‌گو باشد. هدف اصلی این مرحله، ارائه کامل خدمت به صورت الکترونیکی است.

- طراحی و پیاده‌سازی سکوی دولت همراه به پایان رسیده است و سامانه با (۶۵) خدمت و بیش از شش میلیون کاربر در حال توسعه ارائه خدمت است. همچنین بیش از (۸۵) میلیون تراکنش بر روی سامانه مذکور مبادله شده است.

- در راستای دستیابی به حداقل (۷.۵) درصدی رشد سالانه الکترونیکی نمودن معاملات و تجارت الکترونیک کالاها و خدمات، بر اساس گزارش مستند بانک مرکزی و تراکنش‌های ثبت‌شده در شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) میزان تراکنش‌های خرید الکترونیکی از (۴۳۷) میلیون تراکنش در سال ۱۳۹۶ به بیش از (۷۷۳) میلیون تراکنش در سال ۱۳۹۷ رسیده است.

• ماده (۶۹):

هوشمند سازی مدارس و امکان دسترسی الکترونیک (سخت‌افزاری - نرم‌افزاری و محتوا) به کتب درسی، کمک آموزشی، رفع اشکال، آزمون و مشاوره تحصیلی، بازی‌های رایانه‌ای آموزشی، استعداد سنجی، آموزش مهارت‌های حرفه‌ای، مهارت‌های فنی و اجتماعی به صورت رایگان برای کلیه دانش‌آموزان شهرهای زیر بیست هزار نفر و روستاها و حاشیه شهرهای بزرگ فراهم گردد.

اهم اقدامات انجام شده در راستای تحقق ماده (۶۹):

- تفاهم‌نامه فی‌مابین وزارت متبوع و وزارت آموزش و پرورش تدوین و به امضای وزیر محترم دو وزارتخانه ارتباطات و فناوری اطلاعات و آموزش و پرورش رسید و طی نامه شماره ۱۱/۵۹۸۶۶ مورخ ۱۳۹۸/۰۴/۳۰ به وزارت آموزش و پرورش جهت انجام اقدامات لازم ارسال گردید.

- از مجموع (۲۳۰۷۵) مدرسه اعلام شده توسط وزارت آموزش و پرورش در مناطق تحت پوشش ماده (۶۹) قانون برنامه، دسترسی به پهن باند برای (۱۹۲۵۰) مدرسه روستایی ایجاد شده است.

۴۱۴ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

– برنامه زمان‌بندی نصب تجهیزات (مودم) در حوزه زیرساخت‌های ارتباطی و دسترسی به شبکه ملی اطلاعات برای (۱۹۲۵۰) مدرسه روستایی که توسط مجری محترم USO تدوین شده و در صورت ارائه اطلاعات از سوی وزارت آموزش و پرورش، نصب تجهیزات در حوزه زیرساخت‌های ارتباطی و دسترسی به شبکه ملی اطلاعات برای مدارس حاشیه شهرهای بزرگ قابل انجام می‌باشد.

– لازم به ذکر است تاکنون هیچ‌گونه اطلاعاتی در رابطه با مدارس شهرهای زیر بیست هزار نفر و حاشیه شهرهای بزرگ احصاء نشده است.

جدول ۱ – گزارش عملکرد احکام برنامه ششم و احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
۱	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۴۰ / الف	دولت موظف است به منظور توسعه صنعت هوا و فضا و دستیابی به علوم و فناوری‌های نوین در زمینه مذکور اقدامات زیر را به عمل آورد: بسترسازی و حمایت لازم به منظور ایجاد و توسعه زیرساخت‌ها و صنایع مرتبط با طراحی، ساخت، آزمایش، پرتاب و بهره‌برداری از سامانه‌های فضایی، ماهواره، ماهواره‌بهر و ایستگاه‌های زمینی	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	<p>•بخشی از زیرسیستم‌های مدل کیفی مهندسی ماهواره «ظفر» ساخته و تست شد. میزان پیشرفت این ماهواره در سال ۱۳۹۷، (۱۷.۵) درصد و عملکرد آن به صورت تجمعی (۵۲.۹) درصد می‌باشد.</p> <p>•زیرسیستم‌های مدل کیفی ماهواره «پارس (۱)» ساخته و تست شد. میزان پیشرفت این ماهواره در سال ۱۳۹۷، (۱۱) درصد و عملکرد آن به صورت تجمعی (۶۵) درصد می‌باشد.</p> <p>•زیرسیستم‌های مدل مهندسی ماهواره «ناهید (۲)» ساخته و تست شد. میزان پیشرفت این ماهواره در سال ۱۳۹۷، (۳) درصد و عملکرد آن به صورت تجمعی (۶۳) درصد می‌باشد.</p> <p>•ماهواره «ناهید (۱)» آماده پرتاب شده است. میزان پیشرفت این ماهواره تا پایان سال ۱۳۹۷، (۸۲) درصد می‌باشد. •بخشی از فناوری‌های مورد نیاز ماهواره‌های «پارس (۲)» و</p>	سایر	اعمال تحریم و موانع خارجی و نوسانات شدید نرخ ارز

بخش دوازدهم: ارتباطات و ... / فصل چهارم و یکم: ارتباطات و فناوری اطلاعات □ ۴۱۵

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					«برانست (۱)» محقق گردید. میزان پیشرفت ماهواره «پارس (۲)» و «برانست (۱)» در سال ۱۳۹۷ به ترتیب، (۱۶) و (۲۲) درصد بوده است. ماهواره سنجنش ازدور «شریف ست (دوستی)» پرتاب گردید. ماهواره سنجنش ازدور «پیام امیر کیبر» پرتاب گردید. میزان پیشرفت این ماهواره در سال ۱۳۹۷، (۱۶.۷) درصد بوده است. میزان پیشرفت پروژه توسعه فاز دوم آزمایشگاه سیستمی ماهواره زیرسیستم‌های آن در سال ۱۳۹۷، (۱۸.۶) درصد و عملکرد آن به صورت تجمعی (۶۶.۶) درصد می‌باشد. همچنین در این راستا آزمایشگاه EMC آزمایشگاه سازگاری الکترومغناطیسی زیرسیستم‌های ماهواره‌ای افتتاح و بهره‌برداری شد.		
۲	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۴۰ / ب	حفظ و نگهداری از موقعیت‌های مداری متعلق به جمهوری اسلامی ایران و پیش‌بینی تمهیدات لازم برای ایجاد زیرساخت‌ها و اجرای طرح‌های (پروژه‌های) ماهواره ملی در راستای حفظ نقاط یادشده	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	فازهای اول تا سوم قرارداد خرید ماهواره سنجنش ازدور ملی محقق گردید. میزان پیشرفت این پروژه در سال ۱۳۹۷، (۳۶.۰۴) درصد و عملکرد آن به صورت تجمعی (۶۶) درصد می‌باشد. <ul style="list-style-type: none"> در خصوص مشاوره تأمین ماهواره مخابراتی ملی، رویکرد استفاده از ظرفیت بخش خصوصی پیاده‌سازی گردید، در این راستا فراخوان مربوطه ابلاغ و پیشنهادهای دریافت گردید. میزان پیشرفت این پروژه در سال ۱۳۹۷، (۱) درصد و عملکرد آن به صورت تجمعی (۱۱) درصد می‌باشد. • در حوزه 	سایر	قسمتی از اهداف حکم محقق شده است. دلیل عدم تحقق برخی اهداف، اعمال تحریم و موانع خارجی و نوسانات شدید نرخ ارز می‌باشد.

۴۱۶ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					ثبت موقعیت‌های مداری نیز پنج موقعیت ۸۷ درجه شرقی، ۶۸ درجه شرقی، ۷۲ درجه شرقی، ۷۷.۵ درجه شرقی و ۵۶ درجه شرقی ثبت گردیده است.		
۳	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۶۷ / الف	به وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات اجازه داده می‌شود نسبت به افزایش ظرفیت انتقال (ترانزیت) پهنای باند عبوری از کشور به سی ترابیت بر ثانیه اقدام نماید و برای ارائه خدمات ماهواره‌های سنجش از راه دور و توسعه خدمات و کاربردهای فناوری اطلاعات و ارتباطات از طریق دستگاه‌های وابسته نسبت به مشارکت سرمایه‌گذاری با بخش خصوصی و شرکت‌های خارجی در طرح‌های (پروژه‌های) فیبر نوری و طرح‌های (پروژه‌های) زیرساختی ارتباطات و فناوری اطلاعات، ماهواره‌های سنجشی و مخابراتی و توسعه زیرساخت‌های علوم و فناوری فضایی به‌استثنای شبکه‌های مادر مخابراتی، امور واگذاری فرکانس و شبکه‌های اصلی تجزیه و مبادلات و مدیریت خدمات پایه پستی و با رعایت سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه به‌ویژه مسائل امنیتی در بخش	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	<p>• اساسنامه شرکت انتقال ارتباطات بین‌الملل با ماهیت غیردولتی و با استفاده حداکثری از بخش خصوصی و اپراتورهای کشورهای خارجی جهت سیر مراحل تصویب به هیئت‌وزیران ارسال شده است. • ظرفیت ترانزیت ترافیک عبوری از ایران از (۱.۵) ترابیت بر ثانیه در سال ۱۳۹۶ به (۴.۴۸) ترابیت بر ثانیه در پایان سال ۱۳۹۷ رسیده است. • در راستای توسعه زیرساخت‌های الکترونیکی در مناطق محروم تا پایان سال ۱۳۹۷ برای (۶۹.۳) درصد از روستاهای بالای بیست خانوار امکان دسترسی پرسرعت فراهم شده است. • خدمات خرده‌بانکداری الکترونیکی با نصب دستگاه‌های ATM در (۱۷۰۰) روستا توسعه یافته است. • سامانه ارزیابی خدمات الکترونیکی دولت payesh.iran.gov.ir طراحی و پیاده‌سازی شده است. • پایش سامانه‌ها و درگاه‌های دستگاه‌های اجرایی و ارزیابی الکترونیکی شدن خدمات آن‌ها در پنج سطح (حضور در وب، تعاملی، تراکنشی، یکپارچگی و مشارکتی) انجام و مرحله پنجم ارزیابی خدمات الکترونیکی دولت به پایان رسیده و نتایج ارزیابی به</p>	-	-

بخش دوازدهم: ارتباطات و ... / فصل چهل و یکم: ارتباطات و فناوری اطلاعات □ ۴۱۷

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			فناوری اطلاعات و ارتباطات و سیاست‌ها و مصوبات شورای عالی فضای مجازی برای برآورده کردن نیازهای کشور اقدامات زیر را به عمل آورد:		همراه نقاط ضعف و قوت دستگاه‌ها به تفکیک اطلاع‌رسانی شده است. «آیین‌نامه «برون‌سپاری خدمات دستگاه‌های اجرایی»، تهیه و تدوین و طی مصوبه شماره ۵۵۲۳۹ / ۶۶۱۱ هـ مورخ ۹۷/۱/۲۸ به تصویب هیئت‌وزیران رسیده و ابلاغ شده است. تعداد سرویس‌های پیاده‌سازی شده بر روی گذرگاه ملی خدمات دولت (GSB) از (۳۴۲) سرویس در سال ۱۳۹۶ به (۵۸۹) سرویس در سال ۱۳۹۷ افزایش یافته است. همچنین تسهیل تبادل اطلاعات بر روی گذرگاه ملی خدمات دولت (GSB)، منجر به مهاجرت ارائه خدمات برخی از دستگاه‌های اجرایی از بستر اینترنت بر بستر شبکه ملی اطلاعات گردیده که در نتیجه تعداد تراکنش تبادل خدمات بین دستگاهی از حدود (۱۰۳) میلیون تراکنش در سال ۱۳۹۶ به (۳۵۰۸۲۰۶۵۵) تراکنش در سال ۱۳۹۷ افزایش یافته است. درصد پیشرفت مرکز ملی تبادل اطلاعات (NIX) با (۱۰) درصد افزایش به (۶۰) درصد رسیده است. تعداد دستگاه‌های متصل به شبکه ملی اطلاعات از (۱۵۱) دستگاه در سال ۱۳۹۶ به (۲۴۱) دستگاه در سال ۱۳۹۷ افزایش یافته است. تعداد سرویس‌دهندگان و سرویس‌گیرندگان درگاه ملی خدمات دولت GSB به		

۴۱۸ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					ترتیب از (۳۷) و (۶۳) دستگاه در سال ۱۳۹۶ به (۴۴) و (۱۰۶) دستگاه اجرایی در سال ۱۳۹۷ افزایش یافته است. *آیین نامه اجرایی کلیه استعلامات و ایجاد نظام استانداردسازی و تبادل اطلاعات بین دستگاهی تهیه و به مرکز ملی فضای مجازی ارسال و در تاریخ ۱۳۹۷/۰۹/۲۴ تصویب و ابلاغ شده است.		
۴	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۶۷ / الف / ۱	به وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات اجازه داده می شود نسبت به افزایش ظرفیت انتقال ترانزیت (پهنای باند عبوری از کشور به سی ترابیت بر ثانیه اقدام نماید و برای ارائه خدمات ماهواره ای سنجنش از راه دور و توسعه خدمات کاربردهای فناوری اطلاعات و ارتباطات از طریق دستگاه های وابسته نسبت به مشارکت سرمایه گذاری با بخش خصوصی و شرکت های خارجی در طرح های (پروژه های فیبر نوری و طرح های پروژه های) زیرساختی ارتباطات و فناوری اطلاعات، ماهواره های سنجنش و مخابراتی و توسعه زیرساخت های علوم و فناوری فضایی به استثنای شبکه های مخابراتی، امور واگذاری فرکانس و شبکه های اصلی تجزیه و مبادلات و مدیریت خدمات پایه پستی و با	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	<p>* اساسنامه شرکت انتقال ارتباطات بین الملل با ماهیت غیردولتی و با استفاده حداکثری از بخش خصوصی و اپراتورهای کشورهای خارجی جهت سیر مراحل تصویب به هیئت وزیران ارسال شده است. * ظرفیت ترانزیت ترافیک عبوری از ایران به از ۱.۵ ترابیت بر ثانیه در سال ۱۳۹۶ به ۴.۴۸ ترابیت بر ثانیه در پایان سال ۱۳۹۷ افزایش داشته است.</p>	طلوانی شدن روند بررسی و تصویب لایحه در دولت	قسمتی از اهداف حکم محقق شده است.

بخش دوازدهم: ارتباطات و ... / فصل چهل و یکم: ارتباطات و فناوری اطلاعات □ ۴۱۹

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			رعایت سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه به‌ویژه مسائل امنیتی در بخش فناوری اطلاعات و ارتباطات و سیاست‌ها و مصوبات شورای عالی فضای مجازی برای برآورده کردن نیازهای کشور اقدامات زیر را به عمل آورد: به شرکت ارتباطات زیرساخت اجازه داده می‌شود شرکت انتقال (ترانزیت) ارتباطات بین‌الملل را به منظور حضور مؤثر در بازارهای منطقه‌ای و بین‌المللی صدور خدمات فنی و مهندسی پهنای باند با مشارکت و سرمایه‌گذاری مشترک با بخشهای خصوصی و عمومی غیردولتی و شرکت‌های خارجی با رعایت منافع ملی ایجاد نماید. اساسنامه شرکت مذکور به تصویب هیئت‌وزیران می‌رسد.				
۵	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۶۷ / الف / ۲	در توسعه زیرساخت‌های خدمات الکترونیکی در مناطق محروم و روستایی سرمایه‌گذاری نماید به‌گونه‌ای که امکان ارائه حداقل چهار خدمت الکترونیکی اصلی دولت (سلامت، آموزش، کشاورزی و بانکی) در هشتاد درصد (۸۰٪) روستاهای بالای بیست خانوار کشور امکان‌پذیر گردد.	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	• تا انتهای سال ۱۳۹۷ برای ۶۹.۳ درصد از روستاهای بالای بیست خانوار امکان دسترسی پرسرعت فراهم شده است. • خدمات خرده‌بانکداری الکترونیکی با نصب دستگاه‌های ATM در ۱۷۰۰ روستای جدید توسعه یافته است.	-	-

۴۲۰ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
۶	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۶۷ / پ	دستگاه‌های اجرایی می‌توانند به‌منظور الکترونیکی کردن فرآیندها و خدمات از مشارکت بخش خصوصی استفاده نمایند. دستگاه‌های اجرایی مکلف‌اند کلیه خدمات قابل‌ارائه در خارج از محیط اداری خود و قابل‌واگذاری یا برون‌سپاری را به دفاتر پستی و دفاتر پیشخوان خدمات دولت و دفاتر ارتباطات و فناوری اطلاعات (ICT) روستایی حسب مورد واگذار کنند. تعرفه ارائه پیشخوان خدمات دولت الکترونیک باید به تصویب گروه تنظیم مقررات برسد.	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در راستای الکترونیکی نمودن فرایندها و خدمات، زیرساخت‌های ذیل را توسعه داده است: <ul style="list-style-type: none"> • درصد پیشرفت مرکز ملی تبادل اطلاعات (NIX) با (۱۰) درصد افزایش به (۶۰) درصد رسیده است. • سامانه ارزیابی خدمات الکترونیکی دولت payesh.iran.gov.ir طراحی و پیاده‌سازی شده است. • پایش سامانه‌ها و درگاه‌های دستگاه‌های اجرایی و ارزیابی الکترونیکی شدن خدمات آن‌ها در پنج سطح (حضوری، تعاملی، تراکنشی، یکپارچگی و مشارکتی) انجام و مرحله پنجم ارزیابی خدمات الکترونیکی دولت به پایان رسیده و نتایج ارزیابی به همراه نقاط ضعف و قوت دستگاه‌ها به تفکیک اطلاع‌رسانی می‌شود. • آیین‌نامه «برون‌سپاری خدمات دستگاه‌های اجرایی»، تهیه و تدوین و طی مصوبه شماره ۵۵۲۲۹ / ۶۶۱۱ ت / ۵۵۲۲۹ هـ مورخ ۹۷/۱/۲۸ به تصویب هیئت‌وزیران رسیده و ابلاغ شده است. • تعداد سرویس‌های پیاده‌سازی شده بر روی گذرگاه ملی خدمات دولت (GSB) به از (۳۴۲) سرویس در سال ۱۳۹۶ به (۵۸۹) سرویس در سال ۱۳۹۷ افزایش یافته است. • همچنین تسهیل تبادل اطلاعات بر روی گذرگاه ملی خدمات دولت (GSB)، منجر به مهاجرت ارائه خدمات برخی از دستگاه‌های اجرایی از بستر 	عدم ارائه الکترونیکی خدمات و عدم همکاری برخی از دستگاه‌های اجرایی	سایر

بخش دوازدهم: ارتباطات و ... / فصل چهل و یکم: ارتباطات و فناوری اطلاعات □ ۴۲۱

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					<p>اینترنت بر بستر شبکه ملی اطلاعات گردیده که در نتیجه تعداد تراکنش تبادل خدمات بین دستگاهی به رقم از حدود (۱۰۳) میلیون تراکنش در سال ۱۳۹۶ به (۳۵۰۸۲۰۶۵۵) تراکنش در سال ۱۳۹۷ افزایش یافته است. تعداد دستگاه های متصل به شبکه ملی اطلاعات از (۱۵۱) دستگاه در سال ۱۳۹۶ به (۳۴۱) دستگاه در سال ۱۳۹۷ افزایش یافته است. تعداد سرویس دهندگان و سرویس گیرندگان درگاه ملی خدمات دولت GSB به ترتیب از (۲۷) و (۶۳) دستگاه در سال ۱۳۹۶ به (۴۴) و (۱۰۶) دستگاه اجرایی در سال ۱۳۹۷ افزایش یافته است. آیین نامه اجرایی کلیه استعلامات و ایجاد نظام استانداردهای تبادل اطلاعات بین دستگاهی تهیه و به مرکز ملی فضای مجازی ارسال و در تاریخ ۱۳۹۷/۰۹/۲۴ تصویب و ابلاغ شده است. سامانه کارپوشه ملی ایرانیان جهت ارسال نتایج خدمات درخواستی مردم از سازمان های دولتی و نهادهای عمومی، طراحی و پیاده سازی و در حال نگهداری و پشتیبانی است. همچنین آموزش و دسترسی های لازم جهت بهره برداری از کارپوشه در اختیار شرکت ملی پست ج.ا.ا. سازمان حج و سازمان تأمین اجتماعی و... قرار گرفته است. تعداد ۵۰ دستگاه به سامانه متصل شده و سامانه مذکور بیش از ۳۷۰ هزار</p>		

۴۲۲ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					<p>کاربر دارد. تعرفه ارائه خدمات «ثبت‌نام از کارفرمایان حقیقی و حقوقی و کارگران» مربوط به وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و «ثبت‌نام از وراثت مشمول دریافت سهام عدالت» مربوط به سازمان خصوصی‌سازی در دفاتر پستی، دفاتر پیشخوان خدمات دولت و دفاتر ارتباطات و فناوری اطلاعات روستایی (ICT) مصوبه جلسه شماره ۲۷۶ مورخ ۱۳۹۷/۰۴/۱۰ به تصویب گروه تنظیم مقررات ارتباطات رسیده است. تعرفه تراکنش مرکز ملی تبادل اطلاعات (NIX) (مصوبه شماره ۳ جلسه ۲۸۷ مورخ ۱۳۹۷/۱۱/۰۷ کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات) تصویب شده است.</p>		
۷	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۶۷ / پ	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات موظف است هر شش ماه یکبار گزارش عملکرد این بند را به گروه صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی ارائه کند.	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	<p>گزارش عملکرد هر شش ماه به گروه صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی ارائه شده است.</p>	-	-
۸	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۶۷ / ث	کلیه دستگاه‌های اجرایی کشور موظف‌اند تا پایان سال دوم اجرای قانون برنامه، امکان تبادل الکترونیکی اطلاعات و پاسخگویی الکترونیکی به استعلام‌های موردنیاز سایر دستگاه‌های اجرایی را حسب شرح وظایف آنان در چارچوب قوانین خاص و موضوعی، به صورت رایگان فراهم نمایند.	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	<p>۶۰ درصد از زیرساخت‌های فنی لازم از طریق مرکز ملی تبادلات اطلاعات (NIX) فراهم شده است. تعداد سرویس‌های پیاده‌سازی شده بر روی گذرگاه ملی خدمات دولت (GSB) از (۳۴۲) سرویس در سال ۱۳۹۶ به (۵۸۹) سرویس در سال ۱۳۹۷ افزایش یافته است. همچنین تسهیل تبادل اطلاعات بر روی گذرگاه</p>	سایر	<p>قسمتی از اهداف حکم محقق شده است. رایگان نبودن برخی از تبادلات و اطلاعات و اعطای مجوز قانونی به برخی از دستگاه‌ها برای تبادل اطلاعات با</p>

بخش دوازدهم: ارتباطات و ... / فصل چهارم و یکم: ارتباطات و فناوری اطلاعات □ ۴۳۳

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					<p>ملی خدمات دولت (GSB)، منجر به مهاجرت ارائه خدمات برخی از دستگاه‌های اجرایی از بستر اینترنت بر بستر شبکه ملی اطلاعات گردیده که در نتیجه تعداد تراکنش تبادل خدمات بین دستگاهی به رقم از حدود (۱۰۳) میلیون تراکنش در سال ۱۳۹۶ به (۳۵۰۸۲۰۶۵۵) تراکنش در سال ۱۳۹۷ افزایش یافته است. • تعداد دستگاه‌های متصل به شبکه ملی اطلاعات از (۱۵۱) دستگاه در سال ۱۳۹۶ به (۳۴۱) دستگاه در سال ۱۳۹۷ افزایش یافته است. • تعداد سرویس‌دهندگان و سرویس‌گیرندگان درگاه ملی خدمات دولت (GSB) به ترتیب از (۲۷) و (۶۳) دستگاه در سال ۱۳۹۶ به (۴۴) و (۱۰۶) دستگاه اجرایی در سال ۱۳۹۷ افزایش یافته است. • با ارائه خدمات به‌صورت GYG و CYG امکان و بستر استعلام بین دستگاهی و بخش کسب‌وکار فراهم شده است. • در ارائه خدمات سامانه‌های ملی کشور مانند سامانه صدور کارت سوخت المثنی و سامانه سید حمایت غذایی از طریق بستر شبکه ملی اطلاعات و استفاده از مرکز ملی تبادل اطلاعات مشارکت می‌شود.</p>		
۹	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۶۷ / ت / تبصره ۱	آیین‌نامه اجرائی احصای کلیه استعلامات و ایجاد نظام استانداردسازی و تبادل اطلاعات بین دستگاهی در شش ماه اول اجرای قانون برنامه	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	<p>• آیین‌نامه اجرایی کلیه استعلامات و ایجاد نظام استانداردسازی و تبادل اطلاعات بین دستگاهی تهیه و به مرکز ملی فضای مجازی ارسال و در تاریخ</p>	-	-

۴۲۴ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			توسط مرکز ملی فضای مجازی با همکاری وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و سایر دستگاه‌های اجرائی ذی‌ربط تدوین و به تصویب شورای عالی فضای مجازی می‌رسد.		۱۳۹۷/۰۹/۲۴ تصویب و ابلاغ شده است.		
۱۰	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۶۷ / ت / تبصره ۲	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات موظف است تا سال دوم اجرای قانون برنامه، تمام زیرساخت‌های لازم برای تعامل اطلاعاتی بین دستگاه‌های اجرائی بر بستر شبکه ملی اطلاعات، صرفاً از طریق مرکز ملی تبادل اطلاعات (NIX) و استانداردهای فنی مصوب وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات را فراهم کند.	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	<p>• درصد پیشرفت مرکز ملی تبادل اطلاعات (NIX) با (۱۰) درصد افزایش به (۶۰) درصد رسیده است. • تعداد سرویس‌های پیاده‌سازی شده بر روی گذرگاه ملی خدمات دولت (GSB) به از (۳۴۲) سرویس در سال ۱۳۹۶ به (۵۸۹) سرویس در سال ۱۳۹۷ افزایش یافته است. • همچنین تسهیل تبادل اطلاعات بر روی گذرگاه ملی خدمات دولت (GSB)، منجر به مهاجرت ارائه خدمات برخی از دستگاه‌های اجرائی از بستر اینترنت بر بستر شبکه ملی اطلاعات گردیده که در نتیجه تعداد تراکنش تبادل خدمات بین دستگاهی به رقم از حدود (۱۰۳) میلیون تراکنش در سال ۱۳۹۶ به (۲۵۰۸۲۰۶۵۵) تراکنش در سال ۱۳۹۷ افزایش یافته است. • تعداد دستگاه‌های متصل به شبکه ملی اطلاعات از (۱۵۱) دستگاه در سال ۱۳۹۶ به (۲۴۱) دستگاه در سال ۱۳۹۷ افزایش یافته است. • تعداد سرویس‌دهندگان و سرویس‌گیرندگان درگاه ملی خدمات دولت (GSB) به ترتیب از (۲۷) و (۶۳)</p>	زیرساخت مرکز تبادل به مقدار ۶۰ درصد تکمیل شده است.	سایر

بخش دوازدهم: ارتباطات و ... / فصل چهارم و یکم: ارتباطات و فناوری اطلاعات □ ۴۲۵

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					دستگاه در سال ۱۳۹۶ به (۴۴) و (۱۰۶) دستگاه اجرایی در سال ۱۳۹۷ افزایش یافته است.		
۱۱	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۶۸ / ب	سازمان، سازمان اداری و استخدامی کشور با همکاری وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات توسعه و تکمیل نظام پایش شاخص‌های توسعه کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات و دولت الکترونیک و سنچس مستمر شاخص‌های مذکور اقدام کند.	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	<p>• سند پایش شاخص‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات که حاوی «شاخص‌های کلیدی فناوری اطلاعات و ارتباطات ایران و دولت الکترونیک»، «شاخص‌های مرتبط با ارتباطات و فناوری اطلاعات و دولت الکترونیک در احکام برنامه ششم توسعه» و «شاخص‌های بین‌المللی ارتباطات و فناوری اطلاعات» می‌باشد تدوین شده و طی نامه شماره ۲۵۵۵۷۷ مورخ ۱۳۹۸/۰۵/۱۳ به کلیه دستگاه‌های اجرایی جهت ارسال عملکرد سال ۱۳۹۷ ابلاغ شده است.</p>	-	-
۱۲	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۶۸ / ب	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلف است تا پایان اجرای قانون برنامه نسبت به توسعه و تکمیل شبکه ملی اطلاعات، امن و پایدار اقدام نماید تا امکان دسترسی به سطح یکی از سه کشور اول منطقه فراهم شود.	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	<p>توسعه مطلوب زیرساخت‌های بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات که در نتیجه آن رتبه ایران در سطح جهان در شاخص توسعه دولت الکترونیک (EGDI) در ارزیابی سال ۲۰۱۸ به عنوان پنجمین کشور فعال جهان با ۲۰ رتبه ارتقاء با امتیاز (۰.۶۰۸) در جایگاه (۸۶) جهان و (۱۴) منطقه قرار گرفته است و در شاخص توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات (IDI) کشور ایران در سال ۲۰۱۷ با ۴ رتبه ارتقاء نسبت به سال قبل با عدد شاخص (۵.۵۸) در رتبه (۸۱) جهان و (۱۶) منطقه قرار دارد. لازم به ذکر است آمار جهانی مربوط به این دو شاخص از سوی مراجع مربوطه به روزرسانی نشده‌اند.</p>	میزان دسترسی کشور ایران در شاخص‌های بین‌المللی ارتقا یافته ولی هنوز هدف موردنظر پایان برنامه محقق نشده است	سایر

۴۲۶ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
۱۳	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۶۸ / پ	به منظور گسترش متوازن زیرساخت‌های فنی محتوا و خدمات و دولت الکترونیک، کلیه دستگاه‌های اجرائی مکلفانند متناسب با منابع، بودجه، تجهیزات، شبکه‌ها، وظایف قانونی خود و برخط شدن نیازهای ذی‌نفعان به توسعه محتوا و خدمات الکترونیک خود بپردازند.	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	<p>• شاخص‌های ارزیابی الکترونیکی شدن خدمات تدوین و پنج دوره ارزیابی متوالی از سال ۱۳۹۳ تا اسفند ۱۳۹۷ از دستگاه‌های دارای شناسنامه خدمات مصوب سازمان اداری استخدامی انجام شده است که گزارش تفصیلی آخرین وضعیت دستگاه‌های اجرایی در این خصوص به شرح پیوست می‌باشد.</p>	-	-
۱۴	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۶۸ / ت	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات با همکاری سازمان، سازمان اداری و استخدامی کشور و دستگاه‌های اجرائی، از سال دوم اجرای قانون برنامه تمهیدات لازم برای کاهش حداقل دوازده و نیم درصد (۱۲/۵) سالانه از مراجع حضوری به دستگاه‌های اجرائی، بر اساس گزارش دبیرخانه شورای اجرایی فناوری اطلاعات، میانگین امتیاز دستگاه‌های اجرایی در مرحله تراکنشی (۷۰/۲) و حدود (۱۱) درصد رشد نسبت به مرحله قبل داشته است که نشان از رشد ارائه خدمات دولت به صورت الکترونیکی و کاهش مراجعات حضوری دارد. لازم به ذکر است مرحله تراکنشی سومین مرحله از مراحل پنج‌گانه بلوغ دولت الکترونیک می‌باشد که در آن کاربر می‌تواند به صورت الکترونیکی با دولت ارتباط برقرار کند و دولت نیز به صورت الکترونیکی به کاربر پاسخ‌گو باشد که هدف	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	<p>وزارت متبوع به منظور تأمین و استقرار زیرساخت مناسب برای کاهش حداقل دوازده و نیم درصد (۱۲/۵) سالانه از مراجع حضوری به دستگاه‌های اجرائی اقدامات ذیل را انجام داده است: در راستای کاهش حداقل دوازده و نیم درصد (۱۲/۵) سالانه از مراجع حضوری به دستگاه‌های اجرائی، بر اساس گزارش دبیرخانه شورای اجرایی فناوری اطلاعات، میانگین امتیاز دستگاه‌های اجرایی در مرحله تراکنشی (۷۰/۲) و حدود (۱۱) درصد رشد نسبت به مرحله قبل داشته است که نشان از رشد ارائه خدمات دولت به صورت الکترونیکی و کاهش مراجعات حضوری دارد. لازم به ذکر است مرحله تراکنشی سومین مرحله از مراحل پنج‌گانه بلوغ دولت الکترونیک می‌باشد که در آن کاربر می‌تواند به صورت الکترونیکی با دولت ارتباط برقرار کند و دولت نیز به صورت الکترونیکی به کاربر پاسخ‌گو باشد که هدف</p>	سایر	<p>قسمتی از اهداف حکم محقق شده است ولی هنوز روش محاسبه کاهش مراجعات حضوری از سوی دستگاه‌های مسئول تعیین نشده است</p>

بخش دوازدهم: ارتباطات و ... / فصل چهارم و یکم: ارتباطات و فناوری اطلاعات □ ۴۲۷

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					<p>اصلی این مرحله، ارائه کامل خدمت به صورت الکترونیکی است. • طراحی و پیاده سازی سکوی دولت همراه به پایان رسیده است و سامانه با (۶۵) خدمت و بیش از شش میلیون کاربر درحال توسعه ارائه خدمت است. همچنین بیش از (۸۵) میلیون تراکنش بر روی سامانه مذکور مبادله شده است. • «سامانه کارپوشه ملی ایرانیان» جهت ارسال نتایج خدمات درخواستی مردم از سازمان های دولتی و نهادهای عمومی، طراحی و پیاده سازی و در حال نگهداری و پشتیبانی است. همچنین آموزش و دسترسی های لازم جهت بهره برداری از کارپوشه در اختیار شرکت ملی پست ج.ا.ا. سازمان حج و سازمان تامین اجتماعی و... قرار گرفته است. تعداد (۵۰) دستگاه به سامانه متصل شده و سامانه مذکور بیش از (۳۷۰) هزار کاربر دارد. • «سامانه انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات» توسعه یافته است. • درگاه خدمات دولت هوشمند (Iran.gov.ir) در حال حاضر با تعداد ۷۱۸ خدمت و ۳۶ وبسرویس برای ۶۹ دستگاه فعال می باشد؛ که ۱۸۵۳۲۶۵ خدمت توسط کاربران استفاده شده است. همچنین ۴۹۰۴۱ خدمت در قالب وبسرویس به کاربران ارائه شده است. • در شاخص توسعه دولت الکترونیک (EGDI) در ارزیابی سال</p>		

۴۲۸ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					<p>۳۰۱۸ کشور ایران به عنوان پنجمین کشور فعال جهان با ۲۰ رتبه ارتقاء با امتیاز ۰.۶۰۸ در جایگاه ۸۶ام قرار گرفته است و در شاخص توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات (IDI) کشور ایران در سال ۲۰۱۷ با ۴ رتبه ارتقاء نسبت به سال قبل با عدد شاخص ۵.۵۸ در رتبه ۸۱ جهانی قرار دارد... لازم به ذکر است آمار جهانی مربوط به این دو شاخص از سوی مراجع مربوطه به روزرسانی نشده‌اند.</p>		
۱۵	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۶۸ / ث	<p>در سال دوم اجرای قانون برنامه تمهیدات لازم برای دستیابی به حداقل هفت و نیم درصد (۷.۵) رشد سالانه الکترونیکی نمودن معاملات و تجارت کالا و خدمات کشور فراهم شود.</p>	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	<p>*وظیفه وزارت متبوع در این راستا ایجاد زیرساخت‌های لازم می‌باشد که بدین منظور اقدامات ذیل انجام شده است: ۶۰ درصد از زیرساخت‌های فنی لازم از طریق مرکز ملی تبادلات اطلاعات (NIX) فراهم شده است. *سامانه جامع تجارت (توسط گمرک ج.ا.) و پتجره واحد تجارت فرامرزی توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت راه‌اندازی شده است. *در راستای دستیابی به حداقل (۷.۵) درصدی رشد سالانه الکترونیکی نمودن معاملات و تجارت الکترونیک کالاها و خدمات، بر اساس گزارش مستند بانک مرکزی و تراکنش‌های ثبت‌شده در شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) میزان تراکنش‌های خرید الکترونیکی از (۴۳۷) میلیون تراکنش در سال ۱۳۹۶ به بیش از (۷۷۳) میلیون تراکنش در سال ۱۳۹۷ رسیده است</p>	-	-

بخش دوازدهم: ارتباطات و ... / فصل چهارم و یکم: ارتباطات و فناوری اطلاعات □ ۴۲۹

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
۱۶	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۶۸ / ج	دولت مکلف است در طول سال‌های اجرای قانون برنامه نسبت به ده برابر کردن محتوای مناسب رقمی (دیجیتال) اقدامات لازم را به عمل آورده و هر ساله در قوانین بودجه‌های سنواتی اعتبار لازم از طریق کمک‌های فنی، اعتباری و حمایتی پیش‌بینی کند.	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	به استناد مصوبه شورای عالی فضای مجازی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات وظیفه تأمین زیرساخت ارتباطی و اطلاعاتی فضای مجازی بومی، امن و پایدار که مصداق آن شبکه ملی اطلاعات است عهده دارد و سهم اساسی تأمین محتوا بر عهده دیگر دستگاه‌ها از جمله وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، صداوسیما، دستگاه‌های فرهنگی و... است. وزارت متبوع علاوه بر ایجاد زیرساخت ارتباطی ارزان‌قیمت و مراکز ذخیره‌سازی اطلاعات دولتی، اقدامات ذیل را به انجام رسانده است: -توسعه موتور جستجوی بومی -حمایت از ایجاد نقشه و مسیریاب بومی -حمایت از توسعه پست الکترونیکی بومی -حمایت از ایجاد پلتفرم بومی -تهیه پیش‌نویس ماده قانونی حوزه محتوای ویدئویی VOD- اصلاح نظام تعرفه‌ای به نفع ارائه‌کنندگان محتوای بومی و شبکه‌های اطلاع‌رسانی داخلی با توجه به موارد فوق برنامه محتوای تولیدی زبان فارسی، رشد قابل توجهی داشته و سهم آن به ۱۶ درصد کل وب جهانی رسیده است. -انعقاد تفاهم‌نامه وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات با سازمان اسناد و کتابخانه ملی در خصوص اشتراک‌گذاری و توسعه محتوای دیجیتالی و دیجیتال نمودن منابع فارسی در کشور. -ایجاد سامانه یکپارچه دانشنامه -ایجاد سامانه واژه‌گزینی -طراحی	-	-

۴۳۰ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده/ بند/ جزء/ ردیف/ تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
					و پیاده‌سازی سامانه تعاملات خط و زبان فارسی - گسترش و یکسان‌سازی مستندات کتب اسلامی		
۱۷	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۶۸ / ح	دولت مکلف است تا پایان اجرای قانون برنامه سامانه‌های مالیات الکترونیکی، معاملات دولتی الکترونیکی (شامل مناقصه، مزایده، خرید کالا) و سلامت الکترونیکی را با پوشش کلیه ذی‌نفعان مستقر و بهره‌برداری نماید. وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات (شورای اجرای فناوری اطلاعات) موظف به نظارت و پیگیری مستمر اجرای طرح‌های (پروژه‌های) مذکور و ارائه گزارش پیشرفت شش ماهه به شورای عالی فضای مجازی و گروه صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی است.	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	<p>• زیرساخت‌های فنی لازم از طریق مرکز ملی تبدلات اطلاعات (NIX) فراهم شده است. • دبیرخانه شورای اجرایی فناوری اطلاعات گزارش‌ها نظارتی در خصوص وضعیت پیشرفت سامانه‌های مالیاتی، معاملات دولتی و سلامت تهیه نموده و طی نامه‌های شماره ۲۰۰/۱۲۰۱ مورخ ۱۳۹۷/۰۸/۰۵ (سامانه مالیات الکترونیکی)، شماره ۲۰۰/۱۱۶۷ مورخ ۱۳۹۷/۰۷/۲۴ (سامانه ستاد) و ۲۰۰/۱۱۷۰ مورخ ۱۳۹۷/۰۷/۲۴ (سامانه سلامت الکترونیکی) و شماره ۲۰۰/۱۳۸۰ مورخ ۱۳۹۸/۰۴/۲۶ (مالیات) تقدیم گروه صنایع مجلس شورای اسلامی شده است و جلسات پیگیری و نظارتی میدانی در سطح وزیر و معاون وزیر با دستگاه‌های ذی‌ربط برگزار کرده است و برای نظارت کامل‌تر و دقیق‌تر اقدامات لازم برای انتخاب مشاور جهت تهیه گزارش‌های پیشرفت فنی، مالی پروژه‌های مذکور، عمل آورده است</p>	-	-
۱۸	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۶۸ / ح	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و شرکت ملی پست جمهوری اسلامی ایران مکلف‌اند نسبت به افزایش خدمات و فعالیت دفاتر ارتباطات و	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	<p>• با عنایت به قانون اساسنامه شرکت ملی پست، آئین نامه اجرایی ساماندهی دفاتر خدماتی در دست تهیه می‌باشد که این کار با هماهنگی وزارت ارتباطات، سازمان اداری و استخدامی و</p>	-	عدم تصویب/ ابلاغ بخش‌نامه/ آئین‌نامه

بخش دوازدهم: ارتباطات و ... / فصل چهل و یکم: ارتباطات و فناوری اطلاعات □ ۴۳۱

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			فناوری اطلاعات (ICT) روستایی در چهارچوب وظایف قانونی خود اقدام نمایند و نیز با استفاده از مشارکت بخش خصوصی، تمهیدات لازم را برای افزایش صدور مجوز ایجاد سالانه حداقل دو هزار دفتر ارتباطات و فناوری اطلاعات (ICT) روستایی به عمل آورند.		سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی در دست اقدام می‌باشد.		
۱۹	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۶۸ / د	شرکت ملی پست جمهوری اسلامی ایران مکلف است به منظور ایجاد تسهیلات برای کارورهای (اپراتورهای) پستی، نسبت به راه‌اندازی و ارائه خدمات راساً یا توسط دیگر اپراتورها در ایستگاه‌های راه‌آهن، بندرها، فرودگاه‌های بین‌المللی و پایانه‌های مرزی کشور اقدام نماید. در این راستا این شرکت از پرداخت هزینه‌های مربوط به ایجاد تسهیلات و امکانات مذکور شامل حق‌الارض، اجاره و حق‌الامتيازها معاف می‌باشد.	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	<ul style="list-style-type: none"> با تصویب گروه تنظیم مقررات، اجازه ایجاد دو اپراتور پستی صادر و در حال حاضر اپراتورهای مذکور در حال فراهم نمودن زیرساخت‌های لازم برای ارائه خدمات برشمرده هستند همچنین مکاتبه و مذاکره با فرودگاه‌های بین‌المللی، شرکت راه‌آهن، مسئولین بندرها و پایانه‌های کشور صورت گرفته که منجر به استقرار و ارائه خدمات در ۲ ایستگاه راه‌آهن، ۴ فرودگاه، ۲ بندر و ۲ پایانه مرزی شده است. 	-	-
۲۰	قانون برنامه ششم توسعه	ماده ۶۹	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات (سازمان فناوری اطلاعات) با رعایت مصوبات شورای عالی فضای مجازی مکلف است با همکاری وزارت آموزش و پرورش تا پایان سال دوم اجرای قانون برنامه هوشمند سازی مدارس، امکان دسترسی الکترونیکی	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	تفاهم‌نامه فی‌مابین وزارت متبوع و وزارت آموزش و پرورش تدوین و به امضای وزرای محترم دو وزارتخانه ارتباطات و فناوری اطلاعات و آموزش و پرورش رسید و طی نامه شماره ۱۱/۵۹۸۶۶ مورخ ۱۳۹۸/۰۴/۳۰ به وزارت آموزش و پرورش جهت انجام اقدامات لازم ارسال گردید. (از مجموع ۲۳۰۷۵)	سایر	عدم ارائه آمار مدارس شهرهای زیر بیست هزار نفر و حاشیه شهرهای بزرگ

۴۳۲ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان سند بالادستی	ماده / بند / جزء / ردیف / تبصره	متن حکم	دستگاه اجرایی مجری	عملکرد	عدم تحقق	
						عوامل عدم تحقق	توضیحات
			(سخت‌افزاری - نرم‌افزاری و محتوا) به کتسب درسی، کمک‌آموزشی، رفع اشکال، آزمون و مشاوره تحصیلی، بازی‌های رایانه‌ای آموزشی، استعداد سنجی، آموزش مهارت‌های حرفه‌ای، مهارت‌های فنی و اجتماعی را به‌صورت رایگان برای کلیه دانش‌آموزان شهرهای زیر بیست هزار نفر و روستاها و حاشیه شهرهای بزرگ فراهم نماید. دولت برای تأمین هزینه‌های این ماده می‌تواند از مشارکت بخش غیردولتی استفاده نماید. هزینه‌های مذکور به‌عنوان هزینه‌های قابل قبول مالیاتی تلقی می‌شود.		مدرسه اعلام‌شده توسط وزارت آموزش و پرورش در مناطق تحت پوشش ماده (۶۹) قانون برنامه، دسترسی به پهن باند برای (۱۹۲۵۰) مدرسه روستایی ایجاد شده است. برنامه زمان‌بندی نصب تجهیزات (مودم) در حوزه زیرساخت‌های ارتباطی و دسترسی به شبکه ملی اطلاعات برای (۱۹۲۵۰) مدرسه روستایی که توسط مجری محترم USO تدوین شده و در صورت ارائه اطلاعات از سوی وزارت آموزش و پرورش، نصب تجهیزات در حوزه زیرساخت‌های ارتباطی و دسترسی به شبکه ملی اطلاعات برای مدارس حاشیه شهرهای بزرگ قابل انجام می‌باشد. لازم به ذکر است تاکنون هیچ‌گونه اطلاعاتی در رابطه با مدارس شهرهای زیر بیست هزار نفر و حاشیه شهرهای بزرگ احصا نشده است.		

مأخذ: وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات

۲- گزارش عملکرد اهداف کمی و نماگرها

از مجموع ۲۰ هدف تعیین‌شده در بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات در سال (۱۳۹۷)، ۱۲ هدف «افزایش ظرفیت ترانزیت ترافیک»، «امکان ارائه حداقل چهار خدمت الکترونیکی اصلی دولت (سلامت، آموزش، کشاورزی، بانکی و مالی) در روستاهای بالای ۲۰ خانوار کشور»، «ارائه خدمات دولت به‌صورت الکترونیکی»، «کاهش هزینه پهنای باند اتصال CDNها»، «افزایش ظرفیت ترانزیت ترافیک»، «افزایش ظرفیت هاب پستی»، «افزایش سهم درآمدی خدمات نوین پستی»، «استقرار سامانه صیانت اجتماعی»، «دسترسی خانوارها به پهن باند»، «ارائه خدمات پستی در ایستگاه‌های راه‌آهن، بندرها، فرودگاه‌های بین‌المللی و پایانه‌های مرزی کشور توسط

اپراتورها»، «برقراری امکان دسترسی پرسرعت به روستاهای بالای ۲۰ خانوار» صددرصد محقق شده است. هدف «دسترسی پرسرعت مدارس شهرهای زیر بیست هزار نفر و روستاها و حاشیه شهرهای بزرگ» در بخش مدارس روستایی محقق شده، ولی اطلاعات مدارس شهرهای زیر بیست هزار نفر و حاشیه شهرهای بزرگ هنوز ارائه نشده است.

همچنین اهداف «افزایش سرعت دسترسی مشترک»، «ارائه خدمات خرده‌بانکداری در دفاتر ارتباطات و فناوری اطلاعات روستایی»، «افزایش ظرفیت هاب پستی»، «درصد پیشرفت تکمیل مرکز NIX»، «افزایش توان داخلی فناوری و ساخت ماهواره سنجشی و ماهواره مخابراتی مدار بالا» و «افزایش سهم درآمدی خدمات ارزش‌افزوده همگرا» درصد تحقق بالای پنجاهدرصد داشته‌اند.

با توجه به اعمال تحریم و موانع خارجی، اهداف «خرید و بهره‌برداری دو ماهواره مخابراتی و سنجش از راه دور»، «ارائه خدمات نوین فضایی و با ارزش‌افزوده»، «رصد، پژوهش و ارتقاء دانش در فناوری‌های نوین از جمله: نسل پنجم تلفن همراه، داده‌های عظیم، پردازش ابری، اینترنت اشیا» و «تولید و بکارگیری ۳ دسته کالای راهبردی داخلی» نیز درصد تحقق مناسبی نداشته‌اند.

وضعیت اهداف کمی و نماگرهای بخش به شرح زیر می‌باشد:

● توسعه ترانزیت ترافیک بین‌الملل از (۰.۵۶) ترابیت بر ثانیه در سال ۱۳۹۵ به (۱.۵) ترابیت بر ثانیه در سال ۱۳۹۶ و به‌رغم تحریم‌های بین‌المللی به (۴.۴۸) ترابیت بر ثانیه در سال ۱۳۹۷ رسیده است و نسبت به هدف پیش‌بینی‌شده در این سال (۳) ترابیت بر ثانیه پیشرفت چشمگیری داشته است.

● با توجه به آخرین گزارش مرکز آمار ایران، ضریب نفوذ خانوارهای متصل به پهن باند از (۶۰) درصد در سال ۱۳۹۵ به (۷۲.۸) درصد در سال ۱۳۹۶ و با رشد (۶.۷) درصدی به (۷۹.۵۶) درصد در سال ۱۳۹۷ رسیده که هدف نهایی برنامه تقریباً محقق شده است.

● به منظور رفع تبعیض در استفاده از خدمات پایه ارتباطی و فناوری اطلاعات، باوجودی که در سال ۱۳۹۲ امکان دسترسی پرسرعت برای روستاها فراهم نبود با افزایش توسعه دسترسی، تعداد روستاهای با امکان دسترسی پرسرعت به (۲۸۶۰۴) در سال ۱۳۹۶ و (۲۹۲۵۰) روستا در پایان سال ۱۳۹۷ رسیده است. همچنین در راستای تحقق اهداف «برقراری امکان دسترسی پرسرعت به ۹۰ درصد روستاهای بالای ۲۰ خانوار» و «امکان ارائه حداقل چهار خدمت الکترونیکی اصلی

دولت (سلامت، آموزش، کشاورزی، بانکی و مالی) در روستاهای بالای ۲۰ خانوار کشور» امکان دسترسی پرسرعت برای (۲۷۳۳۴۹) روستا در پایان سال ۱۳۹۷ فراهم شده است. به عبارتی (۶۹.۳) درصد روستاهای بالای بیست خانوار در پایان این سال دارای دسترسی پرسرعت بوده‌اند.

● با توجه به آخرین گزارش مرکز آمار کشور، ضریب نفوذ اینترنت برای کاربران (۶ ساله و بیشتر) از (۴۸.۸) درصد در سال ۱۳۹۵ به (۶۴) درصد در سال ۱۳۹۶ و (۷۰) درصد در سال ۱۳۹۷ رسیده است. لازم به ذکر است تعداد کاربران اینترنت با رشد (۶) درصدی نسبت به سال قبل به عدد (۵۱.۵) میلیون نفر در سال ۱۳۹۷ رسیده است.

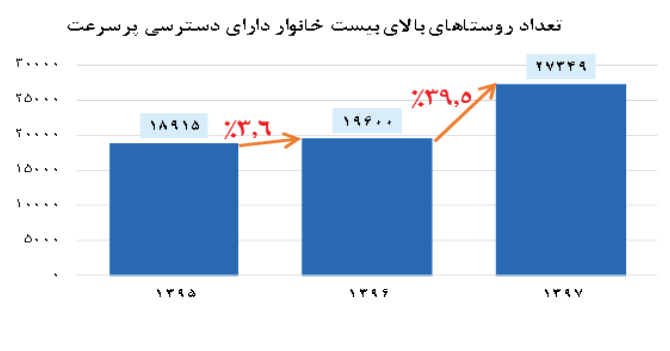
● ارائه خدمات دولت به صورت الکترونیک از (۲۰) درصد در سال ۱۳۹۵ به (۴۰) درصد در سال ۱۳۹۶ و (۶۲) درصد در پایان سال ۱۳۹۷ رسیده است.

● پهنای باند اینترنت بین‌الملل از (۷۴۳) گیگابایت بر ثانیه در انتهای سال ۱۳۹۵ به (۱۲۸۲) گیگابایت بر ثانیه در سال ۱۳۹۶ و (۲۱۷۲) گیگابایت بر ثانیه در پایان سال ۱۳۹۷ رسیده است.

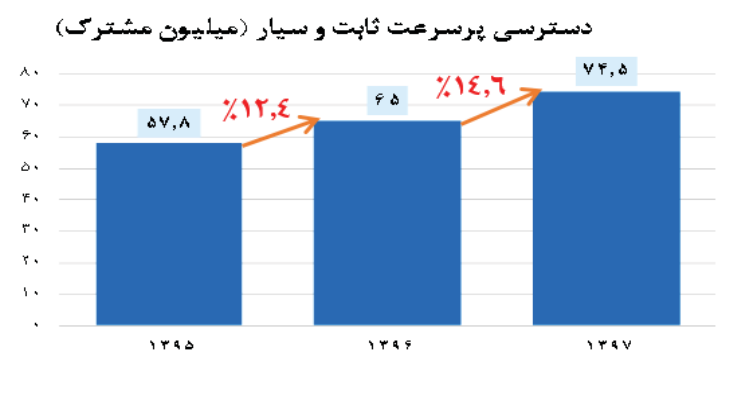
● با توسعه دسترسی پرسرعت (ثابت و سیار) تعداد مشترکین پرسرعت از (۵۷.۸) میلیون مشترک در سال ۱۳۹۵ به (۶۴.۹۷) میلیون مشترک در سال ۱۳۹۶ و با افزایش حدود (۱۰) میلیون مشترک به (۷۴.۵) میلیون مشترک در سال ۱۳۹۷ رسیده است.

● ضریب نفوذ تلفن همراه از (۱۰۴.۲۵) درصد در سال ۱۳۹۵ به (۱۱۰.۷۵) درصد در سال ۱۳۹۶ و (۱۱۳.۳) درصد در سال ۱۳۹۷ رسیده است.

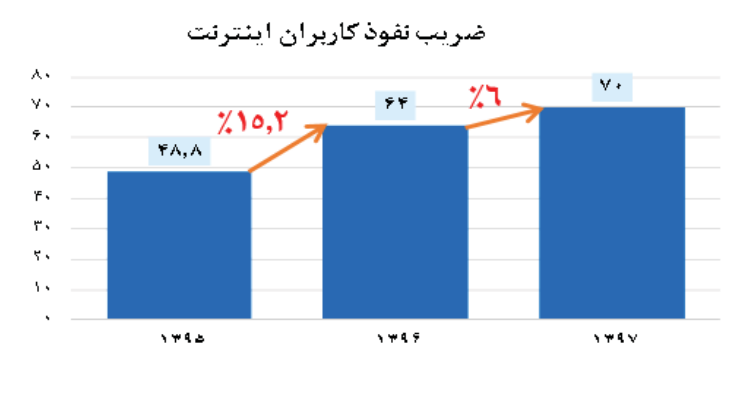
● تعداد خدمات نوین پستی از (۲۴) خدمت در سال ۱۳۹۵ به (۲۶) خدمت در سال (۱۳۹۶) و (۳۴) خدمت در سال (۱۳۹۷) افزایش یافته است.

مأخذ: وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات

مأخذ: سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی

مأخذ: مرکز آمار ایران

جدول ۲- عملکرد اهداف کمی

ردیف	عنوان هدف کمی	واحد اندازه‌گیری	عملکرد		سال ۱۳۹۷			توضیحات
			سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۶	هدف	عملکرد	درصد تحقق	
۱	افزایش ظرفیت ترانزیت ترافیک به ۳۰ ترابیت بر ثانیه	ترابیت بر ثانیه	۰.۵۶	۱.۵	۳	۴.۴۸	۱۴۹.۳۳	-
۲	خرید و بهره‌برداری دو ماهواره مخابراتی و سنجش از راه دور	تعداد	-	-	۲	-	-	با توجه به نوسانات نرخ ارز در سال ۱۳۹۷، موانعی در تأمین ماهواره‌های سنجشی و مخابراتی ایجاد شده که در تحقق هدف تأثیر گذار بوده است.

۴۳۶ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان هدف کمی	واحد اندازه گیری	عملکرد		سال ۱۳۹۷			عوامل عدم تحقق	توضیحات
			سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۶	هدف	عملکرد	درصد تحقق		
۳	افزایش سرعت دسترسی مشترک به حداقل ۲۰ Mb/s	مگابیت بر ثانیه	۲	۱۰	۱۶	۱۱	۶۸.۷۵	۱۳۴.۵۲	دقت برآورد به دلیل عدم تعیین روش و پارامترهای محاسبه هدف موردنظر، قابل انکافا نمی باشد.
۴	ارائه حداقل چهار خدمت الکترونیکی اصلی دولت (سلامت، آموزش، کشاورزی، بانکی و مالی) در ۸۰ درصد روستاهای بالای ۲۰ خانوار کشور	درصد	۴۹	۵۰	۵۰	۶۹.۳	۱۳۸.۶	-	-
۵	ارائه ۱۰۰ درصدی خدمات دولت به صورت الکترونیکی	درصد	۲۰	۴۰	۵۰	۶۲	۱۲۴	-	-
۶	ارائه ۱۵ خدمت نوین فضایی و با ارزش افزوده	تعداد	-	-	۷	۰	۰	۰	عدم همکاری دستگاه های مرتبط
۷	ارائه خدمات خرده بانکداری در ۱۰۰ درصد دفاتر ارتباطات و فناوری اطلاعات روستایی	درصد	۷۰	۸۷.۸	۹۲	۹۲	۹۵.۰۶	۱۰۰	-
۸	افزایش ظرفیت هاب پستی (تن)	تن	۱,۱۱۸	۱,۶۶۵	۱,۶۰۰	۱,۵۲۱	۹۵.۰۶	۱۶۶۴	-
۹	کاهش ۵۰ درصدی هزینه پهنای باند اتصال CDN ها به شبکه ملی اطلاعات نسبت به وضع کنونی	درصد	۱۰	۲۵	۳۰	۵۰	۱۶۶۶۷	-	-
۱۰	رصد، پژوهش و ارتقاء دانش در فناوری های نوین از جمله: نسل پنجم تلفن همراه، داده های عظیم، پردازش ابری، اینترنت اشیا (۴ فناوری)	درصد	۳	۱۲	۵۰	۱۶	۳۲	-	اعمال تحریم و موانع خارجی
۱۱	افزایش سهم درآمدی خدمات نوین پستی به حداقل ۳۰ درصد کل درآمد خدمات پستی	درصد	۱۱	۱۱.۹	۱۵	۱۶.۴	۱۰۹.۳۳	-	-
۱۲	درصد پیشرفت تکمیل مرکز NIX	درصد	-	۵۰	۸۰	۶۰	۷۵	-	عدم همکاری دستگاه های مرتبط
۱۳	استقرار ۱۰۰ درصدی سامانه صیانت اجتماعی	درصد	-	۲۰	۴۰	۴۵	۱۱۲.۵	-	-
۱۴	دسترسی ۸۰ درصد خانوارها به پهن باند	درصد	۶۰	۷۲.۸	۶۵	۷۹.۵۶	۱۲۲.۴	-	-
۱۵	نسبت «تعداد ایستگاه های راه آهن، بندرها، فرودگاه های بین المللی و پایانه های مرزی کشور ارائه دهنده خدمات پستی توسط اپراتورها» به کل ایستگاه های راه آهن مراکز	درصد (سالانه)	-	۵	۱۲	۲۰	۱۶۶۶۷	-	-

بخش دوازدهم: ارتباطات و ... / فصل چهل و یکم: ارتباطات و فناوری اطلاعات □ ۴۳۷

ردیف	عنوان هدف کمی	واحد اندازه گیری	عملکرد		سال ۱۳۹۷			میانگین رشد دوره (درصد)	عوامل عدم تحقق	توضیحات
			سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۶	هدف	عملکرد	درصد تحقق			
	استان‌ها، بندرها، فرودگاه‌های بین‌المللی و پایانه‌های مرزی کشور									
۱۶	افزایش توان داخلی فناوری و ساخت ماهواره سنتتشی و ماهواره مختابراتی مدار بالا به میزان ۵۰ درصد	درصد	۳۰۴	۱۲۰۶۲	۲۵	۱۷۰۵	۷۰	سایر	تأثیر تحریم‌ها در تأمین تجهیزات و زیرسیستم‌ها و مازول‌های موردنیاز و تجهیزات آزمایشگاهی	
۱۷	افزایش سهم درآمدی خدمات ارزش افزوده همگرا به حداقل ۲۰ درصد کل خدمات ارتباطات و فناوری اطلاعات	درصد	۸۰۳۳	۷۰۳۷	۸	۷۰۵	۹۳۰۷۵	-	-	
۱۸	برقراری امکان دسترسی پرسرعت به ۹۰ درصد روستاهای بالای ۲۰ خانوار	درصد	۴۹	۵۰	۶۵	۶۹۰۳	۱۰۰۶۶۲	-	-	
۱۹	تولید و بکارگیری ۳ دسته کالای راهبردی داخلی (تجهیزات شبکه مبتنی بر IP، رادیوهای پرطرفیت و دسترسی رادیویی G۴ و FAB)	درصد	۱	۱۳	۴۵	۲۰	۴۴۰۴۴	-	اعمال تحریم و موانع خارجی	
۲۰	میزان دسترسی پرسرعت مدارس شهرهای زیر بیست هزار نفر و روستاها و حاشیه شهرهای بزرگ	درصد	-	-	۳۰	۸۳	۲۷۶۶۷	-	عملکرد ارائه شده صرفاً مربوط به مدارس روستایی می‌باشد	

مأخذ: وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، مرکز آمار ایران

جدول ۳- عملکرد نماگرها

ردیف	عنوان نماگر	واحد اندازه گیری	عملکرد		سال ۱۳۹۷	
			سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۶	هدف	عملکرد
۱	توسعه شبکه اصلی انتقال کشور	گیگابایت بر ثانیه	۱۰۰۰۴۱	۱۰۰۰۴۱	۲۴۰۳۰۱	۲۴۰۳۰۱
۲	ضریب نفوذ مشترکین فعال اینترنت پرسرعت	درصد	۷۲۰۳۵	۸۱	۹۱	۹۱
۳	پهنای باند اینترنت بین‌الملل	گیگابایت بر ثانیه	۷۴۳	۱۰۲۸۲	۲۰۱۷۲	۲۰۱۷۲
۴	افزایش تعداد خدمات نوین پستی	تعداد	۲۴	۲۶	۳۴	۳۴
۵	توسعه شبکه اصلی فیبر نوری	کیلومتر	۶۳۶۰۲	۶۷۰۶۲	۶۹۰۵۱۱	۶۹۰۵۱۱

۴۳۸ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

ردیف	عنوان نماگر	واحد اندازه‌گیری	عملکرد		سال ۱۳۹۷	
			سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۶	هدف	عملکرد
۶	ضریب نفوذ تلفن همراه	درصد	۱۰۴.۲۵	۱۱۱	۱۱۳	۱۱۳
۷	تعداد نقاط روستایی دارای دسترسی پرسرعت	روستا	۲۷,۳۹۷	۲۸,۶۰۴	۲۹,۳۵۰	۲۹,۲۵۰
۸	توسعه دسترسی پرسرعت (ثابت و سیار)	میلیون مشترک	۵۷۸	۶۵	۷۵	۷۵
۹	ضریب نفوذ کاربران اینترنت	درصد	۴۸۸	۶۴	۷۰	۷۰
۱۰	توسعه شبکه IP داخلی	گیگابایت بر ثانیه	۴,۰۰۰	۶,۸۰۰	۱۸,۵۰۰	۱۸,۵۰۰

مأخذ: وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، مرکز آمار ایران

۳- بررسی عملکرد منابع مالی

◀ منابع سرمایه‌گذاری بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات

طی سال‌های برنامه پنجم سرمایه‌گذاری این بخش از محل اعتبارات بودجه عمومی و ردیف متفرقه حدود (۶۹) هزار میلیارد ریال و در بخش غیردولتی حدود (۱۸۱) هزار میلیارد ریال و در مجموع (۲۵۰) هزار میلیارد ریال سرمایه‌گذاری صورت گرفته است. سهم سرمایه‌گذاری بخش دولتی از کل سرمایه‌گذاری انجام شده (۳۰) درصد و سرمایه‌گذاری نسبت بخش غیردولتی به میزان (۷۰) درصد بوده است.

در برنامه ششم به‌منظور توسعه بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات طی سال‌های برنامه ششم توسعه، حدود ۶۰۰ هزار میلیارد ریال اعتبار برای این بخش پیش‌بینی شده است که سهم دولت در تأمین منابع (عمومی و متفرقه و منابع داخلی شرکت‌ها) موردنیاز بالغ بر ۲۰۱ هزار میلیارد ریال می‌باشد و انتظار می‌رود مابقی آن توسط بخش غیردولتی تأمین گردد.

جدول ۴- منابع سرمایه‌گذاری دولت از محل ردیف‌های مربوط در بخش
ارتباطات و فناوری اطلاعات

(ارقام به میلیون ریال)

سال	منابع - ارقام به میلیون ریال	
	اعتبارات بودجه عمومی	منابع داخلی
۱۳۸۹	۱,۹۳۵,۲۱۵	۲,۵۰۹,۱۷۸
۱۳۹۰	۳,۲۹۴,۴۹۹	۱,۱۹۴,۰۰۸
۱۳۹۱	۱,۶۱۵,۶۹۷	۲,۱۱۵,۰۷۹
۱۳۹۲	۳,۷۵۴,۶۷۲	۴,۷۳۴,۴۲۱
۱۳۹۳	۱۶,۲۶۲,۶۳۳	۲,۵۴۵,۷۲۲
۱۳۹۴	۱۴,۰۲۵,۵۹۵	۱,۹۱۹,۳۰۱
۱۳۹۵	۱۵,۹۷۱,۷۰۰	۱,۵۱۳,۸۶۲
جمع کل	۵۴,۹۲۴,۷۸۶	۱۴,۰۲۲,۳۹۳
۱۳۹۶	۱۷,۷۰۱,۸۸۰	۳,۳۷۴,۵۸۸
۱۳۹۷	۱۱,۹۷۶,۰۰۰	۳,۹۲۵,۱۴۲

کل سرمایه‌گذاری دولت طی دو سال اول برنامه ششم توسعه ۳۶۹۷۷۶۱۰ میلیون ریال که ۲۹۶۷۷۸۸۰ میلیون ریال از محل منابع بودجه عمومی و ۷۲۹۹۷۳۰ میلیون ریال از محل منابع داخلی شرکت‌های دولتی می‌باشد. لازم به ذکر است سرمایه‌گذاری در سال ۱۳۹۷ نسبت به ۱۳۹۶، حدود ۲۵ درصد کاهش یافته است.

◀ وضعیت مالی بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات:

• عملکرد درآمدها:

درآمد بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات طی دو سال اخیر به‌طور میانگین (۵۴.۶) هزار میلیارد ریال بوده است که عمده این درآمدها مربوط به درآمد حاصل از مالکیت دولت-حق امتیاز شبکه و جریمه عدم انجام تعهدات (ردیف درآمدی ۱۳۰۴۰۴) می‌باشد. به‌طور میانگین نسبت درآمدهای مصوب ICT در سال ۱۳۹۷ به درآمدهای مصوب مالیاتی (۴.۵) درصد و به سایر درآمدهای مصوب (۸.۶) درصد می‌باشد. لازم به ذکر است درصد تحقق درآمدهای این بخش در

۴۴۰ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

سال ۱۳۹۷ حدود (۸۶) درصد بوده است. از درآمدهای حاصله در سال ۱۳۹۷ به مبلغ (۵۴,۹۹۲,۰۸۴) میلیون ریال، مبلغ (۱۵,۳۶۸,۳۳۶) میلیون ریال (حدود ۲۸ درصد) ردیف مصرفی هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای) برای این بخش در نظر گرفته شده است.

جدول ۵- درآمدهای واریزی به خزانه‌داری کل کشور حاصل از حق امتیاز، خسارت و جریمه عدم انجام تعهدات موضوع بند (ط) ماده ۶۶

(ارقام به میلیون ریال)

ردیف	عنوان درآمد	۱۳۹۶		۱۳۹۷	
		مصوب	عملکرد	مصوب	عملکرد
۱۳۰۴۰۴	درآمد حاصل از مالکیت دولت در بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات - حق امتیاز شبکه و جریمه انجام تعهدات	۴۴,۰۰۰,۰۰۰	۴۶,۸۲۲,۶۳۵	۵۵,۴۴۰,۰۰۰	۴۸,۸۶۹,۸۰۴
۱۳۰۴۱۲	درآمد حاصل از خدمات عمومی اجباری روستایی	۴,۸۰۰,۰۰۰	۳,۱۱۴,۶۴۲	۲,۰۶۰,۰۰۰	۱,۵۹۵,۳۲۰
۱۳۰۴۱۳	درآمد حاصل از نامبرینگ (شماره‌گذاری مخابراتی)	۱,۰۰۰,۰۰۰	۸۵۵,۳۱۱	۲,۰۰۰,۰۰۰	۹۷۶,۴۱۱
۱۳۰۴۱۴	درآمد حاصل از حق السهم سازمان	۴۰۰,۰۰۰	۵۵۶,۶۵۸	۵۰۰,۰۰۰	۵۰۷,۷۱۹
۱۳۰۴۱۷	بدهی معوقه اپراتورهای مخابراتی	۷,۰۰۰,۰۰۰	۰	۰	۰
۱۴۰۱۰۶	درآمد حاصل از خدمات مخابراتی- حق استفاده از فرکانس رادیویی	۲,۸۰۰,۰۰۰	۱,۷۰۲,۸۵۷	۴,۰۰۰,۰۰۰	۲,۶۸۷,۲۳۲
۱۵۰۱۲۰	درآمد حاصل از سایر جرائم و خسارات	۰	۰	۰	۰
۱۶۰۱۵۴	درآمد حاصل از افزایش قیمت هر پیامک	۴,۰۰۰,۰۰۰	۱,۱۹۹,۰۱۸	۰	۲۴۵,۴۳۸
۱۴۰۱۲۵	درآمد حاصل از ورودی موزه‌ها و محوطه‌های تاریخی و سایر منافع حاصله	۱۵۰	۸۲	۱۵۰	۶۴۳
۱۴۰۲۰۷	درآمد حاصل از فروش و عرضه فعالیت‌های فضایی، همچنین اعطای مجوزهای فضایی	۱۵۰,۰۰۰	۷۸,۴۱۵	۱۵۰,۰۰۰	۱۰۹,۵۱۷
	جمع	۶۴,۱۵۰,۱۵۰	۵۴,۳۲۹,۶۱۸	۶۴,۱۵۰,۱۵۰	۵۴,۹۹۲,۰۸۴

◀ **اعتبارات هزینه‌ای:**

در سال ۱۳۹۷ اعتبارات هزینه‌ای در قالب (۹) برنامه انجام شده و اعتبارات مصوب از محل منابع عمومی به مبلغ ۵,۰۸۹,۲۴۶ میلیون ریال (عمومی ۱,۰۱۳,۲۴۶ میلیون ریال و ردیف متفرقه ۴,۰۷۶,۰۰۰ میلیون ریال) و از محل منابع بودجه عمومی دولت (عمومی، متفرقه، اختصاصی) به مبلغ ۶,۵۰۹,۲۴۶ میلیون ریال بوده است که نسبت به سال ۱۳۹۶ حدود (۱) درصد رشد داشته است. همچنین تخصیص اعتبارات از محل منابع عمومی به مبلغ ۴,۷۱۹,۴۱۰ میلیون ریال (عمومی ۹۲۹,۰۷۴ میلیون ریال و ردیف متفرقه ۳,۷۹۰,۳۳۶ میلیون ریال) و از محل منابع بودجه

بخش دوازدهم: ارتباطات و ... / فصل چهل و یکم: ارتباطات و فناوری اطلاعات □ ۴۴۱

عمومی دولت به مبلغ ۵,۰۲۸,۲۱۱ میلیون ریال بوده که نسبت به سال ۱۳۹۶ تخصیص اعتبارات از محل منابع عمومی و منابع بودجه عمومی دولت به ترتیب به میزان (۷) درصد و (۶) درصد رشد داشته است. لازم به ذکر است اعتبارات مربوط به ردیف متفرقه وزارت ارتباطات به صورت ابلاغ ماده (۷۵) قانون محاسبات عمومی در دستگاه‌های تابعه توزیع می‌شود.

اعتبارات هزینه ای ۱۳۹۷								
بخش ارتباطات - ۱۳۹۷								
کد برنامه	عنوان برنامه	مصوب ۹۷			تخصیص دوازده ماهه			
		عمومی	اختصاصی	متفرقه	جمع	عمومی	اختصاصی	متفرقه
۱۳۰۲۰۰۱۰۰۰	توسعه زیر ساخت های بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات	۱۶۴,۴۷۱	۰	۷۴۴,۵۰۹	۹۰۸,۹۸۰	۱۵۳,۰۲۷	۰	۶۵۹,۲۲۸
۱۳۰۲۰۰۲۰۰۰	توسعه کاربردها و خدمات بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات	۱۸۰,۵۹۶	۰	۲,۲۵۳,۳۴۸	۲,۴۳۴,۹۴۴	۱۶۶,۹۸۸	۰	۲,۳۷۸,۶۶۷
۱۳۰۲۰۱۰۰۰۰	توسعه فناوری های بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات	۳۹۶,۱۳۹	۸۵۶,۹۷۸	۵۷۷,۱۴۳	۱,۷۳۰,۸۵۰	۲۶۱,۵۱۸	۶۶,۰۶۵	۵۱۹,۴۲۹
۱۳۰۲۰۰۵۰۰۰	تنظیم مقررات بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات	۶۱,۴۷۶	۰	۱۲۱,۱۰۰	۱۸۲,۵۷۶	۶۰,۰۹۰	۰	۱۲۱,۱۰۰
۱۳۰۲۰۱۵۰۰۰	نظارت و اعمال مقررات بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات	۱۹۲,۰۷۵	۰	۳۶۳,۹۴۱	۵۵۶,۰۱۶	۱۷۶,۵۱۰	۰	۳۶۳,۹۴۱
۱۳۰۲۰۲۰۰۰۰	برنامه تنظیم و اعمال مقررات بخش پست	۸,۴۵۴	۰	۱۴,۹۵۹	۲۳,۴۱۳	۸,۲۰۰	۰	۱۴,۹۵۹
۱۳۰۲۰۰۴۰۰۰	تنظیم مقررات بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات	۱,۹۵۶	۰	۰	۱,۹۵۶	۲۰۱	۰	۰
۱۳۱۰۰۰۴۰۰۰	برنامه پژوهش های کاربردی	۹۰,۴۴۵	۵۴۹,۰۲۲	۰	۶۳۹,۴۶۷	۸۶,۵۸۰	۲۳۲,۳۳۶	۰
۱۸۰۲۰۰۴۰۰۰	آموزش مهارت های کاربردی و نظری بخش ICT	۱۷,۰۴۴	۱۴,۰۰۰	۰	۳۱,۰۴۴	۱۵,۹۶۰	۱۰,۵۰۰	۰
جمع کل اعتبارات بخش ارتباطات		۱,۰۱۳,۲۴۶	۱,۴۲۰,۰۰۰	۴,۰۷۶,۰۰۰	۶,۵۰۹,۲۴۶	۹۲۹,۰۷۴	۳۰۸۸۰۱	۳,۷۹۰,۳۳۶
		۵,۰۲۸,۲۱۱						

◀ اعتبارات تملک دارایی های سرمایه ای:

در سال ۱۳۹۷ اعتبارات تملک دارایی های سرمایه ای در قالب (۹) برنامه انجام شده و اعتبارات مصوب از محل منابع عمومی به مبلغ ۳۲,۵۵۹,۲۱۳ میلیون ریال (عمومی ۹۷۶,۲۳۳ میلیون ریال و ردیف متفرقه ۳۱,۵۸۲,۹۸۰ میلیون ریال) بوده است که نسبت به سال ۱۳۹۶ (۱۸) درصد کاهش داشته است. همچنین تخصیص اعتبارات از محل منابع عمومی مبلغ ۱۱,۹۷۶,۰۰۰ میلیون ریال (عمومی ۳۹۸,۰۰۰ میلیون ریال و ردیف متفرقه ۱۱,۵۷۸,۰۰۰ میلیون ریال) به میزان (۳۷) درصد بوده که نسبت به سال ۱۳۹۶ تخصیص اعتبار به میزان (۳۲) درصد کاهش داشته است.

۴۴۲ □ گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷/جلد دوم: حوزه بخشی (۱)

اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ۱۳۹۷								
ردیف	کد برنامه	عنوان برنامه	عمومی		مصرفه		جمع	
			مصوب سال ۱۳۹۷	تخصیص ۱۲ ماهه ۹۷	مصوب سال ۱۳۹۷	تخصیص ۱۲ ماهه ۹۷	مصوب	تخصیص
1	۱۳۰۲۰۱۰۰۰	توسعه زیر ساخت های بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات	۵۰۷,۶۳۳	۲۵۰,۰۰۰	۱۱,۶۱۸,۷۳۰	۵,۵۵۰,۰۰۰	۱۲,۱۲۶,۲۶۲	۵,۸۰۰,۰۰۰
2	۱۳۰۲۰۲۰۰۰	توسعه کاربردها و خدمات بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات	۸۰,۰۰۰	۴۰,۵۰۰	۱۹,۸۰۰,۰۰۰	۶,۰۲۸,۰۰۰	۱۹,۸۸۰,۰۰۰	۶,۰۶۸,۵۰۰
3	۱۳۰۲۰۴۰۰۰	برنامه تنظیم مقررات ارتباطات و فناوری اطلاعات	۱۰۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	.	.	۱۰۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰
4	۱۳۰۲۰۵۰۰۰	برنامه تنظیم مقررات ارتباطات و فناوری اطلاعات	۵۵,۰۰۰	۵,۵۰۰	.	.	۵۵,۰۰۰	۵,۵۰۰
5	۱۳۰۲۰۱۰۰۰	برنامه توسعه فناوریها و فعالیت‌های فضای	۱۳,۰۰۰	۲۷,۰۰۰	.	.	۲۳,۰۰۰	۲۷,۰۰۰
6	۱۳۰۲۰۱۲۰۰۰	برنامه توسعه کاربردهای فضایی و حفظ نقاط مداری	۱۵,۰۰۰	.	۱۶۴,۲۵۰	.	۱۷۹,۲۵۰	.
7	۱۳۰۲۰۱۸۰۰۰	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمانها، اماکن و ماشین آلات	۱۵۰,۶۰۰	۳۰,۰۰۰	.	.	۱۵۰,۶۰۰	۳۰,۰۰۰
8	۱۳۰۲۰۱۹۰۰۰	برنامه توسعه زیر ساخت های هستی	۳۵,۰۰۰	۲۵,۰۰۰	.	.	۳۵,۰۰۰	۲۵,۰۰۰
9	۱۰۰۲۰۵۷۰۰۰	برنامه توسعه دولت الکترونیک	۱۰,۰۰۰	.	.	.	۱۰,۰۰۰	.
جمع			۹۷۶,۲۳۳	۳۹۸,۰۰۰	۳۱,۵۸۲,۹۸۰	۱۱,۵۷۸,۰۰۰	۳۲,۵۵۹,۲۱۲	۱۱,۹۷۶,۰۰۰

۴- ارزیابی و پیشنهادات

۴-۱- تحلیل و بیان نقاط قوت و دلایل موفقیت

- تداوم اختصاص بخشی از منابع درآمدی به وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات جهت انجام پروژه‌ها
- توجه ویژه به تعامل با کشورهای خارجی و برگزاری همایش‌ها و دعوت از وزرای ارتباطات کشورهای منطقه باهدف توسعه بازار و استفاده از توانمندی کشورهای منطقه
- تغییر رویکرد وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در توجه و تمرکز بر توسعه کسب‌وکارهای مبتنی بر IT از طریق ایفای نقش مؤثرتر سازمان فناوری اطلاعات.
- جذب سرمایه‌گذاری بخش غیردولتی و روند فزاینده سهم بخش خصوصی جهت تأمین منابع بخش
- تمرکز بر شناسایی و به‌کارگیری توان تولیدکنندگان و پیمانکاران داخلی.
- رویکرد ویژه به اجزاء موردنیاز توسعه بخش شامل سازمان توسعه‌ای، کریدور، بانک توسعه‌ای

۴-۲- تحلیل و بیان نقاط ضعف و دلایل عدم موفقیت

- نوسانات نرخ ارز

- عدم توازن میان سرعت توسعه زیرساختها با کاربردها و توسعه کسب و کارهای مبتنی بر IT
- موانع و مشکلات در افزایش سهم ارزش افزوده IT به واسطه اختلال در دسترسی به خدمات مراکز داده و پردازش ابری خارجی، اختلال در دسترسی به برخی بسترهای نرم‌افزاری و دسترسی به برخی لایسنس‌ها و بسترهای نرم‌افزاری خارجی و عدم اتصال به زنجیره بازارهای جهانی تولید نرم‌افزار و افزایش مشکلات صدور خدمات نرم‌افزاری به کشورهای دیگر
- مشکلات استفاده از ظرفیت سرمایه‌گذاری مشترک خارجی
- فراهم نشدن امکان استفاده بهینه و اقتصادی از باندهای فرکانسی
- عدم همکاری کامل دستگاه‌ها در اتصال به مرکز ملی تبادل اطلاعات (NIX) و به اشتراک‌گذاری اطلاعات بر بستر گذرگاه تبادل اطلاعات (GSB)
- وجود نقاط ضعف تولیدکنندگان داخلی در دنبال کردن تغییرات تکنولوژیکی این حوزه
- هزینه بالای سرمایه‌گذاری و افزایش محدودیت منابع مالی
- عدم توازن میان سرعت توسعه زیرساختها با کاربردها و توسعه کسب و کارهای مبتنی بر IT

۴-۳- جمع‌بندی و ارزیابی

در سال گذشته علی‌رغم چالش‌های ناشی از تحریم‌های بین‌المللی، در بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات در زمینه مختلفی مانند افزایش مشترکین پهن باند (ثابت و سیار)، افزایش ضریب نفوذ کاربران اینترنت، افزایش روستاهای دارای دسترسی پرسرعت، افزایش پهنای باند اینترنت بین‌الملل، ارائه خدمات دولت به صورت الکترونیکی، افزایش ظرفیت ترانزیت بین‌الملل و دسترسی خانوارها به پهن باند، شاهد رشدی برابر یا بیشتر از میزان پیش‌بینی شده بوده‌ایم. در حوزه توسعه توانمندی‌های تکنولوژیک فضایی، محدودیت‌های مالی و نیز تأمین برخی قطعات و تجهیزات، مشکلاتی در سرعت اجرای پروژه‌ها ایجاد کرده است. توسعه کاربرد فناوری‌های فضایی و خدمات فضا محور و اقتصاد مبتنی بر آن نیز نیازمند توجه و مشارکت گسترده‌تر دولت و بخش خصوصی در قالب پروژه‌های مشارکت دولت-خصوصی (PPP) است.

مهم‌ترین مواردی که به‌منظور توسعه خدمات و ارتقا عملکرد بخش و غلبه بر چالش‌های موجود پیشنهاد می‌شود، شامل اختصاص باندهای فرکانسی ۷۰۰ و ۸۰۰ مگاهرتز به اپراتورهای مخابراتی،

توسعه ظرفیت میزبانی داخلی و ایجاد قطب‌های دیتاستر در کشور، توسعه همکاری‌های منطقه‌ای و بین‌المللی با محوریت اقتصاد دیجیتال جهت صدور خدمات بخش و استفاده از ظرفیت زنجیره کشورهای همسایه و همچنین استانداردسازی پرتال‌ها و درگاه‌های ارائه خدمات توسط دستگاه‌های اجرایی در راستای توسعه ارائه خدمات الکترونیکی دولتی می‌باشد.

۴-۴- پیشنهادهای

- توسعه توان داخلی و تقویت بخش خصوصی فعال در حوزه IT
- انجام مذاکرات راهبردی در همکاری‌های فناوری با طرف‌های خارجی توسط وزارت امور خارجه با کشورهای توانمند و دارای همسویی راهبردی
- توسعه همکاری‌های منطقه‌ای و بین‌المللی با محوریت اقتصاد دیجیتال جهت صدور خدمات بخش و استفاده از ظرفیت زنجیره کشورهای روسیه، هند، ترکیه، آذربایجان
- تقویت و حمایت از تولیدکنندگان تجهیزات و خدمات مخابراتی داخلی
- استانداردسازی پرتال‌ها و درگاه‌های ارائه خدمات توسط دستگاه‌های اجرایی
- توسعه ظرفیت میزبانی داخلی و ایجاد قطب‌های دیتاستر در کشور
- اختصاص باندهای فرکانسی ۷۰۰ و ۸۰۰ مگاهرتز به اپراتورهای مخابراتی
- حمایت از بنگاه‌های ارائه توسعه خدمات کاربردی فضایی
- واگذاری سهام نهادهای عمومی سهامدار از طریق بازار بورس
- توسعه بسترهای تولید و عرضه نرم‌افزارهای بومی

**فهرست اسامی کارشناسان مسئول تهیه و تدوین
گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه
اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۹۷
«جلد دوم: حوزه بخشی (۱)»**

ردیف	فصل	امور بخشی	امور برنامه ریزی، نظارت و آمایش سرزمین
۲۸	کشاورزی و منابع طبیعی	حمید حسین پور مریم ابوالفتحی	سپیده ساقریچی
۲۹	توسعه عشایری	حمید حسین پور مریم ابوالفتحی	
۳۰	آب	کیومرث سبزی مینا ذوالقدر	سپیده ساقریچی
۳۱	برق	محمد کرمی دارابی سید مهدی حسینی	رحیم محمدی صالح محسن آقازاده
۳۲	نفت و گاز	مجید نامنی محمد تاجیک	
۳۳	صنعت	مرتضی خالصی زهرا خادم محمدی	
۳۴	معدن و صنایع معدنی	مرتضی خالصی سمیه پارویی	
۳۵	بازرگانی داخلی	سید محمود حسینی درویشانی رضا ویسی	
۳۶	تسهیل تجارت فرامرزی	رضا آذری محبی میلاذ علی بخشی	
۳۷	مسکن و شهرسازی	رضا مرشدخانی مصطفی حسین آبادی	محسن آقازاده سیاوش عامری گلستان
۳۸	عمران شهری	وحید سعیدیان سید محمدجواد زمانی	
۳۹	حمل و نقل و هواشناسی	ساسان زاهدی حسام لطیفی	
۴۰	نظام فنی و اجرایی	محمد مرادخانی	
۴۱	ارتباطات و فناوری اطلاعات	مریم کیهانی سعیده فرهادی	رحیم محمدی صالح

